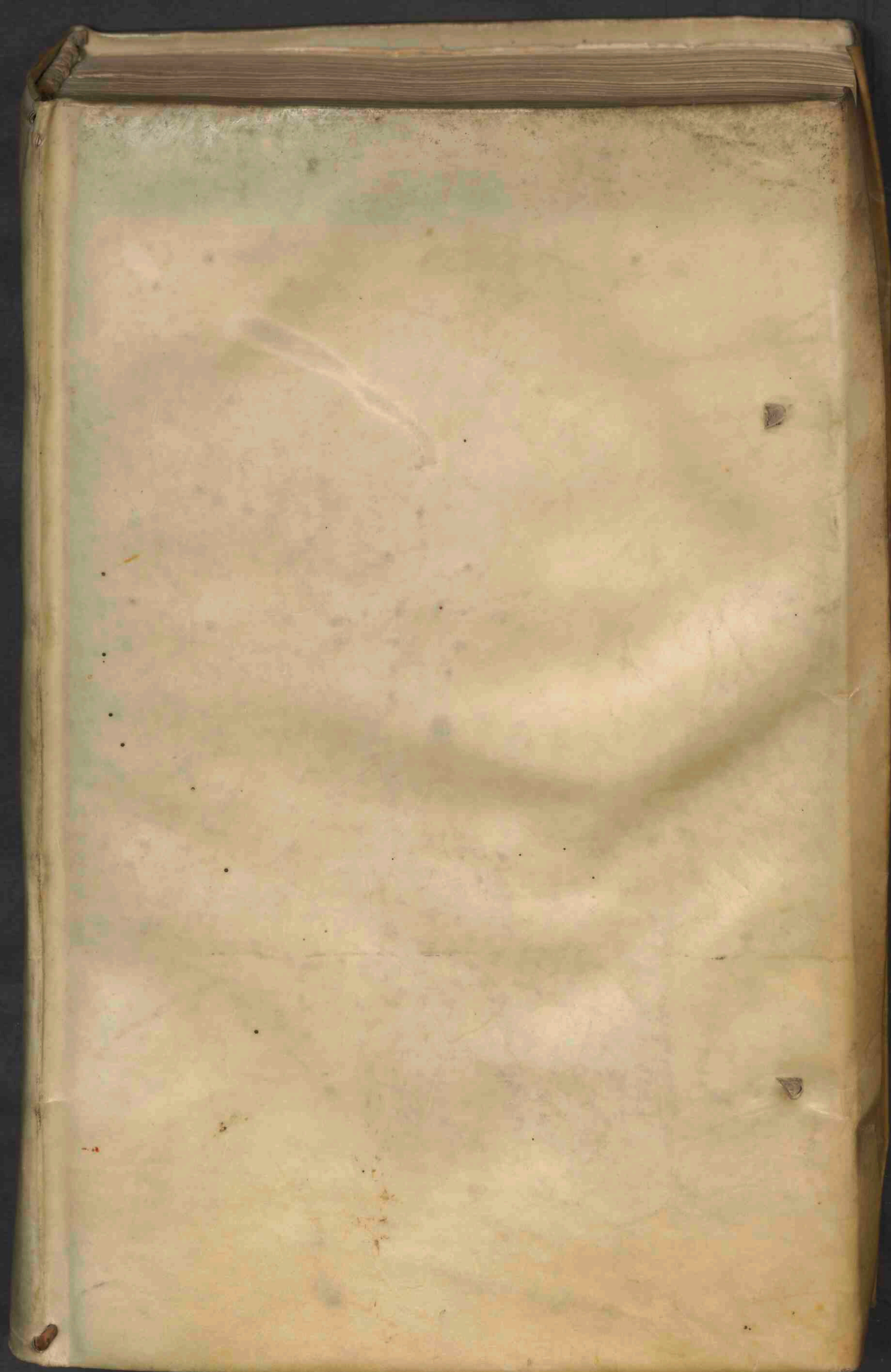

Graecia siue historiae urbium et populorum Graeciae ex antiquis numismatibus restitutae libri quatuor

<https://hdl.handle.net/1874/433538>

Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell Huybert van Buchell (1513-1599)

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

This book is part of the Van Buchell Collection Huybert van Buchell (1513-1599)

More information on this collection is available at:

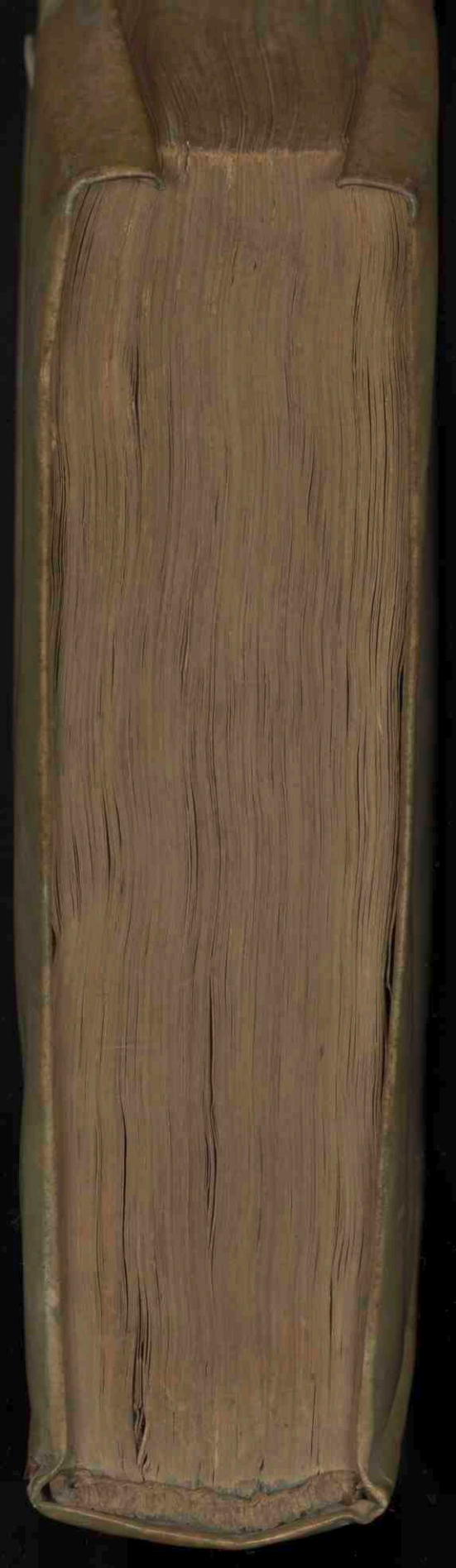
<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

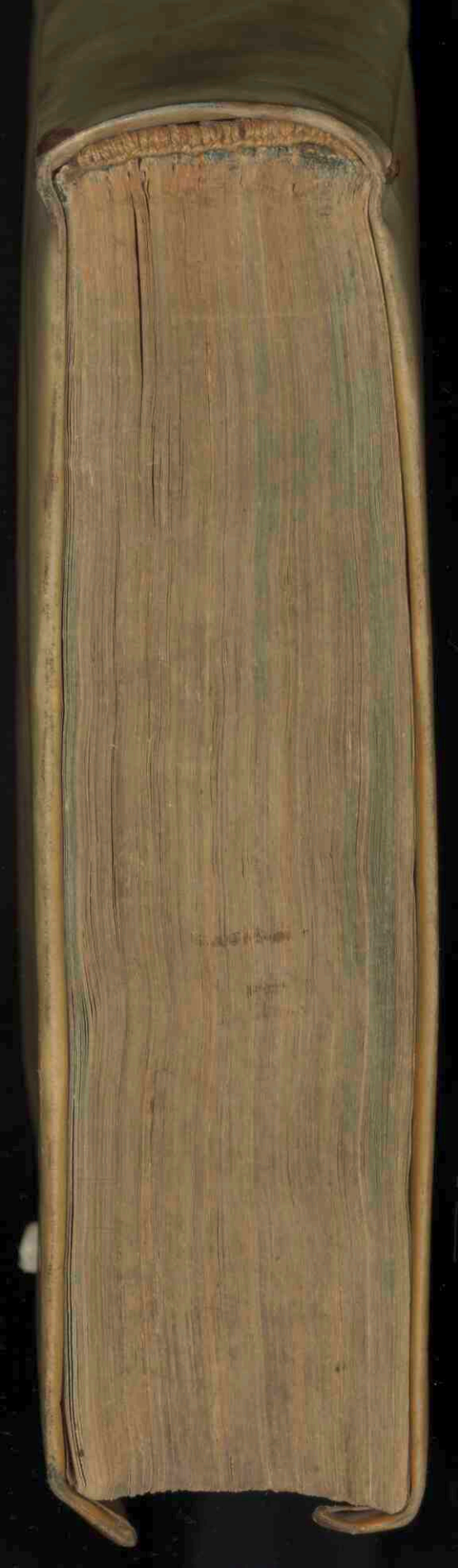
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

H. GOLTZII
SICILIA
et magna
GRÆCIA.

Antiq. et Numism.
Folio n°. 230.

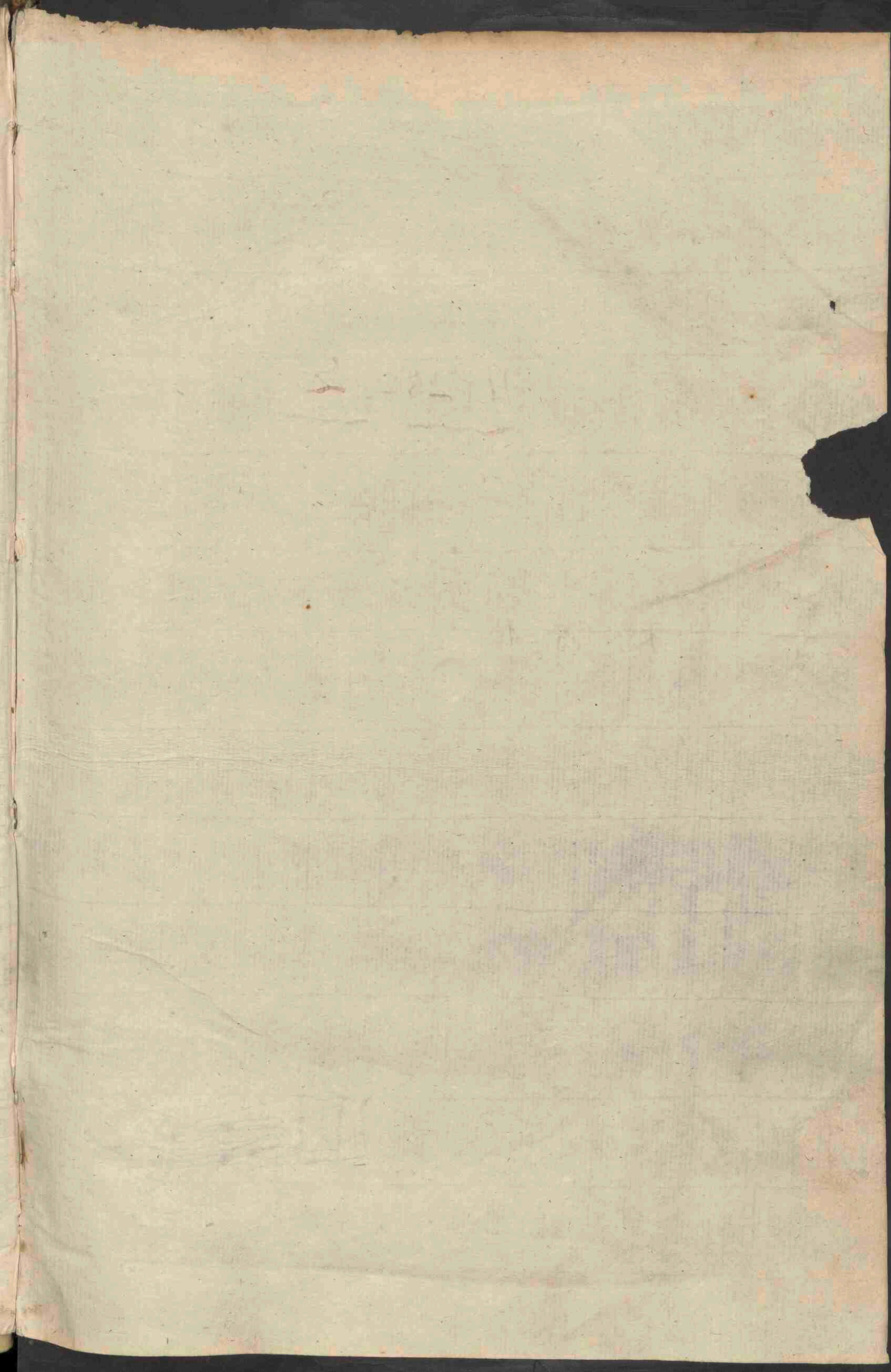

Antiquarii et Numismatici

Folio n°. 230.

N° 232. 2

N^t. 109. A

1
GRAECIA
SIVE
HISTORIAE VRBIVM
ET POPVLORVM GRAECIAE
EX ANTIQVIS NVMISMATIBVS
RESTITVTAE
LIBRI QVATVOR

HVBERTO GOLTZIO
HERBIPOLITA VENLO-
NIANO CIVI ROMANO
AVCTORE ET SCVLPTORE.

BRVGIS FLANDRORVM
ANNO A CHRISTO NATO
M. D. LXXXI.

Ex Donatione Hüb. a Bülcher.

QVATVOR LIBRORVM HVIVS

HISTORIAE TITVLI.

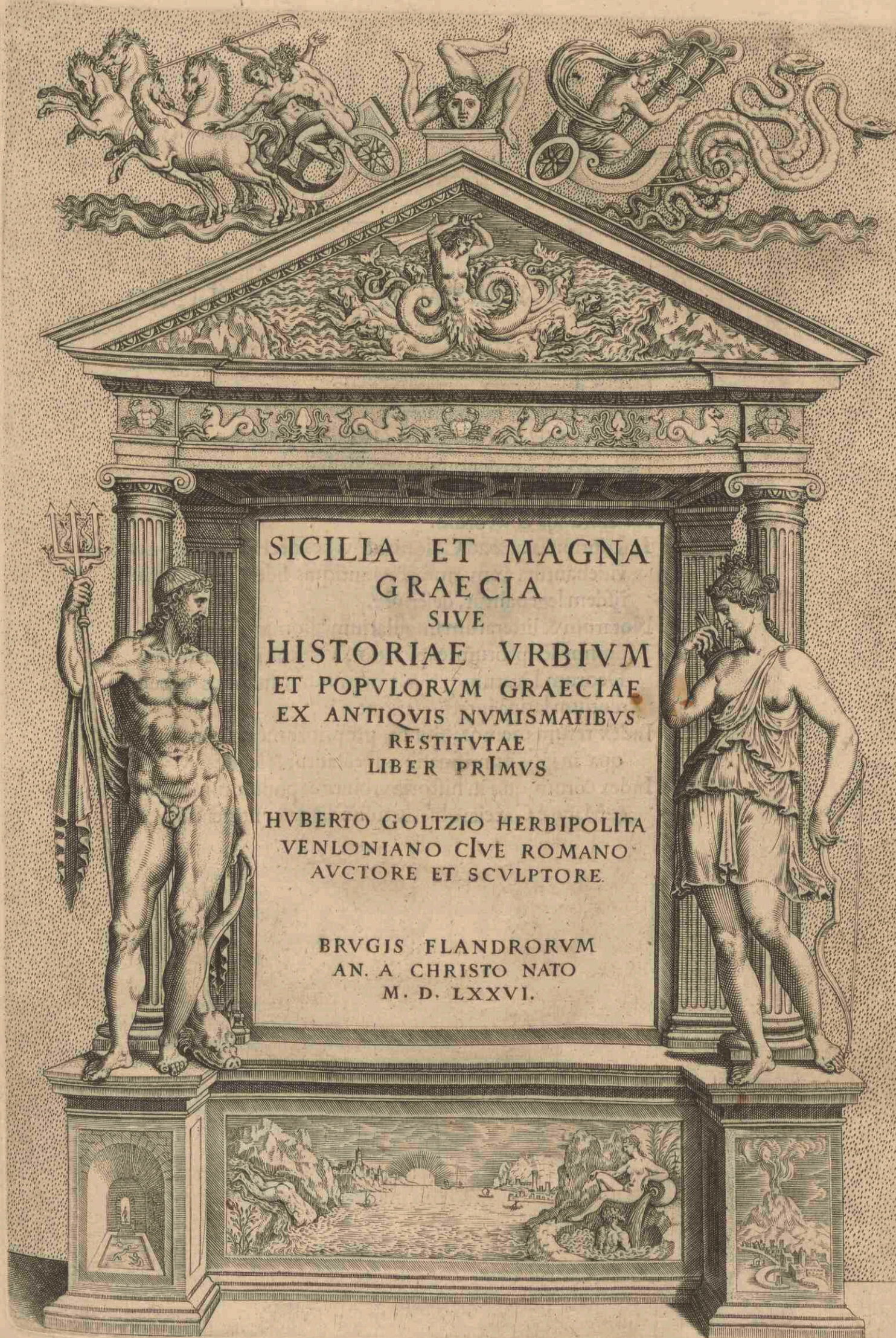
LIB. I. SICILIA ET MAGNA GRAECIA.

II. EPIRVS, PELOPONNESVS, THESSALIA,
MACEDONIA ET THRACIA.

III. INSVLAE GRAECIAE.

IIII. ASIA, SYRIA, AEGYPTVS ET AFRICA.

Vniuersi autem operis rationem singulorumque libro-
rum argumentum tam praefationes quàm elenchi sin-
gulis praefixi declarabunt.

SICILIA ET MAGNA
GRAECIA
SIVE
HISTORIAE VRBIVM
ET POPVLORVM GRAECIAE
EX ANTIQVIS NVMISMATIBVS
RESTITVTAE
LIBER PRIMVS

HVBERTO GOLTZIO HERBIPOLITA
VENLONIANO CIVE ROMANO
AVCTORE ET SCVLPTORE.

BRVGIS FLANDRORVM
AN. A CHRISTO NATO
M. D. LXXVI.

SERIES EORVM QVAE HOC LIBRO
CONTINENTVR.

Siciliæ numismata.

Magnæ Græciæ numismata.

Siciliæ & Magnæ Græciæ tabulæ Geographica.

Historia urbium & populorum Siciliæ.

Historia urbium & populorum Magnæ Græciæ & Italiæ.

De Colonijs Græcorum.

Inscriptiones quæ ad Colonias & vrbes necessariò pertinere videbantur, ex marmoribus antiquis fidelissimè, vt in ijsdem legebantur, descriptæ.

Notarum & litterarum singularium, aliorumque compendiosius scriptorum explicatio, vnâ cum epithetorum Deorum Dearumque passim in numismatibus occurrentium latina interpretatione.

Index rerum memorabilium, priorumque nominum quæ in ipsis numismatibus spectantur & leguntur.

Index eorum, quæ in historia urbium & populorum Siciliæ & Magnæ Græciæ obseruatione digna continentur.

IN HISTORIAE SICILIAE ET

MAGNAE GRAECIAE, AB HVBERTO

Goltzio Herbipolita Venloniano ciui Romano Anti-
quario celeberrimo restitutæ, frontispicium

FRANCISCI MODII BRVGENSIS.

NIL æui poterit longinqua abolere vetustas,
HVBERTI hubertas cum volet ingenij.
Hæc ROMAM ROMAE, Romanis artibus olim
Reddidit, & LATIVM restituit LATIO:
Condentemque caput, scedè inter nubila IVLVM,
Lucidulum templis calii iterum apposuit:
AVGVSTVMQVE PATREM PATRIAE, quo lata triumphat
Pacis alumna fides, eruit è tenebris.
Nunc eadem, mage quod visu mirabile, terras
Coniungit, fluctus quas maris absciderant:
Et facit, vt rursus, sicut multo ante solebat,
Pars sit firma nouæ SICILIA ITALIAE.
TRINACRIA en iterum, triquetra sub imagine formæ,
Propter aquas trino nixa genu residet.
Inferisque ausus calum incautare quadrigis,
Raptam fert cupido PERSEPHONEN gremio
REXEREBI, frustra pugnantem & nomine cassum
Sæpè appellantem in subsidium CEREREM.
Adspice, currentes SCEPTRO vt premat vsque IVGALES
Improbis, & parui temporis impatiens.
At parte ex alia, mærens sua pignora MATER
Quærit, & assiduis ora rigat lacrumis;
Flamiferasque AETNæ quatiens de vertice PINVS,
Quis noctem potis est discutere & tenebras,
Tortilibus vehitur per inane DRACONIBVS, omnes
Explorans terrarum & pelagi latebras.
Nequiquam tamen. illis namque est abdita in oris
Nata, vbi nulla dies occidit aut oritur.
Sed quæ est illa procul canibus succincta marinis
Femina, pube tenus corpore virgineo?
Quæ manibus multa vi abstracta à naue GVBERNA
Assidue nubes vibrat in aërias.
Agnosco monstrum; Siculi hæc est illa profundi
Phorci & Cratheidis filia perniciës.
Nauifragum SCYLA CAEVVM hoc est; quo sæpè carinas
Absumi solidas pagina anus loquitur.
A virgo infelix quod eras formosa nocebat,
Forma tibi virgo causa perire fuit.
Diuo Anthedonio deformis visa fuissës:
Sicanij nullum crimen inesset aquis.
Et tu crudelis Circe; num nam hæc tibi Glaucus
Mandarât, succis credulus & numeris?
Infidum Solis genus, haud lætabere tali
Fraude diu ponè pœna scelus sequitur.
Horret & æternum horrebit, teque, & tua Glaucus
Connubia, exosus artificem, & facinus.

Semimarina canum ora propè allatrantiâ, CANCRVM
 Serpere retrogradum, & CENTIPEDES video,
 MONSTRA QVE, equi facies quibus est formosa supernè,
 Sed fœde in pinnas desinit vndifidas.
 Inde adstat PELAGI RECTOR, cui dextra TRIDENTEM,
 Quo, cum vult, Syrtes & scopulos aperit;
 Læua tenet caudam DELPHINIS quæ Dei in ore
 Maestas sedet, & quantus honos oculis!
 Quæ porro est propter quæ stat reuerentia Diuæ!
 Qui decor in vultu, qui decor inq. habitu!
 Hæc nempè est bis cincta DIANA illa, illa DIANA,
 Quam numquam vacuo pectore vidit Amor.
 En neglectus vt ex humeris dependet amictus.
 Sic neglecta tamen forma placere potest.
 Læua ARCV M gerit auratum, plenamq. sagittis
 Suspensam dextro fert PHARETRAM ex humero.
 Hæc patrio Siculæ exæquat telluris amorem
 Atque illi paribus præfidet auspicijs.
 Inferius sunt THERMAE, quas, qua respicit oras
 Sicanias, princeps ora habet Hesperia.
 Inque his, indiscreta natantum turba, salubrem
 Admiratur aquam, & sordibus abluitur.
 Aeternumque æternis AETNA infesta fauillis,
 Vicinos circum terret & yrit agros;
 Oppidaque ingenti sonitu quatit; igne perenni
 Torrens latè vrbes, & pecora, & populos.
 In medio ALPHAEVS pelago se immergit, & vndas
 Sicanij subter labitur Oceani
 Fonte ARETHUSA tuo donec se misceat. heic se
 Et desueta suum tollit ad astra caput;
 Dilectæque amnis fruitur complexibus, æstum
 Curarum releuans dulcibus alloquijs.
 O diuina animæ diuinæ semina GOLTZI,
 Diuinum ô laudati ingenij genium,
 Obruta diu tam multa, in lucida tela dici
 Proferre, & Solis qui radios potis es!
 TE ROMA, atque vrbi Romanæ vrbs æmula BRVGAE,
 Te cui & VENLO gaudet, & HERBIPOLIS.
 Tu quoque gaude ergo tibi enim soli astra tuenti,
 Quod nulli à seris contigit exsequijs.
 Septem vrbes certasse ferunt de patria Homeri;
 De patria lis est non minor orta tua.
 Quin maior. nam vrbes illæ regio vna fuere;
 Et quamuis septem, nil nisi Græcia erant
 De te, & stirpe tua, bellum ingens cernitur; orbis,
 Qua patet Eous, qua patet Hesperius.
 Ante omnes te iactat ouans se FLANDRIA alumno,
 Clamat te esse suum fertilis AVSONIA.
 Terra viris armisque potens GERMANIA, primum
 Te reptasse suo deierat in gremio.
 Iure igitur magno diceris maior Homero
 HVBERTE, & fies nobilis historia.

DE EODEM GOLTZII OPERIS

FRONTISPITIO

MELIORIS BARLAEI ANTVERPIANI

EXPLICATIO.

QUAS mihi prima noui calatas pagina libri
Continet historias, varijs operosa figuris?
Agnosco artificem, quo non praestantior alter
Aere refectre viros, & vultus ducere caelo

GOLTZIO Nilum, illum, nobis qui prima reportat
Seda, vel egesto tenebris vberimus auro.

Ast operis de principio, portuque sub ipso
Si tantum mihi crescit opus, quo cetera metro
Persequar? heu finis mihi desperata laborum est.

Quis modò crediderat superari tempora posse
Non modò, sed claris iam dudum lapsa reduci
Ingenijs? non te Iouis ira ò inclyta Roma
Perdidit? Italiam non Barbarus eruit ignis?
Non fato cecidèrè viri? claròsne triumphos
Obruit, & rerum faciem inuidiosa vetustas?
Pridem antiqua tamen nos reddita tempora nobis,
Vidimus, & solito rediuiuam culmine Romam
Conspiciam; priscosque datum spectare triumphos
Italia; veteresque viros, quèis supplicat orbis,
Et sua purpurei prosternunt sceptrà Tyranni.

Illicet & fati fera vis, & Martis, & aui
Ingenio cedunt. SIC VLOS hoc denique GRATIS,
(Quamuis saeva maris rabies interstrepit ambos)

Et pote diuulsos ITALIS miscere SICANOS.
Auribus haud mirum si res hac dura fuisset,
Ni manifesta fides oculis subiecta pateret.

Nónne vides TRIPEDIS manifesta anigmata monstri?

Hac sunt Trinacrij tria promontoria regni,
Cautibus infida, & pelago proiecta sonanti.
Nónne vides tumidas, quèis protinus arserat, iras
INFERNI IOVIS optata posuisse rapina?

Quas non ille minas? quæ non immania magnis
Intentans Superis, concussò Acheronte mouebat?

Ni sibi coniugio detur pulcerrima virgo,
Cogaturque chaos traducere calibelecto?

Non aliter superat Libyæ campestria saeuus
Ore leo, pulcra suffultus terga iuuenca,

Qualis & hic, misera genitricis ab vberè raptis,
Raptor ouat spolijs, quid enim, prò, perdita clamat,
Quodnam aliud vocat auxilium, quàm futile matris?

Auferor, ò Mater, rapiorque miserrima DITI
Victima. Diffugiunt pariles ætate puella,

Quas illi comites dederat redolentibus Ennam
Floribus exuere, heu, nimium secura Deorum.

Hæ, postquam subita horrentem caligine campum,
Et picea circum virgulta liquefcere tabe.

Fumantèsque rotas, & flantes naribus ignem

Quadrupedes, REGEMQUE EREBI super axe rotarum
B Procliuem

Procliuem laeuam iam te, PROSERPINA, rapta
Heu scelerare manum (SCEPTRVM nam dextra gubernat)
Conspexere, graui gemitu per singula quæstæ,
In diuersa procul calathis fugere relictis.

Ille furit, Siculôque satis iam gramine pastos
Cogit equos, celerique ruens per deuia curru
Infrenes rapit ille feros; & Nictea toruum,
Mordacemque rudi castigat Alastora sceptro:
Ipsi ad inasuetum malè caligantia calum
Lumina detorquent; sua tum vestigia retro
Facta legunt, furuumque auidi præsepe reposcunt:
Subsidunt valles, vasto dissultat hiatu,
Et dominum, partita sinus vtrique reductos,
Terra suum recipit, redditque pauentibus Vmbris.

Nec mora, cum MATER rumore excita sinistro
Amens, & quantum pietas insana monebat,
Vociferans, gemina lumen rapiebat ab Aetna
Arbore, tum picea lustrans vestigia PINV,
Si qua forent, nata, binisque DRACONIBVS omnes
Circumuecta polos; postquam calôque, salo^{que}
Ambages frustra est longas emensa viarum,
Nec nisi agente dolus paruit Ioue, foedere tandem
Conciliat generum; sed, quod nec & ipsa, iugales
Postquam experta toros, adeo Proserpina curat.

At quam illa virago? illa, illa est SCYLLA biformis:
SCYLLA puellari pubem tenus improba forma,
Inguina cui scelerata minax latratibus agmen
Parturiunt immane canum: vox faucibus imis
Oceanî, crebris seriens horroribus aures
Redditur: obiectis immania saxa repugnant
Rupibus, at querulo responsant littora planctu:
Littora, quæ quondam terris vnita (vetustas
Si modò vera refert) medijs, virgente ruina,
Disiluere vadis; tum protinus imaque summis
Misceri, & mersis immugire æstus arenis.

Hæc Scyllæ domus, & domus implacata CHARYBDIS:

Ista flagellatis spumanti vortice sauit
Syderibus, proditque suos sine fraude furores:
Scylla sui sed parte latens potiore, aditusque
Fronte ferens placido, deceptas illice forma
In vada cæca rates, & saxa latentia raptat;
Non nisi præsentem subito intentantia mortem:
Hinc quod & celsa circum sua tempora raptam
Puppe rotat, nautis virgo malefida GVERNAM,
Circumfessa latus rapidis vtrumque Molossis.

Quæ tamen hæc? aut vnde? mali quis primitus auctor?

Siue est ipsa sui, seu virga venefica Circes,
Quæ monstris mutare potens pulcerrima rerum
Corpora, sunt alijs satis hæc excussa poetis.

Quæ verò hic alia penitus cornice reducta
Luxuriant vario tum res, tum sydera motu?
Nonne hic HIPPOTAMI? atque vtrumque animalia forma
Informi

Informi caudata latus? & ab Hercule pressus
Interfertus hiat geminato forcipe CANCER?

Quis porro ille, tenet scenæ quem dextera basis
Aversum Pario suffultum marmore tergus?
Olli dextra manus sceptro subnixa TRIDENTI,
Laua sed æquoreum cauda DELPHINA coercet:
Hic celer, ille tridens animalia figere certus:
Vtraque signa maris, dominumque anigmate produnt
RECTOREM PELAGI, tempestatumque potentem.

Olli quantus honos, & quæ reuerentia vultu
Emicat, æquorei quo vasta volumina campi
Sedat, & expulso pelagus Aquilone serenat.

Quæ porro claudit latus illi fœmina læuum?
An Dea? diuinum spirat decus, & (nisi fallor)
Virginis os, habitumque noto, tum virginis arma
DELIGENAE, facilè mne tenet stridoribus arcum,
Bis collecta sinus, humeros succincta pharetra,
Qualis in arboreis volat imperterrita campis,
Sive trucem pernix iaculum contorquet in hostem,
Sive cruentatum longè speculata leonem.
Illa pari studio tutamen Trinacris ora
Cum patruo partita, pares altaribus altis
Accipit, acceptos populis Dea pensat honores.

At mihi quàm penitus dotès natura recludit
Ipsa suas, spargens æterno fonte salubres
Corporibus lymphas, quibus aut medicamina longas
Fecerunt externa moras, aut perdita vitæ
Spes, & deplorata salus; hos deserit omnis
Quippe dolor, simul ereptis Plutonis anari
Faucibus, amissa redeunt in pristina vires.
Nec, nisi terrigenis debetur denique THERMIS
Parta salus, foto genuina corpore lymphæ.

Et parte ex alia, Siculis notissima regnis;
ÆTHNA Gygantas (si vera est fama) furores
Spirat adhuc, seu sulphureus (quod veris) ignis
Causa locus; qui quæ abstrusis Aquilone cauernis
Materiam ruit expulsus, quos illa tumultus,
Quos fremitus ciet? è venis illa omnibus iras
Eruunt indomitas, & ineuitabile flammis
Diluvium latè vicinis ingerit agris:
Illa vrbes quatit, & summas gliscente minatur
Deiecturam arces flamma, excidióque daturam.
Sed vatis fuit illa labor, quem æquare canendo
Non nostrum, ille iter insolitum Phœbo duce fecit.

Subiectam tamen agnosco radicibus urbem
MESSANAM, ratium fida statione potentem:
Atque agnosco virum summa de rupe cadentem,
Quem ceruice tenus ponti demersit hiatus.
Doridis ille finum, veniens ex Elide, falsa
Subterlapsus init vagus vrinator; at vnam,
Vnam tete, ARETHUSA, petens: non detinet illum
Longum iter, atque sonans supra caput horrida ponti

Tempestas, falsusque via deterret amaror,
Misceri dum fonte tuo, speratque Sicanis
Respirare vadis: tu, non ingrata laboris
Emeriti, ALPHEVM grato dignare cubili,
Mi simul extremum hunc claudas, ARETHUSA, laborem.

Tu verò historijs exstructum pegma vetustis
Taliter exornans, Arethusa fonte receptos
Limpidulo, Elæi iuuenis dum fingis amores,
Quid, nisi diuini sunt hæc ænigmata, GOLTZII
Ingenij manifesta tui? quæis MAGNA SICANIS
GRAECIA per veteris diuersa numismata sædi
Conciliata coit, & quæ monumenta vel ipsa
Noluit, aut potuit minùs explorare vetustas,
Ante oculos, interque manus hæc omnia nostras,
Vt lubeat, versanda refers. At quid tibi tantis
Pro meritis referet, hoc qui tibi nomine debet,
Quantuscumque patet terrarum, maximus orbis?
Quid genere HERBIPOLIS? vitali munere VENLO?
Quid sibi ROMA tua tribuit virtute? colono
Quid plaudit te ERVGA suo? dum suggerit ille.
O vrbes stolidæ, maioræque viribus ausæ,
Respicite Eoi spatium quò distat Ibero.
Non illud laudisue viri, vel nominis ampli
Omne capax; & nescio quid fama illius astris
Affectet: vos circuitu cohibere studeris
Vallorum exiguo, totus quem non capit Orbis.

IN HVBERTI GOLTZII
SICILIAM ET MAGNAM GRAE-
CIAM ODE
ANDREAE PAPII GANDENSIS.

ROMANA priscis tempora Consulum
Signata fastis, regnaque Caesarum,
Omnemque deformi sepultam
Historiam dominantis vrbis
Errore, pulchrum verius in diem
Dudum extulisti: nunc populos libet
Adire vicinos; & ipsa
Longius Ausonia vagaris,
Voluentis æui præcipuum decus,
HVBERTE, per quem nos bona SECVLII
Reuisit HVBERTAS: & vsu,
Quem sapiens probet ipse, fulget
AVRVM repertum, & sic melius situm
Quàm terra cælet: materies dolis
Et crimini olim; nunc notandis
Temporibus, veterumque rebus.
Iam te secundis littore ab Italo,
Qua Magna sese Græcia porrigit,
Soluisse ventis: iam Sicanos
Aspicio penetrasse portus.

Iam

Iam, peruagata, tergeminum in latus
 Quacunque vasto prominet aquare,
 Telluris antiquæ docentem
 Attonitus monumenta miror.
 Vt mi tyrannorum imperia, & viceis
 Audire gratum est; gesta que prælia:
 Vt gentium priscos parenteis,
 Flumina que, & fluuios fugaceis,
 Vt sciscitari sæpè auido subit,
 Queis Aetna flammis arserit: aut vbi
 Emergat vrinator amnis,
 Fontem Arethusa tuum requirens
 Abusque ludis Elide nobili:
 Quæue Enna, raptu Persephones, caput
 Infame, tollat. mox, latenteis
 Naufragæ scopulos Charybdis,
 Scyllæque vultus præter amabileis,
 Sonante raucis turpi vtero lupis,
 Ductore te, tutus reueri
 Hesperias videor sub oras.
 Hic, quicquid olim condidit urbium
 Troia domitrix Graiugenû manus,
 Aquasque Baiarum salubreis
 Finitima regione, nosco.
 Hic &, celebri sueta silentio,
 Dis haud minorum corda virum colo:
 Vnde Italæ doctrina primum,
 Et, posita feritate, mores.
 Sed quin per amplos, Musa, sine ordine
 Errare campos desinis impudens?
 Cum GOLTZIO per cuncta in orbem
 I potius: pariterque eodem
 Quiesce portu, dum Macedum procul
 Graiûmque terras, æquor & Atticum,
 Atque Aſias lustrare gazas
 Lenæ fauens Aquilo mouebit.

IACOBI MARCHANTII AD
 HVBERTVM GOLTZIVM EPIGRAM.

ERuta qui priscis tenebris Heroïca GOLTZI
 Imprimis æternis ora voluminibus:
 Alma Ceres tedasque gerens, & spicæ ferta,
 Præposuit cunctis quæ Sicula arua locis,
 Horrea multiplicet semper tua, semper honori
 Ac lucem ingenio præferat illa tuo
 Et quem Triptolemo, verum tibi præstet amorem,
 Te simul in curru gaudeat esse suo.
 Nam latebras facibus dum lustrat mæsta Sicanas,
 Iphius adiungis lumina luminibus.

AEGIDII VVIITSII I. C. BRVGENSIS
AD HVBERTVM GOLTZIVM HERBIPOLI-
TAM VENLONIANVM CIVEM ROMANVM
ANTIQVARIVM.

QVò pedibus multi magno molimine tendunt,
Vt cernant oculis vasti miracula mundi,
Illuc tu cultor Musarum magnus in æde
Musarum, Musas inter, sine puluere, GOLTZI
Vectus es arte noua, numerosa numismata cernens:
Nam cùm quæque sua serie dispersa reponis
Fronte, genis, oculis, naso, mentoque, labroque,
Et quid signa notent variè doctæque recludis;
Haud aliter quàm qui procul & peregrè omnia coràm
Conspexere oculis, Musis recitantibus offers.
Sunt tibi pro pedibus digiti, calamoque recludis
Quæ pedibus multi. Sed in hoc tua gloria maior
Haud etenim natura homini præstantius vllum
Membrum, quàm manuum dedit: hæc testantur aperte
Participem rationis eum mentisque supernæ,
Vnde etiam manuum maior iactura probatur,
Non eadem pedibus debetur gloria, testis
Democritus cheragram veritus podagra magis ipsa.
Quod tibi cura fuit quondam peregrè proficisci,
Vt quæ signa procul clauderant scrinia, ferres,
Hoc tibi commune est GOLTZI cum pluribus, illud
Est tibi cum paucis proprium, multisque negatum:
Laus tua magna, tuæ fidei hæc sunt symbola GOLTZI,
Vt te omnes credant de Gracis multa loquentem
Nil Gracè, veroque alienum affingere dictis,
Vt faciunt patriæ repetentes limina multi.
Ergo post Fastos, Iuli Augustique reclusa
Signa, age nunc memoranda numismata Græca sequantur.

IN HISTORIAM VRBIVM ET POPVLORVM GRAECIAE
EX ANTIQVIS NUMISMATIBVS AB HVBERTO GOLTZIO HER-
BIPOLITA VENLONIANO CIVI ROMANO RESTITVTAM
IVSTI VVIITSII AEGIDII F.

GRAECIA, continuis bellorum oppressa ruinis,
Nil præterliquit nomina conspicuum.
Atque ex tot claris passim nihil urbibus exstat,
Quàm quod de libris promitur Historicis.
Hanc solus, GOLTZI, potuisti auertere cladem
Prodens e tenebris omnia Cymmerijs.
Cecropi quantum igitur veteres debetis Athenæ,
Quantum etiam Cadmo, Sparta vetusta, tuo
Et quantum debet Cereri Trinacria tellus;
Tantum promeruit GOLTZIVS inde decus.

ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ ΒΡΙΓΚΤΙΟΥ

ΑΜΟΡΦΟΡΤΙΕΩΣ

ἐς τὰ τῷ Οὐβέρτῃ Γολτζίου νομίσματα
ἐλληνικὰ ἐπίγραμμα.

Επτάλοφος ῥάμῃ πολλοῖς γλαφυροῖσι τε σκύλοις
Τῆς ἀσίνης, λιεύης τε καὶ εὐρώπης μαχίμοιο,
Τὰς πολέμοις τε μάχαις τε πάσαι νίκησε πονήραις,
Κοσμεῖσθ' ἱερεῖα θεῶν, παλλάντιον αὐτῆς,
Δάματα, καὶ ἀγορὰς μεγαλοφρονέουσιν παλατίαις.
Θησαυρὸν οἰκουμενικὸν καὶ χρήματα πάντων
Ἐν τῷ κόλῳ ἐθνῶν κρατεῖν ἀποκόμωσας μένιν.
Ταῦτα δὲ ἔχ' ἐνδὲς ἐργασίῃ τε πόνῳ τε βιαίῳ
Εἶχε στρατηγὸς ἀριεὺσαντος κάλλιον ἄλλων,
Ἀλλ' ἀρετῇ πολλῶν τεινάντων τέρματα ῥάμης.
Πελὺ δίκαιότερον βέλγαι καυχᾶσθαι ἔχουσιν,
Ὅττι ἐκεῖνα τὰ κάλ' ἐξαρπαθέντα καὶ αὐτοῖς
Ῥωμαίοις, ἐν κόλῳ ἔχον σφῶν πάντα ὄραντι
Ἀργαλέῳ τε πόνῳ, ἀρετῇ δ' ἐνδὲς ἀνδρὸς, ἀπάντων
Οὐκ ἔστι γαῖα βέβηκε πολυμοχθοτέρῳ πλατείᾳ,
Οὐνομα ΟΥΒΕΡΤΟΥ πολυχρῦσα, βελγικὴ αὐτὸν
ΓΟΛΤΖΟΝ κληθήσκει διαλέκτῳ γαῖα, δίκαιος.
Ἐκ γὰρ ὅδ' ἀμφιλαφὲς θησαυρὸς, καὶ πολυτίμος,
Ὡς ἀμαλθείας κέρατος, κημήλια πάντα,
Ὡς ἐξ εὐρώπης βασιλείων παντοδαπῶν,
Ὡς τε ἐκ κελτῶν, γερμανῶν, ἑσπεριῶν τε,
Αἰσονίων τε σιωήης, καὶ ὅσα ἡ ἐλλάδος ἔσχεν
Χρήματα χρῶν, σικελῶν, δαυνῶν, καλαβρῶν τε μακάρτων.
Ὡς τε ἰλλυριοὶ, μακεδῶν τε νομίσματα καὶ θρηξ
Κτήσατο, δαψιλέως ἐς κόλπον πρέχου βελγῶν.
Μήτε τέλει αἷλις δόμεναι, μήθ' ἱκανὰ δῶρα,
Μήτ' εὐεργεσίην ὑποδείξασθαι ἐνόμιζεν,
Εἰ μὴ κ' εἰς ἀσίνην περάσας, κημήλια πασῶν
Ἑλλαδικῶν πόλεων ἐπισωρεύσαι τ' αὖν, ὅλιντε
Ὀλβιάσιν χρῶνα βελγῶν, ἀρχαῖα ὀρύξας
Μνήματα ἑλλήνων πολλοῖσι λαθόντα ἔτεσσιν.
• Ὡς γῆς εὐτυχέος βελγῶν, ἢ ὑπὲρ ἄλλα
Χωρία τ' ἐν κόσμῳ βαθυλήϊα ὄλβον ἀπάντων
Τῶν ἐθνῶν ὀλοχρῦσον ἔχεις! εὐφήμεε τοίνυν
Οὐβέρτῳ ἀγαθῶν τοσσάτων αἰτίῳ· ἐκ αὖν
Λοφθὸν ἔχοις τὰ γάλακτα, ἄτερ δωτῆρος ἑαῶν
Τοσσατίων. τὰ δὲ δωσόμενος, πολυπλήγμονι κῆρ
Μηδενὸς ἢ καμάτοιο ἐφείσατο, ἢ πορείης.

IDEM LATINO CARMINE

AB EODEM CORNELIO BRINCTIO AMORFORTIO

REDDITVM.

ROMA supercilium, cristasque erexerat olim
Europæ spolijs Libyæque, Asiaque subactæ
Ornari delubra Deum, sua rostra, forumque,
Priuatæque domos, atque alta palatia patrum:
Inque suum congesta sinum cimelia, gazas,
Thesaurosque suo quæ viscere condidit orbis.
Nec verò vnius bona tanta accepta ferebat
Virtuti, factisque viri, sed fortibus ausis
Multorum auspicijsque ducum, qui fortiter hasta
Extendere sui pomaria publica regni.
Aequius at quantò se Belgica terra beatam
Prædicet, ostendatque suis turgentia gazis
Scriinia, quas (mirum) spoliatis possidet ipsis
Romanis rerum dominis: sollerte labore,
Vniusque viri virtute, industria cuius
Exsuperat cunctos quotquot terra educat alma;
Nomine quem HVBERTVM GOLTZVM cognomine vero
Teutones appellant: ex hubere namque cornu
Auri non secus ac è cornu copiae aceruo,
Omnia quæ Europæ clarissima regna Latini
Nominis, Hesperia ac Germania, Gallia tota,
Ausoniaque vrbes cimelia pulchra tenebant:
Omnia quæ ex auro pretiosa numismata fuluo
GRAECIA diues opum priscis procuderat annis,
Erepta Illyrijs, Siculis, Calabrisque beatis,
Thracibus, ac Macedum populis bellacibus, inum
Belgarum in gremium profudit diuite dextra.
Nec solidum satis officium, domumue putauit
Se dare, ni penetrans Asiam, populatus Ionas,
Vt Belgas ornet, numis spoliaret auris,
Effossis gazis. Otérque quatérque beatam
Belgarum gentem, veterum monumenta virorum
Aurea quæ in gremio felici condita seruas
Ergo agedum auctori tantorum grata bonorum,
Quem nullus terrere labos, terrere periculum
A studio potuit, quin téque tuosque bearet,
Præmia pro meritis si non persolvere summis
Digna potes, saltem bona cuncta ac fausta precare.

REGI

REGI CATHOLICO PHILIPPO
AVSTRIO II. HISPANIARVM, VTRIVSQ.

SICILIAE ET NOVI ORBIS REGI

POTENTISSIMO.

HVBERTVS GOLTZIUS HERBIPOLITA

VENLONIANVS CIVIS ROMANVS.

DEDICAT CONSECRATQ.

UPERIORIBVS annis REGVM POTENTISSIME omnem operam atque curam contuli, vt populi Romani res gestas, leges & instituta, non à silentio hominum, à quo quidem ipse sua se virtute, rerumq. gestarum magnitudine pridem vindicauit, sed ab obscuritate quæ amissis plerisque veterum monumentis mirabiliter iam omnium mentes inuoluerat, educerem: quoad subsidio numismatum & antiquitatis memoria studio meo ac diligentia consequi poteram. Atque vt nullum spiritum satis tranquillum ducebā, quò, aliquid ex antiqua litterarū laude ad cōmunem hominū fructum sub Tuæ quoq. Maiestatis auspicijs cōferre possem, ita tam egregiā huius meæ sollicitudinis voluntatem ante annos xviii. quum VIVAE OMNIVM IMPERATORVM IMAGINES addita à nobis perquam breui actorum gestorūque à singulis Imperatoribus historia, sub Tuæ Maiestatis nomine adparuerunt, satis testatam fuisse non despero. At nunc proximum esse iudicabam, animū & cogitationem eò conuertere, vt obsoletam prope Græcorum antiquitatem (à Sicilia & Græcia Magna quæ tuo felicissimè reguntur imperio auspicaturus) ex numismatum symbolis & nobilissimis annalium monumentis, tum Chorographica & Geographica descriptione in lucem & memoriam omnium reuocaremus. Licebit REGVM MAXIME in his cōmentarijs nostris magno ad omnem posteritatem documento, animaduertere, rebus humanis

C

mag-

EPISTOLA

magnā inesse varietatem, incredibilem incōstantiam. Mortalium enim omnia vt caduca, vt fragilia sunt, ita vel vi extincta vel vetustate consumta aboleri, interire vrbes, res publicas, regna, imperia. nihilque constantius quā virtutis ex historiarum commendatione memoriā, nec ipsas quoque historias, nisi generis humani interitus antecedit, vnquam interituras. Atque vt corpora nostra cernimus, alia externa ferri impulsione, ictuq, perueri, alia intestina humorum dissensione dissolui, pauca quædam naturali cōfecta senio cōtabescere: sic ciuitates partim hostilibus armis afflictas, partim domestico seditionis morbo, quasi occulto quodā veneno, ante senectutis maturitatē consumtas licebit intueri: & certos à Deo rerum publicarum ambitus & conuersionū limites esse constitutos. Adhæc incolas, alios hostium viribus expulsos, alios abūdante multitudine, vel ob agrorum inopiam, vel cæli intemperiem alienas sedes sponte quæsiuisse: assiduum esse humani generis discursū, noua quotidie vrbiū fundamenta iaci, noua gentium nomina prioribus extinctis, aut in interitū conuersis suboriri; vix vllam inueniri terram quæ ab indigenis suis incolatur. In Siciliam quidem & Italiam omnium iam tum rerum copijs affluentem, plerique ex Græcia creduntur traiecisse. Verum vt eorum quisque venerit, vt bella pacem quæ cum finitimis fecerit, suis quibusque locis summa cura à nobis adscriptum est, tum eorum temporum (si quæ haberi poterat) memoria satis explorata. Ceterū nulla exstant antiquitatis de Siciliae colonis monumenta quā Sicanorum vetustiora, nam Thucydides idoneus in primis auctor testatum reliquit, Siciliam antiquissimo nomine à tribus promontorijs Trinacriā, mox à Sicanis populis Sicaniam dici cæptam. at Sicanos ex Hispania citeriore siue

Tarraconensi

DEDICATORIA.

Tarraconensi in Siciliam traiecisse idem memoriae prodidit, ex quo cōficitur Hispaniam primos Siciliae colonos dedisse, nec longè nobis querendæ sunt antiquæ Sicanorū sedes, nam ad Sicorim flumen eos habitasse scribitur: at Sicoris per eam Hispaniæ partem quæ nunc Arragonia dicitur, vt ex Geographo manifestum est, delabitur. Quo exemplo mirabilem quoque temporum & populorum in migrationibus & imperijs vicissitudinē & status sui cōuersionem ex aliqua maiorū necessitudine animaduertemus. Argumento sit quod sicuti ex Arragonia primi in Siciliā coloni nauigarunt, ita longo inde sæculorum tractu, ab Arragoniæ regibus Sicilia in potestatem redacta, & à Gallo- rum dominatione vindicata est: quarum nunc vtraque sub Tuæ Maiestatis auspicijs gubernatur. Atque vt Siciliae & regni Neapolitani origo, eorundemque imperiū & conuersiones commodius in æqualium nostrorum ac posteritatis cognitionem veniant, istam nostræ historiæ seriē quam ab omni antiquitatis memoria vsque ad Regiæ potestatis tuæ principium repetiuimus, in Maiestatis Tuæ nomine vt adparere patiaris supplico. Etiam si Maiestas Tua diuini numinis beneficio imperium prouinciarum multitudine & locorum interuallis amplissimum possideat, nulliusque tam latè pateat ex omnibus quæ vnius potestate reguntur, veniam dabit tamen vti confido benignitas tua, si nos ex eisdem duas nunc tantum partes attigimus. Nam vt Imperium Tuæ Maiestati maximum, partim vi & armis à maioribus tuis propagatū, partim legitima successione in amplissimam potentiā auctum est: Ita nunc sūma cum vtriusque disciplinæ gloria sub tuis auspicijs floret: hoc etiam gloriosius, quòd & in Africam atque Americā non sine vberrima & quæstuosissima mercatura Chri-

EPISTOLA DEDICAT.

stianæque religionis amplificandæ studio prolatũ sit. Tu-
um itaque illud tam latè vel in alterum vsque orbem pa-
tens Imperium huic nostro tam exiguo Commentario ad
stringere ineptum censebamus; quod laxiorem multò &
splendidiorem quàm nostra patiatur imbecillitas appara-
tum exigit. Ceterum vt ante biennium Maiestatis Tuæ
focero, Imperatori Cæsari MAXIMILIANO Augusto,
AVGVSTVM nostrum, vt Augusti in Imperium succes-
sori, ex argumenti necessitudine dedicauimus, ita nunc
REGI PHILIPPO Regum potentissimo, eiusdémque
SACRÆ MAIESTATIS genero, antiquitatis in
regnis duobus eidem parentibus restitutæ me-
moriæ, & diligentia ac laboris mei fru-
ctum consecramus. Brugis Flan-
drorum. xvii. Kal. April.
M.D.LXXVI.

HVBERTI GOLTZII HERBIPOLITAE
VENLONIANI CIVIS ROMANI,
IN HISTORIAM ET NUMISMATA VRBIUM
ET POPVLORVM GRAECIAE
AD MARCVM LAVRINVM VATERVLETI DOMINVM
PRAEFATIO.

ADparebunt tandem ex tua potissimùm Mæcenæ benigne-
& liberalitate Græcorum numismata: voti itaque tui quod so-
lenniibus olim quum ante annos quattuordecim ex Italia re-
dijssem verbis conceperas, reum te facimus. Quemadmodum enim
non alia tibi res pridem tam cordi fuit, quàm aliquid semper ex priua-
tis opibus tuis in commune consulere: ita quo locupletiores antiqui-
tatis cognitionem ad posteritatis vtilitatem propagares, me ante annos
sexdecim, vt Germaniam, Galliam & Italiam omnium regionum an-
tiquitatis thesauro ditissimam per biennium obirem, delegasti: inde
ad te reuersus memini magno tibi oblectamento fuisse, varia numif-
matum omnigenùm exemplaria, exquisitissimè per me delineata, &
quàm fieri potuit exactissimè fidelissimèque expressa. Adhæc præter
Imperatorum, Magistratuumq; Romanorum, maximæ tibi fuisse vo-
luptati Græciæ Regum & Principum, tum etiam populorum, urbium
ac rerum publicarum numismata: atque tunc magno cum animi tui
desiderio nuncupatis etiam votis exoptasse, vt eiusdem Græciæ thesau-
ros, æqualibus nostris & posteritati proxima quaque opportunitate re-
cludere, & in lucem producere posses. Ceterum quia ob diuersitatem
numismatum spatio deliberandi & iudicii ampliacione opus fuit; si-
mul vt aliorum etiam consilia, qua via & methodo eadem ad antiqui-
tatis historiam & regionum situm commodius digererentur prius in-
telligere: quo lectoris interea vtilitati consuleremus, & eiusdem exspe-
ctationem acueremus, placuit primùm I V L I I CAESARIS numif-
mata (quod ante annos xiiij. præstitimus) publicanda esse, mox vt
triennio inde proximo Fastorum seriem Magistratuum Romanorum
numismata prouulgaremus, proximus deinde annis dum de Græcorum
ordine & serie editionem ampliamus, A V G V S T I numismata e-
iusdemque res gestæ in publicum prodiere. Atque sicuti hactenus ni-
hil quod consilij aut voluntatis tuæ fuit obmissum, ita nunc quoque,
quod iamdiu de Græcorum numismatibus, à nobis conceptum est par-
turimus, postea quàm tibi placuit eadem secundum regionum tractum,
situmque terrarum, ex ordine Geographico esse digerenda, Antiqua-
riorum

PRAEFATIO.

riorum verò aliquot nobilissimorum, quos olim in Italia cōsulueram, quique censebant Diuorum, Diuarumque & Nympharū tum Hero-um & Heroinarum facies & simulachra, quot in numismatibus apud me exstabant secundum epitheta singulis attributa in unam seriem cōponenda esse, in hac re consilium sequuti non sumus, quod hac ratione vtentibus, multarum regionum, & vrbiū numismata, quæ neque symbola neque facies Diuorum aut Diuarum exprimebant, nobis o-mittenda fuissent: sunt enim pleraque aliqua fertilitatis nota, cuius-que regioni aut territorio peculiari, signata; vtpote tritici, vini, herbarū, arborum, itidem piscium, fluminum, aut fontium. Probauerunt au-tem tutum hoc de ordine Geographico in hac numismatum Græcorū publicatione obseruando consilium, & alij quā plurimi super hoc cōsulti in omni disciplinarum genere versatissimi, ornatissimi que: inter ceteros nulli Mathematicorum nostri sæculi secundus Ioannes Stadius & Abrahamus Ortelius noster, Regiæ Maiestatis Geographus: qui & ipsi omnes post te nobis auctores erant, vt eam formulam prosequere-mur, qua Lectori simul & Geographiæ antiquæ compendium, & Dij tutelares singularum regionum, aut vrbiū proprii, magna cum histo-riarum luce, proponerentur. Exorsi itaque à Sicilia, vtpote quæ (si quid veterum auctoritati credendum est) Italiæ olim vt continens est, cerui-ce quadam siue Isthmo ad Rhegium adhaerit; huic Magnam Græciā vno eodemque & primo libro adiunximus, Geographiæ leges & in hoc sequuti, quibus ab occidente in orientem longitudinum dimensio siue meridianorum distantia enumeratur. Proximo inde libro transma-rinas Græciæ regiones quæ in continente erant, vtpote Epirum, Achai-am, Peloponnesum, ab his in Septentrionem transeuntes Thessaliam, Macedoniam, Thraciam cum ipsarum vrbiū numismatibus com-plexi sumus, quibus breui vti spero summam manum imposituri su-mus. Tertius deinde liber subiungetur, cui insulas Græciæ ab Hadria-tico & Ionio mari exorsi, tum quæ deinceps in mari Lybico, Cretico, Myrtoo, & AËgeo, vtpote Sporades & Cyclades occurrebant; Ponti quoque Euxini nonnullas, & has quæ Asiæ minoris litoribus opposi-tæ erant, inclusimus: quarum Catalogum suo indice & opportunè ex-hibebimus. Quartus verò & vltimus liber continebit aliquot Asiæ minoris regiones, Cappadociam nimirum Galatiam, Pontum, Bithy-niam, Mysiam, Phrygiam, Mæoniam; AËolidem, Lydiam, Ioniam, Cariam, Doridem, Lyciam, Pamphyliam, Ciliciam, & in Asia maiore Suriā, hinc in AËgyptum deflectentes aliquot Africæ vrbes adde-mus

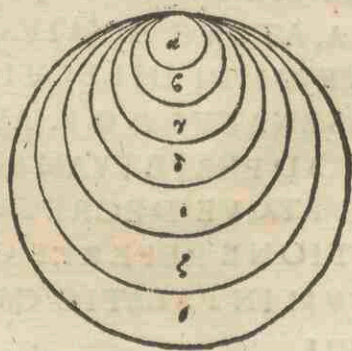
PRAEFATIO.

mus & in eisdem regionibus singularum (quæ quidem apud nos estât) vrbium numismata expressuri sumus, singulisque iterum quantum ex antiquitatis monumentis nobis in comperto erit, historias suas adiungemus. Quo consilio & instituto nostro tum lucubrationibus assiduis ex tua in rempublicam litterariam liberalitate, congiarium æqualibus nostris & posteritati sempiternū, ex antiquis Thesauris nos sub tuis auspicijs repræsentaturos, speramus: simul tot vrbes vti olim nobilissimas, ita nunc proprijs in ruderibus siue temporum iniuria, siue hominum incuria in ijsdem quasi sepultas, in lucem & vitam reuocatuos: adhuc tot populorum, tot Heroum & Principum res gestas beneficio historiarum instauratuos. Age igitur benignissime Mæcenas, has nostras hoc in argumento primitias, hilari & prompto animo excipito: ita enim & nos ad reliquorum quæ partim in promptu habemus, partim etiam num meditamur, euulgationem animaueris.

AVCTOR LECTORI.

Characteres Græci quos in tabellis numismatibus subiectis videbis; vtpote *α. β. γ. δ. ε. ζ. θ.* amplitudinem siue exilitatem ipsius nummi ostendunt, ita vt intelligas numisma cui talis character adscriptus sit, tanta esse magnitudine quantum est interuallū in figura hîc ad calcem quæ ex circulis alijs alio maioribus constat, intra supremā omnium lineam circularem & alteram cui idem ille character, quem nummo additū cōspicis superscriptus est. Alij verō characteres qui in ijsdem tabellis nummo subiunctis adparent, metallum ex quo quisque nummus cusus sit indicant; ita vt *Α* auro,

Α argento, *Æ* ære nummum signatum demonstrat. Et hoc obseruabis easdem tabellas, auersam & aduersam numismatum partem coniungere. Vale.

EXEMPLAR SENATVS CONSVLTI
QVO HVBERTVS GOLTZIUS CIVITATE
ROMANA DONATVS EST.

STEPHANVS PAPARONIVS, HIERONYMVS GROSSVS, HIERON. BVBALVS ALMAE VRB. COSS. AD POSTERITATIS MONVMENTVM, HIS LITTERIS SCIRE OMNES VOLVMS INTER PRAECLARA MAIORVM ROMANORVM INSTITVTA ILLVD FVISSE PRAECLARISSIMVM, INSIGNES SCILICET VIRTUTE ET PROBITATE VIROS AVGENDAE REIPVB. GRATIA, CIVITATE DONARE, VT PRAESTANTISS. CIVIBVS AVCTA, DOMI FORISQVE OMNIUM NATIONVM RES GESTAS SVPERARET. QVORVM NOS IMITATIONE ATQVE EXEMPLO PYRRHO TARIO I. V. D. HECTORE MVTINIO, VINCENTIO RVBEO TRIBVS EX QVATTVORVIRIS CIVITATIS DONANDAE FREQUENTIQVE SENATV ASSISTENTIBVS, HVBERTVM GOLTZIVM HERBIPOLITAM VENLONIANVM, BENE DE ROMANA REPVBL. MERITVM, CVIVSQVE VIRTVS SINGVLARISQVE ERGA ROMANVM NOMEN OBSERVANTIA CVM PRAECLARISSIMORVM CIVIVM TESTIMONIO, TVM EDITIS NVPER SCRIPTIS SENATVI PLANE CLARVIT, CIVEM ROMANVM EX S. C. CREAVIMVS, CREATVM IN SENATVM VENIRE, MAGISTRATVS GERERE, IVS FERENDI SVFFRAGII HABERE, SACERDOTIA OBTINERE, BONA EIVS LIBERA ATQVE IMMVNIA ESSE CETERISQVE ROMANORVM CIVIVM HONORIBVS ATQVE PRIVILEGIIS HONESTARI QVIBVS ILLI FRVNTVR QVI CIVES ROMANI NATI AVT IVRE OPTIMO FACTI SVNT, DECREVIMVS ET CENSVMVS. EA TAMEN LEGE VT VRBEM ROMAM, SICVT OPTIMVM QVEMQVE CIVEM DECET, SVA VIRTUTE ATTOLLAT, FIDELITER A QVOCVNQVE VEXANTE TVEATVR, IVRA PONTIFICIA ROMANIS CONCESSA, ATQVE SENATVS CONSVLTA OBSERVET ROMANOSQVE OMNI DILECTIONE PROSEQVATVR. DANTES SCRIBIS SENATVS P. Q. R. AVCTORITATEM, FIDEI ERGO ATQVE AD PERPETVAM POSTERITATIS MEMORIAM, ACTA HAEC ATQVE DECRETA IN PVBLICAS TABVLAS SVBSCRIPTIONE REFERRE CVM SIGILLIS P. Q. R. APPENDICE, DATVM IN PALATIO CAPITOLINO VII IDVS MAIL. M. D. LXVII.

IVLIVS HOROLOGIVS SCRIBA S. P. Q. R.
HORATIVS FVSCVS SACRI S. P. Q. R. SCRIBA.

CLARISSIMO VIRO HVBERTO
GOLTZIO HERBIPOLITÆ VENLO-
NIANO CIVI ROMANO, HISTORICO ANTI-
QVARIO, AC PRISCI SAECVLI INSTAVRATORI
DILIGENTISSIMO, AMICO SVO VETERI,

ABRAHAMVS ORTELIVS ANTVERPIANVS
PHILIPPI II. HISPANIARVM REGIS
GEOGRAPHVS.

S.

P.

Beneficia plura recipere, qui scit reddere, docet versiculus, Ornatif-
sime Goltzi; itaque remitto tibi, Græciæ tuæ numismatum de-
lineationes perquam elegantes mecū, quæ tua erga me, & omnes viros
bonos est benevolentia, priusquam lucem accepissent, communicatas,
pro quibus gratias quàm possum maximas habeo. Non parum cer-
tè mihi in Synonymia Geographica quam iam pridem molior, post-
que paucos menses absolvere cogito, adiumento, vt ingenuè, dicam
fuere. Eò enim litterarum studia hoc sæculo nostro eruditissimo in
statu esse videntur; vt nihil fere in disciplinis, maximè quæ historiam at-
tingunt, (in qua locorum situm & temporum seriem, sine qua eam ne-
quaquam constare posse, nemo mediocriter in ea versatus, non intelli-
git, complector,) nisi numismatum, marmorumque antiquorum le-
ctiones adhibeantur, perfectum aut absolutum reddi posse videatur.
Ea re, tu Goltzi, magnam apud omnes studiosos gratiam inis; benèque
de republica litteraria mereris; tuumque istud institutum satis laudare
non possum; qui huiusmodi cimelia, quæ per totam hæcenus ferè Eu-
ropam in principum priuatorumque virorum musæis dispersa quodā-
modo dilitescebant, maximo studiosorum cōmodo & vtilitati, in fasci-
culos congeris, & publica facis. idque verè & citra omnem fraudē, con-
trà quā maligni quidam inuidia tumentes blaterant: qui cum ipsi sunt
ignavi, alijsq; diligentia inuident; nihil quod non ab ipsis sit, rectè factū
putant. Ne te autem horum sycophantarum morsus ab incepto o-
pere deterreant, quæso, obsecroque; sed in præclaro tuo instituto, bene
de posteritate mereri pergas. Habuere enim suos Homerus, Virgili-
usque, mastigas, & pascitur in viuis, vt ille inquit, liuor; post fata qui-
escit

EPISTOLA

escit. **THESAURVM** tuum, ita namque hoc operis quod modò præ manibus habes, indigitas; in quo reconditorum vocabulorum, dicendique generum myriades, ex omni antiquarum inscriptionum supellectile per locos communes digeris, cum, inquam, avidè exspectamus. Vale vir optime. Marcum & Guidonem Laurinos, Franciscum Nansium, Adolphum Mekerchum, & Victorem Giselinum, viros doctos & communes amicos meo nomine salutabis.

Antuerpiæ Aduaticorum, VII. Idus Octobr.

CID. ID. LXXV.

AD HVBERTVM GOLTZIVM HERBIPOLITAM VENLONIANVM CIVEM ROMANVM.

**DANIELIS ROGERII ANGLI
EPIGRAMMA.**

C Viatem te **HVBERTE** putem? vñ Tuifcona dicam?
Parte Sicambrorum vel rear esse satum?
Nam dedit **HERBIPOLIS** proavos Germana genusque,
Alma, sed est partus conscia **VENLO** tui.
Afferit at ciuem te **BRVGA** suamque professa
Contendit reliquis de patria illa tua.
Tres igitur de te certant vrbesque plagæque,
Quid tres? **ROMA** negat, teque ait esse suum.
Virtutisque ergò donatos ciuis honores,
Romanum ingenio, te suum arte probat.
Dum moror hîc, dubiâque trahit sententia mentem,
Nec satis expedito litibus hisce caput,
Inclÿta Romanis repetit te ciuibus Hellas,
Vendicat & ciuem Græcia magna suum.
Quare tot pressus dubijs dum consulo Phœbum,
Ille aurem vellens, reddidit ista mihi,
Incaustum quæris, qua **GOLTZIVS** vrbe sit ortus,
Ducitur à superis cuius origo plagis.

ELENCHVS

VRBIVM, POPVLORVM ET REGVM

quorum numismata & historia hoc
libro exhibentur.

Siciliæ.

ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ.
ΛΕΟΝΤΙΝΩΝ.
ΚΑΤΑΝΑΙΩΝ.
ΛΑΡΑΝΙΩΝ.
ΤΑΤΡΟΜΕΝΙΤΑΝ.
ΜΕΣΣΑΝΙΩΝ.
ΤΥΝΔΑΡΙΕΩΝ.
ΑΓΥΡΙΝΑΙΩΝ.
ΘΕΡΜΙΤΑΝ.
ΠΑΝΟΡΜΙΤΑΝ.
ΔΡΕΠΑΝΩΝ.
ΔΙΔΥΒΑΙΙΤΑΝ.
ΣΕΛΙΝΩΝΤΙΩΝ.
ΦΙΝΤΙΑΣ.
ΗΡΑΚΛΗΤΩΝ.
ΑΚΡΑΓΑΝΤΟΣ.
ΙΜΕΡΑΙΩΝ.
ΓΕΛΑΣ.
ΕΜΠΟΡΙΤΩΝ.
ΜΗΝΑΝΙΝΩΝ.
ΣΕΓΕΣΤΑΙΩΝ.

Regum Syracusanorum & Siciliæ.

ΤΕΛΩΝΟΣ ΣΤΡΑΚΟΣΙΟΥ.
ΙΕΡΩΝΟΣ.
ΔΙΟΝΤΣΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.
ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.
ΙΕΡΩΝΤΜΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

Ciuitatum Magnæ Græciæ & Italiæ.

ΝΕΟΠΟΛΙΤΩΝ.
ΠΥΤΤΕΟΛΙΤΩΝ.
ΚΥΜΑΙΩΝ.
ΣΥΝΤΕΣΣΑΝΩΝ.
ΜΙΝΤΥΡΝΕΝΣΙΩΝ.
ΑΧΥΡΙΤΑΝΟΡΩΝ.
ΑΝΤΙΑΤΩΝ.

ROMANORVM.
SVESANORVM.
ΤΙΑΝΕΩΝ.
ΚΑΛΕΝΙΤΩΝ.
ΚΑΠΤΑΝΩΝ.
ΑΤΕΛΛΑΝΩΝ.
ΝΩΛΑΙΩΝ.
ΠΙΚΕΝΤΙΕΩΝ.
ΝΟΥΚΕΡΙΝΩΝ.
ΠΟΣΕΙΔΩΝΕΑΤΑΝ.
ΤΕΛΗΤΩΝ.
ΤΕΡΙΝΑΙΩΝ.
ΠΑΝΔΟΣΙΕΩΝ.
ΒΡΕΤΤΙΩΝ.
ΑΧΕΡΩΝΤΑΝ.
ΙΠΠΩΝΙΕΩΝ.
ΡΗΓΙΝΩΝ.
ΣΕΦΥΡΙΕΩΝ.
ΛΟΚΡΩΝ.
ΜΑΜΕΡΤΙΝΩΝ.
ΚΑΤΑΩΝΙΑΤΑΝ.
ΚΑΡΚΙΝΙΩΝ.
ΣΚΥΛΛΑΤΙΩΝ.
ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΝ.
ΘΟΥΡΙΩΝ.
ΜΕΤΑΠΟΝΤΙΩΝ.
ΣΑΛΑΝΤΙΝΩΝ.
ΤΑΡΑΝΤΙΝΩΝ.
ΤΑΡΑΝΤΙΝΩΝ.
ΒΡΕΝΔΗΣΙΝΩΝ.
ΑΡΠΑΝΩΝ.
ΑΓΚΩΝΙΤΩΝ.
ΠΙΣΑΤΡΙΕΩΝ.
ΣΥΒΑΡΙΤΩΝ ^{του Χρ}
ΘΟΥΡΙΩΝ ^{και} ΚΟΠΙΑΤΑΝ.
VALENTIA ^{quæ} & ΙΠΠΩΝΙΩΝ.
ΦΑΛΕΙΩΝ.
ΚΟΣΩΝ.
ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΩΝ.
ΜΑΣΣΑΛΙΗΤΩΝ.

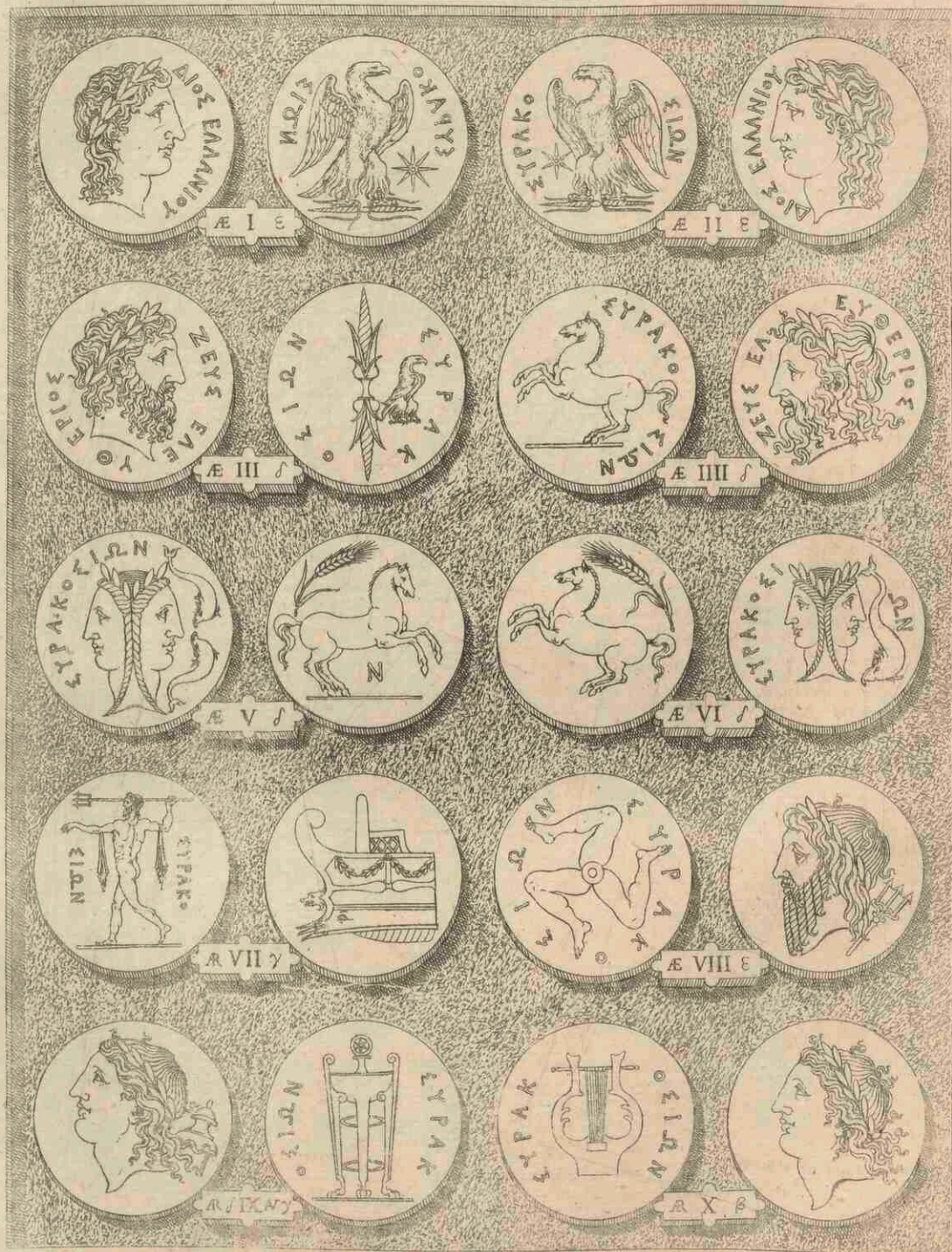
ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ

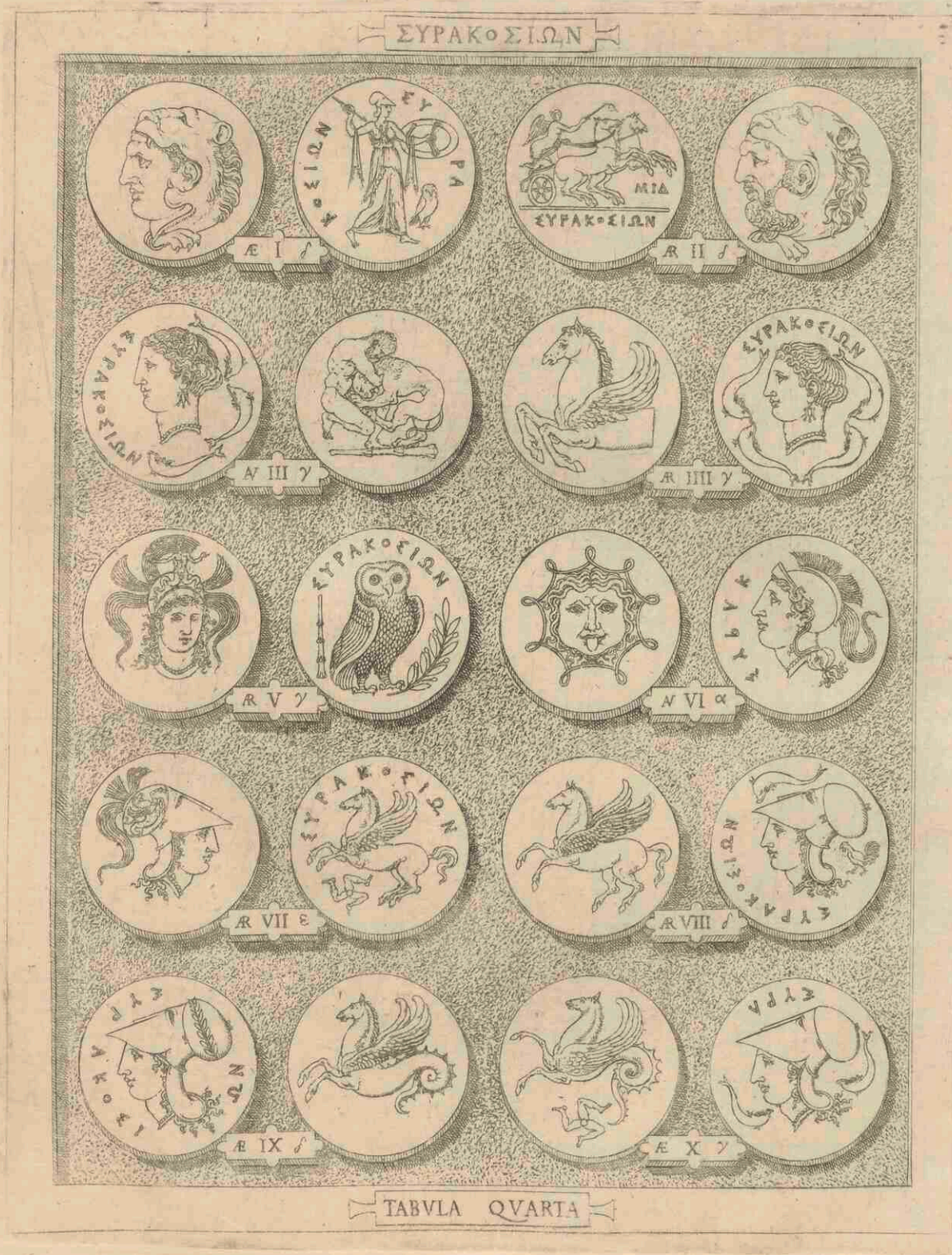
TABVLA PRIMA

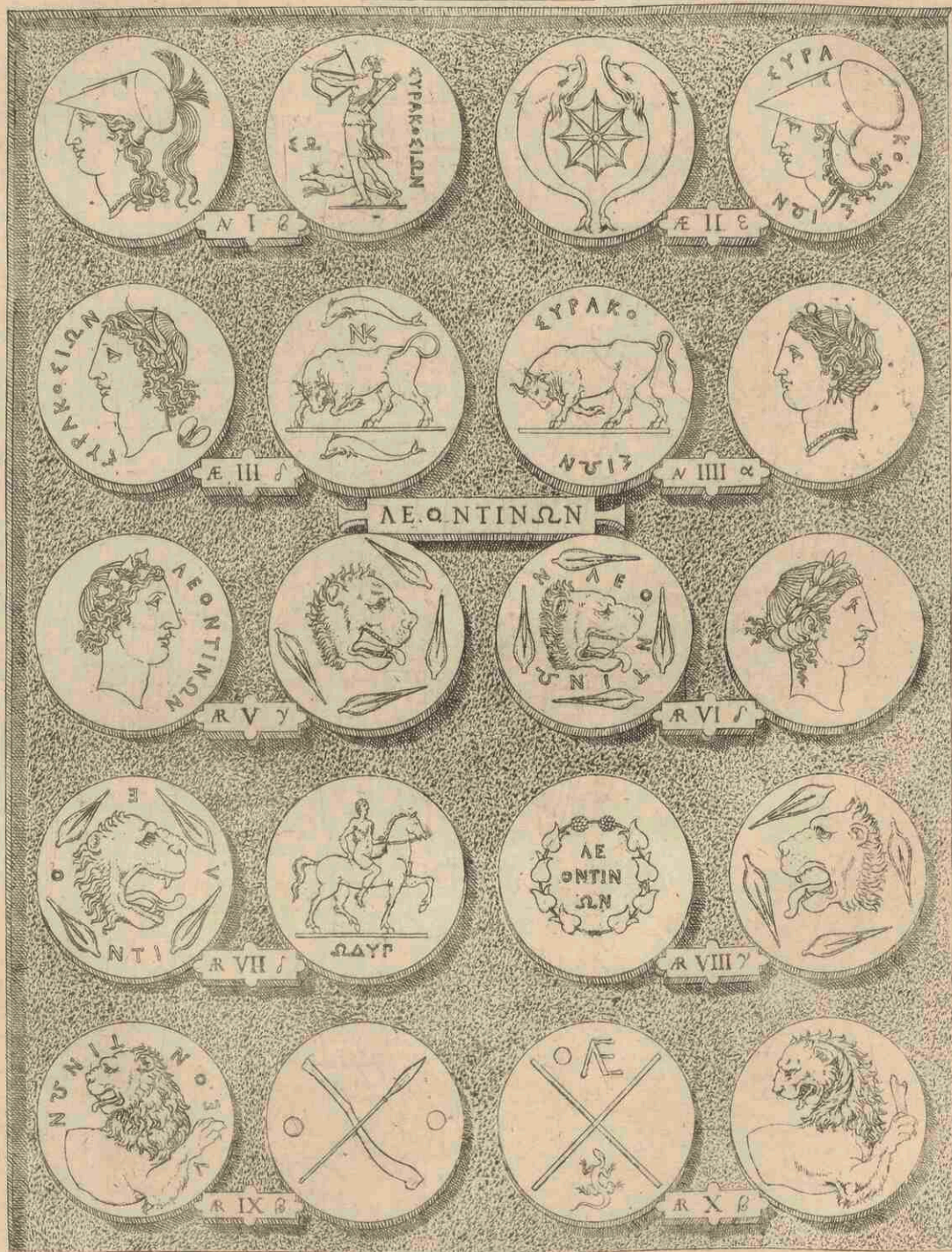
ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ

TABVLA TERTIA

ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ

TABVLA QVINTA

MESSANION

R I S

R II S

R III S

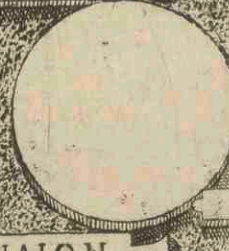
R III S

TYNDARION

R IV S

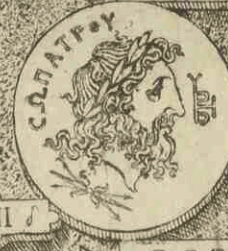
R VI S

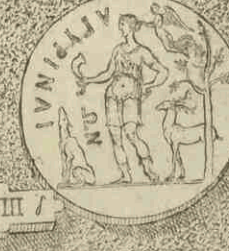
AFYRNALION

R VII S

R VIII S

ΘΕΡΜΙΤΑΝ

R IX S

R X S

TABULA SEPTIMA

ΦΙΝΤΙΑΣ

TABVLA NONA

ΗΡΑΚΛΕΙΩΝ

Α Ι γ

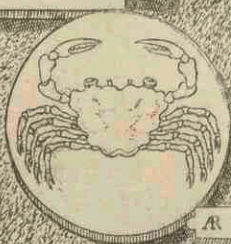
Α ΙΙ γ

ΑΚΡΑΓΙΑΝΤΟΣ

Α ΙΙΙ γ

Α ΙΙΙ γ

Α ΙV γ

Α ΙV γ

Α ΙV γ

Α ΙV γ

Α ΙV γ

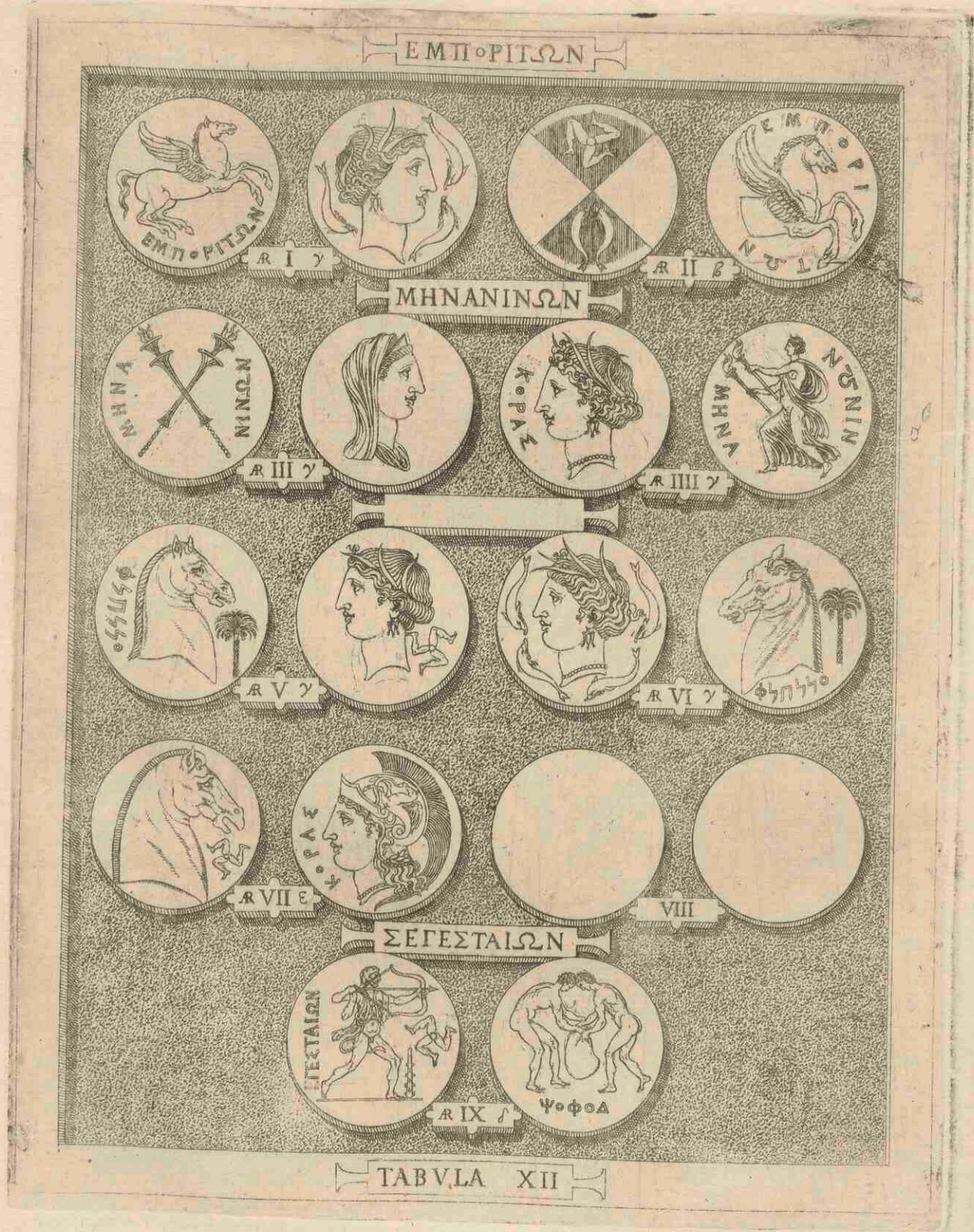

Α ΙV γ

TABVL DECIMA

ΓΕΛΩΝΟΣ

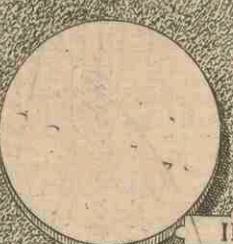
Α Ι Υ

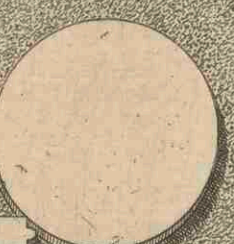
Α Ι Ι Υ

Α Ι Ι Ι

Ι Ι Ι

ΙΕΡΩΝΟΣ

Α Ε Ε

Α Β Ι Ι

Α Ε Β Ι Ι

Α Β Ι Ι Ι

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Α Ι Χ Ι

Α Ι Χ Ι

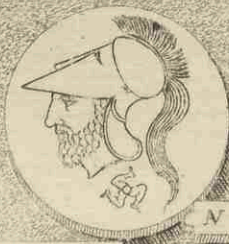

TABVLA XIII

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Α Ι Ε

Α Ι Ε

ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ

Α Ι Ε

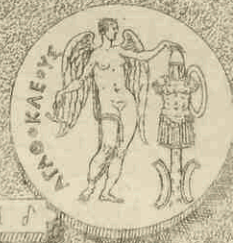
Α Ι Ε

Α Ι Ε

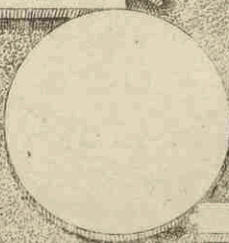
Α Ι Ε

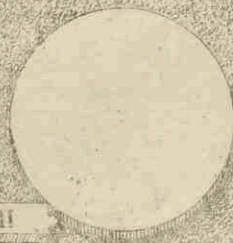
ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

Α Ι Ε

Α Ι Ε

ΙΧ

ΤΑΒΛΙΑ ΧΙΙΙ

SICILIA. +

XV.

XVI.

MAGNA GRAECIA.

NEOΠΟΛΙΤΩΝ

TABVLA XV

NEOΠΟΛΙΤΩΝ

TABVLA XVI

ΠΙΚΕΝΤΙΕΩΝ

Α Ι γ

II

ΝΟΥΚΕΡΙΝΩΝ

Α ΙΙΙ δ

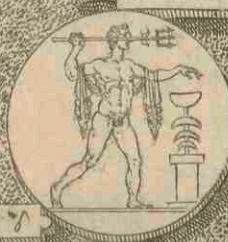
Α ΙΙΙ γ

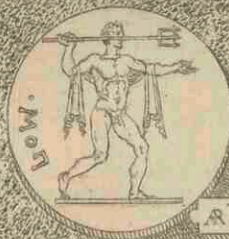
ΠΟΣΕΙΔΩΝΕΑΤΑΝ

Α V γ

Α VI δ

Α VII δ

Α VIII γ

Α IX γ

Α X δ

TABVLA XXI

YEAHTΩN

TABVLA XXII

ΥΕΛΗΤΩΝ

ΑΙΥ

ΥΕΛΗΤΩΝ

ΑΠΕ

ΤΕΡΙΝΑΙΩΝ

ΑΙΙΙ

ΑΙΙΙΙ

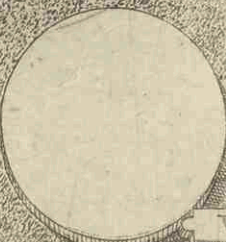
ΑΥΥ

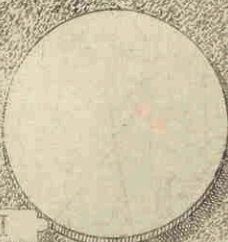
ΑΥΥ

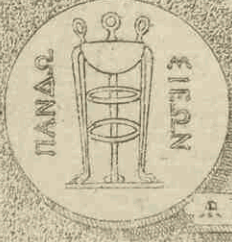
ΑΥΙΙ

ΑΥΙ

ΠΑΝΔΩΣΙΕΩΝ

ΑΙΧ

ΑΧΥ

TABVLA XXIII

B PETTILON

TABVLA XXIII

ΒΡΕΤΤΙΩΝ

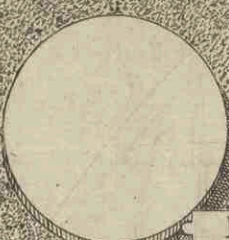
ΑΙ Ε

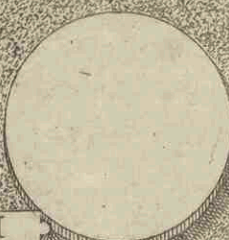
ΑΙΙ Ε

ΑΙΙΙ Δ

ΙΙΙ

ΑΧΕΡΩΝΤΑΝ

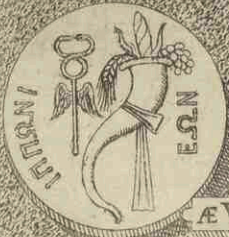
ΑΕΥ Γ

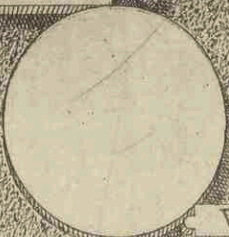
ΑΕΙΥ

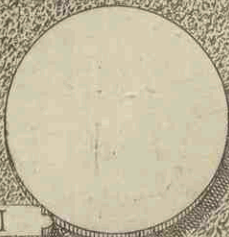
ΙΠΠΩΝΙΩΝ

ΑΕΙΥ

ΙΙΙ

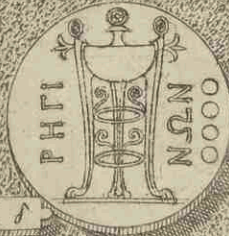
ΡΗΓΙΝΩΝ

ΑΙΧ Ε

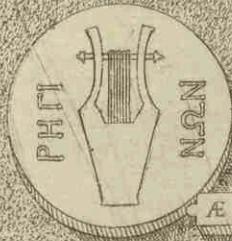

ΑΧ Γ

TABVLA XXV

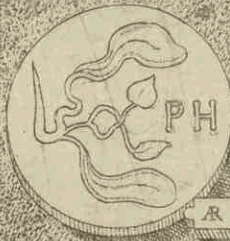
PHGINΩN

ΑΙΥ

ΑΠΥ

ΑΙΙ

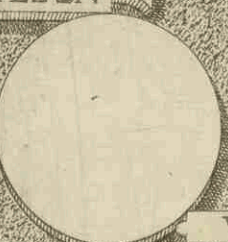
ZEΦΥΡΙΕΩN

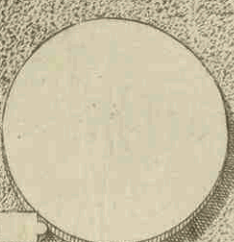
ΑΙΙΙ

ΑΥΥ

VI

ΛΟΚΡΩN

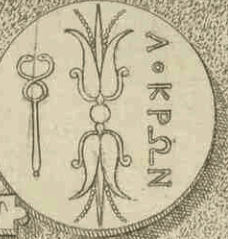
ΑΥΙΙ

ΑΥΙΙΙ

ΑΙΧ

ΑΧ

TABVLA XXVI

ΛΟΚΡΩΝ

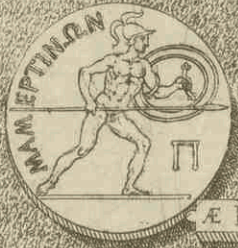
ΑΙΥ

ΑΠΥ

ΜΑΜΕΡΤΙΝΩΝ

ΑΙΙΕ

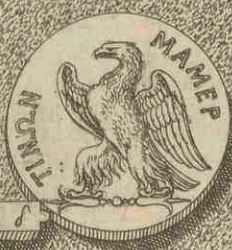
ΑΙΙΙ

ΑΕΥ

ΑΕΙ

ΑΕΙΙ

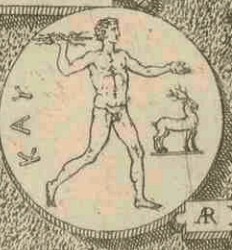
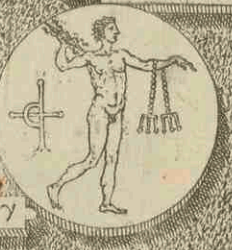
ΑΕΙΙΙ

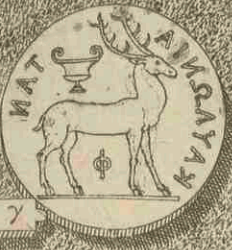
ΚΑΥΛΩΝΙΑΤΑΝ

ΑΙΙΙ

ΑΙΙ

TABVLA XXVII

ΚΑΥΛΩΝΙΑΤΑΝ

Α Ι γ

Α Ι γ

ΚΑΡΚΙΝΙΩΝ

Α Ι Ι

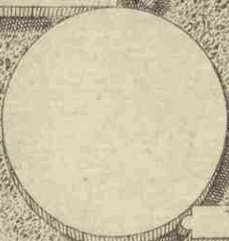
Α Ι Ι

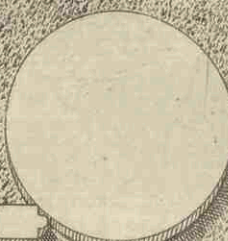
ΣΚΥΛΛΑΤΙΩΝ

Α V Ε

Α V Ε

ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΝ

Α V Ι Ι

Α V Ι Ι

Α V Ι Ι

Α V Ι Ι

ΤΑΒΛΙΑ ΥΧVΙΙ

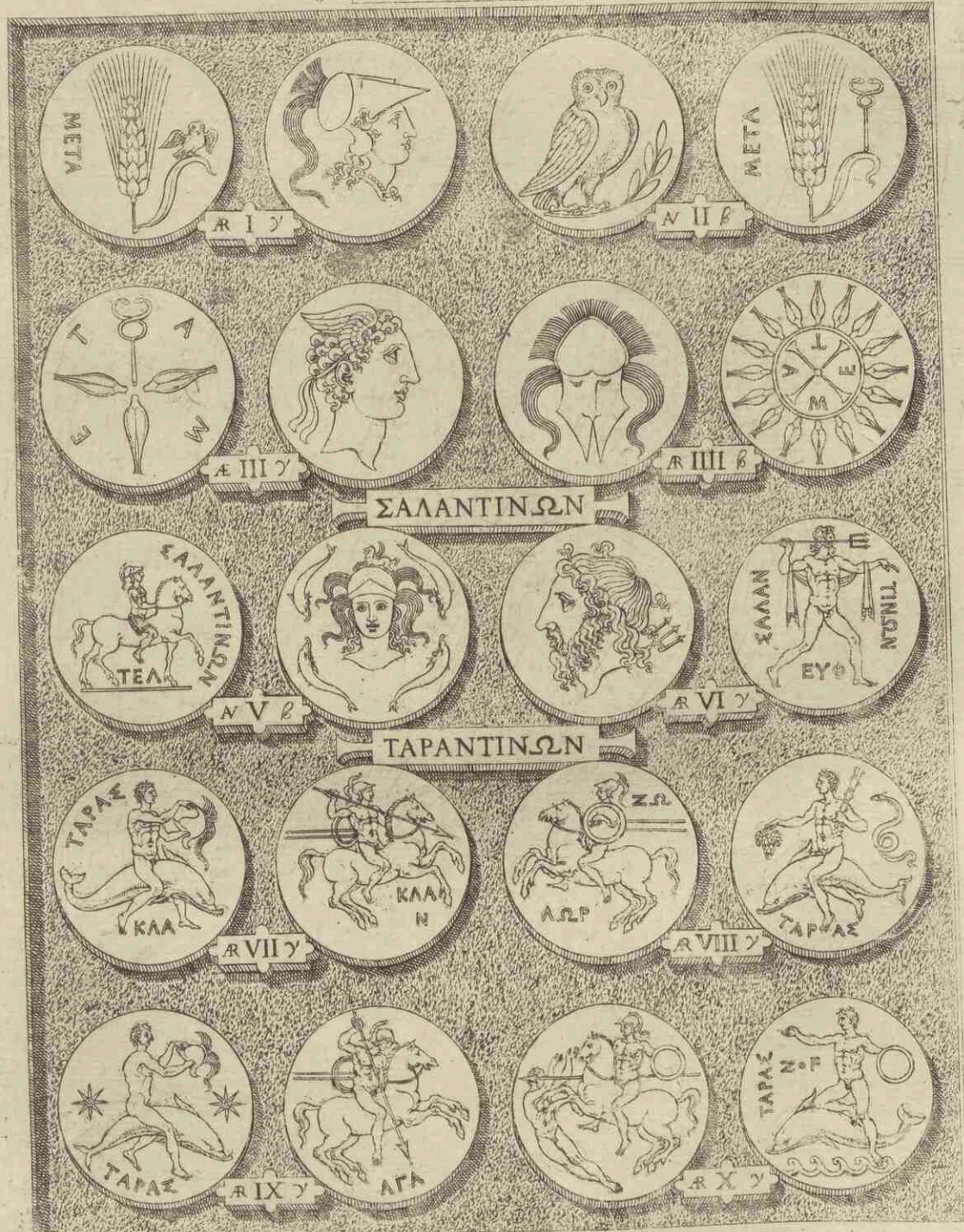
ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΝ

TABVLA XXIX

ΜΕΤΑΠΟΝΤΙΩΝ

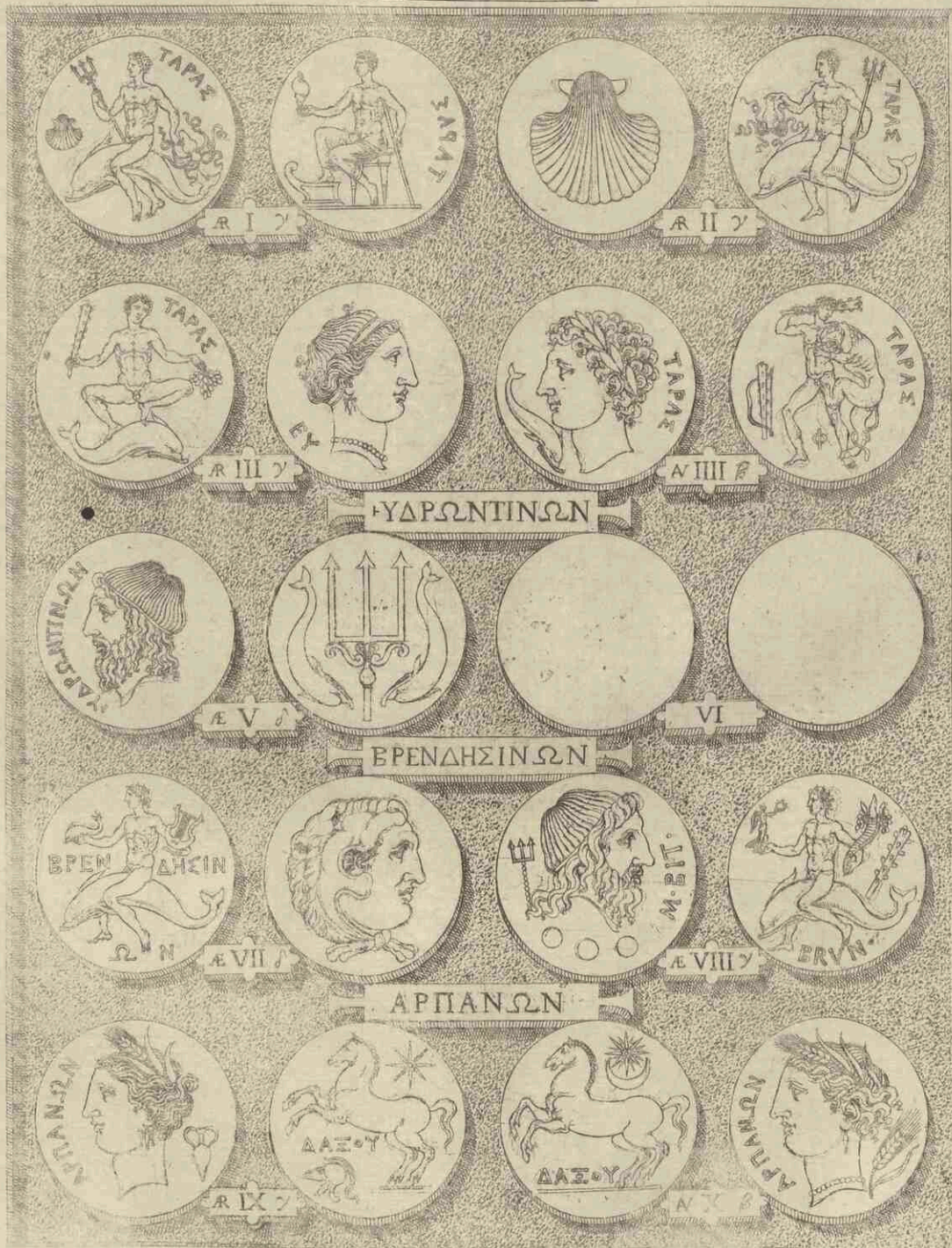
TABVLA XXXI

ΤΑΡΑΝΤΙΝΩΝ

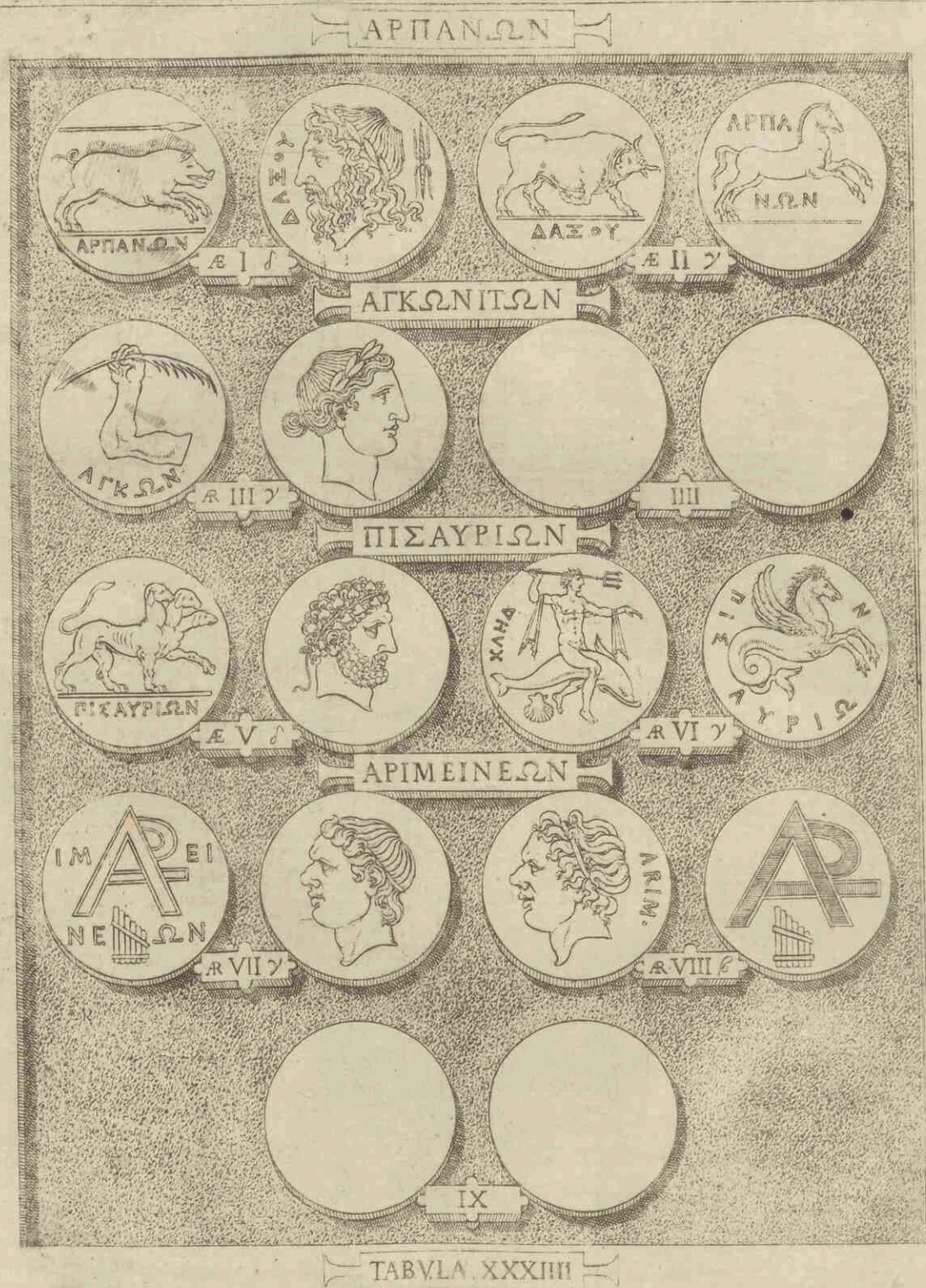

TABVLA XXXII

TAPANTINΩΝ

TABVLA XXXIII

ΣΥΒΑΡΙΤΩΝ των και ΘΟΥΡΙΩΝ και ΚΟΠΙΑΤΑΝ

TABVLA XXXV

FAΛΕΙΩΝ

Α Ι γ

Α Ι Ι γ

Α Ι Ι Ι γ

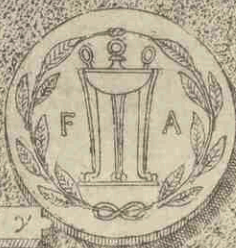
Α Ι Ι Ι γ

Α Ι V γ

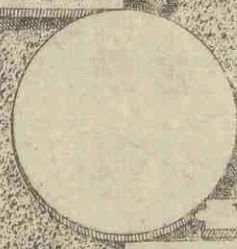
Α Ι V Ι γ

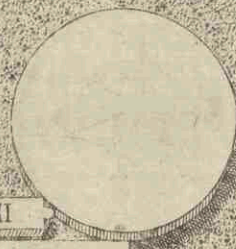
Κ Ο Σ Ω Ν

Α Ι V Ι V Ι γ

V Ι Ι

ΑΝΤΙΠΟΛΙΩΝ

ΜΑΣΣΑΛΙΗΤΩΝ

Α Ι X γ

Α Ι X δ

H V B E R T V S G O L T Z I V S

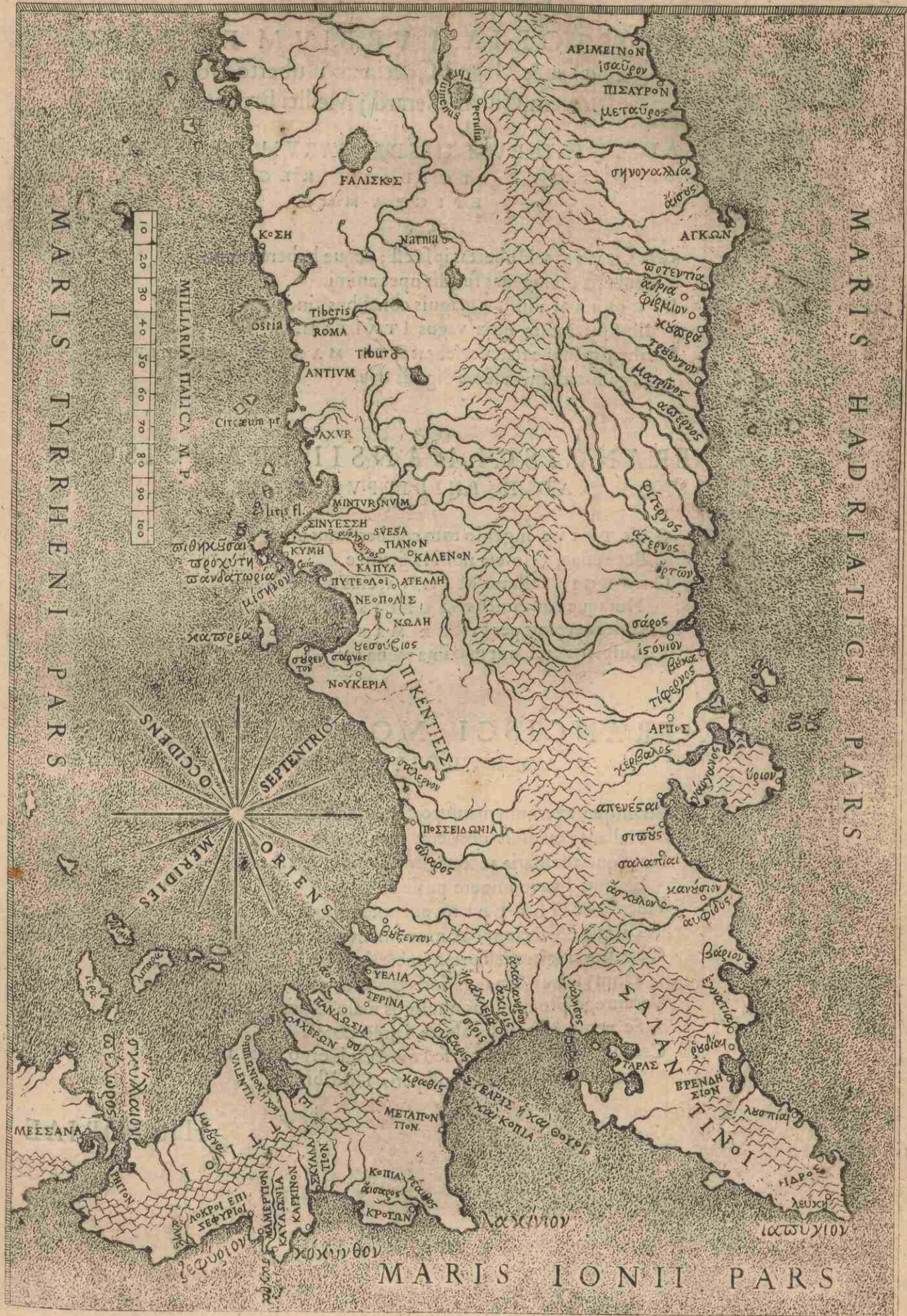
L E C T O R I S.

NON tantum ut ordinem, quem in disponendis, ex lege Geographiæ, Siciliae & Magnæ Græciæ numismatibus sequuti sumus, rectius, Lector, intelligeres; verum etiam in historiæ nostræ lectione, modò oram maritimam legens, modò fluuios transmittens, inde porro nunc in hanc, nunc in aliam ciuitatem excurrēs, maiore cum voluptate versareris: earundem regionum tabulas Geographicas numismatibus continuò subiecimus. in quibus vrbes & flumina, quorum numismata exhibemus, litteris maioribus descripsimus: opida verò, mōtes, flumina, promontoria, insulas, aliaq; loca, quorum singillatim in historia nostra meminimus, minoribus characteribus expressimus. Neque tamen ulterius in Italia, quàm, secundum mare Hadriaticum, Ariminum, secundum Tyrrhenum, quod etiam Etruscum appellamus, Cosam & Faliscos vsq; processimus. minimè enim necessarium esse videbatur, duarum duntaxat urbium Massiliæ & Antipolis gratia, quæ in nostris etiam numismatibus visuntur, Italiæ tabulam in Narbonensem vsque Galliam extendere. Illud etiam monendus es; nos in nostris tabulis eas vrbes, flumina, montes, alia loca, quæ idem nomē habent, semel tantum nominasse; neque eadem nomina sæpius repetere voluisse. veluti, cum A Etna mons sit, & ei eodem nomine ciuitas adiaceat, uti etiā de Eruce mōte & ciuitate possumus dicere; nec nō de Eloro, quod & fluminis, & urbis, & arcis nomen in Pachyno erat. nos huiusmodi nomē semel posuisse cōtenti, iterū delineare abstinuimus. quod etiam de Thusa ciuitate, flumine, & emporio, uti & Vulturno flumine & opido. Trueto flumine & ciuitate, Ariminoque vrbe & fluuiio, eiūque similibus intelligi volumus. Ceterum quia in Sybari vrbe, fluuioque Sybari contrarium fecimus, utpote quorū nomina in Magnæ Græciæ tabula seorsim expresserimus: id eo cōsilio a nobis factum, ut facilius error animaduertetur, qui in Ptolemæi geographia obrepfit; vbi Thurium (quæ prius Sybaris dicta fuerat) inter Crotonem & Metapontum ponitur. quod & nos in numismatum ordine obseruauimus. In tabula tamen nostra geographica, & in Sybaris, Thurijque descriptione, Strabonem sequuti sumus, qui Thurium inter Sybarim Crathimque amnes collocat. Et hæc quidem differentia inter duos tam probatos auctores, (simul & quia erant, qui dubitabant utrum Thurium in ipsis Sybaris ruinis, exstructum esset) me mouit, ut Sybaris numismata, extra ordinem in xxxv. tabulam, reijcerem. Vale & faue benigne lector.

SICILIA.

MAGNA GRAECIA ET ITALIAE PARS.

IN HISTORIAM VRBIUM ET POPV-
lorum Siciliae & Magnae Graeciae ab Huberto Goltzio illu-
stratam, Gissleni Gerardij Medici Brugensis,

AD PHILIPPVM HISPANIARVM ET VTRIVS-
QVE SICILIAE REGEM
EPIGRAMMA.

GOLTZIVS Hubertas ipsa est; deque hubere censu,
Huberis omnigenas fundit opes animi.
SICILIAM illustrat magnis conatibus, inde
Illustrat totam mox vagus ITALIAM.
Parthenopenque tuam celebrat REX MAGNE PHILIPPE;
Ergo tua meritò vivere dignus ope.

FRANCISCI NANSII FRANCISC. F.
AD D. PHILIPPVM REGEM.

GOLTZIVS ingenio toto celeberrimus orbe,
Ecce etiam celo est nobilis artifice.
GRAECIA testatur MAGNA, eius maior ab arte,
Notaque iam cunctis SICELIS ora plagis.
Fas igitur crescat per te REX MAXIME; cuius
Auspicijs crescunt maxima regna tua.

FRANCISCI MODI BRVGENSIS,
AD HVBERTVM GOLTZIVM.

Vtramque, æternum mansuro condere in ære
Hellada; cuiusvis non erat artis opus.
Nam quis tot maria ac terras, tot flumina & vrbes,
Exiguus speret fingere posse notis?
Vnicus hoc GOLTZIV tu, qui potes omnia, posse
Diceris; & faciunt hæc monumenta fidem.
Quæ deberi igitur tali pro munere dicta est
Olim, folius, laus, ea iure tua est.
Verùm ego pro nummis nummos malo inquis; inani
Se nemo & natos pascere laude potest
Credo equidem, REGI sed quin canis ergo PHILIPPO
Tale aliquid? forsàn quod petis, ille dabit.

HISTORIAE

A HISTORIAE VRBIVM
ET POPVLORVM SICILIAE
HYBERTI GOLTZII HERBIPOLITAE
VENLONIANI CIVIS ROMANI.

B SICILIA, quæ olim tenui admodum ceruice
passibus mille quingentis Italiae adhærebat, ab ead-
em terræmotu vel maris æstuosi violentia circa
Rhegium (quo nomine Græci abrupta vocant)
auulsa, Insulaque facta, tribus in mare Mediterra-
neum promotorijs extenditur; quod trium femo-
rum symbolo, quæ in numismatibus uno veluti
vertice connectuntur, ab antiquitate expressum est. Ab ea situs specie
Græcis quondã Trinacria, à tribus nimirũ promontorijs dicta est: vti &
ab Latinis à tribus, sed inæqualibus lateribus Triquetra appellata fuit.
Vertex trianguli qui contra Cænim Calabriae promontorium in Bo-
ream excurrit, Pelorus dicitur: siue quod eo vocabulo, montis magni-
tudinem Græcia antiquitus significaret: aut vti multorum auctoritate
confirmatũ est, à Peloro navis Annibalis gubernatore. Annibal nam-
que Romanos victores ex Petilia fugiens eò delatus, aut quod alij pro-
dunt, ex Africa profugus, per ea loca Suriam petens, quia procul intuen-
ti continua videbantur littora, neque peruium esse pelagus; seseq; guber-
natoris perfidia proditum arbitratus, illũ interfecisse traditur: sed causa
erroris sui cognita, & fidei testimonium mortuo statuam posuisse, &
promontorio Pelori nomen indidisse. Ceterũ à Peloro, sinuoso qui-
dem & cõcauo littore Ortum Austrumq; versus per CLX. M. passuum
usque in Pachynum alterum Siciliae promontorium à crasso caligino-
soque aëre sic dictum, quod contra Peloponesum extenditur, Insulae
latus terminatur. Inde Sicilia in Austrum conuersa, secundum littora
D Africi maris per CLXXXIII. M. passuũ sensim in tertiũ verticem extenua-
tur, qui Lilybaeũ contra Africani promontorij quod Mercurij dicitur
angulum extendit. Hinc Siciliae littora secundũ mare Tyrrhenum ab
Austro in Septentrionem latere ceteris duobus longiore per CCLXXXI.
M. passuum in Pelorũ extenduntur: vt hac ratione totius insulae ambi-
tus DCXXIII. M. passuũ includatur. Quibus curæ fuit cæli spacia suis
limitibus cõprehensa terræ situi tractibusque maris comparare, Sicili-
am quarto Climati, parallelis decimo, & illi qui per Rhodum describi-
tur vndecimo: diem verò maximum horarum XIII. s. putant. At Lily-
baeum ab Insulis Fortunatis, (quæ extremos eo sæculo terræ cognitæ
A limites

TRINACRIA.

PELORVS.

PACHYNVS.

LILYBAEVM

limites terminabant) xxxvii. temporibus secundum longitudinem ver- A
sus Ortum; Ennam verò urbem, ut insulae eiusdem umbilicum. xxxiix;
Messanam, ut in freto extremam, xxxix s, mensurantur. Latitudinis
quidem siue ab AEquinoctio versus polum distantia, Lilybaeo xxxvi.
partes; Syracusis xxxvii. Messanae xxxiixs. attribuunt: usque adeo ut
hic caeli tractus Siciliam definiat, aëre temperato, soloque; fertili & omni
proventuum genere, frumenti, olei, vini, felicissimo sitam. A continen-
te commodo undique interuallo, & commercijs opportuno distat: &
primum Euripo quidem brevissimo, ceterum ancipiti & vorticibus in-
ter se collisis, scopulorumque asperitate, & monstrosis Scyllae, Charyb-
disque nominibus infami, ab Italia per mille quingentos passus, quasi B
ab corpore suo diuellitur: ubi ab eadem longissime, utpote ab Drepa-
no ad Neapolim ccc. m. passuum seiungitur; à Sardinia versus Occasum
ccxxx. m. Passuum recedit. Ceterum ad meridiem mare inter Lilybae-
um & Mercurij promontorium c. m. passuum patet; etiam si priscorum
auctoritas, (nisi forte librorum imperitia aut negligetia corrupta sint
exemplaria) lxxx. m. passuum adijcere videatur. Siciliam verò pri-
mo incoluisse velut indigenas, Cyclopa & Lestrygonas, genus homi-
num tum corporum proceritate horrendum, tum feritate & latrocinijs
infame, ab antiquitate proditum est. Priscorum traditionem etiam re-
centiorum experientia confirmat; qui cadauera immani proceritate ad C
viginti cubitos intra proximum saeculum aut effossa, aut in specubus
deprehensa testimonijs etiam nuncupatis asseuerare non dubitent. Ex-
stinctis Cyclopibus AEolus regnum insulae occupauit: post quae singulae
ciuitates in Tyrannorum imperia concessere, eorum namque nulla
unquam terra feracior fuit. Siciliae nomen Trinacria quod ab initio ab
situs forma ipsi (uti diximus) attributum fuit, variasse semel atque ite-
rum obseruo. Nam quemadmodum mare mediterraneum varijs un-
dique nauigationibus ex Asia, Africa & Europa patebat; ita haec insula
quae tribus promontijs tres illas terrae tunc potissimum habitatae par-
tes prospectabat, varia ob fertilitatem, portuumque commoditate ne- D
gociatoribus commerciorum genera, parata adhuc nouis qui subinde
appellebant colonis sedem, colendi habitandique opportunitatem
olim praebuisse verisimile est. Hinc Sicani Tarraconensis Hispaniae ad
Sicorim fluuium populi suis sedibus ab Ligyensibus expulsi, atque huc
appulsi, insulae nomen, praecipue ea qua in Occidentem flectitur parte,
Sicaniam fecerunt: quamuis non desint auctores, qui indigenas fuisse Si-
canos tradere malint. Multis postea saeculis Siculi Ligurum genus (ha-
bitauerat ea vicatim inter flumen Tiberim, & montem Circum)
Aboriginum armis profligati, traiecto freto insulam inuaserunt: de-
bellatisque

- A bellatisque Sicanis, partem quæ in meridiem & occasum extenditur occupantes, Sicaniam hæcenus dictâ, mutato nomine quia armis plus poterant, Siciliam ab se vocarunt. Mox & Troiani ab duce Elymo, Elymi cognominati, deleta Troia profugi iuxta Sicanorum fines confidentes, Erycem (ab Eryce Veneris & Butæ filio dictam) & Segestam aliasque vrbes quarum obscura nunc memoria est condidère. Cœperat antea quoque hæc insula Coloniarum frequentia celebrari: atque vt non longius abiëro, Phænices qui nauigationis peritia & opum affluentia inter primos mortalium celebrantur, Panormum, Motyam, Soloëntē annis propè trecentis ante illata Græcorum in eam insulâ arma, condiderunt:
- B sicuti alijs deinde atque alijs temporibus, ab Afris ad Pachynum altera Motya, à Cretenfibus & Rhodiis Gela & Minoa; à Corinthiis Syracusæ; Messana, quæ antea Zancle ab Messeniis; Leontium, Naxos Megara à Chalcidensibus conditæ sunt & colonis frequentatæ. Ceterum vt peculiaria singularum vrbiū & coloniarum, fata & conuersiones ad singula, vt sese ex descriptione geographica offerent, numismata prosecuturi sumus: ita etiam quomodo Sicilia Græcorum armis & Pyrrhi quoque regis quum Romanos bello lacefferet ambitione, tentata fuerit, suo loco & ordine referemus. Pyrrhus autem spe sua frustratus, ita ad suos locutus fertur; qualem nos ô amici Pœnis & Romanis palæ-
- C stram relinquimus? nec eum fefellit præsagium: siquidem quod is diuinatione sua præsenferat, id haud multò post ita euenisse constat. Id quomodo euenierit, & quanto cum discrimine inter Romanos Pœnosque per sexaginta annos de Sicilia imperio certatum sit deinceps referemus.

Insulam verò quondâ variè ac diu ab tyrannis possessam, postremò, partim Syracusani reges vetusto imperii iure, iam inde ab Gelone Dinomenis filio, qui regnavit Olympiadis septuagesimæ secundæ anno secundo (erat is annus ab Vrbe condita cclx.) tenebât: partim Carthaginenses multis in Sicilia bellis ab Gelonis vsque temporibus gestis occupabant: his tertii postmodum Mamertini Sicilia ad ruinæ quasi

D cumulum accessère. Romani itaque qui eius insulæ dominationem affectabant, maxima duo bella pro eius imperio gessère: vnum quo Pœnorum; alterum quo Syracusanorum regionē in potestatem suam redegerunt. Flagrabat iam pridē inter se odio Romanus & Pœnus: Romanū impulerat, quod Pœnus Tarentinos cōtra vetusti federis leges contra classem suam auxilio iuuisset: Pœnum quod Romanus cum Hierone Syracusanorum rege societate iniisset. Quum itaque vterque occasione quò sese vlcisceretur incūberet, Mamertini eandē peropportu nē præbuerūt. Campani nāque qui in Sicilia sub Agathocle meruerant, intra Messanæ mœnia admissi, violata fide ciuitatē occupauerāt. Itaque

BELLVM
PUNICVM.

SICILIA
PRIMA RO.
PROVIN-
CIA.

BELLVM
PUNICVM
SECVN-
DVM.

SYRACU-
SAE CA-
PTAE.

BELLA SER-
VILIA.

SICILIAE
CONVEN-
TUS IIII.

quum supplicium sumtum de Campana legione quæ idem in Rhegi- A
nos anſa fuerat, per Genucium Conſulem Romanũ intellexiſſent, in ſi-
mili crimine, parem pœnã veriti, quũ ſuperhæc etiã prælio ab Hierone
Syracuſanorum rege proſtigati fuiſſent, partim Pœnorum, partim Ro-
manorum auxilium petierunt. Romani veriti ne Carthaginiẽſes ea op-
portunitate uſi totam Siciliã occuparent, Mamertinis ſtatim ferendum
auxilium decernunt. Ita Romanus varijs vtrinque acceptis & illatis cla-
dibus, ancipiti Marte per annos viginti tres bellum cõtra Pœnos geſſit;
vicitque tãdem fortitudine & virtute: victis Pœnis pacis leges impoſuit.
Ea victoria Sicilia excepto Hieronis regno, omniũ prima in Prouinciã,
Olympiadis octauæ & Centeſimæ anno quarto (qui erat ab v.c. quin- B
geſimus nonus) redacta eſt: ita vt Prætor quotannis cum vno Quæ-
ſtore in eandẽ mitteretur primuſque C. Flaminius eã ſortitus eſt. Annis
abhinc vigintiſeptẽ quum ſecundo bello Punico vexaretur Italia, Hie-
rone fideliſſimo ſocio P.R. vita functo, Hieronymus eiũdẽ ex filio nepos
rem Syracuſanam ad Pœnos traducere conatus, paullopoſt à coniuratis
Leontini occiditur. M. Marcellus in Siciliã Hieronymi morte tumult-
uantem, & ad Pœnorum amicitiam inclinatam miſſus, Syracuſas à Ro-
mana ſocietate abalienatas, omnemque eius impetũ per trienniũ ferẽ,
Archimedis induſtria fruſtratas, tandẽ vi expugnat. Mox ab Marcelli
ſucceſſore M. Læuino Conſule, qui belli reliquias ſuſtulit, Pœnoſque C
prorſus ex inſula eiecit, hæc quoque pars in Prouinciæ formam redacta
eſt. Atque ab eo tempore vtrãque Prouincia, vetus nimirum, & ea qua
Hieronis regnum fuerat Syracuſæ, vni Prætori, & duobus Quæſtoribus
Lilybætano & Syracuſano commiſſa eſt. Inde duobus ruruſum ſeruili-
bus bellis concuſſa eſt Sicilia: quorum alterum ab Cleone quodam Sy-
ro & Euno ſeruis conflatum, à P. Rupilio Conſule anno v. c. d cxxxvi.
confectum, & Prouincia tertium ex decem legatorum ſententia conſti-
tuta eſt. Alterum ab Athenione ſeruo commotum, à M. Aquillio Con-
ſule anno v. c. d clil. oppreſſum: & Prouincia quartum ordinata eſt.
Quum igitur quater in Sicilia bellatum ſit, bis cum Pœnis, bis cum ſer- D
uis, quatuor itidem victores, totidem eiũdem Prouinciæ confectores
apud veteres celebrantur: Q. Catulus; M. Læuinus; P. Rupilius & M.
Aquillius: qui alij alijs temporibus Prouinciã conſtituentes leges de
vectigalibus exigendis; & de iure dicendo dedẽre: niſi ſi quæ ciuitates fœ-
deratæ, aut immunes, aut liberæ ob fidem ſeruata relicta fuerant. Con-
uentus quoque in Prouincia quattuor fuiſſe conſtitutos, in ijsque Præ-
tores iuris dicendi cauſa verſatos, vtpote Syracuſanum, Lilybætanum,
Panormitanum & Mamertinum conſtat. Atq; quum Cn. Pompeio
primũ M. Craſſo Coſſ. Prætor C. Verres Quæſtura perfunctus, ſuc-
ceſſiſſet

DESCRPTIO.

5

A cessisset in Siciliam C. Sacerdoti Prætori; & in ea non succedente sibi Arrio, per triennium libidinosè, auarè, crudeliterque versatus esset, succedente tandem in eius locum L. Metello, repetundarum reus ab Siculis postulatus est, qui omnes præter Syracusanos & Mamertinos M. Tullium Ciceronem illo tempore defensionibus amicorū florentem, ad accusandum Verrem compulerunt: iam pridem illis necessitudine copulatum, quod Quæstor in Sicilia fuisset Prætor Sex. Peduceo, & quod quum decederet, in illa oratione quam Lilybæi habuit multa Siculis de se benignè promississet. Accedit adhuc quod Verres Prouinciā Pop. Ro. cellam penuariam; & plebis R. nutricem tot rapinis exhauserrat, tot iniurijs vexarat, vt Sestertium millies ex lege Cicero ab eo repeteret. Ceterū Verres Tullii arte elusus est, & Hortensius qui eius patrocinium susceperat, quum interrogandos ipsi testes Cicero dedisset, ita fatigatus est, vt nihil quod contra diceret inueniret. Itaque Verres desperato patrocinio, clam in exilium discessit, & absens quadringentes Sestertium, quum octingenties ex lege deberet, repetundarum est condemnatus. Atque hic quidem Sicilia vsque ad Cæsarem Dictatorem status fuit. Siculos inde ab Cæsare Latinitate, & post mortem Cæsaris ab Antonio ciuitatis iure donatos queritur, cum Attico Cicero. Quarum tamen legum neutram post obseruatam esse, tum multa alia documento sunt, tum quod Plinius qui Vespasianorum fuit æqualis, Mamertinos solos ciues Romanos adpellat, Centuripinos autem, Neptinos & Segestanos Latinæ condicionis. Ceterum antequam singulorum urbium per partes descriptionem agrediamur, operæ precium me Lectori facturum putavi, & lucem aliquam præteritarū rerum memoriæ aperiturum: si prius veluti per itinerarium obeamus primū Siciliam secundum Littora & oram maritimam, inde eius mediterranea enumeremus: vtrumque eo consilio facturi vt veteres urbium, fluminum & promontiorum nomenclaturas, recentibus si quæ exstent, compareremus: adhuc interualla & locorum distantias aliquot præcipui nominis urbibus & fluminū ostijs promontorijsq; adscribemus, ea ratione vt si quæ intermedia loca à nobis interserantur, intelligendū sit; ab ultimo quem adscripsimus passuum numero, ad proximi numeri distantiam mensurandum, intermedia nobis non satis explorata fuisse, atque propterea numeris à nobis non esse distincta. Siciliam itaq; vt insulam ambit ab Occasu & Septentrione Tyrrhenū mare: à Meridie Africa: ab Ortu Hadriaticum: & tribus promotoriis in Triangulum vti memorauimus desinit. Ora verò maritima qua cingitur hanc habet descriptionem.

A Peloro ad Lilybæum promontoriū numerantur M.P. CCLXXXII.

A 3

Ab

SICILIA
ROMANO-
RVM CEL-
LA PENVA-
RIA.

SICVLI AB
M. ANTO-
NIO CIVI-
TATE RO-
DONATI.

ITINERA-
RIVM SI-
CILIAR.

- Ab extremitate Pelori, vbi nunc Pharus ad Phalacrium promontorium A
 nunc Raficulmum M. P. XII.
 Inde Diuetum oppidulum; ostia fluminū, Malpertuti, Nucithii, Frun-
 donis, Oliueti, sequuntur.
 Mylæ oppidum nunc Mylazzo M. P. XIII.
 Chersonesus, nunc promontorium Mylazzi, interpreti Apollonij S. Ba-
 filij fluminis ostium & ædícula.
 Castri Regalis fluminis ostium & oppidulum.
 Furnaris oppidulum, huic Tripis in edito & prærupto colle ad P. M. V.
 imminet.
 Heliconis fluminis ostium Ptolemæo, nunc Oliuerij. B
 Tyndarium, Τύνδαριον, nunc L'otyndaro. M. P. XIII.
 Pactæ nouum oppidum. M. P. V.
 Promontorium Calauæ, naufragijs infame M. P. VI.
 Brolus arx & promontorium. M. P. VI.
 Nafi fluminis ostium.
 Promontorium Rolandi, colle in mare prominente. M. P. XII.
 & in eo Agathyrium vrbs olim, nunc suis ruderibus obruta, Ptole-
 mæus, Strabo, Diodorus & Plinius.
 Calata Ciceroni, Diodoro Calatina. Ptolemæo Καλάντα vrbs; nunc S. C
 Marcus vt est coniectura.
 Chydæ fluminis ostium, nunc Rosmarini.
 Aluntium vrbs deleta.
 Aquæ dulces Diodoro M. P. XII.
 Aleſa vrbs, Ciceroni, Ptolemæo, Straboni: nunc obruta, ad littus Caro-
 niæ iacet. M. P. XII.
 Corona.
 Thusa flumen, arx & frumenti Emporium M. P. XIII.
 Monali fluminis ostium Ptolemæo, nunc Pollinæ.
 Malpertusi & Carbonis fluminis ostia.
 Cephalædis vrbs, Ciceroni, Straboni, Ptolemæo, nunc Cifalu. M. P. XIII. D
 Rocella arx & flumen.
 Himeræ fluminis ostium, Ptolemæo, Plinio & alijs, nunc fl. Magnus.
 Himera vrbs ab Annibale deleta, Diodorus M. P. VI.
 Brucatum oppidulum olim, nunc arx tantum.
 Thermæ Himeræ, & Balneæ Himerēſes Ciceroni, nūc Thermini M. P. XII
 Thermarum fluminis ostium, nunc Termini.
 Trabia arx & aquæ.
 Olulis oppidum Ptolemæo, nunc non exſtat.
 Arx, portus, Emporium & ostium fluminis S. Michaelis.
 Soloc vrbs, nunc Solanto M. P. XII.
Mons

- A** Mons Gerbinus & turris specula.
 Orethi fluminis ostium Ptolemæo, Vibio, Polybio, nunc Eleutherii.
 Panormus vrbs. M. P. IX.
 Peregrinus mons. Mondellum arx.
 Motya vrbs, & sinus, nunc promontorium S. Galli. M. P. IX.
 Hyccaris oppidum, Laidis patria, nunc murus Carinis,
 cui insula puellarum vocata opponitur. M. P. IX.
 Elyma vrbs vetusta, nunc Palamyta, vt est coniectura. M. P. XII.
 Macella vrbs Polybio, non exstat.
 Parthenicus ager, Antonino, hodie nomen retinet.
- B** Bathei fluminis, *Βαθεος* ostium, nunc lati.
 Crimisii fluminis ostium, nunc S. Bartolomæi.
 Segestanum Emporium, & ora Segestana, nunc Castrum ad mare, &
 frumenti Emporium. M. P. XII.
 Cetaria Ptolemæo *Κηταρία* nunc Scupellus, turris & statio.
 AEgitharsus *Αἰγίθαρος* promontorium, nunc S. Viti. M. P. XVII.
 Bonagiæ statio. Eryx mons & vrbs, nunc Trapani d'el monte.
 Drepanum *Δρέπανον* vrbs & portus. M. P. XIX.
 Acithii fluminis ostium, nunc Birgi.
 Lilybæum promontorium & vrbs, nunc Marsala. M. P. XIX.
- C** A Lilybæo secundum oram Africi maris vsque ad Pachynum pro-
 montorium, & tractum Austrini lateris numerantur. M. P. CLXXXIII.
 Sic,
 Marsalæ fluminis ostium, qui Lilybæo Marsalæ nomē fecit. M. P. XII.
 Sibylliana turris, & promontorium Fœderis.
 Mazari fluminis ostium & stagnum, Diodoro & Ptolemæo.
 Mazara emporium, Diodorus XIII.
 Arenæ fluminis ostium, & trium fontium promontorium. M. P. XII.
 Selinis fluminis ostium, siue Selinontis, nunc Madiunis.
 Hypsæ fluminis ostium, nunc Bilicij.
- D** Atys fluminis ostium Plinio, nunc Carabi siue Garbi.
 Phintia vrbs Ptolemæo, nunc ruderibus suis sepulta.
 Thermæ vrbs, nunc Sacca. M. P. XX.
 Sossii fluminis ostium. nunc Caltabellotæ.
 Isburi fluminis ostium, nunc Mayhafoli.
 Lyci fluminis ostium Ptolemæo & Plutarcho, nunc Platani.
 Heraclea quæ & Minoa; ad promontoriū album prostrata iacet. M. P. XX.
 Siculiana, frumenti Emporium.
 Agrigentinum Emporium. M. P. XXV.
 Agragæ fluminis ostium, qui nomen Agrigento dedit.

Camicus

- Camicus vrbs deleta & prostrata. A
 Mons clarus, arx noua. Insula S. Nicolai.
 Flumicelli fluminis ostium. Gela vrbs prostrata.
 Alicata, sunt qui Achata malint M. P. XIIX.
 Gela fluuius Ptolemæo Himera, nunc ab aquarum salitudine Salsus.
 Falconera arx.
 Yharrubæ & Namphriæ Saraceni nominis fluminum ostia.
 Terranoua oppidum, & fluminis ostium M. P. XIIX.
 Manumuzæ fluminis ostium.
 Dirilli maximi fluminis ostium.
 Ipori flumen, *Ἰπώρη* Hipparis Pindaro, Vibio Hipponis, nunc Ca- B
 marinæ flumen.
 Camarina vrbs, nunc Camarana M. P. XX.
 Oani fluminis ostium Pindaro, nunc Frascolari.
 Caucanæ, *Καυκὰν* portus, Caucones Procopio. nunc Scalambri statio, & S. Crucis fluminis ostium.
 Inyctos vrbs, Herodoto: Inyctum Straboni & Stephano, Inycum Pausaniæ. nunc Longobardorum statio.
 Hirminij fluminis ostium Plinio, nunc Mauli & Rhagusæ.
 Motychani fluminis ostium Ptolemæo, nunc Siclis.
 Puzallus, arx & frumenti emporium, ex quo breuissimus in Melitam C
 insulam traiectus. M. P. XX.
 Insulæ geminæ & exiguæ, à porris cognominatæ.
 Odyseia promontorium Ptolemæo, nunc Marzæ.
 Edissa portus Ciceroni, Marza sinus & statio.
 Motyon oppidum Pausaniæ, non exstat.
 Pachyni portus Ciceroni, nunc Longobardus.
 Pachynus promontorium, nunc caput Passarum. M. P. XX.
 Tertium inde promontorium à Pachyno, Pelorus sequitur & orientale Siciliae latus; distat Pachynus à Peloro. M. P. CLX. Sic
 Elorina stagna. D
 Machara vrbs Ciceroni, nunc Citadella, vt est coniectura.
 Naustathmus portus Plinio, Ptolemæo Phœnicus, nunc Bindicaris, frumenti Emporium, arx, & eiusdem nominis insula.
 Elori fluminis stagnantis ostium, nunc Abyssus. M. P. XVI.
 Elorus vrbs & castrum Plinio, nunc Sta in pace.
 Asinarij fl. ostium, nunc Falconaræ, Plutarchus, in Nicia; Thucydides.
 Orini fluminis ostium, *Ὀρίνη*, Erines Thucydidi, nunc Mirandæ.
 Cacyparis fluminis ostium Thucydidi, nunc Casibli.
 Longum promōtorium, Ptolemæo *Μακρὸν ἄκρον*, nunc Logimia statio. Chersonefus

A Cherſoneſus Ptolemæo, Plemmyrium Thucydidi & Vergilio, nunc
Maſſa Oliueria.

Plemmyria exigua inſula promontorio oppoſita, nunc S. Martiani.

Anapi fluminis & Cyanes oſtium Ouidio & Plutarcho.

Arethuſa fons. Syracuſæ vrbs & portus M.P.XXIV.

Trogilorum portus. Tapſus peninſula, nunc Magniſi.

Bacena vrbs Diodoro; Bigenis ager nunc appellatus.

Megara vrbs quæ & Hybla non exſtat.

Limpetra vrbs Diodoro, nunc deleta.

Alabi fluminis oſtium Diodoro & Ptolemæo; nunc Cantari.

B Milia fluminis oſtium Thucydidi, Plinio, Plutarcho in Marcello, nunc
Marcellinus dictus.

Cherſoneſus Ptolemæo, nunc Auguſta vrbs & portus M.P.XIIX.

Taurus promontorium, nunc S. Crucis.

Pantagij fluminis oſtium. Vergilio, Ouidio, Claudiano, nunc Porcari.

Leontinum vrbs.

Murgentium Ciceroni & Straboni, Murgantia Liuiο deletum, nunc
vt eſt coniectura Leontinorum emporium.

Simæthi fluminis oſtium, nunc S. Paulli.

Teria fluminis oſtium, nunc Catanæ flumen & Iaretta.

C Amenanus Straboni & Ouidio, Amenas Pindaro, nunc Iudicellus Ca-
tanam perlabitur.

Catana vrbs nomen & ſitum retinet M.P.XXX.

AEtnæ montis ramenta.

Portus Vlyſſis, Homero, Vergilio, Plinio, nunc AEtnæis lapidibus
obſtructus.

Cyclopum ſcopuli tres Plinio, hodie Faragliuni.

Acis arx in ſcopulo vndique prærupto.

Xiphonium promontorium, à Xiphiorum piſcium frequentia Strabo-
ni, nunc Caput Molendini.

D Acis fluminis oſtium, nunc Fredi ſiue Frigidi.

Aceſines Thucydidi, Onobalæ Appiano, nunc Cantaræ fluminis oſtiū.

Naxos vrbs Diodoro, Plinio, Pauſaniæ, nunc arx Schiſon.

Tauromenium vrbs nomine parum deſectit, Taormina M.P.XXX.

Argenum promontorium, nunc S. Alexij.

Eniſis fluminis oſtium, nunc Niſi.

Meffana vrbs, nunc Meſſina, olim Zancle M.P.XXX.

Charybdis in Euripo mare vorticolum. Scylla Calabriae ſcopulus.

Pelorus promontorium M.P.XII.

Obiuimus itaque tria Siciliae latera, & litora, nominaque & veterum A
& recentium quae obuia erant adscripsimus, nunc etiam ut ordo postulat, adiacentes ipsi in mari insulas, & à lateribus utcunq; semotas, paucis recensebimus, inde ad Mediterranea reuertemur.

Insulae in Tyrrheno mari Siciliae praetenduntur, septem aut quod nonnulli malunt octo, quae partim Hephestiae-Gracis, Latinis Vulcaniae, quia Vulcano sacrae: partim ab AEolo AEoliae dictae sunt. quarum omnium maxima Lipara, à Liparo denominata est, & patet in ambitu.

M.P.XIIX.

1. Lipara insula & vrbs, nunc Lipari, distat ab Siciliae litoribus M.P.XX.

2. Hiera hinc, siue Hephestia, nunc Vulcania dicta, distat ab Sicilia M.P. B

XVI. hanc enata anno V.C.DL. Plinius, Eutropius, Orosius & Isodorus auctores sunt: & eam perpetuis lucere flammis scribunt. obteditur Hiera

3. rae exigua insula Vulcanellus dicta, quae exiguuo Euripo ab ea distat.

4. Didyma, gemella, ab geminis collibus dicta, nunc Salinis, ambitu P.M. XII. hanc vini & fructuum feracissimam scribunt.

5. Icesia vel Thermisia, nunc Panaria aut Lisca blanca, ut opinio est.

6. Strongyle à rotunditate situs dicta, flamma, fumoque nobilis, in qua AEoli regiam fuisse fama tenet.

7. Ericodes siue Ericusa ab Ericetis dicta, nunc Ericudia.

8. Phænicodes à palmularum copia nunc Phænicuria. C

Osteodes, ab ossium copia dicta, eam nonnulli esse opinantur, quae nunc Vstica dicitur; quamuis Ptolemæus Vsticam & Osteodem magno interuallo disiungat.

Euonymos insula ut nonnulli censent, Liparae praetenditur, & orientaliior est Ptolemæo, in hoc quidem parallelo M.P.VII.

Ceteras quae huic ordini adijci possent, suo loco descripsimus, quum de Lilybaeo & Drepano ageremus, nunc Mediterraneum indicem, aut Catalogum recensebimus. Ceterum quum tanta nominum & veterum & recentium confusio obrepserit, quae neque locorum neque interuallorum distantia satis exacte metiri, neque ita seriei suae D
includi posset; ut lectoris expectationi hac in parte; nisi totam Siciliae Geographiam proponeremus satisfaceret: nobis iccirco consilium videbatur, si quidquid est urbium, aut montium, aut particularium nomenclaturarum praeter ea quae à nobis dicta sunt, reliquum: nunc ex ordine Alphabetico prosequi.

Acilla oppidum cuius & Polybius & Liuius meminerunt, non exstat, neque eius vestigia notari possunt.

Acra à Syracusanis condita, quod nonnulli Palaziolum alij Clarimontem in agro Notensi esse malunt.

Adranum

- A** Adranum in AEtna monte, à parte Austrina situm ab Adrano deo (vt satis memorauimus) dictum nunc Aterno aut Aderno.
 Aedonium haud procul à Teria oppidum in monte situm.
 Alcamum oppidum ab Alcamo Saracenorum duce, haud procul ab Crimisio flumine conditum.
 Alceum oppidum, & Alcei populi, in agro Rachalbutio vltra Agrigentum habitasse putantur.
 Apollonia Diodoro in agro Catanensi fuisse verisimile est, ex eius ruinis nonnulli opinantur Pollinā iuxta Cephalæden fuisse conditam.
 Aquillia, quæ nunc Ochula deprauatè scribitur, in agro Catanensi, à M.
B Aquillio, dum fugitiuos bello prosequeretur conditam volunt.
 Assorum oppidum montanum est, haud procul ab Enna, vnde Assorini populi & Assorinus ager Ciceroni.
 Bidis, siue Bideni in agro Syracusano populi; auctores habeo, qui idem esse oppidum, quod Vizinium nunc in agro Nætino vocatur opinentur.
 Bicarum oppidum agri Mazariensis.
 Bricatum castellum iuxta Thermas.
 Bruca frumenti emporium, in sinu Engij contra Augustam.
 Brontes oppidum sub AEtna monte ad occasum, ab vno fabrorum
C Vulcani vt est opinio cognominatum.
 Buxemium oppidū in agro Notensi, inter Vizinium & Palatiolū vrbes.
 Bryra vicus est agri Messanensis, Academia celebris.
 Cacamus siue Cacabus oppidum Thermis vicinum.
 Cacyrum nunc Cassarum creditur, iuxta Anapum in agro Syracusano flumen.
 Camicum oppidum à Dædalo, haud procul ab Agrigento exstructum, & Minois clade vt memorauimus nobilitatum.
 Calata, siue Calatina, sunt qui Calacta (variat enim scriptura) malint nunc S. Marcum dici, in litore Tyrrheno credunt.
D Calatabellota, Calataxibetha. Saraceni nominis oppida, quorū illud ad Solsiū flumen, istud ad Gelam vtrumq; in edito monte situm est.
 Caputium Ptolemæo, oppidum agri Deminij, nunc Capizzi dictum.
 Casmenæ Syracusanorum colonia, in agro Notensi, nunc vt est opinio Comisum dictum.
 Ceramiū oppidū in agro Deminio, nunc voce parum deflexa Ceramio.
 Clarimons in agro Notensi olim Acræ.
 Centoripæ olim ingens oppidū ad Teriam flumen, cuius nunc vix aliqua vestigia exstant, eius hic obiter meminimus, eam tamen suo loco descripsimus.

Dumethus, *Δύμηθος* Ptolemæo decem ferè p.m. quam Centoripæ orientalius fuit. errant, qui diuerforium & turrim Diuetum in agro Mylenfi cum Dumetho eandem putant. A

Engyum duplex fuisse obseruo, vnum maritimum ad Teriæ fluminis ostium; alterum mediterraneum, quod Ptolemæus Leontino xxv. m.p. australius ponit.

Ferula oppidum in agro Syracusano vulgo Fera dictum.

Francofontium oppidum in agro Leontino.

Francauilla vrbecula, inter Tauromenium & Randacium.

Furianus iuxta Caroniam fluuius, ad litus Etrusci maris.

Galatea oppidum ad ripas Chydæ, nunc Rosmarini fluminis à lactis copia dictum. B

Gallianum oppidum, haud procul ab Argyra siue S. Philippi vrbe.

Gurlonga fluuius iuxta Assorum in Teriam labitur.

Gurrida fluuius in agro Randacio; qui ibidem sese condit, & in Catanensi agro iterum emergit.

Gypsum oppidum montanum iuxta Messanam.

Herbita Ptolemæus *ἐρβίτα* scribit, olim ea fuisse vrbs creditur, quæ nunc in agro Leontino Citadella vocatur, vnde Herbitenses populi Ciceroni noti; accedit adhæc quod Ptolemæus Erbitam sextante partis Menanino occidentaliorē; vncia particulæ Septemtrionaliorem ponat. C

Herbessus, quod tenui spiritu ab alijs pronuntiatur Erbessus, quum de Agrigentinis ageremus à nobis descripta est. Erbessum Ptolemæus in eodem parallelo cum Assoro describit, sed Erbessum sextante partis, siue vi. m.p. orientaliorem collocat, eam nunc Pantalicam inter Leontinum & Syracusas dici autumant. ex descriptione tamen Liuij & Polybij altera Erbessus erit, non longe à Suteræ vrbe & fontibus Lyci fluminis, nunc Grutta à specubus, quibus frumentū condebār dicta.

Hieracium oppidum, à litore Cephalædis xii. m.p. distat, quod opinantur nonnulli olim Triracū fuisse; vnde populi Triracienses dicti sunt.

Hippon siue Vibon ab Gelone condita, nunc Biuona ultra Lycum flumen oppidum. D

Ietum vel Ietas Silio, nunc Iatum oppidum agri Mazariensis.

Ispia vel Ispa in Pachyno vrberat, vnde Ispicæ fundus, qui nūc corruptè Spaccafurnus vocatur.

Iuliana oppidum agri Mazariensis cis Atyn flumen.

Legum Ptolemæus mediterraneum *λεγων*, & à Thucydide nominatum; nisi fallant apud Ptolemæum numeri, vii. p.m. à Pintia in occidentem distabat. Thucydides Legum agri Syracusani oppidum facit & à Siculis conditum scribit.

Libriccum

- A Libriccum oppidulum est agri Paetensis.
Lingua grossa vrbis ad AEtnæ australem partem sitæ nomen, ita à bar-
bara & incondita ciuium pronuntiatione vocata.
Lycodia oppidum agri Neatini.
Longium oppidum iuxta Calatam erat; à Lancea dictum.
Maniacium vrbs ad AEtnæ radices, à Georgio Maniaco conditum.
Maron mons iuxta Cephalæden, qui Nebrodes; sub quo gemelli col-
les qui Monticelli dicuntur, siluis & feris luxuriant.
Massa agri Messanensis oppidulum, in quinque vicos distinctum.
Mendula oppidulum in agro Neatino iuxta Palaciolum, haud procul
B ab æde D. Luciae, vbi pyramis & vestigia vrbis antiquæ adhuc exstare
scribuntur.
Milicellum duplex fuisse obseruo in agro Nemorum vnum; alterum in
agro Neatino.
Mililla in agro Notensi, quod quidam Hyblam fuisse opinantur nomi-
nisque confusionem ex melle Hyblæo esse factam.
Mistratum, vel Amastra, nunc Mistrretta, oppidum in agro Nemoren-
si, distat à Caronia XIV. M. P.
Mottas in Sicilia tres fuisse obseruo, vnam in agro Nemorensi haud
procul ab Mistrretta cognomento Feruni: alterum Camastrensem
C cognomine, in iugis Taurominitanis; tertiam in edito colle in agro
Catanensi, cui nomen est à S. Anastasia.
Nasos vel Nesus oppidum & flumen ad promontorium Rolandi, oppi-
dum quidem in edito colle situm est: à Nesidia antiqua vrbe dictum
vt nonnulli putant. Nasum flumen opinantur esse, qui à Ptolemæo
Timethus in ora Tyrreni maris describitur; & inter Brolum & Or-
landum promontoria ostium habet.
Nea Diodoro Νεατοῦ Ptolemæo: Ciceroni Neatini populi; & Plinio
Neenij, oppidum quod nunc Notum dicitur, haud procul ab Asinari
fluminis fontibus situm, clarum est origine Deucetij Siculorum regis,
D & quod ab hac vrbe late patens (ager Notensis) vti mox explicabimus
dicatur.
Nicosia oppidum mediterraneum ingens & populosum, inter Spirlin-
gam & Trainam.
Papyritus fluuius, prope Stagnum eiusdem nominis mediam Panormū
influit, à papyri copia nomen habet.
Partana, quasi Spartana dicta creditur, agri Mazariensis oppidum, haud
procul ab Entella situm, & vino nobilitatum.
Paternio in agro Catanensi ad AEtnæ radices oppidum.
Pergusa lacus siue Pergum, ab Enna quinque M. P. versus meridiem di-
stat,

- stat, raptu Proserpinæ nobilis. Claudianus IV. A
 Petralias ab asperitate situs dictas in Sicilia duas obseruo, vnâ in iugo
 montis, quam Petram ab Prolemæo vocatam autumant; alteram ad
 radices montis sitam mille passibus ab priore distantem; habere fon-
 tem scribitur ex quo petroleum siue Naphta colligatur, circa eius a-
 grum fons est Gelæ fluminis. vtrumque situm est ad Nebrodis, siue
 Cratis montis ramenta.
- Petra precia oppidum & arx in agro Notensi, cis Gelam.
 Pharus turris ad Pelorum, & interius oppidulum.
 Pittia & Pittienses populi, nunc Pittineum, haud procul VI. P. M. abest
 à Tusa oppido. B
- Placia siue Plotium, agri Notensis oppidum.
 Policium noui nominis oppidum, ad Madomâ siue Nebrodem situm
 ingens & opulentum, à Rogerio Siciliae Comite conditum, vrbis po-
 situs vtrinque fontem Himeræ fluminis habet.
- Randacium oppidum ad latus AEtnæ montis, olim vt est opinio Tri-
 racium dictum.
- Rachalbutum Saracenici nominis oppidum frumentarium, in agro
 Nemorensi.
- Raghusa oppidum agri Notensis. Rachalmutum in agro Mazariæ.
 Rocca oppidulum iuxta Mylas. Rocella iuxta Randacium. C
 Rocella castellum littorale, inter Cephalæden & Thermas, cum flumi-
 ne eiusdem nominis, qui apud Colisanum oppidum oritur.
- Rometta oppidulum montanum in agro Messanensi, natura & situ
 munitissimum.
- Rasicanzir, Rasicarâbri, Rasichelbi, rasiculnû promontoriorû nomina.
 Saracenica sunt. Rasicanzir iuxta Syracusas olim Plemmyrium.
- Rasicarambi promontorium ad Cauconæ portum. Rasichelbi, post
 Cephalæden, iuxta Pollinâ promontoriû & piratarû statio, & turris.
- Rasiculnum esse Phalacrium, quod à Peloro XII. M. P. distat iam diximus.
- Salemus oppidum agri Mazariensis, in collibus situm, & aquis irriguû, D
 & frugiferarum arborum feracissimum.
- Scaletta oppidum montanum agri Messanensis. Spirlinga arx mu-
 nitissima & in edita rupe, à Nicosia III. M. P. distat.
- Traina & Traianopolis, sunt qui Troynam vocent, vrbs mediterranea
 in edito colle in agro Nemorensi sita, hanc quidâ ab Vlpiano Traia-
 nopolim vocari autumant.
- Terillus fluuius quem vulgo Dirillum vocant, oritur à duobus fonti-
 bus circa Vizinium urbem in agro Notensi; & in mare Africum sese
 ad Terillæ vrbis prostratæ ruinas exonerat.

- A Vchria oppidum vallis Nemorensis, ad Nasum flumen.
 Vicaris oppidum vallis Mazariæ: vt Viscaris Notensis agri.
 Villafranca in agro Mazariæ.

Ceterum vt olim Latini & Græci Siciliam tribus promontorijs, ita Saraceni, & qui post eos in Sicilia rerum potiti sunt Principes, eam in tres valles siue agros distinxerunt: eosq; fluminum ripis, aut maris litoribus circumscriptos hac dimensione terminarunt.

SICILIA
IN TRES
REGIO-
NES DI-
VISA.

Prima Vallis à Peloro initium ducens, supero inferoq; litori alluebatur: & secundum Tyrrheni maris oram Himera flumine, ad Hadriaticū verò fluuiio Teria includebatur. hanc Demini vallem vocant, de

VALLIS
NEMOREN-
SIS.

- B nominis ratione vt Arabici & ignoti certatur. sunt qui à nemorum & saltuum colliumque quibus hæc pars horrescit, asperitate vallem Nemorensem aut Nemorum dici malint. totus enim hic tractus montosus & inæqualis, præcipuè A Etna monte ceteras duas despicit. frumenti frugumque cultum non recipit, aut prouentui non respondet. Oleo, vino, omni fructuum genere luxuriat; præcipuè mororum siluis, quarum folijs bombyces vermiculos alunt, ex quibus sericum magna cum Mamertinorum vtilitate, quottannis vltra trecentena librarum millia colligunt. hanc regionem habere regiæ ditionis vrbes quattuordecim scribunt; & totam parere Prætori siue Stratego Mamertino.

VALLIS
NOTEN-
SIS.

- C Altera Siciliæ Vallis nomen habet à Noto vrbe olim Nea siue Neetum dicta, populi Næetini Ciceroni, nunc vallis ista Notensis vocatur. Huius initium à Teria secundū litora Hadriatici maris; inde vltra Pachynum oram Africi maris vsque ad Gelæ fluminis ostia sequitur. in mediterranea verò secundum ripas Teriæ fluminis, linea per Ennam vsq; ad Gelam ducta, citra eius fluuij crepidinem includitur. Huius ager ceteris Siciliæ partibus humilior; verum petrosus, abundat frumento, vino, pecore. Hæc pars olim nobilissimis vrbibus frequentata erat, Syracusis, Leontio, Catana, Nea, Menis, Centuripis, Enna, Agyra, Assoro, alijsque quas iam suo loco prosequuti sumus. Auctores nostro sæculo æquales, in huius vallis regione regij imperij vrbes vndecim ita recensent. Catana, Notum, Enna, Calatagirone, Plotium, Calatafibetha, Syracusæ Leontium, Mineum, Vizinium, Agyra.

- D Tertia Vallis, siue Siciliæ pars reliqua, nomen à Mazara emporio habens, Mazarenensis vocatur. ea vltra Himerā flumen secundum mare Tyrrhenum versus Lilybæum in occasum; à Lilybæo vsque ad Mazaram emporium in Austrum secundum litora extenditur; mox oram Africi maris sequuta in Orientem conuertitur, & vltioribus

VALLIS
MAZAREN-
SIS.

Gelæ

Gelæ ripis, eiusq; ostio includitur. Ita vt Hимера in supero mari, A
 Gela in infero mari terminetur. Ea Siciliae pars frumenti, segetis,
 vini, mellis, olæi præstantissimi, & pecorum armentorumque copia
 luxuriat. Montes habet editissimos, præcipites, steriles, nudos.
 Littorales vrbes, Soloën, Panormum, Drepanum, Lilybæum,
 Mazaram, Thermas, Agrigentum, Leocatani. Montes Nebro-
 dem, Gerbinum litoralem, Peregrinum Panormo ab occasu; Ery-
 cem Drepano ab ortu imminemtem. Cetera mediterranea loca &
 oppida, & quæ ijs gesta aut obseruata sunt posteritatis memoria
 & cognitione digna suo loco presequemur; idque partim Itinerario,
 partim historia nostra, & generali Siciliae descriptione. B
 Nec inoficiosè me facturum confido, si in gratiam lectoris, hîc ex Itine-
 rario, quod Antonino adscribitur, maritimo, pauca quædam, quæ
 ad Siciliam pertinent, vt à mendis, quæ in numerorum notis depra-
 uata sunt liberemus.

ITINERARIUM MARITIMUM

quod Antonino Pio vt multorum est opinio
 adscribendum est.

- A Messana Tauromenio Stadia ccl. M.P. XXXI.
 A Tauromenio Catana. Stadia ccc. C
 hîc in numero Stadiorum mendum est, quum enim æquali prope-
 modum interuallo, distet Catana ultra Tauromenium, quo Melsa-
 na citra, scribendum Stadia. ccl. M.P. XXXI.
 A Catana Syracusis stadia dccc. hic numeri positi ad veram distan-
 tiam, duplo maiores sunt, quàm iustum sit; vitium aut notarum in-
 uersione, aut confusione commissum est, vt scriptû fuerit. CD. quas
 notas ignarus numeri designati aut dissoluerit, aut transpositione
 vitiosè auxerit. Sunt enim ex ratione Geographica, inter vtramque
 stadia cccc. M.P. LI.
 A Syracusis Pachyno stadia ccxxx. M.P. XL. D
 sic enim scribendum est pro eò quod mendosum erat stadia cccc.
 A Agrigento Lilybæo stadia ccl. hic numerus admodum dimi-
 nutus est; scribendum namque erat stadia dclvi. M.P. LXXXII.
 A Lilybæo ad insulam Maretimam, (ea olim Hieronessus vocabatur)
 stadia ccc. M.P. XXXII.
 A Maretima siue Hieronesso, traiectus ad Mercurij promontorium
 Africæ stadia dcc. M.P. LXXIIX.
 Eandem diligentiam in ceteris, quæ de Sicilia in Itinerario illo enume-
 rantur locis, præstare satis anxie conati sumus; sed deterrebat, nomi-
 num

A num quæ obrepserat barbaries; & quod vnicum tantum exemplar haberemus, ita vt ab omni collatione excluderemur; adhæc notarum in numeris aut transpositio, aut deprauatio.

ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ.

SYRACVSAE Corinthiorum Colonia.

QUIA ordo seriesque historiæ postulat, vt de Syracusis vrbe non solum totius Siciliae princeps, sed & metropoli atque inter Orbis vrbes celeberrima dicamus: hoc prius exponendū erit, à quibus **B** initijs & à quibus colonis frequentata in tantā pomerij amplitudinem creuerit, vt nō modo maxima, sed & pulcherrima, quattuor simul vrbes, triplici muro, totidem arcibus, portubusq; duobus inclusas, ambitu triginta passuum millia, imperio autem totam quasi Siciliam amplecteretur. Ipsiūs Reipublicæ status admodum inconstans fuit, & ad frequentem conuersionem cum magna ciuitatis perturbatione præceps. Ab initio namque sub legibus, & institutis Doricorum & vnius imperio adoleuit: post Archiæ mortem sub optimatum gubernatione aliquandiu floruit: donec ad statum popularem seditionibus, discordijs ciuilibus & factionibus semper irrequietum prolapsa iusto tandem **C** lonis imperio recrearetur. Mox iniusta aliquot tyrannorum dominatione, audacia, & libidine vexati ciues, asserta tandem armis & legibus, libertate tyrannidē expulerunt. Sequuta deinde iterum est optimatum administratio, quorū prudentia, & fortitudine difficillimis temporibus respublica conseruata est, & affectata armis Atheniensium dominatio fortiter repulsa. Cæterum quum plebs (vti ferè solet) post victoriam impotentius iterum insolesceret, factionibus & partium studijs, tum etiam Petalismo optimum quemque ciuitate eijceretur, armisq; Punicis ob discordiam intestinā laceraretur, vsus ea occasione artibusq; suis Dionysius, rempublicam inuadens, eandem annis duodequadraginta **D** nuit, eo sublato filius regnum paternum armis occupat, huius potentiā Dio Syracusanus labefactauit, Timoleon Corinthius restituta Syracusanis libertate euertit. Nec hic status vltra vicesimum annum diuturnus fuit. dum namque vim externam discordijs iterum ciuilibus fessi depellere, sed frustra conantur, domestica iterū dominatione per Agathoclem opprimitur. cuius fortuna, vt frequenter variabat, ita reipublicæ statum percellebat, aut sedabat. Eo defuncto quum Pyrrhum Epirotarum regem Syracusani domestica clade perculsi, contra Pœnos sollicitassent, atque is Romanorum bello oppressus Syracusanos deserere cogeretur, Hieroni secundo vltro sese dediderunt, sub cuius imperio, &

SYRACV
SANORVM
RESPV-
BLICA.

C

societate

societate amicitiaq; Populi Romani Syracusana Respublica multis ante
 A
 tea malis fessa non nihil respirauit, donec Hierone mortuo Hieronymus
 eiusdem nepos, qui successerat in tyrannidem prolapsus, & ad Pœnorū
 amicitiam procliuis, suorum insidijs opprimeretur. Quum etenim ab
 istius morte respublica denuo factionibus laboraret, & Syracusani ad
 Pœnorum sese societatem inclinarent, vrbe tandem à M. Marcello ex-
 pugната, Romanorum deinde legibus & magistratui parere coacti sunt.
 atque hæc paucis de Reipublicæ istius conuersione hîc prefari visum est,
 quò tot mutationum & turbarum causæ intelligerentur. Sequi-
 tur nunc vt de vrbis ipsius origine, & situ agamus, à tenuibus namque
 B
 progressa initijs in magnam amplitudinem extensa est. Prima vrbis
 pars peninsula erat, quæ à prima origine, à similitudine balnearū Omo-
 thermon dicebatur. eam AEtoli ex Ortygia profecti, mortalium primi
 incoluerunt, vocaruntq; Ortygiam, vel ab ipsorum patria, vel à Diana,
 quæ & ipsa Ortygia ab vna Cycladū cognominabatur: Dianæ namq;
 hanc peninsulam antiquitas consecrauerat. Post hæc Siculi expulsis
 AEtolis, quum locum hunc construendæ vrbi peropportunum obser-
 uassent, (aggere enim angusto veluti ceruice quadam continenti adhe-
 rens, sexcentorum ferè passuum ambitu comprehendebatur) mania lo-
 co tutissimo, & quem pauci defendere possent, circumducere placuit.
 Portus verò duos inæquales habebat, maior orientem, minor occiden-
 tem respiciebat. Maior ad mare Ionium quingentos passus patebat
 C
 coarctabantur eius fauces tum Plemmyrio promontorio è regione vr-
 bis sito, tum & insula Plemmyria, ita vt centum ferè passuum angustijs
 clauderentur: portus autem ipse in latitudinem duobus passuum milli-
 bus, in ambitu verò quinque patebat. in huius portus sinum Anapus
 fluuius ingenti & perpetuo alueo influebat, sinistra vinetis & oliuetis
 vestiebatur, dextera fonte Arethusa apud antiquitatem celeberrimo al-
 luebatur fons enim ille medijs è saxi ac specu exundans, magnos in
 mare fluctus prouoluebat. Auctores tradunt Alphæum Arcadiæ fluui-
 um iuxta Cyllenen Eleorum nauale in mare irrumperere, atque mare Io-
 D
 nium per quingenta passuum millia subtermeare, & ex hoc fonte iterū
 erumpere, atque id multis & verisimilibus argumentis affirmare cōten-
 dunt. Arethusa verò aquas habuit crassas salioresq;, & proinde potui
 insuaues, plenissimas tamen piscium, quos quod Dianæ sacri essent, re-
 ligio erat violare. atque hinc varia numismata cum Arethusæ capite pis-
 cibus circumdato inter Syracusana spectari credibile est. Prodit Dio-
 dorus obseruatum etiam illos qui belli tempore eos pisces comedere
 ausi fuissent varijs calamitatibus oppressos infælicem habuisse exitum.
 Portus minor qui occidētem respiciebat, in mare vndiq; sinum,
 fundumq;

SYRACU-
 SARVM
 ORIGO
 ET SITVS.

ORTY-
 GIA.

ARETHU-
 SA FONS.

ALPHA-
 VS FL.

A fundumq; quadratis ac prægradibus lapidibus magna arte substratum habebat. Is sinistra sui parte Ortygiam, dextra Acradinam respiciebat: ex utroque latere turres assurgebant, expugnatu perquam difficiles. Hac in regione duæ ædes sacræ erant, quarum vna Dianæ dicata, quam præcipuè colebant ab initio huc translata Corinthij. Atque adeò totam Syracusarum urbem Dianæ sacram, eiusque sedem fuisse quidam monumentis testatū reliquerunt. Altera ædes ante Dianæ aduentum Minervæ sacra fuit, ad cuius verticem Minervæ scutū ex ære inauratū fulgebat: ita ut eminens à nauigantibus ex mari conspiceretur. Qui

B verò è portu Syracusano soluerāt, quum primum illud amplius oculis assequi non poterant scyphū fictilem, quem à Deorum ara iuxta Iouis Olympij fanū extra muros sita, consultò acceperant, melle, thure, aromatibus, floribusq; repletū in Neptuni & Minervæ honorē in mare effundebant, peractoque voto nauigationis cursum lati prosequabantur. Atq; ea pars urbis quæ antea, uti iā Ortygiæ nomē habebat, posteaquā exsuperate mari abrupto Isthmo insula est facta, Nasos græcè, latinis insula vocata est, & reliquis partibus Acradinæ præcipuè angustio pōte adiuncta. Ad angustias utriusq; portus postea arx Dionysij Senioris extructa, atq; à Timoleonte, ut Tyrannorū sedē euerteret iterum excisa fuit. Eadem in arce monetæ officina erat, & arcus marmoreus in honorē Timoleōtis, cui hoc epigrāma inscriptū fuisse auctores aliquot prodiderūt, EXSTINCTORI TYRANNIDIS. In eiusdem arcis ruinis Hiero iunior regiā extruxit qua deinceps prætores Romani pro prætorio vsi sunt.

C Altera vrbs quod in summo vertice qui insulam muniebat sita esset Acradina vocabatur. Hæc post Corinthiorū de quo paulo post dicturi sumus aduentū ob populi frequentiam, quæ Insulæ angustijs contineri non poterat, Ortygiæ accessit. In ea forum maximum, pulcherrimæ porticus, ornatissimum Prytaneium, tum & amplissima erat Curia, & templum Iouis Olympij ab Hierone iuniore extructum, ceteræ urbis istius partes vna via lata ac perpetua, multisq; alijs transuersis diuisæ, priuatis ædificijs continebantur. Erat in eodem templo Iouis Imperatoris simulachrum, quod Græci Vriōn vocabant: vnum è tribus in Orbe terrarum Iouis Imperatoris signis vno in genere pulcherrimè factis. Sphæra quoque solis ænea, quæ cæli, siderumq; conuersiones cum ventorum ratione explicabat, ea in parte urbis erecta erat. Hanc urbem ceteris munitiorem amplioremque, & veluti ex pluribus compositam fuisse urbibus auctores produnt, & ipse loci situs testatur. Mari enim ab Oriente & Meridie alluebatur, reliquæ partes firmissimis undique muris cingebantur. versus Septemtrionē in extrema urbis parte Galeagra turris Trogilorum portui & portæ imminebat, qua Leontinos respicie-

N A S O S
SYRACV-
SARVM
PARS.

ACRADI-
N A

bat regio erat Hecatompodon Plutarcho vocata. Erant in ea & Latu- A
 mia, hæ erant fossæ subterraneæ varijs anfractibus excavatae, è quibus
 ad urbem exstruendam lapides petebantur, quibus postea reges & Ty-
 ranni pro carcere ysi sunt. erat & specus ex viuo lapide in qua Echo, non
 modò æditæ claræque vocis, sed summissæ quoque, neque id natura, vt
 alibi, sed arte certa, responsa referebat.

TYCHE.

Tertia Syracusarum vrbs quòd in ea parte Fortunæ fanū antiquum
 fuisset Tyche nominata est, in hac gymnasium amplissimum erat, & cō-
 plures ædes sacræ. colebaturq; ea pars vrbs, & habitabatur frequentissi-
 mē. Acradinæ ab Occidente cōnexa erat muro è quadratis maximisq;
 lapidibus post Thrasylbuli eiectionem circumsepta. Sita erat in mole B
 paulatim accliuī, vndique præcisa, tota lapidosa atque aspera. In eius
 vertice locus eminens, vndiq; præruptus, ac vnico tantum aditu patens,
 Epipolæ Græcis quòd supra reliquas vrbs partes emereret, cognomina-
 tus est. in eius crepidine arx Labdalus, alijs Hexapylō dicta, ex quadrato
 saxo, miro artificio exstructa erat. Supra Epipolas ac Labdalum
 stadijs circiter duobus versus Occidentem tumulus erat vndique præ-
 ruptus Eurielus supra quē quattuor ferè passuum millibus arduus mons
 præcipiti iugo erat, cuius vertex Lepas appellabatur. Via verò Leonti-
 na ab Epipolis mille prope passibus locus erat qui Leon dicebatur.

EPIPO-
LÆ.

Hac in vrbe Fortunæ templū à Timoleonte post tyrannidē eiectam C
 magnificentissimē exstructum fuerat, quumq; propter situm aquarum
 indiga esset, varijs aquæductibus excitatis, huic malo prouisum fuit, quo-
 rum tubos Athenienses quum urbem obsiderent, vt potius inopia Syra-
 cusanos ad deditionem compellerent, inciderunt. Ad Agragianas huius
 vrbs portas Archimedis sepulchrum, atque aliorum complurium tu-
 muli fuerunt, quibus vicinum fuit oppidulum suburbanum Syca ap-
 pellatum.

NEAPO-
LIS SYRA-
CUSANA.

Quarta vrbs quia postrema ædificata fuerat, Neapolis appellata: hæc
 à Septemtrione Tychen, ab Oriente Acradinam habebat. In hac theatrū
 erat ex viuo saxo maximum omniumq; in Sicilia pulcherrimum nec D
 longè à theatro Amphitheatrum singulari architecturæ magnificentia
 insigne. Præterea duo templa egregia, Cereris vnum, alterum Liberæ,
 signumque Apollinis qui Temenites vocabatur pulcherrimum ac ma-
 ximum. Portæ item Menetides quæ Anapum fluuium respiciebant,
 extra eas palus Lysimelia, cuius vaporibus tota Syracusarū vrbs & præ-
 cipuè ea in parte cælum inficiebatur. hinc ad fluuiū Anapum, & Olym-
 picum vsque via erat magnis & quadratis saxis constrata. Anapo fluuiio
 supra duo ferè millia passuum à portu maiore Cyane fons tantæ pro-
 funditatis vream nullo perpendiculo quis metiri posset, aquas suas cō-
 miscet.

- A** miscet. Fontem ea esse natura ut crescente Luna accrescat, decrescen-
te aquis minuatur ab antiquitate proditum est, quod & nostro sæculo
æquales confirmant. Eundem Proserpinæ sacrum fuisse obseruo, festos-
que dies magno virorum mulierumq; conuentu ibidem celebratos. Ab
Anapo occidentem versus exiguo in tumulo Polychnia erat, in qua ve-
lut loco idoneo & munito Athenienses olim, postea Romani ad obsi-
dionis commoditatem castra ponere consueuerant. Eodem in tumu-
lo templum erat Iouis Olympij celeberrimum, & oppidum Olympi-
cum nec procul illinc Acarnania oppidulum, inde Pachynum versus
longum promontorium, vltius ad sex millia passuum Cacyparis flu-
B uij ostium sequitur. Mox Erineus siue Orinius fluuius; variant enim
auctores, in mare sese exonerat, & Asinarus victoria contra Athenienses
ad eius ripam à Syracusanis parta nobilis. nec aliter eius victoriæ festum
diem vicesimum quintum Carni mensis (qui Latinorū Maio respon-
det) Syracusani quotannis celebrabant, quàm Romani funestum illum,
à clade Allienfi ad Alliam fluuium à Gallis Senonibus paullo post ^{xv.}
Kal. Sextilibus accepta, ut nefastum exsecrati sunt. Recensuimus itaque
ex nostra descriptione urbem non modò maximam, sed & pulcherri-
mam, eandem ut opibus, militia & Imperio legibus & institutis olim
clarissimam, ita etiam doctissimam, & compluribus in quolibet doctri-
C narum genere viris ornatissimam ex ordine prosequuturi sumus, auspi-
caturi ab primis colonis, ex ijs qui eandem condiderunt.

Agebatur annus Olympiadis vndecimæ secundus, quū Archias è gen-
te Heraclidarum, Corinthi opum & potestatis licentia dominaretur.
Is amoris impotentia in Acteonem Melissi filium adolescentem forma
& pudicitia gratiosum exarserat, eum spe ac pretio pellicere adortus, ubi
omnia suæ libidini obsepta clausaque experiretur, ad crudelem super-
bamque vim animum conuertit. seruorum satellitio stipatus Melissi
domum inuadit, filium eius Acteonem ad stuprum rapere conatur, ob-
nititur pater, inter colluctantium manus Acteon violentia laceratus ex-
D pirat. Hinc Melissus furore amens cruentum filij corpus ostentat po-
pulo, scelus Archiæ, pueri infelicem formam, patris necessitatem orbus
deplorat. nequicquam tamen ob Archiæ potentiam quiritatus, occasio-
nem Isthmicorum (qui in honorē Neptuni frequentissimo totius Græ-
ciæ conuentu celebrabatur) ludorū expectat: ibi tum furoris impoten-
tia victus ædem Neptuni conscendit: populo Corinthiorum, atque ipsi
Archiæ diras imprecatus se præcipitat, exaudijt Neptunus, sequiturque
graue tempus & annus vrbi agrisq; pestilens, nec hominibus magis quā
pecori exitiosus, & vulgabatur contagio morbus. Consultum de re-
medio Apollinis oraculum respondit, numinis iram de insonis pueri

nece esse expiandam. Mox Archias quum se tantæ calamitatis culpam A
sustinere, suorumque ciuium oculis signari videret numinis quoque
vltioni cedendum ratus fugæ consilium concipit, colonos maxi-
mo numero ex Corinthijs, Dorienfibus, ac Teneo Corinthiorum vt
externas secum quærent sedes adscribit: vt ne quid inaugurato aggre-
derentur, cum placuisset de loco Apollinem consulere ita respõsum est.

Trinacriam supra medio iacet insula ponto

Ortygiam dixere, vbi cana fluenta refundit

Alphæus pulchræ sese immiscens Arethusæ.

Auctores habeo qui referant, quum sub idem ferè tempus, Myscel-
lus quidam genere Achiuus, qui Crotonem coloniam in Italiam dedu- B
xit, de vrbe condenda Apollinem consuleret, atque vterque antequam
oraculum proderetur, rogatus esset, opesne an salubritatem expeterent?
Archiam opes, Myscellum incolumitatem petijisse, & vtrumque voti
compotem esse factum: Syracusas enim opulentia, Crotoniatis corpo-
ris salubritate floruisse. Sequutus itaque Apollinis oraculum Ar-
chias colonorum frequentiam secum deducens Ortygiam tunc quidẽ
Insulam, postea tenui isthmo continenti adiunctam appulit. Siculis-
que ibidem prælio victis & ad mediterranea profligatis, in condenda
munienda, ampliandaq; vrbe Syracusarum totus incubuit, quam post-
quam per aliquot annos felici progressu optimis legibus atque insti- C
tutis firmasset, duabus ex vxore filiabus Ortygia & Syracusa susceptis à
Telepho cui adolescentulo stuprum intulerat, & à classis suæ præfecto
per fraudem interemtus est. Post Archiæ cadem vrbs maxima statim
incrementa tam ex ipsius agri felicitate, quam portuum commoditate
accepit: floruitq; in optimatũ statu plurimis ea respublica viris, & digni-
tate & belli gloria claris cõspicua: vsque adeo vt Syracusani ipsorum au-
spicijs populos finitimos suæ potestati subijcerent, plurimosq; barba-
rorum seruitute oppressos in libertatem vindicarent. Quumque è
quattuor illis vrbis Syracusanæ partibus sola Ortygia per id tempus in-
coleretur, affluente indies, vt fit in republica bene constituta, multitudine D
ne alijs atque alijs subinde partibus Pomerium auctum est: creuitq; vel
ab ipso statim initio vrbs eò potentia, vt intra breue tempus quattuor
vrbes in Sicilia Syracusani condiderint, Acras videlicet niuosis in mon-
tibus ad Anapi fluuij fontes septuagesimo post conditas Syracusas an-
no, Casmenas in planicie nonagesimo, Camarinam ad littus meridio-
nale centesimo decimo, Ennam quoque in mediterraneis insulæ ipsoq;
veluti ymbilico anno septuagesimo primo. Ab optimatum quem
diximus statu, Syracusanorum respublica ad popularem, à populari ad
plebeium conuersa est. Nam quum Tyndaridis vnus ex optimatibus
opes,

SYRACU-
SAR CON-
DITAE.

- A** opes, & nimia popularitas affectatæ tyrannidis crimine, aut certè suspicionem tenerentur, legem Optimates tulerunt quam ab Oliuæ folio Petalium vocarunt: hac cauebatur ut eius qui regnum affectasset nomen Oliuæ folio inscriberetur, eidemque traderetur, atque hinc intelligeret exsilium sibi per quinquennium esse indictum. Ea lege multi deinceps Optimatum odio & inuidia expulsi sunt, ita ut is ordo eiusque auctoritas multum imminueretur, & reipublicæ status tandem ad plebeium, inde ad vnius imperium, uti fieri solet, conuersus sit. Orta namque de Iouis Olympij sacerdotio quod vnum ex annuis magistratibus apud Syracusanos fuit, contentione, quum quidam ex ordine patricio qui
- B** Gamori vocabantur, eum magistratum impotentius ambirent & per tumultum in ea contentione à plebe & seruis qui Cyllirij vocabantur, coniuratione facta eiecti, in Casmenam urbem secessissent, Gelo Dinomenis filius qui tunc apud Gelenes rerum potiebantur à Gamoris in auxilium euocatus magna militum manu coacta, eos ab vrbe Casmena Syracusas reduxit plebe & seruis in potestatem redactis, quo beneficio ita vniuersos sibi demeruit, ut Syracusani se, fortunas suas ipsamque, adeo urbem Geloni ad se venienti haud inuiti permiserint dediderintque. Atque ea ratione Gelo primus omnium regnum Syracusanum adeptus est Olympiadis septuagesimæ secundæ anno secundo, quo tempore Damaratam Theronis Agrigentini Tyranni filiam in uxorem duxit: Gelam verò Hieroni fratri possidendam reliquit. Quumque per annos septem legibus & institutis Syracusanorum rempublicam firmasset, opera quoque publica quam plurima exstruxisset, graui morbo correptus, cum heredem non haberet, Hieroni fratri à se nato maximo regnum Syracusarum consensu populi anno tertio Olympiadis septuagesimæ quintæ tradidit. Iniusta Hieronis potentia atque auaritia initio vexata est respublica, eiusdemque tyrannide Thrasybulus & Polyzelus fratres ipsius Syracusis celsere. Sed postquam is in grauem morbum incidisset, consuetudine Simonidis, Pindari & Bacchylidis Poëtarum
- D** admodum familiariter vsus, mores in melius mutauit. frequenti enim & assidua virorum illorum consuetudine rerum plurimarum cognitionem adeptus, postea à liberalitate & benignitate commendatus est, animumque verè generosum & liberalem sumpsit, pietateque erga fratres vsus, frequenti que victoria contra hostes potitus, quum vndecim annos & menses octo regnasset fato functus Thrasybulum fratrem successorem habuit anno secundo Olympiadis septuagesimæ octauæ. Huius Thrasybuli libidine, crudelitate & audacia vexati cives, arma pro libertate sumplere coactisque quindecim hominum millibus eam urbis partem quæ Tycha vocabatur, occupant. Thrasybulus autem Acradina &
- Naso

Gelo PRI-
MVS SYRA-
CUSARVM
REX.

HIERONI.
SYRACV-
SARVM
REX.

THRASY-
BVLVS
TYRAN-
NV.

ALTERA
CONVER-
SIO REI-
PUBLI-
CAE SY-
RACUSA-
NAE.

DUCE TI-
VS PRIN-
CEPS SI-
CVLO-
RVM.

BELLVM
SICVLVM
CVM DV-
CETIO.

Naso alijs duabus vrbis partibus communitis, Syracusanos frequentibus A
excursionibus laceſſebat. Syracuſani verò quo ſe à Thraſybuli tyrannide
liberarent auxilia ab Agrigentinis, Gelenſibus, Selinuntijs, & Himerēſi-
bus petunt, quorum auxilijs adiuti aliquoties cum Thraſybulo manus,
ſed dubio Marte conſeruere, extremo tandem prælio victores Thraſy-
bulum expellunt, qui Sicilia excedens deſperato reditu, reliquum æta-
tis Locris priuatus tranſegit. Ab eotempore Syracuſani per annos
ſexaginta vſque ad Dionyſij tyrannidem libertate vſi, Ioui Eleutherio,
ſiue liberatori colofſeam ſtatuam erigunt; decernuntque ne quis nouus
homo, aut ex ijs qui à Gelone in ciuitatem ad decem millia adſcripti
fuerant, honores caperet, qui dum ſe ab honorum communicatione cō- B
tumelioſe excluſos vident, arma capiunt. Acradinam & Inſulam ſiue
Naſon munitiſſimas vrbis partes occupant, varijs inde prælijs bellum
protrahitur, donec Syracuſani indigenæ magna & ingenti victoria con-
tra inquilinos potiti, eoſdem vrbe eiicerent. Et quò ſeditionum faces,
& libertatis publicæ inſidiatores vndique tollerentur reliquæ quoque
vrbes exemplum Syracuſanorum ſecutæ quofcunque ab Hierone in ci-
uium numerum aſcitos in exilium cogunt, exules verò per Hieronis ty-
rannidem vrbe expulſos reuocant, atque eo potiſſimum factò Siciliam
ad tranquillitatem & pacem componunt. Cæterum quia Siculi à
Græcis ex maritimis vrbibus proſtigati mediterranea Siciliae loca incole- C
bant, hi & proprios reges & rempublicam habebant, & inter hos præci-
pui nominis principem Ducetium Neetinum opibus, & rerum geſtarū
gloria nobilem. Is Ennam græcorum urbem principe eius per dolum
necato, occupat: inde in Agrigentinos excursionem facit, & Moryam vi-
capit. Quare cognita Syracuſani eiſdem vires iam nimium inualeſ-
centes, repreſſuri, Bolconem cum exercitu contra Ducetium mittunt,
quem prælio ſuperatum perduellionis reum agunt, Et ſanè hærebat in
culpa Bolco, exercitum namque ſuum donis à Ducetio corruptus pro-
diderat, hinc capitis accerſitus damnatur, ſummiſſiusque alius pro Bol-
cone dux cum Ducetio congreſſus eundem proſtigatum in fugam co- D
git. veſtigijſque fugientium non ſine magna ſtrage inſiſtit. Fractus ea
clade Ducetius, atque à ſuis deſertus capto à neceſſitate conſilio, noctu
Syracufas properat, ibi in foro ante aras proſtratus, mox ſupplex ad ſe-
natum accedens ſeipſum cum vniuerſa Siculorum regione in Syracuſa-
norum poteſtatem dedit. Populus rei nouitate permotus ad concionē
vocatur, ibi variantibus ſententijs plebes de eo tanquam hoſte ſupplici-
um ſumendum decernit. Optimates verò & proceres Ducetio ſupplici
& ludibrijs fortunæ proiecto parcendum cenſent, ſequitur procerum iu-
diciū populus, relegatusque Corinthum Ducetius priuatus ibidem
reliquum

- A** reliquum vitæ peracturus. Hinc Agrigentini Syracusanis infensi, quòd communi hosti pepercissent bellum ipsæ mouent, hac occasione & reliquæ Græcicæ originis in Sicilia ciuitates in factiones & partium studia distractæ sunt, congressisque prælio inter se ad Himeram fluuiū Syracusanis & Agrigentinis dubio aliquandiu Marte certatum est, tandem Syracusanus victor Agrigentinos ad pacis leges compellit. Per id tempus turbatis Siciliæ rebus, Ducetius à Corintho reuersus postquam Collatinam coloniam condidisset, regnumque Siciliæ vtcunque recreasset, necdum composito tumultu, morbo correptus interiit. Mortuo Ducetio pace cum Agrigentinis facta, & fædere quod cum Carthaginensibus Gelo percusserat inuiolato, Syracusæ facile principem locum in Sicilia tenebant. Atque ex iam Syracusanorum opes erant, ea imperij potestas vt non solum Græcorum, sed & Siculorum urbibus, excepta Trinacria, imperarent, Trinacria Sicularum urbium ea tempestate princeps, & quasi regia opere præsidioque munitissima, ciuibz quoque virtute, ingenio ac opulentia præstantissimis referta florebat, eam Syracusani vt potentia suæ æmulam, & de Siculorum imperio vindicando cogitantem, aut in potestatem redigendam, aut penitus delendam decernunt, conscriptis itaque vndique copiis, habitoque delectu acerrimo in Trinacriam vim omnem & apparatus belli mouent. Trinacini strenuè pro aris & focis pugnaturi animos sumunt, Syracusanis occurrunt, vincuntur tamen, sed tanta etiam in victis pertinacia fuit, vt quem quisque viuus pugnando locum cepisset, eum amissa vita corpore tegetet, senes etiam ne viui in hostium potestatem venirent, sibi manus intulerunt. Trinacinarum exercitu ad internecionem deleta, Syracusani urbem solo æquari iubent, plebem & reliquos omnes in vrbe captos ad seruitutem vendunt, prædam selectiorem Delphos ad Apollinem vt tantæ victoriæ auctorem mittunt. Posthæc pacata iam omni vti videbatur, Sicilia, subito bellum inter Syracusanos & Leontinos exarsit. Syracusanorum partes vniuersæ Dorici nominis ciuitates excepta Camarina sequebantur, Leontinorum Chalcidicæ & Camarina. In Italia quoque Locri Syracusanis, Rhegini Leontinis studebant. Rhegini Leontinorum socij affinitatem prætexentes, Athenas legatos cum Gorgia oratore pro auxilijs mittunt, Syracusanorum superbiam accusantes, à quibus terramarique arcerentur. Decernunt Athenienses auxilium viginti triremiū ducibus Lachete, & Charœade, idq; non tam necessitudinis affectu, quàm vt Peloponenses frumentari ex insula prohiberent, simul spe Siciliam in ditionem suam redigendi. Postquam Atheniensium duces Rhegium appulissent dum adiunctis sibi sociorum copiis ad bellum se comparat, æstas transit. Interim Athenienses domi graui peste affliguntur. Qui

D

verò

COLLATINA
COLONIA

TRINACRIA

BELLUM
TRINACINUMBELLUM
LEONTINUMATHENIENSIVM
IN SICILIAM
ADVENTVS

verò in Sicilia erant Athenienses ne ocio vires torpescerent accitis, do-
mo socijs, AEolias insulas inuadunt, cumque vrbibus potiri nequirent
perpopulatis insulis Rhegium reuertuntur. Aestate insequente Cha-
roeadas Atheniensem Dux à Syracusanis in praelio occiditur: Laches au-
tem penes quem classis imperium erat, Mylas Messanensium oppidum
cum duobus cohortibus in deditionem recipit, paullo post ipsam Mes-
sanam occupat. Interea Athenienses à socijs persuasi maiori auxilio
contra Syracusanorum vires opus esse, Pythodorum in locum Lache-
tis cum paucis nauibus submittunt: is Locros Syracusanorum socios
temerè aggressus praelio vincitur. Syracusani inter hæc Messanam re-
cipiunt, mox sociorum querelis incensi bellum contra Rheginos susci-
piunt, sperantes ob infirmitatem classis Atheniensium se Rhegio facile
potituros, coactisq; in vnum & suis, & sociorum viribus classem trigin-
ta nauium efficiunt, cum hac sexdecim Atheniensium, & octo Rhegi-
norum aggrediuntur. Sed victi, & in fugam versi castra repetunt, postri-
die praelio redintegrato dubio Marte nec victi, nec victores discedunt.
Messanenses sub hæc Naxum Chalcidicam, (Atheniensium hæc socia
erat) oppugnantes, mille è suis interfectis, repelluntur. Messanensibus
hac clade fractis, Athenienses rati urbem facile se expugnatos, eandè
terra per socios, mari per se oppugnant. sed Messanenses inter hæc vrbe
egressi duce Demotele, cum Locrensis socijs Leontinos inuadunt,
agunt, ferunt, cadunt, donec ab Atheniensibus auxilium socijs ferenti-
bus in urbem rursus compellerentur. Ita postquam diu mutuis in se
cladibus Siculi desæuissent, tandem in vnum congregati inter se recon-
ciliantur: Atheniensem verò classis domum reuertitur. sed duces ab in-
fensa ciuitate tanquam muneribus corrupti exilio multati sunt: ange-
bantur enim Athenienses spe sua frustrati qua se Siciliam occasione
bellorum intestinorum in suam potestatem redacturos impotētius spe-
rauerant, conuenerat in ea reconciliatione inter Siculos vt Syracusani
Leontinos ciuitate donatos ciuium iure vti permetteret, Leontinumq;
urbem municipium Syracusanum declararent. Ceterum quum Leon-
tini agrè suis se sedibus expelli paterentur, nouum ob leges agrarias mo-
rum excitarunt. Ei occasione Athenienses incumbentes Phæacem vi-
rum strenuum ad concitandos Leontinos, cæterosq; Syracusanorum
socios alienandos mittunt, vt tranquillum reipublicæ statū iterum per-
turbaret. Is Camarinenses, & Agrigentinos in suā sententiam pertraxit.
Gelenenses autem & reliqui in fide persistunt, atque ea sociorum constan-
tia Phæacis industria, simul & Atheniensium ambitio elusa est. Exarsit
postea grauissimum & mutua clade partiumq; studijs diuturnum inter
Syracusanos & Athenienses bellum. Causam tanti motus Segestani &
Selinuntij

FOEDVS
LEONTI-
NVM.

- A** Selinuntij priuatis ex iniurijs ob quādam sponsalia, & agri limites depopulatos præbuerunt. Segestani victi à Selinuntijs Syracusanorum & Agrigentinorum auxilia, sed frustra sollicitant. Mox & Pænorum opes nequidquā implorant, quare cum Leontinis exulibus societate coeunt & Athenienses ad bellum Selinuntijs & Syracusanis mouendum per legatos, promissa magna vi auri & suo auxilio ad Siciliā occupādam, adiunctis etiam Catanensium precibus inuitant. Ceterum cum in comitijs de bello contra Syracusanos suscipiendo ageretur, Nicias Nicerati filius virtute & auctoritate præcipuus bellum dissuasit, quod eo bello vires Atheniensium vix contra Spartanos per proximos aliquot annos pares attererentur exhaurirenturque: deterrebat ad hoc quòd Carthaginenses eo sæculo terra & mari potētissimi Syracusanorum opes, nedum totius Sicilia vires improspere tentassent. Contra Alcibiades vir uti ingenij acerrimi, ita & facundia vehementissimæ populū diuersis rationibus ad bellum Syracusanum hortatur, fidei esse Atheniensium socios à seruitute asserere. Syracusanos quamuis alioqui potentissimos, Atheniensium tamen & sociorum, quos violauerant, viribus, & partiū studijs impares fore. Classē itaque instruendam, & si copias in Siciliam pedestres mittant, eam facile cessuram. Accedebant adhæc legatorum, qui se ad mouendam commiserationem omni squaloris habitu deformauerant, preces & lacrumæ, nec parum valuit apud dominandi cupidos tot populorum idem precantium numerus. Classis igitur mittitur ingens centum triginta triremium, quinque millibus armatorum instructa: duces creati & simul missi Nicias, Alcibiades & Lamachus: tantisque viribus Sicilia repetitur, ut etiam ipsis in quorum auxilium mittebantur, terrori essent. Breui post tempore reuocatur ad causam dicendā à ciuibz Alcibiades; Nicias verò & Lamachus duo prælia pedestria secunda faciunt: munitionibus deinde circumdatis, Syracusanos vrbi suæ inclusos etiam maritimo comœatu intercludunt. Quibus rebus fracti Syracusani, auxilium à Lacedæmonijs, vel ipso Alcibiade qui Spartæ metu legū exulabat, suadente simul & à Corinthijs petierūt, & impetrarunt. Missus à Spartanis Gylippus rei militaris peritissimus, à Corinthijs verò, Python, cū auxiliaribus vterq; copijs. Gylippus audito genere belli, & inclinato iam statu, auxilijs partim in Græcia, partim in Sicilia cōscriptis oportuna bello loca occupat. duobus inde prælijs victus, tertio feliciter cōgressus, occiso Lamacho hostes in fugā cōpulit, simul socios obsidione liberauit. Ceterum quum Athenienses rem à bello terrestri in nauale transtulissent, Gylippus classē cum auxilijs accersit, quo cognito & ipsi Athenienses in locum amissi ducis Demosthenem & Eurymedontem cum supplemento copiarum mittunt. Peloponnesij
- D 2 quoque

BELLVM
CVM A-
THENIEN-
SIBVS.

quoque communi ciuitatum decreto ingentia Syracusanis auxilia mi- A
 fere. ita vt quasi translato in Sicilia bello Peloponesiaco summis ex vtra-
 que parte viribus dimicaretur. Prima igitur congressione nauali Athe-
 nienſes victi, caſtriſq; exuti, omni publica ſimul ac priuata pecunia ſpo-
 liantur. Super hæc mala, quū & terreſtri prælio inferiores eſſent, cenſuit
 Demotheſenes vt dum res quamuis affectæ, nondum tamen perditæ eſ-
 ſent, maturè è Sicilia decederent, neque enim in bello malè auſpicato
 diutius perſeuerandum eſſe, domi grauiora bella ſuperèſſe in quæ quid-
 quid reliquum erat apparatus reſeruandum. Nicias autem ſiue pudore
 rei malè geſtæ, ſeu metu ciuium ſuorum, vel impellente ſic fato, manere
 contendit. Ab aduerſa itaque prioris cladis, procella, reuocatis ad B
 ſpem ſecundioris prælij animis nauale certamen inſtauratur, ſed inſcitia
 ducum qui inter maris anguſtias tutius cum hoſte ſe congreſſuros ſpera-
 bant Syracuſanos aggreſſi, impeditique inter ſe Athenienſes facile vin-
 cuntur. Eurymedon dux in prima acie fortiffime dimicans cadit tri-
 ginta quibus præfuerat, naues flammis iniectis incendio conſumpſit.
 Ipſe quoque Demotheſenes & Nicias eodem prælio victi exercitum ex-
 cuſſionem facere iubent tutiorè itinere terreſtri fugam rati. Ab his
 relictas centum triginta naues Gylippus occupat, ipſis deinde fugienti-
 bus inſtans, partim capit, partim cædit. Demotheſenes amiſſo exercitu
 ferro ſe à captiuitate & morte voluntaria vindicat. Nicias autem ne De- C
 motheſenis quidem exemplo, vt ſibi conſuleret edoctus cladem ſuorum
 etiam captiuitatis dedecore auxit. Quidam tradunt Demotheſenem &
 Niciam poſteaquam ſeſe dedidiſſent, populi Syracuſani iuſſu ad ſup-
 plicium raptos ac interfectos. Variant alij Hermocrati enim concione
 nondum dimiſſa ad eos occidendos digreſſo carceris cuſtodem occur-
 riſſe, retuliſſeque Demotheſenem ac Niciam in carcere ſibi ipſis manus
 intuliſſe, mox eorundem cadauera ad ludibrium ante carcerem proiecta
 fuiſſe. Syracuſani ea victoria potiti mox popularem ſtatum pro Aristo-
 cratia ſiue optimatum ſtatu arripiunt, ita enim ferè comparatum eſt vt
 victoria libertatem, libertas licentiam pariât, iterum dum plebs bêluâ D
 multorum capitum rationis & ſanioris conſilij expers libertate & rebus
 proſperis inſolentius vtitur, ex nimia ruruſ in ſeruitutem incidat ac tã-
 dem eos tyrannos admittere cogatur quibus ſe ſuamque rempublicam
 inconfideratius crediderat. Quod & Syracuſanis poſtea accidit, dum ab
 hoc populari ſtatu iterū in Dionyſij tyrannidem reciderunt. Poſt
 hæc Syracuſani Selinuntiorum clade permoti quam à Carthaginēſibus,
 qui Segēſtanis venerant auxilio acceperant, Dioclem cum quatuor ſe-
 lectiſſimorum millibus contra Annibalem Giſconis filium, qui tunc
 Himeram urbem oppugnabat, in auxilium eius urbis mittunt. Verum
 Annibal

- A** Annibal Syracusanis magna clade affectis Himera potitur. Hinc indignati Syracusani Hermocratem Petalifmo vrbe expellunt. Is exul pro ea quæ tunc erat rerum ipsius fortuna quinque triremes ædificat, assumtis præterea exulibus Himereis reditum sibi in patriam conficere conatus, postquam se spe frustratum videt, mediterranea Siciliæ petit, Selinuntē occupatam instaurat, Selinuntios per Siciliam dispersos reuocat, urbem ipsam communit, quumque aduenas vndiq; reciperet, breui ad sex millium manum cogit. His copijs auctus Moryenses, Panormitanosque qui Pænorum partes sequebantur perpopulatis eorum agris congregi ausos prælio superat, socios tuetur, hostes vbique infestat. Intellecta Hermocratis virtute, rebusque ab ipso in exilio gestis, Syracusanos pænitentia subit quod virum egregium nihil commeritum eiecissent. Ipse autē per amicos de ciuium suorum pænitentia certior factus, quo magis sibi eos demereretur, ossa eorum qui ad Himeram duce Diocle contra Carthagenenses pugnantes conciderant, quàm potuit diligentissimè collecta ornataque curribus imposita Syracusas remittit, quanquam ne sic quidem reditum impetrare potuit. verebantur enim Syracusani ne vir ingentis animi atque audaciæ dominatum patriæ occuparet. Hermocrates dum se non admitti videt, retrò ad Selinuntios abit, paullò post ab amicis clam reuocatus noctu Syracusas profectus Acradinam intrat, re cognita Syracusani in foro conglobati Hermocratem cum maxima sociorum parte interficiunt, reliquos verò conscios exilio damnant, pauci aliquot tamen amicorum opera exitio substracti, & inter eos Dionysius qui postea tyrannidem occupauit. Syracusani interea inualescentem Carthagenensium potentiam metuentes legatos Carthaginem mittunt de bello sibi illato conquerentes, postulantesque vt deinceps ab armis discedere vellent, respondent Carthagenenses ambigè, bellum interim summa vi parant, duces deligunt Annibalem Selinuntis Himeræque; excidio illustrem, & Himilconem Hannonis filium, militē ex Hispania, Africa, Italia mercede conducunt. quadraginta triremes in Siciliam ad explorandum insulæ aditum dimittunt. Verum Syracusani cum pari triremium numero occurrentes, graui prælio Carthagenenses superant, naues quindecim capiunt. Nihil ea clade deterriti Carthagenenses Siciliam cum maiori ac instructiori classe in qua præter triremes mille naues onerariæ fuere repetunt. Agrigentum florentissimam Siciliæ urbem obsidione cingunt. Syracusani veluti ad commune incendium restinguendum militem vndique cogunt, accitis & sociorum auxilijs vniuersis copijs Daphnæum præficiunt, ac statim in hostem ducere iubent. Himilco Carthagenensium dux audito tanto hostium apparatu, quadraginta millia armatorum obuiam Syracusanis mittit. iam Himerā flu-

HERMO-
CRATIS
CARDES.

BELLUM
CVM CAR-
THAGI-
NIENSI-
BUS.

uium Syracusanus traiecerat, cum subito hostis apparet. nec quidquam **A**
cunctati Syracusani hostem inuadunt: praelium cruentum, & anceps cō-
mittitur. sed vincit tandem Syracusanus, hostibusq; ad sex millia praelio
interfectis, reliquum exercitum turpi fuga dispersum non sine pari stra-
ge insequitur. Daphnæus ubi & suos undique dispersos in persequendo
hoste nullo ordine ferri videt, veritus ne idem sibi quod Diocli ad Hi-
meram acciderat, eueniret, receptui canit, collectisque suis castra & ipse
ad Agrigentum locat: concurrentibusque eò Agrigentinis, Carthagi-
nensium castra vnà cum illis oppugnare aggreditur, sed quum se frustra
ob insuperabilem castrorum munitionem laborare videret, incepto de-
stitit: interceptisque vndiq; pabulatoribus Carthaginenses ad summas **B**
angustias & inopiam adducit. Hinc Himilco rebus propè desperatis per
transfugam certior factus, Syracusanos mari commeatum, & subsidia
Agrigentinis aduehere, quadraginta triremes clam milite implet, incau-
tiusque nauigantibus improuius occurrit, primo congressu octo naues
longæ suppressæ, reliquæ captæ, aut dissipatæ. Agrigentini ea clade acce-
pta consternati commeatuque & externo milite destituti, tanquam re-
bus deploratis, urbem fuga deserunt, deserta potitur hostis, hinc diuul-
gato Agrigenti excidio, ex tota passim Sicilia Syracusas migratur. Qui
excidio supererant Agrigentini, apud commune sociorum concilium
duces suos accusant, eorum perfidia patriam proditam, victoriâ hosti- **C**
bus partam. Intererat concioni Dionysius Hermocratis filius, is occa-
sione accepta, duces apud populum vicissim accusat, illorum crudelita-
te & avaritia rempublicam hostibus proditam, socios desertos, imperiū
Syracusanum ad vltimū prope exitium adductū vociferabatur, crean-
dos esse alios qui rempublicam collabentem & iam ruituram consilio
& fortitudine confirmare possint. in priores duces tanquam proditores
vltima esse statuenda. Dionysius hac oratione, plebe quæ vel per se du-
cibus erat infensissima, quò volebat impulsâ, Prætor ab illis cum ali-
quot alijs creatur. Mox plebem obsequio, milites munificentia sibi con-
cilians, effecit vt ipse solus imperator crearetur. quod ubi se assequutum **D**
videt, viamque sibi iam ad Tyrannidem esse factam, militum stipendia
duplicauit, exules & obæratos quoquo modo sibi deuinxit ac Pisistrati
Atheniensium tyranni exemplo insidias sibi factas simulans, satellitium
sexcentorum militum ad corporis custodiam à populo impetrauit. hoc
agmine, tum aliorum quos præmijs sibi conciliauerat stipatus, tyranni-
dem occupat. Ita Syracusani postquam à Thrasyluli eiectione per sex-
aginta annos libertate potiti essent, in Dionysij tyrannidem recide-
runt. Dionysius anno tertio Olympiadis nonagesimæ tertiæ, urbis
verò Romæ conditæ CCCXLVII. tyrannide ad hunc modum potitus,
primum

QUARTA
REIPV-
BLICAE
SYRACV-
SANAE
CONVER-
SIO.

DIONY-
SII TY-
RANNIS.

- A** primū præcipuos quosque Syracusanorum qui eius se concilijs obiecerant, aut interficit, aut exilio multat. Hinc contra Carthaginenses varia fortuna bellum gerit, deinde & Syracusanorū pro libertate pugnantium arma expertus, post varias tandem clades, tum acceptas, tum illatas, eos sibi parere compulit, rebusque tam domi, quā in reliqua Sicilia constitutis, armisq; in Italiam translatis, Rheginos, Locrenses, Cauloniatas atque alios Italiæ populos subegit, in quo tamen bello, præter omnium expectationem, clementissimè se gessit. Postquam autem per annos duodequadraginta tyrannide potitus ne à sacris quidem manus abstinens, etiam prætiosissima quæque deorum dona è templis rapuisset, occupatam per scelus dominationem quasi iustam ac legitimā, adamantinis, ut ipse iactabat vinculis colligatam hæreditatis loco filio suo tradidit, qui luxu ac libidine diffluens, eandem evertit. Genus mortis ab auctoribus variè traditur, quidam insidijs suorum interfectum produnt, alij veneno interceptum, sunt & qui subito gaudio enecatū scribant. Interea Hanno Carthaginensis ea mortis occasione usus, præcipuam Siciliæ partem occupat: quumque ingenti præda & rapinis ditatus, Carthaginē rediisset affectati regni condemnatus, corpore prius varijs supplicijs lacerato mutilatoque in crucem agitur. Dionysio mortuo filius eius Dionysius natus maximus militum fide & opera usus tyrannidem occupat, pacem cum Carthaginensibus facit, mox in omnis libidinis genus, tum superbiam & sævitiam proiectus, ciues etiam suos omni contumeliarum genere vexare non destitit, donec victa tot tantisque iniurijs ac cōuersa in furorem ciuiū patientia, eosdem ad arma pro libertate sumēda, ad frangendam superbiam ipsius dominationem percelleret. Primum itaque arētissima ipsum obsidione in Acradina premunt, inde conantem erumpere, multa cæde cladeq; affectum vrbe tandem expellunt. Dionysius Sicilia pulsus Locros calamitatis suæ etiam tum ignaros, neq; sinistri quicquā metuentes, occupat. quumque apud eosdem per sexennium stupris, ebrietate, rapinis, turpiq; dominationis licentia & sacrilegijs desæuiisset per conspirationem tandem Locrensiū magna cum ignominia eiicitur: & à Syracusanis id temporis per factiones, & partium studia inter se dissentientibus iterū admittitur. Ceterum postquam ciuium in se animos officijs & humanitate tentasset, tātus erat tyrannidis metus, & ex metu odium, totus in barbarum & crudelem dominum degenerauit: usque adeo ut plurimi eius dominationem exosi, relicta patria externas sibi sedes quærentes, iuxta Cumerum promontorium in littore maris Hadriatici Anconem coloniam cōdiderint. Dion tamen qui virtute & eruditione inter familiares Dionysij facilè præstabat, eundem ex affinitatis necessitudine sapientiæ præceptis, & Platonis contubernio

DIONYSII
MORS.DIONYSII
VS II.ANCON
SYRACUSA
NORVM
COLONIA.DIO SYRA-
CVSANVS.

contubernio in mentem meliorem inducere conabatur. Verum purpu- **A**
 rati postquam Dionem altius in regis animum penetrare tum ipsum
 Dionysium Platonis consuetudine ad sapientiam proficere, se au-
 tem utpote turpitudinis tyrannicæ mancipia vilescere vident, apud
 faciles nimium & pronas ad deteriora Dionysij aures, quia virtu-
 tem & bonum alienū oderat, Dioni inuidiam mouere cæperunt, simul
 Philistum historicum ex Hadria ubi iussu Dionysij senioris exulabat
 reuocatum æmulum Dioni atque ipsi Platoni inducunt. Is postquam
 varijs artibus in familiaritatem atq; animum tyranni se insinuasset, gra-
 uem Dioni de litterarum cum Carthaginiensibus commercio suspitio-
 nem per calumniam mouit. Hinc Dionysius ut erat ingenio ad suspi- **B**
 tionem ac inuidiam prono, Dionem fratremque ipsius Megaclem infi-
 dijs præoccupatos, ac Cymbæ impositos magna cum totius ciuitatis cō-
 sternatione in Peloponnesum mittit, atque ibi exulare iubet. Plato ubi
 doctrinam suam Dionysij quoque auribus, iam alienatis grauem sensit,
 sponte Athenas reuertitur. Ceterum Dio posteaquam multorum ani-
 mos partim virtute, partim calamitatis suæ commiseratione sibi concia-
 liasset patriæ liberandæ impetum sumit, & quum reditum per vim sibi
 aperire statuisset, consilium Eudemo & Timonidi socijs detegit. Con-
 scensis itaque nauibus ægrè per aduersas tempestates ad Minoam quæ
 tunc Carthaginiensium imperio tenebatur, exscensionē faciunt: quum- **C**
 que Paralys præsidij Carthaginiensium ibidem præfectus Dionem be-
 nignè excepisset, oportune nunciatur Dionysium in socordiam & igna-
 uiam prolapsum, cum totis copijs iuxta Cauloniatas otari. Dio itaque
 oblata occasione feliciter vsurus mille militū citato agmine secum ra-
 pit, properanti vndique ex itinere à Gelenis, Camarinæis, Agrigen-
 tinis, cæterisque mediterraneis urbibus auxilia, ut Syracusanos à tyran-
 nide liberarent ad viginti millia peditum, Dionis auspicia omnes sequu-
 ti, sese coniungunt. Cum primū Dio cum exercitu in agro Syracusano
 apparuisset, tota sese vrbs in eius amplexus, ut in libertatis assertorē, ob-
 uiam effudit. eundemque paullo post cum magna omnium ordinum **D**
 aggratulatione in Acradinam excipiunt. Dio accurata & ad tēpus
 accommodata oratione, ciues ad seruitutem in qua ab ignauo & volu-
 ptatibus enerui tyranno oppressi iacerent excutiendam, capto nunc per
 eius absentiam tempore hortatus, Epipolas à Timocrate Dionysij præ-
 fecto desertas occupat: captiuos ibidem repertos liberat; delatorum tur-
 bam Protagogidas vocatos, quos Dionysius ubique ut rumores publi-
 cos, ac liberos ciuium inter se questus explorarent, cætib; coronisque
 colloquentium commiscuerat, ut tyrannidis ministros, & abiectissima
 mancipia virgis cæsos, pelle insuper detracta trucidari iubet. Mox to-
 ta vrbe

DIO SY-
 RACUSAE
 OCCUPAT.

- A** ta vrbe potitus, arcem quæ in Insulæ angustijs valido præsidio instructa erat muro fortissimo, vt eruptionem & commeatum importandi potestatem arceret, vndique claudit. Dionysius interea apud Cauloniam de rebus à Dione gestis certior factus, cum octoginta nauium classe in Siciliam reuersus in arcem excipitur, inde pacis conditiones apud Dionem varia ad fallaciam arte vsus experitur, interim in Syracusanos spe pacis ociosos acerrimè erumpit. Dio autem fortiter & acriter tyranni impetum frangit, ceterum dum incautius procurrit dextro brachio saucius, Timonidem Leucadium sibi surrogat: ipse equo vectus per totam vbiq; aciem adparet, ac ciuium suorum animos fiducia libertatis erectos vsque adeo accendit, vt depulsi vndique qui eruperant Dionysij satellites profligarentur, contrucidatisq; vsque ad octingentos, cetera turba in arcem sese recipere cogeretur. Interea Dionysius callidis consilijs, & adulterinis Hipparini Dionis filij litteris, quibus patrem affectati, si Dionysium expelleret, regni in simulare videbatur, sinistra Syracusanis de Dione suspicionem inijcere moliebatur, tantumq; ea fraude profecit, vt Heraclides collega Dioni daretur, & classis maritimæ in Dionis contumeliam præfectus designaretur. Ceterum Dio quamuis magnam ciuium à se alienationem partiumq; studia inualefcere ob eam Dionysij prauitatem animaduerneret, priuata tamen sese vlciscendi occasione ob patriæ amorē neglecta contemptaq; iniuria cum populo & ipso Heraclide in gratiam redijt. Philistus interea classis Dionysianæ præfectus Syracusas appulit, ac dum Leontinos qui à Dionysio defecerat subita & inopinata vi intercipere conatur fortiter repulsus ad naualem sese pugnam contra Heraclidem comparat. cumq; & Syracusani non mediocrem apparatus in procinctu haberent, concurritur. Philistus aliquandiu victor, tandem Syracusanorum virtute superatus, vnà cū triremi fugiēs, vt sese à captiuitatis ludibrio vindicaret, manu sua vsus mortem sibi consciuisse proditur. Non desunt tamen qui tradant, posteaquam Syracusani omni crudelitatis exemplo in eundem captiuum sæuiissent, obtruncari cadauer vnco per Acradinam tractum ac in sepultū in latrinas proiectum fuisse. Philistum vt acrem & diligentem virum antiquitas commendat. eundem vt tyrannidis satellitem vituperat. Dionysium namque seniore propinquitate contingebat, quumq; familiarius & solutius cum matre tyranni, quàm regiam domum deceret versatus, accusaretur, Dionysij crudelitatem metuens Hadriam in exilium concessit, atque ibi otium nactus duodecim de Sicilia rebus libros tum & de rebus sua & superiori etiam ætate in Assiria A Egypto, & Lybia gestis aliquot volumina, vt Thucidide multo inferiorem, ita aliquanto iucundio rem conscripsisse testatum est: ab exilio à Dionysio iuniore purpuratorum suorum con-

DIONYSI
VS E SI-
CILIA FV
GIT.

filio reuocatus, quod iam meminimus, ab eodem in dominationis so- A
cietatem receptus, eiusdemque propugnator fuit, donec eo quem iam re-
tulimus exitu tam calamitoso vitam finiret. Dionysius ut erat in rebus
aduersis animo proiectus, tanta suorum clade, tum & ipsius Philisti cala-
mitate fractus, quum nulla ipsi à Dione spes pacis, nisi libertatem Syra-
cusanis arce demolita redderet, & ciuibus statuendi de se potestatem per-
mitteret, ostenderetur: rebus desperatis Apollocratem filiū arcis praesidio
reliquit: ipse noctu ut Heraclidis stationem euaderet elapsus ad Locros
profugit. Dionis autem probitas & æquitas apud ciues iam licentia cor-
ruptos, & factionum partiumque studiis flagrantis suspitione & odium
pro gratia pepererat, nonnullis ad Heraclidem propensioribus, alijs agra. B
riam ex Gyarte tyrannorum agro legem ut viritim plebi diuideretur po-
stulantibus, quorum postulatis ut iniquis cum Dion obsisteret, Heracli-
dem cum quattuor & viginti ex plebeijs neglecto Dione ut magistratū
administrarent, creant. Dion ciuium suorum ingratitude execratus,
vnā cum tribus millibus stipendiariorum quos secum è Peloponneso
adduxerat, in Leontinos secessurus, bis à Syracusanorum incurſu dum
iter facit laeſus, postquam eosdem acerrimè repulisset à Leontinis
benignè exceptus, & omni officiorum genere affectus iure insuper hos-
pitalitatis vnā cū militibus donatus est. Sub hac dum populus Syracu-
sanus eiecto Dione tāquam de victo triumpharet, accusatoribusq; ipsius C
honores & magistratus daret, ac licentiae dulcedine emollitus inſoleſce-
ret, Nyſius cum magna classe missus à Dionysio ut in arce obsessos cō-
meatu & Annona recrearet, ad Arethusam exſcensionem facit. Syracu-
sani in classem Nyſii irruunt, nauium alias proſligant alias deprimunt,
capiunt quattuor. Ob eam victoriam ciuibus in læticiam & conuiuia
inſolentius effuſis, Nyſius ea vſus oportunitate, captoq; tempore Sy-
racusanos vino ſomnoque ſepultos noctu opprimit, forum occupat,
ſtergentes trucidat, omnemq; in victos crudelitatem exercens, urbemq;
ipſam ferro & igne vaſtat. Populus tam inopinata clade conſternatus
trepidare, tumultuari, Dionis virtutem & opem implorare; Dio victus D
ſuorum precibus & lacrimis (ut erat natura clemētisſimus) citato agmi-
ne à Leontinis proſectus, quum per Hecatonpedon irrupiſſet, Diony-
ſianos ex Acradina expellit: quattuor millia ex ipſis trucidat: atque ita
cladem quam Syracusanis prius intulerat eiſdem reponit. Nyſium
cum reliquis copijs proſligatum in arcem compellit. Incendia quibus
longè lateque ea urbis pars deſagrabat per milites ſuos coerceri iu-
bet, denique inducta præteritorum obliuione, inimicitias & iniuriam
populo & factioſis Heraclidi quoque & cæteris in gratiam Reipublicæ
condonat: quo beneficio omnium ſimul ſuffragijs & acclamatione,

SERVA-

- A** SERVATOR PATRIÆ salutatus est. Ceterum quum plebs iterum insurgens agrum Gyartem viritim diuidendum ex plebiscito posceret, Dio auctoritate sua intercessit: at Heraclides, & alij aliquot populares, vt Dioni iterum odium ac inuidiam conflarent, diuersa factione agrum populo publicandum contendebant. Dio itaque per factiones iterum vrbe eiicitur. Heraclides autem expulso antea Dionysio, & nunc Dione eiecto veluti in Republica magistratu orbata, dum plebem per cōuiuia & largitiones, atque omne genus licentiæ indulgentius haberet dominationem occupare studebat, donec Gæsyly Lacedæmonius, quem Spartani cum classe miserant, vt Syracusanorum libertatem contra tyrannos propugnaret, superuenisset, nam quum ille ad Dionis partes inclinaret, deterritus eiusdem potentia Heraclides, cum Dione in societatem & gratiam redijt. Hi tres simul duces copijs coniunctis Apollocratem arctissima obsidione arcu inclusum, tandem ad summam comeatuum inopiam redactum ad deditiōem ea lege coëgerunt, vt ipse liber quò vellet extra Siciliam cum sororibus, triremibus quindecim regia gaza onustis nauigare posset. Apollocrates itaque Locros versus ad patrem vela facit. Verum parta iterū libertate Heraclides priori adhuc in Dionem inuidia flagrans perniciem eidem & interitum moliri haud prius destitit, quàm ipse ciuium conspiratione & seditione oppressus occideretur. Eo mortuo Dio liberius iam imperio ac potestate vtēs, dum Rempublicam frequenti tyrannorum dominatione, & turbulentis ciuium discordijs toties labefactatam legibus & legitimo magistratu instaurare, & constituere conatur: tumultuosis Calippi Atheniēsis concionibus, quibus imperitam plebē quò vellet impellebat, rursus in affectatæ tyrannidis suspicionem, ac nouum odium præcipitatus est, ac tandem eiusdem Callippi & Lyconis Syracusani coniuratione, anno quarto post restitutam ciuibz suis libertatē annos, tum natus quinquaginta quinque domi à suis oppressus confoditur. Cæso Dione Callippus mox tyrannidem veluti parricidij sui præmium inuadit. qui dum in Catanenses, quòd ipsius imperium detrectarent, mouet, Syracusani cōspiratione facta, eiectoque Callippi præsidio à tyrannide se denuo liberavit. Callippus autem Catana in potestatem redacta, cum & Messanā adortus aliqua ex parte occupasset, tentatis frustra Syracusanorum animis (apud quos Hipparinus Dionis filius iam in patris imperiū populi suffragijs successerat) destitutusque à suis & desertus, Rhegium traiecto freto occupat: ibi quum propter inopiā stipendia militibus persolvere non posset, à Leptino & Polyspherchonte per seditionem eodem quo Dionem pugione percusserat, confossus, Dionis innoxij manibus parentare visus est. Hipparinus quum per biennium ferè Rempublicam

GÆSY-
LYS SPAR-
TANVS.

CALLIP-
PVS ATHE-
NIENSIS.

HIPPARI-
NVS DIONIS
FILIUS.

NISAÆVS.

DIONYSI-
VS RESTI-
TVTVS.ICETAS
LEONTI-
NORVM
TYRAN-
NVS.TIMO-
LEON CO-
RINTHVS.

administrasset, à Nisæo Dionysij fratre imperio deiicitur. Nisæus ad A
hunc modum principatū adeptus, in luxum & libidinem effusus, dum
populo licentiam & factionum studia indulget, tabescente malis inte-
rioribus Republica, facile eadem Dionysij, qui iam decennium exulaue-
rat, armis rursus occupata est. Ceterum quum Dionysius tot antea cla-
dibus fractus, tum & ciuium in se tanquam vilissimum mancipium cō-
tumelijs exasperatus, ciuitati grauior indies crudeliorq; immineret, op-
timates ceteriq; quorum vel corpora vel opes tyranno ad rapiendi &
violandi libidinē obnoxia esse potuissent, ad Icetam Syracusanum, qui
apud Leontinos imperium occupauerat: sese contulerunt, supplicātes,
vt patriæ tot calamitatibus fessæ & in exitium præcipiti lumen animi in- B
genijque sui ostenderet. Accedebat ad hæc quoque mala, quòd Syracu-
sani tot miserijs oppressi, nihil à socijs auxiliij sperare poterant. Sicilia
enim per id tempus, partim tyrannorum domesticorum, partim Puni-
corū imperio armisq; occupata pridē seruiebat. Præterea Hanno Cartha-
ginensis cum centum quinquaginta triremibus, & quinquaginta milli-
bus peditum, vt urbem obsidione premeret, non longè à Syracusis ex-
scensionem fecerat. Legatos itaq; Syracusani ad Corinthios tum opi-
bus & potentia florentes, veluti ad cognatos & propinquos mittunt, qui
miseris & afflictis ciuibus auxilium tum contra tyrannum, tum aduer-
sus Pœnorum violentiam iure necessitudinis peterent. Corinthij le- C
gatione audita Syracusanos non esse deserendos decernunt, ducem belli
Timoleontem, vt rei militaris peritia nobilem ita & alijs bonis artibus
instructum, qui supplicibus opem ferat, designant. Interea Icetes suæ
libidini subseruiturus in speciem quidem pro ciuium libertate arma se
sumpsisse simulans, reuera autem tyrannidem affectans, vt Dionysium
facilius depelleret societatem cum Carthaginensibus clandestinam coi-
uit. Obstabat tamen tam fraudulentis cōsilijs, quòd intelligeret Timo-
leontem vnicum tyrannidis hostem & euerforem, missum à Corinthijs
vt Syracusas à calamitate & seruitute vindicaret, eumque iam tum vela
facere, & in Siciliam breui appulsurum. Quare vt fortunam interim D
tentaret, vallo iuxta Olympicum excitato, castrisq; munitis, quò ma-
gis id quod in animo haberet dissimularet, Dionysium terra mariq; ob-
sidione premere cepit. Ceterum quum firmissimis vndique præsidijs
munita strenuè aliquamdiu defenderetur: Icetas commeatu destitutus
obsidionem soluere coactus, copias suas Leontinum versus deducit.
Dionysius tanquam in profligatos irruens extremum agmen vrgere,
fugientes premere, & carpere. Icetes itaque cum à persequentibus laces-
seretur, conuersis signis, magno & acri prælio cum Dionysianis congres-
sus vicit: tribusque hostium millibus contrucidatis, reliquam aciem ir-
ruptione

A ruptione dissipat, ac dum fugientium tergis inhæret, vnà cum ipsis in urbem impetu facto irruit, fœlici quæ & insperato successu Acradinam, Tycham, & Neapolim inuadit, tyrannum arci & insulæ inclusum munitionibus circumdat. Dum hæc ab Iceta Syracusis geruntur, Timoleon in Tauromenitano portu ab Andromacho Timæi historici patre vnà cum copijs vt sese à nausea recrearent, & belli consilia conciperent, benignissimè exceptus exscensionem facit. Annus tunc agebatur Olympiadis Octauæ & centesimæ quartus, quo Romæ Consulatum M. Fabius Durso, Ser. Sulpitius Camerinus inierant. Quum lux aliqua libertatis recuperandæ Syracusanis affulgere cæpit, tum quod intelligerent Timoleonem statim à suo in Siciliam aduentu Adranitas ab iniuria & violentia Icetæ, qui armis ipsorum libertatem impetebat asseruisse: Tyndaritanos autè depulso ipsorum tyranno liberos esse iussisse, rursus Tauromenitanos auctore Andromacho cum ipso societatem inijsse: denique tota pæssim Sicilia bonos vndique ciues, in quibus si iustum imperium fuisset summa fides esse debuerat, nunc in tyrannorum exitium cum Timoleonte conspirasse. Ceterum vt Timoleon non solum ciuibz discordia ciuili fessis, sed & sub externa etiam dominatione laborantibus tempestiuè auxilium præstaret, copijs vndiq; tam à socijs quàm è suo milite coactis, incredibili celeritate etiam vt ipsos hostes falceret, Syracusas contendit, & Tycham nullo ferè labore occupat. Hunc tam fœlicem vel in primo conatu successum, sequitur, vt ferè solet, omnium ordinum fauor. Mamercus namque Catanæ tyrannus, qui opibus & militari prudētia florebat, Timoleonis virtutē admiratus, ipsius exercitum supplemento stipendio & com meatu iuuat. Interea & altera classis è Corintho cum decem militum millibus Timoleonis imperiū sequutura appellit. Dionysius autem tanto rerum successu exterritus, non ausus vltra dubium Martis exercitum experiri, leges pacis à Timoleonte oblatas in hanc conditionem accepit, vt arce cum præsidio deducta, ipse cum eo quem haberet thesauro, Corinthum in perpetuum exilium secederet. Ita Timoleon quinquagesimo posteaquam in Siciliā appulerat die tantæ potentia tyrānum omnibus antea formidabilē fregit. Arcem veluti tam superbæ dominationis propugnaculum, imposito quadringentorum præsidio in Corinthiorum potestate retinuit. Corinthij vbi Dionysium veluti miserabile & pudēdum fortunæ mancipium non sine contumelia & ludibrio excepissent, Timoleonti, vti victoriam prosequeretur, in supplementum duo millia peditum & ducentos equites in Siciliam transmittunt. Icetes interea qui virtute Timoleonis è Tycha depulsus Acradinam & Neapolim tenebat, arcē quæ Corinthiorum præsidio tenebatur, Carthaginensium opibus adiutus

TIMOLEON
ONTIS
IN SICILIAM
AD
VENTVS.

MAMERCUS
CATANÆ
TYRANNVS.

DIONYSIUS
CORINTHVS
RELEGATVS.

terra marique oppugnare aggreditur. Ceterum quum obsessis per Timoleonem com meatum ex Catana subuehi per exploratores didicisset, placuit Catanenses subita vi & ex improviso citato agmine, & coniunctis copijs opprimere. Interea Neo praesidij in arce praefectus de hostium profectio certior factus in eorum qui Acradinam tenebant, stationes irruens prostratis profligatisque defensoribus, eam quoque urbis partem in Corinthiorum potestate redegit, occupatamque & com meatu & armis instructam muro & praesidio muniuit. Ictes clade suorum intellecta, Catanam relinquere coactus Syracusas cum copijs & Carthaginensium auxilijs reuertitur, quumque praeter Neapolim nulla urbis pars quam armis tueri posset eidem reliqua esset, eam quoque Timoleon magna vi & contentione, ac triplici agmine aggressus expugnat. Ictamque fuga elapsam vitae suae & fortunae apud Leontinos breui temporis spacio permisit. Ad hunc modum Timoleon tota Syracusarum urbe potitus, arcem utpote tyrannidis propugnaculum simul ut praeteritarum calamitatum obliuionem ciuibus induceret, praeterea magnifica & superba tyrannorum praeter vnus Gelonis, sepulchra, in asserta ab ipso libertatis monumentum demoliri, & ipsorum ciuium oppressorum manibus funditus euertere iussit. Ceterum ut Syracusas tot fortunae semper variantis conuersionibus, ac frequenti continuaque tyrannorum crudelitate laceratas & ferè desertas recrearet, ciuium decem millibus qui per Asiam & Graeciam ut suae libertati consulerent sparsi vagabantur vel agebant reuocatis, ad haec conscriptis ex Italia sexaginta millibus colonorum, eosdem ad frequentandam urbem honestis conditionibus & legibus euocauit. Inde ad reliquas Siciliae ciuitates à tyrannide liberandas conuersus, Leptinem tyrannum ab Engio & Apollonia ciuibus libertate donatis expulit. & postquam virtute bellica alias complures à seruitute asseruisset, quum Rempublicam Syracusanam interiore quoque malo legum multitudine & factionum studijs laborare obseruaret, etiam ad corrigendos ciuitatis mores animum adiecit. Quamuis enim legum quamplurimos in maleficos ex delicto rectè à Diocle latas animaduerteteret frequenti tamen ordinum inter se dissentione, plerasque vel honores illicitos adipiscendi studio, vel bonos viros expellendi causa, per vim & inuidiam rogatas fuisse reperit. Leges igitur quae de rerum priuatarum iudicijs à Diocle olim conscriptae erant, eas ita ratas esse iussit. Ceterum Reipublicae statum in popularem conuertit, concilium è Senatoribus domesticum constituit: annum adhuc magistratum qui populi suffragijs crearetur, à cuius nomine annis deinceps ut apud Athenienses ab Archonte, apud Romanos à Consulibus, ita & apud Syracusanos ab Amphipolo, nomina darentur. Atque ut is quoque magistratus religione aliqua

SYRACV-
SAE TY-
RANNIDE
LIBERA-
TAE.

- A** aliqua, & numinis maiestate honorem & auctoritatem tueretur, *ἀμφιπο-
λία Δίος ὀλυμπίου*, quasi dicas Iouis olympij famulatus siue ministerium
appellatus est. Primusque enim magistratum cepit Callimenes: atque
ab eo per annos trecentos eam dignitatem apud Syracusanos perduras-
se, donec in Romanorum potestatem Respublica concederet, auctores
tradunt. Quumque in vrbe delitijs affluente etiam luxu & libidine la-
boraretur, leges sumtuarias instituit, sanxit quoque ne mulieres auro or-
narētur, neue vestes versicolores aut purpura prætextas ornatus gratia
haberent, alioquin ut improbas & meretrices esse traducendas, quod si
vir aliquis eodem ornatu effeminaretur, eundem ut mollem & adulte-
B rum aut alias impudicum legibus puniendum esse. Atque ut mulierum
quoque pudicitia consuleret, sanxit, si quæ post solis occasum in publi-
co deprehenderetur eandē pro prostituta habendam, aut tanquam adul-
teram legibus obnoxiam fore. eodem iudicio teneri eam quæ interdum
non comitata curatore suo, aut pedissequa prodiret. Adhunc mo-
dum vrbe, rebusque urbanis constitutis, nunciatur Annibalem & Bo-
milcarem Carthaginensium duces cum septuaginta millium exercitu,
classe ducentarum triremium & onerarijs nauibus mille, omni armo-
rum genere & commeatu instructissimis, ut Siciliam & potissimum Sy-
racusas in potestatem redigerent ad Lilybæum exscensionem fecisse.
- C** Timoleon quod tantam belli molem sustinere posset, cum Iceta Leonti-
norum tyrāno societate inita pacem facit, atque ut omnē molem in Car-
thaginensium sociorumque agros transferret coactis duodecim militum
millibus Lilybæum versus mouere cepit, dimissisque cum Thrasio ho-
mine factioso & improbo mille à militibus contumaciam Thrasij secu-
tis, reliquos præteritarum cōtra Pœnos ipsosque tyrannos victoriarum
memoria confirmatos itinere instituto ad Crimisum ducit, atque ibi in
colle satis edito vnde Carthaginēses despicere posset, castra metatus sub-
stitit. Quumque eò loci iumenta aliquot apium gestantia militibus oc-
currissent, idque pro ostento ab eisdem ut inauspicato & funesto suspi-
D tiosius acciperetur, quod sepulchra mortuorum apud Corinthios apio
coronarentur; Timoleon suos ea re animo deiectiones cernens, verso in
contrarium omine tanquam dextro & felici eosdem in spem mentemque
meliorem erigit; victorię præsagium illud interpretatur quod in Isthmijs
apud Corinthios victores corona ex apio donari solerent. mox ipse cer-
tatimque postea omnes velut omen confirmaturi coronam ex apio cō-
textam tanquam certa victoriæ spe præcepta capiti circundant, atque ita
coronati magno impetu in hostes qui Crimisum superare cæperant
digressi, eosdem perturbatos profligant, & fuga dilapsos persequuntur.
Interea reliquus Carthaginensium exercitus in citeriorem sese fluminis
ripam

ΑΜΦΙ-
ΠΟΛΙΑ
ΔΙΟΣ Ο-
ΛΥΜΠΙ-
ΟΥ.

BELLVM
CVM CAR-
THAGI-
NENSIBVS
AL-
TERVM.

ripam colligens, aciem in Græcos conuertit, eosdemque occurrentes ut A
 numero inferiores, ita dubio Marte aliquamdiu fatigare non destitit:
 quum imber procellosus subito coortus turbinum, grandinum, fulgu-
 rumque impetu terribilis, aduersa Pœnorum ora verberare, Græcos à
 tergo vi quoque sua impellere & incitare, mox inflatus nimborum & tor-
 rentium multitudine Crimifus Pœnorum vestigia inundatione fallere,
 lubricitate percellere, ordines aciemque tot simul malis circumuentam
 dissoluere. hostes tanta cæli iniuria consternati, tum Græcorum alacri-
 tate & pertinacia perterriti vincuntur. fugientibus plus pugnae & certami-
 nis cum aquis, & inflati ex pluuia ultra crepidines fluminis vorticibus fuit, B
 quam ab hoste discriminis & periculi: quamuis enim victores eos vindi-
 que vrgerent, calones tamen ceterique qui impedimentis præerant mi-
 litum officia fugiendo turbabant. Fuit ea Timoleontis victoria, quum
 ob hostium quos deuicit multitudinem, tum ob suorum qui pugnaue-
 rant paucitatem illustris, spoliis quoque & prædæ magnitudine in-
 credibilis, quadrigæ enim ducentæ, mille thoraces precio atque artificio
 spectabiles, decem clypeorum millia quorum multa in victoriæ monu-
 mentum Syracusis in templis Deorum consecrata & dedicata fuere, ca-
 pta sunt. Pœnorum decem millibus cæsis, quindecim millia in Corin-
 thiorum potestatem venere, auri præterea & argenti tum facti, tum signati C
 maxima copia, militibus in virtutis & operæ fortiter nauatæ præmium
 distributa est. Ipse autem Timoleon victor, liberata iam à Pœnorum
 seruitute Sicilia, Syracusas cum exercitu ingressus faustisque ciuium ac-
 clamationibus exceptus, primū de Thrasio seditionis, ut meminimus,
 auctore supplicium sumisit, illis verò qui ad mille vsque Thrasij defectio-
 nem sequuti fuerant uti extra Siciliam exsulatum irent imperauit qui
 quum traiecto freto in agrum Bruttiorum irrupissent, ab iisdem truci-
 dati sunt. Icetas & Mamercus tantis Timoleontis successibus in-
 uidentes, eiusque potentiam veriti belli societatem & auxilia Carthagi-
 nensibus offerentes monent, ne priori clade deterriti animis obtorpes-
 cant: sed in spem meliorem erectos bellum reparare: posse nouo exerci- D
 tu priores offensiones castigari. Sin autem per desidiam & ignauiam quie-
 ti ab armis deinceps abstineant, non solum Sicilia ipsis cedendum, sed
 & in ipsa Africa omnia mox Græcorum armis arsuræ, ipsamque imperij
 sedem Carthaginem in discrimen venturam. Carthaginenses persuasi
 nouas conscribunt copias, classem & apparatus naualem instruunt, ijs
 omnibus Gisconem Annonis filium ab exilio reuocatum præficiunt.
 Is quum in Siciliam appulisset copias cum Iceta coniungit, consilia cō-
 municat, Messanam oppugnatione capit, & trecentos Græcorum præ-
 fidarios trucidat. Timoleon audita suorum clade, quum Icetas etiam
 Syracu.

BELLVM
 CVM ICE-
 TA ET
 MAMER-
 CO.

- A Syracusanorum agros incursionibus infestasset: eundem traiecto freto, in Italia ferro ignique grassantem, ad Damyram Calabriae fluvium citato agmine assequutus, quum ancipiti aliquandiu praelio neutro victoria inclinaret, ipse cum pratoria cohorte in Pœnos inuectus, mille eo amplius in praelio cæsis, reliquam aciem perturbat, ac tandem profligat. ipsum Icetam Leontinum versus fugientem persequitur, atque oppidi mœnibus sese includentem arctissima obsidione pressum expugnat, ac viuum cum filio Eupolemo in potestatem redactum populique iudicio condemnatum (quia Areten Dionis vxorem Aristomachenq; eius sororem impuberem viuas merserat: tum ipsi Timoleonti sacrificanti percussio-
- B res immiserat) supplicio afficit. Mox & Mamercum Siciliae turbatorem aggressus, graui ad Symethum flumen praelio fustum, copiisque nudatū ab insula expellit. Catanam sese victoris arbitrio permittentem libertati asseruit. Mamercus à suis desertus & à Lucanis ob fortunæ mutationem contemptus, ab Hippono Pœno, qui Messanae praesidio praefectus erat, excipitur. Verum Timoleon subito accurrens, eos, ne elabi possent, arctissima obsidione pressos in potestatem redigit. Hipponem dum fuga salutem quærit, milites interceptum & in urbem retractum & male prius multatum, vnà cum liberis trucidat. Mamercus rebus iam desperatis hac cōdicione sese Timoleonti dedit; vt ipso nō accusante causam apud Syracusanos dicturus, ciuibus de se statuendi iudicium permitteret. Timoleon itaque conceptis verbis iurauit se nō accusaturum Mamercum; ea lege Mamercus Syracusas in concionem producit; quumque orationem praemeditatam pronunciaturus esset, sibilis, & aduerso populi clamore exploditur. Ceterum Timoleon Syracusanis auctor fuit, vt eum qui multos circumscripserat, suis iam artibus circumuentum, supplicio afficerent: populi itaque iudicio condemnatus, tanquam praedo ac latro supplicio ex legibus affectus est. Carthaginenses tam secundis Timoleontis successibus obstupescit, verebantur ne pacatis iam Siciliae rebus, in ipsorum agros & imperium totā belli vim conuerteret: pacem itaq; per legatos petunt: quam Timoleon in has leges dedit: vt Pœni urbibus Græcis, quas in Sicilia occupant, libertatem concederent: vt Lycus fluuius (qui ad Heracleam urbem in Ionium mare ostio sese exonerat) imperij ipsorum in Sicilia terminus esset: ne tyrannos vel profugos reciperent; aut societate iuuarent, eos verò qui ex Carthaginensium prouincia fortunas suas ad Græcorum vrbes transferre vellent, ne impedirent. Facto cum Pœnis in hac capita fœdere Timoleon reliquas Siciliae vrbes dominatione oppressas, expulsis fractisque tyrannis liberare, infrequentes aut desertas nouis colonis frequentare instituit. Campanos itaq; qui Ennam aliquamdiu presserant victos trucidari

PAX CVM
PŒNIS.

SICILIA
LIBERTA
TI ASSER
TA.

TIMOLE-
ON MORI
TVR,

cidari iussit; Ennensibus autem ut suis legibus vterentur permisit. Ni- A
codemum Centuripinorum tyrannum libertatem suis dare coëgit; &
eodem victoriae impetu usus Apolloniadem quoque Agyræ dominum
tyrannide exuit. Agrigentum & Gelam vrbes punicis bellis defor-
matas aut vastatas, nouis ex Græcia colonis, quos omni officiorum ge-
nere prosequutus est, frequentari iussit. Dionysio iam è Sicilia de-
pulso, Iceta & Mamerco legibus punito, quum ea esset Timoleontis po-
tentia, ut vel inuitis Siculis imperare potuisset; omniumq; animos sibi
ita demeruisset, ut nemine recusante regnū facile obtineret; diligere se ta-
men quàm metui maluit. Quum primum itaque potuit, imperium de-
posuit; & priuatus quod vitæ reliquum fuit, Syracusis egit. Quodque B
ceteri reges vix tandem iusto imperio obtinuerunt; hoc iste ciuium be-
neuolentia assequutus est: ita ut nihil Syracusis publicè gestum, actum,
aut decretum sit, de quo non prius Timoleontis sententiam requirerēt.
Iam natu grandior primum acie oculorum obtusiori usus, postea om-
nino visu orbatus est. Quam calamitatem ita moderatè tulit, ut neque
eum querentem quisquam audierit; neque eam ob causam vel à publi-
carum vel à priuatarum rerum cura abstinuerit, tantæq; modestiæ fuis-
se ab auctoribus proditum est, ut quum suas laudes etsi veras prædicari,
& gloriosius efferri audiret, nihil aliud responderit, quàm se Dijs maxi-
mam habere gratiam, quod quum Siciliae libertatem fato destinassent, se C
potissimum duce ad eam asserendam uti voluissent. Domi itaque suæ
αὐτοματίας, siue fortuiti casus sacellum, euitandæ arrogantiae gratia, & ut
sine Deorum numine nihil rerum humanarū geri testaretur extruxit.
Pro quibus meritis quantum dilectus fuerit, non facile est, estimare; Pa-
tris Patriæ cognomentum vniuersi repentino maximoq; consensu ei-
dem detulerunt. Quumque annis octo post restitutam Siciliae libertatē
felici in senio peregisset, sensim morbo consumptus cum totius Siciliae
luctu exspirauit. Syracusani funere ipsius per planitiem demolitæ ar-
cis, quasi per ipsa tyrannidis euersæ vestigia ducto, ducentis in sumtus fu-
neris & sepulturæ minis collatis magnificentissimè ipsum sepelierunt: D
addito hoc elogio: Placere populo Syracusano Timoleontem quotan-
nis honoribus ornandum, quod barbaris bello deuictis, tyrānis depul-
sis, & maximis Græciæ urbibus restitutis & frequētatis, omnibus auctor
libertatis fuisset. Hinc constitutum fuit, ut sepulchrum ipsius in perpe-
tuū certaminibus musicis & gymnics, exstructo in id gymnasium, quod
Timoleonteion vocarunt, quotannis celebraretur. Mortuo Timoleon-
te res Syracusana in pace & otio per annos viginti in maximam sese am-
plitudinem diffudit; donec propria magnitudine laborans, & discordijs
iterum ciuilibus fessa, dum vim metuit, externam in domesticam serui-
tutem

- A tutē ab Agathocle oppressa prolaberetur. Agathocles fordido & humili genere, patre Carcino figulo ortus, ad regni maiestatem obrepfit, vir ut omni vitiorum genere infamis; ita manu strenuus; in concionibus militari facundia eminebat. bis Syracusarum imperium occupare conatus, bis in exsilium actus est. A Murgantinis apud quos exsulabat, odio Syracusanorum primò prætor, inde Dux creatus, Syracusas obsidere aggressus est; Amilcare Pœnorum Duce in societatem pertracto. Ceterum quū videret urbē validius propugnari, quā oppugnari, arte & dolo experiri instituit, Amilcari qui gratia & auctoritate apud proceres Syracusanorū valebat, pacis arbitriū inter se & Syracusanos permittit: eundē
- B magnis, sed vanis promissis implet. Amilcar occasione, qua sibi Agathoclem demereretur, ad potentiæ suæ incrementum utendum ratus, non tantum pacem ipsi impetrat, sed insuper Prætorem Syracusanum constituit. Agathocles autem ut tyrannidem suam cruentis initijs auspicaretur, acceptis ab Amilcare quinque Pœnorum millibus, potentissimum quemque ē proceribus trucidat; ne quid ipsius conatibus obsistere possent. Mox veluti reipublicæ statum factionibus irrequietum ordinaturus, populum in Theatrum ad concionem conuocat; Senatum verò in Timoleonteion indicit. Rebus ita ad insidiarum opportunitatem compositis, populum immixtis subito militibus obsidet; Senatum obtruncat. Peracta Senatus cæde, statim & locupletissimos quosque, & audacissimos ē populo & plebe interficit: ita ut per biduum, tanquam in urbe capta, ferro, rapinis, & libidine in miseros ciues sæuaret: cæsorū numerus supra decem, fuga elapsorū ad sex millia fuere. His rebus tanta crudelitate in urbe perpetratis, innumerisque rapinis ditatus militem legit: exercituque instructus finitimas ciuitates nihil hostile metuentes ex improviso occupat: ipsos quoque Pœnorum socios permittente Amilcare fœdis iniurijs vexat; qui tot malis miserisque afflictati, legatos Carthaginē mittunt; qui Senatum de Agathoclis ut tyranni, de Amilcaris ut sociorum proditoris audacia, scelere atque superbia docerent. Senatus autem
- D quanquam iustis in Amilcarem querelis incensus, quia tamen cum imperio erat, tacita de eodem capitis suffragia tulerunt; & sententias priusquam recitarentur, in urnam coniectas obsignari iusserunt, donec alter Amilcar, qui Gisconis filius erat, ē Sicilia reuocaretur. Sed tam callida in Amilcarem inaudita Pœnorum consilia, mors eiusdem præuenit. Ea res Agathocli belli occasionem aduersus Pœnos dedit. Prima igitur illi cum Amilcare Gisconis filio ad Ecnomum, quod Gelæ ciuitati vicinū erat præsidium, prælij congressio fuit; à quo victus, maiori mole bellum reparaturus, Syracusas contendit: sed eadem secundi certaminis fortuna quæ & prioris fuit. Quū itaque Pœni victores Syracusas obsidione cinxissent,

ssent, Agathocles verò se nec viribus parem, neq; ad obsidionem feren- **A**
 dam satis instructum, ad hæc à socijs quos nimia crudelitate alienaue-
 rat, se desertum videret: statuit bellum in Africam transferre. Huius con-
 silij non minus admirabile commentum, quàm silentium fuit, populo
 hoc solum professus se victoriæ viam inuenisse, durarent tantum in bre-
 uem obsidionis patientiam: vel si quibus præsens rerum status displice-
 ret, permittere se ijs liberam abeundi quò vellent potestatem. mille sex-
 centi discesserunt: cæteros postquam ad obsidionis necessitatem frumen-
 to & stipendio instruxisset, quinquaginta tantum talenta secum ad præ-
 sentem vsum confert: cetera ex hoste melius quàm à socijs paraturus.
 Seruos omnes qui militaris ætatis essent, libertate donatos sacramento **B**
 adegit, eosque cum reliquis copijs naues conscendere iussit. Septimo igi-
 tur imperij sui anno, comitibus duobus ijsque iam adultis filijs Archagato
 & Heraclida, nemine militum quò veheretur, conscio, cursum in
 Africam dirigit: postquàm appulisset, vt spè fugæ omnibus adimeret, sci-
 rentq; aut vincendū aut strēnuè moriendū, naues, consentiēte exercitu,
 incendit. Deinde quū omnia quacunque ingrederetur, prosterneret ac
 vastaret, villas castellaque incenderet, occurrit cum xxx. m. Pœno-
 rum Hanno, dux Cathaginensis: & prælio commisso, duo millia Si-
 culorum, Pœnorum autem tria, vt alij, sex millia vnà cum ipso Han-
 none cecidere. Ceterum post Agathoclis è Sicilia discessum, quum **C**
 Pœni segnius iam & negligentius in castris & obsidione vagaretur, dum
 tumultuosius ad vrbs oppugnationem feruntur, Antander regis Aga-
 thoclis frater, eruptione facta, eos profligauit, & magna clade afflixit; ipso
 duce Amilcare capto & Syracusis occiso. Interea Agathocles magno vi-
 ctoriæ successu vsus, nihil actum in Africa existimans, si Syracula lon-
 giore obsidione premerentur, nam post occisum Amilcarem Gisconis
 filium, nouus eò à pœnis exercitus fuerat missus, Siciliam repetere consti-
 tuit. Posteaquam de rebus ab Agathocle feliciter gestis in Africa de ipsius
 in Siciliam reditu nunciatum esset, subita nō solum illorum qui secun-
 dis in rebus fortunam sequuntur, beneuolentia, sed & eorum qui Pœno- **D**
 rum tyrannidem exosi arma pro libertate sumpserant, animorum con-
 uersio sequuta est. Agathocles autem in Siciliam reuersus, primū Xeno-
 dicum Agrigentinarum & partium ducem superat; inde Pœnorum qui
 Syracusas obsidebant exercitum dilabentem & sensim ab Imperatore
 suo deficientem profligat: denique Pœnis è Sicilia expulsis, totius insulæ
 imperium occupat. In Africam deinde vt belli reliquias persequeretur,
 reuersus, seditione militum excipitur; qua sedata aduersa Archagati filij
 fortuna, & iniquo Marte fractus, exercitus sui & filij captiui, mox hostis
 imperio trucidati desertor, Syracusas fuga defertur: ac pace cum Pœnis
 facta,

POENI
 SICILIA
 EVLSI.

PACVM
 POENIS
 ALIBI.

- A** facta, ciuitates, quæ auctore Dimocrate exfulum duce ab eo defecerant, aut armis, aut pactione in potestatem redegit. Rebus verò in Sicilia pacatis, contra Bruttiorum feritatem à Lucanis sollicitatus, Italiæ quoque possessionem affectare cepit: ceterum Bruttijs ob metum in potestatem coactis, rapinarum licentia usus, nihil sanctum aut sacrum habuit: quumque plurimis passim Deorum fanis sacrilegio violatis, Ephestiam quoque & Liparam insulas Vulcano sacras despoliaffet, fœdissimam naufragij cladem perpeffus, eam læso Vulcani numini acceptam ferebat, hinc quò facinus expiaret, viuum sese in flammam præcipitasse, atque ita crematum à quibusdam memoriæ proditum est. Alij post quinctum supra nonagesimum ætatis annum, senio cōfectum, & ægritudine animi contabescentem, naturæ concessisse affirmant. Post Agathoclis excessum, quum Sicilia varijs rursus motibus turbaretur, Pœni hoc sibi tempus opportunum ad insulæ totius imperium occupandum rati, magnis undique copijs Siciliam inuadunt: urbibusque complurimis è quibus Agathocle regnante exclusi aut armis eiectiones fuerant, magna vi & celeritate vel in potestatem redactis, vel pactionibus in deditiōem receptis; tota Insula, Messana & Syraculis exceptis potiuntur. Ceterum quia Syracusani Pœnos totam belli molem in se cōuersuros metuebant, placuit Pyrrhum Epirotarum regem, qui id temporis bellum cum Romanis in Italia pro Tarentinis & Samnitibus gerebat; in auxilium vocare, ut auspicijs fortissimi imperatoris hostis importunissimi impetum refrenaret. adiciebatur Legationis honori vinculum quoque necessitudinis & pietatis; quòd Pyrrhus ad tuendam filiorum suorum Heleni & Alexandri, quos ex Agathoclis filia genuerat possessionem, iusta sumturus arma videretur. Pyrrhus ut erat elati & generosi animi, occasione sibi qua Sicilia potiri posset oblatam gauisus, præmisso Cineas, (quem plus eloquentia, quam armis regem cōfecisse, prodit antiquitas) ut sibi dum exercitum cogit, ciuitatum hominumque studia conciliaret, ipse paullo post coactis undique copijs subsequutus, Carthaginensium audaciam reprimat; maximam ciuitatum partem recipit; excursions hostium dispositis ubique præsidij cohibet; denique Pœnos tota Insula eiicit. Erycem urbem & situ & Pœnorum præsidio munitissimam oppugnare adortus, scalis ad muros admotis, ipse omnium primus mœnia conscendisse, atque obuijs quibusque precipitatis, aut loco deturbatis, urbem expugnasse traditur. Mamertinos qui passim excursionibus insulam populabatur, multa clade affectos fractosque, depulsis ipsorum præsidij reprimat; & Messanæ inclusos obsidet, strenua & fidei ubique maximè in prælijs Hieronis opera usus. A tam prospero rerum successu, quum Syracusas venisset, Theonis & Sostrati Syracusanorum tunc facile principum suffragijs, rex Sicilia salutatus, Heleno filio

AGATHO-
CLES MO-
RITVR.

PYRRHVS
EPIROTA
RVM REX.

PYRRHVS
REX SI-
CILIAN
SALVTA-
TVS.

no filio Siciliae regnum velut auitū; Alexandro autem Italiae imperium **A**
destinat. Posthac Pyrrhus in tam laeto rerum cursu, vniuersa penē Sicilia
in potestatem redacta, subito à fortuna haecenus propicia destitutus, ab
eadem excidit. Legati namque à socijs Italicis missi, nunciabant Roma-
norum armis amplius resisti nō posse, nisi maturē subueniat, sese ad de-
ditionem coactum iri. Anxius itaque tam ambiguo periculo, incertusq;
quid ageret, vel quibus primum subueniret, quippe cum nouo exercitu
instabant rursus in Sicilia Poeni, quum animi dubius diu in vtrumque
deliberasset, hinc metuēs ne Siculi à rege suo deserti, illinc verò ne Italici
ab imperatore suo proditi deficerent; placuit tandem in tanto periculo-
rum aestu, totis viribus cum Poenis in Sicilia decernere; profligatis Car- **B**
thaginensibus victorem exercitum in Italiam transportare. Confertis
itaque manibus quum praelio vicisset, dum quamprimum suis in Italia
laborantibus subuēturus, magna cum festinatione in Italiam properat,
pro victo fugere creditus, deficientibus ab eo passim socijs imperium
Siciliae tam cito amisit, quàm antea facilē occupauerat. Post Pyr-
rhi discessum quū Sicilia tum prioribus factionibus in partes lacerata,
tum nouis seditionibus, turbisq; domesticis denuo irrequieta, in super &
à Poenis vrgentibus infestaretur; Hiero Hieroclitī, qui genus suū ad Ge-
lonem primum Syracusarum regem referebat filius, matre tamen an-
cilla natus, anno ætatis suæ vicesimo Prætor Syracusarum creatur. huic **C**
adolescenti formæ dignitas, corporis firmitudo, animi modestia, in con-
gressu comitas, in negotijs iustitia, fauorem & beneuolentiam omnium
ordinum conciliauerant. Præagiū futuræ olim maiestatis primo ipsius
tyrocinio aquila quæ in clypeo, noctua quæ in hasta cōfederant, prospe-
ra aruspicum interpretatione præbuere. quod Aquila manu promptum;
noctua verò Mineræ sacra consilio cautum fore, prædicere viderentur.
Ita vt vel à prima vsque militia tot donis militaribus à Pyrrho ornato
toties aduersus prouocatores etiā certamine singulari victori, nihil pror-
sus regium deesse quàm regnum videretur. Hiero itaque Prætor creatus
statim haud mediocre ingenij consilijq; specimen præbuit; quum sti- **D**
pendiarios per seditionem tumultuantes compescuisset. Atq; vt ab eis-
dem, vtpote ad quamuis fortunæ aut spei auram mobilibus, & venali-
bus, rem publicam purgaret; ceterisque item illorum similibus seditio-
num materiam & faces exstingeret; stipendiarios contra Mamertinos
gentem tunc quidem ferocissimam, & rapinarum licentia, & armorum
promptitudine exercitā; educit: eosdemque omni vndique præsidio
destitutos, veluti pecora hosti trucidandos obijcit. Ceterum quia
Mamertinorum mentio & antea incidit, & frequenter de se loquendi
occasionem præbebūt, quod Romanorum armis protecti, Pœnos è to-
ta Sicilia

HIERO
PRÆTOR
SYRACU-
SANVS.

MAMER-
TINI.

- A ta Sicilia exturbandi, Romanis eandem in prouinciæ formam redigēdi, occasionem præbuerint, operæpretiū putauī, eorum in hac Insula originem paullo altius repetere. Mamertini itaque ex Campania oriundi, quum sub Agathocle stipendia in Africa meruissent, ab eodem in Siciliam reportati, à Messanensibus ex Agathoclis cōmendatione benignè excepti fuerant. ij paullo post illecebris blanditijsq; fortunatissimæ vr- bis illecti; fidem violant; ciues eijsciūt; fortunas eorū & agros occupant; urbem præsidijs muniunt. Ceterum quum excursionibus & latrocinijs etiam proxima quæquæ infestarent & popularentur, quanquam à Pyr- rho acriter repressi, affluētib; tamen vndique perditis & facinorosis,
- B simul & exsulibus, per iniuriam pulsīs confirmati; agrè amplius coerce- ri poterant. Hiero liberato à seditiosis exercitu, totis copijs in Ma- mertinos ea victoria exultantes conuersus; in agro Mylæo ad Lōgani fluminis ripam congregi ausos graui prælio, ducibus eorum captis fre- git; & insolentiam ipsorum repressit; hinc victor cum incolumi exerci- tu Syracusas reuersus, omnium simul acclamationibus rex à Syracusa- nis salutatus est. Mamertini quum aduerso prælio animis concidissent, metuentes ne simile quale in Campana antea legione quæ Rhegiū vio- lata fide occupauerat, Genucio consule à Romanis supplicium sumtum fuerat, & in se statueretur, alij ad Carthaginiēsium societatem, nonnulli
- C ad Romanorum auxilia respiciebant. Interea dum Romanus, qui paullo ante in suam legionem eodem scelere cōtactam, tam seueram animad- uersionem exercuisset, deliberat num Mamertinos fidei violatores ar- mis protegeret, præsidium Carthaginiēsium à Messanensibus admitti- tur. Romani metuentes ne Carthaginienses ea opportunitate vsi, totā Siciliam occuparent, quàm præter Messanam & Syracusas iam in pote- state haberent, populi iussu Mamertinis opem ferendā decernunt. Ap. Claudius primus omnium cum exercitu in Siciliam missus, anno ab vr- be condita CDLXXIX, atque is quod primus Caudicem, hoc est naue belli gerendi causa conscendisset, Caudicis cognomen inuenit. Mamertini
- D intellecto Romanorum aduentu præfecto Pœnorum, quem in arcem receperunt, eiecto, Claudium recipiunt. Ea indignitate Pœni irritati, præfectum arcem prodidisse causati, in crucem agunt; Messanam obsi- dent, Hieronem quoque Syracusarum regem in obsidionis societatem euocant. Ap. Claudius Consul nonnihil hostium multitudine cōster- natus, primum pacis conditiones obtulit, eas quum Pœnus reiecisset, se- orsim Hieronē ex improviso inuadit; grauique prælio fractum à Mes- sana repulit; ac Syracusas fuga petentem persequutus, eas quoque obsi- det. Atque tam parua habuit initia, primum quod cum Pœnis Romani bellum, terra marique per annos viginti quattuor gesserunt, quibus va- ria, &

HIERO
II. REX
SYRACV-
SARVM

AP. CLAV
DIVS CAV
DEX.

BELLVM
PVNICVM
PRIMUM

ria, & saepius alternante fortuna, tempestatum saevitia & imperatorū au- A
 dacia, magnis hinc inde cladibus vtraque pars conflictata; donec victor
 tandem Romanus, adempta Carthaginienfibus Sicilia iisdem pacis le-
 ges imposuit. Hiero postquam magna cum prudentia secum repu-
 tans observasset, virtute Romanorum Pyrrhum ab Italia armis propul-
 satum, se cum exercitu profligatum, adhuc Punicas opes usque adeo flo-
 rentes ab eisdem ad belli Martisque aleam nec temere, nec sine viribus
 lacesitas; suis quoque rebus iam tunc diffidens, pacem æquissimis con-
 ditionibus cum Romanis sibi & Syracusanis per quinquaginta annos
 salutarem & inuiolatam his legibus sanxit: ut captivos Romanos qui in
 ipsius aut populi Syracusani potestate essent sine redemptione liberaret, B
 centum argenti talenta æquis pensionibus penderet: socius amicusque
 Populi Romani ipse vnà cum populo Syracusano esset. Eo facere Hiero
 iuste & sanctè usus, florente Syracusanorum Republica, rem Romanam
 aliquoties tum à Pœnis in Sicilia & Italia, tū in Macedonia ab alijs ho-
 stibus affectam benignè & liberaliter commeatu, opibus atque armis iu-
 uuit, & recreauit. Tandem rebus vndiq; quasi ex voto prosperrimè fluen-
 tibus consenescens, mortuo Gelone filio orbus, libertatem & Rempu-
 blicam Syracusanis reddere decreuerat: ab ea tamen voluntate, Heracliae
 ac Damaratae filiarum suarum precibus exoratus deflexit; & Hierony-
 mum ex Gelone filio nepotem, tunc quidem annos natum quindecim, C
 & quod imperio adhuc immaturus esset tutoribus commendatum, hæ-
 redem scripsit; adiecitque testamento, ut Populi Romani amicitiam co-
 miter semper & sanctè coleret, eamque constanter, ut ipse hætenus fece-
 rat, seruaret. Nec multo post quum annum nonagesimum viuendo su-
 perasset, septuagesimum regnasset, morbo & ætate consumtus è viuis
 excelsit. Syracusani veluti in orba parentibus ciuitate in omnem luctus
 formā effusi, regiū funus magna cura & pietate celebrauerūt. Post
 hæc Hieronymus fausta auspicataque omniū, uti ominabantur ob Hie-
 ronius merita, & in Syracusanos beneficia acclamatione rex à Syracusanis
 salutatus, statim (ut erat imbecillis adhuc iudicij adolescens) ab Andro- D
 nodoro & Zoilo tutorū præcipuis, (utpote qui Hieronis filias in vxores
 duxissent,) licentia & dominandi cupiditate corruptus, in tyrannum de-
 generare cepit, ita ut cum purpura, diademate, fastuque regio, satellitibus
 armatis, adhuc in quadrigis albis (ut antea & Dionysius tyrannide oc-
 cupata fecerat) in publicū procederet; attonitis aspectu rei insolitæ om-
 nium animis. Hiero namque uti & filius eius Gelo per septuaginta an-
 nos summa comitate & modestia, nullis præsidij stipati, priuato aut
 nullo supra ciuilem modum habitu contenti, nihil ultra æqualitatem,
 & iustum imperium affectasse videbantur. Ceterum Hieronymus inso-
 lentiōr

PAX HIE-
 RONIS
 CVM POP-
 RO.

HIERO-
 REX MO-
 NATVR.

HIERO-
 NYMVS
 REX.

- A** lentior indies, & in omne facinus pronior, omni probrorum genere cōtaminatus, contemptiōne breui ciuibus suis an magis inuisus fuerit incertum est: sequutaque mox omnium animorum alienatione, domesticis etiam insidijs; Theodoro conspirationis totius capite, oppressus fuerat, nisi coniuratio per indicium tempestiuē detecta ac delata fuisset. Sed postquā Hippocrates & Epicides fratres, materno quidem genere Pœni, & Carthagine nati, paterno autem Syracusis oriundi, ad regis gratiam obrepissent, eundē ad fœdus cum Annibale, qui tūc Italiā bello quatiebat, sanciendum haud magno negotio impulerunt. Verūm Ap. Claudius qui tunc Siciliæ Prætor erat, de ea Annibalis & Hieronymi societate certior factus, Hieronymū amicitia comiter cum Populo Romano ex Hieronis fœdere & testamento seruandæ per legatos admonuit. Sed Rex in legatos superbē & contumeliosē illudens, acerbo etiam ludibrio percunctatus, Satin' saluæ res Romanis apud Cannas fuissent? statim fœdus quod cum Annibale conceperat, cum Senatu Carthaginiensi, in hanc formulam sanxisse proditur; vti Romanis per Pœnorum arma Sicilia expulsis, Himera fluuius, Syracusani & Carthaginiensis in Sicilia imperij terminus esset: Pœni classē socijs naualibus, milite, com meatu, & apparatu nauali instructam contra Romanos primo quoque tempore in Siciliam mitterent. Quibus perscriptis Hippocratem & Epicidem cū duobus armatorum millibus mittit, vt vrbes quæ Romanorum præsidijs tenebantur, ad defectionem aut deditionem sollicitarent; ipse cum copijs quæ ad quindecim millia peditum, & mille equites erāt, in Leonrinos profectus, à coniuratis & Indegemine regij corporis satellite, dum ab arce in forum degrederetur, viæ angustijs præpeditus, multis vulneribus confoditur. Theodorus è carcere liberatus vnà cum Sosi, qui capita coniurationis fuerant, vt nuncium cædis Andronodorumq; imparatum præuerterent, citatis equis Syracusas contendunt. Ceterum Andronodorus qui famam facinoris præceperat, Insulam, arcem, atque horrea publica, ceteraque opportuna vrbis loca præsidijs firmauerat, ipsi obscura nocte per Hexapylon ingressi, cruentas cæsi regis exsuuias, ipsumque capitis insigne diadema palam omnibus ostentant, transuectique per Tychen, populum ad libertatem simul & ad arma vocant; & cōuentum in Acradine indicunt. Miscetur vrbs magno statim & incerto tumultu, milites qui horrea præsidijs firmauerant, Theodoro & Sosi per nuncios significant, horrea publica frumentaq; omnia in Senatus ac populi potestate esse. Ciues interea inermes spolia Gallorum Illuriorumque, quæ Hieroni à Populo Romano dono missa, in templo Iouis Olympij fixa erant, detrahunt; precati vt Deus propicius sacra præberet arma, pro patria, pro libertate, pro delubris ea induturis. Missus etiam ad Andronodorum

AP. CLAV
DIVS PRÆ
TOR SI-
CILIAE.

FOR DVX
HIERO-
NYMICVM
CARTHA-
GINIEN-
SIBVS.

HIERONY-
MVS OC-
CIDITVR.

G

dorum

dorum legatis, vt Senatui sese populoque Syracusano, Insulam cum ar- A
 ce dedat, petunt. Flexit se ad ea mandata populi metu Andronodorus,
 etiamsi à Damarata vxore, regij vti sanguinis, ita & fastus scœmina reuo-
 catus fuisset; & patefactis Insulæ portis, laudatæque Hieronymi cæde, cla-
 ues arcis & pecuniæ regiæ Populo Syracusano tradit. Conuersis itaq; ad
 lætiora, spe libertatis omnium animis, Andronodorum, cum Sosipatro
 & Dinomene, cæterisque tyranni percussoribus, Prætores creant, & iam
 res publica ad quietem & otium inclinata erat, nisi Hippocrates & Epicides
 eandem turbulentis, seditiosisque concionibus ad Pœnorum impe-
 rium iterum pertrahere conati, tranquillitatem publicam mouissent,
 perditisque plebem consilijs ad res nouas animassent. Accessit ad hoc B
 quod Damarata irrequieti (vt diximus) & ambitiosi ingenij mulier, An-
 dronodorum maritum praua, magnaque spe impletum, communicatis
 cum Themistio cui Harmonia Damaratæ soror nupserat, consilijs; ad
 atrocissimi facinoris audaciam impulisset. Conuenerat autem vt cæsis
 reliquis Prætoribus, bona eorum publicarentur, Insulam armis præoc-
 cuparent, solus Andronodorus rerum potiretur. Ariston tragædiarum
 scriptor concepti facinoris conscius erat: is salutem publicam priuata ne-
 cessitudine potiore habens, indicium ad Prætores deferit. Androno-
 dorus itaque & Themistius curiam ingressi nihil tale metuentes pugio-
 nibus consciorum ex improviso confodiuntur: coortoque ob eorum C
 cædem tumultu, Sosipater habita iussu Senatus ad populum concione,
 ostendit ex Aristonis indicio Andronodorum & Themistium tãquam
 libertatis publicæ insidiatores, turpissimæque Hieronymi tyranni mæ-
 cipia, atque ab vxoribus scelerati & irrequieti animi mulieribus per fastum
 & ambitionem ad Rempublicam occupandam accensos, Senatui iure
 cæsos videri. Vixdum dicendi finem fecerat, Sosipater, quum Populus
 tanto scelere irritatus Damaratam, Harmoniam, ceterasque regiæ stir-
 pis scœminas omnes interneccione delendas decerneret, furorẽ plebis præ-
 torum mandata sequuntur immisisque percussoribus, in Damaratam
 Harmoniam & Heracleam sorores, & in earum filias, crudeli sædaque D
 laniena sæuitum est, quæ multis vulneribus confectæ matres filiarum &
 vicissim filia matrum cruore respersæ cum omnia sanguine suo reple-
 sent, exanimæ tandem corruerunt; à trox illa & sæua imbecilli sexus cæ-
 des, primùm plebi commiserationẽ, mox vulgi mobilitate Prætoribus
 odium mouit, vsque adeo vt plebiscito Hippocratem & Epicidem, egre-
 gios hæcenus tyrannidis fautores, in Andronodori & Themistij inter-
 fectorum locum, magno cum Reipublice detrimento Prætores surro-
 garent. Interea M. Claudius Marcellus anno ab vrbe condita D. XXXIX.
 Consul III. ad motum Siciliae compescendum cum imperio proconsu-
 lari

- A** lari missus, per legatos ut Syracusani societatem amicitiamque Populo Romano comiter constanterque conseruarent, impetrauit; Hippocrate & Epicide callidis suis versutisque consilijs nequidquam obstantibus. Cumque haud multo post Hippocrates Leontinis cum quattuor millibus à Syracusanis in subsidium missus, in praesidium Romanum quod Ap. Claudius deduxerat, impetum fecisset; questus de ea iniuria Marcellus, Hippocratem ut fœderis violatorē dedi, aut ipsum cum Epicide tanquam pacis publicæ turbatoris à Sicilia relegari postulat. Epicides intellectis legatorum postulatis, ad Hippocratem prouolat, collatisque cū eodem consilijs Leontinos magna fraude & astutia, ut à Syracusanis deficiant, inducit.
- B** Syracusani ijs intellectis Marcello respondent, Hippocratem & Epidicem ut transfugas, & qui ad Leontinos defecissent, amplius in ipsorum potestate non esse; belli que societatem & octo armorum millia, ut Leontinos iterum in ipsorum potestatem redigeret offerunt. Marcellus accepta fide, citato agmine in Leontinos profectus, magno cum militum ardore, ut sese de violatis socijs vlciscerentur, primo impetu urbem capit. Hippocrates & Epicides sese in arcē recipiunt, inde noctu Herbesum fuga elapsi, atque à Syracusanis qui Sosi, & Dionysio ducibus ad Marcellum mittebantur recepti, efferatam Romanorum in Leontinos capta vrbe crudelitatem & cædem promiscuam falso culpantes vniuersum exercitū tumultu ac seditione miscent: fictisque literis & adulterinis, adhæc pudendis commentorum fabulis, à Romanorū fide & amicitia alienant: ita ut spretis ducibus suis, sub Hippocratis & Epididis imperium transirent. Hippocrates cum seditioso exercitu Syracusas iter conuertit; Marcello ut hosti portæ clauduntur; Epicides & Hippocrates cum seditiosis in Hexapylon recipiuntur; quantumuis Prætores Deos hominesque obtestarentur, ne patriam, ne libertatem publicam, tyrannorum satellitibus proderent; sed obsurdescebant ad omnia auersi plebis animi; occupatoque Hexapylo; mox & Acradina, quod Prætores cum plerisque ciuibus confugerant, ab Hippocrate & Epicide primo
- D** impetu capitur: trucidantur Prætores, atque vna quicunque fuga salutē regere non poterant. Proximo inde die seruos ad pileū vocant; captiuos vinctosque liberant; inde turbulentis & mobilis ad omnia vulgi suffragijs, Hippocrates & Epicides Prætores creati: ita Syracusæ in antiquam seruitutem & tyrannidem rediguntur. Marcellus autem, postquam urbē cædibus fœdatam, & motibus discordem nunciatum esset, continuo legatos mittit, qui, si Syracusani Rem publicā saluam cuperent, si oppressis auxilium à Romanis peterent; ciues monerent, ut reditū expullis aperirent, seditiosos dederent, Romanorumque potestati se permitterent, alioqui vniuersis malū minarentur. Legatis per Epididis & Hippocratis factionem

SYRACU-
SARUM CAP-
TUM.

MARCEL-
LVS SY-
RACUSAS
OBSEDET.

SARCRIMEDES.

MEGARA
REVERSA.

ationem repulsis, Marcellus terra marique Syracusas obsidere, ac bello A
vndiq; laceffere cepit; terra quidem ab Hexapylo mari autem ab Acra-
dina, qua orientem ac meridiem prospectat; maximo instructus appara-
tu, ad hoc incredibili militum alacritate ac promptitudine adiutus, primo
impetu, primaq; oppugnatione acerrima urbem capere poterat, nisi ea-
dem Archimedis solertissimi Mathematici ingenio & industria varijs
propugnaculis, admirandisque machinis protecta fuisset: ita vt Marcel-
lus postquam omnes conatus suos ab Archimede tormentis, missilibus
catapultisque frangi videret, victum se Archimedis ingenio professus;
oppugnationem omitteret, urbemq; quam potuit arctissima obsidione
cingeret. Praefectoque castris Ap. Claudio, ipse cum tertia copiarum par- B
te profectus, Elorum ac Herbesum Punicarum partium vrbes armis,
aut per deditionem recepit. Inde Megaram vi captam, vt ceteris ter-
rorem incuteret, à fundamentis prosterni iussit. Imilco interim Car-
thaginienfium imperator, per Hippocratem de obsessorum angustia
certior factus, aut liberandas obsidione Syracusas, aut Pœnis cum ig-
nominia ab Sicilia possessione discedendum; cum viginti peditum, tri-
bus equitum millibus, ac duodecim elephantis, omniq; apparatu
bellico ad Heracleam exscensione facta, primum Agrigentum recipit:
hinc alias quoque vrbes ad defectionem sollicitat. Syracusani quan-
quam dura obsidione fatigati, noua tamen propter Pœnorum aduen- C
tum spe accensi, Plebiscito Epicidi curam vrbis mandant: Hippo-
cratem autem cum decem millibus peditum, & quingentis equitibus,
primo quoque tempore sese cum Imilcone coniungere iubent. Ceterum
Marcellus inopinata celeritate Hippocratem profligat; exercitumque
fuga ducis desertum, caesis octo peditum millibus, prosternit: mox victo-
ria vsus, latè per Siciliam arma circumtulit; plurimasque Siculorum vr-
bes, aut armis, aut pactionibus, ad fidem Romanorum redire coegit. Hinc
ad Syracusanorum obsidionem redire constituit: quod nouam cum Ap.
Claudio legionem aduentare, imperiumque ipsi ex S. C. prorogatum
nunciaretur. Imilco autem Syracusanis auxilium laturus, coniunctis cum D
Hippocrate copijs ad Anapum fluuium cum exercitu confedit: Bomil-
car verò à Carthaginienfium Senatu Syracusanis in subsidium missus,
cum quinquaginta quinque triremibus portum tenuit. Imilco posteaquam
Syracusanis satis pro necessitate consultum existimaret, motis inde castris
Margantium versus in quam Romani magnam frumenti & commea-
tuum vim conuexerant, profectus, eandem interfecto per prodicionem
Romanorum praesidio occupat. Ea fraude & defectionis impunitate ali-
orum quoque ciuium varijs in urbibus animi sollicitati, praesidio vel ex-
pulso, vel ciuium conspiratione prodito, ad Pœnos inclinabant.

Ennen.

A Ennēses eadē perfidia contacti L. Pinario præsidiij Romani præfecto exitium moliebantur, quorum scelerata consilia quum Pinarius tempesti-
uè deprehendisset, Ennenses præoccupati, & turbulentissimo quoque
ex ipsis trucidato, funesto exitu, & Pinarij sæuitia fidem deinceps seruare
coacti sunt. Hæc vsque adeo acerba & seuera Ennensium ultio, Siculos
à Romanorum societate ad Punicam amicitiam conuertit. Marcellus in
terea conuecto vndique ex Leontinorum agro in sua castra frumento,
hyeme iam ingruente, iuxta Leontem, (distat Leon ab Hexapylo via Le-
ontina v. m. passuum) hyberna cōmunit; & ne frustra ad Syracusas seden-
do tempus in ocio tereret, oblata libertate Syracusanorum animos octo
B ginta è ciuibus conscijs, ad deditionem sollicitare cæpit; sed indicio per
Artalin Syracusanum facto, cōscij ab Epicide ad supplicium rapiuntur.
Marcellus quum ea non successisset via, aliam ingreditur, erat ipsi fre-
quens cum Epicide ad portum Trogylorum prope Geleagram turrim
colloqui occasio, dum de Damasippi Spartani à sua classe intercepti re-
demtione & pactione ageret. Inter colloquendum quidam è Marcelli
contubernio, murum iuxta Galeagram sapius & attentius contempla-
tus, quàm proximè oculis & coniectura assequi potuit, altitudinem mu-
ri metitus, obseruat vel mediocribus scalis nec difficili ascensu supera-
bilem. Id vbi Marcellus intellexit, quanquam occasione rei gerendæ
C lætatus, opportunitatem tamen & tempus idoneum captandum cen-
suit; quod locus ille frequenti custodia septus esset: differt itaque negoci-
um in proximum Dianæ festum, quo ciuibus epulis vinoque sepultis,
nocte concubia, qua altior somnus ebrios ac curis solutos occupare so-
let, scalas proferri, ac mille expeditos ex omni numero delectos, summo
cum silentio muros transcendere iubet. Milites imperatoris iussa sequuti,
recenti crapula sopitos trucidant: inde ad Hexapylon, quò eos cum ma-
iori agmine Marcellus sequebatur, procurrunt; reuulsoque postico mag-
no impetu contra defensores obnixi, Epipolas præfidiarijs metu dilap-
sis occupant. Quumque ex Epipolis tanquam è fastigio reliquas vndi-
D que Syracusanæ vrbis partes Marcellus despiceret, fatalem suisque con-
uersionibus obnoxium, & vrbiū, & rerum humanarum interitum
miseratus illacrimasse scribitur: & commiseratione commotus, ijs qui
Acradinā & Insulam præfidijs tenebant, iusta pactione oblata ad dediti-
onē sollicitasse. Ceterum quum eam legationē propter transfugas, qui si
legati audirentur, sese ad extremū supplicium dedendos verebantur, ir-
ritam videret; Eurielū vtcumque Philodemi præfecti artibus illudere-
tur, summo studio occupat. Ceteras vrbis partes Tycham & Neapolim
militibus prædæ donare coactus, ingenua corpora ab omni violentia &
iniuria iussit esse libera. Mox Acradinam ternis castris circumfedit, &

G iij

quò

SYRACU-
SARVM
PARS
CAPTA.

quò obsessos ad deditionem cogeret, frequenti, continuaque munitione cinxit, diu tenuit ea obsidio. Hippocrates & Epicides commeatum inopia fatigati, eruptione vndique facta à Marcello fortiter repulsi sunt. Sequuta deinde grauis per autumnum pestilentia, diuulgatus per contagionem morbus, obsessos æquè ac Romanos magna clade afflixisset, adhuc Bomilcare qui Syracusanis auxilio cum classe missus fuerat, à Romanis profligato, præsidarij qui Acradinam & Insulam propugnabāt, ad extremam rerum inopiam & miseriam prolapsi, legatos ad Marcellum mittunt, qui veniam & condiciones pacis petant. Ceterum transfugæ iterum sibi à Marcello metuētes, sociata cum stipendiarijs fortunarum necessitudine, publicæ tranquillitatis spem perturbabant, & quo scelere etiam aliquo sese obligarent, promiscua cæde in obuios quosq; grassantes urbem diripiunt; & sex præfectos cum imperio, tres qui Acradinæ, reliquos qui Insulæ præessent, è suis constituunt. Ex ijs qui Acradinæ præerant quidam nomine Mericus genere Hispanus, Marcello fidem suam pactus, capto tempore Acradinam sese in eius potestatem traditurum recepit. Quumque haud multo post Merico ab Arethusa fonte ad ostium usque magni portus, urbis custodia & statio sorte obtigisset, Marcellum certior facit, nunc illud adesse tempus, quo fidem suam liberaret, & Romanos in Insulam admitteret. Marcellus itaque ut Syracusanorum animos ab insidiarum suspicione ad Acradinæ defensionem auerteret, primo diluculo cum omnibus copijs tanta vndique vi Acradinam aggreditur, ut non eos solum qui illam urbis partem tuebantur in se conuerteret; sed ab Insula quoque per manipulos & cohortes (quod Marcellus ut eam partem præsidij nudaret futurum sperauerat) ad defensionem Acradinæ procurrent. In tanto rerum tumultu Syracusanis tam animis quam corporibus alio intentis, naues Romanæ armatas ad Arethusam exponunt, ij in Insulam à Merico qui ipsorum agmini sese statim immiscuerat, excepti, eandem præsidio nudam, mox omnium fuga desertam armis occupant. Marcellus ut Insulam à suis teneri, nec aliud quam Acradinam quæ resisteret, superesse ad victoriam cognouit, ne opes regiae, quæ in Insula seruabantur, fama tamen, quam re maiores militum præda fierent, receptui cani iussit. Verum Syracusani qui Acradinam tuebantur, postquam omnia Romanorum armis occupata vident, Marcello per legatos suam suorumque salutem, & libertatem pacti, deditionem faciunt. Ad hunc modum Marcellus tota iam vrbe, tertio quam obsideri ceperat anno potitus, Quæstorem cum præsidio in Insulam ad regias opes sumendas & in ærarium deferendas mittit; reliquam urbem qua parte adhuc intacta erat, militibus diripiendam concessit. Testantur scriptores tantum Syracusis captis prædæ fuisse, quantum post quattuor & sexagin-

INSULIA
SYRACU-
SARVM
CAPTA.

ACRADI-
NA CAP-
TA.

- A** & sexaginta annos capta Carthagine repertum fuerit: adhæc Marcelli victoris animum nullo grauiore cruciatu, quàm Archimedis casu percussum fuisse Liuius prodit; hoc enim singulari edicto ante oppugnationem cauerat, ne capta vrbe Archimedes vllo modo violaretur. Hunc Cicero inter vrbis expugnationem, tanto studio, tantaque cura figuris quibusdam Mathematicis, quas in puluere descripserat, intētum fuisse tradit, vt non prius captam à Marcello patriam intelligeret, quàm irruentem in se militem Romanum, & stricto ferro ceruici incumbentem sentiret. Marcellus sepulturæ eius curam habuit; propinquisque ipsius peruestigatis; nomen, memoriamque Archimedis honori ac præsidio
- B** ipsis fuisse proditum est. Captis Syracusis veluti si in vnius vrbis expugnatione tota Sicilia fuisset debellata, omnium ferè ciuitatum legationes in Romanorum sese potestatem dedentes, ad Marcellum conueniunt. Legatis benignè auditis ciuitates in gratiam recepit, easque libertate donauit. Ceterum ne Syracusæ olim ad rebellionem respicere possent, vetuit ne ea pers, quæ Insula vocabatur, à quoquam Syracusano habitaretur: tum quòd eius loci situs natura munitus Romanorū vim & impetum frequenter fregisset; suosque ea parte urbem oppugnantes facili propugnatione Syracusani depulissent; tum quod tutissimus mari Ionio & commodissimus in eam nauibus receptus esset. Interea Hanno
- C** & Epicides Carthaginensium duces, ac Mutines Numida, qui in Hippocratis demortui locum suffectus fuerat, audita Syracusarū expugnatione ne si omnia Romanis pro voto succederent, & animi eorum qui Punicæ adhuc factionis erant ad Romanos inclinarent; copijs vndique coactis Romanorum agros excursionem & populationem vexant, agunt feruntque omnia; tandem castra ad Gelā flumen metati subsistunt. Marcellus vt sociorum iniuriam vlcisceretur profectus, quattuor m. p. ab eisdem confedit. Verum Mutines vir acris ingenij, superato flumine cum Numidarum equitatu, magno impetu in Romanorum aciem inuectus, eandem perturbat, profligat, & in castra repellit. Ceterum quum trecenti
- D** Numidæ exorta seditione, à Mutine deficientes Heracleam versus iter haberent, ipse ad eos aut mitigandos, aut reuocandos profecturus, Hannonem & Epicidem monuit; ne se absente prælio cum Romanis decertarent; sed ij spreto Mutinis consilio, superatoque Gela flumine, Marcello copiam pugnandi faciunt. Congressi itaque Carthaginenses ac magna clade superati, in proximas quasque vrbes fuga dilabuntur, Cæsa Pœnorum quinque millia, capta septē, & octo Elephantēs: cum quibus Marcellus victor Syracusas regressus est. Engiates nihil ea Pœnorum clade exterriti, Niciam è ciuibz præcipuum qui Romanorum amicitiam potius præoccupandā, quàm vim experiendam salubriter consulebat,

SICILIA
IN PO-
TESTA-
TEM PO.
RG. AC-
CEPTA.

bat, vnà cum vxore expellunt. Marcellus ea contumelia & Engiatum **A**
 pertinacia irritatus, Engium magno impetu capit, ciuibus catenas iniici
 & eos ad supplicium rapi iussit. Verùm Nicias patriam suam miseratus,
 Engiatibus veniam lacrimis & precibus à Marcello impetrat. Con-
 fecto iam in Sicilia bello, Marcellus exitu æstatis è Sicilia decessurus,
 præter mœnia & tecta Syracusarum exhausta, & lacera deorum delubra
 ipsis Deorum signis, ornamentisque suis despolata nihil Syracusanis re-
 liquit. Quumque ad urbem venisset, à C. Calpurnio Prætoris Senatus
 ei ad Bellonæ ædem datus est: vbi primùm de rebus à se gestis differuif-
 set, questus leniter non tam suam quàm militum vicem, quòd Prouincia **B**
 confecta exercitum sibi deportare non licuisset, postulauit, vt triumphas
 urbem intrare liceret, triumphum tamen non impetrauit, sed vt ouans
 cum imperio introiret. Pridie igitur quàm urbem ingrederetur, trium-
 phauit in monte Albano, inde de Syracusanis ouans multà præ se præ-
 dam in urbem intulit. Per lata sunt in pompa cum simulacro ceptarum
 Syracusarum, catapultæ, balistæ, & reliqua belli instrumenta, præterea
 diurnæ pacis regiæque opulentia ornamenta, aurea argenteaque vasa
 fabrefacta, vestis omnifariaque supellex preciosa; tum plurima nobiliū
 artificum signa, & quædam perantiqua, quibus inter primas Græciæ vr-
 bes Syracusæ floruerāt: Punicæ quoque victoriæ insignia, octo elephan-
 tes ducti. Post Marcelli è Sicilia discessum, classis Punica appellens **C**
 octo millia peditum, tria Numidarum equitum exposuit, ad eos Mur-
 gantini statim descuerunt; Murgantinorum defectione Hybla & Ma-
 gella atque alia aliquot oppida ignobiliora insequuntur. Numidæ Mu-
 tine duce per totam Siciliam discurrentes, sociorum Po. Ro. agros ferro
 & flammis vastabant. Exercitus interea Romanus indignatus, tum
 quòd vnà cum Imperatore è prouincia deuecti non essent, tum quòd in
 oppidis hibernare vetarentur, segni fungebantur militia; nec eis tam ani-
 mus quàm auctor ad seditionem deerat. Ceterum M. Cornelius Præ-
 tor, sedatis nunc castigando, nunc consolando militum animis, ciuitates
 quæ defecerant, in deditiōem redegit: ex his Murgantiam cum agro **D**
 circumiecto Merico & Hispanis, qui ad Marcellum defecerant, ex S. C.
 attribuit. Marcellus inde Consul quartum cum M. Valerio Læ-
 uino creatus, quum Idibus Martijs senatum haberet, professus est se ni-
 hil absente collega, neque de republica neq; de prouincijs acturum: Sci-
 re se frequentes Syracusanos prope urbem in villis obrectatorum suorum
 esse: quibus tantum abesse vt per se non liceat, palam Romæ crimina ab
 inimicis suis ædita ac conficta vulgare, vt ni simularent, inuitos se absen-
 te collega de Consule dicturos, ipse eis extemplò senatum daturus fuerit,
 ceterum vbi collega venisset, non passurum quidquam prius agi quàm
 Syracusani

MARCEL-
 LVS OVANS
 DE SYRA-
 CVSIS.

- A Syracusani in Senatum introducantur. Venit itaq; paullo post circumfusus Syracusanorum multitudine Læuinus. Patres antequam legati audirentur, decernunt, vt alteri Consulum bellum cum Annibale provincia esset, alter classem Siciliamque obtineret. Consulibus provincias sortitis, Sicilia & classis Marcello; Italia cum bello aduersus Annibalem Læuino obuenit; quæ fors, velut iterum captis Syracusis, ita legatos examinauit, vt sordidati circumeuntes magna comploratione fletuque affirmarent, se non modò patriam quisque suam, sed totam Siciliam relicturos, si eò iterum cum imperio Marcellus redisset. Marcellus verò vt liberam Syracusanis in Senatu de se querelam permetteret, prouinciã
- B cum Læuino collega permutauit. Postquam autem Legati, multa cum ad inuidiam Consulis, tum ad miserationem Syracusanorum dixissent, Senatus decreuit, vt quæ Marcellus in Sicilia tam bellum gerens, quàm postea victor egisset, ea rata habenda esse; in reliquũ rem Syracusanã Senatui curæ fore, mandaturolq; Cõsuli Læuino, quoad sine Reipublicæ detrimẽto fieri posset, fortunis Syracusanorũ consuleret. Legati recitato S. C. ad genua Marcelli Cõsulis prouoluti obsecrabãt, vt quæ ipsi deplorandæ ac leuandæ miserix causa dixissent, eis cõdonaret, vtq; se & urbem Syracusas in fidem ac clientelam acciperet. Consul Syracusanos clementer appellatos, non solum venia donauit, sed & bono animo deinceps esse iustos dimisit. Ab eo tempore Syracusani à Marcellorũ gente in clientelam accepti, comiterq; & benignè semper habiti, & in omnibus summo studio adiuti; Marcellea diem festum in honorem patronorum instituerunt. Læuinus autem Cõsul magna iam anni parte circum-
- C ita, postquam veteribus nouisque socijs expectatus in Siciliam venisset, quod primum ac potissimum omnium iudicabat, belli reliquias sustulit; Pœnisque prorsus ex Insula eiectis, debellauit. Inde rem Syracusanam adhuc inconditam, noua pace composuit; regnumque Syracusanum quod antea Hieronis fuerat, in prouinciæ formam redegit, statuitque vt conuentus totius Italiæ Syracusis, & Quæstor vnus quotannis esset; adhæc vt ea quæ Hieronis regia hætenus fuerat, Pretoria in posterũ domus foret: vtque vnus Prætor ambas prouincias, veterem quæ Carthaginiensium, & nouam Syracusas, quotannis sortiretur. Prouinciæque constituta, ex decem legatorum sententia, quum Siciliam æquè paci opportunum quàm bellis fidissimum firmissimumque annonæ subsidiũ iudicaretur; placuit omni curâ Siculos tueri, & retinere: vt eodem iure essent, quo antea fuissent; eadem conditione Po. Ro. parerent, qua suis paruissent, præterea vt omnis ager Siciliæ ciuitatum decumanus esset; in decumis vendundis nec tempus, nec locum commutarent: sed vt eodem anni tempore, eodem loco quo prius, denique vt lege Hieronica venderent.

MARCELLEA.

SYRACUSAE IN FORMAM PROVINCIÆ REDACTA.

POLIS
REX.

rent. Floruit aliquamdiu sub his legibus res Syracusana, interim tamen A
 Verris Prætoris furtis & rapinis per triennium ferè vexata, sicuti & à Pergamenione archipirata, qui profligata classe Romana portum Syracusarum occupauerat, ad tempus affecta. Ceterum Pergamenione à Præ-
 tore Metello terra marique profligato, iterum recreata est, donec Siculo
 tandem bello inter Sex. Pompeium & Cæsarem Octavianum, anno ab
 vrbe condita DCCXVI. deformaretur. Cæsar tamen victo fugatoque Põ-
 peio, eam vrbs partem quæ insula vocabatur, missis eò colonis instau-
 rari & frequentari iussit, ceteras vrbs partes vt laxiores & vastiores ob
 colonorum infrequentiam neglexit. Obseruo apud idoneos auctores B
 Polidem Argium Syracusiorum regem fuisse, ceterum quo tempore
 regnauerit non produnt, neque nos verisimilem coniecturam adferre
 potuimus, addunt ab eo vitem Neam quæ & Byblina vocabatur ex Ita-
 lia Syracusas translata, vinumque quod ex eadem exprimebatur, fuisse
 laudatissimum, Poliumque à Polide vocatum, atque idem Byblinum
 fuisse dictum. Nomen vrbi fuisse factum Syracusis, quod sponte sua ad
 eandem eo loci condendam protracti fuerint; id enim Græcum voca-
 bulum sonat, alijs à Syraca lacu, qui apud eam urbem esset Syracusis no-
 men inditum magis verisimile videtur. Eiusdem vrbs tantas fuisse opes
 traditur, vt Prouerbio per comparisonem, de opulētis diceretur, ne de-
 cimum quidē Syracusanorū possidere: nec minus voluptatū ac delicia- C
 rum nomine olim celebrata est. Syracusarū longitudinē siue ab
 Insulis fortunatis distantiam produnt xxxix s. temporū; latitudine verò,
 siue ab æquatore, spatio xxxvii temporum, & quadrantis abesse.

ΛΕΟΝΤΙΝΩΝ.

LEONTINVM Chalcidensium Colonia.

LEONTI-
NI ORI-
GO.NAXO
VRBS.

LEONTINI vrbs originem, vt omnium totius Siciliae anti-
 quissimæ, auctores à Læstrigonibus vsque repetunt: ijsdemque D
 vel ætate, vel armis vicinorum consumtis, urbem à Siculis cultam & de-
 incept frequentatam scribunt. Herculem quoque quum deuicto Eryce
 per Leontinorum agrum iter faceret, à Siculis tunc eam incolētibus co-
 miter & benignè exceptum ac hospitaliter cultum, atque hinc disceden-
 tem ipsis sui monumenta & insignia reliquisse tradunt. Ceterum
 quinto, postquam Syracusæ à Corinthijs conditæ sunt anno, siue vt
 alij septimo, Chalcidenses è Naxo, quam Græcarum in Sicilia vrbiū
 primam paludoso & cœnoso in agro condiderant, ob æris inclemētiam
 sedes mutare cocti, duce Theocle expulsis Siculis Leontinum occupa-
 runt. Naxij aram templumque Apollini Archagetæ in Naxo condi-
 derant:

A derant: ad eam aram qui è Sicilia soluebant sacris operabantur, vt prof-
perum cursum haberent: de euentibus quoq; deus Archagetes per for-
tes & oracula consulebatur. Eundem Appollinem etiam apud se in
honore fuisse, Leontini numismatum suorum monumentis posteritati
testatum reliquere: per eiusdem scilicet numinis cultum originem suam
à Naxijs esse, & proinde se à Chalcidensibus ortos professi. Ceterum
postquam Naxij Leontinos in potestatem redegerint, Siculosq; eiectos
in mediterranea propulsaissent, urbem muro & mœnibus cinxerunt:
arcemque triangularem, quæ tria Siciliae promontoria suis angulis res-
piciebat, condiderunt; Pomeriumq; urbis ampliarunt. Quumque afflu-
ente indies incolarum frequentia ciuitas in nimiam multitudinem bre-
B ui coaluisset, vt sese à superflua ciuium copia exoneraret, originis suæ me-
mores, quod è Chalcide Eubææ insule metropoli oriundi essent, Eubæam
ad latus Siciliae austro obuersum condiderunt. Vrbs autem Leonti-
num ambitu suo, tres colles totidemque valles complectebatur; verum
non satis salubri aëris temperie, paludibus cincta erat: hinc canoso li-
mo & æstuoso cælo, humidis crassioribusque exhalationibus, capita in-
colarum grauedine, pectora tussi & tabe vexabat. Huc quidam perti-
nere arbitrati sunt, lacertæ animalculi amphibij effigiem, quæ in Leon-
tinorum nummis spectatur. Eam tamen aëris infelicitatem facile com-
C pensabat agri fertilitas; omniumq; prouentuum segetum, præcipue &
leguminum centuplicata semente vbertas: quod ipsum quoq; in num-
mis Leontinorum per grana capitibus Leonum circumsculpta expres-
sum videri potest. Pabuli certe latioris tam fecundus ager fuisse credi-
tur, vt pecora, ne aruina suffocarentur, à pastu arcenda essent. Hanc ob
fertilitatem Leontini rei frumentariæ principes ab idoneis auctoribus
appellati sunt: proditumq; memoriæ Cererem Leontinos primùm ara-
re ac terram colere edocuisse, atq; à Tellure extorsisse vt triticum quod
sponte proueniebat, centesimo ibidem grano luxuriaret. vrbi altus im-
minebat collis, qui Hieropolis vocabatur. porta verò præcipua à scri-
D ptoribus Ieracea celebratur. Lycum etiam fontem in eiusdem agro vs-
que adeo pestilentem fuisse proditum est, vt ex eodem bibentes subito,
(sunt qui tertio die affirmant) enecarentur. Lacu etiam qui viginti mil-
lia passuum ambitu complectebatur, piscoso quidem ceterum exha-
lationibus graui, à Septentrione præcingebatur. hic ferè fuit urbis situs,
hæc agri conditio. Floruit autem Leontinorū Respublica sub
Oligarchia siue paucorum potestate: donec ad tyrānos (quod veteribus
ferè in Sicilia ciuitatibus vsu venit) trāsata & à Panætio primùm occu-
pata, inde AEnesidemi dominatione fessa, seditionibus demum & ar-
mis ciuilibus agitaretur. Ceterum Leontini à Phalaride Agrigentinarū

APOLLO
ARCHA-
GETA.

LEONTI-
NUM IN-
STAVRA-
TVM.

EUBOEA
LEONTI-
NORVM
COL.

LEONTI-
NISITVS.

AGRI LE
ONTINI
FERTILI-
TAS.

HIERO-
POLIS.

LYCVS
FONS.

REIPUBLI-
CAE LE-
ONTINO-
RVM STA-
TVS.

BELLVM
CVM SY-
RACUSA-
NIS.

GORGIAS
LEONTI-
NVS.

PAX CVM
SYRACU-
SANIS.

PHOCEA-
BRICIN-
NIAS ARX.

ICETAS
LEONTI-
NORVM
TYRAN-
NVS.

Tyranno bello victi, arma deponere coacti sunt: exarmatos, ne deinceps A
res nouas molirentur, conuiujs, commestationibus, vinoque eneruauit.
Bacchi autem studiosus fuisse, ipsorum nummi testantur; quibus Bacchum
χισσοκόμην siue hedericomam; ipsamque Bacchi coronam hederaccam
exprimunt. Quumque à Syracusanorum potentia terra marique op-
primerentur, Atheniensium ut cognatorum & gentilium (Chalcidenses
namque Athenarum coloni ad quos Leontini genus suum ut diximus
referebant) opem & auxilia per Gorgiam ciuium suorum principum
eundemque oratorem nobilissimum implorarunt. Is facundia & dicē-
di peritia adiutus apud populares Atheniensium, foedus & societatem
auxiliumque suis impetrauit. Nec prius huic bello finis impositus, quā B
Siculi mutuis Atheniensium & Syracusanarum partium cladibus fessi;
ipsique Leontini Atheniensium armis nequidquam protecti, Hermo-
cratis Syracusani oratione, qua pacis commoda, belli detrimenta, & cla-
des cladibus accumulatas ostendebat persuasi, pacem ijs legibus cum Sy-
racusanis paciscuntur, ut Leontinis ciuitate donatis, ipsum Leontinum
municipium Syracusanum esset. Ceterum quum Leontini temporis
progressu affluente undique multitudine, plures quam conuenerat in
ciuitatem suam adscripsissent, & plebs agros viritim distribuēdos armis
& tumultibus contenderet; optimates uti eum motum sedarent, Syra-
cusanos in auxilium vocant, & plebem vrbe atque agris eiiciunt: qua in- C
certis passim sedibus vagante; optimates Syracusanorum sese clientes
professi, domibus solo æquatis, & desertis, Syracusas veluti ciues habita-
tum concessere. Atqui huius facti breui ipsos poenituit: relictaque Syra-
cusarum vrbe, locum quēdam Leontinæ vrbis Phocea dictum capiunt:
deinde Bricinniam arcem agri Leontini munitissimā occupant: quumque
plurimi e plebe extorres sese adiunxissent, facile se rutabantur, & vim ar-
maque illata propulsabant. Athenienses interea qui nondum Siciliae in
potestatem redigendę cogitationem ac spem deposuerant, hac opportu-
nitate vsuri, Phæacem legatum cum aliquot nauibus mittunt, qui Leon-
tinos ablatis auxilijs ad arma contra Syracusanos sumenda excitaret. sed D
ea Legatio frustra fuit; Leontinis pacem se cum Syracusanis constanter
seruare velle respondentibus. Coaluit itaque ipsorum iterum in
otio respublica: donec sub Dionysij Tyrannide Syracusanorum opti-
mates seruitutis impatientes, ad Ictam qui Syraculis oriundus Leonti-
nos paulloante dominatione sua occupauerat dilapsi, eidem persuade-
rent, ut pro Libertate patriæ vnā cum ipsis arma contra Tyrannum ca-
peret. Ictas ut erat dominandi cupidus, Syracusarum quoque domina-
tionem eiecto Dionysio se inuasurum cōfidens, quod cupiditati suæ sub-
sidium aliquod arcanum quæreret, clam societatem cum Pœnis coit; ut
communibus

- A** communibus opibus & copijs Tyrānum expellerent: subsidia verò quę à Corinthijs duce Timoleonte Syracusanis decreta erant; vt non necessaria, vtpote Syracusanis iam à suis vti videri volebat, in libertatem affertis, ne mitteretur per litteras petijt. Mox opportunitate oblata vsurus Syracusas obsidet: verum à com meatu destitutus, obsidionem soluere coactus est. Dionysiani Icetæ agmen dum progreditur à tergo laceßere & insultare; ipse verò conuersis ordinibus Dionysianos profligare, & fugientium vestigia vrgere: victoriāq; potitus, Acradina, Neapoli & Tyche tribus Syracusarum partibus prospero successu occupatis, Dionysium in arcem fugatum terra marique obsidere aggreditur. Ceterum Timoleon haud multò post cum auxilijs superueniens, Icetam ex vrbe eiecit; ipsum verò Dionysium in exilium ire coëgit. Ictes fatum Timoleonis quod Tyrannis exitiosum videbat; veritus, fuga Leontinum petijt, & vrbs sese mœnibus inclusit. Timoleon autem huius quoq; dominationem frangere cupiens, iusto cum exercitu in Leontinos mouet: ceterum quòd ea vrbs valido & copioso præsidio instructa, mœnibus insuper ac propugnaculis munitissimis defenderetur, obsidionem soluere coactus, vt totis se viribus contra Pœnos, qui iam Siciliam populabundi inuasent conuerteret, pacem cum Icetæ facit. Mox simulatque Pœnorum copias vnà cum ipsis ducibus ad Crinisium amnem strauisset,
- C** Ictes & Mamercus Catanensium tyrannus, violato quod cum Timoleonte inierant fœdere, sibi rebusque suis à Timoleonte metuētes, à Carthaginienfibus, vti nouum in Siciliam exercitum mitterent, oblata societate obtinuerunt. Eam vlturus perfidiam Timoleon, in Icetam iam tunc in Calabria igne ferroque grassantem mouit; prælioque congregi ausum ad Damiram flumen superat; fuga elapsum & Leontinum repentem persequitur; vrbeq; expugnata, viuum vnà cum Eupolemo filio captum ex populi iudicio, capitis supplicio afficit; cadauer tamen sepultura permittit. Vxorem verò ac filias Icetæ eo quòd ipse Aretam Dionis vxorem sororemque eius Aristomachen, ac filium infantem in mare demerferat, Syracusanorum iudicio & potestati, vt in easdē simile acerbis exemplum statueretur, subiecit: atque eo ferè modo Leontini quoque Timoleonis opera à Tyrānide liberati. Ceterum varijs deinde cladibus & grauissimis iniurijs ab Agathocle vexati fuere. Is enim vnà cum Murgantinis apud quos exsulabat, urbem ex improviso adortus eam diripuit; quo dolore Leontini irritati paullo post ab eodem aduersis casibus fracto ad Amilcarem Pœnorum ducem defecerunt: missis interim & Xenodico Agrigētinorum duci auxilijs, quibus adiutus eorū qui sub Agathocle magna cum licentia meruerant rapiendi prædandi; libidinē coaceret. Agathocle defuncto, & ipsi à Pœnis laceßiti, vnà cum

BELLVM
CONTRA
DIONYSI
VM SYRA
CVSA-
NUM.

LEONTI
NI A TY-
RANNI-
DE LIBE-
RATI.

Syracusanis ad Pyrrhi Epirotarum regis fidem & societatem trāsierunt: A
 Pyrrho autem infectis rebus è Sicilia ad sociorum defensionem contra
 Romanos in Italiam reuerso, fœdus cum Syracusanis & amicitiam san-
 xerunt: mox bello Punico primo (quod Romanos & Pœnos varijs cla-
 dibus per annos viginti quattuor exercuerat) postquam Pœni pacem cū
 Po. Ro. fecissent, hoc quoque legibus pacis adscriptū fuit; ne Pœni post-
 hac Hieroni regi socio Po. Ro. aut socijs eius, inter quos Leontini cen-
 sebantur, bellum, iniuriam aut vim inferrent. Felicia itaq; Leontino-
 rum respublica sub Hieronis auspicijs ad prosperitatem incrementa ac-
 ceperat, donec Hieronymus Hieronis filius Syracusanorum Rex, qui
 neglectis Romanis ac prauis adulatorum consilijs corruptus rem Syra- B
 culanam ad Pœnos transferre studebat, in Leontinos cum quindecim
 peditum millibus & mille equitibus profectus, dum in arcem conten-
 deret à coniuratis oppressus cōfoderetur. A cuius cæde quum tam apud
 Leontinos quàm Syracusanos tumultuaretur, Marcellus consul vt eum
 motum opprimeret, dum per Leōtinorum agros Syracusas petit, Leontini
 præsidium à Syracusanis petierunt. Syracusani itaque, non tam in
 Leontinorum subsidium, quàm vt urbem suam à factiosa & irrequieta
 militum turba exonerarent, Hippocratem cum quattuor trāsugarum,
 totidemq; mercenariorum millibus Leontinis misere, quæ res primū
 grata Leōtinis inde nisi Marcelli iustitia saluti fuisset, ipsis exitiosa fuisset. C
 Hippocrates enim nouarum rerum cupidus, quum primū Le-
 ontinum ingressus esset, finibus eorū qui cum Po. Ro. fœdus aut ami-
 citiam coierant per excursionses vastatis, præsidium insuper ad agros so-
 ciorum tuendos à Romanis impositum trucidat. Hinc Marcellus per
 Legatos cum Syracusanis egit, vt Hippocratē amicitiae Romanæ viola-
 torem & pacis turbatorem Sicilia abire iuberent. Hippocrates interea
 Leontinos vanis promissis implet, atque ad defectionem impellit: Mar-
 cello verò responsum à Syracusanis per Legatos; quia neque Leontini
 neq; Hippocrates amplius in ipsorum potestate essent, ipse de ijsdem
 statueret: atque armis eos ad imperium cogeret: sese & militem & reli- D
 quas copias in eam condicionem offerre, vt postquam Leontini armis
 ad imperata redacti essent, Syracusanorum vti antea fuerant, clientes es-
 sent. Placuit Marcello condicio euocatoq; collega Ap. Claudio Leontinū
 obsidione cingit: inde urbem summa vi à duabus simul partibus
 adortus, eandem magno militum ardore vltus, vt commilitonum iniu-
 riam & cædem vlciscerentur, primo impetu capit. Ceterū in capta vr-
 be grassari vetuit, nec quenquam ciuium violari permisit: transfugas ta-
 men si quos nancisci potuit, virgis cæsos, in crucem egit: eiectoque Hip-
 pocrate præsidium Romanum Leontinis imposuit. Inde Syracusis intra
 triennium

- A** triennium expugnatis, quum regnum Hieronis à Læuino Consule ex decem Legatorum sententia & consilio in prouinciæ formam redigeretur; ipsi quoque Leontini, vt nihil vnquam bene de Po. Ro. meriti vetigales facti; agerque ipsorum in præcipuū certissimumque plebi Romanæ annonæ subsidium decumanus iudicatus est. Urbis verò nomen nonnulli à populi frequentia deducunt: id enim paulisper deflexum ἐκ τῆς λέως καὶ τένειν & conflatum vocabulum sonare videtur. Ipsa tamen Leontinorum numismata, in quibus plerumque tum leones tum leonum rictus videre est, (incertum qua de causa illud ab Herculis de quibus diximus insignibus repetamus) & genuina Græcanicæ deflexionis ratio à leone vocabuli originem traxisse testantur. Quod ad Leontij urbis in superficie totius terræ globosa situm pertinet, is xxxix. temporibus ab insulis fortunatis, xxxvii s. ab æquinoctiali definitus est.
- B**

KATANAION.

CATANA Chalcidensium è Naxo Colonia.

- C**ATANA Chalcidensium è Naxo profectorum vrbs Leontinorum agris vicina erat; quæ ea qua Euronotum respiciebat plaga mari Ionio obuerfa, ceteris verò ad radices Aetnæ montis, cui subiecta erat, extenditur. Chalcidensium namque pars altera nono postquàm Naxum condiderant anno, sedes suas, quòd paludum ac fluminum ex Aetna erumpentium eluuiionibus, aër grauis & pestilens moueretur, deserere coacta, hunc sibi locum eodem ferè tempore quo reliqua pars in Leontinos (vt meminimus) profecta erat, delegerunt; coloniamque duce Euagrio deduxerunt. Variant tamen auctores; sunt enim qui Catano duce deductam, & ab hoc urbem Catanā dictam malint. alij verò Theoclem ducem ac auctorem coloniae produnt. Hiero senior Syracusanorum tyrannus Catana vrbe expugnata, expulsisque ciuibus, colonorum decem millia partim ex Megarensibus & Gelsenibus, partim ex Syracusanis, cōscripta, distributo viritim agro ad hanc urbem incolendam deduxerat; Doricisque & Laconicis legibus & institutis exornauerat: & vt veluti nouæ urbis conditor haberetur, abrogato Catanæ nomine, Aetnam eam deinceps appellari voluit: idque tanto studio, vt se quoque ciuem Aetneum dici & salutari, imo & in Olympicis victor non Syracusanum se aut Gelsenem, quanquam ex Gela oriundus esset, ceterum noua ambitione Aetnæum etiam per præconem pronunciari iusserit. Quumque idem Hiero originem suam à Lindijs Rhodi populis repeteret, ipsique Rhodo caput solis radijs cinctum pro insigni fuerit, verosimile est, hinc & Catanensium nummos parte aduersa solis caput,
- D**

CATANAE
ORIGO.AETNA
VRBS.

CHROMI-
VS CATA-
NAEORVM
PRAEFE-
CTVS.

INVESSA.

AMENAS
FL.

TERIAS
FL.

SYMETHVS
FL.

PALICI
DII.

XUTHIA
REGIO.

put, auersa autem Hieronis victoriam (ter enim vicit semel quadrigis, bis A
celeste) exprimere.

Catanensibus Hiero Chromium, quem
ob singularem modestiam, probitatem ac fortitudinem diligebat prae-
fecerat; qui & ipse in Pythijs victor, vt patria Aetnaeus proclamatus est,
Catanenses autem quos Hiero patrijs sedibus expulerat, in Leontino-
rum rempublicam adscripsit. Fato deinde in hac vrbe functus, funere
non minori à ciuibz elatus est, atq; si vrbs ipsius conditor fuisset. Mor-
te eius euulgata, Catanenses quos in Leontinorum ciuitatem transcrip-
serat, patriæ amissæ desiderio æstuant, arma sumunt, nouos colonos
eiciunt; tyranni tumulum euertunt, pristinumq; vrbi suæ Catanae no-
men restitunt. Coloni Catanae expulsi, incertis aliquamdiu sedibus
vagati, Inuessam tandem ad Aetnae montis radicem duodecim à Cata-
na. M.P. condiderunt, Aetnamque & hanc veluti Hieronem eius con-
ditorem asserentes, appellarunt.

Ipsius verò Catanae vrbs si-
tus ita sese habebat; vt Amenas fluuius, pleno in eam alueo illaberetur,
qui ex radicibus Aetnae montis, occulto tamen nec haecenus satis per-
uestigato fonte profluit. Hic amnis obturatis fontium venis, totus ali-
quando per aliquot annos euanescebat: rursusque subitò nonnunquam &
alterno postquam se condiderat anno, æstu erumpens, ex crasso ac graui
aëre pestilitatem vrbi aspirat: aut agrorum plana inducta sterilitate in-
undat. Ager namq; Catanensis amplissimam habebat planiciem, eamq; C
frumenti feracissimam, quæ si quando Amena exundationibus stagna-
ret, tota propemodum Sicilia famem minabatur. Colles verò agri Ca-
tanensis, igneo ex Aetna profluuiò, & cinere quem subinde euomit re-
spersi, vini & segetum prouentu veluti latamine stercoreati, luxuriabant.
Via autem Leontina octo M.P. à Catana, Terias fluuius in mare sese exo-
nerat, pisciumq; copia & salubritate commendatur. vltra Teriam qua-
tuor M.P. Symethus amnis in agro Leontino celebris est. ad eius namq;
fontes vt Poetae produnt, Iupiter Thaliæ nympham compressit: quæ
ex eodem gemellos peperit Palicos dictos: quorū numina Siculi regiae
religiosè colebant, ac per oracula consulebant. Refertur res mira audi- D
tu & vix fidem apud posteritatem inuentura, nisi auctoritate Aristote-
lis confirmata esset: quod si quando lis aliqua sacramento dirimenda
esset, is qui ad concepta verba iuraturus erat, eadem verba in tabulis à se
conscripta & obsignata, in fontem Palicis sacrum immittebat; quæ si
iustum foret quod iuraturus esset, fluitabant; sin dolus subesset statim
mergebantur, atq; is qui peieraturus erat flammis quæ è fonte prorum-
pebant correptus, in cinerem soluebatur. alij hanc historiam paullo ali-
ter, sed ferè ad similem euentum prodiderunt. Ab ostio Symethi flumi-
nis oram littoralem quæ ad Leontinos vsq; pertinebat, Xuthiam olim
à Xutho

- A** à Xutho AEoli filio, qui huic regioni dominabatur dictam fuisse obseruo. Catanam verò ad ea litora, quibus Naxus petebatur, portum aliquando habuisse insignem. Sed postea AEtnæ profluuium cineribus, pumicibus vastissimisque saxis obstructum à scriptoribus proditum memoria est. Tria in vrbe Theatra fuere; fuit & Sacrarium Cereris in quo Deæ signum perantiquum in intimis penetralibus erat: ad quod viris aditus non patebat; sacraque per mulieres ac virgines conficiebantur. Adhæc Gymnasium honestissimarum ac liberalium artium & disciplinarum; quod Marcellus Syracusis captis erexerat. Thermæ quoque in eadem erant columnis & epistylijs marmoreis ornatissimæ. Horologij vsum, primo bello Punico M. Valerium Messallam ex Catana Romanam induxisse proditum est. Catanæos antiquitas ab equestri militia cōmēdat; item & ab eruditione, ab opibus, & omniū rerum copia. Summus apud eos magistratus fuit, quē Proagorum vocabāt; celebrantur & duo fratres germani Catanēles ob insignē in parētes pietatē Anapias & Amphinomus. nā quum AEtna flāmis lōgē lateq; grassaretur; alter patrem, iste matrē quos senium retardabat, humeris exceptos per medios ignes, cedētibus etiā tam pio facto flāmis extulerunt. grata ad posteritatem ea officij memoria fuit: loca namq; piorū campū vocarūt: & fratribus defunctis solēnes ludos, quos magna pōpa maximoq; totius Siciliæ cōuentu quotānis deinceps celebrarent dedicauerunt. Ceterum Catanæi quamuis societatē contra Athenienses cum Syracusanis coijsent: quorundam tamen calliditate persuasi, Alcibiadem, Niciam & Lamachum Græcorū duces excluso exercitu in urbem admiserant: quumque Alcibiades pro concione omnium oculos & animos in se conuertisset, milites perfractis prostratisque per vim portis in urbem irrumpētes, Catanenses ad deditiōem & societatem cogunt. Catanam inde Athenienses belli sedem, nauiumque stationem & com meatuum horreum ac tutum perfugium habuerunt. Hinc ager Catanensis frequēti Syracusanorum populatione vexabatur: donec Nicias & Demosthenes Atheniēsium duces à Gylippo Lacedemonio ad Lepada collem profligati, Catana prohiberentur; nec multo post Catanæi cum Syracusanis pacem facerent. Tandem quum Timoleon Syracusanorum libertatē contra Dionysium propugnaret, Mamercus Catanæ Tyrannus, vir opibus & rerum peritia clarus, cum Timoleonte ad Dionysium opprimēdum foedus percussit, & stipendium militibus suis accepit. Ceterum simulatque repentina maximaque Timoleontis incrementa, suæ quoque dominationi exitiosa metuere cepit, violata pace Syracusana ad Icetam Leontinorum tyrannum & Pœnorum duces defecit: quæ perfidia non diu inulta remansit. Timoleon namque interfecto Iceta & restitutus
- I
- in liber-

SACRA-
RIUM CER-
ERIS.

RES RES
TAXA CA
TANEN-
SIS.

CATANEN
SES LI-
BERTA-
TI RESTI
TVTL.

in libertatem Leontinis, totus sese in Mamercum conuertit: qui con- A
tractis vndique copijs, in agro qui inter Teriam & Symæthum fluuios
medius est, cum Timoleonte dubio aliquandiu Marte congressus, fun-
ditur tandem fugaturq;. Cæſorum numerus tria millia Pœnorum, qui
à Giſcone miſſi fuerant, referebantur. Mamercus itaque à ſuis deſertus
in Italiam, vt Lucanos in Timoleontem concitaret, traijit. Ceterùm
Catanenſes interea poſtquam ſe Timoleonti dedidiſſent, ab eodem li-
bertati reſtituti ſunt, Mamercus nec à Lucanis receptus atque alijs vndi-
que auxilijs nudatis, rebus deploratis ad Hipponem, qui Meſſana à Pœ-
nis occupata Carthaginiēſis ibidem præſidij præfectus erat, ſupplex pro-
fugit. Verùm Timoleon expugnata Meſſana, Mamercum in poteſta- B
tem redactum, & Syracuſani populi iudicio condemnatum capitis ſup-
plicio affecit. A nonnullis memoriæ proditum eſt, etiam ante hæc tem-
pora Catanenſes à Syracuſanis grauiter preſſos Athenienſium auxilia
petiſſe & impetraſſe, atque ijs initijs, graue illud & mutuis cladibus diu
anceps bellum, quod inter ſe Syracuſani & Athenienſes geſſerunt, ab iſſ-
dem commotum fuiſſe. Poſtea tamen ſiue quòd eos iam tædium belli
ceperat, ſiue quòd tantæ Syracuſanorum vires terrori eſſent, pacē cum
Syracuſanis feciſſe. Ceterùm quum paullò poſt à Syracuſanis violata pa-
ce, iterum laceſſerentur, Legatos denuò Athenas miſerunt, qui ſordidati,
capillo barbaque promiſſis atque omni ſqualoris habitu deformati, po- C
pulum ſupplices ad commiſerationem mouentes, impetrarūt vt maxi-
ma decerneretur claſſis; & tres ſimul duces Nicias, Alcibiades & Lama-
chus, crearentur: qui vt in Syracuſarū hiſtoria proſequuti ſumus, à Gy-
lippo partim ſuperati, partim cæſi per biennium cupidius quàm felicius
bellum geſſerunt. Auctores habeo, qui Catanenſes à Dionyſio ſeniore
per Arceſilai vrbs præfecti prodicionem intempeſta nocte intra mœ-
nia admiſſo, magna clade vexatos; ciues in poteſtatē redactos; captiuos-
que Syracuſis ſub haſta venditos prodant. Catanenſibus autem
vt ſupra retulimus, à Timoleonte libertate donatis, otium fuit: donec
Agathoclis iniurijs & ſeuitia laceſſiti, ad Pœnorum ſocietatem cum ce- D
teris Siciliae vrbibus tranſirent: mox & Mamertinorum qui Meſſanam
occupauerāt, excuſſionibus vexati, ab Hierone ſecundo armis protecti,
ſeſe eius poteſtati permiſerunt. Ceterùm quum à M. Valerio Læuino
Conſule ex decem Legatorum ſententia, ea quoq; Siciliae pars quā re-
gnum Hieronis fuerat in prouincia formam redigeretur, obſeruo Cata-
nam quoque inter ſœderatas ciuitates ea lege receptam, vt ager ipſorum
decumanus & vectigalis eſſet. argumento eſt, quòd Q. Cæcilio Metel-
lo, T. Quinctio Flaminio Coſs. quum Aetna vltra ſolitum flammās
& fauillas eructans, tanta copia cinereum profluuium effudiſſet vt Ca-
tanæ

CATANEN
SES VEC-
TIGALES
PO. RO.

A tanæ ædium tecta feruidis cineribus adusta, prægrauataque corruerēt. Senatus Populusq; Ro. vt eam Catanensium cladem mitigaret, iisdem decem annorum vectigalia remisit. composita inde republica, quam Verris Prætoris, auaritia & rapiendi libidine interim vexata, otium tamen habuit: donec bello serui à fugitiuorum manu turbata à M. Aquillio ciuitatis status iterum componeretur. Bello inde Siculo, quod contra Sex. Pompeium Octavianus gessit, Pompeius Catanam adortus, militibus suis diripiendam præbuit. Ceterum quia ante profligatum bellum ad Cæsaris fidem Catanenses defecerant, & strenuam in prælio nauali, quo Pompeius ad Mylas à M. Agrippa auspicijs Augusti victus est, operam nauauerant; & Cæsaris exercitum inopia, & cæli inclementia fractum benignè habuerant, Catana in amicitiam ab Augusto recepta, & libertate insuper donata est. Tandem victo ciecctoq; è Sicilia Pompeio, Augustus militarem eò Coloniam deduxit. vrbe constituta & legibus acceptis Selurus quidam Siculus, vastitate corporis stolidè ferox Aetnæ sese filium mentitus, copijs ex fugitiuorum & aratorum turba contractis, Catanensium & ceterarum ad Aetnam montem urbium agros vastare ceperat: sed is statim priusquam inualesceret à Prætorè Siciliae prælio fractus, quum viuus in potestatem venisset, ex Augusti mandato in arena feris obiectus, & ab iisdem discerptus traditur. Atque hætenus ea quæ de Catanae situ, republica & statu ex antiquis monumentis colligere potuimus compendio complexi sumus. Obseruo Charondam, qui sapientia & legum prudentia apud idoneos auctores celebratur ciuem Catanensem fuisse, & inter celeberrimos legistatores laudè magnam esse promeritum. Neque enim ciuibz solum suis sed & ceteris, quæ circa Siciliam & Italiam erant Chalcidensium ciuitatibus leges conscripsit. Eundem ab ingratis ciuibz (caussa non traditur) pulsum Rheginis, inde ipsis etiam Atheniensibus leges scripsisse fertur. Catanensibus tamen siue Aetnæis suis etiam Hieronem leges æquissimas dedisse, præfecto ijs Dinomene filio, memoriæ proditum est; easque summa æquitate ad normam siue lancem Lycurgi legum examinasse; quod per Symbolum in numismatibus Catanensium, in quibus virgo stateram siue bilancem manu librat, expressum fuisse haud improbabili coniectura credere licet. Huc fortasse etiam pertinet, quod Pindarus Hieronem, Aetnam quæ Catana erat ad leges Hyllidæ libræ constituisse canat. Rationem nominis Catanae nonnulli ad Catanum Coloniam (vt diximus) conditorem referunt. Variant tamen alij, qui nominis originem ex vocibus *κατὰ νῆα δῶ* confusis sumunt; deducta ex situ urbis vocabuli causa, eò quod Catana ab Aetna degredientibus in procliui planicie sita sit. Sunt & qui nomen eius inde factum opinentur, quod

VECTIGALIA CATANENSIB. REMISSA.

CATANENSIVM BELLO SICULO STATUS ET CONDITIO.

CHARONDAS CATANENSIS.

HIERONIS LEGES.

Catana eo loci condita sit, ubi Theocles ad Amenam flumen, quum cō- A
dendæ vrbi sedem quæreret nauē appulisset: quasi *κατα ναν*, hoc est iuxta
nauem esset condita, idq; si Doricè pronuncies Dores enim *ναν* pro *νανν*
efferunt. distabat vrbis situs secundum globosam terræ superficiem ab
insulis fortunatis XXXIX. s. temporibus: ab AEquatore versus Arcti-
cum XXXVIII. s.

A Δ P A N I O N.

A D R A N V M Syracusanorum Colonia.¹

A D R A -
N V M C O N -
D I T V M.

A D R A N V S
D E V S.

A D R A -
N V M S Y -
R A C U S A -
N O R V M
C O L O -
N I A.

A D R A N V M mediterraneam Siciliae ciuitatem à Dionysio se- B
niore, Olympiade nonagesima quinta, in honorem Adrani tute-
laris Siciliae numinis, cuius eo loci templum & oraculum celeberrimū
erat, ad AEtnæ montis radicem fuisse cōditam memoriæ proditum est.
Exiguam quidem urbem, ceterū loci & luci religione à Siculis frequē-
tatam & cultam, & eiusdem nominis fluuio celebratam fuisse obseruo.
Templum insignè & oraculorū frequentia, & numinis propitij facilita-
te clarū fuit. Canes Adrano deo mille numero sacri erant, forma & ma-
gnitudine Molossis pares vel maiores: ita edocti vt interdiu peregrinis
& indigenis qui lucū tēplumq; ingrederentur adularentur: noctu verò,
ebrios aut à via aberrātes, veluti officij causa præeuntes domū deduce- C
rēt: impios autē aut sacrilegos, aut qui furandi vel rapiendi studio vaga-
bātur ferocissimè dilaniarēt. Dionysii ex Syracusanis Colonos Adra-
nū deduxisse, argumēto esse poterit, quod quum Ictas Leontinorū ty-
rannus, Dionysio bellum mouisset, vt eum è regno eijceret, ceteris spe li-
bertatis ad Ictam deficientibus, Adranij ob necessitudinē quæ ipsis cū
Syracusanis intercedebat quod clientes & Dionysij patris essent, eius so-
cietatem recusarunt. Qua contumelia vt ipse interpretabatur, irritatus
Ictas, tum quod Corinthiorum amicitiam ambire ipso spreto dicebā-
tur, delectis quinque armatorum millibus, quum iam vrbe Syracusarū
magna ex parte potitus esset in eos mouit. salutē Adranitis fuit quod Ti- D
moleon à Corinthijs missus vt tyrannos è Sicilia expelleret, à Taurome-
nitans benignè acceptus appulisse nunciabatur. Ad eum Adranij qui-
bus Ictæ vires terrori erant Legatos mittunt; Timoleon legatione be-
nigniter audita, & capto tempore mille trecentos secum milites in expe-
ditionem rapit: aberat à Tauromenio Adranum XLII s. m. p. adhuc yia
aspera & fragrosa AEtnæ quoque cineribus squalescebat: Ceterum Ti-
moleon properandum sibi ratus, binis castris ad hostem peruenit: quem
postquam de via ex recenti itinere fessum, partim palantem, aut castra
metantem, partim & profundo ex defatigatione somno sepultum inue-
nit,

Anit, toto impetu in dispersos atque imparatos irruens, non solum castris exsist, sed & trecentis trucidatis, sexcentis in captiuitatem abreptis, reliquos fuga dissipatos profligat.

Adranij virtute Timoleontis primi omnium à seruitute liberati, eundem omni genere aggratulationis exceptum in urbem deducunt. Et huius tam letæ victoriæ Adranij ab Adrano deo suo tutelari prodigium tale sibi factum fuisse affirmabant. Adranum scilicet ostijs templi sponte patefactis, teli quod manu tenebat, cuspidem vibrasse: ipsum dei signum sudore copioso maduisse. quod ostentum sacerdotes non solum præsentis victoriæ, sed & sequuturæ omne felicissimum Timoleonti interpretabantur. Timoleon religione com-

B motus, ut quoque se deum Adranum venerari ostenderet, eiusque nume sibi propitiaret, more gentis, eidem Deo sacris operabatur, quum duo percussores ab Iceta immisi pastorum habitu ut custodes falleret in lucum ingressi, eundem ad aras dei obtruncare conantur, factum numinis benignitate creditur, ut alter percussorum per errorem, pro Timoleonte Leontinum quendam patricidam qui aris adstabat & ex Timoleontis contubernio erat, caderet, seque mox celeri inde fuga incolumis eriperet: Alter verò dum Timoleonti telum intentat captus, quia insidias eidem ab Iceta paratas & percussores immisos indicabat, vita donatur: alteri verò quia patricidam ultore, ut interpretabantur Deo peremisset, venia tentati sed non perpetrati facinoris concessa est. Timoleon tanto ereptus discrimini, & recenti insuper victoria, tanquam felicissimo ad res bene gerendas auspicio confirmatus: Tyndaritanis quoque societate sibi coniunctis, ex iisdem & Adranitis auxilia conscribit: & Syracusas versus exercitum mouet; primoque impetu Tycham capit.

C Ceterum quod ad situm aut rempublicam Adranitarum pertinet, nihil ulterius apud idoneos auctores (quantum nobis quidem compertum est) exstat: nisi id solum, quod eo tempore, quo Sicilia in Prouinciæ formam redacta fuit, Adranitæ stipendiarij facti sunt: quod arguit eos, aut in Punicis aut Siciliensibus bellis amicitiam Populi Ro. sequutos non

D fuisse; aut inter alios septemdecim Siciliæ populos, ut aciores Po. Ro. hostes, ita etiam inclementius ab eodem tractatos. Supra Adranum urbem, Teriam flumen ex duobus alueis in vnum confluere; adhuc frequentibus & maximis qui in Adranitano agro erant fontibus, ipsoque Adrano fluuio urbi cognomini augeri; adhuc anguillis omnium saluberrimis & laudatissimis abundare scriptores prodiderunt: quod forsitan etiam numismata Adranitarum, anguilla in iisdem expressa testari voluerunt. Verum quod eorum quæ etiamnum supersunt, Adraniorum numismatum Typi maximam cum Locrensiū numismatibus affinitatem habeant, ut urbs ipsa Adraniorum à Dionysio seniore condita

ADRANII
SERVITV
TE LIBE
RATI.

ADRANI-
TAE STI-
PENDIA-
RII POP.
ROM.

TERIAS
FL.

fuerit, Doris autem eiusdem Dionysij vxor & mater iunioris, ex Locris A
 oriunda erat: expendendum Lectori & cogitandum relinquimus, num
 Adranitæ in Doridis gratiam, aut ex Dionysij conditoris imperio, vt se-
 se Locrensiū clientes testarentur, in publicis numismatum monumē-
 tis eisdem typis ac symbolis, quibus Locrenses, vsi fuerunt: quod & alijs
 in Græcia ciuitatibus vsu venisse suo loco aperiemus, & auctoritate con-
 firmabimus. Adranum quantū ex Plutarcho & Diodoro colligimus
 à Tauromenio CCCXL. stadijs distabat: quumq; in eodē parallelo, quina-
 quaginta sex stadia vni AEuatoris tempori congruant: eius longitu-
 dinem comparatione ad Tauromenium facta, cōficiemus esse quadra-
 ginta & secundum globosam terræ superficiem, eius latitudinem trigin- B
 ta octo temporum definiemus.

T A Y P O M E N I T A N.

TAVROMENIVM Naxionum Colonia.

TAVRO-
MENIVM
CONDI-
TVM.

TAUROMENIVM ex ruinis Naxij vrbs (quæ Græcarum in
 Sicilia antiquissima fuit, & à Dionysio seniore euerfa) itidem ex
 ciuibus Naxijs duce Andromacho, viro vt opibus ita & prudentia claro,
 Timæi historici patre, conditum fuisse ad Taurum AEtnæ montis ra-
 mentum Olympiade centesima quinta, C. Licinio Caluo, C. Sulpicio C
 Petico Coss. anno ab vrbe cond. CCCXCIII. apud auctores idoneos me-
 moriæ proditum est. Collis enim qui vrbi condendæ imminebat, Tau-
 rus à Tauri similitudine dicebatur: à tergo Alpes Tauromenitanæ per-
 petuo iugo ad AEtnam pertinebant: ipsa vrbs in monte prærupto & as-
 pero, inedijs in rupibus, quæ partim in mare subiectum decliues, par-
 tim in altissimum elatæ præcipitium eam vndique cingebant, quata-
 men subsolanum respiciebat interruptis, & intercisis scopulis in vastam
 profunditatem dehiscens, loco & natura & situ munitissimo cōdi-
 ta erat. Verū quia hæc vrbs ex euerfa Naxo originem duxisse, ciuesq;
 Naxij in ea quasi renati videbantur, Naxi nomine eandem pro Tauro D
 menio auctores nuncupare consueuerunt.

APOLLO
ARCHA-
GETES.

Ceterū vt An-
 dromachus Tauromenij conditor se quoque religionis antiquæ ratio-
 nem habere testaretur, Appollinis Archagetæ signū secum à Naxo extu-
 lisse, templumq; ipsi apud Tauromenitanos (quod etiam numismata
 ipsorum & Symbolo & nomine testantur) extruxisse scribitur. Theo-
 clem enim eodem quo Naxon condiderat anno, aram Apollini Archae-
 getæ, cui & vota nuncuparent, & à quo oracula Naxij peterent erexisse
 veterum monumentis testatum est.

VINVM
TAVRO-
MENITA-
NVM.

Ager verò Taurome-
 nitanus vini apud scriptores celebratissimi, & quod in triūphalibus cæ-
 nis,

- A** nis, pontificalibus alijsque solennibus epulis pro Mamertino supponi solebat, feracissimus erat. Colles vitem & vuam, à generositate Eugeneiam vocatam producebant: quæ quoniam natiuo solo, vtpote feruenti & calido gaudebat; aliò translata, nullo lætius quàm Albano in Italia proueniebat: ceteris verò agris vel aceſcebat, aut ab innata suauitate degenerabat. Hinc Tauromenitani in numismate suo vua Apollinis Citharæ apposita, eam vuę generositatem vt sibi propriam asseruisse videntur. In mari verò quod littus Tauromenitanum alluit, nulli omnium laudatissimi & Romanorum delicijs exoptatissimi capiebantur. In eodem Litore Euripus sæpius die ac nocte quam in Eubœa ille
- B** qui septies intra viginti quatuor horas, reciprocabat, & eaquæ à Charymbdi vorticosis vndis inuoluta & demersa absorbebantur, eo loci reuomebantur: qua ratione Coprian à fimo eum locum à Græcis fuisse nuncupatum obseruo: A Tauromenio degreſſis, ad sinistram siue austrum versus, secundum sinuosi Litoris oram per duo M.P. Chersonnesus nō nihil in mare promissus Naxi vetustissimæ vrbis ruinas ostendebat. Ceterum quia Naxi mentio sæpius incidet, & ex eadem paulò postquā cōdita fuit, plures colonix Leontinum nimirū & Catana, vt iam diximus, adhæc Callipolis propagatæ sint: nunc etiam Tauromenium ex eiusdē quasi ruinis enatum; operæ precium fuerit breui enumeratione eiusdem
- C** vrbis initia, situm & interitus causſam referre. Theocles itaque Atheniensis, quum procellis & vi tempeſtatum in Siciliam exſcensionem facere coactus, insulæ fertilitatem, & cultorum solitudinem explorasset, Athenas repetit: ciuibus suis auctor fit, vt coloniam eò deducerent: sed quum non persuaderet, acceptis ex Eubœa magno numero Chalcidensibus, partim Ionibus, partim Doricis, & præcipuè Megarensibus iterum in Siciliam vela facit. Fuit is annus (nisi fallunt Chronologi) Olympiadis quintæ secundus; quum quarto eiusdem Olympiadis Syracusæ, ab Archia occuparetur: Septimo antequam Romulus urbem conderet anno. Theocles statim vt in terram descendit, tribus ab
- D** Aceſinis fluuij ostio passuū millibus, in flexu eius quam diximus chersonnesi Naxon condidit: mox & Archagetræ Apollinis, cuius oraculo ad secundum nauigationis cursum prosperè vsus fuerat, aram erexit. sequenti deinde tempore fanum quoque Veneris celeberrimum extra urbem Naxij construxerunt. Ager Naxius, quum campeſtri planicie ab A Etna monte decliuis longo tractu porrigeretur, frequenti Aceſinis fluuij aliorumque torrētium è niuibus in A Etna sole solutis inundatione stagnabat, aut cœno & illuue aquis in alueum relapsis tectus grauem & pestilentem ciuibus aërem exhalabat. Hinc factum vt quamuis ea ciuitas statim & ab exordio in magnam sese amplitudinem extendisset, præcipua

THEOCLES.

NAXOS
CONDITA.

pua tamen ac maior Naxiorum pars, vt aëris insalubritatem euitarent, A
 quinto vt Polybius; septimo vt Thucydides supputat anno, Theocle
 duce Leontinis pulsus urbem ipsorum & agros occuparent. Biennio in-
 de proximo, quum reliqua quoque ciuium pars Naxon ob aëris incle-
 mentiam atque insolentiam deserere cogeretur, Catanam quoq; vigin-
 ti octo à Naxo passuum millibus, duce Euagrio condiderunt. De Calli-
 poli apud scriptores antiquos excepto solùm nomine obscura admodùm
 memoria est. Naxios inde Hieron senior, etsi eos in potestate haberet,
 quòd tamen de eorum fide dubitaret; & vt dominationis suæ subsidia
 vndique confirmaret, patria eiectiones in Leontinos transcripsisse; & Græ-
 cos Syracusanosque in eam colonos deduxisse scribitur. Hinc quum B
 vrbs iterum coaluisset, anno primo Olympiadis quartæ & nonagesimæ
 à Dionysio seniore, quia ab eodem ob tyrannidis metùm descuerat, Pro-
 cle vrbs præfecto muneribus & pollicitationibus corrupto, per prodii-
 tionem capitur in occupatam Tyrannus omni crudelitatis genere desæ-
 uiit: ciues enim sub corona vèdidi; fortunas ipsorum militibus suis di-
 ripiendas concessit, agros Siculis finitimis diuisit, inde urbem funditus
 euerti, ita vt vix ruinarum vestigia relinquerentur, iussit. Andro-
 machus autem quotquot ex ciuibz dispersis colligere potuit, benignè
 habuit; & Tauromenium ex vrbs euerse ruinis, vt iam præfati, & deinceps
 profecturi sumus, condere cepit. supra Naxum tribus passuum C
 millibus Catanam versus, Acesinis fluuij, (qui plerisq; Asines, recetio-
 ribus quibusdam Onobala dicebatur) ostium in mare sese exonerabat.
 Ultra paulò maiore interuallo Acis flumen in mare irrumpit; sic dictum
 quod quasi telum arcu emissum cum maximo impetu & cursus rapidi-
 tate ferebatur; *Axiz* enim Græcis telum significat. Poëtarum carminibus
 hic fluuius celebratur: & additur fabula, quod quū Galathea Acis pueri
 forma capta esset, Polyphemum ob id amoris stimulis & Zelotypia in-
 census, Acim puerum peremisse: Neptunum cæsi adolescentis, commi-
 seratione eundem in fontem & fluuium qui nomen retineret, transfor-
 masset. Præterea quum Polyphemum Vlysses oculo orbasset, ipsum in D
 Vlysses fuga elapsus ex huius fluminis ripa saxa vibrasse produnt. Ab
 antiquitate obseruatum est, & recens adhuc experientia confirmat, etiã si
 Acis octo ferè stadijs à mari, ex A Etna perpetuis ignibus flagrate erum-
 pat, aquam tamen habere omnium fluuiorum frigidissimam. Ultra eius
 fluminis ostium versus orientem longa fronte in mare Ionium Xipho-
 nium promontorium sese in metam fastigiat: cui tres in Trianguli for-
 mam scopuli Cyclopi nominati prætenduntur. Xiphonium pro-
 montorium, à xiphiorum piscium copia, quibus hoc mare abundat vo-
 catum nonnulli opinantur. Xiphio pisci à parte rostri superiore quam
 in

NAXO
 REVERSA.

ONOBALA FL.

ACIS FL.

XIPHONIUM
 PROMONTORIUM.

- A** in ensis formam à capite exserit, nomen factum est. Is Thunno capitalis hostis & ipsum & sese nimio insectandi studio in piscatorū insidias præcipitat. Mirum quoque quod de Xiphio ab antiquitate proditum etiā nunc experientia constare affirmant, si piscatores dum Xiphijs insidian-
tur, Græco vtantur sermone, eosdem allici, sin barbaro quocunq; eosdē veluti ominosa voce deterritos dilabi. Ceterū vt vnde digressi sumus eò redeamus: sunt qui Tauromeniū Zancleorum, eorum qui Hyblam incoluerant coloniam faciunt. eam controuersiam numismatum anti-
quorū auctoritas tollere potest; quæ Tauromenij originē procul dubio à Naxijs repetunt: argumento esse poterit, Apollo Archagetes, quem
B Naxij statim à condita vrbe, vt supra diximus, vt tutelarem deum ve-
nerabantur, eundem enim & Tauromenitani in nummis suis, vt origi-
nem suam à Naxijs, eius numinis tutelarioris tanquam cultū & Symbolo
testarentur, excuderunt. Tauromenitanis ex legibus & insti-
tutis Andromachi coalescentibus pax & otium aliquamdiu fuit: donec
sub Agathoclis tyrannide crudeliter habiti, ab eodem deficerent: quod
optimates ipsorum, simul & Catanesium quos sub specie colloquij vsq;
ad sexcentos ad se euocarat, quia impotenti & crudelissimæ ipsius domi-
nationi semper infesti fuissent, iugulari iusserat. Quumq; præter Tau-
romenitanos reliquæ quoque Græcanicæ ciuitates eandem calamitatē
C perpeßæ conspiratione facta contra vim Agathoclis per Dinocratē ex-
sulum ducem Pœnorum societatem impetrassent, hoc solis ferè Tauro-
menitanis impune fuit, quod Agathocles contra Pœnorum duces nunc
in Sicilia, mox etiam in Africa grauissimo bello distractus, eos vlciscen-
di occasione prohiberetur. Ceterū quum M. Valerio Læuino con-
sule, Sicilia quæ regnum Hieronis fuerat, in Prouinciæ formam redige-
retur, Tauromenitanos vt quietis studiosiores, nec pessimè de Po. Ro.
meritos inter fœderatas ciuitates fuisse receptos obseruo: idque ea lege,
vt ne decumæ eorum venirent, ne naues, nautas, sumtusq; in nauarchos
dare cogerentur. Seruili inde bello, quod ab Euno quodā Syro & Cleo-
D ne seruus cum maximo totius Siciliæ motu, nec sine varijs Po. Ro. cladi-
bus conflatum fuerat, Tauromenitanos quoq; graui calamitate affectos
fuisse, memoriæ proditum est. Verum eo bello post triennium tandē
auspicijs P. Rupilij consulis confecto, prouinciaque iterum constituta
Tauromenitani eadem lege qua prius in amicitiam fidemq; Po. Ro.
recepti sunt. Postea quū Verres rapinis & flagitijs in Siciliæ administra-
tione nobilitatus, contra fœdus quod ipsis cum Po. Ro. erat, nautas & na-
ues ijs imperaret, plurimaque contra ipsorum libertatē iniquissimè de-
cerneret, statuam quæ Verri in foro posita fuerat euerterunt: Basin tamē
manere voluerunt: quod grauius in Verrem consultum iudicarent, si
K scirent

TAVRO-
MENITA-
NÆ REI-
PVB. STA-
TVS.

TAVRO-
MENITA-
NI FŒDE-
RATI PO.
ROM.

scirent homines statuam eius à Tauromenitanis esse deiectam, quam si A nullam ipsi vnquam positam arbitrarentur. Grauem inde calamitatem, quum Siciliam & Sardiniam Sex. Pompeius classibus teneret, & commercia impediret, ex improviso ab eodem occupata accepit. Sed postquam Cæsar Octavianus ex Leucopetra ad Tauromenium appulisset, ciuesque de deditioe compellasset, iisdem quamuis alias ad imperata prompti, à præfidiarijs tamen qui numero & viribus præualebant prohibiti, Cæsarem non admiserunt: qui quum ad Onabalæ fluminis ostiū exscensionem fecisset, Apollini Archagetæ sacra fecisse scribitur: quumque Pompeius ex inopinato apparuisset, classem Cæsaris ad Euripum Tauromenitanum occupatam depresit; nec multum abfuit quin & so- B cios nauales, vnà cum reliquis Cæsaris copijs in terram expositos opprimeret: saluti fuit, quòd Cornificius Cæsaris Legatus ab Agrippa cū exercitu missus Pompeianos in se converteret. ostentum quoque Cæsari factum postquam Archagetæ sacris operatus esset traditur: piscem videlicet è mari profiliens se ad pedes eius proiecis-; quibus ipsi maris imperium à Neptuno portendi augures interpretabatur. Ceterum Tauromenitanis apud Cæsarem victorem fraudi non fuisse, quod à Pompeij præfidiarijs oppressi, neque deditioem imperatam fecissent, neque alioqui suppetias ipsi tulissent; argumento esse poterit, quòd profligato Pompeio Coloniam eo cum iure ciuium Romanorum deduxerit: eosque be- C nigne semper habuerit. Timæum Andromachi filium historicum, ciuē Tauromenitanum fuisse supra retulimus: hunc longè eruditissimum, & ipsa verborum compositione non impositum. rerumque & sententiarum varietate copiosissimum Epithimæi cognomine donatum fuisse obseruo: quòd laceffendo, insultandoque non Platoni, non Aristoteli, non ipsi Thucydidi neque alteri cuiquam vel historico vel Philosopho (tanto carpendi studio tenebatur) parceret: interim sibi quod in alijs reprehendebat, indulgeret. Scripsit libros viginti de rebus in Sicilia & Italia gestis; quos adhuc superesse, etiam si non appareant, nonnulli testantur. Eum Agathocles Sicilia eiecit; quumque de viuo vlciſci se Timæus D non posset, mortuum omni cōtumeliarum genere, nimia animi impotentia cæcus, scriptis suis lacerasse traditur. Tauromenio nomen inde factum verisimile est. quòd Naxij patria expulsi ad collem Tau- rum aliquamdiu cum Andromacho mansionem fecissent,

περὶ τοῦ μέγεθός τοις ταῦρον, eius longitudinem Geographus xxxix s. latitudinem xxxviii. fere temporibus definiuit.

MES.

TAVRO-
MENIVM
COLONIA
CIVIVM
ROM.

MESSANA Messeniorum Colonia.

MESSANA vrbs Siciliae vt originem & situm, ita & nomen colonorum & ciuium varietate, subinde ab initio mutasse antiquitatis memoria proditum est. quare operæ precium me facturum credidi; si maiores, nomina & colonos vrbs paullo altius & à primis initijs breui enumeratione complecterer. A Peloro itaque austrum versus passuum XII. M. degressis, ad curuum litus, quod sinuoso flexu in Orientem sese aperit descenditur: ad eius concavam in interiore sinu oram Siculos

B vrbem condidisse scribitur, quam à loci instar falcis repadi situ Zanciam (*Ζάγκλαν* namque falcem Siculi vocabant) nuncuparunt. alij nominis originem ad Saturnum, qui ibi falcem qua patris sui Cæli virilia præsecuerat, abiecisset, referunt. nonnulli verò Zancium gigantem ibidem sepultum vrbi nomen fecisse affirmant. Variant alij, qui ab Orione Euphionis filio, nobili architecto vrbs originem repetunt; eamque à Zanclo, qui id temporis in Sicilia regnabat dictam volunt. Quemadmodum autem Zancle conditores varij recensentur, ita & conditæ vrbs sæculi ex tradentium auctoritate incertum est. In eo tamen præcipui auctores conueniunt, quod eodem ferè tempore condita sit, quo diluuium sub

C Ogyge factum refertur; quum & Aegyptus sub Amenophi rege fame laboraret. Si igitur Chronologi non fallunt, condita fuerit Zancle ante Troiam captam annis quingentis & triginta; ante Romam conditam non gentis sexaginta quattuor. Ceterum quum Cumæi ex Eubæa profecti omnia latè maria & latrocinij & piratica infestarent, Zanciam ob portus commoditatem, qui & tutum receptum, & situm ad insidiandum admodum opportunum propter incurritatem habebat, expulsis inde Siculis occuparunt. Verum quum aduersus Siculorum vires, qui arma in ipsos mouerant, se haud satis firmos sentirent Cratæmene, Sanno & Periere Chalcidensi ducibus, ex Cumis patria sua & Chalcide Eubææ

D inquilinos adsciuerunt, quorum copijs freti externam vim facile propulsarunt, & vrbem mœnibus & propugnaculis munierunt. Zanclei opibus & ciuium frequentia confirmati, alios iterum gentiles suos duce Anthinesto Chalcide, cõdendæ coloniae gratia, euocarunt: quibus quum & Messenijs quamplurimi armis Lacedæmoniorum pulsi sese coniunxissent, ij Zancleorum auxilio vsi, Rhegium (quod in Bruttij oppidum, sexaginta stadiorum intervallo, à Siculis conditum distabat) magno impetu terra marique adorti capiunt: eiectisque ciuibz ibidem sedem figunt: instituuntque ne aliunde quàm ex ijs qui è Messeniorum stirpe cum ipsis è Peloponneso appulerant, Reginorum princeps elige-

K 2

retur.

ZANCLA
VRBS.ZANCLA
A CUMAE
IS OCCU-
PATA.RHEGIUM
A MESS-
ENIIS CA-
PTVM.

MYLAS
ATHIME
KALCON-
DITAE.

ZANCLA
A SAMIIS
OCCUPA-
TA.

retur. quorum primum nonnulli Alcidamidam, quartum ab eo Anaxi- A
lam Critinei filium, rebus gestis claros numerant. Zanclei ea Messe-
niorum necessitudine & potentia confirmati, sicuti fortuna ac populo,
ita & imperio maximo per ea tempora incremento aucti sunt: usque
adeo, ut primum Mylas, mox & Himeram vrbes ac colonias in ea Sici-
lia ora quæ Etruscum mare respicit condiderint. Oenycinus inde Scy-
thes Zancleorum Princeps, Samios Darij Persarum regis armis fractos
& incerta sede vagantes, per Legatos ad coloniam condendam iuxta
καλὴν ἀπὸ τῆς, (loci nomen id in Sicilia, qua Tuscum mare prospicit, à lito-
ris commoditate dictum erat) inuitat. Samijs audita Legatione oblata
opportunitate, qua non solum à Medorum seruitute, sed & ab AEacis B
qua premebantur tyrannide liberarentur uti placuit in Siciliam vela fa-
cere. Accidit fortè, ut eodem tempore Scythes urbem quandam Siculo-
rum copijs è Zancleaeductis oppugnaret. Anaxilas itaque Rheginorum
tyrannus, cui Zancleorū potentia formidabilis erat, capto tēpore vten-
dum ratus, Samiorum animos (iam enim ad Locros Epizephyrios ap-
pulerant) à noua vrbe condenda alienat: ostēdit paruo labore, nullo fe-
rè periculo, Zancлам ciuibus & præsidio nudatā ab ipsis occupari posse.
Hinc Samij Anaxilæ cōsiliū sequuti, Zancлам ex inopinato inuadūt.
Zanclei vnā cum Scythe, ut suis suppetias ferrent, Hippocrate Gelæ ty-
ranno, cum quo fœdus & amicitiam coniunxerant, in auxilium euoca C
to, Zancлам citato agmine contendunt. Ceterum Hippocrates fidem
(quia armis plus poterat) cum fortuna mutauit: Scythæ itaq; tanquam
urbis suæ desertori & Pythogeni fratri ipsius vincula iniici iussit: eosque
in oppidulum Inuessam relegauit. Zancleorum verò exercitum, ea pa-
ctiōe Samijs prodidit; ut dimidium prædæ, eiusq; quod ex manubijs
accaptiuis conficeretur, haberet; dimidium item eius quod in agris pro-
uentuum aut. culturæ aut fundi esset: ea Samiorum perfidia, Hippocra-
tis scelere; Anaxilæque artibus, Zanclei dum vicinis suis bella mouēt,
proprijs sedibus eiecti sunt. Scythes fuga ex Inuessā elapsus, atque ad
Darium in Asiam profectus, ab eodem benignè habitus & iustitiæ laude D
commendatus, reliquum ætatis ibi transegisse scribitur. Sed ea Samio-
rum perfidia non diu inulta mansit: decimo namque postquam Zan-
cleos expulerant anno, Anaxilas fœdere quod cum illis pepigerat vio-
lato; Messenios qui Era à Lacedæmonijs expugnata, nouas sibi terras &
sedes querebant, (Sardiniam namque animo præceperant) accersit; hos
docet perpetuum sibi cum Samijs, qui Zancлам occuparāt bellum esse;
possidere illos tūberem, ac luculentum agrum. & urbem valdè opportu-
no loco sitam: qua si Messeniorum opera adiutus potiri posset, illam se
quamprimū Messenijs ut pote socijs & necessarijs traditurum. Placuit
Messenijs

- A** Messenijs consilium & fœdus; Anaxilas itaque hospites & gentiles suos in Siciliam traducit, ac statim Zancleus ille nauali, Messenij verò terrestri prælio fuderunt. quumq; ipsa vrbs terra mariq;e hinc à Messenijs, illinc à Rheginis obsideretur, magna iam murorum parte deiecta; ita vt, Zanclei urbem suam amplius defendi posse diffiderent, ad aras ac deorū templa confugerunt. Imperauerat Anaxilas, vt supplices nulla religionis reuerentia trucidarentur; reliqui cum vxoribus & liberis sub corona venderentur. Ceterum Gorgus & Mantichus Messeniorum duces facinoris atrocitatem deprecantes, Anaxilam rogarunt, ne quæ per summā iniuriam ipsi à cognatis Spartanis passi fuissent, aduersus Samios & Græcos committere cogerentur: impunitas itaque ijs concessa qui ad aras confugerant: ac fide vltro citroq;e data & accepta, imperium cum victis communicatum est. Ceterum Zanclem Anaxilas funditus euerti iussit, aliamq;e nouam mille ab ea passibus distantem condidit, quam à sua sociorumq; suorum patria Messenam, aut vt Dorica fert pronuntiatio, Messanā appellauit. Mantichus Herculis templum in noua iam Colonia erexit, quod Herculis Mantichi sanum deinceps, sumptō à conditore nomine vocatum est: non alia ratione quā Iupiter in Africa Ammon, & in Babylone Belus dictus; hic à Belo Aegyptio Libys filio; ille ab Ammone pastore, qui templa Ioui dedicarunt. Cōditam fuisse Messanā auctores prodidēre Olympiade vndetricesima; quo tempore annus à cōdita Roma octogesimus nonus, Tullij verò Hostilij Romanorum regis octauus agebatur. Anaxilas vt nouam urbem consilio & opibus iuuaret, Miccytho seruo Rheginorum rempublicam permisit, ipse cum Messanensibus comitate & summa erga omnes beneficentia vltus, breui effecit, vt vndique sibi probitatis & virtutis commendationē summa cum laude colligeret. Postquam autem in Olympijs mulabus vicisset, epulo ob victoriam Græcis exhibito, Messanā reuersus nummū cum binis iunctis mulabus signari iussit. qui etiam num hodie spectatur; pars eiusdem nummi altera leporē habet; additur causā, quod quū
- D** Sicilia prius lepores non gigneret, Anaxilas eos primus à se importatos nutrierit. Constituta inde optimis legibus república, urbem munimentis & propugnaculis instruxit. & vt necessitudine aliqua opes quoq; sibi confirmaret, Cydippam Terilli Himerensium tyranni filiam vxorem duxit. ea affinitas, nisi Gelonis Syracusani regis fortuna auertisset, exitiosa Anaxilæ futura erat: nam quum Terillus socer eius à Therone Agrigentinarum tyranno magna vi ab Himera eiectus & imperio exsutus esset; Anaxilas eius vliscendi gratia, cum Amilcare Carthaginiensium duce viro impigro, & militari prudentia claro, societatem & pactionem iniuit; vt coniunctis opibus Terillum restituerent, atque in eius rei fidē

ZANCLAE
AB ANA-
XILA CA-
PTA.

MESSANA
CONDITA.

filios quos ex Cydippa duos procreauerat Amilcari obsides dedit. Pœni A
itaque trecentorum millium vt quidam tradunt ex varijs gentibus exer-
citum duce Amilcare conscribunt; & Theronem Himeræ mœnibus sese
includentem, profligatis qui eruperant obsidione premunt. Theroni
Gelon Syraculanorum rex ex Demærata filia gener, cum quinquaginta
equitum, peditum verò quinque millibus auxilio venit; Amilcarem sa-
cris Neptuno operantem ex insidijs trucidat: classem Pœnorum iniecto
igne comburit; eorumque exercitu iuxta Soloëntem delero, Anaxilæ li-
bertatem & filios restituit; & pacem cum eodē facit. Mortuo inde Ge-
lone, quum Anaxilas Locros Epizephyrios funditus delere constituif-
set, Hiero qui Geloni fratri successerat, Anaxilam ab eo impetu minis B
reuocasse traditur. Paullò post ipso quoque Anaxila vita functo, Hiero
filios eius iam adultos ad se Syracusas accersit; eosdemque quàm beni-
gnissimè habitos donis insuper & muneribus ornat; societatem & ami-
citiam cum ijsdem coit: & quo fidem datam magis cōfirmaret, ostēdit.
quantum Gelonis fratris sui virtuti deberent; qui patrē ipsorum, ipsosq;
à Pœnorum seruitute assertos, incolumes & liberos dimisisset. mox ijsdē
auctor fit vt Messanam reuersi à Micytho qui in administrationē tute-
larem ex testamento pupillorum nomine successerat, imperij admini-
strati rationem reposcerent. Fratres Hieronis consilium sequuti Messa-
nam redeunt; abrogataq; Micytho omni potestate regnum paternum C
ita partiuntur, vt primogenitus Messanam; secundo loco natus Rhegiū
possideret. Ceterum quum iam suæ potestatis facti & per iuuenilem li-
centiam in libidinem & voluptates prolapsi, ciues etiam suos iniqua do-
minatione vexare, & in optimum quemq; insolentius sæuire capissent,
conspiratione facta à ciuibus suis eiectioni sunt; & respublica Messanen-
siū ab vnus dominatione liberata, quum Romæ S.P. Postumius Albus. Q.
Sernilius Priscus consulatū administraret. anno ab vrbe cond. CCXXVII.
Messanenses ea occasione libertatem adepti magna opum accessione, &
commerciorum ob portus commoditatem frequentia urbem suam au-
xerunt. Quumque eo bello quod Athenienses cōtra Syracusanos Le- D
ontinorum causā gerebant Atheniensium classi quæ ad ipsos appulerat
se dedere coacti fuissent, ab eorum iterum imperio à Syracusanis libera-
ti: mox quum & Leontinorū obsidione iterum premerentur, eruptio-
ne facta postquam Leōtinos magna clade affecissent, ipsos quoq; Athe-
nienses, qui exscensione è nauibus facta vt Leontinis opem ferrent, ac-
currerant, magna vi profligarunt. Postea quum Athenienses spe occu-
pandæ Siciliae bellum denuo Syracusanis mouissent, Messanenses in fi-
de Syracusanis data persistentes, Alcibiadem qui miris artibus & blandi-
tiji ipsos ad defectionem sollicitabat excludunt. Quumque Alcibiades
nonnullos

MESSA-
NA TY-
RANN DE
LIBERA-
TA.

A nonnullos ut urbem proderet muneribus corrupisset, haud multò post indignatus, quòd à ciuibus suis imperio priuatus ad causam dicendam Athenas reuocaretur; atque animi impotentia victus eosdem cum quibus prius prodicionem pactus fuerat, apud Syracusanos per iudicium detulit. Quibus interemptis, Syracusani Messanam firmiori frequentioriue deinceps praesidio munitam, contra Atheniensium assultus defendunt. pax inde Messanensibus fuit, etiamsi ab vtriusque Dionysij tyrannide interim oppressi seruiuerint: donec eo quoque bello quod Timoleon pro asserenda à seruitute Sicilia contra Pœnos gessit, à Giscone Carthaginensium duce, ciuibus per id tempus partim studio & factionibus inter se dissentientibus capta, in Hipponis tyrannidē prolaberetur. Ceterum quia Hippo trecentos, quos Timoleon in praesidium Messanensibus praefecerat, trucidari iusserat, & Icetam profugum receperat: eam vlturus iniuriam Timoleon contra Hipponem mouet; atque urbem terra marique arctissima obsidione cinctam acriter oppugnat. Hippon dum fuga elabi conatur, à militibus interceptus & vnà cum filiis in urbem re tractus trucidatur: ita Messanenses Timoleontis virtute in libertatem restituti, eadem usi sunt: donec Agathocle Syracusanorum tyranno, postquam aliquamdiu vires ipsius sustinuisent, tandem per pactiōnem in urbem recepto, optimatibusque ipsius mandato capite plexis, in eiusdem denique dominationem reciderent. Ceterum nulla grauior aut ciuibus magis exitiosa seruitus incubuit, quàm ea qua mortuo Agathocle à Mamertinis oppressi, despoliati ac demum ciuitate eiectioni, mutato insuper nomine pro Messanensibus Mamertini dicti sunt. Mamertini namque; ut nonnulli produnt, ex Samnio patria pulsi, quum circa Tauromenium aliquandiu consedisent; Messanensibus auxilio profecti, eorum urbem eiectionis ciuibus occuparant. Alij (quorum auctoritatem consensus scriptorum confirmat) occupatae urbis causam, in hanc ferè sententiam referunt. Mamertinos fuisse Campanos, qui sub Agathocle rege in Africa stipendia fecerant: ij in Siciliam reuersi, Messanam nihil hostile metuentem, immò per amicitiam intra mœnia admissi occupant: ciues partim vrbe eijciunt, partim trucidant: vxores liberosque eorum, mox & fortunas, agrosque sorte ducta inter se partiuntur. Eo scelere perpetrato pro Messanensibus Mamertini appellari cœperunt: urbemque deinceps non solum defendebant, sed eo audaciae progressi sunt, ut Catanensium & Tauromenitanorum agros infestis excursionibus depopularentur. Sub idem ferè tempus quum Pyrrhus in Italia pro Tarentinis contra Romanos bellum gereret, Rhegini terrore & hostis ferocia perculsi, praesidium à Po. Ro. petierant: missa est cum Iubellio praefecto legio Campana; ea foedissimum Mamertinorum facinus sequuta

HIPPO
MESSA-
NAE TY-
RANNI-
DEM OC-
CUPAT.

AGATHO-
CLES MES-
SANAET
RANNI-
DEM OC-
CUPAT.

MAMER-
TINI.

MESSA-
NA A MA-
MERTI-
NIS OC-
CUPATA.

MESSA-
NENSES
MAMER-
TINI AP-
PELLA-
TI.

MESSA-
NORVM
ADVER-
SVS PYR-
RHVM
RES GE-
STAE.

MESSA-
NORVM
ADVER-
SVS HIE-
RONEM
SYRACV-
SANVM
RES GE-
STAE.

quuta, urbē capta occasione inuadit, ciues partim trucidat, partim eiicit, A
fortunasq; eorū inter se distribuit: cū Mamertinis deniq; & freto & lce-
lere iuncti fœdus percutiunt. quorū auxilijs freti Mamertini vsque adeo
inualescebant, vt plerisq; etiā Siciliae urbibus tributa imperarent, vici-
nosque lacefferent; donec à Pyrrho qui Syracusarum & Siciliae rex de-
claratus erat. praelio victi, praesidijsque ipsorum multis è locis deiectis,
Mamertinorum insolentia refrenaretur. Verū postquam idē Pyr-
rhus breui post tempore Siciliae imperiū tam cito amisisset, quā faci-
le obtinisset, dum in Italiam transmittit, Mamertini (decem millia fu-
isse putantur) quum Signa conferre non auderent, Pyrrhi exercitum à
tergo carpere, & in loca iniqua subeuntē impetu facto, duobus elephan- B
tis, plurimisque ex ijs qui agmen posterius claudebāt caesis turbare; Pyr-
rhus autem conuersis in hostem signis, etiamsi vulnere tardaretur, praeliū
instaurare: mox Mamertinus quidam robore corporis ferocior, vulne-
rato regi insultans, eundem ad singulare certamen prouocat. Pyrrhus ira
& dolore excandescens tota vi & impetu in Barbarum insurgens, eundē
magno ictu in duas partes dissectum profternit: hinc Mamertini Pyrrhi
vires ac robur admirati conterriti; fuga dilabuntur. Mox quum post
Pyrrhi discessum factionum partiumque studijs res Sicula ad Pœnos in-
clinare videretur, Mamertini occasione vsuri Syracusanis (qui soli in to-
ta Sicilia cum Mamertinis Pœnorum imperiū detrectabant) bellum C
mouent. Syracusani ea necessitate coacti Hieronē Hieroclitī filium vi-
ginti tunc annos natum, primò urbis Praefectum, mox etiam imperato-
rem creant. Is vt Syracusas & exercitum à seditiosis militibus purgaret,
simulata in Mamertinos expeditione, castrisque ad Centuripam (vrbs
ea supra Catanam Aetnae propinqua montibus sita erat) positis, ad
Cyamosori fluminis ripam aciem ex mercenario milite contra Mamer-
tinos instruit: hinc quasi alio itinere hostem inuasurus, Syracusanos
equites peditesque secum deducit: quo stratagemate quum militem cō-
ductitium & nouarum semper rerum audum Mamertinis trucidandū
obiecisset, ipse conuerso agmine cum Syracusanis profectus in urbem D
incolumis reuertitur. Purgato ea ratione à seditionum materia exercitu,
habitoque in supplementum copiarum nouo delectu, Mamertinos re-
centi victoria exsultantes, ad Longani fluminis ripas (labitur is per My-
laeum agrum) assequutus, caesis praecipuis ipsorum ducibus magna clade
afficit: atq; hanc potissimum ob victoriā Syracusas reuersus rex om-
nium ciuium acclamatione salutatur. Mamertini aduerso praelio ab
Hierone fracti, quum & Rhegium à L. Genucio Consule expugnatum,
legionarios autem, qui fidem violauerant, Romae virgis caesos & securi
perculosos seuerō admodum exemplo nunciaretur, sibi que simile sup-
plicium

- A** plicium metuerent, ad externa auxilia, sed variantibus sententijs respicere cæperunt: pars ad Carthaginiensium opes nonnulli quibus sanior mens erat ad Romanas inclinare. Romani intellectis per Legatos Mamertinorum postulatis, postquam diu deliberabundi facta utilis ad honestum comparatione dubitarent, an Mamertinis & dei violatoribus, Romani qui seuerum ob eandem noxam in suos exemplum paullo ante statuisent auxilium ferrent? consultiq; super ea patres nihil decreuissent, placuit rem populi comitijs & suffragijs peragere, populus Mamertinis opem petentibus auxilium esse ferendum iussit. Mouebat potissimum, quod metueret ne Carthaginienses, quorum præsidium iam
- B** in arcem à Mamertinis receptum nunciabatur, Sicilia vniuersam, quæ præter Syracusas & Messanam iam tenebant, hac vñ opportunitate occuparent. Bellum itaque Punicum, quod cum Pœnis viginti tribus deinceps annis Romanus pro Sicilia terra mariq; gessit, Ap. Claudio Cōsuli populi iussu ob hanc occasionem populi iussu mandatum est. cui quod primus caudicem, hoc est nauem belli in Siciliam gerendi causa cum exercitu conscenderit, Caudici cognomentum factum fuisse obseruo. Mamertini de societate & auxilio Po. Ro. certiores facti, arcis præfectum quem Pœni miserant eijciunt: in hunc Carthaginienses veluti proditorem, alioqui non tam facile loco munito cessurum seruili supplicio in crucem sublatum sæuierunt. Mox contractis vndique copijs, terra ab ea parte qua Austrum, qua Pelorum siue Septentrionem respicit mari obsident. Hiero quoque vti Mamertinos, qui vniuersæ iam Siciliae ob rapinas & partium studia graues erant deleret, capta occasione societatem cum Pœnis cōiungit; castraq; ad Chalcidicum montem (distabat is ab vrbe duobus millibus pass.) metatus urbem arctissima obsidione cingit. Ap. Claudius interea Consul nocte silenti Pœnorum classem præteruectus, Messanam cum exercitu appellit; omniumq; gratulatione exceptus, postquam arctissima obsidione urbem premi, Mamertinos fame laborare intellexisset; dum se hostiū copijs imparem metuit;
- D** pacis condiciones proponit: eas quum hostis reijceret, sumto ex necessitate consilio, Hieronem seorsim inuadit: prælioq; fractum à Messana repellit: Carthaginienses vt Hieronem profligatum acceperunt, obsidione soluta in vrbes quæ ipsorū imperio parebant dilabuntur. Ap. Claudius interea fugientem Hieronis exercitum magnaceleritate assequutus, & ad Syracusas vsque non sine magna strage persequutus, Hierone cum reliquijs copiarum intra urbem recepto, Syracusas etiam ipsas obsidione cingit. Proximo inde anno. M. Valerius Maximus & M. Otacilius Crassus Cōs. in Siciliam cum quatuor Legionibus traijciunt. xvi. millia peditum, mille ducenti equites, præter ea quæ à socijs erant auxilia recensebantur.

BELLI PV
NICI PRI
MI INITI
VM.

MESSA-
NA A POE
NIS OB-
SESSA.

FOEDVS
S.P.Q.R.CVM
REGE HIE
RONE.

censebantur. pleraque itaque Siciliae ciuitates quia vim & opes Roma- A
norum metuebant, eiectionis Pœnorum praesidijs ad Consules deficiunt:
ipso quoque Hierone iam rebus suis diffidente, Consules pacem cum
ipso ijs legibus faciunt, ut captiuos, qui ciues sociique Romanis essent si-
ne precio dimitterent: t. argenti talenta centum penderet: socius deinceps
atque amicus Po. Ro. esset. Quam pacem Hieroni, Syracusanisque ac
populo vicissim Ro. salutarem fuisse euentus docuit. Re itaque a consu-
libus in Sicilia fortiter ac feliciter gesta, Tauromenitani, Catanenses &
quingenta vrbes in fidem Po. Ro. acceptae sunt. Valerium autem
Consulem à Messana capta Messallam deinceps fuisse cognominatum
à Latinis scriptoribus memoriae proditum est. Vicesimo inde anno B
C. Lutatius consul in Siciliam missus magnaue celeritate usus summam
victoriae imposuit: dum altero quo hostem primum viderat die, classem
Punicam comiteatu grauem, proprioque apparatu & instrumento im-
peditam oppressisset, Pœnos ad pacis condiciones cogit.

MESSA-
NENSES
FOEDERA
TI PO. RO.

Mamertinos siue Messanenenses inter foederatas Po. Ro. ciuitates nu-
merari obseruo, & immunitate donatos: praeterquam quod naues nau-
taeque & sumptus in nauarchos eisdem imperarentur. Ceterum Mes-
sanenses eo Po. Ro. foedere felices, pace & opibus floruerunt: bellis quo-
que Seruilibus, quibus Sicilia usque in perniciem ferè afflicta fuit, seruos
suos, quod ipsis salutis fuit, in potestate habuerunt. Quumque bello civili C
quod contra Marium Sulla gessit, Messanenenses Cn. Papirium Carbonem
& Q. Valerium Perpernam Marianarum partium duces proscriptos hos-
pitio excepissent; Cn. Pompeius ad motum Siciliae componendum mis-
sus, in Messanenenses velut hostium hospites ac fautores seuerius consul-
turus erat, nisi deprecatione mitigatus, & foedere quod ipsis cum Po. Ro.
erat obstrictus sententiam mutasset. Carbonem tamè & Q. Valerium
ibidem deprehensos capitis supplicio affecit. Postea etiam sub iniqua C.
Verris Praetura, qua Siciliam rapinis & furtis lacerasse traditur, in gratiam
Heij primarij ciuis benignè habiti sunt. in eius Heij domo sacrarium
fuisse celeberrimum eo saeculo tradit Cicero; in quo praeter cetera qua- D
tuor signa pulcherrima viscebantur: vnum Cupidinis marmoreum Praxi-
telis opus; alterum Herculis aeneum egregiè a Myrone politum, reli-
qua duo signa non quidem magna, sed eximia & artis & venustatis erant;
quae virginali habitu ac vestitu, manibus sublati sacra quaedam more
virginum Atheniensium in canistris reposita super caput sustinebant, &
Canephorae vocabantur, Polycleti opera: erant & tabulae, quae totius sa-
crarij religionem statuarum numerum ac nomina cum suis auctoribus
recenserent. Conuetum quoque quotannis Messanae à Praetoribus in-
dici solitum iuris dicendi causa, ab antiquitate proditum est.

Siculo

- A** Siculo inde bello quod Cæsar Octavianus cum Sex. Pompeio mutuis magnisque cladibus, per annos complures gessit; Cæsar euocato tandem ex Africa ad auxilium cum duodecim legionibus Lepido, coniunctis cum ipso copiis Messanam obsedit: Cæsare autem ad Pompeiū bello persequendum digressio; Pompeio verò propter summas quibus undique premebatur angustias relicta Sicilia, Cephalleniam versus turpi fuga cursum tenente, Plemminiū qui fugato Pompeio Messanam tenebat, Lepidum certis pactationibus intra Messanam receperat: Lepidus autem urbem tam suis quàm Plemminiū militibus ad prædam concesserat. Ceterum Cæsar intellecto Lepidum animo à se alienatum quod
- B** eo non tam collega, quàm legato vteretur: atque hinc proprijs commodis studentem pacta cum Pompeio occulta inijsse, postea reuersus Lepidum imperio & exercitu exutum, Circeiosque relegatum, Sicilia expulit: & postquam ciues Messanenses metu dilapsos summo studio undique collegisset, urbem ipsorum pridem inter foederatas receptam nunc insuper latinitate postea etiam ciuitate donauit. Ager Messanensium ab occasu montium iugis, continuisque collibus neque tritici neque frumenti feracibus claudebatur; vinetis tamen abundabat, vinisque laudatissimo; quod apud priscos Iotalinum postea Mamertinum dictum suauē ac robustum in publicis epulis & cœnis triumphalibus,
- C** Cæsar Dictator apposuisse scribitur. quattuor enim vini genera ex maiorum institutis præbebantur; inter ea Mamertinum quartum obtinebat locum: ita ut Falernum, Chium, Lesbium & Mamertinum deinceps præberetur. Surgit inter eos colles mōs celsissimus, qui Neptunius dicebatur: è cuius specula in Adriaticum vsque mare atque Thyrrenum prospectus erat: vertex in altissimum hiatus, perpetuo ventorum flatu mirandum despiciebat. Dionysius quoque fluuius, ab auri ramentis quæ alueo suo vehere creditur, Chrysorrhoas dictus, iisdem è collibus delabitur. Metallis hunc agrum diuitem fuisse argumento est, quod specus & cauernæ in rupibus excisæ, in quibus auri argenti que fodinas prisce exercuerint, etiamnum visantur. In iisdem & alumen effoditur: ferrum item & marmor Porphyreticum. A Messana Pelorum vsque per XII. M. P. Pōpeium Magnum viam strauisse quæ ab ipso Pompeia dicta, uti & à Valerio Lilybæum vsque Valeriam veterum monumentis proditum est. A Peloro Euripus siue fretum Messanense incipit, propter Scyllam & Charybdin, naufragijs infame. Scylla enim sublime saxum, Calabriae litoribus imminens, procul intuentibus in humanam superiore sui parte formam sensim veluti è mari emergere videtur: latentibus subter breuia acutis asperisque scopulis, naues cæco impetu allisas frangit: ij scopuli in cauernosos anfractus dehiscunt, in
- L 2
- quos

MESSA-
NENSES
LATINI-
TATE ET
CIVITA-
TE DONA-
TI.

MAMER-
TINVM
VINVM.

SCYLLA.

CHARYB-
DIS.

quos quum mare suo aestu violentum absorbetur aut respirat, tumultu- **A**
 ando efficit, ut canes latrantes & lupi ululantes exaudiri videantur. Cha-
 rybdis mare feruentissimum, immenso recessu profundum & vorticum
 sauitia vertiginosum est: distat à Scylla Messanae imminens quindecim
 millib. pass. Quum namque fretum Messanense Peloro & Cæny pro-
 montorijs, tum gemino litore & sinuosis flexibus coarctetur; inde sen-
 sim paulatimque pandentibus sese ad Austrum angustijs, ampliori spa-
 tio diffundatur; accidit ut maris fluxus per continuatas vorticum circū-
 gyrationes in altissimam pyramidem deorsum fastigiatus, veluti in ab-
 ruptam abyssum dehiscat: mox quum impetu & vorticum collisorum **B**
 fragore, supina facie resilit mare, subito in vastum hiatum & immensam
 voraginem resorbeatur; usque adeo ut vel maxima nauigia gurgitibus
 suis in gyrum contortis secum rapiat, & violentia sua deprimat, eadem-
 que aut scopulis allisa aut absorpta ad Tauromenitanū Euripū eijciat.
 Fretum verò ipsum ubi angustissimum est in passus mille quingentos,
 ubi latissimum in duodecim millia pass. patet: aestuumque reciproca-
 tionem statis horis tanta velocitate simul & atrocitate patitur, ut aestibus
 alternatim modò in Etruscum, mox in Ionium mare versis, vêtos etiam
 ac nauigia suo cursu frustretur & sistat, vel secum auferat. Hinc Scylla &
 Charybdis in proverbia cōcesserunt; & Poëtarum carminibus in mon- **C**
 stra & canes latrantes transformatæ sunt. Corallum in freto Messanen-
 si laudatissimū gigni scribitur: fruticis id genus est, quod sub aquis her-
 bescit; ubi aërem senserit in lapidem purpurei coloris oculis gratissimū
 durefcit. Capiuntur in eodem & Xiphij pisces omnium laudatissimi:
 adhæc veteribus Græcis Plotæ, Latinis quod summis in aquis fluitent
 Flutæ dictæ, omnium sapidissimi verno tempore; præterea murenæ lau-
 torum mensis expetitæ, adeo obesæ, ut sagina sua in nimijs solis ardori-
 bus obtorpescentes, adusta cute sese neque mergere queant, & piscantium
 manibus veluti offerre se in prædam videantur. Messanae quidem lon-
 gitudinem Geographus xxxix s. temporibus, latitudinem xxxviii s.
 mensurat. Ceterum quia Mylas Zanclearum coloniam fecimus, enu- **D**
 meratione breui, quantum apud scriptores de iisdem exstat complecte-
 mur. eas ad Chersonesi, (quæ III. P. M. in mare Etruscum procurrebat)
 cervicem fuisse conditam, nomenque ipsi à Myla flumine (quod nigras
 veheret aquas) factum; adhæc id oppidum postea Sex. Pompeio præci-
 puam belli quod contra Cæsarem Octavianum gessit sedem fuisse ob-
 seruo. Quumque ager frumenti, vini, oleique feracissimus sit, ibidem
 Solis boues fuisse pastos, Vlyssis somnium, & sacrilegium à socijs ipsius
 commissum Poëtæ prodiderunt. fabulæ originem hinc nonnulli repe-
 runt; quòd mare prope Mylas purgamæta fimo similia in litus expuat.
 auctores

MYLAE
ZANCLAE
ORVM CO-
LONIA.

A auctores habeo, qui circa Mylas hieme fontes arescere, æstate verò ita exundare prodant, ut etiam amnem conficiant. Phocylidem Poëtam qui Theocriti Syracusani tempore scripsit, Mylis oriundum veterum monumentis testatum est.

TYNΔAPIEΩN.

TYNDARIS Laconum Colonia.

TYNΔA-
KIS CON-
DITA.

TYNDARIN Lacones condidisse, ei que nomen à Tyndaro Ledæ patre (ea mater Helenæ deinde Castoris & Pollucis fuit) fecisse à veteribus memoriæ proditum est. Sita erat in colle edito: à mari præcípites & inaccessas rupes habebat: ceterum quæ radices earum maris æstu vorticibusque sensim exesæ essent, sæuientibusque tempestatibus vndarum insultus magna cum violentia in easdem ingruerent, dimidia pars vrbs reuulsa, subsidentibusque rupibus in Pelagus subito prolapsa traditur. Eam urbem ut vetustissimam ac nobilissimam; ita commeatu fecundam & ciuium fortunis opulentam, bello quoque maritimo commendatam fuisse obseruo. Apud Tyndaritanos Mercurij fanum erat solennibus sacris frequens & celebre, & in eo Mercurij simulachrum precio, artificio ac pictura illustre: quod capta à Carthaginensibus vrbe Carthaginem delatum, à Scipione AEmiliano deleta Carthagine Tyndaritanis restitutum fuit, ac summa ciuium aggratulatione suis sedibus repositum. Tyndaritani eo potissimum Africani beneficio commoti, foedus quod cum Romanis percusserant, fideliter seruauerunt. Medio in foro equestres M. Marcelli statuae erant, magno artificio elaboratae. Ceterum Tyndaritani improba C. Verris auiditate ob illud Mercurij simulachrum vexat iactantique sunt: inter quos Proagoras nobili loco natus præcipuam iniuriam tulit: qui quum Melsanum signum illud à Verre deferre iussus, id sibi inconsulto senatu sub capitali pena non licere respondisset, virgis caeso, maleque multato, Verres etiam capitis supplicium, ni illud quam primum referret, minatus est. quumque Proagoras neque lacrimis aut sui commiseratione id à Senatu impetrare posset; neque ipse sua auctoritate statuam demoliri auderet; à Verris licitoribus vestibus spoliatus ac iterum virgis caesus, vrente etiam bruma per diem ac noctem ad Marcelli statuas sub dio, in imbre, in frigore relinquitur; donec populi tandem commiseratione simulachro promisso, vix viuus inde abductus est. Quam ob sauitiam Verres à Zosippo & Ismenia patricijs Tyndaritanis apud Senatum P. Q. Ro. accusatus, Cicerone perorante Prætura se abdicare coactus est. Salutare Tyndaritanis fuit, quod semper in omnibus Punicis Siculisque bellis amicitiam Po. Ro. sequuti, omnia

TYNDARI
TANI LI-
BERI ET
IMMUNES.

DIANA
FASCHELIS.

VENVS
HEGEMONES.

DIANA
AYTOAZ
MOZ.

AGATHYR
SVM.

eidem semper cum belli adiumenta, tum pacis ornamenta administra- A
sent. Eo verò bello quod Cæsar Octavianus contra Sex. Pompeium
gessit, M. Agrippa deiecto Pompeij præsidio Tyndarin occupavit, eaq;
pro belli fide usus, Mylis receptis Pompeium ad Naulochos prælio na-
uali victum profligavit: quo bello confecto, Tydaritani, quia operam
quoque suam Agrippæ in eijsciendo Pompeij præsidio præstiterant, ei-
que naues instructas socios nauales, sumtusque in Nauarchos suppedita-
ssent, à Cæsare victore libertatem & immunitatem impetrarunt. Sunt
qui memoriæ prodant, Orestem Tyndari ex Clytemnestra filia nepotē,
postquam in Taurica sese à matricidio (matrem namq; ob adulterium
cum Aegystho, vt patris Agamemnonis cædem & domesticam iniuriā B
vltisceretur, furore correptus occiderat) expiasset, occiso Thoante, Dia-
næ Fascelidis simulachrum surripuisse: cognomē autem Dianæ, inde fa-
ctum esse; quod eius simulachrum, vt melius falleret Orestes, fascibus
circumdatis opertum abstulisset. Longa inde peregrinatione Orestem
ad Tyndaritanos, vt ad gentiles & necessarios appulisse. quod ideo pau-
lò latius à nobis relatum est, vt prudenti lectori cogitationem iudicium
que relinqueremus de Tyndaritanorū numismate, quod solū ad manus
nostras peruenit, in quo Dianæ caput aduersa; auersa parte Veneris He-
gemones quæ Cupidinē manu ducit, imago Myrtea circumducta signa-
ta sunt. Obseruo etiam Dianæ cognomentum apud Lacones Lygode- C
smo fuisse; (cuius hic iccirco mentionem facio, quod Tyndaritani La-
conum coloni sint) nomen autem illud ipsi à Lygo arbuscula, siue vitice
factum fuisse; quod eius flagellis ob lentitudinem ad aram Dianæ, ipsi se
mutuo pueri exercebant: vt corpus ad patientiam & obedientiam tole-
rando indurarent. A Tyndari in Septentrionem digressis, ostium He-
liconis fluminis sese aperit: in occasum verò, editus mons erat, in quo
templum Iouis olim fuisse conditum scriptores nonnulli prodiderunt:
ab eo descendētib; Timethi fluminis ostium occurrebat: a quo in oc-
casum mille passibus Lipara insula distabat. secundum litus in Austrū
ad xxx. M. P. progressis Agathyrsum vrbs ad radices editissimi montis D
situm erat, quod Agathyrsum AEoli filius condiderat. Ea vrbs Marcel-
lum & Læuinum Consules Romanos comiter habuit, & omni ope
adiuuit. Ceterum quod ad Tyndaris situm secundum globosam
terræ superficiem pertinet; eum Geographus secundum lon-
gitudinem xxxviii. partibus cum quadrante; se-
cundum latitudinem xxxvii. partibus
mensurat.

AGY.

AGYPINAION.

AGYRINA Corinthiorum Colonia.

SVbiemus Tyndaridi Agyrinam, maritimæ ciuitatis mediterraneam: in eo non sequuti litoralem vt hætenus tractum, sed ordinem potius Geographicum. Vtraque enim vrbs æqualiter ab insulis fortunatis, horis duabus cum septunce in ortum vergebat: etiam si a medio habitati orbis inæqualiter: Agyrina namque Tyndaride LX. M.P. Australior, exiguo quidem spacio citra Ennam (quam Siciliae umbilicum esse opinabantur,) distabat. De Agyrinæ conditore, & primis colonis, etiam si vetustissimam esse urbem satis constet, obscura tamē apud scriptores memoria est. Sita erat in monte editissimo & asperrimo, ad Austrum Aforinis campis & collibus cingebatur: a septentrione agrum lætissimum & feracissimum, qui Chrysa flumine irrigabatur despiciebat: colles verò frequētes admodum, siluis vestiti, venationibus, & aucupio, ipsiusque Dianæ venatricis luco celebreserant. Fama tenet, Herculem adhuc viuum ab Agyrinensibus pro Deo cultum; templumque ei atq; Iolao ipsius ex Iphicle fratre nepoti, cultu ac donarijs magnificū fuisse exstructum; in quo vtrisque veluti Dijs Olympicis diem festum & solemne frequenti totius Græciæ conuentu celebrabant. Iolai vt Herculis patruī sui laborum socij & peregrinationum comitis fama apud scriptores nobilitata est. commēdatur eius potissimum virtus, eo nomine, quod Sardiniam insulam domesticis malis oppressam liberauit; quod Sardos gentem vagam nullis legibus, nulla societate aut necessitudine coniunctam, Atheniensibus & Thespiensibus sibi adiunctis ad concordiam & agrorum culturam ciuilemque societatem, condita Olbia ceterisque urbibus, legibus & institutis composuerit. atq; ob ea merita Sardi Iolao ad sepulchrum eius vt numini tutelari tēplum posuerunt; ac sese ab eodem Iolenses nuncuparūt. Herculem præterea vt Iolaum posteritati commendaret, Agyrinenses ceremonias, ac solemnes ludos docuisse, quibus eūdem Heroem colerēt auctores prodiderunt. præcipuum inter ceremonias fuisse obseruo, quod ingenui comas suas Iolao sacras tamdiu alerent, quoad ætate legitima, & consulto per victimas Deo, eas tondendi potestatem sibi factam obseruassent. Magna eius voti concepti apud Agyrenæos religio erat; siquidem ij qui negligentius comas nutriebant, aut votum legitimo tempore non soluebant, statim ex ira numinis, linguæ vsu orbatī obmutescabant; totoque corpore squallidi donec Iolao sese expiassent, contabescebant. Porta urbis per quam ad ludos solemnes egrediebantur. Heraclea in Herculis honorem vocata erat. Ludi ex pugilum paribus & equestri certamine dabantur. Additur fabula.

AGYRINA
OFFIDVMDIANA
VENA-
TRIX.

IOLAVS.

AGYRIS
AGYRI-
NENSIVM
TYRAN-
NVS.

APOLLO-
NIADES
TYRAN-
NVS.

fabula: quum Hercules per viam Agyrinensium faxis stratam, armenta **A**
duceret, vestigia bouum iisdem faxis veluti ceræ impressa fuisse relicta: at-
que eo prodigio commotos Agyrinenses, Herculi dum adhuc inter mor-
tales ageret, haud aliter quàm si iam inter Deos relatus esset, ipsiusq; ne-
poti Iolao sacris operatos: quæ sacra magna cum religione ad posterita-
tem propagata sint. Agyrinensium opes & potentiam in magnam sese
amplitudinem extendisse argumento est, quod Agyris, ipsorū sub Dio-
nyfio seniore tyrannus postquam optimatibus trucidatis dominationē
sibi confirmasset, oppida, arces, castellaque vicina in potestatem redege-
rit; viginti ciuium millia armare potuerit, pecunia, com meatu, omniq;
instrumento bellico abundauerit. Ceterum cum idem Agyris a Mago **B**
ne Pœnorum duce in societatem sollicitaretur, ad Dionysium flexit: ac
fœdere cum eodem percusso, exercitum ipsius stipendio & com meatu
recreauit. Magonem verò ob regionis & viarum imperitiam a cōmea-
tu interclusum, magna insuper clade oppressisset: ni Dionysius dum Sy-
racusani pugnae potestatem ipso recusante tumultuosius poscunt, militū
suorum seditione perturbatus, pacem cum Pœno facere coactus fuisset.

Affectam deinceps Agyrinensium rempublicam, sub Dionysio Iu-
niore, multosque ciuium in alias vrbes, ob tyrannorum odium vel me-
tum commigrasse; urbemque ciuium infrequētia sub Apolloniadis do-
minatione per annos aliquot desertam fuisse obseruo. Verum Timoleon **C**
postquam deiecto Apolloniade, Agyrinenses libertati restituisset,
miratus in tanta agrorum multitudine, in ea situs amœnitate ac soli fœ-
cunditate, vrbs amplissima ob bellorum motus, & tyrannorum odium
solitudinem, decem millia Græcorum partim è Corintho, partim è reli-
quis vrbibus, quæ cum Corinthijs aliquam reipublicæ necessitudinem
habebant delegit, eosque in Agyrinensium urbem colonos & ciues cō-
scripsit: optimisque legibus & institutis eam rempublicam constituit.
Ita Agyrinenses in pacis artibus diu floruerunt; Theatro interea omniū
excepto Syracusano per totam Siciliam pulcherrimo a se exstructo. Inde
post Agathoclis mortem Pœnorum armis denuò in seruitutem præci- **D**
pitati, bello Punico secundo eiecto Pœnorum præsidio Romanum ad-
miserunt, & Marcellum primò, inde Læuinum, Cōsules auxilio, com-
meatu & hospitij iure coluerunt. Ita vt ne vel contra infimum etiam ci-
uium Ro. Agyrinenses postea vllò in officio defuisse, aut aliàs obfuisse
testatum sit. Quibus meritis obtinuerunt, vt in constituenda Siciliae
provincia, eodem iure essent, quo antea fuissent: eadem cōditione Pop.
Romano parerēt, qua suis antea paruissent; illud tantū ipsis etiam assen-
tientiibus institutum, vt ager ipsorum decumanus esset, hoc est vt Agyri-
nenses decumam prouentuum sine pretio soluerent. Fuit itaq; Agy-
rinensium

QUINQUE
PRIMI
AGYRI-
NENSI-
VM.

- A** rinensium deinceps respublica, tum Quinque primorum, tum aliorum magistratuum dignitate; adhuc ciuium locupletium, & summorum aratorum fide Populo Ro. commendatissima. Quinque primos autem in Prouinciarum ciuitatibus, ut Decemprimos in Municipijs, ex ordine Decurionum delectos, iisdemque tributorum exactione & ararij curam fuisse commissam obseruo. Magistratum Agyrinen- sium magnam animi fortitudinem & constantiam fuisse, argumēto est. quod quum Verris iniurijs & contumelijs premerentur, adhuc decumis contra foedera estimatis, iniquissimo easdem precio soluere maximo cum aratorum detrimento cogeretur; sextertium sexagies sese multari malue- rint quam ad eius condiciones pactionesque; quidquam concedere. Agy- rinam a multis saeculis etiam suis ruderibus obrutam & sepultam, (inte- reunt enim vrbes regna & respublicae; mortalium omnia caduca & fra- gilia sunt, nisi historiae beneficio posteritati monumenta sui relinquant) vix aliud usqueadeo ab interitu & obliuione vindicauerit, atque id quod Diodori historici patria fuerit. vixit ille sub Iulio Caesare & sub Augu- sto. Caesarem Dictatorem DEI cognomento suis in scriptis frequen- ter ob rerum gestarum magnitudinem afficit. Huius vrbis nomen va- riè apud auctores proditum fuisse obseruo. Stephanus *Αγύρινα* & genti- licium *Αγυριναίος*, uti & numismata antiqua etiam si ex Dionysio *Αγίριον* laudet. Agurium etiam Ptolemaeus nuncupat; & Cicero, Agyrinensem populum & Agurium urbem probat. quibus Argyra placet, & ab argēto nomen deducunt, vitiosa scriptura deceptos esse, & Stephani ordo in vr- bibus recensendis & numismatum auctoritas cōuincit. Agurium Geo- graphus ita definit, ut ab insulis fortunatis xxxviii. partibus cum qua- drante; ab AEquatore xxxvii. absit. Quumque Enna Secundum lon- gitudinem habitati orbis, vnius partis sextante in occasum tantum ab Agurio recederet, versus Septētrionem vncia superaret; operae precium me facturum, (etiam si nulla haecenus celeberrimae vrbis numismata ad manus nostras, peruenerint) putabam, si breui enumeratione vrbis sitū, conditores; & incunabula Cereris, sedemque & raptum Proserpinæ in gratiam lectoris, antequam ad maritima loca redirem complecterer. En- na itaque Syracusanorum colonia, anno postquam Archias Syracusa- rum potitus esset Sexagesimo, duce Enno (vnde & nomen vrbi factum) deducta est. vrbs ipsa loco praecelso atque edito condita; qui locus quod in media insula situs est vmbilicus Siciliae nominatur. Quo in summo aequata agri planicies & aquae perennes erant. Ea planicies omni ambi- tu circumcila atque diremta, vno tantum loco & praerupto vndiq; a sin- gulis hominibus adiri poterat: aliunde verò aut a pluribus simul nō po- terat. circa eam planiciem lacus luci que erant plurimi; & lectissimi quo-
- M
- que

ENNA
CONDI TA
SYRACV-
SANORVM
COLONIA.

quo anni tempore flores, tam suavi odore flagrant, ut etiam canum sa- A
gacitatem obtunderent. Insula verò Sicilia quāvis tota Cereri & Li-
beræ siue Proserpinæ consecrata erat, his præcipuè tamen in locis Cere-
rem ortam, fruges primùm repertas, & Proserpinam dum flores legeret
esse raptam scriptorum consensu proditum est. etenim versus Aquilo-
nem speluncam immensa altitudine depressam Ennenses ostendebant,
quā Ditem patrem repente cum curru exstitisse, abreptamque ex eo lo-
co virginem secum asportasse, & subito non longè a Syracusis sub terras
penetrasse, fontemque Cyanen eo in loco repente erupisse credebant,
vbi vsque ad Ciceronis etiam tempora Syracusani anniuersarios dies fe-
stos frequentissimo virorū mulierumque; conuētu celebrabant: quòd his B
in locis certissima rerum dictarum vestigia ac propè Deorum incuna-
bula reperirentur. Templum quidem Cereri magnificentissimū apud
Ennenses Gelo Syracusanorum rex condidit. Erant in eo duo Cereris
signa vtrumque in templi penetralibus, ex marmore vnum, alterum ex
ære omnium antiquissimum, ac artificio singulari commendatum, In
ædis vestibulo alia duo signa erant; vnum Cereris, cuius manu dextra
pulcherrima victoriæ imago tenebatur; alterum Triptolemi. nec mirū
tot in vnius Cereris templo eiusdem signa fuisse, cuius tanta ibi esset re-
ligio; tamque assiduus & promiscuus cultus, ut Enna non vrbs, sed to-
ta Cereris fanum videretur: in qua nō Ennenses solū & Siculi omnes C
sed & exteræ nationes, ac ipsi etiam Romani Cererem habitare arbitra-
bantur; ciuesque ipsi omnes non tam ciues, quā Cereris sacerdotes &
templi antistites crederentur. Quin etiam exteri & barbari tantam huic
templo dignitatem ac reuerentiam tribuebant; ut quum fugitiui ac bar-
bari urbem occupassent, ciuiumque fortunas hostiliter diripuissent, Ce-
reris tamen templum auro gemmisque ornatissimum ditissimumque
non solum attingere, verū etiam metu numinis ne aggredi quidē ausi
fuerint. Erat & ante Cereris tēplum in aperto, ac loco propatulo ædes
Proserpinæ præclarissima atque pulcherrima. Numismata autem anti-
qua Ennensium nonnulli sese vidisse testantur, in quibus aduersa par- D
te Ceres, auersa verò spica tritici signata sit. Enna autem quum præcipi-
ti in loco staret, tēporis processu cum montis visceribus in præceps quo-
que collapsa est. Ennæ longitudinem Geographus xxxviii. partium cū
particulæ vncia, latitudinem xxxvii. partium cum particulæ vnciola fa-
cit. Sed antequam a Mediterraneis ad litoralē oram redeamus Men-
nine mediterranea vrbs nos adhuc remoratur: in eius situ locoque recē-
sendo numismatum seriem non sumus sequuturi; sed ordinem Geo-
graphicum, neque hoc quisquam nobis vitio vertere debet, quod huc re-
uocemus Menaninos ad rationem situs, non ad vltimam siue xii. Sici-
liæ tabulam,

ENNA CE
RERI SAT
CKA.

A lia tabulam, quo loco Menaninos collocare coacti fuimus; quòd Menaninorum numismata vti postrema ferè, & opere tantum non absoluto, ita etiam vetustate ita attrita, vt vix apices litterarum oculis conspici potuerimus, ad manus nostras peruenerint.

MHNANINON.

MENANINEN Siculorum urbem Ducetius Siculorum rex & armis & opibus potentissimus, patria Neetinus arduo colli superimpositam condidisse, agrumque finitimum colonis eo deductis viritim distribuisse, eo tempore quo Romæ: A. Postumius Regillensis, & SP. Furius Medullinus consules erant; ab auctoribus memoriæ proditum est. Fama tenet Cererem accensis ex Aetna facibus, quum filiam a Plutone raptam quæreretur, primum in huius urbis agro apparuisse; eiq; hanc ob causam *Τεδίφερα* siue Tedifera cognomen factum fuisse. quod & Menaninorum numismata confirmant; in quorum auersa parte binæ faces signatæ sunt. Hinc etiam Menaninos in Cereris sacris teda deinceps fuisse vsos ex eadem ratione multi scripserunt. In agro Menanino Symæthus flumen quinque fontibus exortus, in Leontinorum primò campos, inde ad Catanensium deflectens xxx. M. P. spacium emensus in Ionium sese mare exonerat. celebratur huius fluminis origo ob Palicos fratres, vti in Catanæ descriptione retulimus; & ob lacum Ephintiam siue Phintiam qui Palicis Dijs sacer credebatur; & a Menanina duob. millib. pass. ad radicem collis cuiusdam distabat. Lacus ille non magni quidem circuitus (ceterum enim passuum ambitu includebatur) sed alioqui memorabilis: is enim turbidas & tetri odoris aquas sed stagnantes, circa crepidinem habebat: in medio verò tres crateres, qui perpetuas aquarum scaturigines ad decem ferè pedum altitudinem, non aliter quàm subiectis ignibus feruentes, erumpentibus subinde inter aquarum feruores flammarum globis eructabant: ipsæ tamen aquæ ad perpendiculum relabentes neque intumescere, neque feruescente lacu sed stagnante tantum residebant. huic lacui, quod Palicorum Deorum numen Siculi perpetuò adesse crederent, diuinos honores deferebant, ac crateres ipsos summa veneratione colebant: templumque eo loci porticibus ac alijs sumptuosis operibus conspicuum Dijs Palicis, erexerunt. Additur, quia stagni eius fundus sulphuris & bituminis materia plenus sit, aspirationes usque adeo crassas & fetidas exhalasse, vt aues etiam præteruolantes plarumque interirent, & si aquas eius animalia ante Solis ortum hausissent, repentina quasi suffocatione conciderent: Quumque illecta rei nouitate ac miraculis multitudo frequens ad istud templum conueniret; Ducetius in col-

MENANT-
NE CON-
DITA.

CERES
TEDIFE-
RA.

PALICA
CONDITA.

le qui supra lacum assurgebat urbem condidit; eamq; Palicam adijs vicinis nominavit: quam postquam muro satis firmo munisset, colonis agros finitimos diuisit. Ea vrbs etsi hubertate soli, & ciuium frequentia exiguo admodum tempore in iustæ ciuitatis amplitudinem coaluisset, paullo post tamen ab hostibus euerfa ac prostrata scribitur. Obseruatum quoque est, quum Sicilia ægro ob siccitatem prouentu laboraret, hunc lacum exaruisse; è crateribus præter ventorum furentium flatus, etiã puluerem densissimum eiaculari solitum, sed vt ad Menaninos redeamus, eos stipendiarios Pop. Ro. fuisse, & a Verris quoque auaritia vexatos inuenio. Eius vrbs nomen apud scriptores variasse obseruo, Ptolomæus *Μενάκις* multitudinis numero; Diodorus *Μενάκισσος*, aut vt apud ipsum variant exemplaria *Μέναιος* habet. Cicero ciues eius Menenios; Plinius Menaninos edidit, quod etiam cum numismate signato conuenit. eius vrbs longitudinem Geographus xxxviii. partium cum deunce; latitudinem xxxvii. partium cum quincunce mensurat.

ΘΕΡΜΙΤΑΝ.

THERMAE HIMERENSES Zancleorum Colonia.

THERMAE
HIMERENSES
CONDITA.HIMERA
CONDITA.

HIMERA ab Annibale Pœno deleta, quos ciues belli calamitas reliquos fecerat, ij sese Thermis in eiusdem Himeræ agris collocarunt, VI. M. P. ab oppido antiquo. nouæ vrbi nomen a calidis, quibus ea litoralis ora abundat aquis, Thermis factum est. Ceterum si Thermarum originem ab initio repetendam putabimus opus erit vt Himeræ, quæ ad VIII. P. M. a litore recedebat, situm fatumque breui prius enumeratione complectamur. Himeram itaque urbem ad sinistram Himeræ fluminis ripam a Zancleis, quibus sese Chalcidenses aliquot & Syracusani per factiones patria pulsi consociauerant, ducibus Euclide, Simo, & Sacone Olympiadis vndequadagesimæ, anno primo, conditam fuisse memoria proditum est. Hæc sola Græcarum urbium mare Hetruscum prospectat; nomen ab Himeræ flumine præterlabente, vt & aliæ pleraque Siciliae vrbes sortita, Mineræ numen præcipuè ab Himerensibus cultum fuisse obseruo: quumque eius Deæ iussu in gratiam Herculis aquæ calidæ è terræ visceribus erumpentes subito scaturissent; ijsque membra a labore puluereque recreata Hercules fouendo molliuisset, nomen aquæ Himeræ *περί τῆς ἰμέρου* hoc est a fouendo fuisse factum. Non desunt auctores, qui Thermas omnes, quarum quidem origo naturalis est, Herculi in genere sacratas, referant. Ceterum quod numismata antiqua Thermitanorum & Himeræorum nomina discretim referant: ea nominis distinctio, priusquam scriptorum auctoritate satis confirmati essemus,

- A & alios aliquot haud indoctos nobiscum eò opinionis induxerant; ut Himeræorum numismata, quæ huc pertinebant, in tractum oramque Austrinam ante urbem & flumen Gelam (quæ & ipsa plurimis Himeræ ut suo loco ostensuri sumus, nuncupatur) nominis & rationis similitudine inducti transposuerimus. In ijs namque Himeræorum numismatibus, Minerua Herculi balneanti sacris operatur; ab altera parte Ergoteles *δολιχόδρομος*, adparet. quæ ex historiarum consensu ad Himeram postea Thermas dictam pertinent. Huc itaque ea quæ ad Himerensium eo loco transpositorum numismata & historiam pertinet, ob prædictas rationes tranllaturi sumus.
- B Himera a prima statim origine felicia & magna incrementa accepit; legibusque & institutis optimis composita, auctoritatem & potentiam confirmavit: usque adeo ut quum Rhegini domesticis malis & factionibus gravissimè perturbati laborarent, eiectionis Himerensium auxilio atque opera factionis, Rheginorum status ad tranquillitatem redierit. Ceterum quum Himerensium plerique ultionis studio & propagandæ ditionis causa Rempublicam inclinare molirentur reuocati sunt ab eo consilio per Schesichori Poætæ apologum in hanc ferè sententiam festiuissimum. Olim, inquit, equus lætissimis in pascuis solus exultabat & lasciuebat, irrumpente deinde ceruo pabuli vastatore, equus ultionis studio exardescens, hominis consilio usus est: is si frenum inquit, & me sessore patieris, tum equidem te de cerui petulantia vlcisci potero. accepisse equum eam conditionem, admisisse sessorem, & simul in seruitutem incidisse dum nimio ultionis studio animi impotentiam sequitur. tam festiua & opportuna fabula ciues Himerenses ad saniora consilia reuocati, imperium Phalaridi abrogarunt: suamque aliquamdiu libertatem tutati, postea ex nimijs opibus insolentiores facti; ac in libidinem & voluptates proiecti, adhæc partium studijs exagitati, in Cydippi tandem tyrannidem prolapsi sunt. Cydippo Terillus successit. Terillum verò Anaxilæ Messanensium dominifocum, Theron Agrigentinarum princeps, occupata per vim Himera expulit. verum postquam Terillo Anaxilas sese coniunxisset, ac Pœnorum copias duce Amilcare cum trecentis armatorum millibus, ut Theronem ex Himera eijcerent, in societatem vocassent; Thero cum Gelone genero suo Syracusanorum rege fœdus paciscitur; seseque Himeræ mœnibus includi patitur. Ceterum postquam eruptione facta hostem aggressus vna atque item altera clade fractus fuisset. Gelo ipsi in subsidium properat; citatoque agmine accurrens Theronis cladem magna Pœnorum cæde vlciscitur: mox cæso ex insidijs Amilcare Pœnorum duce, aperto cum ceteris copijs Marte congressus, centum quinquaginta hostium millia trucidat; reliqui capti partim in seruitutem venditi, partim in ser-

HIMEREN
SIUM REX
PUBLICAE
STATVS
ET CON-
VERSIO.

CYDIPPVS
ET TERIL
LVS TY-
RANNI.

HIMERA
A THERO
NE OCCU-
PATA.

THRASY-
DAEV S
THERO-
NIS F. HI-
MEREN-
SIB. PRAE-
FECTVS.

uiles operas distributi sunt, Theron virtute Gelonis ea ratione ab obfi- A
dione liberatus, Himeraque dominatione iam potitus, ipse Agrigentū
reuerfus Thrasydæum filium Himerensibus praefecit. Qui quum per su-
perbiam & dominandi impotentiam ciuium patientia abuteretur, Hi-
merenses ad Hieronem qui Geloni fratri successerat, vt a Thrasydæi ty-
rannide liberarentur respiciunt. Ceterum ea defectio ob fluxam Hiero-
nis fidem, Himerensibus propemodum exitio fuit. Hiero namque re-
gni sui opibus nec dum confirmatis, Polyzeli fratris sui minoris virtu-
tem, qua Syracusanorum animos sibi demeruerat, suspectam habens,
eidem exitium moliebatur. Verum Polyzelus impia fratris fraude depre-
hensa, ad Theronem Agrigentinum generum suum fuga elapsus, ab eo- B
dem armis quoque contra Hieronem protegebatur. Himerenses hac
occasione vsuri & vt sese de Thrasydæi iniurijs vlciscerentur, socie-
tatem Hieroni & deditionem offerunt. interea Simonides Poëta Ly-
ricus inter Theronem & Hieronem iam affinitate iunctos (Hiero namq;
Theronis sororem in vxorem receperat) pacem certis legibus facit. mox
Theron etiam Polyzelum fratri suo Hieroni cōciliat. Hiero tot benefi-
cij deuinctus, Theronem de Himerensium pactione sibi contra Thra-
sydæum oblata certior facit: qui re exactissimè explorata, omnes eos
qui defectionis conscij fuerāt, capi & trucidari iubet. Quā laniena quum
respublica a ciuibus exhausta esset, Theron Dores, & quotquot Græca- C
nicæ gentis & originis colligere poterat, colonos magno numero eò de-
duxit, in ciuitatem Himerensium adscripsit: sincerior inde Himerensiū
fides in Syracusanos quā Hieronis erga Himerenses fuit. quum nam-
que Syracusani grauissima Thrasybuli (qui Hieroni & frater & succes-
sor erat) tyrannide opprimerentur. Himerensium potissimum auxilio
vsi tyrannum decimo quā regnare cœperat mense eiectum Locros in
exilium abire coëgerunt. Floruit deinde vsque adeo opibus & potētia
Himerensium respublica, vt quum Athenienses qui Leontinis auxilio
venerant impetum in Himeram urbem fecissent, eosdem proprijs opi-
bus ab vrbe sua repulsos agris etiā & limitibus suis haud difficulter ex- D
pulerint. Ceterum Atheniensibus Syracusanorum potentia profliga-
tis, quum Segestani bello quod contra Selinuntinos gerebant oppressi,
Pœnos duce Annibale Amilcaris a Gelone cæsi nepote in societate vo-
cassent, Annibal expugnatis Selinuntijs, vt patris sui Gisconis manibus
parentaret, omni rapinarum & seuitiæ genere in capta vrbe grassatus,
ferro flammaque eandem prostrauit. Inde vt & Amilcarem auum vl-
cisceretur, Olympiade tertia, & nonagesima cum centum hominū mil-
libus in Himerenses mouit, urbemque omni tormentorum ac machi-
narum genere oppugnare adortus, mox quum actis cuniculis, magna
murorum

BELLVM
HIMEREN-
SIVM CVM
PŒNIS.

HIMERA
A PŒNIS
OBSESSA.

- A murorum & vrbis pars subsedisset, etiam in urbem irrumpere conatus est. Verum Himerenses quibus ex desperatione animus creuerat Pœno acriter repulso, mœnia collapsa instaurant. Interim & hoc obsessos in spem meliorem induxit, quod Diocles cum auxiliariis Syracusanorū copijs adpareret. Hinc Himerenses ne sese veluti imbelles feminas circumfederali paterentur, facta eruptione hostem palantem ac securius vagantem ita consternarunt, ut pauore metuq; turbatum, ac proprio etiā terrore impeditum, pecorum in morem ad viginti Pœnorū milia prostrauerint: reliquis salutis fuit, quod Annibal ut suos effusos vidit, subito cum quadraginta millibus in aciem descendēs, at suorum fugam sistēs,
- B Himerenses victoria exsultantes acerrimo praelio, cæsis ad tria millia, ceteris verò profligatis, magna cum clade in urbem reijceret. Diocles postquam Himerensium vires fractas vidit; suas verò copias infirmiores quā ut Annibali victori sese obijcere auderet, vasis conclamatis, magna imbellique Himerensium multitudine qui iam de patriæ salute desperabāt, secum deducta, Syracusas reuertitur. Annibal arctè acriterque urbem nocte dieque corona oppugnare; nihil ciuium laboribus otij, nihil quietis fatigatis remittere: inde quum crebris arietum tormentorumq; ictibus bona mœnium pars corruisset, magno ardentiq; impetu cum Pœnis in urbem irrumpens, obuios quosque trucidat; tandem sanguine satiatus, a ciuium cæde per preconem abstinere iubet: fortunas tamē ciuiū militi diripiendas concedit: mox tria captiuorum millia ad eum locum ubi auus ipse Amilcar a Gelone cæsus fuerat ducta, ut Amilcaris quoque manibus post octauum, & quinquagesimū quā ille ceciderat annū parentaret, iugulari ad vnum omnes imperauit. urbem quæ ducentis & quinquaginta iam steterat annis, prosterni demoliriq; templa sanaq; detractis ornamentis spoliari iussit. Signa quoque ex ære plurima secū Carthaginem abstulit, quæ postea Carthagine a Scipione AEmiliano euerfa, Thermitanis Himerensium posteris restituta sunt. Inter præcipua signa erat Himera ipsa cornucopiæ manibus tenens, oppidi & præterlabentis fluminis nomine, in formam muliebrem habitumque formata; quæ suis liniamentis & figura ipsa intuentes mirè afficiebat. Statua quoque Stefichori Poëtæ Himerensis, senilis incuruaque cum libro in manu summa arte elaborata. Stefichorus enim Poëta inter nouem Græciæ Lyricos censetur. Is quum ab infantia Tifias vocaretur, postea, quia cum Citharæ cantu chorum primus coniunxisset, Stefichorus appellatus scribitur. inter omina refertur, quod Luscinia ex eius adhuc infantis ore cecinerit, latissimo ad Poëticam amœnitatem augurio. hic quum Phalaridis tyranni ut sæuissimi ita & immanissimi tempore viueret, eundem tamen frequēter carminum suorum illecebris a crudelitate auertit,
- & in

HIMERA
A POENIS
EVERSA.

& in sui amorē rapuit: ita ut Stesichoro vita defuncto, diuinos honores Poëtae tribuendos Himerensibus tyrannus persuaferit; eiusque filias consolatorijs litteris a luctu reuocauerit. Auctores habeo, qui prodant Stesichorum quum contra Helenam, nescio quid acerbius per vituperationem scripsisset, subitò oculis orbatum; simulatque Palinodia siue diuerso argumento ea maledicta recantasset, visum recuperasse. Edidisse ipsum carmen Dorica dialecto xxvi. libris comprehensum, quod ex tribus partibus, Strophe, Antistrophe & Epodo constans Epodicum vocatum scribunt: annum verò agens quinctum & octogesimum Olympiade lvi. Catanæ vita defunctus, magnifico & splendido sepulchro primo extra urbem lapide a Catanensibus ornatus est: porta etiam ipsa quæ ad eius monumentum ducebat Stesichorea appellata. Crison quoque Himeræus inter cursores prodigiosæ velocitatis refertur.

HIMERA
FLVMEN.

Himera verò flumen, cuius mentionem fecimus, ad occidentalem Nebrodis montis partem exortum & aliquot fluuiolis autum, perpetuo alueo a capite ad ostium vsque xx. p.m. decurrens, in mare Tyrrhenum sese exonerabat. Proditum ab antiquitate est, Himeram flumen eodem fonte ortum, statim a capite Siciliam diuerso aluei tractu diuidere: eum qui in Septentrionem & mare Thyrrænum dulces, qui in Austrum & Libycū mare deflecteret, qui & Gela nuncupatur salas vehere aquas. ita ex eodem fonte aquas naturam variare; ut quæ hîc ob salედinem potabiles non sint, illic suauitate & liquore suo palato gratas esse. Quod ad aquarum differentiam cum vtriusque fluminis alueo pertinet, conuenit in eo etiam nostri sæculi scriptoribus cum priscorum auctoritate; in eo variant, quod vtrîmque flumen etiam si eiusdem nominis non ex eodem tamen fonte deriuari, sed ex diuersis & ipso cæli tractu & magno interuallo distantibus affirmant. Himeræ enim siue Gelæ fluuij qui in Austrum flectitur fontes, ad Nebrodis montis Austrinam partem erumpere; eius aut Himeræ quæ ad Septentrionem cursum suum flectit, ad occiduas eiusdem montis partes oriri. Hactenus de Himera vrbe, eiusque situ & fato dictum sit. Himerenses autem qui post cambellicalamitatem reliqui fuerant, Thermas cognomento Himerenses, eo quo descripsimus loco condiderunt: quumque Sicilia in provinciae formâ redigeretur, quia semper in amicitia fideque persistissent, Populus Ro. Thermitanis vrbes, agros legesque suas reddidit. P. etiam Rupilius quum Siciliam a bello fugitiuorum liberaasset, eam Thermitanorum rationem habuit, ut de decem Legatorum sententia, & ex S. C. Thermitanis suis inter se legibus agere & iudicia exercere permetteret, P. inde Africanus deleta Carthagine Thermitanis ut Himerensium posteris, quidquid signorum recuperare potuit, restituit. Quibus receptis Thermitani se patrum

GELA FL.

THERMAE
HIMERENSES.

A trum fortunam ac dignitatem recuperasse arbitrabantur.

Ceterum quum Thermitani otio & longinqua pace fruerentur, bello ciuili Mariano propemodum subuersi sunt. nam quum ex Sthenij ciuis primarij consilio Marianas partes sequuti essent, ipsumque Marium calamitate fractum hospitio fouissent; L. Sulla victor, ut erat irarum impotens, Cn. Pompeium tum quidem crudelitatis suae satellitem, in Siciliam ad delendas Marianarum partium reliquias cum exercitu misit; qui Thermitanis excidium & oppidi euerisionem minabatur. hic Sthenius magni vir animi & vitae etiam propriae ob patriae ciuiumque amorem prodigus, omne in sese ciuium noxam recepit; professusque se illum esse, qui ciues, qui ami-

B cos induxisset; inimicos vero coegisset, ut Marianas partes sequerentur, petijt ut statuto de se capitali supplicio, reliquorum ciuium culpam in se solo Pompeius expiaret. Pompeius autem tanta in socios fide & in ciues suos pietate mitigatus, Thermitanis veniam dedit: Sthenium absoluit, eiusque deinceps hospitio liberaliter usus est. hic idem Sthenius quum Verres Siciliam rapinis & cupiditate sua laceraret, saluti reipublicae ciuiumque suorum honori contempto etiam vitae fortunarumque suarum periculo consuluit, usque adeo ut Verres apud Thermitanos nullum signum, nullum ornamentum, nihil ex sacro, nihil ex publico (ubi tamen complura erant praeciosa & a Verris libidine concupita) unquam attingere potuerit.

C Verres ira & iracundia exardescens, ut Sthenium viscisceretur, eidem capitis periculum ex calumnia, qua ipsum litteras publicas corrupisse cauillabatur; struere conatus est: atqui ubi intellectum fuit, id ipsum agere, ut postquam Sthenium sine ullo argumento, ac sine teste damnasset, virgis caeso supplicium de eodem crudelissimè sumeret; Sthenius de amicorum hospitiumque sententia Thermis Romam profugit. Absens tamen Pacilio etiam accusatore absente a Verre condemnatur, & sestertium quingenties Veneri Erycinae ex eius bonis sacrantur; re postea Romae in Senatu acta, ex decreto Patrum, accedente etiam plebiscito Sthenius a Verris crudelitate absolutus est. Ceterum bello quod Caesar Octavianus contra

D Sex. Pompeium gessit, Thermitanos Caesaris partes, atque amicitiam sequutos, argumento est. quod Augustus coloniam Augustam Thermitanorum Himerensium deduxerit. uti Epigramma antiquum quod hodieque apud Thermitanos legitur, testatur. Ambiguitate nominis & Plinij auctoritate abutuntur, qui ius illud coloniae ad Thermas urbem quae Agathoclis patria ad Libycum mare pertinebat referunt. Thermas Himeras Geographus secundum longitudinem in partibus xxxvii. & partis vnius uncia, latitudinem xxxvii. & partis vnius triente reponit. ultra Thermitanos Panormum versus ad iiii. p. m. Soloentum urbs antiquissima, quaeque originem suam ad Pœnos referebat, sita erat. quae bellorum

N

procellis

STHENIUS
THERMITANUS.

THERMAE
HIMERENSES
COLONIA
AUGUSTA.

SOLOENTUM.

procellis, quibus vndique ac sæpenumero iactata prostrata, proprijs obruta ruderibus nunc sepulta iacet.

ΠΑΝΟΡΜΙΤΑΝ.

PANORMVS Pœnorum Colonia.

PANORMVS
CON-
DATA.

NEAPO-
LIS PA-
NORMI-
TANO-
RVM.

PANORMI vrbis originem vetustissimi quique scriptores a Phœnicibus repetunt: addunt historiam, quum primum Græci colonijs Siciliam frequentare cepissent, Phœnices quoque siue Pœnos extrema insulæ, quæ Carthaginem respiciebat, & in promontoria extendebatur, aut in portuum commoditatem sinuabatur, negotiandi cum Siculis gratia occupasse: quumque Græcorum plurimi eò quoque suis cū nauibus occasione commerciorum quæ cum Pœnis exercebant frequenter appulissent; coniuncta cum Græcis societate, sedes sibi simul ac Græcis ob breuem ex ijs locis in Carthaginem traiectum Motyam, Soloëntum & Panormum tunc quidem Elymis propinquas condidisse, vrbis situs ita se habebat, vt vna eius pars mari Tyrrheno allueretur, ceteræ tres agro viginti quinque plus minus Pass. m. patente, arboribus quidem nudo, ceterum arduis & asperis collibus incluso in Theatri formam cingerentur. Ager perenni fontium copia, soli hubertate, & felicissimo tritici prouentu; adhæc collibus olei viniq̃ue feracissimis celebratur. Nomen vrbis Panormo a tuta nauium statione factum; quod portum haberet, qui m. p. ad septentrionalia vsque vrbis mœnia, quolibet etiam vento ad excipiendas naues opportuno patebat. Eius vrbis incrementa ab initio, apud auctores quorum quidem nobis videndi copia fuit, tenuia admodum exstant, creuit tamen in eam magnitudinem vt pomerio aucto veteri vrbis nouam addere, quæ inde Neapolis dicta est, necesse fuerit.

Panormū & si ab Hermocrate Syracusano tentata fuerit, Pœnis tamē semper fidam fuisse argumento est, quod primo bello Punico a L. Cornelio Scipione, & C. Aquillio Floro Col. s. quum præsidio Pœnorum maximè teneretur, duobus a lateribus oppugnata, inde machinis ac vi tormentorum concussa prostrataque arce, ea vrbis pars quæ Neapolis vocabatur, primo militum ardore capta, mox etiam veteris vrbis præsidium in potestatem Romanorum concesserit. Panormus posteaquam in Pop. Rom. potestatem redacta est. Romanorū deinceps armis semper contra Pœnos protecta fuit. Ceterum quum post deuictum & captum ex Africa M. Atilium Regulum, & sæuissima aliquot naufragia Romani a mari abstinerent; Pœni ex ea occasione spem recuperandæ Siciliæ capientes, Asdrubalem cum exercitu in insulam mittunt: qui quum C. Furium Pacilum L. Cæcilij Metelli collegam cum media copiarum parte Romam

A Romam reuersum ex transfugis didicisset, Panormum versus, vt Metellum opprimeret, mouit. Is vt hosti confidentiam augeret, exercitum intra mœnia continens, fossam in agro qui ante Panormum patebat eo consilio altissimam agit, vt quum Elephanti, qui potissimum Romanis terrori erant, (centum enim & viginti Pœni adduxerant) ad crepidinem fossæ a Pœnis acti accessissent, eosdem ex aduerso telis ferirent & lacefferent: si verò belluæ cum impetu sese molirentur, ipsi in fossam sese demitterent, & ex tuto ictibus peterent: Hostibus itaque Eleutherum flumen, quod Panormum a meridie præterlabebatur, transgressis Metellus hanc potissimum rationem in oppugnandis belluis sequutus, dum

B & præsidarij ex mœnibus Elephantos iaculis sagittisque infestant, quum ultra aggerem ob fossæ altitudinem sese moliri non possent, vulnere cruciatu in iram rabiemque acti, in suorum agmen sese conuertunt, magnoque impetu obuios quosque proterunt, atque aciem perturbant. Metellus turbatis signa ex obliquo infert; Pœnosque magna clade dissipatos prælio vincit: capta cæsaque; feruntur viginti hostium millia. Asdrubal cum ijs qui fuga salutem quæsierant, Lilybæum euasit. Metellus autem Romam reuersus XIII. hostium duces CXX. Elephantos in triumphum duxit.

Bello adhæc Punico secundo Panormitanos tria auxiliariorum millia, ceteros verò qui amicitiam fidemque Po. Ro. sequuti fuerant, mille tantum Marcello Consuli Syracusas obsidendi misisse obseruo. Quibus potissimum atque alijs in Po. Ro. meritis obtinuerunt, vt dum prouincia constitueretur, Panormitani sine fœdere immunes & libertate donati, hoc est a magistratus Romani iurisdictione soluti essent. Coloniam quoque eò militarem Augusti vt opinor temporibus, deductam, nonnulli tradunt.

Mineruam cognomento Coryphasiam a Panormitanis fuisse cultam argumento fuerit, quod in auersa numismatum Panormitanorum facie in Siciliæ siue Trinacriæ typo inter tria femora Gorgonij siue Aegidis signum, cui & pinnae annexæ sunt; aduersa verò galeatæ Mineruæ caput adpareat. Ea inter Mineruas

D priscorum monumentis celebratas quinta (totidem enim numeratur) a matre Coryphe Coryphasiam appellata fuit: patremque Corypallantem virginitatem suam violare conatum interemisse dicitur: atque hinc ob celerem perpetrato parricidio fugam eius simulachro pinnas ac talaria fuisse affixa priscorum auctoritas confirmat.

Panormi latitudinem & longitudinem Ptolomæus æquales describit, vtranque partium XXXVII. Hactenus itaque quantum ex antiquitatis monumentis colligere potuimus de Panormo dictum sit. Ceterum quum totus ille tractus inter Panormum & Drepanum, vrbibus antiquis, & rerum gestarum memoria celebretur, ora Segestana a priscis appellata; quæ Motya, Hyc-

ROMANO
RVM CVM
POENIS
AD PA-
NORMVM
FVGNA.

PANOR-
MITANI
IMMVNI-
TATE ET
LIBERTA-
TE DO-
NATI.
PANOR-
MVS RO.
COLONIA
MILITA-
RIS.

MINER-
VA CORY-
PHASIA.

caro, Elyma, Segesta, urbibus, tum etiam Eryce & vrbe & monte habita- **A**
tata fuit: haud alienum fuerit si paucis earum quoque urbium situm &
fatum prosequamur.

MOTYA
A POENIS
CONDITA.

Pœni quo tempore Panormum, eodem
& Motyam sinuoso in litore, quo Sicilia in Africam prominet, xx. P. M.
a Panormo distantem condiderunt. ad hanc Annibal Gisconis filius (vt
in Thermitanorum historia memorauimus,) classem suam facta ad Li-
lybæum exscensione, veluti in tutum receptum transmisit; vt Syracusa-
nis a belli consilijs auersis Selinuntios & Himerenses, antiquam a Syra-
cusanis defendi possent, opprimeret. Motyenses etiam magna clade per-
turbauit Hermocrates Syracusanus. Tres in Sicilia Motyæ a veteribus
celebrantur: ea, cuius iam mentionem fecimus: altera secundum insulæ **B**
totius longitudinem ad Pachynū promontorium huic aduersa, ab Her-
cule condita, & a Motya muliere ob indicatos ei boum ipsius fures sic
denominata. Tertia Agrigento vicina erat, & a Ducetio Siculorum rege
præsidio Agrigentinarum deiecto expugnata.

MOTYÆ
TRES.

HYCCAR-
VS VRBS.

Motyam a
Pœnis conditam, ad III. ferè P. M. sequebatur Hyccarus oppidum mari-
timum, quod a Sicanis exstructum Segestanis infestum erat: id a Nicia
Atheniensium duce qui Segestanis contra Selinuntios auxilio missus
fuerat expugnatum & direptum, in Segestanorum potestatem venit.
Lais admodum puella, in Hyccaro a Niciæ militibus capta traditur; in-
de Corinthi vendita scortum postea & forma & corporis quæstu nobi- **C**
lissimum.

ELYMA
VRBS.

EGESTA
VRBS.

Vltra ad XII. M. P. in colle edito & aspero Elyma vrbs
ab Elymo; vt haud procul inde, nempe quinque. P. M. ab ostio Crinisij
fluminis, Egesta ab Egeste Troianis nomina habebant: tota que hæc ora
deinceps ab vrbe Egesta, Egestana fuit appellata. itidem Egestanum ad
Crinisij ostia siue Segestanum emporium. Vtriusque vrbis originem
antiquitas a Troianis repetit. additur occasio quum apud Laomedontē
qui Iliensibus imperabat, purpuratorum quidam, vt qui res novas moli-
retur, delatus esset, in eundem eiusdemque virilis sexus stirpem Laome-
dontis iussu sæuitum fuisse: placuisse tamen imbellis sexus rationem ha-
beri: & clemētius cum mulieribus agi: ceterum quia neq; publicæ tran- **D**
quillitati, neque suæ securitati satis consultum fore rex verebatur, si filias
Troianis ciuibus elocaret, mercatoribus easdem in peregrinam regionē
transportandas tradidit. Cū his eadem in naui honesto loco natus
adolescēs vehebatur, qui alterius virginis amore captus eandem in vxo-
rem duxit: quumque ad oram Drepanitanam delati exscensionem ibi-
dem fecissent, a Sicanis ea loca incolentibus benignè excepti, incertis diu
sedibus vagabantur, ex ijs parentibus, ijs in locis natus Egestes a matre
Egesta, vt nonnullorum fert opinio sic nominatus, iam adultior linguā
& mores regionis edoctus, post obitum parentum a Priamo rege reditū
in ve-

TROIA-
NORVM
IN SICI-
LIAM AD
VENTVS.

- A** in veterem patriam impetrauit; quumque diuturni illius belli quo pro Helena repetenda Troianos Græci fatigauerant, erumnas cum reliquis ciuibus tollerasset, tandem capta ab hostibus patria, vnâ cum Elymo regij sanguinis viro fuga elapsus, tribus nauibus quas Achilles saxi latentibus adhærentes neglexerat occupatis, iterum in Siciliam nauigauit: quumque post septennij tandem errores AENEAS quoque ad istas oras appulisset; Egestes eundem cum comitibus hospitio exceptum benignè habuit: conditisque; Elyma & Egesta vrbibus paruo interuallo inter se distantibus, exercitus Troiani partem in hæc oppida colonos adscripsit; vt a maris vexatione & laboribus fracti tuto in loco quiescerent. Sunt qui scribant,
- B** detrimentum ibi classis esse acceptum, nauibus feminarum opera ob erroris tadium incensis; hinc AENEAM coactum turbam quam post amissas naues excipere non poterat, reliquisse. Quidam ad huius originis occasionem exprimendam referendum esse opinantur, numisma illud Segestanorum, quod exolescentibus ob antiquitatem litteris; eius tamen lectionem tandem perductus vestigiaque; elementorum assequeuti, tabula xij^a. vltimo loco expressimus: in quo duo Troiani sarcinas ex nauibus raptas colligere videntur. Obseruo etiam ab ijs, quibus Sicilia antiquitates proderet curæ fuit, numisma describi, in quo ex aduersa parte, caput humanum cum inscriptione ΣΕΓΕΣΤΑΝΩΝ, ex auersa volucris signata sit. qui nummus vt ad manus nostras non peruenit; ita de eodem iudicij ferre nihil possumus. Nec dubitandum sanè quin multa adhuc insignia numismata tota in Sicilia aut terræ visceribus contineantur, aut eruta ab antiquitatis studiosis conseruentur: quorum si fruendi nobis aliquando copiam fecerint, & ea lubenter publicaturi sumus; vt lectoris utilitati consultum sit. nunc eorum tantum quæ nancisci potuimus notas & exemplaria bona & sincera fide expressimus, & candidè communicauimus. sed ad omissam descriptionem redeamus. Ex quas iam diximus sedes profugorum cum Egesto & Elymo fuerunt; appellatique sunt in vniuersu Elymi, quod huius propter genus regium maior esset
- D** dignitas. Aram quoque Veneris AENEIADIS in gratiam matris apud Elymos AENEAM erexisse traditur. vti & Egestanos ipsi AENEAE templum ob beneficii memoriam veluti conseruatori suo exstruxisse. in eo inter reliqua signa Dianæ ex ære simulachrum singulari artificio confectum in summa veneratione erat, ætate & habitu virginali, pendebant ab eius humero sagittæ; sinistra arcum, dextra facem ardentem ferebat. quod signum Segesta a Carthaginensibus capta dissectaque, cum reliquis omnibus signis ornamentisque Carthaginem deportatum est. Postea a Scipione AEMILIANO diruta Carthaginē Segestani restitutum. Egestam ab initio nominatam, postea Segestam cœpisse vocari obseruo: Sunt qui

ELYMI.

EGESTA
POSTEA
SEGESTA
APPELLATA.

AQVAE
SEGESTA
NAE.

HERBE-
SVS FONS.

CRINISI
VS FL.

BELLVM
INTER SE-
GESTA-
NOS ET
SELINON-
TINOS.

Egestæ nomen, vt pote egestatis vocabulo ominosum, a Romanis in A
Segestam ob segetum eo loci prouentum latiore omine conuersum
opinentur. Ceterum sicuti de Elyma apud scriptores obscura admodum
memoria exstat; ita Segesta, & Segestana ora de qua deinceps dicturi su-
mus celebrior est. commendantur ob salubritatem aquæ Segestanae; ce-
lebris est & fons Herbesus; mox Crinisius fluuius, & emporium Segesta-
norum, ad ostium eius fluminis situm. Aquæ Segestanae è scaturigini-
bus suis calidæ prosiliunt: quæ si sub dio refrigerentur potabiles fiunt:
calidæ verò vt sunt sulphureæ, ita varijs morbis medentur. Herbesus fons
ingentem lacum eumque sulphureum facere, subitaque eructatione fre-
quenter æstare & feruere scribitur. Labitur per Segestanum agrum B
Crinisius fluuius, Timoleontis contra Pœnos victoria nobilitatus: hic
quia a priscis vti & alij plerique fluuij, forma virili pingebatur, antiquis
scriptoribus fabulandi occasionem præbuit. Longa est fabula, quam ic-
circo lectori ab auctoribus repetendam permittimus: Egestam enim a
Crinisis in vrsæ figuram transformatam compressamque, & ex ea Ege-
stem, cuius originem & vitæ cursum paullo ante prosequuti sumus, natum
fabulantur, Segestanorum agros ad Lilybætanos vsque pertinuisse, & ab
eis Mazara flumine; vti a Selinontinorum agro Amphibete fuisse di-
stinctos; ad hæc Scamandrum fluuium in Segestanorum agris, ad Sca-
mandri fluminis in Phrygia forsitan memoriam, ita a Segestanis dictum C
obseruo. Bellum Segestani cum Lilybætanis gesserunt ob
agrorum fines, idque sub mortem Hieronis primi. sed mutua tandem
clade ac prælijs fracti, pacem inter se componere coacti sunt. Pace cum
Lilybætanis confecta, belli causæ inter Segestanos & Selinontios ob
quædam sponsalia, tum & ob agrorum limites a Selinontinis perturba-
tos, octingentos ferè post Troiæ excidium annos oriuntur. Selinonti-
ni qui armis plus poterant, Amphibete flumine superato, in agrum Se-
gestanum excurrunt, eumque qua citeriore ripa præingebatur occupant;
inde cuncta late populationibus & terrore miscentes; agunt feruntque
omnia. Segestani dum res suas per Legatos repetunt, illuduntur. pla- D
cuit itaque armis illatam a Selinontinis iniuriam vlcisci. verum Sege-
stani victi, ad externa auxilia respexere. Quumque Agrigentinarum &
Syracusanorum societatem frustra sollicitassent; quod vtrisque cum Se-
linontinis foedus intercederet, populum inde Atheniensem magnis
promissis implent; callidoque vti consilio auxilium impetrant. Atheni-
enses namque, quum Segestani elatius atque confidentius opes suas &
subsidia quæ pollicebatur commendassent, Legatos qui Segestanorum
opes & potentiam propius inspicerent, miserant: eos Segestani in Vene-
ris fanum deducunt; quidquid facti infectique auri argentiue aut etiam
signati

- A** signati erat, ad hæc Veneris donaria ac vasa sacra, omnia veluti ex ærario prolata Legatis cumulatim congesta ostentant: rogatoq; in vsum a vicinis, cognatis aut etiam confœderatis populis copioso auri argentiq;ue instrumento, Legatos magnifico & splendido apparatu exceptos comiter & amicè habuerunt: nec caruit successu dolus benè dissimulatus. Legati namq;ue Athenas reuersi, omnia affatim ad belli sumptus necessaria a Segestanis socijs suppeditari posse referunt. auxilia itaque Athenienses Segestanis cōtra Selinontinos Nicia, Alcibiade, ac Lamacho duceb; decernunt. Leontinis, qui in eius belli cum Segestanis societatem venissent, libertatem promittunt: Selinontinis verò & Syracusanis confœderatis seruitutem minantur. Nicias simulatque ad oram Segestanā appulit, Hyccarum expugnatione captum Segestanis tradit: & ab ijs ex fœdere triginta talenta in stipendium nauticum accipit. Ceterum quum neglectis Selinontinis, Athenienses cupidius quàm felicius rem contra Syracusanos gererent; ab eisdem in Sicilia deleti sunt. hinc Segestani deserti, suis quoque rebus metuentes, agros quorum causâ bellum susceperant, Selinontinis vltro cedunt: quumq; ij quicquid per vim possent, magna licentia sibi vsurparent; & plus agrorum quàm ex fœdere debebatur eiectis aratoribus occupassent; Segestani imploratis per Legatos Pœnorum auxilijs, urbem agrumq;ue quem ipsi a Selinontinorum iniuria liberare possent, Carthaginiensibus dedunt. Placuit itaque duce Annibale Gisconis filio auxilium Segestanis contra Selinontinos mittere. Selinontini nihil eo Segestanorum cum Pœnis fœdere commoti, quamuis etiam præsidium Pœnorum ab ipsis receptū nunciaretur; contemti; longè quàm antea in Segestanorum agros irruptionem facere, sed magna clade repulsi domum reuertuntur. Interim Annibal exscensione ad Lilybæum facta, Selinontinos nequidquam Syracusanorum auxilia exspectantes maximo impetu adortus, expugnata nono die Selinonte urbem ipsam funditus flamma ferroq;ue euertit. Segestani autem deleta Selinonte in Pœnorum seruitutem prolapsi sunt: donec Timoleō
- D** qui deiectis tota Sicilia tyrannis, Carthaginienses quoque magna clade fractos ad eas pacis condiciones coëgit, vt Græcanicæ in Sicilia ciuitates a Pœnorum dominatione liberæ essent, Segestanis, libertatem restitueret. Ceterum Segesta quum opibus & potentia conualuisset, sub Agathocle a cuius dominatione descuerat, magnam cladem accepit, ciuib; enim ferè vniuersis ad flumen Scamandrum interfectis, Agathocles fortunas ipsorum exsulibus & transfugis distribuit; agrosq;ue Segestanorū eisdem vt colonis assignauit. urbem verò ipsam non vt antea Segestam, sed iusta in ciues animaduersione Dicæapolin deinceps appellari voluit. Obseruo & AEmilium Censorinum (tempus non additur) fauissimam

SEGESTA
NI LIBE-
RI AMI-
CI ET CO-
GNATI PO.
RO.

simam & immanem dominationem in Segestanos exercuisse: nouo-
rumque & inauditorum cruciatuum & tormetorum inuictoribus præ-
mia proposuisse. Sicilia verò in potestatem populi Ro. redacta, Segesta
non solum libertate donata; sed amicitia quoque & cognationis neces-
situdine, (quod haud secus quam Romani genus suum ad Illenses Seges-
tani referrent) cum Pop. Ro. coniuncta est: interim & ipsa Verris libi-
dine, qui Dianæ simulacrum (cuius iam mentionem fecimus) ijs eripe-
re conabatur, nonnihil turbata.

Segestam, Segestanum empo-
rium, & Drepanum Ptolemæus sub eadem parallelo inclusit, sed meri-
dianorum spatijs disiunxit: vsqueadeo vt quum Segestam a Segestano
Emporio triginta trib. Passuum M. versus ortum summouerit; Drepa-
num Segesta occidentalius VIII. P. M. faciat.

Vltra Segestanū
emporium prominet in Africam AEgytharus promontorium. Huic
oræ & Drepano mons Eryx antiquorum monumentis celebratus im-
minet. monti nomen & vrbi in eo ab Eryce Buthæ & Veneris filio in fa-
bulas relatum est, qui historiæ fidem laudant; in hanc ferè sententiā (vt
rem in pauca conferamus) scribunt. Buthen regis maioris Phrygiæ fili-
um fuisse; eius patrem (nomen non traditur) a Polluce ab tyrannidem in
cæstum certamine cæsum. Buthen ob patris odium regno paterno ex-
pulsam fugatamque, ad oram Drepanitanam quum nouas quæreret se-
des appulisse. additur, Lycastam feminam, opibus & forma, tantaque
oris venustate commendatam, vt Veneris cognomine donaretur, id tē-
poris ijs locis imperasse: eam Buthæ amore captam, ipsiq; fœdere & ma-
trimonio coniunctam Erycem peperisse; Erycem Buthæ & Veneris, ob
Lycastæ matris formositatem, filium vulgò fuisse creditum: qui quum
in regnum patris successisset, iuxta verticem montis, qui Drepano im-
minebat, urbem condidisse; vrbiq; nomen & monti de suo Erycem
fecisse. templum quoque ingens in eius verticis planicie Veneri cogno-
mento Erycinæ erexisse ac dedicasse. quod non solum ab indigenis de-
inceps ex cultum, & donarijs amplissimis locupletatum fuit; sed ipsius
etiam Dædali artificis præstantissimi ingenio exornatum, & ab AEnea
quum ad hanc insulæ oram appulisset, magna pietate cultum: denique
Atheniensium & reliquorum Græcorum veneratione frequentatum,
omnium tamen amplissimè Romani Sicilia in potestatem redacta signis
argenteis, aureis, alijsque omnigenis preciosissimisq; donarijs id dita-
runt: impositoque in eius tutelam ducentorum militum præsidio, tri-
butum quoque annuum tum in stipendium præsidiariorum, tum in re-
liquū templi vsum septemdecim Siciliæ urbibus imperarunt. Quumq;
sub Tiberio Cæsare templum istud vnà cum Eryce colonia desertum
esset, Tiberij iussu ex ærario Po. Ro. restitutum fuit: qui eo promptius ac
lubentius

ERYX
MONS ET
VRES.

ERYCINA
VENVS.

- A** lubentius eam instaurationem suscepit, quòd Segestani a Troianis vt & Romani, originem suam repeterent. Sollemnia Veneri apud Erycinos *Αναγώγια* siue Reducis festa fuisse obseruo; eaque neque stato anni tempore, aut die, sed incerto; quem tamen ex Deæ in Africam quotannis profectiōe, & post nonum diem reditu ex columbarum auspicijs & volatu obseruabant. quum enim columbæ maxima frequentia circa DEAE templum (cui ob fecunditatem consecratæ erant) semper obseruari cernerentur; eadem si fortè ad tēpus non apparerent, Venerem profectā, ac volucres in ipsius comitatu simul discessisse credebāt: donec nono inde die vna è columbis veluti Deæ redeūtis prænuncia cum alarum applausu ex toto grege præuolante, sequentibus mox gregatim reliquis, Veneri tanquam reduci gratularentur: eumque diem epulis ac lætitiis publica celebrabant. Legimus & Romanos duo Veneri Erycinæ templa Romæ condidisse: vnum in Capitolio quod Q. Fabius Dictator dedicauerat. alterum extra portam Collinam; in quo Deæ signum a M. Marcello capta Segesta ex Sibyllæ Cumanæ oraculo Romā transportatū collocauerāt. est & Erycinæ Veneris apud Pauseniā in Arcadicis mētio. Erycen verò corporis robore ferocē, & opum licētia impotentiū dominantem, Hercules quem Eryx ad singulare cestuum certamen magna virium suarum confidentia fretus prouocauerat, cum eodem cōgressus interemisse & in ea quam Eryx condiderat vrbe regio more sepelisse proditur. hinc republica legibus cōstituta sanxisse, ne alij deinceps ab Erycinis in principatum aut magistratum assumerentur, quam qui gentis Heraclidarum, aut ipsorum necessarij essent. qua lege Erycini postea Dorieum, quum eò loci exscensionem fecisset, quòd is sese de Herculis stirpe oriundum ostenderet benignè exceperunt; & in condenda Heraclea auxilio fuerunt. In ipso monte, quā Lilybæum aspicit, Anchysen AENEÆ patrem sepultum fuisse memoriæ proditum est.
- B** Erycem aut urbem paullo infra montis verticem in planicie conditam fuisse diximus; aditu quidem longissimo ac difficilimo. Ceterum quum belli Punici primi anno decimo octauo Pœnorū præsidio defenderetur, L. Iunius Pullus Consul, quia Lilybæi obsidio Romanos diu nulloque successu tenebat atque ipse classem vi tempestatis & naufragio amisisset, anxius ac sollicitus dispicere cœpit, qua ratione cladem acceptam aliquo cum Pœnorum detrimento corrigeret: cogitare secum, Gallos esse mille & linguæ & scelerum necessitudine cōiunctos, qui Pœnis stipendiarij Erycem fidei suæ cōmissam tenerent: eos quia domi fidem violassent a gentilibus patria sua expulsos, Pœno quoque si præmia proditiōis proponerentur parū fidos futuros; vt qui vitā venalem haberent. argumento esse, quòd paulo ante ob non soluta sti-
- O
- pendia

ANCHY-
618.

ERYX A
ROMANIS
CAPTA.

ERYX A
POENIS
RECEP-
TA.

pendia Agrigenti seditionem mouissent. Consul itaque in hanc spem **A**
incumbens, cum iisdem per interpretes de prodenda Eryce agit: Galli
præmio corrupti, postquam Veneris Erycinæ templum deprædati essent,
ad Consulem transfugientes Erycem deserunt. Consul occupata vrbe
quamuis vel situ suo satis munitam perspiceret, quò tamē vndique eam
a Pœnorum vi & impetu protegeret; cohortes aliquot in vertice, mox
alias ad radices mōtis quā aditus a Drepano erat, præsidio collocauit. In-
terea perlato Carthaginem de Eryce capta nuntio Senatus vt rebus in
præceps euntibus aliquid subsidij ferrent, Amilcarem cognomēto Bar-
cam virum acrem & rei militaris prudentia nobilem cum classe & exer-
citu in Sicilia mittunt. is exscensione non longē a Drepano facta, octin- **B**
gentis a Consulibus exercitu passibus, in monte prærupto & excelsa castra
metatus, magnis præclarisque rebus contra Romanos gestis, Erycē (quā
mediam inter verticem montis & Romanorum vtrinque præsidia fuisse
ostendimus) per fraudem recepit. quod facinus Romanum iuxta ac Pœ-
num pari contentione & æmulatione ac gloriæ studio ad labores & pe-
riculorum contemptum accendit. Romani enim qui verticem tenebant,
a Pœnis qui medio in loco erant, veluti interclusi, summo in discrimine
versabantur; nec minus Carthaginenses omni rerum inopia præmebā-
tur; duobus Romanorum præsidij, altero supra verticem, altero a radi-
cibus montis obsessi, adhuc vnico duntaxat eoque admodum impedi- **C**
to ad com meatus importandos aditu. salutis Pœnis fuit Amilcaris vigi-
lantia, & inuicta in periculis animi fortitudo; & quòd Romanos frequē-
ti excursionē laceſſendo, suos subinde com meatu & supplemēto recrea-
bat. Romanis autem gloriæ studium & militaris disciplinæ seueritas, tum
eorum qui Lilybæum obsidebant contra Amilcaris impetum constan-
tia & pertinacia animos faciebat. Ita obsessi inuicem, & obsidentes sum-
ma animorum vtrinque contentione, contemptis periculis & ad extrema
infracti per biennium durabant, donec Pœni prælio nauali ad Aegates
a Lutatio consule fracti, Amilcare ad conditiones pacis concedente ab
Eryce atque adeò ab vniuersa Sicilia præsidia deducere & militares copi- **D**
as in Africam transportare ex legibus pacis coacti sunt.

ΔΡΕΠΑΝΩΝ.

DREPANI
ORIGO.

DREPANVM Græcæ originis esse multorum opinionibus cre-
ditum; nulla tamen quam adferre possum, veterum auctoritate
testatum est. Situm erat a Lilybæo XVIII. P. M. in peninsulæ cuiusdam
cervice instar falcis repandæ: vnde & ipsi nomē Drepanum, Græci enim
δρεπανον falcem vocant. Quibus vera fabularum inuolucris inuoluere
moris

- A** moris est, Saturnum postquam Cœlo patri virilia præsecuisset hoc loco falcem abiecisse, & inde urbem ab eo euentu Drepanum capisse vocari (quod & de Zancle quæ postea Messana dicta est supra annotauimus) fabulantur. Portum olim habuisse insignem, AENEÆ & aliorum receptu nobilitatum antiquitas testatur. Lycasten Erycis matrem tanta formæ dignitate & venustate conspicuam, vt non solum Veneris cognomen mereretur, sed & pro ipsa Venere coleretur, huic vrbi olim imperasse traditur. Hinc verisimile est Lycastæ faciem, quæ magnam adhuc formæ venustatem & elegantiam ostenderet, in Drepanitanorum numismate signatam fuisse: nisi aliorum coniecturam sequuti; faciem illam Veneris
- B** AENEIADIS, cui, vt matri eò loci AENEAS aram erexerat, credere maluerimus. Mare Sardoum quod Drepanum alluit, omni piscium genere copiosissimum, præcipue tamen locustis & leonibus marinis abundat; adhuc laudatissimo inter Drepanum & Heliam insulam corallo. ad radices verò Erycis etiam argenti fodinas olim in agro Drepanitano fuisse memoriæ proditum est. ceterum ea ora qua post ceruicem, quam diximus Lilybæum vsque per XVIII. P. M. incuruatur, Euripum habet; ei que tres in mari Sardo insulæ obiectæ sunt, veterum scriptis & Romanorū Pœnorumque circa eas rebus gestis præclaræ: Phorbantia frontem contra Drepanum ab eo XII. P. M. auulsa porrigit; AEGUSA siue AEGATE, variat
- C** enim apud scriptores nomen contra Lilybæum; Tertia Hiera siue Hieronesus latinis sacra dicta, longius in altum proiecta a Drepano XXX. P. M. distans, cum AEGUSÆ & Phorbantiæ situ trianguli ferè verticem claudit; hac thymo flagrans, melle apiario commendatur. AEGUSA a letissimis prouentibus, aquarum salubritate, & tutissima classium statione celebratur. C. Lutatius Catulus Consul Annonem Pœnorum ducem, quū ille Amilcari com meatum & subsidium ex opportunitate allaturus, ad Hieronesum triduo classem in statione tenuisset commissio ad AEGATĒ insulam prælio nuali, nauibus quinquaginta partim fractis conuulsisque, partim depressis, alijs septuaginta vnâ cum decem Pœnorum millibus captis, reliquis in fugam versis superior, bello Punico primo, quod per XXIII. annos mutua magnâque clade pro Sicilia gestū est finē imposuit. Circa Drepanum quod semper a Pœnorum præsidio contra Romanorum impetum vsque ad pacificationem defensum fuit. Res Romana temeritate Ap. Claudij Consulis grauissimam cladem accepit: qui inconsultius nocte intempesta cum Adherbale congressus, è centum viginti nauium classe, nonaginta tribus ab hoste captis, vel depressis, ægre cum triginta elapsus turpi fuga salutem tutari potuit. Hanc tam insignem cladem contemptæ religioni Po. Ro. acceptam tulit: Ap. Claudius enim cōsul, cum Pullarius auspicianti obnunciasset, quod publica cauea

PHORBANTIA
IN-
SULA.

AEGATE
INS.

HIERRA
INS.

ROMANO
RVM AD
DREPA-
NVM CLA-
DES.

ATHENIO
FUGITI-
VORVM
BELLO
SERVILI
DVX.

emissi neque tripudium solistimum facerent, neque esse vellent acerba **A**
illusionem insultans; uti biberent in mari proijci iusserat. hinc postquam
consulatu se abdicasset populi iudicio condemnatus. Ceterum Luta-
tius postea Drepanum magno impetu, multoque militum labore terra
marique; aggressus ob Annonem, qui tunc cum classe Pœnorum ad Hie-
ronesum ut diximus appulisse nunciabatur, ab eius oppugnatione di-
stractus est. victoque tamen postea Annone, & Amilcare, qui pacem cum
Romanis fecerat, à Sicilia discedente Drepanum in Populi Ro. potesta-
tem venit.

Athenionem fugitiuorum in Sicilia ducem, qui
fax altera bellorum seruilium fuit, Drepani ortum fuisse a nonnullis scri-
bitur: alij genere Cilicem, conditione seruum, dominum suum audaci **B**
scelere interemisse produnt. Is quum maximas fugitiuorum copias, libe-
ratis etiam ex ergastulo seruis coegisset, regium sibi nomen & regia insi-
gnia sumpsit; vicos, castella, oppida diripienda suis dedit, in dominos &
seruos etiam qui ad ipsum non transfugerant, atrocius quam in transfu-
gas sauire; Prætorum exercitus profligare; castris Seruilium, & Lucullum
prætores exsuere. Ceterum a M. Aquillio Consule locis arctissimis qua-
si indagine interclusus, & fame ob interceptos commeatus cum suis
in rabiem actus, quum ob suppliciorum metum sese dedere nollit, mu-
tuis inter se ictibus concurrentes confecti sunt. Ipse Athenion dux in-
ter rixantium & luctantium manus a Romanis militibus discerptus tra-
ditur.

A Drepano versus Lilybaeum litora optimo sale & quod **C**
in æstuarijs a sole concoqueretur abundabant: mare ipsum a Thynnorum
piscatione commendatur. Drepanum verò omnium totius insulae vrbi-
um longissimè ab Italia & a Neapoli, CCC. P. M. distare scribitur. eius lon-
gitudinem Ptolemæus XXXVII. partibus, latitudinem XXXVI. s. mensurat.
Sunt qui Erycem nunc Drepanum montanum; ut alterum in Cherso-
neso situm Drepanum Cismontanum appellari confirmant.

ΛΙΛΥΒΑΙΤΑΝ.

LILYBAEVM Pœnorum Colonia.

LILYBAEVM tertium Siciliae promontorium & extremum
quod Africa prætenditur, in occasum Brumalem vergit vrbs eo-
dem loci a Pœnis condita proditur. huic aduersum Mercurij promon-
torium, quod ab Africa haud longe supra Carthaginem prominet, ab
eodem CXXV. P. M. distare Polybius auctor est, etiam si nonnulli hoc spa-
tium ad CXXC. P. M. extendant, alij rursus ad C. P. M. contrahant, Lilybaeum
tribus passim millibus, caeco admodum vado asperisque saxis vix ad
quinque pedum altitudinem sub vnda delitescens, extenditur. fle-
xuoso

- A** xuoso inde litore & in brachij modū sinuato portum natura tutissimū & amplissimum habebat, ceterū per stagna ad eius fauces, difficilis admodum & impeditus nauibus ingressus, & non nisi a perito tentandus patebat. Lilybæum urbem a Pœnis post Himeram & Selinontem ab Annibale Gisconis filio deletam conditam fuisse veterum auctoritate testatum est. urbem Sibyllæ Cumanæ, quæ volumina de rebus arcanis & vaticiniorum plena Tarquinio Prisco regi obtulisse legitur, hospitio & sepulchro celebrem fuisse, itidem puteum in vrbe Lilybæum nomine iccirco cōmendatum, quod ij qui ex eius aqua bibissent, pythico furore afflati oracula ac responsa darēt obseruo. nec dubium est quum eam ob
- B** causam Lilybatani Apollinis capite, Gryphoq̃ue Apollini sacro, & Tripode Apollinis symbolo ac Lyra sua numismata signauerint. Hoc quoque ab antiquitate memorię proditum est, Lilybatanum quendam tam acuta oculorum acie præbitum fuisse, vt ex huius promontorij vertice, classē quæ è portu Carthaginensium soluebat conspicatus, nauium numerum, velorumq̃ue seriem renunciaret, & sunt qui hoc quoq; sæculo (quod credibilius est) ex promontorij huius specula Mercurij promōtorium sereno & liquido cælo aspici confirment. qui si non fallunt, argumento est Lilybæi verticis perpendicularum ad quinque millia passuum a loci eiusdem planicie vt ratio Spherica docet assurgere. Urbem
- C** primo bello Punico, post Cæcilij Metelli victoriam, C. Atilius Regulus & Cn. Cornelius Blasio Coss. duplici obsidione oppugnaturi fossa & aggere, turribus inde & machinis bellicis clauserant: eandem præter urbanam multitudinē Imilco præfectus cum decem Pœnorum millibus defendebat: qui indefesso labore ac vigilantia incredibili vbique accurrens dum laborantibus subsidium fert, mœnia conquassata aut collapsa instaurat. hostium cuniculos actis in cōtrarium cuniculis obstruit, Romanorum impetus & conatus infregit, eosq̃ue magna cum clade repulit. Quumq̃ue ea obsidio diutius teneret, quo minus per proditionem quam quidam ex præsidarijs ordinum ductoribus cum Consulibus pa-
- D** cti fuerant oppidum in Romanorum potestatem veniret. Alexonis Achiui indicio factum est. Lilybatani & si ea Alexonis fide a proditionis discrimine liberati, ob arctam tamen qua a Coss. premebantur obsidionē, fame & omnium rerū inopia laborabant. quod suspicati Carthaginenses, classē quinquaginta nauium cum commeatu & decē militum millibus duce Annibale Amilcaris filio Imilconi suisq̃ue in subsidium mittunt. Is secundo ab Aegusa vento vsus in ipsas Lilybatani portus fauces suis omnibus ad prælium instructis delatus, dum Consules inopinato hostium aduentu attoniti stupent, & vi tempestatis aduersæ superati consilijs fluctuant, portum incolumis cum sua classe tenuit, & cū

LILYBAE-
VM CON-
DITVM.LILYBAE-
VM A RO-
MANIS OB-
SIDIVM.

copijs omnibus Lilybæi exscensionem fecit. Imilco com meatuum & A
supplementi accessione recreatus ac confidentior factus, quum per eru-
ptionem in Romanorum machinas ferro, igne, telis magno impetu in-
ueheretur, strenuè a Consulibus magna cum suorum clade in urbem
repulsus est. Annibal cum ijs quas deduxerat nauibus, nocte intempe-
sta soluens, superatis Romanorum stationibus Drepanum versus, vt se
cum Adherbale coniungeret vela facit. Ceterum quum arctiore indies
obsidione premerentur Lilybætani ita vt ne nuncius quidem, qui soci-
os de ipsorum necessitate certiores faceret elabi posset: & Carthaginien-
ses super ea re anxij deliberarent, Annibal Rhodius Senatui promittit,
sele cum vna naui, plenis velis vel sub oculis hostiū exploraturum quo B
statu res Lilybætanorum essent, cum dicto fides sequuta est: secundum
namque ab AEgusa ventum nactus, pleno die contempta etiam Roma-
norum classe, fauces superat: & de statu Lilybætanorum edoctus, mul-
to etiam num die per medias hostium naues elapsus ac Carthaginem re-
uersus, ad Senatum ea quæ explorata haberet retulit. Eius exemplum &
alij deinceps insequuti Romanorum conatus nauium celeritate eludea-
bant. visum itaque Romanis coniectis & aggestis molibus fauces portus
obstruere: sed quum ne hoc quidem tum ob vastam Maris altitudinem
omnia deuorantem; tum ob reciprocos æstus qui iniecta conuellebant
procederet; opportune accidit, vt nauem quandam Pœnorum celerri- C
mam indagine caperent, qua potiti & Rhodiam illam cum Annibale
eadem nauis agilitate intercipiunt: ac vtranque deinceps instrumento
& naualibus socijs instructam circa fauces vt Pœnos ab omni Lilybæ-
tanorum commercio prohiberent disponunt. Creuit ex ea re obsessis
pariter & obsidentibus pertinacia Lilybætanis præcipuè; quum subito
exorta ab austro vis procellarum machinas turresque Romanorum ali-
quas prosternit; ceteras ipsi Lilybætani eruptione facta iniectis in eas fa-
cibus igne consumunt aut corrumpunt. Ad hunc modum exar-
mati a machinis & oppugnationis instrumento Consules; aggere &
fossa urbem quæ terra poterant cingentes, hostem sedendo frangere, & D
fame ad deditiōem cogere constituunt. P. inde Claudius Pulcher cum
supplemento in Siciliam missus cladem ferè reipublicæ perniciosam ad
Drepanum sua temeritate ab Annibale, vt in Drepanitanorum historia
diximus, accepit. Mox & Carthalo Annibalis Legatus classem Romanā,
quæ ad portum Lilybætanum in statione erat ex improviso adortus;
erumpente simul ex vrbe Imilcone naues complures cum cepit tum in-
cendit. Interea Iunius Consul cum magna iterum classe in Siciliam mis-
sus, quum in loca importuosa, vt se contra Carthalonis impetum prote-
geret, naues subduxisset classem vniuersam fœdissimo naufragio afflixit:
qua

- A** qua tanta clade deiectus nihil magni postea, præterquam quod Erycem per prodicionem (vt memorauimus) interceperit, gessit; Amilcare Barca omnes Romanorum conatus per biennium frangente; continuisque infestationibus com meatuum commercia intercludente. Cum itaque quinquennium iam Romani a mari abstinuisset; decreuit Senatus novam iterum classem instaurandam; & instar eius Rhodiæ, quam antea captam scripsimus, ducentas quinquereemes ædificatas omni instrumento nautico instruunt: ijsque C. Lutatium Consulem cum imperio præficiunt. Is aduersus Pœnos ineunte vere missus, summam victoriæ suæ celeritate imposuit: Postero enim quàm in conspectum hostis venisset
- B** die, classem Punicam com meatibus reliquoque apparatu & instrumento gravem atque impeditam oppressit; Pœnosque ad pacis condiciones accipiendas coëgit: vectigalesque Po. Ro. & stipendiarios fecit. Lilybæum verò ipsum in potestatem Romanorum deditum est. Ceterum bello Punico secundo dum Romani Hannibale trans Alpes in Italiâ degresso, rebus aduersus Hannibalē in Italiam gerendis distinerentur, Pœni instructa viginti quinqueremium & aliarum aliquot navium classe, mare circa Siciliam denuò infestabant; rebusque novis studentes circa Aegusam insulam cum triginta navibus consistentes, Lilybæatanos, cum quibus ipsis adhuc aliqua necessitudo erat, ad defectionem sollicitabant.
- C** quæ postquam Hiero secundus qui per id tempus Messanæ Sempronium P. Scipionis collegam operiebatur, ex captivis Pœnorum intellexisset, ad AEmilium Prætorem præscripsit: qui dispositis statim in speculis per omnem Siciliæ oram excubijs ac custodijs, Lilybæum simul ad omnem belli euentum communit: Hinc cum Pœni vigilum solertiam se fallere non posse viderent, necessarioque sibi ad manus veniendum esse, ubi illuxisset, in altum prouecti Romanorum navibus liberum è portu exitum & pugnandi spacium concedunt. Romani itaque constituto rei summam prælio committere, quum animaduernerent, Pœnos non tam vi quàm arte ac dolo rem gerere, ac suos eludere, naviumque potius quàm
- D** virorum certamen inire, toto impetu in Carthaginienses inuecti, septem Pœnorum naues capiunt, ceteras profligant: milites & nautæ mille & septingenti intercepti in his tres Carthaginiensium procures. Classis verò Romana incolumis una tantum naui perforata, in portum redijt. Dum hæc circa Lilybæum geruntur, Ti. Sempronius cum centum quinquaginta quinqueremium classe ab Hierone regio apparatu Messanæ excipitur; a senatu in Siciliam missus, vt cum ea quam diximus classe bellum ex Italia in Africam transferret. Is intellecto quo in periculo res Lilybæatanorum essent, nulla interposita mora una cum Hierone classeque regia Lilybæum profectus, cognita ibidem suorum victoria

L I L Y B A E
V M P O P.
R O M A N.
D E D I T V M.

MELITA
INSULA.

MAZARA.

ENTELLA
OPPIDVM.HYPŒA
FLVIVVS.

ria, Pratore pro concione laudato, eodemque ad tuendam maritimam Sicilia oram cum Hierone relicto, ipse Melitam insulam, quæ a Carthaginensibus tenebatur cursu petijt. Aduenienti Amilcar Gisconis filius praesidij praefectus cum duobus circiter militum millibus oppidum cum insula tradit. Inde paucos post dies Lilybaeum reuersus, captiuos praeter eos qui nobilitate praestabant, sub corona vendidit, ac tantum in Lilybaeo vndique apparatus cogeſcit, vt mox ipsam Carthaginem obſeſſurus videretur. Sed litteris Senatus reuocatus, quod Hannibal Superatis iam Alpibus Italiam inuaſiſſet, vt ſeſe quàm primùm cum Scipione coniungeret, & Italiae rebus conſuleret, continuato nocte dieque itinere quadreſimo poſt die ad Ariminum peruenit. Cetera Lilybaetanorum nobis incognita, vel iniuria temporum vel incuria hominum permanſerunt. Lilybaeum Geographus ſecundum longitudinẽ xxxvii. ſecundum latitudinem xxxvi. partibus meſurat. vltra ad Lilybaeum ad mare Libycum, Mazaram oppidum & emporium ad fluuium ſtagnumq; eiufdẽ nominis ſitum, ab Hannibale Gisconis filio dum in Selinontios moueret captum & direptum fuiſſe Graeci ſcriptores prodiderunt. Entella quoque vrbs in mediterraneis, a Mazara xxv. p.m. in vertice montis quatuor ſerẽ Mill. p. patente, praeciſis vndique & præruptis in rupibus, & quæ vnicum tantum aditum eumque peranguſtum habebat, ſita erat. hanc ab Entello Troiano AENEAE ſocio qui caſtibus cum Darete contenderat, cõditam ferunt. Ea Timoleon potitus, quum in ciues quattuordecim qui ad partes Carthaginiensium rempublicam inclinauerant, animaduertiſſet, ceteros libertate donauit. Commẽdantur a priſcis ob generoſitatem Entellana vina & agri vber-
tas; qui HypŒæ fluminis alueo irrigatus, fertilior redditur. Is fluuius tribus ex fontibus ortus & multorum riuulorum alueis longo tractu auctus, tandem ampliſſimus in Libycum mare ſeſe exonerat: atque a Mazara quem diximus fluuiio vſque ad Arys fluuij de quo mox ſcripturi ſumus oſtium, totus hic inſulæ tractus ora Selinontina a Selinonte vrbe a Priſcis dicta fuit; quare ordo poſtulat vt ad Selinontinos progrediamur.

ΣΕΛΙΝΟΝΤΙΟΝ.

SELINVS Megarenſium Hyblæorum Colonia.

SELINONTEM Megarenſes Hyblæi a mari Ionio, ſinuque Megarico duce Pammilio ad Libycũ mare proſecti, cis ripas Selinontis fluminis, expulſis inde Pœnis occupauerant. Ceterum quum Selinontis vrbis origo a Megarenſibus Siciliae reperenda ſit; neque vlla hætenus

- A haftenus de ijs scribendi opportunitas sese obtulerit, operæ precium me facturum nec minus gratū studioſo Lectori fore arbitratus ſum, ſi ſitū, colonos & nomina Megaræ vrbis paucis expoſuerimus: vt Selinontios ſuis maioribus reſtituamus. Octauo itaque anno poſtquam Archias Siculorum gente eiecta Syracuſas obtinuerat, quum Lamis è Megara Græciæ coloniā Megarenſium in Siciliā deducturus appuliſſet, iuxta Pantagiā flumen, quod haud procul infra Taurum promontorium in mare Ionium ſe exonerat, Protiliū oppidum condidit. qui quum poſtea vnā cum Chalcidenſibus Leontinorum Rempubli-
cam adminiſtraret, a Leōtinis expulſus, Taſum peninſulam media
B ferè inter Leontinos & Syracuſanos ora tenui ceruice in mare protēſam occupauit: & eiufdem nominis oppidum in ea condidit. Lami deſuncto Megarenſes ab Hyblone Siculorum rege in Hyblam haud procul inde diſtātem, & mari imminentem recepti, urbem de patriæ ſuæ nomine Megaram dici voluerūt; quanquam vſus poſtea obtinuit, vt Hyblæ nomen inualeſceret, Megaræ obſcurius eſſet. Ea itaque vrbs a Siculis conditoribus Hybla, a colonis Megarenſibus, Megara dicta, poſtea conſuſo ex vtriſque nomine ciues Hyblæi Megarenſes cognominari cœperunt. eſt & illud vt conſuſionem vitemus obſeruandum, tres in Sicilia fuiſſe Hyblas a ſcriptoribus celebratas, ſitu, & nomine diſtinctas. Maiorem
C Hyblam in agro Catanenſi cognomento Telliā haud procula Centoripe vrbe iuxta Aetnā montem collocant: eiufque ciues ſine alia adiectione & ſimpliciter Hyblæos vocant. Minorem verò Hyblam cognomine Nerā in agro Gelenſi reponunt. & Hippocratem Gelæ Tyrannū ibidem in prælio a Siculis interfectum ſcribunt: Hyblæ verò mediæ quæ ad mare Ionium ſita erat, ciues triplici nomine a priſcis cognominatos obſeruo. aut enim Hyblæos ab Hyblone conditore ſimpliciter: aut compoſitè ob cauſam iam a nobis explicatā Hyblæos Megarēſes; aut a Galeote Apollinis filio Galeotas fuiſſe vocatos, Huius Hyblæ ager quia Thymi & Salicti floribus abūdabat ad quos apes auidiſſimè conuolant, a mellis præſtantia laudatur. Hæc quoque Hybla (vitiō-
D ne ſcribentis pro Galeotis, an quā de cauſa incertū) Geratis cognomento apud Pauſaniam vocatur: adhæc Hyblæam deam eiufque fanum apud Hyblæos, ſumma in veneratione fuiſſe apud eundem traditur; Memoratur apud Hyblæos & Galeotarum ſacerdotum Appollinis collegium; quod Galeoten Apollinis filium pro numine tutelari colebat; & ſomniorum oſtentorumque interpretatione, augurali quoque arte & aruſpicina præcellebat: quos Dionyſius Syracuſarum tyrannus de futuris euētibz conſulere ſolebat. Ceterū Hybla, ſiue promiſcuo nomine Megara, poſtquam a Megarenſibus habitata in magnā ciuium frequentiam
P anno

PROTILI-
VM OPPID-
VM.

HYBLA
MEGARA
POSTEA
APPELLA-
TATA.

HYBLA
TELLIA.

GALRO-
TAR.

MEGARA
A GELO-
NE DI-
RYTA.

MEGARA
INSTAV-
RATA.

SELINVS
FLVIVS.

anno demum centesimo propagata esset, nouaque ex Megara metro-^A
poli militum manum ciues acciussent, Selinontem ad Libycum mare
a Pœnis conditam, eiectionis Pœnorum ciuibus inuadunt & occupant. De
Megaræ fato, antequam ad Selinontis descriptionem progrediar hoc
quoque adscribam; Gelonem Syracusanorum regem, ducentesimo &
quadragesimo quinto, postquam a Megarēsis frequentari cœperat
anno, Megaram quia temerè bellum contra ipsum mouerat, dirui ius-
sisse: optimates quosque & qui partes ipsi aduersas sequuti non erant, in
ciuitatē Syracusanam adscripsisse; plebeios & seditiosos in seruitutem
vendidisse. Ceterum posteaquam ab ea clade recreata, & a Syracusanis
ob situs & portus comoditatem post Gelonis mortem instaurata fuis-^B
set, a M. Marcello quum Romanorum societatem negasset, in terrorē
reliquarum vrbiū capta ac direpta, funditusque bello punico secundo
euerfa est. Theogenem Siculum Poetam & Cyro familiarem; itidem
Epicharmum comicum ad cuius exemplar sese Plautus composuit, Me-
garenles fuisse obseruo. sed nunc ad Selinontinos redeamus.

Selinonti Selinus fluuius, qui haud procul ab eiusdem mœnibus præ-
terlabebatur nomen præbuit: fluuius a Selini, quod Latinis Apium est
copia, qua eius ripæ & agri luxuriabant vocatum fuisse etiam Selinonti-
norum numismata, in quibus apij folium & herba signata sunt testan-
tur. Selinon quoque Palmosam a palmarum siluestrium esui gratissi-^C
marum frequentia, quibus ager eius abundabat a Poëtis cognominatā
lego. Vrbi Stagnum siue altuarium imminebat; quod æstate quum
pestilentem ob solis ardores aërem exhalaret, ciuitati perniciosissimum
erat: quumque pestilitas ob eam causam grassando euulgaretur, Empe-
docles Agrigentinus sapientia clarus, vt Selinōtinis remedium adferret;
deriuata ex Selinōte & Hypsa fluminibus fossa, & vnico alueo ac maxi-
mo impetu vtriusque fluuij aquis in stagnum irrumpentibus, quum pi-
gras prius ac limo torpescerent, salvas stagni aquas motu copiaque dul-
cium aquarum diluisset, ciuitatem suo ingenio & sumtibus ab ea lue li-
berauit. quo beneficio meritis est vt Selinontini tanquam ciuium libe-^D
ratori, alteriq; velut AEsculapio diuinos honores tribuerent. Hinc for-
sit in Selinontinorum numismatibus sacra faciente aut Empedocle,
aut Hercule Alexicaco Gallus & Parias; serpens ad aras AEsculapij adscul-
pitur: adhuc num in altera numismatum parte in curribus Apollini Sa-
gittario Galeotes filius, aut Empedocles, aut deniq; Hercules latus clau-
dat, liberam cuique coniecturam & opinionem relinquo. Sunt quinu-
mismata in agris Selinontinorum inuenta testentur, in quibus ex vna
parte anguis hubera mulieris sugens cum Græca inscriptione ΣΕΛΙ-
ΝΟΝΤΙΩΝ ex altera canis imago, vt ipsis adparebat, signata erat.

Verum

A Verum quia nobis tale numisma videre non contigit, quod de eo pronunciare possimus non habemus: sin ipsi qui ea de hoc nummo eiusque signo prodiderunt non allucinentur, symbolum illud Salutis fuit & sublata peste ob salubritatem ex remedio sequutam nummum signatum indicat. Selinontij Iouem quoque Olympicum venerabantur: nec domi solum Ioui Forensi templo extra moenia constructo, sed & in Alti (oppidum id est palustre in Olympia) Iouem antequam ab Hannibale oppressi fuerunt, insigni thesauro ditarunt. In eo templo & liberi patris signum, ore, pedibus, & manibus eburneis Pausanias fuisse scribit.

Selinus vero urbs nouis iisque Megarensibus colonis frequentata, **B** maximis statim incrementis, progressibus usque adeo aucta est, ut Selinontini Heracleam a Poenis, & Segestanis armis occupauerint. Dorieo atque alijs praeter unum Euryleontem Heracleensem ducibus, qui cum Dorieo in Siciliam venerant, a Poenis & Segestanis iam antea in praelio interfectis, Euryleon collectis qui post Doriei caedem superfuerant reliquijs Heracleam eiectione inde Selinontijs recuperauit. Verum quum Heraclea sub Pythagorae dominatione seruiret, Euryleon foedere cum Selinontinis facto, urbi libertatem eiectione tyranno asseruit. Inde ipse occasione temporum usus, Selinontinorum rempublicam occupauit.

Cuius iniusta dominatione vexati ciues, haud multo post impetu in Euryleontem facto, in Iouis Forensis templo, quod vitae suae consulturus confugerat, eundem confoderunt; simul ab vnus dominatione se liberarunt.

C Bellum inde Selinontini cum Segestanis ob agrorum fines, quos Amphibetes amnis distinguebat, & ob sponsalia quaedam (vti in Segestanorum historia memorauimus) gesserunt: victoriaque; potiti, quum Segestanis insolentius insultarent, ad imploranda Atheniensium subsidia eosdem impulerunt: Selinontini autem Syracusanorum societate & armis protecti, quum Atheniensibus in Sicilia deletis, Segestanos iterum rapinis depredationibusque vexarent; Segestani ultionis auidi societatem cum Poenis contra Selinontinos coeunt; & auxilium **D** duce Hannibale Gisconis filio impetrant. Hannibal dux acer & irarum impotens, ipse per se Selinontinis perniciem iam pridem struebat, quod pater eius Gisco a Poenis exilio eiectione, & Selinontinorum contumelijs in calamitate sua exagitatus; ibidem interierat. Qui postquam cum centum armatorum millibus ad Lilybaeum promontorium exsensionem fecisset, auxilia a Segestanis ex pacto promissa euocat: hinc in Selinontinos mouet: Mazaram emporium quod ad eiusdem nominis fluuij ostium erat, deditione capit. inde bipertito agmine Selinontem petit, & subita obsidione claudit. Accidit ea res Selinontinis praeter opinionem: quod ipsi soli Poenos contra Gelonem ad Himeram urbem subsidio & com-

SELYNON
TINORVM
RES GESTAE.

EURYLEON
ON SELINONTI-
NORVM
TYRANNVS.

BELLVM
SELINONTINORVM
CVM SEGESTANIS.

meatu iuuiſſent, & clade diſiectos benignè & comiter habuiſſent: quare A
 pro tanta fide & beneficentia gratiam exſpectabant. Addebat ijs ſecuri-
 tatem, quòd Græcarum vrbiũ ſocietate & armis ſubnixi; minus ſibi a
 Pœnorum vi metuerent. Inuaſit itaque Hannibal Selinontinos ab om-
 nibus ad obſidionem perferendam neceſſarijs imparatos. Selinontini
 tamen poſtquam ſe a Pœno vrgeri vident, animos tanto periculo pares
 ſumunt, conſtitutoque aut ſtrennuè vincere aut fortiter mori. edicunt
 vt quibus robur & ætas vigeret, urbem acriter defenderent: quos ætas aut
 ſexus imbecillitas excuſaret, vt ij propugnatoribus tela, arma, ſagittas, &
 cibaria, ne a propugnaculis dilabi cogerentur ſubminiſtrarent. & vt ſe ſo-
 ciorum quoque armis tuerentur; vbi tenebræ ingruiſſent, equis diſpoſi- B
 tis celerrimos quoſque cum mandatis emittunt; qui opem a Syracuſa-
 nis, Agrigentinis & Gelensibus labantibus ipſorum rebus peterent. atq;
 ij benignè quidem a ſocijs auditi ſunt & auxilia promiſſa. Ceterum dum
 Agrigentini & Gelenses, Syracuſanos tardius ſeſe molientes vt ſe cū ipſis
 ad ſuppetias Selinontinis ferendas cōiungerent, exſpectant, Selinontini
 interea iam nonum diem ab Hannibale qui nihil ipſis ad reſpirandum
 ſpatij dabat oppugnati, feſſi fractique, Pœniſque per collapſam murorū
 partem magno impetu irruentibus cedere coacti miſerè contrucidantur:
 omniaq; cædi promiſcuæ, ita vt nulli ætati aut ſexui parceretur, miſcen-
 tur. C
 Mulieribus, quæ cum liberis impuberibus ad rēpla araſq; Deo-
 rum confugerant, Hannibal non ob religionem, ſed ne per deſperationē
 prædam corrumperent parci iuſſit. Sedecim Selinontinorum millia tru-
 cidata, quinque capta traduntur. Ceterum Selinontini qui ad duo mil-
 lia quingenti ante cladem vrbe ceſſerant, ab Agrigentinis benigniſſimè
 excepti & comiter habiti ſunt. Vrbe autem iam capta miſiſque a Syra-
 cuſanis in auxilium quattuor millibus, Selinontini, qui Agrigenti erant,
 poſtquam ſerum auxilium veniſſe nunciaretur, Legatos ad Hannibalē
 mittunt, vt captiuos redimere liceret; & ne Deorum templa violarentur
 precaturos: ij ſuperbum & crudele ab Hannibale reſponſum tulerunt:
 Selinontinos ſeruitutem quam Segeſtanis minabantur habere: Pœno- D
 rum quos olim occupata per vim Selinonte trucidaiſſent, manibus ſan-
 guine ſuo parentaſſe; Deos ipſos ob tanta facinora iratos vrbe ceſſiſſe,
 nihil iam in ijs quod prophanari poſſet relictum. Selinontini mox al-
 teram legationem per Empedionem ciuem ſuum, & Pœnis neceſſitudi-
 ne officiorum coniunctiſſimum mittunt: ſupplicantes ne in urbem que
 ſatis iam pœnarum dediſſet ad exitium ſæuaret. Empedionem Hanni-
 bal benignè excepit; eius fortunas, quas per præconem antequā vrbs ex-
 pugnaretur ſaluas eſſe iuſſerat, reſtituit; vt autē tēplis parceretur impetra-
 ri nō potuit, urbem verò vti Selinontini, qui reliqui a clade ſupererant
 inſtaurarent,

SELINONTIS
 A PŒNIS
 CAPTA.

- A instaurarent, modò Pœnorum tributarij esse vellent, concessum. Selinontinorum deinde oppidum Hermocrates Syracusanus patria ob factiones pulsus, & Dionysij senioris postea socer, quum reditum sibi ad Syracusam per vim aperire frustra conatus esset, instaurauit; atque ijs qui a clade superfuerant, vndique conuocatis additisque nouis insuper colonis, sex millia ciuium ad frequentandam urbem collegit. Succedente deinde bello Punico secundo Selinontini M. Marcello Syracusas obsidenti subsidia quacunque potuere miserunt: hinc quum Sicilia in prouinciæ formam redigeretur, Colonia iure Italico deducta est. Id quoque addam dum Selinon nobis eius rei memoriam suggerit, Apio victores in
- B Nemeis ludis coronari solitos; idque ab Hercule institutum: qui quum Leonem ibidem, sine telo, ferro, aut claua, sed manibus tantum confecisset, apio viridi sese coronauerit: atque hanc ob causam Selinon a Poëta Lyrico herbam leonis vocari. Ceterum qua ratione Timoleon ad Crinifium amnē Pœnos inuasurus, suos funesto apij omine, quod ab agasionibus ad iumenta substernenda ferebatur cōsternatos, eodem in melius conuerso, quod apio quoque victores in Nemeis coronaretur ad victoriæ spem erexerit in Syracusanis rebus prosequuti sumus. Obseruo a Strabone, iuxta Orobias Eubææ insulæ Selinuntij Apollinis & oraculi eius mentionem fieri cetera non prodi. quòd etiam si non satis constet, an ad istos Selinontinos referendum sit an ad alios, hoc tamen loco ob nominis affinitatem addere placuit. Selinontis namque nomen varijs in locis & regionibus, multis fluminibus commune fuit, in Epheso præter Dianæ templum, amnis hoc nomine fluebat: per Aegiorum quoque agrum in Achaica regione Selinus labebatur. itidem in Elide per Eleam oram: quartus iuxta Cragum Pamphyliæ montem. Ceterum Selinontis in Sicilia ostio Cossura insula in mari Africo obiecta erat: distabat eadem a Sicilia LXXV. P.M. patebat ambitu suo XIX. M.P. urbem habebat eiusdem nominis de Cossurensibus bis a Coss. semel a Ser. Fulvio nobiliore, semel a M. AEmilio Paulo collegis, & alternis diebus bello
- D Punico primo naualem triumphum esse actum Fasti Capitolini testantur. Geographus Selinontis fluminis ostium sub longitudine xxxvii. partium & trientis, sub latitudine xxxvi. partium & quadrantis sese in mare Africum exonerare scribit.

SELINVS
INSTAV-
RATA.SELINVS
COLONIA
P.R.COSSURA
INSULA.

PHINTIAS.

DE PHINTIAE urbis origine, situ, & rebus gestis, siue temporis iniuria, siue scribentium incuria, siue propter ipsam per se loci obscuritatem, præter nominis memoriam vix aliud ferè ad nostram cognitionem

cognitionem peruenit.

Ptolemæus sub Phintia nomine urbium A
duarum meminit; vnius maritimæ, quam ad oram maris Libyci ultra
Selinontem VIII. P.M. in orientem submouet: alterius in mediterraneis
Siciliæ, eamque cum Gela vrbe, sub eadem parallelo; ceterum versus occi-
dentem quindecim. P.M. distinguit: Phintiam verò maritimā ad Sossij
fluminis ostia collocat; quumque a Plinio eodem loco Atys ostium, ni-
si fallant nostri sæculi scriptores, describatur; idem qui Ptolemæo, Atys,
Plinio Sossius erit. distabitque a Gelæ siue Himeræ ostio versus occa-
sum. LX. P.M. Phintia maritimæ longitudinē Ptolemæus XXXVII. par-
tium cum besse; latitudinem XXXVI. cum triente ponit. idem Phintia
mediterraneæ longitudinem XXXVIII. partium cum besse latitudinem B
XXXVI. s. adscribit. addit Plinius Phintianos Populo Romano stipen-
diarios fuisse. utrosque ne sub eiusdem populi nomine, an alterum tan-
tum complexus sit, nobis æquè incompertum est. Ceterum quod ad
Phintia numisma pertinet, quia aduersa eius pars faciem regis exprimit,
cuius nomen exolescētibus præ vetustate notis a nobis agnosci non po-
tuit, hanc Gelonis esse verisimile est: tum ob oris similitudinem, quam
cum alijs nummis qui faciem eius exprimunt, habet; tum etiam quod
caput diademate laureato ut & in ceteris Gelonis numismatibus reuin-
dum sit. auersa numismatis pars cane signata est. Quod si nostra de Ge-
lone coniectura non fallit, simili nec improbabili coniectura, Pyrrhi qui C
Gelonis canis fuit, sagacitatem, vigilantiam, & fidem, eo nummo com-
mēdari credere licet: qui incredibili in Gelonem dominum suum dum
adhuc in viuis ageret fidelitate vsus, ne a mortuo quidem defecisse, sed
in heri sui rogum saltu se cōiecisse, vnaque cum ipso crematus traditur.
Commendatur & a simili euentu maximorum regum, Cyri, Darij, Ly-
simachi & aliorum quorundam canum fides. facit etiam Canis imago,
ut lupi mentionem, eius inquam qui Gelonem puerum adhuc prodi-
giosè conseruasse traditur, faciamus. Lupum enim quum Gelo pri-
ma Mineræ tirocinia positurus tabulam manu teneret, eandē ipsi eris-
puisse; Gelonem verò magno cum clamore lupi vestigia ut tabulā eri- D
peret insequutum; & dum ceteri (centum enim eiusdem collegij pueri
erant) in Gymnasio tumultuātur; ædes ruina collapsas vniuersos ipsius
collegas vnā cum pueritiæ formatore oppressisse memoriæ proditum
est. Hæc hucusque prosequuti sumus, ut studioso lectori libe-
ram coniecturandi opinionem aperiremus: nunc de Selinontinis aquis,
quæ ad hunc vsque tractum pertinebant paucis addemus; eas corpori
humoribus prauis torpescenti salubres, quod sudorem calore suo proli-
cerent, & humorum contumaciam edomarent, efficaci remedio saluta-
res fuisse scribitur. in agro quoque Phintiano Lycus fluuius oriebatur;
qui

PHINTIA
MARITI-
MA.

PHINTIA
MEDITER-
RANEA.

PHINTIA
NI STI-
PENDIA-
RII PO-
RO.

SELINON-
TINAE
AQVAE.

A qui quod pace quam Timoleon cum Pœnis fecit; terminus vtriusque prouinciæ ad occidentem esset, a scriptoribus celebratus est.

ΗΡΑΚΛΗΤΩΝ.

HERACLEA Lacedæmonium eadem & MINOA
prius dicta Cretensium Colonia.

HERA-
CLEA CON-
DITA.

HERACLEAM ab Herculis nomine dictam Dorieus Spartanus gentis Heraclidarū in ruinis MINOA E vrbis cis ostium Lyci fluminis condidisse memoratur. Ceterum quia Heracleam confuso nomine Minoam quoque dici obseruo. officiosè nec præter ordinem facturum puto, si paucis primùm ea quæ de Minoa apud scriptores exstant recensuero, denique de Heraclea, quæ ab antiquitate produntur subiecero. Minoam igitur a Cretensibus conditam Græcorum annales testantur: addunt causam & occasionem; quum namque Minos Cretensium rex, cuius ob iustitiam celebre nomen est, a Dædalo architecto proditionis pœnas exacturus, eundem auxilio vxoris fuga elapsus, & a Cocalo Sicania rege receptum intellexisset; Legationeque missa, qua fontem ad capitis supplicium reposcebat nihil profecisset; ipse cum validissima classe instructa. & maximis copijs vndique coactis in Siciliam vela facit: vt quod amicitia non poterat armis Dædalum in potestatem redigeret. Exscensione itaque facta, fugitiuū suum ad necem, nisi Cocalus bellum experiri mallet, reposcit. Dædalus artis peritia & publicis operibus Siculorum animos sibi demeruerat; & Cocalū priuatis quoq; officijs sibi deuinxerat; supplicem itaque Cocalus conseruare statuit. Ceterum quum Minos armis & opibus vrgeret, & Sicanorum exitio imminere videretur, eundem promissis mitigatum dolo, structisq; per filias suas insidijs (quæ Minoi ob gratiam & formam commendabantur) euertere placuit: quæ ad fraudē a patre instructæ, Minoem in Thermis selescientem, immissa per canalem feruentium aquarum copia suffocant; & quia nulla violentæ mortis indicia adparebant, subita sideratione oppressum extinctumq; mentiuntur. sublato Minoe & funere regio composito, Cretensibus iam duce & rege orbatis Cocalus auctor fit, vt noua colonia Siciliam frequentarent. Cretenses igitur partim tædio nauigationis; tum & quod nullius iam imperio regerentur, atque hinc factionibus laborare inciperent, regis cōsiliū sequuti, ad Lyci fluminis quā in ortum ora maritima flectitur ostium, Minoam a desiderato rege Minoe nominatā vrbem cōdunt, anno si rectè putāt Chronologi, ante excidiū Troiæ quadragesimo. Minoa deinde euersa (qua occasione aut cuius armis incertū, ex eiusdē ruinis Heraclea, nomine ab Hercule

MINOA
CONDITA.

HERA-
CLEA CON-
DITA.

HERA-
CLEA
EYER-
SA.

cule veluti originis auctore repetito; Doriei Lacedæmonij auspicijs, qui **A**
gentis Heraclidarum erat, erecta scribitur. Dorieus namque amicorum
consilium sequutus quum intellexisset Erycinos, quos Hercules Eryce
cuius tyrannide premebantur interemto, libertate & legibus donauerat,
sanctione ab eodem Hercule obstrictos, qua nullum nisi qui è gēte He-
raclidarum esset regem admitterent: aut dominari paterentur; quumq;
idem & Apollo consultus oraculo respondisset; classem, quam vt Afri-
cam repereret instruxerat, Thessalo, Celea, Euryleōte, Spartanis, & Chi-
lone Atheniensi socijs sibi adiunctis in Siciliam vela facere iubet: excep-
tusq; ab Erycinis urbem Heracleam ab Hercule generis sui auctore di-
ctam ex prostrata Minoæ ruderibus condidit: argumentum etiam no- **B**
minis ab origine repetiti numismata produnt: in ijs namque Hercules
Leonem conficiens vario gestu atque habitu cōspicitur. Ceterum cum
Heracleæ incrementum & nouorum colonorum vndique affluentium
frequentia opesque urbibus Pœnorum metum & inuidiam mouissent;
Pœni vt eius potentiam frangerent, inita cum Segestanis societate, facta-
que in agros Heracleensium excursionem, agunt, feruntque omnia; inde
Heracleenses ipsos congregi ausos, varijsque prælijs fractos, ducibus eo-
rum Dorieo, Thessalo, Celea, & Chione trucidatis, urbem præsidio nu-
datam diripiunt, ac demum euertunt. Solus Euryleon cædem suorum **C**
postea vlturus tantæ cladi superfuit. Mox Selinontini urbem a ciuib;
desertam armis occupantes, nouos eo colonos adscripserunt; & Minoæ
iterum nomine donarunt. Euryleon verò ciuib; qui post captam He-
racleam belli cladem reliqui erant vndique collectis, magno impetu
urbem adortus recipit: ac nouis colonis ad imperium coactis pristinum
vrbi Heracleæ nomen restituit. Posthæc quum Pythagoras eandem do-
minatione sua occupasset, Euryleon facta cum Selinontinis conspira-
tione tyrannum eijcit, restitutaque Heracleensibus libertate, ipse Seli-
nontinorum tyrannidem inuadit, (vt in Selinontinis memorauimus)
Sed Selinontini Euryleontem impotentius sese efferentem, facta seditione
in templo Iouis Forensis trucidant. **D**
Obseruo & Gelonem Sy-
racusanum vt Doriei mortem vlcisceretur, bellum Pœnis & Segestanis
mouisse, Spartanis vt gentilis sui cædem vlciscerentur, in societatem vo-
catis: Ceterum ab ijs neglectum proprijs auspicijs rem fortiter & feli-
citer contra vtrosque gessisse; Post Gelonis mortem Heracleæ domina-
tionem a Dionysio quoque tyrāno affectatam fuisse inde in Pœnorum
potestatem concessisse argumento est, quod Dio Syracasanus bellum
Dionysio iuniori facturus, ad Minoam è Græcia appulerit; quæ id tem-
poris Pœnorum præsidio præfectoque Synalo tenebatur; atque ab eodē
Synalo siue Paralō (variat enim apud auctores nomē) Dionem benignè
exceptum:

- A** exceptum: quodque amicitiae cum Dione & hospitij necessitudinē antea coluisset; tum quoque com meatu, opibus & consilio adiutum fuisse. Adhuc quum Amilcar Siciliam pace quam Agathocles turbauerat, composuisset, Heracleam inter Græcas ciuitates, quæ ditionis Carthaginensium fuerant, & deinceps futuræ essent, nuncupatam lego: postea tamen a Xenodico Agrigentinorum duce, qui Siciliae seruitutem eiecto Agathocle & Pœnis profligatis excutere conabatur, Libertate donatā. Agathoclem deinde victo ad Agrigentum Xenodico urbem magna vi adortum expugnasse; direptamque in seruitutem redigisse. Agathocle defuncto, ac Sicilia rursus Pœnorum armis turbata, verisimile est, eandē
- B** in Carthaginensium ditionem concessisse; quod Pœnorum classem atque copias bello Punico primo excepisse memorię proditum est. Circa Heracleoticam oram M. Atilius Regulus Amilcarem & Annonem Carthaginensium duces nauali prælio vicit, profligatoque Annone, Amilcarem intra Heracleæ mœnia a Regulo compulsum scribitur. Inde quum Carthalo Adherbalis, eius qui Claudium Pulchrū nauali pugna deuicerat Legatus Iunij Consulis Quæstorē magno impetu insectaretur; Quæstor metu & formidine consternatus, classem in proxima Heracleæ litora subduxit; atque ex anfractibus & rupibus quæ longo in mare supercilio prominebant, sagittis ac fundarum iactibus, Carthalonis
- C** naues repulit. Obseruo tamen eo tempore quo Lilybæum exercitus Romanus obsideret, Romanis ab Heraclea com meatum fuisse subuectum. Bello inde Punico secundo, Himilco qui ad Pachyni promontorium classem diu tenuerat, ad Heracleam, siue ut Liuius prodit, ad Minoam, quinque & viginti millia peditum, & tria equitum, & duodecim Elephantos exposuit. Subacta deinde in prouinciam tota Sicilia, quo iure, aut quibus legibus in potestatem. Po. Rom. venerit, ut nō satis apertē constat, ita istud veterum auctoritate, confirmatum est, quū Heraclea ciuibz ob bellorum & tumultuum frequentiam exhausta esset, P. Rupilius Consulem post debellatos in Sicilia fugitiuos ex Senatusconsulto coactis domum redire veteribus, & nouis ex Siciliae urbibus colonis in ciuitatem adscriptis, Coloniam ibi constituisse; legesq; Heracleensibus de cooptando Senatu, qua ætate, è qua gente, & quo censu legeretur dedisse; & ad seditionem euitandam, statuissē ne nouorum colonorum numerus veteres excederet. Heracleam
- Geographus longitudine xxxviii. & trientis, latitudine xxxvi. partium cum quincunx definit.

Q

AGRI-

ΑΚΡΑΓΑΝΤΟΣ.

AGRIGENTVM Gelenfium Colonia.

AGRIGENTVM
CONDI-
TVM.EMPORI-
VM AGRIGENTI-
NVM.

AGRIGENTVM vrbs soli fecunditate, & situs amœnitate, tum rerum gestarum memoria, & secundarum aduersarumque vicissitudine inter omnes Siciliae vrbes post Syracusas secunda, ab ora Libyci maris mille quingentis passibus distabat, nomen ab amne quod eius mœnia præterlabebatur sortita. *Ακραγας* verò vocabulum *ἐκ τοῦ ἀκρον* & *γᾶς* Dorica forma conflatum volunt: ob summam terræ agrique quæ irrigabat fecunditatem. Agrigentum condiderunt Gelenfes, postquam Gela ciuitas intra annos centum & octo in tantam amplitudinem creuisset, vt etiam magnitudine sua laboraret. placuit itaque quò se a ciuium turba exonerarent, nouam deducere coloniam: creatisque in id Aristone & Pistillo duumuiris, anno post Syracusas ab Archia occupatas, vltra centesimum quinquagesimo quarto, urbem ad Agrigentum flumen condere cœperunt: deductisque eò ex Gelenfibus ciuibus magna frequentia colonis, ciuitatis statum Doricis legibus, (vti Strabo tradit) Ionicis composuerunt. Vrbs ea a primis statim initijs maxima incrementa sumfit; agri enim circumiecti fertilitate, vini oleique prouentu & annonæ copia luxuriabant; adhæc commerciorum cum Pœnis & Afris, qui tum agris prouentibus laborabant, frequentia, tum opibus & potentia florebat. denique affluente vndiq; eò peregrinorum multitudine quæ sedes sibi apud Agrigentinos quærebat & impetrabat, vrbs pomerium vsque adeo ampliatur produnt, vt decem millia passuum ambitu complecteretur: ciuium verò octingenta millia censerentur. mox in suburbio ædificijs secundum Agrigenti fluminis ripas cum iure ciuitatis extructis & per mille quingentos passus ad portum vsque maris continuatis, altera veluti vrbs ad ostium fluminis condita est: quæ a commerciorum & mercatorum frequentia ac foro Emporium Agrigentinum appellabatur. Exstat facetum Empedoclis de ciuibus suis apophthegma; Agrigētinus ædificare, vt semper victuros: genio indulgere vt postridie mortuos. in tanta namque rerum affluentia, etiam luxu & voluptate enervatos fuisse Athenæus prodit; ita vt tabernam meritoriā in qua comestationibus & epulis in omne genus luxuriæ, licebat indulgere, publicè exstruxerint; cui nomen triremis ex ridicula admodum occasione factū fuerat. conuenerant namque in eam domum adolescentes aliquot patricij, qui quum poculorum concertatione, meroque largiore incaluisent, & vertigine ac sensuum iudicijque impotentia furerent; in triremi sese maris iactationibus periclitari credentes debacchabantur; & quidquid vasorum & instrumenti domestici erat, veluti iacturā, vt nauim exonerarent

A rarent facientes è domo in publicum proijcere, votis reditum incolumè petere: quumque post biduum etiam magistratum & Senatus auctoritate obiurgati vix tandem ad mentem redijissent, ob rei nouitatem, & foedissimum ebrietatis exemplum adibus nomen triremis ab Agrigentinis datum fuisse scribitur. Refertur quoque in luxus ostentationem Agrigentinos Lecythis, xistris argenteis, ac lecticis eburneis vsos fuisse. Fluvium autem suum Agrigètini forma puerili depingebant; ei que diuinos honores deferabant; ac signum eiusdem ex ebore apud Delphos dedicauerant.

Publicis ædificijs atque octo quorum memoria exstat Deorum templis; adhæc aquæductu Phæacio, item Theatro, &

B Gelonis portu siue piscina, Agrigentum magna opum ostentatione, & pari deorum veneratione excultum fuisse obseruo: oblata ad ea opera conficienda magna operarum commoditate ex captiuis Carthaginensibus, quos Gelo quum ad Himeram Pœnorum copias fudisset, ipsis ad seruitutem dono dederat. Tempia quæ diximus ad Doricam formam duodecim ex vtraque parte columnis striatis, & canaliculis vndique excavatis subnixa erigebantur. quorum moles vsque adeo insanæ, tantæq; vastitatis erant, vt a Cyclopibus aggestæ, tum calce ita ferruminatæ, vt æternitatem toleraturæ viderentur. Primum itaque AEsculapij templum, quæ vrbs occidentem & Heracleam respiciebat: in eo signum Apollinis pulcherrimum visebatur, Myronis auctoris nomine argenteis characteribus ijsq; minutissimis femori impresso inscriptum: quod simulachrum quum a Carthaginensibus expugnato Agrigento ablatum fuisset, deleta postea Carthagine Scipio Aemilianus restituit.

Alterum ab AEsculapij fano trecetis passibus ad orientem situm erat, Ioui Olympio sacrum: & omnium quæ vnquâ in Sicilia fuerunt maximum. eius namque latera secundum longitudinem CCCLX. pedes extendebantur: latitudo LX. altitudo quæ solo exstabat CXX. pedum fuisse scribitur. in porticu templi quæ orientem spectabat, gigantum conspiratio & pugna depicta erat, qua Iouem cælo pellere moliti sunt, pulchritudine & statuarum amplitudine admiranda. In porticu huic aduersa Troiæ excidium tanto artificio expressum erat, vt heroum corpora non tam sculpta quàm viua crederentur.

D Tertium erat templum Herculi dicatum propè forum & sola via a Iouis æde seiunctum: haud longè a mœnibus vrbs quæ mare respiciebant. In hoc erat Herculis simulachrum ex ære fustum, ita elaboratum, ac tanta arte perpolitum, vt pulchrius sibi nullum fuisse vnquam visum Cicero oculatus testis affirmet: cui & ipsi quum Verres sacrilegas manus per seruos intentasset, a ciuibus qui Herculis simulachrum armis protegebant, repulsi & eiectiones. In eodẽ fano & tabula vilebatur, in qua Zeuss pictor Herculem infantem

TEMPLUM
AESCULAPII
LATI.

TEMPLUM
IOVIS OLYMPII

TEMPLUM
HERCULIS
LIS.

coram Alcmena matre & patre Amphytrione parentibus, dracones A
strangulantes magno artificio expresserat: quam auctor quum nullo
precio permutari pateretur, Agrigentinis dono dederat.

TEMPLUM
CONCORDIAE.

Quartum erat Concordiae templum quod ab Herculis quingentis
ferè passibus in ortu distabat, id Lilybatani ab Agrigentinis victi ex fœ-
dere suis sumptibus crexerant, ut Epigrammate etiamnum superstiti te-
statum est.

Quintum erat Iunoni Lucinae sacrum; in quo tabula
Iunonis simulacro & Zeussis artificio nobilitata spectabatur. Zeussis nãq;
et si absolutissimè omnia pingendo exprimeret; dum tamen Iunonem
pulchritudine omnibus partibus exacta reddere studet, ex toto Agrigen-
tinarum virginum cœtu, quas nudas exhiberi petijt, quinque forma & B
venustate præcipuas delegit, ex singulis deinde quod in quibusq; maxi-
mè eximium & præstantissimum erat, in effigenda Iunone expressit. at
qui id Iunonis templum Gellias (de cuius liberalitate postea latius age-
mus) capto a Pœnis Agrigento, ut se ab hostium crudelitate & ludibrio
tueretur, igne iniecto ac sese ipso in flammam præcipitato combussit.

PUDICITIAE
FA-
NUM.

Sextum inde fanum pudicitiae sacrum erat, omnium excepto Iouis
Olympij maximum & celeberrimum.

PROSER-
PINAE AE-
DES.

Septimum Proserpi-
nae dedicatum ac magna veneratione excultum: ita ut hinc Agrigētum
a Lyrico Proserpinæ sedes vocetur. Dea festa duo sollemnia erant: vnum
Anacalypteria; quod Proserpina a matre Cerere per triduum desiderata, C
subito apparuisset; Alterum Theogamia; quod post longa quærendi fa-
stidia, tandem a matre reperta, in cœlum ad Iouem redux translata cre-
deretur.

TEMPLUM
CASTO-
RIS ET
POLLUCIS.

Octavum inde templum Castori & Polluci exstru-
ctum erat. Agrigētini enim Castorem & Pollucem præ ceteris heroibus
in Olympicis venerabantur; iisdemque domi Theogonia festa institue-
rant. Hæc itaque octo erant apud Agrigentinos templa.

AQUAE-
DUCTVS
PHÆA-
CIVS.

Erant & aquæductus sumptuosæ admodum structuræ, quibus ex col-
libus ad quorum radices & latera vrbs condita erat, vicinisque fontibus
aquæ in urbem deducebantur. ijs construendis quum Phæax Agrigenti-
nus a Senatu præfectus fuisset, hoc sua industria & fide promeritus est, ut D
ea aqua deinceps Phæacia ab ipso appellaretur.

PORTVS
GELONIS
SIVE PISCINA.

Theatrum
quoque in vrbe maximum & eminentissimum fuisse Iulius Frontinus
testatum reliquit.

Portus quoque siue piscina ad occidentalem
vrbis partem sumtuosissimi operis effossa, Geloni regi ut amico & bene-
merito consecrata, erat. Ea ambitu septem stadia complectens ac in alti-
tudinem triginta pedum depressa, omnium vndique fontium & fluui-
orum aquas excipiebat: omni piscium copia abundans & cignorum gre-
gibus frequentata, aspectu & aëris salubritate amœnissima.

Nunc ad reliqua quæ extra urbem admiratione digna produnt ex-
spiciemur.

A spaciemur. A priscis lacus siue fons in agro Agrigentino describitur, in quo bitumen pingue, liquorisque oleacei supernatet, cuius loco vnguenti in curandis armentorum hominumque morbis usus erat. Fuit & alter fons dulcis & potabilis, cuius tamen aqua sensim in marmor candidissimum lapidesceret. Lacus etiam memoratur, cuius aqua falsuginem respiciebat: in quo grauias solidaque fluitare traduntur. Ipse autem ager Agrigentinus culturae impatiens, & cineribus torridus, quingentis fere passibus in ambitu patebat, qui aquas cineri permixtas varijs in locis eructabat, Eundem statim conuersione ac singulis lustris tempestatem & nimboas procellas magno cum caeli fragore ciere; agrique planicie ad nouem fere pedum altitudinem per idem tempus turgescere, & postquam magnam luti cinerosi copiam vomuerit subsidere a nostri saeculi scriptoribus testatum est. Salem quoque in agro Agrigentino fossilem & nunc uti & olim erui solitum, qui contraria a cetero sale ratione igni admotus in liquorem soluitur; aqua immersus arescit & crepitat memoriae proditum est. Laudatur Agrigentinus ager & ab equorum generositate qui ad Olympica certamina in eodem magna cum cura alebantur ac instituebantur: e quibus equis si qui victoriam e certaminibus reportassent, ijs non solum tumulos sed & pyramides exstruebant. Hoc quoque traditum, quum in Cappadocia generosa equorum soboles olim defecisset; consultum Apollinem respondisse, ut ex Agrigentino agro admissarios compararent: paruisse Capadoces, atque ab eo tempore equorum armenta apud eosdem nobilissima fuisse propagata. Celebratur Exaneti Agrigentini magnificentia, qui quum Olympiade secunda vltro nagesima victor reuenteretur, trecentis cum quadrigis quibus omnibus equos albos iunxerat, magno cum Agrigentinorum applausu in urbem inuectus est. Commendatur & ciuium Agrigentinorum liberalitas & hospitalitas: hinc Empedocles versibus suis fores Agrigentinorum omnibus probis semper patere testatus est. Primas tamen in eo officij genere laudis partes Gellias meritis est: is domum suam veluti publicae liberalitatis officinam, omnibus tam peregrinis quam ciuibz aperiebat: inopibus priuatim alimenta; dotes virginibus, pauperibus subsidia, aduersa fortuna fractis solatia surrogabat. Idem seruos semper ad portas in statione habuisse, qui peregrinos in suam domum deducerent traditur. Longum fuerit si singula eius viri in peregrinos & ciues liberalitatis officia enumerare pergam: id in genere dixisse suffecerit, opes eius vniuersas omnium quasi communem ipso dispensatore possessionem fuisse.

Ceterum quum Agrigentinorum respublica ciuium bonorum frequentia & opibus floureret, omnium prima in Phalaridis tyrannidem prolapsa scribitur: cuius originem, genus, vitamque (quia ita historiae ordo postulat)

GELLIAS.

AGRIGENTUM IN TYRANNIDEM PROLAPSUM.

PHALARIS
AGRI-
GENTI-
NOR. TY-
RANNVS.

lat) paucis complexuri sumus. Phalaris itaque, patria Cretenſis, vrbe A
Aſtyphalide Patre Leodamante natus, quum domi affectare domina-
tionem accuſaretur, inuidia cedens Agrigentum fortunas ſuas tranſtu-
lit: quumque non opibus ſolum & potentia, ſed litteris quoque & eru-
ditione apud Agrigentinos gratiam & auctoritatē collegiſſet, omnium
exterorum primus alienam rem publicam tyrannide inuaſit; eo ferē tē-
pore quo & Tarquinius Superbus Romanis dominabatur. Periclem
vitijs & virtute amulatus priſcorum monumentis traditur: ſolerti inge-
nio; animo maximo; aperta fronte; adhuc ſtudiorum liberalium amā-
tiſſimus. virtutis eius magna præclaraque documenta exſtant. Inter ce-
tera Stesichorus Poëta Himerenſis quem perdere poterat, non ſolū con- B
ſervatus, ſed & arctiſſima poſtea familiaritate cultus; pietate & beneficē-
tia etiam in vxorem & poſteritatem eiufdem propagata. Item & Cal-
laſchrias quem inſidiarum in ipſum conuiſtum, Polycleti Philoſophi
& medici deprecationibus condonauit. Charitonem quoque & Me-
lanippum, qui in eius caput coniurauerant, ob fidem qua mutuo ſeſe ab
exitio cum vitæ periculo conſervare laborabant, Agrigento pulſos exſi-
lio multaffe contentus fuerat. Exſtant eiufſepiſtolæ (quas tamen plari-
que Luciano vindicare conantur.) vt argutijs ſuaves, ita & elegantia elo-
quentiæque artificio commendatæ. Inter vitia crudelitas præ ceteris
notata eſt: voluptatem namque ex miſerorum cruciatibus traxiſſe; ge- C
mitum quoque ploratum & eiulatum tormentis laceratorum, ac inter
carnificum ac tortorum manus morientium exaudire pro delicijs ha-
buiſſe; imò ne coctis quidem infantibus in cibum abſtinuiſſe proditur.
Commendatur tamen quòd crudeliſſimi ad tormenta artificis ingeniū
ipſius inuentoris ſupplicio expertus ſimul & vltus fuerit. Bouem Peril-
lus æneum magno artificio conſlauerat: cui cum præter mugitum nihil
deefſe videretur, hunc quoque exprimi poſſe docuit; ſi rei & fontes boui
incluſi ſubiecto igne ſenſim torrerentur. ita enim fore vt vox miſerorū
inter cruciatum cum gemitu inſtar mugitus è boue erumperet. Phalaris
ingenium quidem Perilli admiratus: ad tam prodigioſam tamen carni- D
ficinam exhoruiſſe; ipſumque auctorem, vt ſuam tantæ crudelitatis of-
ficinam primus experiretur, ſubiecto ſtatim igne boui incluſiſſe traditur.
Phalarica quoque Phalaridis inuentum creditur; id telum erat concanū,
quod rebus ad flammam cōcipiendam idoneis inſarctum, ſicubi in ho-
ſtes aut obſeſſos excuſſum adhæſiſſet, incendium excitabat. Vrbes autē
non paucas, præſertim ſi quæ vel ſitu vel præſidijs munitæ, difficilem ex-
pugnationem præ ſe ferebant, vel longinquam obſidionem requirebāt,
non tam vi & armis, quàm dolo & aſtutia ſine ſanguine a Phalaride in
potestatem redactas, memoriæ proditum eſt. Ceterum quum ab ami-
corum

- A** corum præcipuis, magnorumq; & prudentum virorum consilio, in his & a Zenone Eleate ut tyrannidem abdicaret liberè admonitus, non paruiſſet, Zeno quod verbis & ratione non poterat, re atque opere effecturus, nonnullos è patriciorum numero in Tyranni cædem ad coniurationem obstringit. Quæ res postquam per indicium ad Phalaridem delata eſſet, Zeno tormentis subiectus ut conſcios proderet nullis cruciatibus cogi potuit; contubernales tamen aliquot tyranni & quos habebat fidiffimos tyrânidis ministros accusauit. inde quum grauioribus longè quàm prius tormentis medio in foro circumſiſtente Agrigentiorum multitudine excarnificaretur: Agrigentinosq; interea tanquam vilia ſeruitutis mæcipia, & ocioſos publico in malo ſpectatores, propriæque libertatis immemores acrius increparet. Agrigentini in ſeditionem concitati duce & auctore Telemacho impetu in Phalaridem factò, eundè lapidibus ac ſaxis obrutū anno dominationis ſuæ decimoſexto, ſiue ut Euſebius colligit, triceſimo confecerunt. Agrigentini a Phalaridis dominatione liberati per cētum & quinquaginta ſerè annos libertatem conſeruarunt. donec Theron AEnesidemi filius, Agrigentinus quidem ſed qui genus a Thebanorum regibus repeteret, Rempubicam iterum occuparet. Verùm is ſumma cum modeſtia ac pari cum iuſticia & clementia per ſedecim annos dominatione uſus, Himerenſibus interim deiecto Terillo, ut ſupra memorauimus, in poteſtatē redactis, Pœnis adhuc Gelonis Syracuſanorū regis ac generi ſui auxilijs ac ſocietate è Sicilia expulſus, ſicuti uiuus non mediocrē gloriā, ita & mortuus diuinos apud ciues ſuos honores aſſequutus eſt. Theroni Thraſydaus filius, veluti in paternam hæreditatem ſucceſſit: Ceterum quòd is etiam uiuente adhuc patre, tam Agrigentinos quàm Himerenſes, ut ſuo loco meminimus, nullo non iniuriarum genere vexaſſet, a Syracuſanis prælio fractus, ab Agrigentinis expellitur. inde apud Megarenſes ob facinora ab Hierone condemnatus, capitis ſupplicium ſubire coactus eſt. Exinde pace cum Syracuſanis facta breui admodum tempore ſub optimatum ſtatu Agrigentiorum quieuit Reſpublica; Deucetij Siculorum regis armis per turbata. Is enim dum Motyam quæ in agro Agrigentiorum ſita eorundem quoque præſidio tenebatur, obſideret. Agrigentinos congregi auſos prælio ſuperauit, ac Motyam expugnauit. Poſtea tamen Deucetio a Syracuſanis infelici pugna fracto atque a ſuis deſerto, Agrigentini Motyam magna vi aggreſſi trucidatis præſidiarijs recipiunt. Inde ſocietatem cum Syracuſanis, ut Deucetium communem pacis publicæ perturbatorem coercerent, coeunt. Deucetius quum tantis ſe motibus ſe imparem videret, poſtquam ſupplex pacem a Syracuſanis impetraſſet, incolumis ab iſdem dimiſſus ac Corinthum in exſilium ſecedere iuſſus eſt.

ZENO ELEATE.

AGRIGENTINI A TYRANNIDE LIBERATI.

THERON AGRIGENTINORVM REMPVBLICAM OCCUPAT.

THRASYDAVS TYRANNVS.

est. Id Agrigentini permolestè tulerunt, Deucetium namque commu- A
nem ac publicum ex fœdere hostem ipsis inconsultis non fuisse dimit-
tendum. Bello itaque tum ex ea occasione, tum ob mutuam utriusque
populi inter se emulationem inter Agrigentinos & Syracusanos exor-
to, prælioque ad Himeram flumen commisso vincuntur Agrigentini.
Victi pacis leges a victoribus iniqua cōdicionē accipere coacti, cū Phæace
Atheniensium Legato societatem contra Syracusanos ineunt. Ceterum
ea confœderatio, dum Athenienses pro Segestanis confœderatis bellum
Syracusanis & Selinontijs mouent, calamitatis occasionem Agrigētinis
præbuit. Alcibiades namque eis in Atheniensium amicitia ac societate
securius acquiescentibus ac subito impetu oppressis vrbis potestatem si- B
mul cum libertate ademit, inde quum profligatis ex Sicilia Atheniensibus
amicitiam cum Syracusanis iunxissent, quod cum iisdem subsidia
Selinontijs contra Hannibalem misissent, Pœnorum in se arma con-
uerterūt: quorum copijs paullo ante Dionysij Senioris dominationē
oppressi, & a Dapheo ceterisque Syracusanorum ducibus pecunia cor-
ruptis deserti proditiq̃ue euertuntur: ita ut vix vllam vrbis faciem hostis
integram reliquerit. Posthæc Timoleon postquam Siciliam a tyrannis
purgasset, & Pœnos ultra lycum flumen summouisset; nouis ex Elea co-
lonis deductis, vrbe & ciuibz Agrigentinis qui dispersi erant vndique
collectis, Megello & Pheristo duumuiris, quinquagesimo postquā de- C
serta fuerat anno, Agrigentum instaurauit frequentauitque. Inde Aga-
thocle apud Syracusanos regnante, quum a Pœnis denuo vexaretur re-
bus Carthaginiensium in Sicilia profligatis, non solum in libertatem se-
se asseruerunt; sed ceteris etiam vrbibus, ut seruitutem depellerent, auxi-
lia subministrarunt. Quin etiam dum Syracusanos ab Agathocle de-
sertos, ad hæc fame & obsidione pressos torpescere vident, capto tempo-
re ipsius quoque Siciliae regnum affectare ausi, conscriptis validis copijs,
Xenodicum ijs ducem præficiunt: qui ut lætis admodum auspicijs rem
tantam aggressus est, ita tristissimo eandem euentu clausit. Gelenses au-
tem omnia qui graui Pœnorum præsidio vrgebantur, quum nocte per D
aliquot factiosos in urbem receptus esset, profligatis Carthaginiensibus
libertate donauit. Ennenses inde tam læta Xenodici initia sequuti, post-
quam legationem ad Agrigentinos misissent, suis legibus uti permissi
sunt. Ab his Xenodicus ad Erbesum iunctis sibi Ennensium copijs pro-
fectus est. id oppidum acri Pœnorum præsidio defendebatur; Ceterum
ciues postquam Agrigentinorum sese armis protectum iri vident; Pœ-
norum præsidiarios ex improviso adorti, contrucidatisque iisdem,
postquam Xenodici se fidei permisissent, ab eodē libertati restituti sunt.
Mox & in Echetlam ab Agathoclis milite occupatam, & firmis admodū
propugnaculis

AGRIGENTVM
VER-
SYM.

AGRIGENTVM
RESTITV-
TVM.

XENODI-
CYS AGRIGENTI-
NORVM
DVX.

- A** propugnaculis munitam mouet eandem obsessurus, simul & vicinos Neetorum, Camarinæorumque agros, qui a præfidiarijs vastabantur, defensurus. expugnataque magnis viribus Echetla, Echetlæis libertatē, agris verò pacem restituit. Ceteras Siciliae vrbes iam ad spem libertatis ob prospera Agrigentini initia erectas fortuna deseruit: postquam enim Xenodicus cum Leptine & Demophilo Legatis qui Agathoclis exercitum ducebant congressus, desideratis aduersa pugna ē suis mille quingentis profligatus esset, tantilla clades ita Agrigentini animos fregit, vt Xenodicum domi tanquam ipsius vitio malè pugnatum esset, calumnijs & contumelijs proscinderent: atque hinc discordiæ & factionum inter ciues initia existerent, alerenturque partium studia. Quæ postquam Agathocles intellexit, Leptinem cum exercitu in Agrigentini agrum mouere, ac agendo ferendoque omnia, Xenodicum ad prælium elicere iubet. Agrigentini itaque postquam fumus ex villarum, agrorumque incendijs in oculos atque ora venit, Xenodicum iterum vt pavidum, vt cunctatorem & suorum proditorem increpatū ac probris oneratum ad pugnam extrudunt: vbi ad manus ventum est, cum Agrigentinus luxu eneruatus & ad ducis sui monita contumax, segniter atque otiosè rem gerens, hostis impetum non sustineret, turpi fuga urbem repetit: hinc ciues Xenodicum vt & istius cladis auctorem ad supplicium deposcunt. saluti fuit, quod is vitæ suæ & honori consulturus opportuno fugæ consilio Gelam se receperat. Agrigentini duplici iam clade accepta animis deiectiones pacem cum Agathocle fecerunt: post cuius mortem etiam in Pyrrhi amicitiam recepti sunt. Ceterum quum Pyrrhus armis & potestate nimia efferacior, dominationem superbius exerceret, Agrigentini vnà cum ceteris, qui eiusdem iniurijs vexabantur ciuitatibus, a Pyrrho ad Pœnorum societatem defecerunt. Ceterum bello Punico primo postquam Hiero pacem cum Po. Ro. fecisset, Pœni contractis copijs & conuecto vndique com meatu Agrigentum pro arce & belli sede muniunt. L. itaq; Posthumio Megello & Q. Mamilio Virulo Coss. priusquam vires Carthaginiensium in Sicilia confirmarentur, Agrigentum inuadere placuit: & cum Pœnis, si pugnandi copiā facerent, de summa rei prælio decernere: sin verò mœnibus sese hostes tuerentur, urbem si aliter non possent, saltem obsidione & fame ad deditiōem cogere. Conuenire itaque legiones & auxilia iubent, magnoque cum exercitu contra Carthaginienses mouet: & castra vix mille ab vrbe passibus metantur. Hannibal præsidij intra urbem præfectus quinquaginta millibus hominum imperabat. Diu tenuit ea obsidio, nō sine maximis tam Romanorum quam Carthaginiensium obsessorum incommodis ac difficultatibus: dum hi duabus a partibus a Consulibus Ro. obsessi dupliciq;
- R
vallo

ROMANO
RVM AD
AGRIGEN
TVM CVM
PœNIS
RES GES-
TAR.

vallo a subsidijs & com meatibus interclusi omnium ferè rerum inopia A
 ac fame premerentur. Romani verò parte altera primùm Hannibalis
 & Carthaginensium eruptionibus, non sine suorum cæde laceßiti agrè
 castra tuerentur: deinde post quinctum quàm vrbs obsideri cœpta fue-
 rat mensem, submisso a Senatu Carthaginensi cum validis subsidijs &
 Elephantis Hannone interceptoq; ab eodem per proditionem Erbes-
 so, quo hætenus pro horreo com meatuum Ro. vsi fuerant, ipsi quoque
 a duobus exercitibus inclusi non minore quàm obsessi com meatuum
 rerumq; necessariarum inopia, adhæc graui etiam cælo pestilente labo-
 rarent. vt nisi Hiero socius & amicus Po. Ro. subministrato peropportu-
 nè com meatu in tantis necessitatibus subuenisset, obsidionem soluere B
 coacti fuissent. Ita paribus vtrinq; difficultatibus conflictati, protra-
 ctæque post Hannonis aduentum vsq; ad bimestre spatium obsidione,
 non sine crebris interea vltro citroque velitationibus & leuibus concu-
 sibus, redactisq; inter hæc ad extremam penuriam Carthaginensibus
 obsessis ita vt plurimi ex ipsis dum famem tollerare non possent, quoti-
 die ad Romanos deficerent, Hanno tum crebris per noctem ignibus,
 tum per exploratores de suorum desperatione certior factus; summam
 rei prælio commissurus in aciem descendit. Consules vicissim Ro. cum
 nec ipsi se a suis quibus premebantur necessitatibus, aliter expedire pos-
 sent, facta pugnandi potestate, suos quoque in aciem educunt. ac post C
 quam diu ancipiti Marte pugnatum esset, Romani tandem perrupta
 prima hostium acie, Elephantisq; crebris telorum ac verutorum icti-
 bus in furorem actis ac retro in suos conuersis, signa vndique a fronte, a
 tergo, & a lateribus inferunt: cæsaque maxima Pœnorum parte reliquos
 in fugam compellunt. Hinc consules toto in Agrigentum impetu cõ-
 uersi, prostratis portis urbem inuadunt, eamque militi diripiendâ præ-
 bent. Captum est Agrigētum octauo quàm obsideri cœperat mēse; bel-
 li Punici primi anno tertio, varias inde aliquādiu & acerbæ fortunæ vi-
 ces experta, iterum in potestatem Pœnorum venisse argumēto est, quod
 Polybius eam a Gallis Pœnorū præsidarijs, quū ceteros qui Carthagini- D
 ensibus merebāt, ob nō soluta stipēdia tumultuari audissent, direptā &
 spoliatā scribit. Postea iterū a Romanis occupatam vel hinc credere licet
 quod Liuius tradit, Agrigētum ab Imilcone Pœnorū duce interceptū,
 eo tēpore quo Marcellus Consul Syracusas obsideret. Postea Marcellus
 Syracusis per proditionē potitus, rebusq; in reliqua Sicilia cōpositis ad
 cōficiendas quæ circa Agrigentū restabant belli reliquias profectus Hā-
 nonē & Epicidē Pœnos, prioris ad Agrigētum belli duces, occulto Nu-
 midarum auxiliarium qui sub Mutine Carthaginensibus militabant
 studio & fauore vsus, circa Himeram flumen aduerso prælio non sine
 magna

A G R I -
 G E N T I U M
 A R O M A -
 N I S C A P -
 T U M.

R O M A N O
 R U M A D
 A G R I -
 G E N T I U M
 C U M P O E -
 N I S R E S
 G E S T A E.

A magna clade fractos, fuga intra Agrigentum compulit. Post Marcelli autem è Sicilia profectioem, M. Valerius Lævinus Consul in Siciliam missus, Legiones in Agrigentinos eduxit: quumque Anno æmulatione rerum a Mutine equitatus Numidici præfecto gestarum, quibus totam Siciliam suo nomine implerat, veritus ne illius gloria suæ famæ officeret, adempta Mutini per inuidiam præfectura, eandem filio suo contulisset, Mutines ea iniuria offensus, missis ad Lævinum Consulem nuncijs, clandestinas cum eodē de tradendo Agrigēto pactiones facit. Hinc Numidæ qui Mutinis imperio parebāt, portam quæ ad mare ducit occupantes, pulsus inde custodibus, Romanos pereandem in urbem ad-

B mittunt: qui citato compositoq; agmine transeuntes, antequam a Pœnis aut oppidanis perciperentur, valido cum clamore forum tenuerunt. Anno eo tumultu perculsus, postquam è clamore urbem a Romanis occupatam intellexit, statim fugam arripit: ac per portam auersam cum Epicide & paucis aliquot emissus ad mare peruenit: atque ibi per opportunè paruum nactus nauigium, relicta hostibus Sicilia, pro qua per sexaginta annos plus minus certatum fuerat, in Africam cū comitibus traiecit. Reliqua Pœnorum Siculorumque multitudo, dum intercluso passim exitu, circa portas & muros oppidi fugam & exitum quærens tumultuatur, cæsa est. Lævinus Consul oppido recepto, præcipuos quos-

C que & qui apud Agrigentinos capita rerum fuerant, virgis caesos securi percussit: ceteris cum vniuersa præda diuenditis, pecuniam inde confectam Romam misit. Vulgata per Siciliam Agrigentinae cladis fama, omnis repentè ad Romanos inclinavit: & si quæ restabant oppida, iisdem breui tempore aut vi & armis, aut metu & deditioe in Romanorum potestatem redactis & receptis, Pœnisque ex vniuersa Sicilia eiectis debellatum est. Agrigentum de hostibus Pœnis captum leges a victore Læuino accepit, & postea vniuersa prouincia iam confecta, quū Siculi vniuersi suis quique sedibus restituti, pristinos agros pridem propter bellorum tumultus, ac motus desertos, colere, arare, ac ferere iube-

D rentur. Quumque T. Manlius per id temporis prætor, Agrigentinos tot belli cladibus exhaustos atque urbem ipsam ciuium infrequētia propemodum desertam ad Senatum perscripsisset: Senatus consultum accepit, vt de oppidis Siculorum colonos Agrigentum deduceret. Hinc quum duo iam Agrigentinorum genera essent; vnum veterum, alterum colonorum. P. Scipionis legibus cautum est, ne plures essent ex colonorum, quàm ex vetere Agrigentinorum numero: additum & de cooptando Senatu: ne quis minor triginta annis natus; neue quis qui turpē quæstum fecisset legeretur; itidem de censu eius qui legendus esset, & ceteris rebus. Verres tamen Prætor, qui omnia iura pretio exaquabat; nō mo-

AGRIGEN
TVM IIE
RVM A
ROMANIS
CAPTVM.

AGRIGEN
TINORVM
RESPV-
BLICA
CONSTI
TVTA.

dò illa quæ ordinis ætatisque erant permiscuit, sed & in his duobus no-
uorum veterumque ciuium generibus delectum pecunia accepta per-
turbasse ab Agrigentinis postea accusatus est. Agrigenti & mediterra-
nei oppidi longitudinem xxxviii.s. partium, Latitudinem xxxvi. cum
besse Ptolemæus mensurat: Agrigentini verò vt Emporij longitudinem
triente vnus partis orientaliorem; latitudinem quadrâte partis austra-
liorem ponit. A

IMEPAION.

HIMERA
FLUVIUS.

THER-
MAE.

HIMERENSES non ex ordine neque situs ratione, sed nomi-
nis affinitate decepti, (vt in Thermitanorum historia latius a no-
bis dictum est) Agrigentinis subieciunt: effecitque Himera fluuius pro
Gela ab auctoribus etiam idoneis, Liuius nimirum, Diodoro, Plinio,
Ptolemæoque atque alijs aliquot vsurpatus, vt hic Himereses pro Ther-
mitanis sicuti natura & vocabuli ratione haud multum; ita situ & loco
plurimum discerpâtes transposuerimus. Himera namq; vrbs (vt me-
morauimus) ad Etrusci maris oram pertinebat; quare ab eo loco quid-
quid hîc de Himera vrbe & flumine a nobis dici poterat, repetendû est.
Nunc Thermas urbem in Libyci maris ora haud lōgè vltra Lycum flu-
men sitam, & ab Agrigento versus occasum xl. millibus distantem de-
scripturi sumus. De origine vrbs ex Diodoro obseruo, eam a Carthagi-
niensibus priusquam insulam penitus explorassent, delecto fortissimo
quoq; aut conditam aut occupatam: nomenq; vrbi Thermis ab aquis
calidis factum fuisse. geminas namque Thermas in monte cui vrbs sub-
est habebat; aqueam vnâ, sudatoriam alteram. Dædalum quoq; an-
trum ex viua rupe ad Thermarum commoditatem excidisse scribitur, in
quo fumus ab igne vicino euaporabat: ita vt astâtibus paullatim sudor.
ex calore eliceretur; corporaque adeuntium affecta cum voluptate cu-
rarentur, morboque per sudorem nulla cum caloris percepti molestia
soluta. Sunt quibus curæ fuit ista exactius describere, & quia res memo-
riam meretur, eâdem enumeratione complexuri sumus. Totum montis
ad cuius radices Thermæ sunt sitæ tractum, lutofo sulphure, sale, ignibus
& feruentibus aquis perpetuò scaturire produnt. Addunt eodem in mō-
te, (quod meritò inter naturæ miracula referendum est) exiguo quidem
interuallo sulphureas & calentes aquas ob loci vicinitatem Selinontinas
olim vocatas, scaturire. In proximo alteram erumpere aquam, quæ hau-
sta aluum salubriter moueat; ita vt hinc ægrorum corpora multum le-
uentur. Tertiâ frigidam limpidissimamq; siti exstinguendæ aptissi-
mam. Quartam verò salis esse: ceterum tepidam; quæ huculcerum
vligines B

- A vligines & cariosas Lacunas admota sine molestia deficet. Eandem ubi refrigerata est, in atrii pumicis formam coalescere testatur. Additur, eandem aquam obuia quæque agglutinare, & in id genus lapidis indurare. Quod ad medicatas in balneis aquas pertinet; commune hoc habent huius oræ Thermæ cum Thermis Himerensibus. Ceterum ambiguitatem mouet, quod Plinius Thermas Coloniae cognomine donauerit, dū Libyci maris oram seriemque ultra Agrigētum versus occidentem enumerat; neque cuius auspicijs, aut è quo populo deducta sit referat. Melaitidem Thermas in eodem tractu recenset. Thermas autem Himerenses Coloniam fuisse Ro. militarem inscriptiones antiquæ quæ etiam nū in ipsa vrbe exstant (vt supra diximus) testantur. Verum non parum ad Thermarum nobilitatem facit, quod Agathoclis Syracusanorum tyranni patria sit; quodque Carcinum Agathoclis patrem figulinam apud Himerenses exercuisse, urbemque ipsam figulorum frequentia cultam fuisse ab auctoribus memoriæ proditum sit. Diodorus etiā auctor est, Agathoclem quum ad Himeram flumen haud longè a Gela vrbe, infelicitè contra Amilcarem Pœnum diebus Canicularibus pugnasset, magnā insuper cladem esse passum, quod feruente circa meridiem sole, miles ipsius æstu, siti, sudoreque tabescens, Himeræ fluminis aquam, quæ salissima erat, auidius hausisset: ita, vt rigentibus hinc præcordijs, & faucibus arefcentibus, magnus militum numerus extingueretur. quod iccirco hîc subiunximus, vt tam ratione loci, quàm ex ipsius aquæ natura ostenderemus, Himeram pro Gela fluuiio a Diodoro eo loco poni; ceterosque quos nuncupauimus auctores id sequutos esse. Himeram enim fluuiū qui in Etruscum mare exonerat, dulcem aquam & potui gratam habere suo loco ostendimus.

THERMAE
COLONIA.

Γ Ε Λ Α Σ.

G E L A Rhodiorum & Cretensum Colonia.

- D G E L A E urbis conditores fuisse è Rhodo Antiphemum, è Creta Entymū, quadragesimo quinto post Syracusarum initia anno, & colonos communibus in eam auspicijs deduxisse Thucydides scriptū reliquit: ciues autem a Lyndo Rhodiorum oppido ac colonorum præcipuorum patria, primū Lyndios fuisse vocatos: qui postea affluente vndique ciuium frequentia, ab oppido Gela Gelenses appellati sunt. Vrbi autem a Gela fluuiio præterlabente nomē factum, sicuti & Himeræ, Selinunti, Agrigento atque alijs plerisque tum Siciliae tum aliarum regionum urbibus. Sunt qui causam nominis quo fluuius vocatur ad priscum Opicorum & Siculorum vocabulum γέλαν, quod παχυν Græ-

G E L A
C O N D I -
T A -

R 3

cis,

GELA FL.

cis: latinis pruinam significat, referant: quòd fluuius ille multam pruinam progeneret. Alijs placet a Gelone Aetnæ & Hymari filio Gelam flumen esse dictum. Quibus originem vrbs ad vocabuli rationem comparare placuit, ij a fortuito risu (longa est fabula & ab auctoribus petenda) oppidum Gelam fuisse dictum recensent. Gelsenenses originem suam etiam ad Cretenses referre argumento est. Minotaurus in ipsorum numismate signatus. Huc accedit, quòd Minos Cretensium rex vt Dædalum a Cocalo Sicanorum rege reposceret, circa hæc litora exercitum exposuisse, atque ipsi quoque Cretenses, qui vlturi regis sui mortem Cocali dolo interfecti postea in Siciliam traiecerant, postquam Camicum urbem quam Dædalus Cocalo ædificauerat, frustra per quinquennium obsedisent, obsidione soluta circa hanc oram sedes sibi posuisse scribuntur. Multa etiam Dædali opera ciuitati ornamento fuisse Pausanias testatur. Minotaurum autem biforme monstrum fuisse fabulantur, facie humana, corpore taurino, vt in numismatibus adparet, ex Pasiphaë Minois vxore & tauro natum: quòd a Dædalo Labyrinthi ambagibus inclusum humanis carnibus pascebatur: postea a Theseo Ariadnes opera atque consilijs adiuto interfectum: nota est fabula. Plurima etiam Dædali opera ipsi oppido ornamento fuisse Pausanias testatur.

GELA RE
STITUTA.

Gelam autem Doricis legibus institutam tam magna statim incrementa accepisse traditur, vt Agrigentum centesimo ferè octauo quàm condita erat anno coloniam deduxerit.

Ceterum quū Gela continuis bellorum procellis exhausta, ciuibusque destituta esset, Timoleon euocatis ex Chio insula colonis, duce Gorgo eam iterum frequentari curauit. Signum autem Apollinis maximum & artificio singulari spectabile extra mœnia positum a Gelsenibus colebatur. Ager Gelsenis frumenti copia potissimum luxuriabat: quod & tritici grano in numismatis suis adsignato Gelsenenses posteritati testatum voluere. Proditum quoque memoriæ est in agro Gelsenis stagnum fuisse, quod accedentes teterrimo odore abigeret: adhæc fontes ibidem duos, ex quorum altero si sterilis bibisset, secundam, ex altero verò si secunda bibisset sterilem fieri, Salem quoque Gelsenem tanti splendoris fuisse Plinius auctor est, vt imagines veluti speculum recipiat. Eum æstate in lacu ad margines tantum non toto stagno gigni: quod & in ipso quoque Gela fluuio fieri obseruatum est. Eodem in agro duo propugnacula erant, Phalarium & Ecnomum. Phalarium a Gela flumine duodecim stadijs. Ecnomus tantundem a Phalario, fluuio interfluente distabat. Phalarium a Phalaride exstructum scribitur. vti & Ecnomū ab eius sœuitia appellatum: quod eò loci Taurum æneum quo flagitiosos igne supposito Phalaris excruciabat, a Perillo fabricatum constabat. In agro itidem Gelsenis

PHALARIUM.

ECNOMUM.

Mactonium

- A** Maكتورium oppidum Herodotus ponit. quod Gelsenium quidam per seditionem eiekti incolebant. Hyblam verò minorem siue Neram vt diximus, Thucydides; Cacyrum Ptolemæus. Quod ad Gelsenium re-publicam pertinet quum ea paucorum imperio administraretur, & ob id nouis subinde rebus obnoxia esset, a Cleandro Pataræo septem annis occupata est: eoq; post septennium a Sabylo Gelsenii interfecto, Hippocrates eius Cleandri frater imperium suscepit. qui Callipolitanos, Naxios, Zancleas & Leontinos bello lacesiuit; eosdemque ferè omnes Gelone satellite suo, & AEnesidamo Pataico ducibus in potestatem redegit. Barbaros quoque plurimos suæ ditioni subiecit. Pugnavit & cū
- B** Syracusanis, quos quum ad Elorum flumen magna strage fregisset, plurimosque è proceribus eorum cepisset, eosdem Corinthiorum & Corycæorum Legationibus cōcedens hac lege dimisit, vt Camarinā quam deletam deseruerant, ei concederent: quam vbi a Syracusanis accepisset, deducta eò Gelsenium colonia, quibus arma, commeatum, atq; agros diuisit, eandem continuò restituit: administrataque ad eum ferè modū per septennium republica; dum contra Siculos ad Hyblam minorem configit, in prælio cæsus est. Post Hippocratis mortem Gelo Dinomenis filius, qui genus suum ab Oecetore Rhodio repetebat regnum inuasit. huius tutelæ Hippocrates moribundus filios Euclidem & Clean-
- C** drum commiserat. Ceterum cum Gelsenenses Hippocratis filios vt paterni regni successores, recipere & admittere recusarent, Gelo Gelsenibus prælio superatis, dominationem sibi asseruit. Postea quum plerique è Syracusanorū Patricijs vrbe perfactiones a plebe & seruis eiekti, in Castmenam urbem secessissent: Gelo in auxilium ab eis euocatus, coacta magna militum manu, Syracusanorumque plebe, & seruis subactis, patricos Syracusas reduxit: quo beneficio, ita populum Syracusanum sibi demeruit, vt Geloni Syracusas intranti se vnā cum vrbe dederet: regemque eundem salutarerent, anno secundo Olympiadis septuagesimæ secundæ. Gelo occupato ad eum modum imperio, Hieroni fratri suo Gelæ
- D** dominationem cōcessit: eundemque septimo deinceps anno in Syracusanorum regno successorem habuit. Hiero postquam Thrasydaum Agrigentinarum tyrannum bellum sibi mouentem prælio vicisset, etiam imperio eundem exsui: Agrigentinis verò pacem & libertatem dedit. Ciues tamen suos sœuitia & dominandi libidine vexasse traditur: quumque eam ob causam inuisus & odiosus apud suos multos vicissim metueret, Corycæos instituisse, qui exceptos in circulis cōfabulantiumque coronis de se sermones deferrent. Ter in Olympicis victoriā adeptus est: semel quadrigis, bis celere, quod & in Gelsenium numismatibus expressum cernitur. Ceterum quum post Hieronis mortem Sicilia varijs

MACTORIUM.
HYBLA MINOR.
CACYRUM.

GLEANDER.

HIPPOCRATES.

CAMARINAE RES-
TITUTA.

GELO.

G E L O
R E X A S Y
R A C U S A
N I S S A L V
T A T V S.
H I E R O
G E L O N I
S V C C E-
D I T.

LAMPICHVS
GELENSIVM
TYRANNVS.

GELA A
TIMOLEONTE
RESTITUTA.

GELA
FLUVIUS.
QVI ET
HIMERA.

CAMARINA
VRBS.

rijs motibus turbaretur. Gelenses quoq; cum Camarinæis bellum gesserunt: quod Syracusanorum auctoritate tandem sopitum est. Obseruo & Lampichi superbia, fastu, crudelitate, & violentia Gelenses diu aliquando fuisse oppressos: adhæc urbem a Pœnis post bellum Atheniensium misere fœdeque vastatam ac depopulatam: & signum illud Apollinis in victoriæ monumentum Carthaginem translatum fuisse. Inde Gelenses Dioni ut Dionysij tyrannidem euerteret, auxilia præbuerunt: hoc potissimum beneficio promeriti, ut vrbs eorum a Timoleonte nouis postea colonis frequentaretur. sub Agathocle quoq; arma pro libertate cum ceteris sumserunt: sed pace per Amilcarem composita, Agathocles quum capto tempore Gelam ex improviso occupasset, quatuor ciuium millia contrucidauit: pecuniamq; omnem tam sacram & publicam quam priuatam, indicto capitali supplicio si quis quidquam celasset, ad se deferri iussit. Hinc quum in Amilcarem qui Ecnomum occuparat, mouisset, ac Phalarium insedisset, positisque iuxta Gelam fluuium insidijs, Pœnos profligasset, Ecnomum quoque occupare conatus, sed ab occupatione depulsus, dum Phalarium versus fuga contendit, milites eius per dies caniculares fessi, a fuga atque æstu confecti, postquam salsam, ac solis ardore exasperatam Gelæ aquam auidius hausissent; rigetibus uti supra diximus vitalibus, maxima longè pars miserabili mortis genere extincti sunt. Gelam enim fluuium siue Himeram (promiscuè enim a bonis auctoribus utroque nomine dici iam non semel ostendimus) è tribus oriri fontibus, quorum præcipuus ad Nebrodem montem erumpit: receptisq; alueo suo multis vndique fluuiolis qui è salsis lacubus aut ipsis salis fodinis deriuantur aquam salsam vehere tradunt. vorticosoq; admodum ac importuoso ostio in Africum mare dilabi. Nobilitata fuit hæc vrbs inter cetera Apollodori vetustissimi comici, tum etiam Timagoræ Philosophi ac auditoris Theophrasti, adhæc AEschyli quoq; Poætæ sepulchris. Himeræ fluminis ostium sub longitudine xxxix. partium; sub latitudine verò triginta sex & trientis Ptolemæus reponit: Gelam autem urbem sub eadem quidem longitudine verum sextante vnius partis septemtrionaliorem facit. Ceterum quum Camarinam urbem triente tantum vnius partis orientaliorem; vncia vnius partis australiorem Geographus statuatur; facit ut hoc loco quæ & de Camarina a nobis inter legendum obseruata sunt, paucis adscripturi sumus. Camarinam itaque urbem ab Oano fluuio quingentis ferè passibus distantem Syracusani Dascone & Menecolo duumuiris anno supra centesimum tricesimo quinto quam res Syracusana steterat, condiderunt. Huius vrbs ut subita, ita etiam fragilia caducaq; incrementa fuerunt: Nam quum Camarinæi rerum secundarum insolentia elati, in Syracusanos

- A** Syracusanos originis suæ principes mouissent, ab iisdem prælio superati, funditusque euerſi sunt: atque ab ea tempeſtate varijs ſemper & irrequietis belli motibus exagitati. Hippocrates verò Gelæ (vt ſupra memorauimus) tyrannus, qui pro Syracusanorū aliquot procerum redēſione Camarinam acceperat, deducta mox colonia mœnia iterum erexit, & ciuium frequentia urbem coluit. Verum a Gelone Hippocratis ſucceſſore, quod ab eodem violata fide defeciſſet, iterum euerſa eſt: & ciues in Syracuſanam ciuitatem tranſlati: ab eodem tamen haud multo poſt inſtaurata, nouiſque colonis adſcriptis in priſtinum ſtatum reſtituta eſt. Flagrante inde bello Punico primo quod Carthaginiēſium partes ſequeretur a Romanis expugnata fuit. Vrbi ſuberat palus priſca ætate Heſperia, poſtea verò Camarina appellata: ea quamuis plurima vrbi commoda adferret, aërem, tamen inſalubrem aſpirabat. Hinc cōſultus Apollo an conduceret paludem quæ vrbi exhalatione ſua grauis erat, exſiccare? reſponſum eſt (quod poſtea in prouerbiū abiit) Camarinā non eſſe mouendam. Ceterum Camarinæi contempto oraculo paludē deſiccantes, incolumitatem quidem quam exſpectabant naſti, ſpretæ religionis pœnas paullo poſt dederunt: hoſtes namque per ſtagnum aquis exhauſtum in urbem irruerunt, & occupatam diripuerunt. Haud procul vltra Camarinam Neetus & Elorus ſitæ erant: Neetum Siculi
- C** in prærupto admodum tumulo ſaxoſoſque VIII. millibus a mari haud procul ab Aſſinarij fluuij fontibus condiderunt. ex ea Deucetius Siculorum rex originem duxit: qui ciuibz Neetinis ex vertice mōtis in planiciem deductis urbem nouam, quæ Nea deinceps appellata eſt condidit. Idem & alijs urbibus non paucis vti Meneno, inter ceteras Palica, & Collatia Siciliam frequentaffe ſcribitur. Elorum verò urbem Ptolemæus triente tantum vnus partis Camarina orientaliorem; at vncia tantum partis aſtraliorem facit. In Eloro Siciliaſtello piſcinā Cæſaris fuiſſe, in qua piſces è manu hominis cibum capiebāt, Plinius teſtatur. Inde Elorus fluuius haud procul abeſt; qui latiffimo al-
- D** ueo tanta placiditate fluit, vt ſtagnare videatur: ceterum hiemalibus auctus aquis, in morem Nili agris ſuperfunditur & ſtagnat: vnde miram ſolo ſecunditatem adfert. in hoc quoque fluuiio cicurum mugilum magnam fuiſſe copiam antiqui ſcriptores teſtantur; qui inſclamati accedere & capite extra aquas pauliſper exſerto è porrigētis manu placidiſſimè cibū capere conſueuerint. Nobilitatus eſt etiā hic fluuius victoria Chro-
- mij generi Gelonis, qui ſoceri auſpicijs vſus ad eius ripas Carthaginiēſes fuderit: adhæc & felici Hippocratis Gelenſium tyranni pugna qui Syracuſanos iuxta eum memorabili prælio, vt memorauimus, ſuperauit. Huius agrum ob florū quibus veſtitur varietatem & loci amœnitatem

CAMARI-
NA RES-
TITUTA.CAMARI-
NA REVER-
SA ET SE-
CVNDO
RESTIT-
TUTA.CAMARI-
NA PAL-
LVS.NEETVS
VRBS.NEA
VRBS.ELORVS
VRBS.ELORVS
FLVIVS.

VIA ELO
RINA.INYCTOS
COCALI
REGIA.MOTYA
VRBS.APOLLO
LIBYSTI-
NVS.PACHY-
NVS.

ac planiciem semper virentem Ovidius Eloria tempe vocat. Ab vrbe A Eloro via plano lapide strata, quam Elorinam vocabant, Syracusas vsq; pertingebat. Ceterum litora Africi maris a Camarina ad Pachynum obeuntibus Caucona portus occurrebat: inde ad Inycton urbem siue Inyctum (vtrumque enim scribitur) transitus erat: eam Cocali Sicanorum regis sedem olim fuisse constat; Ceterum a quibus condita aut deleta sit, non satis certò traditum est. Hanc quoque balneorum excellentia celebrem fuisse obseruo. unt qui Minoem Cretenfium regem in hac vrbe Cocali scelere suffocatum tradunt. eandem quoque Scythæ Zancleorum regis in ea exsilium nobilitauit. vinum etiam Inyctinum quondam a generositate commendatum fuisse Strabo tradit. Excipit B ultra progressos Hirminij fluminis, mox Motychani amnis ostium; Odysseia promontoria; portus Edissia, inde Motya vrbs, quam ab Hercule conditam memorauimus. eam Afros Pœnis permixtos tenuisse ex Pausania scripsimus. a Gnidijis tamen qui ex Lycia regione huc appulerint idem Pausanias conditam tradidit; Gnidios autem postea ab Elymis & Pœnis prælio victos, expulsosque in AEolias insulas profugisse. In hac vrbe Apollinis Libystini templum fuisse olim frequentia hominum ac religione celeberrimum a Macrobio scribitur. Motyenses enim quum graui Libycorum obsidione premerentur, Apollinem inuocasse: nec multò post immissa hostibus peste, cunctisque ea contagione con- C sumptis, Motyenses periculo liberatos Apollinem Libystinum appellasse; temploque illi magnificè exstructo, summum ei cultum deinceps impendisse. A Motya digressis Pachyni portus sese quàm meridiem respicit aperiebat. inde Pachynus tertium Siciliae promontorium, quò Peloponnesum & Græciam prospectat, quadringentorum millium interuallo; a Mileto verò insula centum millium spacio disiungitur difficili & periculoso, æquè ac formidabili nauigantibus mari; quod ex freto Messanensi ad Pachynum vsque concitatori cursu quàm ad alia huius oræ litora prouoluatur. Pachyni longitudinem quadraginta; latitudinem xxxvi partibus & triente Ptolem. definuit.

D

E M Π O P I T Ω N.

EMPORIA
QUATTUOR
IN SICILIA.

EMPORIA in Sicilia fuisse quattuor ab urbibus quarum commercijs frequentabantur denominata, & ad fluuiorum ostia sita obseruo. Quòd tamen hætenus haud satis liquidò constet, ad quod Emporium referenda, ea quæ ad manus nostras peruenere Emporitanorum numismata, eadem cum ijs quorum characteres a nobis nulla diligentia agnosci potuerunt seposuimus: nostro uti spero, officio satisfacturi,

- A** facturi, si quæ de singulis Emporijs comperta habemus, breui enumeratione subiecerimus: Interim hoc lectorem monendum putavi, Emporium illud cuius hîc secundo loco numisma exhibemus, ab Afris in Sicilia ad oram litoralem conditum fuisse, ex Pegaso Africae symbolo, haud improbabili coniectura videri posse. Alterum autem ex eodem Pegasi symbolo, crediderim ad Emporitanos quos Polybius in Africa fertilitate & prouentuum copia celebres nominat, referri posse. Emporitanos etiam in Hispania esse non ignoramus, Ceterum ad hunc locum ut opinamur non pertinent. Ne itaque extra Siciliam euagemur, Emporium Segestanum Africae litoribus ad Crinisi fluminis ostiû, ut suo loco meminimus, prætenditur: quod an a Pœnis conditum fuerit ut affirmare non ausim; ita magna commerciorum frequentia ab ijs cultum fuisse constat, quorum etiam imperio tempore belli Punici primi paruisse ex Polybio colligitur. Alterum hinc Emporium Selinôtinorum siue Mazara, a fluuij cui imminet ostio, ad Africi maris oram ultra Lilybæum erat: quod ut ex Diodoro scripsimus ab Hannibale Gisconis filio dum in Selinontinos moueret, captum & direptum fuit. Tertium medio ferè inter Lilybæum & Pachynum promontoria spacio, Agrigentinarum Emporium nominatur: quod maximo totius Africae cômertio & mercatorum conuentu celeberrimum a nobis suo loco descriptum est. Quartum Leontinorum fuisse emporium ex Cicerone atque alijs constat. Quibus autem ex his quæ recensuimus quatuor Emporijs ea quæ expressimus numismata sint attribuenda, lectoris iudicio censendum permittimus. Et quanquam non ignoremus etiam Emporium absolute inter vrbes Siciliae a Stephano numerari; quia tamen neque quo loco steterit, neque aliud quicquam vnde certi aliquid colligere possimus adscribit; æquè nos, ut ceteros, quorum scripta nobis visa sunt, ambiguos reliquit.

EMPORIUM SEGESTANVM.

EMPORIUM SELINONTINORVM.

EMPORIUM AGRIGENTINVM.

EMPORIUM LEONTINORVM.

ΣΕΓΕΣΤΑΙΩΝ.

D

SEGESTA Troianorum Colonia.

ETSI ob characteres in numismate quod tandem Segestanis adscriptus, exolescentes: nobis non satis liquido adparebat, ΕΓΕΣΤΑΙΩΝ an ΣΕΓΕΣΤΑΙΩΝ (aut quod nonnulli malunt) ΑΙΓΕΣΤΑΙΩΝ signatum fuisset; tamen certò confirmare possumus, ΣΕΓΕΣΤΑΝΩΝ non fuisse in eodem quod nobis ad manum erat expressum: ut ab alijs de tali numismate refertur, cuius mentionem in Panormi descriptione fecimus. Ut Troianus Egestes, (vel ut alij scribunt AEgestus) urbem de

S 2

suo no.

ΑΓΓΕΣΤΟΣ ΤΡΟΙΑΝΟΣ.

fuo nomine in agro Panormitano condiderit, ibidem a nobis relatū est. A hoc hīc addendum duximus, apud probatos auctores urbem nō Egestā sed AEgestā nominari; nuncupatione ab AEgesto Troiano deducta, quē ita appellatum produnt, quod in siluis inter capras editus, & enutritus, fuerit. Seruius grammaticus, hāc fere de AEgesti origine tradit. quum Laomedon Troianorum rex. Apollini & Neptuno, promissam murorum mercedem denegasset, Neptunum iratum, Troianis agris Cetum immisisse; isque quum grauissimam Troianis cladem inferret, consultum Apollinem respondisse, remedium calamitatis fore, si nobiles puellae monstro obijcerentur. id quum fieret, Hippotem nobilem Troianum, veritum ne fors ea quoque ad Segestam filiam suam perueniret, B eam naui impositam, ventis fluctibusque commisisse, tolerabilius esse ratum, eam inter marinas vndas periclitari, quā in praesentia sua a monstro sauisimo laniari. In Siciliam inde illam incolumen delatam, ibi amore virginis Crinifium fluuium captum, eam in vrsi, vel canis forma compressisse, & ex eo concubitu AEgestum (Acestem ipse vocat) natum.

SEGESTA
MATER
AEGESTI.

AEGESTA
CONDITA.

Iam Strabo libro sexto AEgestam ab Philoctetæ comitibus cōditam prodit; quos Philoctetes vnā cum AEgesto Troiano in Siciliam miserat. Et hoc quoque de AEgestanis memoratur, eos AEneam diuinis honoribus coluisse; eosdemq; etiam honores Philippo Butacidi Crotoniata, ob insignem corporis formam ab iisdem habitos. adhuc inuenio, C Latinos AEgestam in Coloniam deductos, cum AEgestanos se appellari ignominiosum ducerent, quod sordidum & abiectum esset nomen; Segestam urbem, se autem Segestanos appellasse. In numismate

Segestanorum, aduersa parte Hercules sagittarius expressus est; quod ideo forsā factum est, quod Hercules agrum

Segestanum ab piratis & latronibus liberauerit. auersae partis interpretationem in

Panormi descriptione
retulimus.

GELO^D

ΓΕΛΩΝΟΣ.

GELO SYRACUSANORVM REX
PRIMVS.

- G**ELO Dinomenis filius principatum apud Syracusanos primus tenuit; quibus autem initijs, quibus progressibus successibusque vsus eundem occupauerit, occupatum magna cum laude & pari ciuium beneuolentia per septem annos administrauerit, postea explicabitur; Si prius de origine maioribusque ipsius quantum satis erit dixerimus. Gelonis itaque maiores ex Lyndo (quod erat Rhodiorum opidum) oriundi erant: hi cum Lyndij Gelam Coloniam deducturi in Siciliam profiscerentur, tum quidem domi manserant; ceterum haud longo post tempore suos in Siciliam subsequuti, Maكتورium opidum Gelæ vicinum incoluerunt. Accidit autem vt Gelsenibus seditione laborantibus, quidam e ciuibz ab aduersa factione vrbe pulsi, ad Maكتورianos tamquam consanguineos suos confugerent: quos Telines Deorum Inferum apud Maكتورianos sacerdos humaniter acceptos, sola religione nullis armis fretus, in patriam reduxit: ex hoc Teline longa maiorum serie ortus OEcetor Dinomenem filium habuit: huic quatuor fuere filij, Gelo, Hiero, Polyzelus & Thrasybulus: e quibus
- C** Gelo natus maximus, quum in Hippocratis, qui tum Gelsenium Tyrannide potiebatur, familiaritatem se insinuasset, breui ob virtutem praefectus equitum ab Hippocrate creatus, eiusdem auspicijs Zancleas, Calipolitanos, Naxios, Leontinoque adortus, debellauit. ab his & Syracusanos aggressus, eosdem pugna ad Elorim fluium prosperè commissa, victos oppressisset: nisi ad Corinthiorum & Corcyraeorum opes confugissent: quorum auxilijs subnixi Syracusani pacem cum Hippocrate ijs condicionibus composuerunt, vt tradita Camarina vrbe, liberi deinceps a bello essent. Hippocrates pace ijs condicionibus Syracusanis data, dum ad Hyblam minorem Siculis bellum infert, in proelio occiditur,
- D** Euclide & Cleandro liberis superstitibus. Hinc Gelo nomine tutorio Gelæ praefectus, postquam ciues rebellantes proelio vicisset, victoria elatus ipse Tyrannidem occupat; Euclide & Cleandro principatu exclusis. Post eam fraudem, quum quosdam patricij ordinis apud Syracusanos, qui Gamori vocabantur, a plebe & seruis, qui Cyllirij dicebantur, vrbe pulsos, ex Casmena, vbi exsulabant Syracusas reduxisset, Syracusanorum fauore in urbem recipitur. Hoc modo Gelo Syracusis potitus, Olympiadis septuagesimæ secundæ anno secundo, vrbis verò Romæ conditæ CCLXII. relicto fratri Hieroni Gelsenium Principatu totum se ad Syracusas ornandas ampliandasque cōtulit: ita vt breui easdem ad summum

GELO TY-
RANNI-
DEM A-
PVD GE-
LENSIS
OCCV-
SAT.GELO A
SYRACV-
SANIS RE-
CEPTVS.

mum quasi potentiae fastigium euexerit. Nam deleta Camarina A
 quae defecerat, ciues eius in urbem Syracusanam recepit: Gelenſiū quo-
 que dimidiam ferè partem eò transcripſit: quin & Megarenſes poſtquam
 diuturna obſidione fatigati, ſe deditiſſent, proceres & potentiſſimos
 quosque ex eis, qui belli inferendi auctores fuerant, urbe Syracuſana do-
 nauit: plebem quæ a conſpiratione immunis erat, venundedit. Ad eun-
 dem modum & cum Eubœenſibus, qui defecerant egit; proceres a plebe
 diſtinguens: idque eo conſilio, quod ſciret plebem ad ſeditiones procli-
 uem ſæpenumero urbibus exitio eſſe: atque ita Gelo urbem Syracuſanā
 ad maximam potentiam extulit; ſimul præclari Principis domi forisq;
 famam conſequutus eſt. Et quamuis ipſe litterarū penitus expers eſſet, B
 Græcorum tamen nemini tum humanitate, tum bellipaciſque artibus
 cedebat. Et ſanè bellicæ virtutis ipſo ſtatim Principatus initio egregium
 ſpecimen edidit: mortem namque Doriei Lacedæmonij a Carthagini-
 enſibus & Segeſtanis interfecti ulturus, quum auxilium ab Athenienſi-
 bus, & ipſis Lacedæmonijs poſtularet, nec obtinuiſſet, ipſe hoſtem per
 ſe aggreſſus inſignem victoriam reportauit. Ad Gelonem itaque iam
 potentia & opibus florentem Athenienſium & Lacedæmoniorum Le-
 gati veniunt; auxilium contra Xerxem, qui iam in Græciam irruerat,
 petentes: quibus, poſtquam prius exprobraſſet, quàm turpem ab ipſis in
 ſimili cauſa repulſam paſſus fuiſſet, auxilium tamen ducentarum trire- C
 mium, viginti millium peditum, & duum millium equitum; deinde &
 commeatum qui vel omnibus Græcorum copijs ſufficeret, ea conditio-
 ne obtulit, vt vel nauali vel terreſtri exercitui ipſe præeſſet. Recuſanti-
 bus conditionem Legatis, & Græciam, milite non ducibus indigere di-
 centibus, ſubridens Gelo, Apud vos (inquit) ô Græci, vti video, qui im-
 perent, non qui pareant habetis: abite itaque quàm celerrimè veſtris re-
 nunciaturi, ver illis exaruiſſe. ſubindicans copias ſuas, quæ erant floren-
 tiſſimæ, illis defuturas abeuntibus cum hoc reſpoſo Legatis, Gelo haud
 ignorans quantum ſibi periculi immineret, ſi Xerxes Græcos ſibi ſubij-
 ceret: vbi cognouit eū tranſmiſſo Hellesponto Græciam intraſſe, Cad- D
 mum Coum virum ſpectatæ fidei & virtutis, cum tribus triremibus &
 ingenti pecunia mittit, obſeruaturum in quam partem victoria eſſet in-
 clinatura: vt, ſi vinceret Xerxes, pecuniam illi, ſimul terram, & aquam,
 eorum locorum quibus ipſe imperaret, traderet: ſi verò penes Græcos
 victoria ſtaret, pecuniam ad ſe referret. Cadmus vbi Græcos victores,
 Xerxem victum Græcia exceſſiſſe videt, cum pecunia, & nauibus, quem-
 admodum in mandatis habebat, ad Gelonem reuerſus eſt. ſunt qui re-
 ferant, Gelonem in animo habuiſſe Græcis ſuccurrere, niſi turbatus Si-
 ciliæ ſtatus ipſum impediſſet. Terillus namque Crimopi filius Hime-
 renſium

ANAXI-
LAS RHE-
GINENSI-
VM TY-
RANNVS.

- A** rensum Tyrannus a Therone Agrigentinarum Principe Himera pul-
sus, ad Anaxilam Rheginensem Tyrannum, qui filiam ipsius Cydippā
in matrimonio habebat, cōfugerat. Is socerum regno pulsum indigna-
tus, eam iniuriam vindicaturus, simul vt illum in Himerensem princi-
patum restitueret, auxilium a Carthaginiensibus petit: & quò facilius
impetraret, Amilcari Carthaginiensium duci filios duos obsides dat. Is
contractis Pœnorum, Phœnicum, Hispanorum aliarumque gentium:
trecentis millibus, expeditionem in Siciliam parat. Theron autem post-
quam se tantis copijs tantoque apparatu peti intellexit, quibus se impa-
rem haud ignorabat, a Gelone genero, (filiam enim ipsius Damaratam
B Gelo in matrimonio habebat) auxilium petit: vt iunctis viribus tantæ
procellæ facilius obsisterent. Interim Amilcar quum omnes vndique
copias Carthaginem coëgisset: inde cum ducētis longis nauibus ac tre-
centis onerarijs soluens, aliquot ex onerarijs tempestate amissis, Panor-
mum appulit. Ibi recreatis a nausea militibus, resarcitisque nauibus quæ
maris sæuitia conuulserat, terrestri itinere Himeram petit; adnauigante
secundum litus classe: positisque binis ad Himeram castris, alteris pro
terrestri, alteris pro nauali exercitu, ipse cum delectis ad vrbis vsque mu-
ros succedens, agmen Himerensium quod eruperat, magna edita strage
in urbem repulit. Ea clade accepta, ciuibsq; haud mediocri conster-
C natione percussis, Theron qui vrbi præsidio erat, suis diffidens, Syracu-
sas ad Gelonem mittit, qui eum de præsentis rerum statu edoceant, mo-
neantque vt quàm primùm rebus afflictis subsidio veniat. Gelo in-
tellecta Himerensium desperatione, statim cum quinquaginta peditū,
& quinque equitum millibus auxilio properas, castrisque ad urbē quàm
poterat proximè muros communicit; mox immisso vndiq; magno cū
impetu in vagos & palantes equitatu magnam hostium manum concū-
dit: captaq; ad decem millia in urbem misit. His tam prosperis rerū ini-
tijs magnam apud omnes auctoritatem adeptus Gelo; effecit vt Hime-
renses hostem quem prius timuerant, ludibrio deinceps haberent. ita vt
D Theron portas quas prius metu hostium obstruxerat, quò maiore ho-
stis contemptum ostenderet, aperiri iuberet. Post hæc intercepto ex iti-
nere Amilcaris nuntio, per quem ille Selinontiorum sociorum equites
stato die ad se euocabat; intellectoque hostium consilio, lectissimam
suorum equitum turmam pro Selinuntinis mittit: hi noctu loca vicina
circumnecti, sub diluculum ad castra Pœnorum peruenientes, pro socijs
intra vallum recepti sunt: factoque statim in ipsum ducē impetu, Amil-
carem sacris intentum ad ipsas aras obtruncant: ab hoc conuerso in reli-
quos ferro, raptū ex aris ignem vti iussi erant, nauibus iniiciētes, omnia
latè cæde atque incendio inuoluunt.

Quod vbi Gelo intellexit
è sublato

GELONIS
AD HI-
MERAM
RES GE-
STAE.

GELONIS
DE CAR-
THAGINI-
ENSIBVS
VICTO-
RIA.

è sublato ab exploratoribus, quos in proximis collibus disposuerat, A quod conuenerat signo; ipse cum reliquis copijs instructis ad castra Pœnorum contendit: illi vicissim agmine raptim vti tempus ferebat, composito obuiam progressi, postquam primum Gêlonis impetum vtcunque sustinuissent, dum intentis in pugnam animis sunt. Subitò omnia flammis collucere vident, vulgatoque iam per totum exercitum castra capta, ipsum Amilcarem cæsum, Pœni consternati illicò in fugam vertuntur: instant fugientibus Syracusani, æditaque latè disperforum passim per campos fœda ac miserabili strage, centum quinquaginta Pœnorum millia cæsa sunt: qui cædi superfuerant, in locum munitum se recépère: sed quòd aqua destituerentur, tandem siti coacti & ipsi Gelonis se B arbitrio permisere. Naues interea quæ incendium euaserant & cladem suorum viderant, dum quam celerrimo poterant cursu Carthaginem petunt, oborta in mari tempestate omnes ferè periére: pauci scaphis excepti ac Carthaginem perlati, tantæ cladis nuncij, vrbem luctu metuq; implerunt: ita vt Carthaginenses veriti ne Gelo a tanta ac recenti victoria ad ipsam Carthaginem oppugnandam se conuerteret, vigilias statim per muros disponerent.

Gelo tam illustri victoria potitus, primùm equites qui Amilcarem oppresserant, deinde & reliquos quorū fortia & egregia eo bello facta exstiterant, dignis quosq; præmijs prosecutus est. Hinc præstantissima ac lectissima quæq; spoliū in or- C natum Templorū cū ad Syracusanos, tum ad ipsos Himerenses transmittit: hostium ceteram prædam vnà cū captiuorum turba, in Centuriones ac milites, pro cuiusque dignitate ac merito distribuit. Captiuorum pars maxima a ciuitatibus Siciliæ quibus sorte obuenerant ad opera publica & agros colendos deputati sunt. Posthæc Gelo dimissis socijs, Anaxila verò Rheginensium Tyranno venia donato, ac pace cum ipso facta, Syracusas reuertitur: eò confluunt vndique Siculorum Legati, eorum potissimùm qui Carthaginensium partes fouerant, veniam detrectati ipsius imperij, motique in eum belli orantes; quibus cū facile ignouisset, mox & Carthaginensium legatio aduenit; quos quum hu- D manissimè accepisset, pacem suppliciter petentibus, ijs conditionibus dedit; vt abstinerent deinceps Saturno liberos impuberes immolare; duo argenti talentorum millia penderent in sumptus eo bello ab ipso factos, naues insuper duas instructas mitterent in pacis compositæ testimonium. Carthaginenses pace præter spem tam facile impetrata, conditiones alacriter sulciunt: centū insuper auri talenta, Damaratæ Gelonis vxori, quæ potissimùm illis eam pacem confecerat, vltro muneri offerunt: vnde non multò post nummus procusus, qui Damarataus appellatus est: hunc Siculi Pentecontalitron hoc est quinquaginta librarū dixerunt.

- A** dixerunt. Ad hunc modum pace vbique firmata, Gelo Syracusanorū in se animos expleri volens, sine satellitio ac inermis in concionē prodit: vbi postquam vitam suam beneficiaque in Syracusanos ac Siculos accurata oratione recensuisset, ab vniuersa concione Liberator Patriæ, & Syracusanorum Siculorumque rex consalutatur. Ceterum Gelone nomen regium vt nimis inuidiosum renuente, vel hoc ipso vehementius in ipsius fauorem pertracti ciues, statuat Geloni eò, quo in concionē prodierat habitu, in templo Iunonis Syracusis posuerunt: adiecta in inscriptione, qua factum eius tam egregium posteritati proderetur. Hinc Gelo ad pietatis ac religionis curam conuersus, templa Cereris & Proserpinæ ē manubijs construxit: Tripodem quoque aureum sexdecim talentorum artificio insignem Appollini Delphos donum misit: Ioui quoque Olympio loricas lintheas tres, precio atque arte spectatissimas; tum & Iouis signum admirabili magnitudine conspicuū dono Elidem misit. Ad hæc & in Enna templum Cereri exædificare cœperat, sed id morte præpeditus, imperfectum reliquit. Syracusanos autem ne desidia marcescerent ad siluas cædendas, tum & ad agros colendos tamquam in expeditionem educere solebat: atque hac potissimum ratione agros prius steriles fertiles reddidit. Septem iam annos summæ rerum præfuerat, quum morbo correptus mortem instare sentiens, Hieroni fratri natu maiori (quod herede filio careret) regnum consensu populi tradidit: acerrimoque edicto cavit vt leges de funerum impensis latæ in se inuiolatæ seruarentur. Postquam autem diem clausisset extremum, luctu maximo ab omnibus tam publicè quā priuatim haud secus ac pater deploratus, in vxoris agro (cui a nouem turribus nomen erat) conditus est: quo loco populus Syracusanus, in ipsius honorem, insigne Mausolæum extrui curauit: quod postea Carthaginienes quum Syracusas obsiderent, euerterunt. Agathocles quoque inuidia ductus, ipsas etiam turres quæ sepulchrum cingebant, solo æquauit. Ceterum neque hic priuata inuidia, neque illi publico odio efficere vnquam potuere: quin Gelonis nomen apud Siculos Syracusanosque æternis monumentis consecratum, per omnem posteritatem celebraretur.

GELI
LIBERATOR
PATRIÆ
ET REX
SALUTATVS.

STATVA
GELONI
POSITA.

GELI
HIERONIS
FRATRI
REGNI
SUCCESSORE
RELIQVIT
SIGNAT.

ΙΕΡΩΝΟΣ.

HIERO DINOMENIS F. SYRACUSANORVM REX. II.

Mortuo post annos septem in regno exactos Gelone, Hiero fratrum post illum natu maximus imperiū excepit: qui plurimum a fratribus humanitate degenerans, crudelitate & auaritia insitis a natura vitijs

T

suos

HIERO
GELONI
FRATRI
SUCCE-
DIT.

suos afflixit: hinc se haud immeritò omnibus inuisum suspicatus, quū A
 Polyzelum fratrem, qui Damaratam Theronis Agrigentinarum Ty-
 ranni filiam, Gelonis viduam in vxorem duxerat, maximo ab omni-
 bus amore & studio coli videret; veritus ne ab illo subnixo favore ciuiū,
 regno aliquando priuaretur, prætextu auxiliij Sybaritis ferēdi, qui a Cro-
 toniatis graui obsidione premebantur. Polyzelum in Italiam cū exer-
 citu mittit; sperans illum ab hostibus occisum iri. Sed postquam hosti-
 bus a Polyzelo profligatis, cōtra ac Hiero sperauerat euenisset; nec aliud
 haberet, quò salutem fratris iustè impeteret, varias exinde insidias eidem
 moliri non destitit. Eo intellecto Theron Polyzeli socer, indignatus ad
 bellum Hieroni inferendum se comparat; quod tamē intercedente Si- B
 monide Poëta, ac desponsa Hieroni Theronis sorore sopitum est. Alij
 aliter tradunt; nempe Polyzelum, quum se non tam ad auxilium Syba-
 ritis ferendum, quàm vt ab hostibus interficeretur mitti suspicaretur; ex-
 peditionem recusasse: quumque Hieronem ob eam tergiuersationem
 grauius indignatum videret, peiora veritum ad Theronem Agrigenti-
 norum Tyrannum confugisse: Hieronem intellecta fratris ad Thero-
 nem fuga, se ad illum insequendum, simul ad bellum Theroni inferendū
 accinxisse: Himerēos audita fratrum dissentione, quum Thrasydai The-
 ronis filij Tyrannide premerentur; nec tamen illum apud patrem accu-
 sare auderent, ad Hieronem Theronis inimicum confugisse; imperium C
 vrbis, simul belli aduersum Theronem societatem offerentes, si se Thra-
 sydai Tyrannide liberare, & urbem in suam tutelā recipere vellet. Hie-
 ronem accepta occasione, sperantem hoc modo se pristinam Theronis
 beneuolentiam recuperaturum, Himeræorum consilia ipsi prodidisse:
 Theronem intellecta rei veritate primū se ac Polyzelum fratrem Hie-
 roni reconciliasse; deinde in defectores crudeliter animaduertisse. De-
 functus ad hunc modum bello Hieron, quum in morbum grauissimū
 incidisset, ocium a rebus gerendis, quod aduersa corporis valetudo con-
 cedebat, in audiendis doctissimorum virorum sententijs impendit: hinc
 iam firmior factus, quum assiduam vti prius in audiēdo Pindaro, Simo- D
 nide & Bacchylide grauissimis Poëtis operam daret, breui illorum con-
 suetudine alius efficitur: ita vt quos prius auaritia & crudelitate affixe-
 rat, eosdem humanitate & munificentia sibi conciliare studeret; ac cum
 fratribus summa deinceps concordia vixerit: Quum itaque in summa iā
 tranquillitate regnaret, animum ad constituendam ornandamque Sici-
 liam adiiciens, Naxiōs & Catanæos, quòd illis minus fideret, in Leonti-
 nos transcripsit. In Catanam autem quinque Peloponensium & totidē
 Syracusanorum millia colonos deduxit: vrbiq̃ue Doricas Leges quæ
 erant præstantissimæ, dedit: eandemque mutato nomine A Et nam ap-
 pellauit:

COLO-
 NIAE AB
 HIERO-
 NE DECV-
 CTAB.

CATANÆ
 A ETINA
 APPELL-
 LATA.

Apellauit: cuius non Tyrannus, sed conditor celebrari, seque deinceps Aetnem ciuem appellari voluit. A Cumanis deinde qui graui ab Etruscis bello vexabantur, in auxilium sollicitatus, classem illis subsidio mittit: quo auctus Cumanus prius hosti impar, manum conferere ausus, Etruscis insigni clade affectis, superior euasit: liberatisq; ad eum modum Cumanis, classis Syracusana non sine magna Hieronis gloria domum reuertitur. Consequutus hanc expeditionem Theronis Agrigentorum Tyranni obitus, res in Sicilia tranquillas turbauit. Thrasydaeus namque Theronis filius patri in Tyrannide succedens, sauitiam & libidinem, qua uiuo etiã patre occultè flagrauerat, iam veluti frenis remotis liberè in omnes exercens, breuè se omnibus inuisum exosumq; reddidit; adeò ut quum nemini fideret, inter omnes veluti hostes circumspectans & anxius versaretur. Itaque siue instigantibus eum furijs, seu desperatione amentiaque impulsus, bellum Hieroni mouet; & quum domestico odio vix par esset, etiam foris hostem in se concitat.

Hiero intellecto Thrasydæi in se apparatu, viginti namque tam Himeræorum quàm Agrigentorum millia in armis habebat, coacto undique è regno suo haud impari exercitu, Thrasydæo occurrit. Prælium itaque inter hostes uti viribus, ita & virtute pares committitur, Græcus utrinque miles, Græcaque ars æquabat pugnam: quum tandem victus Syracusanorum pertinacia Agrigentinus terga vertit; desideratis suorū quatuor millibus, victores ad duo millia amittere. Thrasydæus desperatis rebus, Tyrannide sponte deserta ad Megarenses confugit: ubi tandem præ animi dolore mortem ipse sibi consciuit. Agrigentini hoc modo Tyrannide liberati, sub populari deinceps statu rempublicam administrauerunt; missisque ad Hieronem Legatis, pacem impetrarunt.

Sunt qui tanta nominis exultatione Hieronem floruisse referant; ut Anaxilaum Rheginensium Tyrannum, ad perdendos delendosque Locros Zephyrios incitatum, sola interminatione cohibuerit. Posthæc, incertum qua de causa, infestissimum suorum odium Hiero incurrit: **D** hinc clandestinam in se conspirationem veritus, certos homines occultè instituit sibi fidissimos, qui si quos alicubi è Syracusanis congregatos viderent, illorum se cætibus & circulis immiscentes eorundem sermones & consilia, ad se referrent: merumque ciuibus hoc modo tantum incussit, ut non solum noui aliquid moliri, sed nec verbis animi sui sententiã proferre ausi nutibus gestibusque quid vellent sibi inuicem significarēt. Quin etiam quosdam ex amicis quos suspectos habebat, publicè in foro interfici iussit. Haud multo autè ante obitum suum tempore, Anaxilai Rheginensium Tyranni liberos ad se accersiri iussit: commemoratisque tam Gelonis fratris, quàm suis tum in Anaxilaum patrem, tum in

HIERO-
NIS CVM
THRASY-
DAEO A-
GRIGEN-
TINO BEL-
LVM.

illos beneficijs; adolescentes admonuit, ut a Mychito tutore rationem regni administrati exposcentes, imperiū ipsi caperent. domū itaq; reuerſi uti moniti erant, rationem a tutore exigunt: quam postquam Mychitus ea fide & integritate reddidisset, ut omnes circumstantes admiratio caperet: traditoque regno, Tegeam Arcadiæ sponte secessisset; adolescentes regni administrationem capescentes, quum libidine & crudelitate ciues vexarent, Messana ac Rhegio per conspirationem pelluntur.

HIERO-
NIS IN
OLYMPICIS
VICTORAE.

Hiero palmas Olympicas plures adeptus est: semel enim quadrigis, bis celete vicit: & post alteram victoriam celete partam Syracusas regressus, inde Catanam (quam uti diximus A Etnam appellari iusserat) petijt: ubi ægritudine correptus, postquam undecim annos & menses octo regnasset, vitam morte commutavit; voto prius Ioui ob victorias Olympicas facto ac Thrasybulo fratre, quamuis filium Dinomenem haberet, successore designato ab A Etnæis omnibus tum diuinis, tum humanis honoribus, non aliter ac urbis conditor affectus sepulchro insuper insigni ipsi publicè exstructo, honoratus est. Id postea Catanæ qui ab Hierone in Leontinos transcripti fuerant, a Syracusanis in patriam reducti disiecerunt, abolitoque A Etnæ nomine pristinum Catanæ nomen urbi restituerunt. Mortuo patre Dinomenes filius, quæ ille Ioui Olympio vouerat, eius nomine dedicauit inscripto hoc Epigrammate.

Iupiter Eleo redijt qui à puluere Victor
Quadrigaque semel, iniuge bis & equo
Vouerat hæc Hieron: natus monumenta parentis
Dinomenes posuit clara Syracusij.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ.

DIONYSIUS HERMOCRATIS F. SYRACUSANORVM TYRANNVS.

SYRACUSANI per annos fermè sexaginta a Thrasybuli electione libertate potiti, dum ea impotenter nimis abutuntur; ac pro libidine quisque sua in republica dominantes; contempto præfectorum imperio, iisdemque in summa licentia insultantes optimum quemque ciuium Petalifmo expellunt, libertatem suam breui suis ipsi manibus euerterunt, ac tandem in Dionysij Tyrannidem reciderunt. Hic Dionysius patre Hermocrate, auo Hermone honestis ciuibz Syracusanis ortus fuerat: etsi sint qui plebeis parentibus natum prodant. Varia huius Tyrannidem præſagia præcesserunt: inter cetera mater ipsius prægnans Satyriscum sibi inter quietem peperisse visa est. consulti que de somnio aruspices

DIONYSII
TYRANNI
NATALES.

A aruspices responderunt, filium eam parituram, qui inter Græcos potentissimus & clarissimus futurus esset. Mulier quoque Syracusana Himera nomine, clarissimis orta natalibus, ante Tyrannidem ab illo occupatam, in somnis visa sibi cælum conscendere, & ducem sibi datum, cum quo cæli regiones peruagaretur, ab quo ad Iouem introducta, sub pedibus eius iuuenem flauī coloris catenis vinctum ferreis vidisse, ducemque suum. Quisnam is esset? percuntata, responsum accepisse; dirum Sicillæ atque Italiæ fatum esse, & vinculis aliquando solutum, multis vrbibus exitio futurum. Elapso inde aliquo annorū spatio, quum Dionysius iam Tyrannide potitus Syracusas ingrederetur; ac

B ciues honoris causa obuiam illi prodirent, Himera Dionysium intuita subito exclamauit; illum eundem esse iuuenem cuius species sibi inter quietem ostensa esset. Dionysius re intellecta, mulierem interfici iussit. Hoc quoque ostenti loco, ac pro fausto omine ab Dionysio acceptum auctores produnt; Quod equus ipsius quem cæno immersum reliquerat, exiliens, inhærente iubæ ipsius apum examine, domini sui vestigia sequutus esset: atque hoc ipso confirmatum, maiori ad inuadendam Tyrannidem animo procelsisse. Quibus autem artibus Præturam primò, inde Tyrannidem occupauerit paullò altius repetemus. Quum Carthaginientes Agrigento iam potiti essent, (vti in descriptione Syracusarum retulimus,) duces qui ei bello præfuerant, magna apud Populum inuidia laborabant; tamquam illorum perfidia res sociorum prodita essent. Id

C Dionysius animaduertens, simul occasionem arripiens, duces apud concionem proditiōis accusat, quam ob accusationem, sicuti summum apud principes ciuitatis odium incurrit; ita plebs vicissim tanquam sui studiosum haud mediocri fauore prosequuta est: hinc cum alijs aliquot Prætor creatus, Gelam cum exercitu mittitur; populum Gelensem cum optimatibus dissidentem pacaturus: vbi optimatibus aliquot supplicio affectis, & fortunis eorum in publicum redactis, plebem sibi plurimum deuinxit. Hinc plebeiōrum opera & studio, simul & militum, quos do-

D nis & spe maioris in posterum liberalitatis sibi conciliauerat commendationibus, effectum est, vt Syracusani eum vnicum Imperatorem contra hostes crearent. Imperium adeptus, edixit vt quisquis Syracusanorum arma ferre posset, secum ad Leontinos properarent. Tenebatur ea vrbs Syracusanorum præsidio, confertaque erat colluie mortaliū vndique eò confugientium: quam multitudinem ipse se facile in partes suas allecturum sperabat. Vbi igitur iam ad Leontinos peruentum, & castra sub vrbe communita essent; noctū quàm potest tumultuosissimè ad arma conclamat; insidiari sibi inimicos simulans. deinde quasi nec in castris se satis tutum crederet, raptim in arcem Leontinorum confugit:

T 3 ibique

DIONYSI
VS PRÆ
TOR A
SYRACU
SANIS
CREA
TVS.

DIONYSI
VS IM
PERA
TOR ET
DVX BEL
LI CREA
TVS.

ibi que orta iam luce, præfectos & præcipuos quosque è militibus ad se **A** vocat, postea conuocata & Leontinorū multitudine, obtestari cœpit, vt sexcentorū militum satellitiū, sibi ad corporis custodiam concederetur, quod postquā concessum fuisset, quotquot obæratos, aut scelere aliquo pollutos nouerat, ad se vocat: coactaq; ad mille capita istiusmodi hominū manu, eandem armis instruit. Mox aduocata & mercenariorū concione, humaniter illos allocutus, illorum quoque fauorem sibi conciliat. Ordines inde militares pro suo arbitrio mutare aggressus, quorum fidem suspectam habebat, ordine mouet; in illorum locum substitutis quos sibi fidissimos norat. Dexippi etiam Lacedæmonij virtutem ac fortitudinem, suspectam habens, veritusq; ne eo auctore Syracusani alii **B** quando contra se rebellarent, eundem in patriam remittit. Rebus itaq; suis ad hunc modum cōstitutis comparatisque, mercenariorum qui Gelam præsidio tenebant, quos in partes suas traduxerat, simul exsulum facinosorumque agmine stipatus, Syracusas profectus, annos tum natus vigintiquinque Tyrannidem occupat: anno tertio Olympiadis nonagesimæ tertiæ, Urbis verò Romæ conditæ. CCCXLVII. Tyrannide potitus, quorum opera ad eam occupandam adiutus fuerat, præmijs afficit: quos autem incrementis suis obstitisse compertum habebat, aut interficit aut in exsilium pellit. Philistum autem qui postea historiam eius temporis scripsit, cuius fidem & operam in adipiscenda Tyrannide senserat, **C** primū arcis præfecerat: sed eundem postea quod cum matre ipsius consueuisse rumor esset, exsilio multauit. Posthæc, quod Tyrannidem suam magis stabiliret, Hermocratis, eius qui Syracusanorum contra Athenienses dux fuerat, filiam in vxorem ducit. Tescham autem sororem suam Polixeno Hemocratis fratri in matrimonium dat: firmataque ita dominatione, expeditionem in Carthaginienses, qui tum Gelam obsidebāt, edicit; verū tentato infelicitè apud Gelam cum Carthaginiensibus prælio; in tantam consternationem adductus est: vt Gelenses statim urbem deserere, ac Syracusas commigrare iuberet; Gelamque Carthaginiensibus diripiendam relinqueret. Inde Camarinam profectus, Camari- **D** naos quoque idem facere compulit. Id equites Syracusani qui in eius exercitu erant conspicati, indignati que victoriam & duarum insignium Siciliae urbium occupationem tam facile hosti concessam, occasionem ex inde qua patriam liberare, & Tyrannum de medio tollere possent obseruabant: Sed postquam stipantibus arētissimè Dionysium mercenarijs, se nihil efficere posse vident, Syracusas profecti, custodes domus Tyrannicæ ex improviso occupantes, eosdē obtruncant: mox domū ipsam omnium preciosarum rerum copia confertam inuadentes diripiunt: vxorem autem Tyranni omni contumeliarum genere vexates, effecere, vt ipsa

DIONYSI
VS T T
R ANNI-
DEM OC-
CVFAT.

A ut ipsa sibi præ dolore manus inferret. Dionysius intellecto equitum discessu, id quod acciderat futurum suspicatus, delectis è toto exercitu quos sibi fidissimos sciebat, quàm potuit celerrimè Syracusas properat, porraque incensa primo diluculo inscijs aduersarijs urbem intrat. Equites ubi Dionysium Syracusas intrasse intellexere, conatus atque impetum ipsius repressuri occurrunt; sed equitibus mercenariorum qui cum illo erant multitudine oppressis, Dionysius totam peruagatus urbem, quoscumque sparsim equitibus auxilium ferre videt, ferro cædit. Inde illorum quos sibi infensissimos norat domos & fortunas inuadens, interficit deprehenso, aut urbe pellit.

EQUITES
SYRACU-
SANI IN
DIONYSI
VM IN-
SVRGVNT.

B pacem cum Carthaginiensibus his condicionibus facit; ut prisca Carthaginiensium coloni & Sicani, sub Carthaginiensium ditione manerent: Selinontijs, Agrigentinis, & Himeræis vrbes suas incolere liceret; modò nullis mœnibus munirentur, & Carthaginiensium vectigales essent. Sub iisdem condicionibus Gelenes & Camarinæi, comprehensi sunt. Leontinis autem Messanensibus, & cæteris Siculis, ut suis legibus institutisq; viverent, permissum est: Syracusani verò Dionysij imperio regerentur. Pace in has condiciones facta, Carthaginienses domum discedunt, maxima copiarum parte peste amissa. Dionysius autem pace domi forisque parta, in locum uxoris amissæ, duas alias duxit, ex Locris unam cui Doridi nomen erat, alteram Hipparini filiam, Dionis sororem nomine Aristomachem. Ex Doride filios tres sustulit; quorum natus maximus Dionysius patri in imperio successit, ex Aristomache filios duos Nysæum & Hipparinum, & filias totidem Aretam & Sophrosinè procreavit: è quibus Sophrosinem Dionysio filio, Aretam autè primum Thæaridi fratri, deinde eo mortuo Dioni in matrimonium dedit.

PAX GVM
CARTHAGI-
NIENSIBVS.

DIONYSI-
SII CON-
IVGIA
ET LIBE-
RI.

D Cumque firmata, ut iam diximus, cum Carthaginiensibus pace, & aduersarijs domi oppressis, nihil sibi Dionysius amplius timendum putaret, exercitum in Siculos educit, nulla quidem ab illis iniuria laceratus, sed sola dominandi libidine impulsus. Ea in expeditione dum Herbesum urbem obsidet, Syracusani qui in ipsius exercitu erant, rursus insurgunt; præfectisq; qui seditionem comprimere studebant interfectis, sese inuicem ad libertatem recuperandam cohortati, equites qui ex superiore clade elapsi, Aetnam confugerant, in societatem assumunt: & Dionysium deserto exercitu Syracusas confugientem, postquam per tempus aliquod in Insula arctissime obsidissent, eo desperationis adegerunt, ut an Tyrannidem relinqueret, & ad Carthaginienses confugeret, diu incertus fuerit: sed amicorum hortationibus confirmatus qui nullum Tyrannidem præclarius sepulchrum esse inculcabant, eandem quoad vita superesset retinere constituit. Tandem postquam Campanorum equitum auxilia

SYRACU-
SANI IN
DIONYSI
VM IN-
SVRGVNT.

AETNA
RECEP-
TA.

CATANA,
NAXOS
ET LEON-
TINI IN
POTESTA-
TEM RE-
DACTI.

auxilia quæ præmiorum spe ad se exciuerat, caesis qui obstabant Syracu-
sanis, ad ipsum in Insulam peruasissent; in nouâ spem erectus, eruptione
facta, Syracusanos qui ipsum hæcenus obsederant, prælio victos in fu-
gam vertit. Ceterum ea victoria clementer usus, neminem fugientium
interfici passus est. Ita recuperata iam secundo Tyrannide, animû rtr-
sus ad ampliandum imperium adiecit.

Primum itaque exer-
citu contra AETNAM ducto Castellum quo exsules Syracusani confuge-
rant; in deditionem recepit: dumque apud AETNENSES moratur, Lim-
nestum eius urbis ciuem Tyrannidem patriæ inuadere hortatur: qui cõ-
siliu Dionysij sequutus, principatum quidem apud suos occupauit;
ceteru Dionysium deinceps ab ingressu urbis prohibuit: hinc indigna-
tus Tyrannus Limnestum AETNENSium auxilio interfecit; urbem verò
populari statu gubernandam reliquit.

Ducto deinde contra
CATANAM exercitu oppidoque per prodicionem potitus, ciues sub coro-
na vendidit. Similiter & NAXO, prodente urbem Procle Pratore in po-
testatem redacta, Naxios quoque pari modo diuendidit. Leontinos inde
obsidere aggressus, metuentes ne & ipsi eadem quæ Naxij & Catanenses
paterentur, terrore ad deditionem compulit; ac in fidem receptos patria
relicta Syracusas transmigrare coëgit, agrumque eorum militibus suis di-
uisit.

Rebus autem ad hunc modum prosperè fluentibus,
bellum Carthaginensibus inferre statuit: sed quòd adhuc imparatus
esset; rem ad tempus aliquod dissimulauit; totumque se ad eius belli ap-
paratum conferens, urbem quoque Syracusanam qua parte munimētis
carebat, muro & turribus communiuit. Hac in cogitatione versantem,
rebusque ad bellum necessarijs comparandis intentum, Rhegini bello
adorti sunt; nam quum Dionysium vicinas trans fretum vrbes in serui-
tutem redigisse viderent, verebantur, ne viribus auctus ipsorum quoque
libertatem euerteret. Adiunctis itaque sibi Syracusanorum exsulibus, in
Siciliam traijiunt: appulsi que Messanam, ducibus Messanensium per-
suadent, ut societatem secum contra Tyrannum ineant: quos postquam
haud difficulter in partes suas pertraxissent; eorum auxilijs aucti Syra-
cusas versus proficiscuntur: sed quum orta in itinere inter milites seditio-
ne, Messanenses domum reuerterentur; Rhegini a locijs deserti, quòd
bello per se gerendo impare essent, & ipsi dimisso milite domum rede-
unt. Dionysius qui ad hostes excipiendos, iam suos in armis habebat, ubi
illos domum digressos cognouit; dilata in aliud tempus ultione, Syra-
cusas repetit. Vbi mox Rheginorum & Messanensium Legati affuerunt,
pacem ab illo veniamque moti in illum belli orantes: qua facili concessa,
quòd sibi aduersus Carthaginenses bellaturo amicos illos quam ini-
micos mallet; rursus ad bellum Carthaginensibus inferendum se com-
parat:

A parat: conuocatisque vndique magna mercede opificibus artificibusque; naues ducentas breui ædificauit, vetustas centum & decem refecit: armis quoque fabricandis incumbens, centum & triginta clypeorum & quatuor thoracum milia, telorum quoque innumerabilem prope multitudinem confecit. Quumque se iam omnibus rebus instructum videret, misso Carthaginem caduceatore, bellum indicit. Ad eam belli famam,

BELLVM
DIONYSII CVM
CARTHAGINIEN-
SIBVS.

B omnes penè Græcorum in Sicilia vrbes ad Dionysium defecerunt: quorum auctus auxilijs, iam ad octoginta peditum, & tria equitum millia sub signis habebat. Cum his igitur copijs Motyam Phænicum coloniã terra marique adortus, Himilconem Pœnorum ducem auxilium obse-
 sisferentem repulit: & oppidanos sociorum auxilio destitutos, quamuis fortissimè resistentes, non sine magna, tamen suorum iactura expu-
 gnat. Siculis autem in Pœnos ob præteritarum cladum memoriam
 atrocissimè sæuientibus, Motyenses penè omnes concisi sunt; exceptis
 ijs qui in templa confugerant: quos Dionysius vita donatos sub corona
 vendidit. Interim dum Dionysius Motyam expugnat, AEgestani, Dio-
 nysianorum qui ipsos obsidebāt castra incendunt; quo incendio maxi-
 ma militum pars perijt: reliqui semiuultulati vix euaserunt. Dionysius
 tamen nihil ea clade segnior redditus, Carthaginensium ditionem cum
 exercitu peruagatus, Alycenses metu ad societatem secum ineundam cõ-
 pulit.

MOTYA
CAPTA.

C Carthaginenses interea intellecto rerum Sicularum statu, Himil-
 conem Imperatorem cum regia potestate creant: militem ex Libya, Hi-
 spania & Italia mercenarium conducunt: auxilia quoque a socijs accer-
 sunt: quibus vndique Carthaginem conuenientibus, peditum trecenta,
 equitum verò quatuor millia breui coëgerunt. Himilco postquam om-
 nes copiarum conuenissent, dato cuique nauium præfecto libello, quo cun-
 ctos Panormum petere iubebat; ipse eodem cum tota triremium classe
 breui incolumis peruectus est. Leptines Dionysij frater classis præfectus
 onerarias Carthaginensium in alto adortus, quinquaginta ex ijs vnã cū
 quinque militum millibus & curribus ducentis, deprensit; reliquis fuga
 sibi consulentibus. Ceterum Himilco Panormum appulsus, expositis

MOTYA
AB HIMILCO
NE RE-
CEPTA.

D in terram copijs, Motyam aggressus recipit. Dionysius autē qui
 per id tempus AEgestam iterum obsidebat, intellecto Carthaginensium
 aduentu simul & Motyæ expugnatione territus, Syracusas repetere sta-
 tuit; Siculis vndique ex urbibus suis eodem commigrare iussis; agrisque
 illorum passim quã ipsi iter erat deuastatis. Hac tam subita Dionysij
 desperatione factum est, vt plurimi sociorum ab illo ad Carthaginenses
 deficerent. Himilco verò rebus ad votum succedentibus, Messanam pe-
 tit; captaque ex itinere Lypara vrbe & insula, Messanam magna vi ador-
 tus expugnat: recreatisque ibi militibus, urbem funditus delet, Siculi au-

LYPARA
ET MES-
SANA CA-
PTA.

dita Messanensium calamitate, omnes exceptis Assarinis, certatim ad A
 Carthaginienses deficiunt. Dionysius tot simul cladibus attonitus, castel-
 la quæ in Leontinorum agro erant communiuit: Campanos qui Cata-
 næ habitabant, A Etnam commigrare iubet, rebusque pro præsentī ne-
 cessitate compositis, cum triginta peditum & quattuor equitū millibus
 profectus, castra sub Tauro colle locat. Occupauerant eum locum Si-
 culi a Dionysio patria pulsi, Pœnorum fauore freti, & in vrbis formam
 communierant. Hic dum Dionysius moratur, nuncius affertur, diui-
 sas Carthaginiensium copias; partem duce Himilcone terrestri itinere
 Catanam petere; partem duce Magone mari eò prouehi. Sperans itaq;
 nauales copias se facile oppressurum, Leptinem fratrem cum vniuersa B
 classe Magoni occurrere iubet. sed Leptines a Pœnis prælio victus, maxi-
 ma clade afficitur, amissis ad centum nauibus & viginti millibus militū.
 Quo intellecto, Dionysius perculsus, simul veritus ne urbem præsidio
 vacuam hostis cū victrice classe occuparet, Syracusas proficiscitur. Inde
 missis in Græciam & Italiam Legatis, auxilium contra Carthaginienses
 petit. Himilco autem postquam Dionysium Syracusas se recepisse co-
 gnouit; ipse vicissim omnes tum pedestres tum nauales copias ad urbem
 Syracusanorum ducit; & occupatis Acradinæ suburbijs, tentorium sibi
 in ipso Iouis Olympij templo figit, reliquis quæ in suburbijs erant tēplis,
 despoliatis. Inde agros Syracusanos peruagatus, omnia latè incendio & C
 vastitate complet. Polixenus interim qui Dionysij sororem in matri-
 monio habebat, triginta naues a socijs in auxilium missas adduxit; qui-
 bus Pharacides Lacedæmonius præerat. Dionysius receptis auxilijs,
 postquam cum omnibus quas habebat longis nauibus ad com meatus
 in urbem conuehendos enauigasset, Syracusani pereius absentiam de
 tuenda vrbe solliciti, simul in omnem occasionem intenti, conspecta
 fortè naui frumentaria Carthaginiensium, e ductis subitò quas habebant
 nauibus, impetum in eam faciunt, & è quadraginta Pœnorum triremi-
 bus quæ auxilio veniebant, depressis quattuor, & captis viginti, profligant.
 Qua victoria exsultantes de libertate cogitare cœperunt; idque D
 Theodori cuiusdam ciuis Syracusani hortatu; qui indignum esse dicti-
 tans, populum victorem Tyranno toties victo parere; Syracusanos ad
 libertatem recuperandam concitabat. sed obstitere mercenarij, vtpote
 spe præmiorum Dionysio addicti; simul & Pharacides Lacedæmonius,
 quò minus res effectū sortiretur: atque ita Syracusani voto & expecta-
 tione frustrati sunt. Carthaginiensium interea qui urbem obsidebant
 castra, graui pestilentia infestari cœpta: qua occasione vsus Dionysius,
 Carthaginienses terra marique inuadens eò desperationis adegit; vt Hi-
 milco Carthaginiensium dux noctu cum paucis Carthaginem au-
 fugeret;

A fugeret; ubi præ dolore animi mortem sibi postea manu propria conscivit. Exercitus autem Pœnorum duce destitutus partim in Syracusanorum & Dionysij potestatem devenit, partim fuga per Siciliam alij aliò dilapsi sunt.

Dionysius pulsus Sicilia Carthaginensibus, Messanam quæ ab illis deleta fuerat, instaurat. Inde Tauromenium, quod Siculi munierant aggressus, fortiter ab oppidanis repulsus, maxima militum parte amissa, vix iple viuis euasit. Mago interim Pœnorum in Sicilia dux socios comiter tractabat; tum eos quos Dionysius diuexabat in tutelam suam suscipiebat: hinc conciliatis sibi omnium animis, breui vires in tantum auxit, ut exercitum non contemnendum iam sub signis

B haberet. Ducto itaque primùm in Messanenſes exercitu, agros eorum deuastauit: partaque non mediocri præda, Abacænos quoque Dionysij socios obsidere aggreditur: quo cognito, Dionysius ad opem socijs ferendam excitus, cum exercitu in Carthaginensēs profectus, occisis Pœnorum octingentis Magonem prælio superauit. Inde reuersus recreatisque militibus, contra Rheginos cum centum triremium classe soluit: & noctu Rhegium ex improviso adortus, incensis portis etiam scalas muris admouit: Rheginis tamen fortiter propugnantibus, Dionysius irritò incepto desistere coactus est. Hæc eum tum conantem perlatus de ingenti Carthaginensium apparatu nuncius in Siciliam reuocauit.

C Carthaginensēs enim reparatis viribus, iam ad Octoginta millia militū collegerāt: eumque exercitum duce Magone, in Siciliam miserant. Sed antequam res ad prælium deueniret, pax inter eos his conditionibus cōuenit. ut quos quisque subegerat, hos sub sua ditione teneret: neutri alteros laceſſerent: Dionysio saluis pacis legibus Tauromenium occupare liceret. Pace composita, Dionysius Tauromenium rursus magna vi aggressus: oppido post diuturnam oppugnationem potitus, Siculos qui ibi sedes fixerant, eiecit: & coloniam ex mercenarijs suis eò deduxit. Deinde ne milites desidia torpescerent, coactis ad viginti peditum & tribus equitum millibus, in Italiam traiecit; Græcos, qui ibi iam olim conse-

D derant subacturus. Græci intellecta Dionysij traiectione & cōcilio, Crotonem, quò commune gentis concilium indixerant, omnes conueniūt: constitutoque hostem communibus viribus propulsare, copias vndiq; quàm possunt maximas cogūt: his Elorim Syracusanum exsulem præficiunt: & aduersus Dionysium qui tum Cauloniam obsidebat, proficisci iubent. Dionysius cognito Græcorum aduentu, relicta Cauloniæ obsidione, quamprimùm suo cum exercitu occurrit: ac postero quàm discesserat die, primo diluculo in Græcos incompósito agmine iter facientes ipse improvisus instructa acie irruit: occisisq; vnà cum duce fortissimis quibusque ex ipsis, reliquos in tumulum quendam refugientes

CARTHA
GINIEN-
SES SI-
CILIA
PVLSI.

MESSA-
NA IN-
STAVRA
TA.

PAX IN-
TER DIO-
NYSIVM
ET MA-
GONEM.

DIONYSII
CONTRA
GRÆCOS
IN ITA-
LIA RES
GESTÆ.

CAVLO-
NIA CAP
TA ET
VERSA.

RHEGI-
VM DEDI-
TVM.

obsedit: vbi cum aquis destituerentur, tandem siti ad deditiōem co- A
ctos, præter omnium spem clementissimè habuit, & liberos sine vllō
redemptionis pretio dimisit. Victoria tam illustri potitus, in Rheginos
(quos implacabili ob negatas sibi nuptias odio prosequēbatur) exercitū
ducit, illique, quod socijs destituti bello per se sustinēdo impares essent,
coacti pacem cum Dionysio iniquissimis condicionibus fecēre: traditis
videlicet sexaginta triremibus & trecentis talentis, & insuper loco obli-
dum centum ex ciuium nobilissimis. Dionysius inde ad Cauloniæ ob-
fidionem reuersus, vrbe tandem per vim potitus, eam euertit, agrumq;
Cauloniatem Locrensibus donauit. Sed quia conceptum semel in Rhe- B
ginos odium deponere non poterat, nouam rursus contra illos belli oc-
casionem quærebat. Quotiescunque enim in Italiam trajiceret (quod
ex composito & de industria citra necessitatem vel aliam occasionē sæ-
pius faciebat) semper commeatum a Rheginis petebat; vt ea ratione vr-
bem frumento exhauriret: donec illi fraude intellecta, frumentum am-
plius præbere recusarent. Hinc se grauitè indignari simulans, obsides
confestim Rheginis reddit. deinde urbem terra marique obsessam acer-
rimè oppugnat. Illi contra Phytone ciue suo, viro clarissimo duce crea-
to, fortissimè resistentes omnem Dionysij conatum eludunt. Accidit
autem vt quodam in prælio Dionysius fortissimè pugnam ciens, Lan- C
cea circa pubem ictus penè concideret. Ceterum nihil eo periculo de-
territus, arctiori indies obsidione urbem premebat; donec protracta in
vndecimum mensem obsidione, obsessi ad extremum inopiæ penu-
riæque redacti, ita vt medimnus frumenti quinque minis intra Rhegiū
veniret, equos reliquaque iumenta, deinde coria & pelles etiam scutis de-
tractas in alimentum verterent: Postremò urbem egressi herbas circa
murum nascentes, pecudum modò depascerentur. Dionysius tamen
in tanta Rheginorū calamitate nulla commiseratione cōmotus, quid-
quid circa urbem herbidi erat succidi imperauit: vt herbæ putrefactæ il-
lis ad cibum inutiles essent. Rhegini tot tantisque malis pressi urbem D
Tyranno in potestatem dedunt: qui vt eam ingressus est, præter innu-
mera eorum qui fame perierant, sparsa passim per urbem cadauera, illos
quoque qui etiamnum supererant, non tam viuentium, quàm mortuo-
rum speciem referentes repperit: collectisque superstitibus tam langui-
dis & infirmis quàm validioribus, captiuorum plusquam sex millia cō-
gregauit. è quibus omnes qui se talento redimere poterant incolumes
dimisit: qui verò eam summam persolvere non valebant, sub corona
vendidit: urbemque ipsam a fundamentis euertit. Post eam
victoriam Syracusas regressus, quum pace vbique parta in ocio ac sum-
ma tranquillitate regnaret, animum ad scribenda poemata adiecit: acci-
tosque

- A** tosque vndique Poëtarum celeberrimos scriptorum suorum correctores esse volebat: adulationibusque amicorum dementatus haud secus istiusmodi poëmatibus gloriabatur, ac si præclarum aliquid in bello gessisset. Philoxenum Poëtam præstantissimum ob liberiolem carminum suorum censuram, in Lapidicinas detrudi iussit. is enim poëma quoddam Dionysij emendare iussus, totum lituris deleuerat: deprecantibus tamē pro eo amicis, placatus Philoxenū liberauit, & rursus conuiuio adhibuit: vbi Dionysio poëmata quædā sua recitāte, & Philoxenum rogāte quid de illis sentiret, nihil illē quidē respōdit; sed vocatis Dionysij seruis, duci se in Lapidicinas iussit: verū Dionysius tū neutiquam offensus risu eā vrbānitātē excepit. Haud dissimilē ferē fortunā & Plato Philosophus, quē Dionysius in Siciliā accersierat expertus est. Nam quum primò Tyrannus Philosophum magno in honore habuisset, post liberiole eius dicto offensus, etiam occidere constituerat. sed deprecantibus eius mortem amicis, Polidi Lacedæmonio vt illum in Aegina venderet tradidit. vbi Plato triginta minis ab Annicerio Philosopho Cyrenaico redemptus & Athenas remissus est. Porro Dionysius, nihil de studio suo erga poëmata remittens, cantores quoque in Olympiam ad scripta sua ibi decantanda misit; qui primò ob vocis præstantiam a Græcis magna admiratione auditi, postea poëmatum vanitate & vicijs intellectis, risu excepti, & demum explosi sunt. quod vbi rescivit Dionysius, vehementi furore ob contemta carmina sua percitus, cum in alios non posset, in amicos bilem suam effudit; quorum præcipuos quosque aut occidit, aut in exiliū eiecit: inter quos Leptines frater ipsius & Philistus historicus fuere. Leptinem tamen non multò post ei reconciliatus reuocauit. Postquam autem in crudelitatis ipsius mentionem incidimus, pauca quædā alia quæ hoc in genere apud scriptores de illo leguntur, hic per occasionem referemus. Marfyam quendam quamuis sibi amicissimum nō aliam ob causam interfecit, quā quod ille in somnis sibi Dionysium iugulare visus erat: arbitratus ex diurna cogitatione tale insomnium illi inter quietem accidisse. Leptines quoque frater ipsius Siciliae formam in terra descripturus, a stipatore qui fortē adstabat lanceam acceperat, & illa humi in puluere quod volebat descripsit: quod vbi rescivit Dionysius, quod omnibus præterquam stipatoribus suis armorum vsum seuerissimē interdixisset, fratrem quidem vehemētissimē obiurgauit: stipatorem verò qui lanceam præbuerat occidit. Aliquando pila lusus, adolescentulo quem in delicijs habebat, gladium & vestem custodiendam tradiderat: quod quidam ex eius familiaribus obseruans, non tam seriò quā per iocum, Huicne, inquit, vitam tuam committis? hoc audito quum arrisisset adolescentulus, Dionysius quam primū ambos inter-

DIONYSIUS
POETICES
STVDIO.
SVS.

DIONYSII
CRVDELITAS.

fici iussit: familiarem, quod viam occidendi se demonstrasset adolescentem. A
 tulum, quod dictum risu approbasset. Polixenum quoque qui sorore
 ipsius Tescham in matrimonio habebat, quod illum sciret Tyrannidi
 infensissimum, occidere decreuerat. sed ille præmonitus è Sicilia aufu-
 git: quod ubi Dionysio renunciatum est, accitam ad se sororem grauif-
 simè increpauit; quod conscia, mariti fugam sibi non indicasset: Cui illa
 generosè admodum respondens: adeone, inquit, Dionysi tibi vilis &
 abiecti animi mulier vilia sum, ut si viri mei fugam præscissem, eius nauis
 gationis & exsilij comes non fuisset? tam egregium in muliere animū
 non tam Dionysius, quā ipsi Syracusani ita admirati sunt, ut post euer-
 sam Tyrannidem regali more eam coluerint; & defunctæ sepulchrum B
 publico sumptu extruxerint. Phytonem quoque Rheginensium ducē,
 quod libertatem ciuium fortiter contra se defendisset, sæuissimè ante
 excruciatum, ac necato prius filio, in mare proiecit. ac ne matri quidem
 suæ parcens, eam quoque interfici imperauit. Leptinem etiam fratrem,
 quum succurrere illi posset, veterum offensarum memor, in prælio ab
 hostibus interfici passus est. Quum itaque ob crudelitatem omnes haud
 immeritò infestissimos existimaret; tantam de omnibus mortalibus
 diffidentiam induit: ut cubiculum in quo somnum capiebat, in modū
 castrorum fossa cingeret ponte ligneo superstrato, quem postquam cu-
 biculum dormiturus intrasset, post se attrahebat; & fores cubiculi ipse C
 intus diligentissimè obserabat: Satellitibus ante fores excubias agenti-
 bus. Imò ne vxores quidem nisi deposito prius amictu ad se admittebat:
 veritus ne ferrum sub veste celarent. Quin & Dionysium filium ne se vi-
 uo regnum occuparet, domi sub custodibus adseruabat: nec quenquam
 prudentiorem ad eius familiaritatem & consuetudinē admittebat. Ton-
 sori quoque veritus collum suum comittere, filias suas tondere docuit:
 sed nec harum quidem cum adultæ essent, manibus ferrum committere
 ausus, instituit ut candentium iuglandium putaminibus, barbam capil-
 lumque sibi adurerent. Hinc Damoclem adulatorem, opulentiam ip-
 sius, maiestatem & ædium regiarum magnificentiam collaudantem, ne D
 gantemque quenquam illo vnquam fuisse beatiorem, egregio cōmento
 redarguit. Nam postquam hominem aureo in lectulo locari iussisset,
 peristromatis ac stragulis pulcherrimis pretiosissimisque ornato; deinde
 mensas auro argentoque onustas ante eum statui, pueros quoque forma
 præstantissimos ad eius nutum paratos adstare, tum epulas conqui-
 tissimas illi apponi, suffitusque adoleri imperauit: aderant & cum can-
 toribus, instrumenta musica omne genus: & quidquid ad luxum deli-
 ciasque excogitari poterat: ita ut meritò vndique fortunatus sibi Damo-
 cles videri posset. hoc medio in apparatu Dionysius strictum fulgentemq;
 ensem,

A ensem, tenui pilo equino super prandentis caput suspendi iussit; ita ut acies ferri vertici ipsius ad perpendicularum immineret. Id ubi animaduertit Damocles, illicò beatitudinis tantum ante a se laudatæ, oblitus, non iam opes, aurum, argentum aut reliquum apparatus intuebatur: sed mortis metu trepidus, Dionysio ut abire sibi liceret supplicabat: quod amplius ita beatus esse nollet. Ostendit sanè hoc facto Dionysius, nihil esse beatum illis quibus aliquis semper terror impendat.

Nec minor fuit Dionysij in Deos impietas quàm in homines crudelitas & inclementia: cuius varia apud auctores leguntur exempla; è quibus vnum atque alterum hîc retulisse suffecerit. Locris quum Proserpi-

DIONYSII IN
DEOS IM
PIETAS.

B næ templum spoliasset, & classis eius secundo vento nauigaret, videtis (inquit) quàm prospera nauigatio a Dijs immortalibus detur sacrilegis. Ioui quoq; Olympio qui apud Syracusanos erat, aureum detraxit amiculum ponderis talentorum octoginta quinque, quo Iupiter ab Hierone ex manubijs Punicis donatus & ornatus fuerat; ac pro aureo laneum dedit: cauillans aureum hieme frigidum, æstate graue esse: ad vtramque anni tempestatem laneum esse aptius. Hæc obiter de Dionysij tum crudelitate, tum impietate dicta sint: nunc ad historiæ seriem a qua digressi sumus reuertamur.

Post bellum itaque cum Rheginis gestum arario tam publico quàm priuato sumptibus exhausto, instructa

C sexaginta triremium classe, tamquàm illa contra prædones vsurus, in Etruriam profectus, templum Agyllense multis donarijs refertum & locuples spoliavit: ex qua rapina ad mille talenta confecit. Agyllenses quoque ipsos custodibus templi auxilio accurrentes, acie victos ad ipsam vsque urbem persequutus, præter maximam captiuorum turbam præda quoque ingenti potitus est, quam Syracusas confestim reuersus diuendidit, atque ita repleto rursus arario magnam mercenariorum multitudinem conduxit. Animaduertens vrbes Carthaginiensibus subiectas ad defectionem procliuēs esse, si quæ ex illis ad se deficiebant, humanissimè accipiebat. Carthaginienses autem intellecta Dionysij fraude, missa ad

D cum legatione vrbes suas repetunt. ni reddat bellum indicunt. ita vtrinq; ad arma recurritur. Carthaginienses Magone duce constituto ingentem cum illo exercitum in Siciliam mittunt. Dionysius verò Carthaginiensium apparatu minimè consternatus, instructo exercitu obuiam profectus & castra ad Cabala (id loco nomen est) metatus, postea prælio congressus cæsis cum Magone decem hostium millibus & quinq; millibus captis superior euasit. Carthaginienses vicissim neutiquam ob eam cladem animo fracti, Magonis filio in locum patris occisi duce creato, Dionysium specie induciarum deceptum acri prælio aggressi, cæsis cum fratre eius Leptine quattuordecim Siculorum millibus, ipsoque

Dionysio

BELLUM
INTER
DIONYSIUM ET
CARTHAGINIEN-
SES.

Dionysio vix fuga propriam salutem tuente vicerunt, nulla tamen ob tā A
 insignem victoriam superbia elati, missis ad Dionysium Legatis, pacem
 cum illo faciunt, quam ille non longo post tempore violavit. Nam quū
 audisset peste Carthagini grassante, res Carthaginiensium domi admo-
 dum afflictae, simulque intestinis urbem seditionibus laborare, oportu-
 nitate ea vsurus, causatusque sociorum agros a Pœnorum militibus de-
 populatos, conscriptis triginta peditum & tribus equitum millibus in
 Carthaginiensium ditionem irrupit. Primoque impetu Selinunte & En-
 tella potitus etiam Lilybæum oppugnare adortus est; sed ubi urbem va-
 lidiori præsidio munitam esse vidit, quàm ut facile capi posset, soluta ob-
 fidione recessit. B
 Quumque Carthaginiensium naualia incendio perijsse
 comperisset: ratus & omnem classem vnà perijsse Carthaginienses con-
 temtui habuit: at illi suppleta subito ducentarum triremium classe, cen-
 tum triginta Dionysij triremes quæ in Erycinorum portu hiemantes in
 statione erant, inopinatè adorti maximam partem aut corruerunt, aut
 ceperunt. Post quam cladem acceptam Dionysius factis cum Cartha-
 ginienfibus inducijs, Syracusas regressus in morbum incidit: & Diony-
 sio natorum maximo successore designato post annos duodequadragin-
 ta in Tyrannide exactos, moritur.

DIONY-
SIVS MO-
RIVS.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ.

DIONYSIVS DIONYSII F. REX.

C
Defuncto Dionysio Tyranno milites Dionysium filium natum maxi-
 mum virum luxu & ignavia perditum imperio præficiunt. sequu-
 ti tum supremam Dionysij patris voluntatē, tum ætatem ipsius guber-
 nando regno maturam: simul, firmitus fore regnum existimantes si sum-
 ma potestas penes vnum permaneret, quàm si in plurium dominationē
 diuideretur. Adeptus regnum Dionysius, ante omnia subditos sibi con-
 ciliare aggressus, nexorum tria millia dimittit, tum vniuersis qui ipsius
 regno parebant triennij immunitatem concedit. D
 Deinde quum se cun-
 ctis comem & facilem præberet, omnium sibi animos initio adiunge-
 bat. sed non diuturna fuit simulata virtus, nam ubi primū satis firma-
 tas regni vires, putauit ad ingenium reuersus tum demum sese aperuit.
 Tyrannidē a domo sua auspicatus, primū cognatos, deinde & fratres
 interficit: ita sublati regni æmulis in omnes promiscuē grassatus, pa-
 trem crudelitate & avaritia breui superauit. Quumque Carthaginien-
 sium armis peteretur, quasi bellum detestaretur, pacem cum illis cupidis-
 simè composuit. Rem quoque contra Lucanos initio summa negli-
 gentia gessit, tandem tamen prælijs aliquot victor, quū hostem pluribus
 iam

DIONY-
SIVS IV-
NIOR SY-
RACVSA-
NORVM
REX.

- A** iam cladibus fractum haud difficulter sibi subijcere posset, pacem cum illo facere maluit. Deinde cum infesto piratis mari Adriatico navigationem haud satis tutam intellexisset, ut huic incommodo occurreret, duas in Apulia vrbes ad reprimendas pyratarum incursiones construxit. hoc vnum laude dignum toto principatus sui tempore egit. ita pace iam vbique parta & repressis latrocinijis, totus in libidinem & luxuriam effusus, in nonagesimum nonnumquam perpotans diem ebrius perseueravit, ita ut contracta ex nimia ebrietate oculorum valetudine, non solem non puluerem pati posset, dumque ob eam oris deformitatem contemptui se esse putat sauitia grassatus, ut
- B** pater carcerem nexis ita hic urbem, caedibus impleuit. Incitati ob eam sauitiam in Tyrannum Syracusani in eum insurgunt: & in arce per tempus aliquod arctissime obsessum eo necessitatis adegerunt, ut rebus desperatis relictis Syracusis Locros confugeret. vbi a Locrensis nihil sibi ab illo metuentibus in urbem receptus, quasi iure apud illos regnaret, arcem improuisus occupat: ea potitus, solitam innatamque sibi sauitiam exercens, proceres ac potentissimos quosque ciuium aut necat, aut in exilium expellit, coniuges necatorum ad stuprum rapit, virgines desponsatas ante nuptias abducit, ac constupratas sponis reddit. Quum rapinae occasio iam deesset, ciues vniuersos
- C** callido commento circumuenit. Dum etenim grauissimo Leophronis Rheginensium Tyranni bello premerentur, Locrenses vouerant si victores forent se die Veneri festo virgines suas prostituros: quo voto intermisso quum aduerso Marte bellum contra Lucanos gererent, Dionysius Locrenses in concionem vocatos hortatur, ut vxores filiasque quam possent ornatissimas in templum Veneris mittant: e quibus centum sorte ductae voto publico fungantur. Religionisque gratia per vnum mensem in Lupanari prostent, viris omnibus iuratis se nullam e prostitutis contaminaturam: addito insuper decreto ne qua virgo nuberet, priusquam illae maritis restitutae essent, id consilium
- D** quod nec virginum pudicitiae, ne honori publico obesse videbatur, postquam totius ciuitatis consensu approbatum esset, certatim feminae cum filiabus, quam possunt ornatissimae in templum Veneris conueniunt: quas Dionysius immisso statim milite vniuersas despoliat, ornamentaque illarum in suam praedam conuertit. Quarundam viros de iniuria conqueri ausos interficit, locupletiorum vero vxores ad indicandas virorum pecunias tormentis adigit. His artibus regno per sexennium apud locrenses potitus, conspiratione tandem ciuium vrbe expellitur. Pulsus a Locrensis Syracusas reuersus Tyrannidem ibidem recuperat: Locrenses vero arce quam apud ipsos Dionysius

DIONYSIUS LOCROS PERGIT.

DIONI-
SIVS SY-
RACVSAS
REVER-
SVS.

suus præsidio munierat expugnata filium eius impuberem ac filias du-
as ibi relictas in potestatem suam redegerunt : quumque patri liber-
rorum restitutionem suppliciter petenti, etiam Tarentinis preces suas
interponentibus eosdem restituere recusarent, Dionysius ad vim con-
uersus, deuastatisque agris ipsorum, excidiumque insuper vrbi ni sibi li-
beros redderent minatus est, Locrenses ob deuastationem agrorum in-
dignatione incensi, iram vindictamque in Dionysij liberos effuderunt,
filiasque eius foedissimè prius constupratas strangularunt, & quo sepultu-
ræ honore carerent, ossa illarum contusa in mari disperferunt. Dionysi-
us tentata frustra Locrensiū vrbe Syracusas re infecta reuertitur; pri-
moque se humanum cunctis & clementem exhibuit. Sed breui ad in-
genium reuersus, crudelitate, auaritia, ac libidine grauior indies ciuitati
erat. Aded vt Syracusanorum plurimi tædio præsentium relictæ patria
in Italiam migrarent. urbemque Anconem iuxta Cumeriū promon-
torium conderent. Dionysius autem quamuis se merito omnibus odio-
sum sciret, omnium tamen insidias potentia sua & copijs fretus cõtem-
nebat: centum namque peditum & decem equitum millia in armis ha-
bebat: simul & com meatum tantis copijs suffecturum: præterea quin-
gentas triremes instructissimas. Ad hæc certos homines nequissimos
occultè alebat, qui urbem Syracusanam peruagantes, vbicunque aliquos
inter se colloquentes videbant, se illis insinuabant: eorumque colloquia
& sermones ad Dionysium deferebant. ita vt metu illorum nemo ferè
Syracusanorum verbis animi sui sententiam alteri aperire auderet.

Dionysium hoc modo Syracusis regnantem, Dion Hipparini filius,
vir iustitia & temperantia insignis qui Aretem sororem ipsius in matri-
monio habebat, vt vitam viciosam & corruptam emendaret, adhortari
ausus, tantum assiduis cum precibus tum admonitionibus effecit, vt
Dionysius eius consilijs exhortationibusque animum aduertens, Pla-
tonem præmijs precibusque è Græcia in Siciliam acciret; idque non au-
ctore & suasore solum Dione, sed fidem etiam suam, ad maiorem Plato-
nis securitatem interponente, quod Plato Dioni plurimum fideret. Id
vbi Dionis æmuli intellexere inuidia accensi, veritiq; ne conuersus q uā
doque ad meliora Platonis opera Dionysius Tyrannidem deponeret.
Itaque quum Philistum id temporis in Italia exsulantem, virum Tyrannidis
amicissimum, maximè idoneum crederent, quem Platoni obijce-
rent. reditum illi apud Dionysium impetrarunt. Interim Plato Syra-
cusas versus nauigationem instituit, cuius aduentu audito, Dionysius
triremem regio more instructam illi obuiam misit: quumque excensio-
nem fecisset Plato, eundem Dionysius quadriga ornatissima, equis can-
didis iuncta, cuius ipse aurigam agebat, excepit deinde quasi numen ali-
quod

PLATO-
NIS IN
SICILI-
AM AD-
VENTVS.

A quod cælo delapsus Syracusas peruenisset sacrificia celebrare, comis in omnes ac munificus esse. Receptoq; inter intimos domesticorum Platone, arctissimaque atque assidua ipsius consuetudine usus, tantum breui eiusdem doctrina profecerat: ut Tyrannidem sponte deponere in animo haberet. Id animaduertens Philistus, simul & alij Dionis æmuli mæ-
rere, & metuentes ne Aristomaches filios, quorum Dio auunculus erat, in locum suum Dionysius sufficeret, Dionem palam conuitijs laceßere, Platonē ut Sophistam irridere, eius præsentiam regno perniciosam di-
citant, deniq; nihil omittere, quò Dionysium a Dionis amicitia, auer-
terent. Tantum denique assiduis calumnijs effecerunt, ut Dionysius mi-

B nus iam Dioni fidens, ipsum quarto post Platonis aduentum mense in arcē vocatū, insimulatūq; quasi secreta cum Carthaginiēsisibus contra se consilia inijsset, nullam excusationem admittens, statim cum Mega-
cle fratre nauigio impositum primò in Italiam, deinde in Peloponesum per nautas exportari curauerit. Dionis exsilio per urbem vulgato, non minus per totam ciuitatem, quàm in regia, ipsa omnia lamentis luctuq;
maximè muliebri personabant. Id ubi Dionysius intellexit, metu per-
territus, cum plebem tum mulieres consolatus est; Dionem non exsulare, sed peregrinari tantum, ne ipse quandoque animi ipsius elatione at-
que insolentia incensus, grauius aliquid in eum statuere cogeretur. Plato

DIO IN
EXILIUM
ACTVS.

PLATO
ATHE-
NAS RE-
VERTI-
TVR.

C interea quū multis precibus apud Dionysium de Dionis reditu egisset, seque ab illo ludificari videret, sibi quoque metuens impetrato cōmeatu
Athenas reuertitur.

Dionysius posthæc quum militum sti-
pendia imminuere vellet, atque illi ob id indignatione incensi seditionē
mouerent, territus maiora etiam quàm antea stipendia dare coactus est.
Suspiciatus autem milites Heraclide præfecto incitante, contra se tumultu-
uari ausos, illum de medio tollere decreuerat, sed Heraclides per amicos
de periculo suo certior factus, Corinthum profugit.

Ceterum

quum Dionysius rursus magno Platonis desiderio teneretur, per Archy-
tam Tarentinum & Dionis amicos cognatosque, apud eum obtinuit,

PLATO
IN SICILIAM RE-
VERSVS.

D ut ille iam terriò Syracusas reuerteretur; quem postquam summa cum
veneratione excepisset, haud multò post libertate ipsius offensus, eun-
dem odisse cœpit. Ita ut parum abfuerit quin a mercenario Dionysij
milite, iussu Tyranni conficeretur, cuius periculi cum Plato amicos
certiores reddidisset, illorum precibus a Dionysij sæuitia ereptus, trire-
mi in Græciam remittitur, ubi quum Dionem ludos Olympicos spe-
ctantem inuenisset, quæ sibi apud Dionysium accidissent retulit: quo
intellecto Dion, tum ob spem redditus sui elusam, tum ob ludifica-
tum Platonem indignatus, ad communem vtriusque iniuriam vin-
dicandam, Dionysiumque ipsum Tyrannide pellendum se comparat:

PLATO
IN GRÆCIAM RE-
VERSVS.

DIONIS
IN DIO-
NYSIUM
CONSPI-
RATIO.

receptoq; in societate Heraclide & triginta alijs Syracusanorū exsulibus, A
 octingētos ex Zacyntho milites mercede cōducit: qui postquā Eumeni-
 de Cyprio & Timonide Leucadio ducibus ad ipsum venissent, Dio mi-
 litibus ac cetero apparatu duabus onerarijs imposito, relicto in Pelopo-
 nesio Heraclide, vt maiores copias colligeret, Siciliā petijt. Dionysius in-
 tellecto Dionis in se apparatu, Aretē vxorem ipsius inuitam Timocrati
 familiari suo collocat, filium ante intemperantissimē educari prācipit.

Syraculis interim prodigia mutationem status Reipublicæ in melius
 euerfionemque Tyrānidis, vti credebāt, prāsignificantiā obseruata sunt.
 Mare namq; quod Syracusas alluit, per diem integrum dulces & gratas
 potui aquas habuit: sues quoque sine auribus editi. B
 Dio in-
 terea decimo tertio postquam è Peloponēso discesserat die, ad Pachynū
 Siciliae promontorium appulsus, quum intellexisset Philistum cum oc-
 toginta nauium classe, in Iapygia stationem habere, veritus ne ex impro-
 uito ab illo opprimeretur, meridionalem Siciliae oram, quæ sub Cartha-
 ginensium ditione erat, petit: sed orta inter nauigandum tempestate,
 parum abfuit quin naus eius scopulis illisa perierit. Ceterū postquā
 ventorum violentia remisisset, Agrigentum prāteruectus, Minoam que
 vrbs Carthaginensium ditionis erat, appulit, eius vrbs prāfectus Para-
 lus (quem Synalum vocant alij) Dionis summa beneuolentia iunctus
 erat, ignarus tamen primo qui mortalium aduecti essent, collecta mul- C
 titudine vrba, Dionem cū suis a terra arcere nititur, sed disiecta haud
 magno cum labore veterani militis virtute oppidanorū turba, Dionis
 milites qui fugientiū vestigijs inhærebant cum illis pariter irrumpentes
 vrbem occupant: sed postquam duces se mutuò agnouissent, vrbs Para-
 lo inuiolata restituitur. Dio relictis apud Paralum impedimentis, simul
 & armis quæ quinque virorum millibus sufficerent, vt ea prima quaque
 opportunitate ad se mitteret; Syracusas cum mille tantū militibus pro-
 ficiscitur: receptisque ex itinere in belli societatem, Gelenfibus, Agrigē-
 tinis, & Camarinæis Syracusanorum fines intrat, vbi cōfluente vndique
 ad ipsum vrba simul ac rustica multitudo, arma quæ secum aduexe- D
 rat illis distribuit. quæ quum non sufficerent, reliquos armis quæcunq;
 fors obtulerat instruit.

Syracusani, intellecto Dionis ad-
 uētu, statim cōtra prāfectos sibi a Dionysio impositos tumultuari inci-
 piūt. qui dum seditioni obsistere conātur a militibus suis qui passim ad
 suā quisq; patriā tuendā dilabebātur deserūtur. Dio autē qui iā ad Ana-
 pum fluuium peruenerat, traiecto raptim amne, Syracusas nemine se illi
 opponente cū exercitu floribus coronato ingreditur. Vbi a Syracusanis
 non secus ac numen aliquod propiciū cælo demissum sacrificijs, om-
 niumque aggratulatione exceptus. vocato ad concionem populo, Syra-
 cusanos

MINOA
 A DIONE
 OCCUPA-
 TA.

DIO SY-
 RACUSAS
 OCCU-
 PAT.

A cusanos ad libertatem fortiter tuendam hortatur. Mox Epipolas, ubi Dionysius victos asseruabat, aggressus capit & nexos liberat. inde arcem atque Insulam que adhuc Dionysij praesidio tenebatur, ne quid obsessis importari posset muro a terra interclusit. Dionysius qui tum apud Cauloniam erat, audita Syracusarum occupatione, Philistum cum octoginta navium classe eò properare iubet. Ipseque septimo post occupatas a Dione Syraculas die eodem pervenit. Deinde missis priuatim ad Dionem nuncijs animum ipsius promissis corrumpere tentavit: sed quum omnia insidijs suis septa clausaq; apud illum essent, hac spe deiectus, missa ad Syracusanos Legatione postulavit, ut aliquos ad se mitterent qui secum de pace agerent. **B** Quumq; illi honoratissimos civium quosq; ad illum misissent, Dionysius ijs in carcerem coniectis, in Syracusanos spe pacis negligentijs excubias agentes, improvisus erumpit, & superato quem Dion arci obiecerat muro, necatisque qui resisterant in urbem transcendit, verum Dione suis auxilio accurrete Syracusanisque fortiter pro patria propugnantibus, Dionysius amissis octingentis e suis in arcem reijcitur: atque ita spe sua ubique frustratus, alios rursus Legatos quide pace cum Syracusanis agerent mittit. Quos Dio ut quibus a Dionysio artibus elusus fuerat, ipsdem illum vicissim deluderet; varijs excusationibus tempus tenens tam diu apud se detinuit, donec muri partem quae ad arcem circum-

HERACLES
DES PRAN
PECTVS
GLASSIS.

C sepiendam adhuc deerat, absolvisset: absolutoque iam muro vocatos ad se Dionysij Legatos, renunciare illi iussit, nullam esse aliam pacis viam quam ut Tyrannide deposita priuatus viveret. Dionysius hac ratione se delusum videns, Dionem varijs apud Syracusanos calumnijs traducere aggreditur; concitatoque per sui studiosos in illum populo, tantum effecit, ut labefactata imminutaque Dionis apud populum fide & benevolentia, Syracusani ipsum quotidie magis ac magis suspectum haberent.

Inter hac Heraclides, quem a Dione in Peloponeso relictum diximus, Syracusas cum viginti triremibus & armatis mille quingentis pervenit, quem mox populus ut communibus cum Dione auspicijs rempublicam tueretur, Praefectum classis creat. **D** Quod Dio in sui contemptum factum esse questus, Heraclidem ad se vocatum increpuit: quod bello iam penè confecto non bene secum de gloria certaret.

Philistus interim cum octoginta triremium classe Rhegio profectus, quingentos equites in litus exponit: assumptoque duum millium peditatu, ad Leontinum quod a Dionysio defecerat recuperandum contendit, transcensisque noctu moenibus, atque oppidanis nihil hostile metuentibus, partem urbis occupat, sed auctis Syracusanorum auxilio Leontinis, impetumque in Philistum facientibus, Philistus fuga sibi consulere compellitur. Atque ita reiectis a Leontinis, instructa sexaginta triremium classe, ad Syracusarum portum peruectus, Syracusanos

ad manus conferendas prouocabat. Illi autem duce Heraclide cum pari **A**
 triremium numero, contra hostes in altum euehuntur; pugnatū vtrin-
 que summis viribus: videbanturque primò res Syracusanorum ob sin-
 gularem Philisti fortitudinem deteriori conditione esse, donec cohortati
 sese mutuo Syracusani, ne vnius prælij infelicitate eripi sibi libertatem
 pateretur, impetu acrius in hostem facto, disiecta; Dionysiorum classe,
 Philistum circumuentum interemere. Sunt qui tradant, eum viuum in
 Syracusanorum manus peruenisse, excruciatumque varijs prius tormē-
 tis, tandem interfectum: corpus autem eius insepultum alicibus ferisque
 relictum.

Dionysius quum aduerso hoc prælio vires suas af-
 fectas, amissoque fidissimo ac fortissimo duce, imparem se deinceps ad **B**
 sustinendos Syracusanorum Dionisque insultus intelligeret: missis ad
 Dionem ac populum Syracusanum Legatis, Tyrannidem se depositu-
 rum promittit; atque arcem in populi potestatem dediturum, si sibi in-
 columi cum omnibus fortunis in Italiam migrare concederetur. Reiecit
 condiciones populus elatus rebus prosperis, sperans Tyrannum inopia
 coactum, viuum tandem in potestatem venturum: quamuis Dione vt
 condiciones acciperentur vehementer suadente. Dionysius intellecta
 Legatorum repulsa, populi que Syracusani pertinacia, noctu preciosissi-
 mis quibusque in naues impositis, firmata præsidio arce, relictoque ibi
 filio Apollocrate, Syracusanorum stationarios nihil illis sentientibus **C**
 præteruectus, in Italiam incolumis peruenit.

Amoto post
 Dionysij fugam externo metu Syracusani inter se dissidere cœperunt.
 Quidam enim Heraclidem summæ rerum præficiendum contende-
 bant; saniores retinendum in magistratu Dionem suadebant. Accessit
 ad hoc mali aliud priore grauius, mercenarij enim ex Peloponneso mili-
 tes, virtute ac militari peritia præcipui, quum multa illis stipendia debe-
 rentur, nec satisfieri ob ærarij inopiam posset, indignatione moti disce-
 dere statuerunt, adhortati prius Dionem, vt secum ad cōmunes iniurias
 vindicandas discederet. Abnuat primò Dio, postea tamen videns ardere
 seditionibus urbem, periculumque sibi, ni abiret, ex æmulorum maleuo- **D**
 lentia imminere, militum consilijs acquieuit, ac simul cum illis ad Leō-
 tinos iter instituit. Id vbi intellexere Syracusani, ira odioque incensi,
 abeuntes insequuntur, assequuti que postremum agmen, quum impetū
 in illos fecissent, fortiter excepti, in scēdam fugam coniiciuntur. Dio
 tamen clementer in ciues victoria vsus, plurimos quos cum in fugatum
 prælio occidere potuisset seruauit.

Ceterum Dionysius qui
 per id tempus in Italia agebat, intellectis suorum qui in arce obsidebatur
 angustijs, classē commeatu instructam, Nypsio Neapolitano duce,
 subsidio laborantibus mittit. Illi verò quum famem aliquandiu fortis-
 simè

DIONT-
 SIE ST.
 CILIA IN
 ITALIAM
 FUGA.

- A** simè tollerassent, desperatis tandem auxilijs premente necessitate se dedere constitutum habebant, iamque ibant obsessorum aliqui ut arcem Syracusanis dederent, cum Nypsius vnà cum classe insperatus, appellēs obsessos ex summa inopia recreatos ad spem meliorem erexit, conuocatisque in concionem militibus, iisdemque collaudatis, præmia fortitudinis & constantiæ ipsorum, ex Dionysij liberalitate amplissima pollicetur. Interea dum Nypsius toto in concionem animo intentus est, Syracusani facta repete in eius classem impressione, cum in imparatos ipsi instructi incidissent, maximam nauium partem aut capiunt aut corrumpunt; reliquis vix fuga seruatis. Victoria potiti ad epulas ebrietatemque;
- B** conuersi, contemptu victi a se hostis excubias segniter obeunt. Nypsius autem omnem proximæ cladis vindicandæ occasionem captans, conspecta hostium negligentia, nocturnum arcis obiectum summo silentio transcendit: vigiles somno vinoque languentes obruncat: inde in urbem peruadens obuios passim cædit: Syracusanis tum crapula tum somnolentia ita grauatis, ut vix certis passibus consisterent, nedum salutem tuerentur. Conuersus inde ad domorum direptionem Dionysij miles, feminas simul ac pueros auxilio destitutos, in seruitutem rapit. Syracusani ea nocte in summa desperatione exacta, adueniente demum die, ubi cæforum multitudinem & totam penè urbem ab hostibus teneri
- C** conspexissent, Legatos ad Dionem qui apud Leontinos erat, mittunt, supplicatum ut deposita ira, suis ciuibus reconciliatus, auxilium patriæ excidio proximè ferre vellet. Nec difficilem in condonando Dionem Legati sunt experti, nam ubi primùm vrbis calamitatem intellexit, vehementer indoluit, & milites pro temporis angustia obiter cohortatus, Syracusanis auxilio contendit. Quumque ad Hexapila peruenisset, seminarum puerorumque & senum fugientium turbam obuiam habuit: qui profusis lacrymis lamentisque miserabilibus, fortunam suam deplorabant. Eo spectaculo Dio ad commiserationem incensus, citato gradu, in hostem fertur, nactosque illos præda incendioque occupatos, cæsis quatuor millibus, reliquos pauidos consternatosque; in arcem compellit; liberata hoc modo ab hoste patria, prima Dioni cura fuit, ut incendia passim per urbem grassantia restinguerentur. Murum deinde qui arcis obiectus fuerat, magna ex parte ab hostibus euersum reficit, inde arcem arctiori quàm ante obsidione premit; donec qui eam tuebatur Apollocrates, inopia coactus se dederet, qui in Italiam ad patrem se recepit.
- Tam prosperam hætenus Dionis fortunam magna in deterius commutatio consequitur: primaque in filio eius se vis fatalis exeruit; quem quum Dio a luxu ac vitæ intemperantia, in qua a Dionysio educatus fuerat, seueriore disciplina, atque auctoritate paterna, ad vir-

DIO SY
RACUSANIS
REVOCA
TUR.

SYRACU
SAS ADI
ONE LI
BERA
TAE.

ARX
RACUSANA
DIONIS
DEDICATA.

cutis

tutis studium reuocare vellet, grauissimum ex filij morte vulnus accepit. Is enim non ferens vitæ mutationem, in caput se è tecto præcipit dederat. Ad hæc recruduit rursus vetus inter ipsum atque Heraclidem discordia, quam Dio non mansuetudine & lenitate, vti antea, reslingere conatus est: sed acerrimè in Heraclidè prius inuectus, tanquam reipublicæ turbatorè interfici mādauit: & exinde quasi sublato imperij æmulo, licentius se gerere, & inimicorum suorum bona in milites diuidere cœpit. Vnde factum est, vt quum propter ærarij inopiā stipendia militibus persolvere non posset, eosdem sibi infensos haberet; & populus præter conceptum nuper post Heraclidem de medio sublato, in Dionem odium, etiam propter militum iram indignatione incensus, ipsum quoque Dionem tanquam Tyrannum tollendum vociferaretur. Quæ postquam Dio intellexisset dubius quorsum euasura essent, quum vulgi odium timeret; Calippus Atheniensis vir animi versuti simul ac perfidi, Dionem adit, ostenditque eum, cum propter odium populi, tum & ob militum iram, magno in periculo versari; suadet itaque vt aliquem subornet qui simulata cum illo inimicitia aduersariorum eius catibus se ingerat, consiliaque illorum cognita ad ipsum referat. Placuit Dioni consilium; suscepitque rogatu Dionis eas partes Calippus ipse, armatusque Dionis imprudentia, socios ad eius cædem seriò conquirat: Aduersarios conuenit, eosdemque in Dionis odio confirmat; facinus igitur conceptum patraturus, iuuenes aliquot Zacynthios, quos in Dionis cædem mercede conduxerat inermes (quò res minus suspicionis haberet) in domum ipsius intrare iubet. Illi facile admissi Dionem nihil tale timentem aggressi, primò manibus suffocare nituntur, quod vbi non successit, gladium a coniuratis qui foris stabāt petunt; quo per fenestram porrecto Dionem nemine auxilium ferre auso, trucidāt, anno ætatis quinto & quinquagesimo, postquam verò in Siciliam venerat quarto. Morte Dionis diuulgata, repente omnes ex odio ad commiserationem versi quem paullò antè vti tyrannū necandum conclamauerant. nunc liberatorem patriæ agnoscunt. Calippus autem sublato Dione, tyrannidè inuadens statim vxorem Dionis grauidam, vnà cum sorore in carcerem conijcit, nec contentus Syracusas occupasse, Catanæ quoque dominationem affectans, exercitum eò versus ducit, Quam dum auidius quā circumspectius oppugnat, Syracusas interim amittit, Syracusani namque eo absente pulsus qui Calippi partes fouebant, libertatē recuperāt: mox & Dionis vxorem cum sorore è carcere liberant. Calippus verò Catana in potestatem redacta in Messanenses se vertit: sed fœdè inde repulsus maximam militum partem in his & Dionis interfectores amittit: Siciliam deinde cum exercitu peruagatus, quum a nemine reciperetur, traiecto

DIONIS
CAEDES.

CALIPPUS
PVS SY-
RACUSAS
CATA-
NAM ET
RHEGI-
VM OC-
CUPAT.

A iecto freto Rhegium occupat: vbi a militibus suis, quum præinopia stipendia illis persolvere non posset, occisus, meritis Dioni pænas cæde sua persolvit.

Syracusani degustata tantūmodo libertate, a Nysæo Dionysij maioris filio, rursus in servitutem rediguntur: Qui occupata mox Tyrannide, eademque quā diu daretur fruiturus, (quasi eam haud fore diuturnam prælagiret) totum se vino atque epulis dedit. Dionysius interim traiecto ex Italia in Siciliam exercitu, Nysæum ocio ac luxu diffluentem insuper & imparatum adortus facilè expulit: atque ita Syracusis receptis in aduersam factionem crudelissimè sæuijt. Ingenium namque eius vel per se in crudelitatem pronum, exsilium & quas

B hæcenus perpeßus fuerat calamitates, magis etiam efferauerant.

Pressi tot calamitatibus Syracusani, inopia meliorum, ad Icetem ciuē suum qui occasione temporum vsus, Leontinorum Tyrannidem occuparat, confugiunt: auxilium ad liberandam patriam ferret precantur. Ictes igitur non tam pietate ductus & amore patriæ, quā spe occupandæ Tyrannidis, haud grauātē suam ad hoc operam pollicitus cōscripto quā primū exercitu, Dionysium inter Syracusas compulsum obsidet. Sed quum exercitus ipsius penuria commeatus laboraret, relicta obsidione Leontinum redire coactus est. Dionysius discessu Ictes conspecto, in abeuntē erumpit, quod vbi & Ictes vidit, cōuerso agmine irruentem in se fortiter excepit.

C Dionysiumque cæsis tribus millibus in fugam vertit, atque ita acriter fugientium tergis institit, vt vnā cū Dionysianis erumpens, arce tantū atque Insula excepta, tota vrbe potiretur, ac statim successu tam insperato elatus, arcem muro circumseptam obsideret. Carthaginienes interea intellecto Sicilia statu, exercitum validissimum duce Hannone in Siciliam mittunt; vtque Syracusas quā primū occupare conetur mandant. Quorum imperum veritus Ictes, fœdus clam cum Hannone percutit. Syracusani autē Ictem suspectum habentes, veriti que ne ipso prodente in Carthaginensiū servitutem redigerentur; ad Corinthiorum opes confugiunt, auxilium-

D que vrbi quondam ab illis conditæ, quæ iam ad summum periculi ne in Barbarorum potestatem cogeretur peruenisset, supplices precantur. Corinthij, vt viris fortibus & libertatis assertoribus dignū erat, opem pollicentur: & Timoleōtem Timaneti filium virum libertatis amantissimū (vt qui ne fratri quidem ob occupatam Tyrannidem pepercisset) ducem ad id deligunt: datisque decem triremibus quamprimū Syracusanis auxilio properare iubent. Timoleon celeri cursu Ionium mare emensus, triduo post captas ab Icete Syracusas Rhegiū appulit: vbi dum militem a nauigatione fessum reficit, Carthaginensium Legati eodem cum viginti triremibus appulsi, Timoleontem hortantur, vt dimisso milite

CALIPPE
CAEDES.

DIONYSI
VS SYRA
CVSAS ET
TYRANNE
DEM RE-
CVPER
AT.

ICTES
SYRACV-
SAS OC-
CVPAT.

Y

cuius

TIMOLE-
ONTIS IN
SICILIAM
ADVEN-
TUS.

cuius auxilio opus non esset, ipse se socium Icti adiungeret: aliter se non A
passuros ut in Siciliam trajiciat. Timoleon quā benignē illorum postu-
latis respondisset, Rheginis dolum ex composito adiuuantibus, interim
dum a Legatis in concionem venturus expectatur, in altum peruehi-
tur, & Carthaginiensibus intellecta fraude frustra persequentibus, Tau-
romenium incolumis cum classe applicuit. Vbi perquam humaniter
ab Andromacho, eius urbis principe & conditore exceptus est.

Interea dum Timoleon apud Tauromenitanos moratur, Adranitis
discordia inter se laborantibus, ab vna parte Timoleon, ab altera Ictes
in auxilium vocatur. Timoleon acceptis secum quos habebat militi-
bus, Adranum properat: quumque ex itinere intellexisset, Ictem cum B
quinque armatorum millibus, non longē ab Adrano, uti milites ab iti-
nere recrearet castrametatum, ipse cum mille tantum & ducentis, in
aduersarios corporibus curandis intentos impetum facit, caesisque tre-
centis captisque verò sexcentis, reliquos in fugam conijcit, castrisque si-
mul & impedimentis potitur. Ea victoriæ fama per Siciliam sparsa, in-
credibile quantum momenti Timoleontis partibus attulerit. Primi
omnium Adramitæ victoriam illi gratulati, eum in urbem suam recepe-
runt. Horum exemplum sequutæ & aliæ non paucae Siciliæ urbes, reli-
cto Ictes & Carthaginiensibus, ad Timoleontem defecerunt. Mamer-
cus etiam Catanæ Tyrannus, missis legatis foedus cum Timoleonte per- C
cussit.

ARC SY-
RACUSA-
NA A TI-
MOLEON-
TE CAP-
TA.

Dionysius autem intellecto tam prospero Timoleontis
successu, virtutem eius admiratus missis legatis arcem insulamque se in
eius potestatem dedere paratum nunciat. Timoleon itaque ducibus
Euclide & Telemacho, milites Corinthios quadringentos ad arcem à
Dionysio recipiendam mittit. Corinthij quamvis hostes arcem vndi-
que arctissimè obsiderent, iisdem tamen elusis arcem intrarunt: omni-
que armorum ac telorum apparatu, simul & duobus militum millibus,
qui sub Dionysio stipendia merebant, potiuntur. Dionysius arce in
Corinthiorum potestate relicta, fortunis suis in vnam nauim impositis,
quingentarum paullo ante nauium dominus, vnica cum nauicula ad Ti- D
moleontem enauigat: Quem ille, uti omnibus Græcis tanquam fortu-
næ variantis ludibrium ostentui esset, statim Corinthum misit. Ita
Dionysius postquam annos decem ante Dionis aduentum, & duode-
cim post eius mortem regnasset, variam toto dominatus sui tempore
fortunam expertus, Corinthum in exilium proficiscitur. Cuius usque
adeo obscura deinceps vita fuit, ut violentane an naturali morte perierit
incertum sit.

DIONY-
SIUS CO-
RINTHVM
MISSVS.

AGATHO.

ΑΓΑΘΟΚΛΕΥΣ.

AGATHOCLES CARCINI. F. SYRACUSARVM. REX.

AGATHO-
CLIS OR-
TVS ET
FAR. EN-
TES.

Agathocles Syracusanorum Tyrannus, qui magnitudini Dionysij successit, ad regni maiestatem ex sordida admodum illiberalique origine peruenit. Patre namque figulo, cui Carcino nomen fuit, Thermis oppido Punicæ ditionis in ora maris Libyci natus fuerat: Carcinus enim patria Rheginus in exilium expulsus, Thermas habitatum venerat: vbi ducta vxore, eaque grauida iam facta, continuis perturbabatur insomnijs. Hinc anxius admodum, Carthaginensibus quibusdam Delphos ad consulendum Apollinem nauigantibus, priuatim & ipse in mandatis dedit, vt Deum de futuro partu consulerent. Illi Carcini mandatum diligenter exsequuti: responsum acceperunt, eum qui nasciturus esset, tam Carthaginensibus, quàm vniuersæ Siciliæ, magnarum aliquando calamitatum auctorem fore. Quod audiens pater iram Carthaginensium, sub quorum, vti dixi, imperio Thermæ erant, metuens, infantem exponit; sed mater nocturnè occultè sublatum fratri Heraclidi educandum credidit: apud quem infans breuè in egregiam corporis speciem supra ætatis maturitatem adoleuit. Accidit autem vt post tempus aliquod Carcinus ad familiare sacrificium ab Heraclide inuitaretur; ibi quum fortè Agathoclem cum pueris colludentem vidisset; egregiam eius formam admiratus in mentem illi venit quòd filium exposuisset. Cuius recordatione ita indoluit, vt etiam lacrymis pœnitentiam testaretur: quod postquam vxor conspexit, rem vti erat marito exposuit; quo ille plurimùm gauisus, oraculi memor; simul metu Carthaginensium, vnà cum puero & vxore Syracusas commigrat; atque ibi à Timoleonte in ciuium numerum adscribitur: quumque & apud Syracusanos solito artificio vitam aliquanto tempore sustentasset, moritur tandem Carcinus. Agathocles verò patre orbatus, a Damate inter Sy-

Dfanos potentia & opibus præcipuo, ardentissimè ob insignem corporis formam adamari cœpit: cuius tandem libidini obsecutus, magnas ex tam infami & sordido lucro opes breuè est adeptus. Quumque Damas ab Agrigentinis dux belli creatus esset, Agathocles in locum cuiusdam demortui tribuni militum a Damate sufficitur. Quo in bello quum & manu strenuum & in periculis impavidum se præstitisset, haud vulgarem statim apud omnes existimationem consequutus est. Mortuo autem paullò post eam expeditionem Damate, Agathocles vxorem ipsius quam adhuc marito viuo adulterauerat duxit; plurimùm eo matrimonio ex dote vxoris locupletatus. Posthæc cum Sosistrato duce tri-

AGATHO-
CLESTRI
EVVS MI
LITVM CRE
ATVS.

bunus militum in auxilium Crotoniatarum contra Brutios pro- A
fectus, ab eo per inuidiam Tribunatu motus, eundem apud popu-
lum Syracusanum, tanquam Tyrannidi & rebus nouis studentem cri-
minatur: sed quum accusationem suam à populo contemni videret, in-
dignatus ad Brutios deficit & vnà cum illis Syracusanos & Crotoniatas
adoritur: sed praelio victus ad Tarentinos confugit, apud quos quum diu
ob fortitudinem magno in honore fuisset, affectata tandem tyrannidis
suspectus expellitur. Pulsus collecta exsulum Syracusanorum passim
per Italiam vagantium manu, in Heraclidem & Sosistratū qui Rhegium
per id tempus obsidebant se conuertit: eosdemque soluta obsidione Sy-
racusas cum ignominia repetere coëgit. Eiecto autem haud multò post B
Syraculis ab aduersa factione Sosistrato, Agathocles in patriam reuoca-
tus vnà cum Syracusanis aduersus exsules & Carthaginienses qui exsuli-
bus auxilium ferebant bellum gerit. Quo bello ob singularem fortitu-
dinem omnes in sui admirationem traxit. Delatus deinde quasi Ty-
rannidem affectaret, in exsiliū eiectus ad Murgantinos confugit à qui-
bus in odium Syracusanorum primò Prætor, mox dux creatus, Leonti-
norum urbem adortus capit. Ducto inde Syracusas exercitu urbem
obsidet. Ceterum Amilcar Pœnorum dux à Syracusanis in auxilium
vocatus, deposito hostili odio, obsessis opem tulit: ita Syracusæ ab ho-
ste ciuili amore defensæ, a ciue hostiliter oppugnantur. Sed Agatho- C
cles ubi Carthaginiensibus vrbi obsessæ auxilium ferentibus, imparem
se videt: missis ad Amilcarem Legatis, petit vt pacis inter se ac Syracusa-
nos arbiter esse velit, societatemque si pacem eius ope impetrasset polli-
cetur. Accepit conditionem Amilcar quò Agathoclem Carthaginien-
sibus ex hoste amicum redderet. Allocutusque pro concione Syracu-
sanos eos ad ineundam cum Agathocle pacem hortatur; tantumque as-
siduè monendo effecit, vt illi non solum Agathocli reconciliarentur, sed
& Prætorē insuper crearent. Obrenta auxilio Amilcaris pace, Agatho-
cles in verba Pœnorū iurat: & quò tutior deinceps esset ab inimicorum
insidijs, quinque Afrorum millia ab Amilcare auxilio accipit. Simu- D
lata deinde in Herbitenses expeditione, tanquā exsules eorū in patriam
reducturus, factiosissimos quosque & obæratos, & si quibus statum op-
timatum odio esse sciebat, sibi adiungens, quasi eorum opera hoc bello
vrsurus, exercitū ex ijsdem conscribit. Vbi se satis vndique instructum
credidit, conuocatos in concionem milites alloquitur, ac in optimates
concitat: illorum Tyrannide Urbem premi questus, hortatur igitur
vt præteritarum iniuriarum pænas illorum sanguine & cædibus sumant.
Urbe clausa ne quis elaberetur, passim per vias ac vicos vrbis, miles
mercenarius cum plebe egena discurrit: quemcūque ciuium potentio-
rum

AGATHO-
CLES IN
EXSILIUM
ACTVS.

AGATHO-
CLES SY-
RACUSAS
OBSIDET.

AGATHO-
CLES PRÆ-
TOR A SY-
RACUSANIS
CREA-
TVS.

- A**rum obuium habent obtruncant: plurimi causam tumultus ignorantes, dum inconsultè in publicum se proripiunt trucidantur: nec pauciores transiensis mœnibus in vicinas vrbes confugientes euadunt. Miles cædibus satiatus, ad ædium direptionem se vertit; foribus vi effractis, cæsisque si qui intus vim propulsare conarentur. Postquam a cædibus & direptione cessatum est, Agathocles captiuos coram se adduci iubet, ex ijs si quos sibi infensos putabat, interfici iubet: reliquos cum Dinocrate ob necessitudinem quæ ipsi cum eodem hætenus intercesserat, dimittit. Concione conuocata, in eos qui iussu ipsius cæsi fuerant inuectus, eos suo merito ob tyrānidem & superbam in ciues dominationem
- B** necatos testatur: seque deposito imperio urbem in populi potestate relicturum pollicetur: & quò verbis fidem astrueret, dilacerato paludamento, assumtoque priuato habitu discedere parabat, certò sibi persuadens illos qui se iubente tantam cædem peregerant, haud vnquam passuros vti Tyrannidem deponeret. Agathocle itaque abeunte, conclamant cuncti imperium retineret: neu se rursus in optimatum Tyrannidem relapsuros destitueret; dissimulauit tamen ille aliquantisper, in proposito discedendi persistens; donec urgente vehementius multitudine, quasi consensu victus, admittere se imperium dixit: gesturumque se ita, ut illos nunquam summam rerum ipsi detulisse pæniteret. Ita Agathocles Tyrannidē iam adeptus, Olympiadis centesimæ decimaquintæ anno tertio, post liberatas verò a Timoleonte Syracusas vicesimo, facilem se erga omnes & humanum præbuit: & sæpe in publico sine satellite conspectus, nihil à priuatis habitu differens, pauperes munificentia, diuites autem honoribus sibi conciliabat: nec dissimulans interim generis obscuritatem, quin potius eam sibi honori ducens; super abacos auro atque argento coopertos fictilia subinde vasa interponebat, eaque digito astantibus commonstrans, aiebat se quum quondam talia ipse fecisset, nunc ob virtutem aureis atque argenteisque potiri. Ad confirmandam inde Tyrannidem animū intēdens, triremes vetustas reficit: nouas construit, arma telaque copiosè fabricanda curat: contracto mox mercenario milite Carthaginensium socios permittente Amilcare fœdè iniurijs vexat. Hinc Messanensium arcem ex improviso aggressus occupat: pro cuius redemptione magnam auri summam a Messanensibus pactus, auro accepto non solū illos in reddenda arce illudit, sed & urbem ipsam ciuibz nihil tale metuentibus ex insidijs capere tentauit. Verū Messanensibus dolū præsentientibus fortiterque, propugnantibus voto frustratus est. Mylas deinde oppidum adortus capit; relictoque ibi præsidio Syracusas reuertitur. Ineunte autem æstate rursus Messanenses inuadit; ciuibz tamen vnà cum Syracusanorū exsulibus qui odio ipsius

AGATHO-
CLES TY-
RANNI-
DEM APUD
SYRACU-
SAS IN
VADIT.

Messanensibus se iunxerant, urbem fortiter defendentibus, oppugnationem relinquere coactus est. Carthaginienses interea sociorum querelis incensi, qui se ab Amilcare proditos; ab Agathocle depopulatos conquerebantur, missis in Siciliam legatis Agathoclem arcem Messanensibus restituere compellunt. Agrigentini quoque quum incrementa Agathoclis suspecta haberent, instigantibus Syracusanorum exsulis, quorum pars maxima Sosistrato duce eò confugerant, bello Tyrannum impetere statuunt, sed quia proprijs ducibus minùs fidebant externum accire placuit. Spartam itaque profecti exsulum præcipui, Acrotatū Cleomenis regis filium ad suspiciendum Agrigentinorum imperium inducunt. Qui paucis cum nauibus Lacedæmone soluens, Tarentum appulit. Persuasitque Tarentinis, ut societatem secum contra Agathoclem inirent; triremes viginti ab illis in auxilium accepit. Atque hac cum classe Agrigentum perueniens; magna civium lætitia exceptus, plurimaque & splendida de se pollicitus, cunctos spe futurorum implevit, sed facta dictis haudquaquam responderunt, in luxuriā enim segniciemque prolapsus, suis pariter ac hostibus despectui erat. Volens itaque sævitia se a contemptu vindicare Sosistratum ad cenam vocatum inter epulas obtruncat. Hac eius perfidia irritati Agrigentini, imperio illi abrogato, eum lapidibus obruere conabantur: sed ille vulgi furorem metuens, noctū conscensa naui Spartam profugit, atque ita Agrigentini duce destituti pacem cum Agathocle arbitro fœderis Amilcare faciunt. Agathocles autem postquam intellexit, Amilcarem accusantibus socijs ob pacem secum factam damnatum a Carthaginiensibus, eosdem bellum in se moliri: prævenire illos statuens, conscripto decem millium peditum, & trium millium equitum exercitu, in Messanenses omnem belli tempestatem vertit. Cumque de uastatis eorum agris, si Syracusanorum exsules expellerent, spem pacis illis fecisset: Messanenses voluntati ipsius obsequuti, pulsos exsulis, ipsum cum exercitu in urbem recipiunt. Agathocles collaudatis civium in se animis, primò benignè & humaniter illos habuit: post autem ad perfidiam suam reuersus, vocatos ad se Messanensium & Tauromenitanorum præcipuos, tanquam opera & consilio ipsorum vsurus cunctos iugulari præcipit. Ad hunc modum in Messanenses grassatus, Agrigentum versùs castra mouet, sperans se & hanc in potestatem redacturum. Verùm ubi sexaginta Carthaginiensium triremes eò appulisse cognouit, incepto destitit. Ceterùm Carthaginiensium ditionem latè populando peruagatus, aliquot eorum oppidula partim vi partim terrore in potestatem redegit. Quumque Dinocrates exsulum Syracusanorum dux, societate & viribus Carthaginiensium fretus, Galeriam urbem inopinatò ad-

AGATHO-
CLES IN-
TRAMES
SANAM
RECEP-
TUS.

- A** tò adortus, prodentibus eam ciuibus occupasset, Agathocles re intellecta, exercitum duce Pasiphilo ad eius conatus reprimendos eò mittit. Pasiphilus collatis cum Dinocrate signis, cæso Philonide vno ex ducibus, prælio superior, receptaque haud magno cum labore Galeria, in defectores animaduertit. Agathocles ea victoria erectus, exercitum in Carthaginienses, qui Ecnomum præruptum in agro Geleni tumulum castris occupauerant, ducit. Ceterum Carthaginiensibus pugnam detrectantibus, cum hiems instaret, exercitum in hyberna Syraculas reduxit. Carthaginienses eo rerum successu intellecto, nouum contra Agathoclem exercitum duce Amilcare Gisconis filio mittunt. Sed is
- B** maxima copiarum parte naufragio amissa, ægrè cum reliquijs exercitus sedata tempestate Siciliam tenuit. Agathocles nunciato hostium aduentu, Syraculis egressus, Gelam versus, in cuius agro Pœnos castrametatos intellexerat, copias ducit. Vbi ad hostes peruenit, castra ante Gelam communit, superuacuum ratus urbem per se satis firmam com exercitu intrare. Ceterum postquam intellexisset plerasque è Gelenibus clandestina cum hostibus de deditioe consilia inire, assumtis secum fortissimis quibusque è suis, ac cum iisdem Gelam ingressus, quattuor ciuium millia iugulari imperauit: tum quidquid auri argenti que intra urbem erat, edicto publico sub pœna capitis ad se deferri iubet: atque
- C** ita urbem despoliatam ac cadibus exhaustam præsidio munit. Posthæc cum copijs egressus, tumulum præruptum cui Philario nomen erat, castris insedit: hostibus ex aduerso Ecnomum tenentibus: ita ut castrorum frontes sibi inuicem responderent; medio inter vtraque castra fluuius, quem neutri transgredi audebant, oraculo deteriti, quod maximam ibi hominum stragem aliquando futuram præmonuerat. Agathocles tandem Carthaginiensium populationibus irritatus, prior pugnae copiam facit: Martem vsque adeo fauentem primo congressu expertus, ut Carthaginienses in castra propria cõpulsos oppugnauerit: verum subito casus uti victos erexit, ita victores afflixit. Alter enim
- D** Carthaginiensium exercitus, inter ipsam pugnam superueniens, Syracusanos repente a tergo aggressus, in orbem pugnare coactos magna strage fudit. Plurimum insuper ad Syracusanorum calamitatem Himera fluuius contulit, nam quum plurimi contracta ex aestu per dies caniculares ac defatigatione siti, aquam è flumine quod falsum erat, ad sitim restinguendam auidius atque inconsultius haurirent, adesis falsedine vitalibus expirarunt. Agathocles amissis ea pugna septem suorum millibus, intra Gelam se recipit; uti hostem eius oppidi obsidione distineret, quò minus Syraculas teeta peteret: simul uti Syracusanis otium interea sese cõmuniendi, frumentumque ex agris in urbem comportandi suppe.

AGATHO-
CLES BEL-
LVM IN
AFRICAM
TRANS-
FERT.

suppeteret. Amilcar primò Gelam obsidere conatus, vbi urbem cun- **A**
ctis ad tollerandam obsidionem necessarijs egregiè instructam cogno-
uit; soluta obsidione bellum per agros Siculorum, qui Agathoclis par-
tes sequebantur circumtulit. Quumque illos qui se sponte dederent
benignè acceptos, tractaret humaniter; hac potissimùm ratione conse-
quutus est, vt Messanenſes, Tauromenitæ, Catanenſes, Camarinæi at-
que alij aliquot ab Agathoclis societate ad eum deficerent. Agathocles
sociorum defectionibus vndique nudatus, Syracusas se recipit: nequa-
quam tamen post tot clades animo fractus, bellum in Africam transfer-
re statuit: & quod victorem vix aliquis ausurum putasset, id victus ag-
greditur. Ceterum veritus ne si cui consilium suum aperuisset, a plu- **B**
ribus cognitum ad hostes emanaret; rem silentio dissimulauit: id solùm
coram populo professus, inuenisse se victoriæ viam: animos illi tantùm
in breuem obsidionis moram firmarent, si cui præſens reipublicæ status
displiceret, dare se illis abeundi potestatem. Quum mille & sexcenti
discessissent, ceteros ad obsidionis necessitatē frumento & stipendio in-
struit. Habito inde delectu, sexaginta naues milite impleuit; quum-
que Carthaginienses valida cum classe portus exitum obsiderent; mili-
tè aliquot diebus intra naues continuit: tandem iam penè de exitu dif-
fidentem fortuna insperatò adiuuit. Conspecta namque a Carthagi-
niensium stationarijs onerariarum classis, quæ commeatum Syracusa- **C**
nis aduehebat, omnes relictà statione ad se intercipiendam auertit.
Quo viso Agathocles quanta maxima potuit celeritate, fauces portus
euadens, cursum in Africam dirigit. Carthaginienses conspecta hostili
classe, quæ in altum tendebat, rati illam onerarijs suis auxilio venire,
suam quoque ad pugnam instruunt; verùm vbi Syracusanos rectà præterue-
hi, & iā multū spacijs processisse vident progressos raptim persequuntur.
Interim onerariæ tutò Syracusas peruectæ, urbē omnium rerum copia
impleuerunt. Agathocles verò superuenientis noctis beneficio ex o-
culis hostium ereptus, postquam iam sex diebus totidemque noctibus
nauigasset; rursus Carthaginiensium classem magna vi vt se assequeretur **D**
contententem eminùs videt. Iam Africa in conspectu erat, quum ma-
gno vtrinq; studio certatur; illis hostem antequā litore potiretur asse-
qui conantibus: his solam salutis spem in eo sitam credentibus, si ho-
stem præuenientes in terram euaderent. Inuehebantur iam in extre-
mas Syracusanorum, Pœnorum antesignani; quum illi magna conten-
tione reiectis Pœnis (pauci enim assequuti manus conseruerant) ad lo-
cum cui Latumiæ nomen est, classem appellunt: ac in terram egressi ca-
stra comuniunt: nauesque in terram subductas ipso hortante Agatho-
cle ac primam facem in Prætoriam coniiciente, exurunt. Carthagi-
nien-

AGATHO-
CLES IN
AFRICAM
TRAHIT.

- A nientes nequicquam Agathoclis in Africam traiectum impedire conati, postquam proprias ipsum naues, exussisse viderunt, rati id desperatione factum, primò contentui illum habebant. Verùm vbi eundem agros passim populari: & urbem Magnam expugnasse acceperunt, tanta Agathoclis audacia consternati, nuncios Carthaginem, vnà cum nauium exultarum ferramentis qui rem significant mittunt: sed iam perceperant etiam in maius (vt ferè fit) rerum modò memoratarum famam Carthaginienses, ex his qui cladem effugerant: ita vt deletū prorsus suorum in Sicilia exercitum existimantes, magno in timore essent. Verùm postquam exactius rem vti erat ex nuncijs intellexissent, animis receptis copias conscribunt: ijsque Hannonem & Bomilcarem, mutuis pridem discordijs inter se dissidentes, duces præficiunt: rati id è republica fore, illosque ex mutua æmulatione rem melius gesturos: sed vanā eam spem fuisse euentus docuit. Bomilcar namque Tyrannydem affectans, quò facilius fractis aduersa pugna ciuium animis voto potiretur; victoriam hostibus prodere statuerat. Ceterùm vbi eductis Carthagine copijs duces Carthaginensium in conspectum hostium venissent aciem instruit, dextrum cornu Hanno cum sacra cohorte in qua erant ciuium longè fortissimi; læuum Bomilcar cū Afris auxiliarijs tenebat: equitatus cum curribus ante aciem vt hostium ordines turbaret constiterat. Agathocles perspecta hostium acie, ipse quoque suos instruit ac in dextro ornu Archagathum filium cum mille quingentis auxiliarijs locat; medios autem Syracusanos, qui tria millia erant, constituit: ipse cum delectis contra sacram Carthaginensium cohortem consistit. Vbi ad manus ventum est, summa vtrinque vi concurritur; primaque impresse funditur Pœnorum equitatus. Hanno vbi contra quàm sperauerat hostem fortiter resistere, fusumque ab illis equitatum suum conspexit; cum sacra cohorte in medios hostes impetum facit; pugnam ipse ante alios fortissime ciens: sed dum se audacius in confertos ingerit, telorum multitudine obrutus cadit. Carthaginenses amisso duce fortissimo, quam animis fracti aliquando tamen adhuc resistere: donec Bomilcar cum integra ferè sua acie in fugam se dedit, suosque in dextro cornu fortissimè pugnantes destituit: qui postquam se proditos desertosque a duce suo viderunt, fuga præcipiti ad castra feruntur: hærent fugientium tergis Syracusani, & vnà cum fugientibus in castra irrumpunt: Pœni castris captis, continuata per campos fuga disperguntur. Cecidère ea pugna è Carthaginensibus mille, vt alij prodiderunt, tria millia: victores trecentos desiderauère. Agathocles tam insperata victoria potitus, dicto versus Tunetem exercitu urbem occupat. Adrumetum inde progressus, cum oppidum prima impresse capere nō potuisset, obsidione cingit.

Z

Simili-

AGATHO-
CLIS IN
AFRICA
CONTRA
PŒNOS
RES GEN-
TAR.

ADRUMETVM
ET THAP-
SVS AB
AGATHO-
CLE CAP-
TA.

Similiter & Carthaginienses relictos apud Tunetem Agathoclis milites, **A** in urbem compullos obsident. Id ubi Agathocli renunciatum est, parte copiarum Adrumeti relictæ, collem vnde tam ab illis qui Tunetem obsidebant quàm ab Adrumetanis conspici poterat, cum paucis noctu occupat ignesque quàm latissimè fieri imperat. Ita vno eodemque stratagemate Carthaginienses qui Tunetem obsidebant, simul & Adrumetanos qui ab ipsius exercitu obsidebantur, fefellit. Illi enim Agathoclem cum totis viribus ad soluendam obsidionem venire rati, relictis etiam impedimentis in fugam se conijciunt: Adrumetani autem nouum esse exercitum putantes qui Agathocli in auxilium veniret urbem dedunt. Ad hunc modum Agathocles Adrumeto potitus, Thapsum quoque **B** expugnat; vrbesque alias partim per vim capit, partim promissis ad societatem allicit. Fracti tot cladibus Carthaginienses, legatos in Siciliam ad Amilcarem mittunt; qui eum de præsentis rerum statu certiore reddant: moneantque vt subsidium afflictæ tot calamitatibus patriæ quàm primum mittat. Amilcar legatos vt acceptam cladem dissimulent hortatus, rumorem ipse in exercitu contrarium spargit: delerum videlicet in Africa cum ipso Agathocle Syracusanorum exercitum. Legatos deinde Syracusas mittit, ciuibz vt urbem dedant suadet, si quam hæcenus in Agathocle eiusque copiis spem habuissent, vt eam deponant hortatur: delerum namque occidione cum illo vniuersum ex- **C** exercitum: naues omnes incensas idque ostensis exustarum nauium feramentis confirmant. Credidère idè plebe plurimi non intellecta fraude: magnoque ob eam calamitatem mœroreangebantur. Duces autem quibus perspecta suspectaque erat Pœnorum calliditas, famam verbis eleuabant: & dum metuunt ne qua hinc in vrbe seditio oriretur, omnes quos erga Tyrannidem minus affectos nouerant, ex vrbe emigrare compellunt: qui patria pulsi ad Amilcarem confugiunt. Ille exsulis benignè exceptis, cum vniuersis copiis Syracusas contendit: præmissaque legatione Atandro fratri Agathoclis reliquisque ducibus, si urbem dedant impunitatē pollicetur. Coacto super ea re ducum ac primatum **D** concilio, Atander qui magnitudine animi a fratre plurimum degenerabat, urbem dedendam censebat. Contra Erimnon Aetolus qui Atandro fratri ab Agathocle consiliorum ac rerum gerendarum comes datus fuerat, expectandum censuit; donec quid de Agathocle factum esset certò sciri posset in quàm sententiam ab omnibus discessum est. Id postquam Amilcar cognouit, machinas omne genus ad urbem vi expugnandam comparat. Interim qui ab Agathocle ad victoriam nunciandam Syracusas missi fuerant: elusis hostibus qui magna contentione illos insequiebantur, in portum Syracusanum euaferunt: Syracusanosque

A nosque nunciata victoria, resumtis animis in spem meliorem crexerunt. Amilcar postquam ob tam secundos in Africa successus Syracusanos ferocire, se autem contemptui esse vidit, ne tempus frustra tereret, exercitum ab vrbe deducit: & quinque militum millia in Africam Carthaginiensibus auxilio mittit. Agathocles interea, Elymum Afrorum regem, quia se ad Carthaginienses descuerat, praelio victum interficit: similiter & Carthaginienses, quod auxilij ab Amilcare missis aucti essent, congregi ausos superat.

Sub idem ferè tempus Amilcar, subactis cunctis ferè Siciliae urbibus, rursus in Syracusanos mouet; somnio quo sibi Syracusis cenare visus fuerat confirmatus.

B Syracusani intellecto Amilcarem aduersus se iter habere, noctu tria peditum millia & equites quingentos, vrbe emittunt: eosdemque Euryclum tumultum vrbi vicinum praeptum vndique & praecipitem, ad transitum hostis impediendum occupare iubent. Vix occupant locum Syracusani, quum Amilcar consilium suum hostes latere existimans, ad urbem cum copijs mouet; vbi ad tumuli angustias peruenit, impediens semet in transitu multitudine clamor & tumultus in exercitu exoritur.

Syracusani intellecto e clamore hostium aduentu, notis sibi itineribus decurrentes; impetum vndique in hostes faciunt; plurimosque inopinata impressione turbatos in fugam auertunt. Pars tamen exhortante Amilcare, fortiter aliquandiu Syracusanos in se irruentes sustinuerunt.

C sed postquam Amilcar ipse itinerum peritia ab hoste circumuentus, captus est; tum demum omnes simul se in fugam coniungunt: plurimi in tenebris ex mutua ignorantia a proprio equitatu obtriti interierunt. Ita Syracusani tenebrarum beneficio, exigua cum manu centum viginti quinque millia hostium, vt quidam scriptum reliquere, fuderunt. Tanta victoria exultantes, Amilcarem victum secum in urbem adducunt: eumque cognatis eorum qui in bello ceciderant, tradunt: qui varijs prius ludibrijs inde & tormentis vexatum excruciatumque tandem interfecerunt: caput eius in Africam Agathocli missum.

D Agri- gentini qui id tempestatis inter Siculas Graecorum vrbes, opibus potentiaque florebant; dum Syracusanorum Poenorumque vires mutuis conflictationibus affectas vident, ea occasione ad Siculas vrbes in libertatem vindicandas vti constituunt. Xenodicum igitur ducem creant: eumque validissimis cum copijs emittunt: Ille haud segniter imperio vsus, primò Gelam expulso Agathoclis praesidio in libertatem asserit. Ducto inde Herbitam exercitu, urbem vi expugnatam necatis praesidiarijs in populi potestate relinquit. Mox & in Leontinorum agro castrametatus, expugnato castello ex quo Agathoclis praesidiarij decurrentes agros Leontinorum vastabant, illos quoque ab hac molestia liberatos in

AGRICEN
TINIDV-
CE XENO.
DICO SICV
LAS VR-
RES LIBE-
RAT.

societatem accipit. Pari beneficio & Camarinæos affectos in partes A
 suas traxit. Syracusani tam felici Agrigentinorum successu consterna-
 ti quum Carthaginiensibus mare infestum tenentibus, Agrigentinis
 verò a terra instantibus, fame insuper premerentur, necessitate adacti,
 instructis triginta triremibus ad commeatus in urbem conuehendos
 enauigant. Verum a Carthaginiensium classe in alto conspecti, in-
 cursioneque ab illis facta, amisissis decem triremibus, reliqui vix fuga
 periculum vitarunt. Agathocles postquam, qui Amilcaris
 caput adferebant ad ipsum peruenissent, equo ad Pœnorum castra per-
 uectus eminus quidem sed vnde & illud conspici, & ipsius dicta audiri
 poterant, id illis ostendit. Pœni tanti viri morte & clade exercitus B
 adeò consternati fuere vt nusquam ex vallo prodire auderent. Ce-
 terum fortuna quæ benigna hæcenus Agathocli affulserat, conuer-
 ti paullatim in deterius caput: parumque abfuit quin Agathocles a
 militibus tumultuantibus occideretur; idque ea occasione quam iam
 referemus. Erat inter duces Lyciscus vir bello egregius; hunc conui-
 cia in Agathoclem patrem iacentem ægrè passus Archagatus dum in
 tentorium se recipit interfecerat: hoc facto incensi milites ad arma con-
 uolant: Agathoclem, ni filium ad supplicium dedat, interfekturos se
 minantur. Ille abiecto paludamento sordidatus in medium progres-
 sus, milites vt filij adolescentiæ ignoscant precatur: militibus autem C
 magis magisque tumultuantibus, Agathocles ensẽ stringit quasi
 manus sibi illaturus: quò viso milites ne id faciat conclamant: ignos-
 cere se filio. ille collaudata militum beneuolentia, imperatoriam vestem
 resumit; mox in Carthaginienses, qui audita seditione ad vallum pro-
 gressi milites ad deficiendum pelliciebant; eruptionem facit: & pauen-
 tes multa cum cæde in castra compellit. Agathocles præ-
 ter spem ab hoc periculo liberatus, relicto apud Tunetem Archagatho
 filio delectis fortissimis quibusque ex toto exercitu vestigijs Carthagi-
 niensium, qui in Numidiam properabant & defectores ad officium re-
 ducerent insistit: eosque apud Numidas qui Zuphones nominabantur, D
 assequitur. Carthaginienses vbi hostem conspexere in tumulto quo-
 dam vndique aspero & præcipiti, cuius radices flumine alluebantur, ca-
 stra communiunt; hinc Numidarum equitatum qui hostes iter facien-
 tes infestet, emittunt. Agathocles instructa acie, oppositisque aduer-
 sus Numidarum equites sagittarijs & funditoribus, ad Pœnorum castra
 contendit. Pœni ex aduerso relictis castris in prælium egressi Syracu-
 sanos in traiectu fluminis occupatos inuadunt; Syracusanis autem for-
 titer resistentibus neutrisque primò congressu cedentibus, æquo diu
 Marte pugnatum est: donec victus tandem Syracusanorum virtute Pœ-
 nus

- A** nus in fugam vertitur: fusos Syracusani insequuntur ac in castra confugientes oppugnant. Numidarum interea equites qui se hactenus spectatores pugnae praeberant; quum Agathoclem oppugnandis Pœnorum castris intentum, sua sine praesidio reliquisse viderent; Syracusanorum impedimenta diripiunt. Id postquam rescivit Agathocles, relictis Pœnis Numidas raptim persequutus, partem praedae recuperat, & quo milites qui sua amiserant solaretur, spolia hostium ipsis distribuit. Legatos inde ad Ophellam Cyrenarum regem qui inter commilitones Alexandri magni fuerat, & regnum sua sibi virtute pepererat mittit; offerens illi si Carthaginenses eius auxilio vicisset se Africæ imperio ipsi cessurum; quippe quod non cupiditate, sed necessitate ductus inuasit: contentum se, si in Sicilia tranquillè regnare posset; sin augendi imperij cupiditate teneretur, vicinam sibi Italiam esse; ubi virtutem suam experiri, quàm Africam tanto maris spatio a Sicilia disunctam tentare, facilius sibi esset. His inflatus promissis Ophellas primum societatem cum Agathocle iungit: tum peditum decem millia & equites sexcentos e regno suo cogit: quibus accessere extra ordinem auxiliariorum decem millia. Maximisque itinerum difficultatibus diu multumque fatigatus, ad Agathoclem tandem cum his quas diximus copijs peruenit. Agathocles Ophellæ obuiam profectus, eundem humanissimè excepit; suppeditatis abundè omnibus quaecunque afflictis aduerso itinere copijs necessaria erant; verum neutiquam diuturna hæc beneuolentia fuit; Agathocles namque qui insidias Ophellæ moliebatur, obseruato tempore, quo maxima eius militum pars lignatum aut pabulatum se contulerat; accusare eum repentè uti proditorem apud exercitum cepit: ita irritatis in eum omnium animis exercitum confestim contra Cyrenæos educit. Turbatus tam subita inopinataque conuersione Ophellas, cum frustra se defendere niteretur, in prælio cadit. Agathocles Ophellæ milites qui prælio superfuerant, promissis conciliatos suis copijs adiungit. Interea temporis dum prælium inter Agathoclem & Ophellam committitur, Bomilcar Pœnorum dux Tyrannidem apud suos inuadit: sed a Carthaginensibus libertatem fortiter tuentibus captus, in crucem agitur. Agathocles verò auctus Ophellæ copijs Vticam per vim expugnat: & cæde promiscua usque ad innoxiam ætatem, ne illis quidem qui ad templa arasque confugerant parcens, desæuit; Multus præterea cum maritimis tum mediterraneis oppidis potitus, rebus in Africa prosperè succedentibus anxius de Sicilia statu in eandem trajicere statuit: & relicto in Africa Archagatho filio cum reliquis copijs, duo militum millia in naues imponit ac in Siciliam nauigat. Xenodicus interim Agrigentinarum

AGATHO-
CLIS CVM
OPHELLA
CYRENA-
RVM RE-
GE SOCI-
ETAS.

VTICAM
AGATHO-
CLE CAP-
TA.

AGATHO-
CLIS IN
SICILIAM
REDITVS.

DINO CRA-
TIS REX
LYM SY-
RACVSAR-
MORVM REX.

ARCHA-
GATHI IN
AFRICA
REX GES-
TARVM.

Agrigentorum dux, qui compluribus Siciliae urbibus in libertatem as-
fertis spem ceteris fecerat, fore ut tota breui Sicilia liberaretur; exerci-
tum decem millium peditum & mille equitum contra Leptinem & De-
mophilum Agathoclis praefectos educit. Leptines & Deinophilus
cum octo millibus peditum & ducentis, equitibus vero mille ducentis
obuiam tendunt. Praelio commisso vincitur Xenodicus, desideratis
haud amplius mille quingentis e suis. Hac tantilla clade Agrigentini
perterriti a pulcherrimo liberandae Siciliae incepto destitère. Aga-
thocles qui iam in Siciliam appulerat, victoria suorum erectus; Hera-
cleam, quae iugum excusserat, rursus ad officium reducit. Inde Ther-
mensis qui Pœnorum imperio parebant, in deditiorem accipit: Apol-
loniam vi expugnat: eodem modo & Cephaleio potitur. Cona-
tus praeterea Centoripam occupare, a ciuibus magna cum suorum cæ-
de reijcitur. Dinocrates interim exsulum imperator, quum
libertatem recuperare volentibus, se ducem fore profiteretur; affluentibus
vndique ad eum militibus, validas breui copias coegit: & Agathoclem,
quod hostibus impar esset, cedendo eludentem, vestigijs eius in-
sistens consecratur. In Africam Archagathus post patris dis-
cessum, cupiens egregij aliquid per se praestare, Eumachum cum parte
exercitus ad vltiora Africae subigenda dimittit. Is prospera fortuna
usus, expugnata Tocas urbe, Numidas finitimos imperata facere coc-
git: ducto inde ad Phellinas oppidum exercitu, idem deditiorem in pote-
statem accepit. vltius progressus Asphodelarum populum subegit:
mox & Meschelam urbem quae a Graecis qui Troiam expugnauerant o-
riginem repetebat, capit, atque ita cum exercitu spolijs onusto ad Archagathum
reuertitur. Cognita viri virtute Archagathus, aliud rursus Eumachum
cum copijs emittit: qui in Pithecularum gentem (qui quod
simias vice deorum venerabantur id nominis a Graecis acceperunt) pro-
fectus primariam illorum urbem per vim expugnat, mox gentem vni-
uersam sponte in deditiorem venientem in societatem accipit. Car-
thaginienſes intellectis tam secundis Syracusanorum successibus, exer-
citus trifariam diuisum contra illos emittunt. Archagathus audito
hostium consilio, suum similiter exercitum in tres partes diuidit. E
quibus vnam duce AEschrione in mediterranea aduersus Annonem Pœ-
norum ducem mittit: alteram maritima tueri iubet, reliquos ipse reli-
cto Tuneti valido praesidio, ducit. Tribus igitur hinc inde exercitibus
per Africam vagantibus, arreptae erant omnium mentes quae in spem, quae
in metum futurorum. Primus inter alios Anno AEschrionem sibi
oppositum per insidias adortus, quatuor militum millia cum ipso duce
interfecit. Alter Pœnorum dux Himilco Eumachum, qui exercitum
præda

- A** præda onustum trahebat, simulata fuga ad insidias pertractum cum omnibus copijs cecidit. triginta tantum ex octo millibus ad Archagathum fuga elapsis. Accessit ad hanc calamitatem, quod omnes pænè socij relictis Agathoclis partibus ad Pœnos transierant. Archagathus collectis ijs qui cladem euaserant, militibus, Tunetem se recipit: & misso in Siciliam nunciol Agathoclem quo in periculo res sit edocet; oratque ut rebus afflictis quàm primùm subsidio properet. Agathocles ubi suorum cladem rescivit, septem & decem triremes milite complet: ac Leptine toti Siciliae præfecto, ipse omnibus ad nauigationem necessarijs iam præparatis, tempus ad enauigandum idoneum expectat: triginta Carthaginensium triremibus eius egressum obseruantibus.
- B** Inde noctu duodeviginti sociorum triremes, inscijs Carthaginensibus ad Agathoclem venerunt: qua ille occasione lætatus, iubet socios quàm primùm ipse pugnam cum Pœnis inijsset, illos a tergo inuadere, atque ita in altum euehitur: cumque insequerentur Carthaginenses, Agathocles conuersis repente proris hostes a fronte inuadit: instantibus a tergo (vti iusserat Agathoclis) socijs, Carthaginenses ancipiti malo circumuenti in fugam vertuntur, cadit in prælio Pœnorum dux; idque sua manu ne viuus in hostis potestatem veniret. Ita fugatis Carthaginensibus, liberum deinceps mare Syracusani ad com meatus in urbem conuehendo habuere.
- C** Agathocles nauali victoria lætus, Leptinem ad deuastandos Agrigentini-
 norum agros mittit: qui imperata strennuè exsequutus, quum ad urbis usque muros terrorem intulisset, Xenodicum Agrigentini-
 norum imperatorem ad manus secum conferendas prouocabat: quo certamen detrectante ciues indignati, ignauiam illi exprobrabant. Hinc cum non tam spe victoriae quàm pudore coactus copias in aciem eduxisset, amissis peditibus quingentis, & equitibus sexaginta prælio superatur. Quam ob cladem, quum ciues sibi insensos, eorumque oculis se notari videret, relictæ urbe Gelâ profugit. Agathocles superatis terra marique hostibus, cōuocatis amicis & Syracusanorum optimatibus sacrificia celebrat: mox ad
- D** epulas & hilaritatē cōuersus, cunctis in quemcumque volebant diætaria iaciendi, liberā potestatem concedit: ita ut ne sibi quidem parci vellet. Sed funesta quam plurimis hæc epulæ fuere: Nam dum vino animos faciente liberius in Tyranni vitam diæterijs ludunt, exitium sibimet creant. Agathocles namque nemine sinistri aliquid suspicātē aut metuente oēs repente mercenario milite cinctos ad vnum interfecit. Hac ciuium laniena perpetrata rursus in Africam nauigat; quod ubi peruenit, cum summam omnium rerum in castris inopiam, tum ipsos milites frequentibus cladibus animo deiectos inuenit. Hinc cum in solo felici prælij euentu omnem sibi spem reliquam intelligeret, quàm primùm manus cū hoste con-

AGATHO-
CLIS A L-
TERA IN
AFRICAM
EXPEDITIO.

ste conferere optabat. Id quum Carthaginienses minimè lateret, ne **A**
vel inuiti cum hominibus desperatis & qui in solis dextris spem habe-
rent, dimicare cogerentur, in locum munitum, vbi vel pauci multos
arcere potuissent, sese receperant. Agathocles itaque postquam nul-
lam ab hoste pugnandi copiam fieri videt, sumta ex desperatione auda-
cia, castra Pœnorum oppugnare aggreditur; Ceterum milite frustra fa-
tigato ac tribus de exercitu suo millibus amissis, loci potius iniquitate,
quàm virtute hostium superatus. Nocte quæ hanc pugnam insequu-
ta est vterque exercitus casu mirabili detrimentum accepit. Cartha-
ginenses namque quum captiuos ex more Saturno immolarent, flamma
repentè inualescens proximum aræ tabernaculum; mox & Præto- **B**
rium corripuit: inde totis se passim castris (quod tentoria ex arundine
confecta idoneum igni nutrimentum præbebant) incendium diffudit:
Ingens igitur consternatio milites subitò inuasit: plurimis ex his dum
sua eripere & ignem restinguere conantur, flamma interceptis: alijs au-
tem, qui vt incendij violentiam effugerent ex castris proruperant, in dis-
crimen priori maius prolapsis. Afri namque vsque ad quinque mil-
lia, qui sub Agathoclis auspicijs militauerant, vt ad Pœnos transirent,
veniebant: hos Pœnorum vigiles rectà ad castra sua tendere conspicati,
suspiciatiq̃ue hostes esse, ad arma conclamant. quo facto consternati
qui in castris erant, in fugam se subitò effundunt: multiq̃ue in tenebris **C**
pro hostibus a suis habiti, cæduntur. nec ante pauoris aut fugæ finis
fuit, quàm Carthaginem peruentum esset. Ciues fugam suorum è
mœnibus conspicientes, portas fugientibus raptim aperiunt: vixq̃ue or-
to demùm die, quum neminem hostium consequi viderent, animos re-
ceperunt. Simili pænè modo & Agathoclis exercitus cladem sensit. A-
fri enim transfugæ quos iam diximus, quum incendium ac tumultum
in Pœnorum castris vidissent non ausi vterius progredi, retro vnde ve-
nerant gradum retulere. Quos postquam Siculorum quidam con-
spexissent, hostem venire suis nunciant, hinc orto tumultu ad arma Sy-
racusani discurrunt, ac nullo ordine ex castris prorumpentes, palatiq̃ue **D**
per tenebras, incerti quos peterent, in suos arma vertunt: atque exorta
demum luce errore intellecto in castra reuertuntur. hac tam inani con-
sternatione, Pœni quinque millia suorum, siculi quatuor desiderarunt.
Agathocles cognita Afrorum a se defectione, quum hac insuper clade
vires suas affectas, seque imparem deinceps ad fortunam prælij cum Pœ-
nis tentandam non ignoraret, Africam relinquere statuit: sed quia na-
ues ad exercitum traijciendum deerant, concilium suum milites celauit:
assumptoq̃ue clam noctu iuniore filio Heraclide (Archagati enim fero-
ciam suspectam habebat; verebaturq̃ue ne postquam in Siciliam perue-
nisset,

A nisset, res novas contra se moliretur) ad mare contendit. Non latuit eius fuga Archagathum: qui indignitate rei commotus, quod solus inter infestos ad eadem a patre proderetur; militibus rem aperuit. illi re intellecta fugientem persequuti, comprehensum cum Heraclide filio in castra reduxerunt. Ceterum quum rumor in exercitu ortus esset, aduentare hostes, panicus terror castra inuasit; omnesq; incerti quē ducem sequerentur, armis raptim sumptis, extra vallum processerunt. ubi qui Agathoclem vinctum habebant, quum illum uti erat compeditum produxissent, moti ad miserationem eo spectaculo milites, liberari eum vinculis iusserunt.

B Ille statim ut liberatus fuit, nulla filiorum ratione habita, clam se proripuit: & consensa cum paucis scapha in Siciliam nauigavit. Id ubi in castris cognitum, haud secus quā si ab hoste capti fuissent, omnes trepidauere: bis salutem suam a rege suo proditam, seque medijs in hostibus desertos conclamantes, qui ne cāsi quidem in terra hostili insepulti relinquendi fuerant: & interfectis prius Agathoclis filijs ad hostes deficiunt.

Carthaginienses post Agathoclis fugam, omnibus quas ille occupauerat urbibus, partim vi, partim deditioe potiuntur. Agathocles autem ubi in Siciliam peruenit; assumpta copiarum parte ad AEgestam urbem, sociam profisciscitur: & quod exhausto bellis superioribus arario re pecuniaria destitue-

C retur, ditissimos quosque AEgestanorum, maximam fortunarum partem sibi tradere coegit. Quod ubi plurimos indignē ferre atque hinc contra se tumultuari vidit, cunctos ciues defectionis insinulat: eductosque extra urbem inopes quidem ad vnum omnes iugulat: ditiores verò ad indicandam quæ ipsis reliqua erat, pecuniam varijs tormentis prius excruciatos, similiter interficit. Nec a feminarum quoque locupletum cruciatibus abstinens, quorundam calcanea forcipibus dilaniat, alijs vbera præcidit. denique nullum sauitiæ aut crudelitatis exemplum in miseros ciues prætermittit. Nec his satiatus, pueros ac virgines AEgestanorum in Italiam missas vendidit: urbemque ipsam nomine pri-

D stino spoliata, pro AEgesta Dicæpolim appellauit; eamque transfugis incolendam tradidit. Cognita deinde filiorum in Africa cæde, Syraculas ad Atandrum fratrem mittit; iubetque ut omnium qui in Africa sint necessarios obtruncet. Paruit ille fratris mandato, ita crudeliter eius iussa exsequutus, ut non feminis, non senibus decrepitis, imò ne innoxie quidem ætati pepercerit, tantusque fuit occisorum numerus; ut quum necatorum corpora in mare proijcerentur, mare per dies aliquot cæsorū sanguine purpurasceret. Quodque grauissimum erat, occisos, nec affinis nec amicus sepelire, imò ne deslere quidem eam calamitatem audebat; veritus ne si aliquam cum interfectis necessitudinem

AGATHO-
CLIS EX
AFRICA
IN SICI-
LIAM FUGA

AEGESTA
DICAEPOLIS
AB
AGATHO-
CLE AP-
PELLATA

habere deprehensus fuisset, vnà necaretur.

Dum hæc Syra-

cusis aguntur; Pasiphilus vnus ex Agathoclis praefectis, intellecta eius quam in Africa acceperat calamitate, cum exercitu & ciuitatibus suæ fidei commissis ad Dinocratem exsulum ducem deficit. Consternatus hac defectione Agathocles; missis ad Dinocratem legatis, offert se Tyrannidem depositurum, si Thermæ tantum & Cephaledium sibi cum agro suo relinquerentur. Reiecit tamen has condiciones Dinocrates: quumque eidentidem cum iisdem mādatis legati ad ipsum reuerteretur, rem in aliud semper tempus differendo extrahebat. Quod ubi vidit Agathocles, missis ad exsules Legatis, Dinocratem accusat, per illum stare quo minus illi libertate & patria potirentur.

Inde pacem cum B

AGATHO-
CLIS PA-
CEM CVM
CARTHA-
GINIEN-
SIB. FACIT

Carthaginiensibus his conditionibus facit; vt illi cunctas vrbes quæ illorum ditionis ante hoc bellum fuissent, reciperent: ipse vicissim pro earundem vrbiū redemptione, trecenta talenta, & tritici ducenta millia medimnum a Pœnis acciperet.

Ceterum quum ab exsulis pacem nullis conditionibus impetrare posset, prælio cum iisdem congregi, quamquam copijs longè inferior, constituit. Peditum quinque millia in armis habebat, equites non plures octingentis: cum his copijs ad Gorgium, quo loco Dinocrates castra habebat, profectus, eundem ad prælium prouocauit. Nec detrectauit pugnam Dinocrates, contempta copiarum eius paucitate: & cum viginti quinque peditum & C tribus equitum millibus, in aciem ex aduerso processit. Pugnatum vtrinque acerrimè; his virtute, illis multitudine superantibus: tandem Dinocratiani postquam duo millia ex ipsorū acie ad Agathoclem transfugissent, rati plures transisse, territi in fugam se coniiciunt. Agathocles inhibitis a persecutione militibus, legatos ad exsules mittit: hortatur vt relicta discordia, armisque depositis pacem secum faciant, & in patriam ad vxores & liberos reuertantur. His verbis decepti multi exsulum relicto tumulo in quo tutò confederant, in plana ad Agathoclem descenderunt: quos quum ille armis prius nudatos armatis cinxisset, omnes ad septem vsque millia interfecit. Hac exsulum caede perpetrata, D

EXSULVM
SYRACUSA
NORVM
CAEDES.

pacem cum Dinocrate facit; eumque parti copiarum præficit: & inuiolatam exinde amicitiam cum eodem vsque ad mortem conseruauit. Dinocrates in amicitiam ab Agathocle receptus; socias omnes Tyranno prodidit: & Pasiphilum Gelæ comprehensum interfecit; Gelamque ipsam in Agatholis potestatem redegit.

CORCYRA
AB AGA-
THOCLE
SVBACTA.

Agathocles compositis Siciliae tumultibus, cum classe in Corcyram insulam trajcit, eamque subactam cum Lanassa filia Pyrrho Epirotarum dotis nomine regi tradidit. In Italiam inde contra Bruttios copias transuexit, qui postquam fama atque opinione potentiae eius territi, legatos pro pace ad eum mis-

fissent;

A sissent; ille tam diu legatos apud se detinuit, donec vniuersum ex Sicilia exercitum traiecisset. Ceterum haud diu ea fraude latatus paucis post diebus grauissimo morbo correptus, in Siciliam redire coactus est. Accessit ad hoc mali & alia calamitas: bellum enim inter filium & nepotem ipsius ortum, regnum in duas partes distraxit; his filio, illis nepoti eius fauentibus; occiso tandem filio regnum nepos occupat. Agathocles itaque super inualescentis morbi vim, tanto domestico vulnere afflictus, desperata salute Theogenam vxorem & duos paruulos ex ea genitos ad se vocat; eosque statim cum vxore in nauim in quam & preciosissimam omnem suppellectilem comportari fecerat, impositos in Aegyptum mittit, nec multò post coniugis liberorumque discessum, annos tum natus nonaginta quinque, naturæ concessit. Habeo auctores qui interitum eius aliter referant; nempe illum quum templum Vulcani apud Liparenſes donarijs spoliasset, amissa per naufragium classe, ægrè cum paucis euasisse: suspicatumque Deorum ira id sibi euenisse, sponte se in ignem præcipitasse.

AGATHOCLES
MORTUUS
RITVS

I E P Ω N ° Σ.

C HIERO II. HIEROCLIS F. SYRACVSARVM REX.

Varijs post mortem Agathoclis belli cladibus Sicilia lacerata est: hinc Pœnis, inde Syracusanis Insulæ imperium ad se trahentibus. His tertij accessere Mamertini dubia inter vtrosque fide nutantes. Syracusani crebris prælijs a Carthaginensibus superati, Pyrrhum Epiri regem, qui per id tempus cum Tarentinis aduersus Romanos bellum gerebat, in auxilium euocauere. Is statim ex Italia in Siciliam transgressus, Syracusanos Pœnorum obsidione liberauit. Erycem Carthaginensium ditionis oppidum, natura munitissimum per vim cepit: ac Pœnostota pænè Sicilia expulit. Ceterum quum ob frequentes victorias superbia elatus, grauior indies Siciliae immineret: Theonemque qui tradendarum Syracusarum auctor fuerat, ex sola suspitione occidisset, ciuitates Siciliae certatim ab illo deficientes, partim Pœnis, partim Mamertinis sese adiungunt. Turbatis itaque sociorum defectionibus Pyrrhus, Sicilia decedere statuit: utque id honestius facere posset, Litteras se accepisse simulauit; quibus a Tarentinis in auxilium aduocaretur. Amissa itaque æquè facile quam eandem antea acquisierat, Sicilia, in Italiam reuertitur & Mamertinos ex itinere se infestantes prælio

PYRRHUS
REGIS IN
SICILIAM
ADVENTVS.

HIERO
HIEROCLES
PRÆTOR
SYRACV.
SANS.

superat.

Post Pyrrhi ex Sicilia profectionem Hiero Prætor creatur: cuius hoc in magistratu tanta humanitas & moderatio fuit, A
ut consensu omnium primo dux aduersos Mamertinos, inde rex crearetur. Futuræ in illo maiestatis eius educatio prænuncia fuit. Patre namque Hierocle, qui originem suam a Gelone primo Syracusanorum rege repetebat, & matre ancilla genitus, ne materni generis sordes notam tam claræ familiæ inurerent, a patre expositus fuerat: sed paruulum & humanæ opis indigentem, apes congesto circa iacentem melle, per dies aliquot aluisse traduntur. Quo de prodigio consultis aruspibus, acceptoque responso regnum filio portendi, pater infantem recolligit; & in spem futuræ potentæ diligenter ali præcipit. Eidem in B
ludo inter æquales discenti, lupus tabellam, in turba puerorum repente conspectus eripuit. Adolescenti quoque prima bella ineunti, aquila in clypea, noctua in hasta confedit. Quod ostentum consilio prouidum, manu strenuum, & regem quandoque futurum præsignificabat. Multoties singulari certamine congressus, semper victor discessit: a Pyrrho etiam donis militaribus ob virtutem sæpius ornatus, forma quoque corporis insignis; & vires in super miraculo fuere. In colloquio facilis, in negotio iustus, in imperio clemens erat: prorsusque nihil illi regium præter regnum deesse videbatur.

Hiero itaque ubi primum imperator creatus est, quod opes suas firmaret, cum Leptine C
viro opibus & potentia inter Syracusanos præcipuo, ducta in matrimonium eius filia, affinitatem contrahit. Et quum videret veteranos Syracusanorum milites ad seditionem & res nouâdas admodum procliuës, quod Rempublicam ab hac molestia liberaret, expeditionem in Mamertinos, qui Messanam partim eiectionis; partim necatis ciuibus occupauerant, edicit. eductisque ex vrbe Syracusana copijs, ad Centoripam quo in loco hostes erant, castrametatur. facta inde hosti pugnandi copia, ac veteranis in prima acie collocatis, ipse a tergo cum Syracusanis lento gradu subsequitur: idque eo consilio ut interuallo in medio relicto veterani facilius ab hostibus circumuenirentur, nec aliter quàm spe D
rauerat euenit. Mamertini namque feroci impetu in acie frontem illati, postquam neminem loco cedere, sed obnixè contra ab illis resisti viderunt; sinuata paulisper in medio acie, veteranos a tergo clausurunt, & in orbem coactos telis vndique obruerunt. Hiero interim alio cum Syracusanis itinere profectus, omnes incolumes in urbem reduxit. Et quum videret Mamertinos stolidè hac victoria exultantes; Syracusanos tanquam victos contemptui & ludibrio habere, eductis ex vrbe Syracusanorum lectissimis quos ipse in militari disciplina exercuerat, ad Longanum fluuium manus cum Mamertinis conferit; eosque post grauissimam

MAMERTINI AB
HIERONE
DEVICTI.

HIERO
REX SALV
TATVS.

MESSA-
NAA CAR-
THAGINI-
ENSIBVS
OBESSA.

SYRACV-
SAE ARC-
MANIOR
SINSAE.

PAX IN-
TER RO-
MANOS ET
HIERONEM.

- A. mam hincinde eadem superat: & præcipuos illorum duces in prælio capit. Qua victoria quum Mamertinorum insolentiam rerudisset, Syracusas reuersus communi ciuium suffragio rex salutatur; Olympiadis centesimæ & vigesimæ tertiæ anno secundo. Mamertini rebus suis afflictis auxilium a Carthaginiensibus petiuere; atque arcem illorum fidei seruandam commiserunt. Ceterum haud multo post tempore, quum Pœnorum potetiam & perfidiam suspectam haberent, auxiliū per legatos supplices a Romanis rogarunt: quod ubi se impetrasse intellexere, Carthaginiensium præfectum dolo circumuentum vrbe simul & arce eijciunt: urbemque in populi Romani potestatem dedunt.
- B. Carthaginienses præfecto præsidij, quod eius ignauia arcem amissam causarentur in crucem sublato, Messanam terra marique obsidione claudunt. Hiero autem ubi Carthaginienses in Mamertinorum excidium animatos cognouit, occasionem venisse ratus, qua gentem barbaram & indomitam, penitus delere, aut Sicilia eijcere posset, foedus cum Carthaginiensibus percutit: ductoque ad Messanam urbem exercitu, ad Chalcidicum montem castrametatur. Interim Ap. Claudius consul Romanus elusis Pœnorum nauibus, qui eius traiectum obseruabant; Messanā noctu peruenit & missis postero die ad Hieronem pariter & ad Pœnos legatos, tentauit num æquis conditionibus pacē inter ipsos componere posset. Ceterum quum utrosque obstinatius in sententia persistere, & auersos a pace eorum animos conspiceret; eductis & vrbe copijs, Hieronem seorsim inuadit: nec detrectauit ille certamen pugnatum vtrinque acriter: sed tandem superior virtute militum Romanus, cesa maxima regiarum copiarum parte, regem ipsum ad castra usque fugientem insectatus est. Hiero eo prælio Romanorum virtutem expertus. proxima nocte desertis castris, Syracusas plenus pauoris ac metus redijt. Ap. Claudius cognita regis fuga, fugientem insequitur, deuastatoque passim hostili quā sibi iter erat, agro; Syracusas obsidione cingit. Romani cognitis prosperis suorum in Sicilia successibus, novos
- D. consules M. valerium & C. Octacilium, in Siciliam cum quatuor legionibus mittunt. Hiero autem ubi Romanorum vires in Sicilia inualescere & fractos aduerso prælio suorum animos vidit: missis ad Consules legatis, pacem petit. Exhilarati eo nuncio Consules, quod magni existimarent Hieronem ex hoste, Populo Romano amicum reddere: pacem cum illo ijs conditionibus componunt: vt rex captiuos Romanos quos in vinculis habebat, absque pretio dimitteret: argenti talenta centum penderet. Firmata ad hunc modum cum Romanis pace, eandem Hiero per quinquaginta, quibus regnavit annos, inuiolatam conseruauit, Romanisque tutissimum in rebus aduersis subsidium, & amicus fi-

disissimus fuit. Finito demum primo bello Punico, cum Pœni Romanorum armis fracti, tota illis Sicilia celsissent, & domi gravissimo mercenariorum bello, quo Respublica Carthaginiensium ad extrema pœnè devenit, premeretur. Hiero cum e re sua esse putaret, si Carthaginiensium potentia non penitus excinderetur ne Romani illorum metu in totum sublato immodestius se erga socios gererent, classem commeatu & armatis instructam, Carthaginiensibus subsidio misit. Ceterum cum pace per Siciliam parata, regni eius opes florerent ad ornandam rempublicam Syracusanam conuersus, humanum se erga omnes & affabilem exhibuit nihilque a priuatis habitu differens, sine vlllo satellite in publicum prodibat: controuersias ciuium magna cura; nec minori iustitia finiebat. Quum. B
 que artificiosis sumptuosisque nauium constructionibus haud mediocriter delectaretur; vnam præ ceteris construxit, cuius cum magnitudo, tum artificium cunctis miraculo fuit: proditur in huius ædificatione insumpsisse materiã quæ sexaginta triremibus suffectura fuerat, quæ a trecentis artificibus præter reliquam ministrorum & operarum turbã, duodecim demum mensium spatio absoluta est. Tantam nauigij molem frumento onustam, quod magnam in Aegypto annonæ caritatem esse intellexisset, Alexandriam Ptolomæo regi transmisit. Tripodem inde aureum ex auro illaborato Apollini Delphis muneri misit. Auctores tradunt, Hieronem Pyrrho Epirotarum regi primum hospitio, deinde C
 & affinitate iunctum fuisse: ac Gelonem Hieronis filium Nereida Pyrrhi filiam in vxorem duxisse. Ceterum quum post diu infidam inter Pœnos ac Romanos pacem, bellum rursus longè grauissimum inter eos exarsisset: quo Italia vniuersa per quindecim annorum spacium, duce Hannibale crudelissimè a Pœnis lacerata, & vastata, & res Romana in extremum pœnè excidij periculum prolapsa est, fidelissimè se erga Romanos Hiero, vti deinceps prosequemur gessit. Post prælium ad Trebiam commissum, Carthaginienses classem, cum ad deuastandam Italiæ oram, tum ad Siciliam inuadendam instruxerant. Verum tempestate inter nauigandum exorta, nauibus fluctuum & ventorum vi a se inuicem diuulsis, nouem ex illis Liparas, octo Vulcani insulam tenuere; tres æstus in fretum auertit. Has duodecim triremes ab Hierone qui tum fortè Messanæ Sempronium Consulem operiebatur, immixtæ nullo repugnante captas in Messanensium portum pertraxere. Cognitum ex captiuis, præter viginti nauium classem è qua ipsi essent, quæque ad depopulandam Italiæ oram, missa fuerat, quinque & triginta alias quinque remes ad sollicitandos veteres socios Siciliam petere: Lylibæique occupandi præcipuam illis curam esse. Hæc statim vt cognita erant, Hiero AEmylio Prætori, cuius tum prouincia Sicilia erat, præscribit: monetque vt fir-
 mo

A mo præsidio Lilybæum tueatur: hanc namque urbem præcipue Pœnos petere. Id postquam AEmilio renunciatum est, intentiorem ubique custodiam adhiberi, & Lilybæum firmo præsidio muniri curavit. Prælio inde nauali ad Lilybæum inter Pœnos Romanosque commisso, superior Romanus fuit: captæ septem naues Punicæ, & in his milites mille septingenti. Necdum hoc cognitum Messanæ erat, quum Ti. Sempronius Consul Messanam venit: fretum intranti rex Hiero cum classe ornata obviam processit: transgressusque est naui regia in Prætoriam adventum Consuli cum incolumi exercitu gratulatur. statum inde insulæ & Carthaginiensium conatus exponit: pollicitusque se quo animo bello priore populum Romanum iuuenis adiuvisset: eo se senem adiuturum: frumentum in naues, vestimenta militibus & socijs navalibus gratis præbiturum; grande periculum Lilybæo, maritimisque ciuitatibus esse ostendit & quibusdam res novare volentibus, occasionem non defuturam. Sempronio itaque minimè cunctandum visum est, quin mox Lilybæum peteretur: Consul igitur & rex cum classe regia simul profecti, cum inter navigandum pugnatum ad Lilybæum fusasque & captas hostium naues intellexissent, Consul Melitam insulam, Hiero Siciliam cum classe sua repetijt. Postea quum Hiero Romanos gravissimam rursus cladem apud Thrasimenum fluuium accepisse cognovisset, classem cum com meatu & mille sagittarijs simul & victoriam auream pondo trecetorum viginti Romanis in subsidium misit. Legati regij in Senatum introducti retulerunt, cladem exercitus Romani Hieroni allatam, adeo eum affecisse, ut nulla regni sui clade magis indolere potuerit: itaque, quanquam probè sciat rem Romanam, admirabiliorem rebus aduersis quam secundis esse: missa tamen a rege omnia, quibus a bonis fidelibusque socijs bella iuvari soleant: quæ ne abnuant magnopere se patres conscriptos orare. Legatis actæ gratiæ & a senatu responsum est. virum bonum, fidumque socium Hieronem esse: atque vno tenore quo in amicitiam populi Romani pervenerat; fidem semper servasse; ac rem Romanam in omni tempore munificè ab illo adiutam. Ceterum quum post prælium ad Cannas commissum, rursus nova classis a Pœnis in Siciliam ad devastandum Hieronis regnum missa esset; Senatus Romanus per T. Octacilium Prætorem de regis periculo certior factus, quamvis affectissimis tum ob cladem Cannensem reipublicæ viribus, classem tamen Hieroni subsidio misit. cui in se benevolentiam uti gratiam referret Hieron; T. Octacilium prætorem frumento & stipendio in sex menses iuuit. Gelonem quoque filium, qui audita Romanorum ad Cannas clade; contempta patris senectute ad Pœnorum partes se contulerat: iamque urbes aduersus Romanos armare cæperat; ne sædus eius temeritate

HIERONIS
IN POPV-
LVM ROMA-
NVM BE-
NEFICEN-
TIA.

HIERONIS
REGIS
OBITU.

ritate violaretur, per insidias sustulisse creditur. Non multò post filij mortem, iam nonagenario maior, anno regni quinquagesimo, Hieronymo ex Gelone filio nepote, quindecim annorum puero successore regni relicto moritur. Traditur ante mortem in animo habuisse Syracusas liberas relinquere, ne sub dominatu puerili, regnum bonis artibus firmatum euerteretur. Sed huic consilio obstitere filiarum, ratae nomen quidem regium penes puerum fore, regni autem administrationem & imperium penes se virosque suos Andronodorum & Zoilum: hos enim tutorum primos Rex testamento dederat, victus itaque assiduus filiarum precibus Hiero, inceptum mutauit. Tutores enim quindecim puero reliquit: quos precatus est moriens, ut fidem erga populum Romanum, a se per annos quinquaginta cultam, inuiolatam conseruarent: puerumque suis petissimum vestigijs insistere assuefacerent. Hæc ubi mandasset expirauit. Funus eius a ciuibus magna cura & pietate celebratum suis penè neglectui fuit. Populo quoque Romano memoria ipsius ita grata fuit, ut captis postmodum a Marcello Syracusis, nihil æquè Syracusanis ad meliores pacis condiciones a Senatu Romano impetrandas profuerit, quam Hieronis memoria ac fidei erga Po. Ro. integritas. Hieronem solus omnium auctorum Pausanias insidijs Dinomenis Syracusani occisum scribit: quod tamen verum non esse, vel hinc animaduerti potest, quod nulla eius rei mentio apud Latinos Scriptores extet: neque enim illi (Liuius præsertim) rem tanti momenti in Rege socio populi Romani prætermisuri fuisse videntur.

IEPΩNYM○Y.

HIERONYMVS GELONIS F.
SYRACVSARVM REX.

Mortuo Hierone, tutores Hieronymum quindecim annorum puerum in concionem producunt: recitatum inde Hieronis testamentum; paucis qui ad excitandos clamores in concione dispositi erant, id approbantibus: ceteris animo parum lato excipientibus; qui conspecta immatura Hieronymi ætate, verebantur ne animus iuuenilis regno per se gubernando impar ad deteriora inclinaret. Ceterum Andronodorus reliquis statim tutoribus remotis, Hieronymum iam iuuenem & regni potentem esse dictitans, ac proinde tutela quæ sibi cum pluribus communis erat, deposita, cunctorum in se solum potentiã conuertit. vix vlli etiam bono moderatoque regi, in tanta ciuium erga Hieronem beneuolentia ac charitate succedenti, facilis ad fauorem apud Syracu-

A racusanos via futura erat. Verum Hieronymus quasi vitijs suis auidesiderium etiam magis excitare vellet; primo statim initio quantum ab eius humanitate differret, ostendit. Nam qui per tot annos Hieronem eiusque filium Gelonem, non veste aut alio quouis insigni a ceteris ciuibus differre vidissent; purpuram repente, diadema, & satellites armatos conspexere: quadrigisque albis uti Dionysius Tyrannus antea solebat, Hieronymum e regia procedentem. Hunc tam superbum apparatus, habitumque consimiles sequebantur mores: contemptus omnium hominum, superba aures, contumeliosa dicta, aditus non modo alienis, sed & tutoribus difficilis: hinc factum est ut multi tutorum metum supplicij morte aut voluntario exilio praeuenterent. Sunt & auctores qui referant, eum primo assentationibus Odis parasiti corruptum ad imitationem Dionysij Tyranni diadema & purpuram assumpsisse. Nec his contentus unam ex ancillis cui Picho nomen erat, in matrimonium duxit: eamque diademate ac reliquo vestitu regio ornatam, reginam saluari voluit. Crescente itaque indies fastu & superbia societatem Romanam abrumperet, seque ad Pœnorum partes conferre cogitabat: sed distrahebatur in diuersa animus trium potissimum contentionibus. Andronodorus enim & Zoilus eum ad Pœnorum societatem inclinare; Thraso verò his contrarius in Romanorum fide atque amicitia, retinere conabatur. Indicatur interim per Calonem quendam coniuratio in Hieronymi caput facta: Calo enim a prima pueritia Hieronymo intimus fuerat. Is unum tantummodo ex coniuratis Theodorum, a quo ad facinoris societatem se sollicitatum fatebatur, indicare potuit: qui comprehensus statim, atque Andronodoro ad torturam traditus, de se haud cunctanter fassus, conscios celabat. Postremo quum omnibus, supra quam humana potentia tollerare posset, tormentis lanigaretur, victum se malis simulans, a conscijs ad innoxios indicium vertit, Thrasonem eius consilij auctorem mentitus: nec enim aliter quam tanto socio confisos unquam rem aggredi ausos fuisse. Nominat deinde & alios ex Tyranni amicis, quorum nomina inter tormenta doloresque occurrere. Maximam indicio fidem Thrasonis nomen apud Hieronymum fecit. Itaque extemplo ad supplicium traditur: additi panem & alijuxta insonantes. Coniuratorum nemo dum torqueretur Theodorus, aut latebras quaesivit aut fugit; tantum illis fidei in Theodori constantia fuit: tantaque eius in conscijs celandis fortitudo. Thrasone itaque iam sublato, qui solus semper obstiterat, quod minus Hieronymus Pœnis se adiungeret; haud dubie iam res ad Pœnos inclinabant. Missi statim ad Hannibalem legati: ac remissi ab eo cum Hannibale nobili adolescente, & Hippocrate & Epicide, qui Pœni materno genere, nati Carthagine, sed Syracusis

CONIURATIO IN HIERONYMUM DETECTA.

cusis oriundi erant, auo scilicet exsule Syracusano. Per hos iuncta socie- **A**
 tas inter Hannibalem & Hieronymum: nec inuito Hannibale cum Hieronymo manserunt. Ap. Claudius, cuius tum Prouincia Sicilia
 erat, ubi hæc intellexisset, Legatos quamprimum ad Hieronymum mi-
 sit: qui cum se ad renouandam societatem quæ inter Romanos & eius a-
 num intercessisset, venisse dicerent per ludibrium auditi sunt, percun-
 tante per iocum Hieronymo, quis euentus prælij ad Cannas fuisset, vix
 credenda enim Hānibalis Legatos referre, velle se quid veri sit intelligere:
 vt inde maturè rebus suis consilium caperet. Romani contra cum se-
 riò Legati audirètur se redituros dicentes; admonito potius quàm roga-
 to Hieronymo, ne fædus cum Romanis ab auo Hierone percussum vio- **B**
 lare vellet, discedunt. Post Romanorum discessum, statim Legati a Hieronymo Carthaginem missi, ad fædus cum illis ex Hannibalis societate
 ineundum. Pacto itaque inter eos conuenit, vt quum Pœni Romanos
 Sicilia pepulissent (quod breui futurum sperabant) Himera amnis qui
 mediam fermè insulam diuidit; Punici Syracusaniq; imperij limes esset.
 Sed inflatus adulatorum assentationibus Hieronymus, qui eū non Hieronis tantum, sed & Pyrrhi materni aui (natus enim ex Nereide Pyrrhi fi-
 lia fuerat) meminisse iubebant: aliam rursus legationem Carthaginem
 mittit: qua petebat, vt deuictis Romanis Italiæ imperium Pœnis, sibi au-
 tem Sicilia vniuersa cederet. Concessum & hoc a Carthaginensibus **C**
 est: nihil recusantibus, quò illum a societate Romana auerterent. Ce-
 terum post hæc omnia in eius exitium præcipitia fuere. nam postquam
 præmissis Hippocrate & Epicide cum duobus armatorū millibus ad ten-
 tandas Romani imperij vrbes, ipse cum reliquo exercitu qui quindecim
 millium erat in Leontinos profectus esset: coniurati qui omnes tum for-
 tè militabant, ædes viæ angustæ imminentes, qua Hieronymo ad forum
 eunti transeundum erat, occupauerant. Ibi quum reliqui instructi ar-
 mati que transitum ipsius expectantes starent; vni ex satellitibus, cui Indi-
 gemini nomen erat, hæ partes datæ sunt: vt cum vicinus huius ædis ianuæ
 rex esset, per simulationem aliquam subsequenter a tergo turbam in an- **D**
 gustijs moraretur. Vti conuenerat ab Indigemine factum est: tanquam
 abstricto nodo laxaret pedem, turbam moratus tantum interualli fecit;
 vt in prætereuntem sine armatis regem impetus fieret: confodereturque
 prius aliquot vulneribus quàm succurri posset. Orto hinc clamore ac
 tumultu, in Indigeminem obstantem tela a satellitibus coniecta; ita ta-
 men, vt duobus duntaxat vulneribus acceptis euaserit. Hic exitus Hieronymi post decimum quintum regni sui mensem fuit. Satellites eade
 regis conspecta alij aliò diffugiunt: percussores verò partim in forum ad
 multitudinem parta iam libertate exultantem, partim Syracusas ad præ-
 uenien-

- A** ueniendum Andronodorū properant. Sed iam perceperat Andronodorus rei gestæ famam, atque Insulam firmo statim præsidio muniuerat. Ceterū postquam multitudinis in recuperanda libertate consensum cognouit, non ausus obfistere, simulato se quoque libertati fauere, colaudatisque percussoribus; claues insulæ in populi potestatem tradit: pro quo beneficio, Prætor cum Themistio, qui Harmoniam Gelonis filiam in matrimonio habebat; & alijs aliquot creatur, verū haud diu in fide permanfit: instigante namque Damarata vxore, Hieronis filia, atque assumpto in societate Themistio Tyrannidem occupare tentauit. sed prodito per Aristonem (nam & huic rem omnem communicauerat) Andronodori consilio, præuentus vnà cum Themistio occiditur. Nec contenti eorum cæde Syracusani, vxores similiter vtriusque; Damaratam Hieronis, & Harmoniam Gelonis filias immisis percussoribus, interfecere. Erat & altera Hieronis filia Heraclia Sosippi vxor: qui voluntario exilio Tyrannidem Hieronymi vitauerat. Ea quum ad se quoque percussores venire præscisset, in sacrarium ad penates cum duabus filiabus virginibus confugit: diuque per Hieronis patris, & Gelonis fratris manes percussores obtestata, ne se innoxiam Hieronymi inuidia conflagrare sinerent, ex cuius regno nihil præter exsilium viri haberet; postquā in vanum se preces effundere vidit, vt saltem puellis parceretur orare institit, a qua ætate etiam hostes irati abstinerent. neue Tyrannos vlciscendo scelera quæ odissent ipsi imitarentur. Ceterū cum nihil proficeret, Heracliam a penetralibus abstractam iugulant: cædi que matris etiam filiarum cædem addunt. Hic exitus Hieronymi Tyrannorum vltimi cum tota familia fuit, quæ post eius interitum acta sunt; & quomodo Syracusæ in Romanorum potestatem peruenerint, in Syracusarum descriptione prosequuti sumus.

A HISTORIAE VRBIVM ET POPVLORVM MAGNAE GRAECIAE ET ITALIAE.

HVBERTI GOLTZII HERBIPOLITAE
VENLONIANI CIVIS ROMANI.

QVIDEM benigne lector, quum ea Græcorum numismata quorum populi sedes in Italia habuerunt, in ordinem aliquem digerere constituissem, putabam me haud omnino absurdè facturum, si quidquid urbium aut populorū pecuniam Græcorum elemētis signasset, aut etiam Græcæ in Italia originis esset, sub Magnæ Græciæ nomine com-

MAGNA
GRAECIA.

plecterer. Neque enim eam ad tam angustam nominis rationem atque Magna Græcia a priscis inclusa fuit, coarctandam putauimus, sed eius vocis vsum, ob rei argumentum latissimè per totam Italiam diffusum, largius nobis esse vsurpandum: idque vti non sine æqui lectoris vtilitate & commoditate, ita haudquaquam contrā nobilissimorū scriptorum auctoritatem; quando Strabo ipse non Italiæ solū magnam Græciam inclusit; sed & in Siciliam vsque extensam fuisse prodidit. Ad hæc ob-

Cferuo Italiam non vno tantū loco, sed variis regionibus & urbibus à Græcis cultam & frequentatam fuisse. Adde quòd quemadmodum Italia, vti nunc, ita & olim nobilissima totius Europæ regio, non vniuersa ab initio Italiæ nomine donabatur; sed hi tantum qui Isthmum inter Laum flumen, sinum Hipponiatem siue Napitinum; ac Scyllaticū incoherent, Itali (qui iidem & OEnotrij olim) vocabantur. ita æquior-

Dem omnium fuisse possessionem facillimè obseruari potest. nam Hesperia, Ausonia, Saturnia, & demum quoque vt iam diximus, Italia partium tunc, non totius appellationes fuerunt: quas partes, vt in monumentis rerum gestarum traditum est, alij alias ab initio tenuerunt; Siculi, Tyrrheni, Vmbri, Ligures, OEnotrij, Peucetij, Aborigines, Pelasgi. Quorum alij iterum huius regionis indigenæ fuisse; alij aliunde, & ex Græcia plerique in hanc terram omnium iam tum rerum copia affluentem traiecisse scribuntur. Verū vt eorum quisque venerit, vt bella pacemque cum finitimis fecerit, nobis hoc loco non est consilium scribere: id vbi opportunitatis ex numismatibus occasio sese offeret, non

Bb 3 omisuri:

ITALIA.

omissuri: nam vti eorum temporum non satis explorata memoria est, A
ita quæ de iis Antiqui prodiderunt, fabulis quàm historiis similia vi-
dentur. Adde quòd parum consentanea, atque adeo pugnantia inter
se sæpe tradant; vt vix probabile quidem, quod in tam discrepantibus
rebus adferas, quidquam inuenias. Ceterum ex officio nobis facturi
videbamur, si primum Italiam paucis, vt à natura; & à populorum iu-
re distincta describeremus. Natura enim intra mare & Alpes eam in
Trianguli formam (si bono in primis auctori Polybio credimus) vt eius
apex Massiliam quoque perstringat, inclusit. Verum & hoc addamus,
Italiam à Populo Ro. propriè vocatam fuisse, quidquid ad superum ma-
re Rubicone; ad inferum Arno fluminibus clauderetur, vt ex traden- B
tium auctoritate constat. Ligures, Gallos, Venetos, Carnos ob eam
causam, quòd in Prouinciæ formam inclusi erant, ab eo nomine exclu-
debant. sed ipsum Polybium qui Scipioni AEmiliano, & deletæ Car-
thagini æqualis scripsit, audiamus. Tota, inquit, Italia in trianguli spe-
ciem est formata: eius latus vnum quod ad orientem solem spectat, Io-
nio, ac deinceps Hadriatico mari terminatur: alterum verò quod ad me-
ridiem, Siculo, & Tyrrheno: ex quibus inter se coeuntibus, apex triangu-
li efficitur. in meridiem proiectum promontorium quod Cocinthus ap-
pellatur, Ionium à Siculo mari distinguit: tertium verò latus quod Sep-
temtrionem & mediterraneam regionem intuetur, deinceps Alpium cre- C
pidine circumscribitur: quæ à Massilia & ijs quæ supra Massiliam sunt
locis initium ducit. & continenter vsque ad intimum Hadriæ sinum
extenditur. Apud ipsam autem, de qua dixi, crepidinem Alpium (quæ
etiam quasi basem trianguli appellare licebit) à meridie ad septemtrio-
nem subiecti sunt campi totius Italiæ vltimi, qui bonitate & magnitu-
dine omnibus qui in Europa sunt antecellunt. Vniuersa verò ea linea,
qua hi campi definiuntur, speciem trianguli format: cuius apex ab Alpiū
& Apennini montis concursu non longè à Sardonio mari, supra Massi-
liam figuratur. Laterum autem vnum à Septemtrione vt supra dixi,
Alpes sunt; quæ ad ducenta septuaginta quinque passuum millia porri- D
guntur, alterum verò à meridie Apenninus, qui ad quadringenta quin-
quaginta. basim autem totius figuræ litus Hadriatici sinus affingit: cu-
ius magnitudo est à Sena oppido in intimum ferè sinum, vltra cccxii.
millia: adeò vt horum camporum ambitus, non multum à mille ducen-
tis quinquaginta, millibus passuum differat. Quocirca, si Italiæ termi-
nos secundum naturam propagatos sequemur; hos Italiæ populos nu-
merabimus: Ligures, Gallos, Venetos, Carnos, Etruscos, Latinos, Cam-
panos, Lucanos, Græcos, Apulos, Frentanos, Picentes, Vmbros, Sabi-
nos, Vestinos, Marfos, Marrucinos, Pelignos, & Samnites. Quòd
si ex

A si ex iure, quo Italiae populi cum Romanis vel fœdere vel amicitia sociati, vel legibus quoque donati sunt, Italos distinguemus; futurum est, ut eos in tres tantum populos distributos fuisse obseruemus. in Latinos, Italicos, & Prouinciam Galliam. Atque ut ius illud omne à fœdere manabat, erantque fœdera alia alijs æquiora; ita non eadem omnes populi cōdicione sunt vsi; sed alij alijs meliore vel deteriore. quæ si per premium gradus distinguantur, optima erat ciuium Romanorum siue iuris Quiritium condicio: aliquāto incommodior Latinorum: infra Latinos Italicorum: durissimaverò prouinciarum. Latinitatis siue Latij iuris præcipuæ partes erant, ut ius suffragij Romæ non in tribu certa, sed ex magistratuum arbitrio haberent: & quod summum erat, qui ius Latij habebat, is si apud Latinos magistratum quæsturam aut AEdilitatem gessisset, ius ciuitatis Romanæ assequeretur. Populi quoque qui ius Latij habebant, suis à prætoribus non à Romano magistratu administrabantur. atq; hoc ius populi latini fuit, usq; ad annum ab vrbe condita DCXCIV. quo ex lege Iulia ius ciuitatis vniuerso Latio datum est. Italicum ius neque suffragij lationem habebat; neque per Magistratus administrationem ciuitatem assequeretur. Ceterum Italici magistratibus suis & legibus, non Prætori Romano, ut prouinciæ parebant.

LATINI VS.

ITALICVM
I.VS.

Prouinciæ ius præcipuè in eo versabatur, quod ijs leges domesticæ adimebatur & pro ijs aliæ à Romanis dabantur: regebanturq; à prætore qui ius de rebus priuatis dicebat; causas verò publicas cū concilio cognoscebat, & imperium cū belli gerendi potestate habebat. Hæc de iure populorum Italiae paucis hîc a nobis adscripta sunt & per compendium, ut quoties de iure Latij, Italico aut prouinciarum in libris antiquorum occurret, intelligi quid scriberetur possit. Ceterum ut numismata nostra variè per Italiam eiusque regiones sparsa populos quos nuncupauimus contingant, operæ precium me facturum arbitratus sum si ea occasione vsus paucis vniuersam Italiam per populos & limites suos (veluti si eam per itinerarium obirem) distinctam simul etiam agros eorum & vrbes, quantum ad rem propositam opus esset, complecterer; confidens eo consilio me tum priscorum monumentis magnam lucem, tum luculentum rebus nostris compendium esse allaturum. Atque a Latinis quorum agris etiam Roma cis Tiberim imposita erat, exorssi obseruamus duplex fuisse Latium, vetus & nouum.

PROVIN-
CIARVM
I.VS.LATIUM
VETVS.

Vetus Latium ab occasu Tiberi & Etruscis: a Septemtrione Aniene & Sabinis, Vfonte flumine & Volscis ab oriente; Tusco maria meridie terminatur. atque in eo fuisse populos, Albanos, Rutulos, Volscos, & AEquos quos & AEquicolas vocabant.

Volsci quidem ferè versus mare, citra & ultra Vfontem flumen oppida
xviiij. te-

xviij. tenuerunt: inter quæ præcipui nominis & maritima Antium, & Anxur siue Tarracina & Sueffa Pometia.

LATIVM
NOVVM.

Latiū nouum ad Septentrionem Anio, Sabini & Marfi; ad ortum Samnites & Campani; ad meridiem mare a Circeijs ad Lirim continebat: cuius populi Osci, Ausones, & Hernici.

Ausones propriè dicti fuerunt Aurunci inter Volscos & Campaniam sitii: quorum oppida Minturnæ, Vescia & Ausonia fuerunt. e quibus Minturnas ad Lirim sitas Stephanus Sannitibus adscribit.

Latio Campania est adiuncta.

CAMPA-
NIA IN
TRES RE-
GIONES
DIVISA.

Campaniam a Liri amne ad Vulturum; a Vulturno ad Sarnum; a Sarno ad Silarim antiqui produxerunt. quare tres Campaniæ partes a veteribus institutæ, vna quam Ausones, Aurunci, Sidicini, & Campani tenuerunt: altera, quam Cumani & Opici: tertia, quam Nucerini.

Prima ad mare Sinuessæ (quæ & Synope ante dicebatur) & Vulturno oppidis frequentata erat, intus autem Gauro, Mafico & Falerno montibus, campo Stellate, Sueffa Aurunca; Calibus, Cassino, Teiano Sidicino, Venafro, Calatia, Callicula, Trebula, Casilino cum silua Gallinaria, & capite ipso regionis Capua.

Secunda ad mare Linternum oppidum cum fluuio; Cumas, quas Dionysius in Opicis collocat; Misenum, Baias, sinum Lucrinum & Auernum habebat: tum Puteolos, Neapolim & Heracleam, omnes in eo sinu qui Crater dicitur: intus verò Atellas, Abellam, Sueffulam, Acerras, Vesuuium montem, Nolam & Pompeios.

Tertia ad mare oppida habuit, Stabias, Surrentum & Mineruæ promontorium: intus Salernum Nuceriam & Picentiam. Obseruo etiam agrum a Surrento ad Silarim flumen, Picentinis huc ex aduerso Adriatici litore traductis fuisse per xxx. P.M. attributum.

LUCANIA.

Lucani a Silari fluuio ad Laum vsque tenuerunt: ad mare quidem Pæstum siue Possidoniam, Palinurum promontorium, Veliam, Buxentum; intus Thebas Lucanas interiisse Cato auctor est. & Pandosiam Theopompus apud Plinium. Ceterum Lucaniæ caput Petiliam fuisse obseruo. Lucaniam attingit ea regio quam Græci magna ex parte incoluerunt: eadē in tres partes diuisa fuit, Bruttios, Messapios, & Salentinos.

BRUTTIJ.

Bruttij (vt suo loco dicemus) genus hominum agreste, & fugitiuum, expulsis Græcis occuparunt eam partem quæ quondam OEnotria & Italia dicta inter duos sinus Hipponiatem, in Tusco mari & Scyllaticum in Ionio erat: Isthmumque illum a Lao flumine ad Metapontum vsque tenuerunt: sicuti ex Annochi auctoritate Strabo prodit.

Deinceps occurrit regio quæ Isthmo est inclusa a Tarento ad Brundisium: quam Messapiam, Iapygiam, Calabriam, & Salentinam varijs nominibus

A nominibus appellarunt: quanquam alij eandem in duas partes, Strabone attestante, distribuunt. Vnam in qua Tarentum, quam Calabriam & Messapiam; alteram in qua Brundisium quam Salentinos, siue ultimam Iapygiam nominarunt.

Ceterum quod ad Magnam Græciam attinet, eius limites nonnulli multò angustiores, Ptolemæum Pliniumque sequuti constituunt. Ab Alece enim flumine in Rheginorum agro, quidquid agrorum aut opidorum a Locrorum sinu itidem Scyllatio usque ad Tarentum circa Ionij maris oram continebatur, Magnæ Græciæ solùm adscribunt. Si vera est Antiochi sententia quam Strabo profert, Græcorum limites a Lai fluminis in sinu Hippomate ostio usque ad Alecem flumen secundum Tyrrheni maris oram multò longius Italiæ spatium, quàm secundum Ionij maris litora occuparunt. Sin etiam ex eadem ratione veros Bruttiorum fines assignauerimus, necessum est maritima eorum fuisse Tempfam, Terinam Metaurum fluuium, Scyllæum promontorium, Rhegium, Leucopetram, Herculeum promontorium, Alecem flumen Rheginorum agrum dirimens a Locrensi, Brutium, & Zephyrium promontoria, & supra Locros cognomento Epizephyrios Mamertinum castrum: vnde Mamertini qui Messanam fraude occuparunt nomen sortiti sunt ut nonnullorum est opinio. Item Caulloniam, Scyllatium, Lacinium promontorium, Crotonem, Sybarim, Thurios, quorum oppidum deducta Colonia Copiæ appellatione accepit: tum & Lagariam urbem, Acirim & Sirim flumina, ac postremò Metapontum. Intus verò Numistrum, Consentiam, Hipponem, Heracleam, quæ & Siris vocata est; & ut Straboni placuit Pandosiam. In altera huius regionis parte a Tarento Brundisium terrestri itinere xxxii. P. M. opida per continentem sunt a Tarento Vria, Mesapia, Aletium. in ora verò Galesus flumen, & Tarétum, Senonum Gallipolis, Iapygium siue Salentinum promontorium, in quo Leuca, mox vnde breuissimus est in Græciam traiectus ab Hydrunte in ultimam Iapygiam secundum Adriatici maris oram Brundisium, vtrunque a Ptolomæo Calabriæ iuxta mare Ionium adscriptum. Hydruntem Plinius a Brundisio quinquaginta M. P. disiungit. Post Salentinos Apuli a Brundisio ad amnem Fiternum usque agros tenuerunt. Obseruo Apulorum duo fuisse genera: Vnum quos Peucetios, itidem Iapygas & Pediculos vocarunt; quorum oppida secundum mare, Barium, Egnatia, Rhudia: amnes Pactius & ex Hirpinis montibus defluens Aufidus, mediterranea autem Venusia & Cælia.

Alterum Apulorum genus, quos Daunios & Messapygas cognominabant, in qua oppida secundum oram Salapia, Sipus, Apeneste, Garganus mons, Hyrium, inde Fiternus flumen. mediterranea Teanum cogno

Cc

mento

MAGNA
GRÆCIA.APULIA
DVPLEX.

mento Apulum, Luceria Colonia, Arpi, Canusium oppida. Addit A Strabo, eos qui sinum iuxta Garganum montem incolunt Apulos proprie fuisse appellatos.

FRENTANI.

Post flumen Fiternum quod Apuliam terminare diximus, sequebantur ad mare Frentani, usque ad Aternum flumen; a quo deinceps Picentes sunt: ita ut inter Apulos & Picentes nulli alij populi quam Frentani fuerint interiecti. In ora flumen Trinium portuosum: oppida Istonium, Buca, Ortona, Aternus amnis. intus verò Anxanum & Larinum.

PICENTES.

Ultimi ut diximus Italiae, si a populorum iure distinguantur, circa Adriatici maris oram Picentes erant, qui ab Aterno amne ad Aesim maritima tenebant. in quibus opida maritima veterum scriptorum testimonio celebrata Castrum, Cupra maritima, Truentum, Nomana, Ancona. intus Cupra montana, Firmum & Asculum utrumque; cognomento Picenum: Hadria colonia, & ager Prætutianus. Deducti ex his agris Picentes, in aduerso Tyrrheni maris litore inter Sarnum & Silarin flumina, ut suo loco meminimus confederunt. Ceterum deinceps oram Italiae maritimam, eiusque fines & limites secundum situm paucis prosequemur. ultra Aesim flumen Galli Senones usque ad Rubiconem habitarunt. hanc regionem primum Liburni coluerunt; eos expulerunt Siculi; Siculos Umbri; Umbros ut ex Catone Plinius testatur Etrusci. Post Senones ex transalpina Gallia profecti Tusci exactis regionem occuparunt, & Senogalliae nomine ab iisdem appellata est: in qua haec opida praecipue floruerunt, Sena, Fanum fortunae, Pisaurum, Ariminum. Sed postquam Romani & hanc partem deiectis aut debellatis Gallis in potestatem redeissent; placuit ut Italia, quae eò usque Aesi flumine interclusa fuerat, ad Rubiconem usque produceretur. Postea vero extincto omni Gallorum nomine, Umbriae propter affinitatem haec pars attributa est. quod ex Strabone, Valerio Maximo atque alijs patet.

GALLIA TOGATA SIVE CITERIOR.

Sequebatur ultra Rubiconem Gallia citerior quae & Togata appellata est: quae quidquid montium Camporumque & agrorum mari Ligustico flumine Arno ad mare inferum, Adriatico sinu Rubicone & Formione fluuijs ad superum mare terminabatur & conuexa prope Alpium crepidine inclusum erat; continebat. Mare hanc ut diximus a meridie claudebat. Alpes a Melsilia in orbem prope per vada Sabatia, Taurinos, Salassos, Rhätos, Comum, Brixiam, veronam, Vicetiam, Opitergium, Aquileiam & Tergeste usque in sinum Adriaticum ductae, Septemtrionem & occidentem claudebant. sinus ipse & hinc Rubicon, illinc Formio duo flumina Orientis partem definiebant.

Ceterum quidquid agri ab occidente Athesi, ab Oriente Adriatico, a Septem-

A Septemtrione vt ait Strabo, Natifone flumine; a Meridie Pado comprehensum est, id totum Venetorum fuit: eaque regio vniuersa Venetia est.

VENETIA

A Natifone vsque ad Formionem Carni erant, quorum opida Aquileia, Concordia, Tergeste.

CARNI

Galliam vero Citeriorem, Apenninus ferè mediam discriminabat, & flumen magnum Padus, qui ex montis Vesuli fonte in Alpibus ortus ex Apennino celebrati nominis octo, alia ex Alpibus vndecim recipit; pluribusque in sinum Adriaticum ostijs erumpit.

Ligurum, vt ait Dionysius, natio antiquissima & regio latissima fuit, partemque non modicam Galliae vltioris & Italiae insedit. Qui citra Apenninum habitarunt in Montanos & Maritimos distincti fuerunt.

LIGURES

Montani a Nicæa, vnde Apenninus attollitur, vsq; ad fontes Macrae pertinuerunt. a Macra verò vsque ad Arnum Ligures Apuani.

Maritimi a Massilia vsque ad Pisas, vt Polybius ait, confederant. quæ ora opida habuit Herculis fanum, Lucum Feroniae, Lunam. & post Macrae fluminis ostium, Genuam, vada Sabatia, Albingaunium, Albiū, Monæci portum, Herculis portum, & Italiae finem Varum. Intus opida pauca, castella plurima. in ijs Luca, quæ ante Etruscorū ait fuisse Liuius, & postea Ligurum.

C Etrusci sequuntur post Ligures a Pisis opido Romam vsque; qui quidquid agrorum inter Arnum & Tiberim flumen erat, insidebant. Etruriae verò opida circa maritimam oram celebrari obseruo, Alsium, Pyrgos, Tarquinius, Grauiscas, Cosa, Volcas, Telamonem promontorium, Populonium, Volaterras & Pisas. Interius populi erant, Veientes, Falerij siue Falisci, Capenates, Vulsinienses alijque multi apud veteres celebrati.

ETRUSCI

D Haecenus itaque eos prosequuti sumus populos, qui Italiae oram insiderant, ac siue Tuscum, siue Siculum, siue Ionicum, siue Adriaticum mare attingebant: reliquum est vt paucis quantum ad nostrum pertinet institutum, eos qui mediterranea tenebant referamus.

Vmbros (vt inde exordiamur) Sempronius a frontibus Tiberis vsque ad Narem flumē perducit; sequutus vt opinor antiquorum temporum rationem. Strabo a mari ferè ab Arimino vsque ad Otriculos, recentiore, postquam ager Gallicus, (vt scripsimus) Vmbri est attributus, descriptionem fecit. Opida Nequinum (quod deducta colonia a Nare fluuio Narnia dictum fuit) Meuaniam Propertij Poetae patriam, Nuceriam aliaque aliquot non ignobilia Vmbri tenuerunt.

VMBRI

Sabini inter Vmbros ab Occidente, & Latinos ab Oriente siti erant. & quidquid agrorum inter Narem & Anienem flumina contineretur id

SABINI

totum Sabinorum fuisse, veteribus placuisse video.

Sequuntur inde populi quattuor, ut non admodum latis, ita nec satis certis finibus ab antiquitate conscripti.

VESTINI.

Vestini; ut opinor, Sabinis proximi Aternum flumen ab Oriente, ab Occidente Sabinos, a Septemtrionem Picentes habebant.

MARRUCINI.
PELIGNI.

Cis Aternum Vestinos sequebantur Marrucini Frentanis subiecti.

Sub Marrucinis Peligni quorum oppida, Corfinium, & Sulmo Ouidij Poetae patria.

MARSI.

Marsi supra se Vestinos a Septemtrione, ab occasu Sabinos, ab oriente Pelignos; a meridie lacum Fucinum & AEquos siue AEquiculos attingebant.

SAMNITES.

Restant Samnites populi, quorum regio Samnium appellata in longitudinem longe plus quam in latitudinem patebat. habuit a septemtrione Frentanos & Apulos; a meridie Campanos & Lucanos, ab occasu Ausonnes cum Pelignis; ab oriente itidem Apulos cum Lucanis. Populi in his claruerunt rerum gestarum memoria nobilitati; Pentri, Caraceni, & omnium ultimi Hirpini.

HIRPINI.

Hirpinorum vrbes Plinius recitat Beneuentum, Cosam & Herculaneum.

Populorum itaque sedes locaque suis limitibus utcumque ex antiquitate obseruare potuimus, bona fide adscripsimus. Ceterum ut nihil quod in hoc nostro argumenti genere desiderari, aut diligentia nostra praestari possit omittamus; sequitur; ut quemadmodum paucis ostendimus quo iure populi inter se secundum Italiae regiones discriminati erant; ita etiam ciuitatum iura inter se admodum diuersa fuisse doceamus.

COLONIAE.

Ciuitates itaque Italiae eo iure inter se differebant, ut aut Coloniae, aut Municipia; praefecturae, aut foederata oppida; fora, aut conciliabula fuerint appellatae. Colonias vocabant Romani oppida, in quae populus Romanus ciues suos ad incolendum deduxisset; idque sex potissimum de causis obseruatum fuisse praeceptorum auctoritate traditur. Vnam, ad vicinos populos coercendos: alteram, ad hostium incursiones reprimendas; tertiam, stirpis augendam: quartam, plebis Urbanae exhauriendam; quintam seditionis sedandae causa; Sextam, ut praemijs veteranos afficerent. Quacunque autem de causa deducendae erant Coloniae lege Agraria opus erat, & Coloniae curatoribus: qui vel triumviri aut plures (nam lego agris diuidendis, aut Coloniae deducendae etiam xx. viros simul datos fuisse) deductis sub vexillo in agros Colonis, aratro urbem & agrum tauro & vacca iunctis. auspicio primum facto, circumarabant, ac designabant, quod uti etiam in numismatibus tam consularibus quam imperatorijs olim a nobis in lucem datis frequenter videre licet; ita Ciceronis quoque Frontini, Varronis & Graecorum auctoritate confirmatum est. Ius

A est. Ius vero Coloniarum duplex fuisse colligo. Vnum earum quæ ciuitate Romana; alterum, illarum quæ Latinitate aut iure Latij donatæ erant. Quæ ius ciuium habebant, iure Quiritium priuato tantum, non publico utebantur. qui latinitatis, ij iure Latij quod iam exposuimus fruebantur. Respublica Coloniarum in legibus & legum curatoribus posita erat. Legum curatores aut magistratus aut sacerdotes erant; hi diuinarum, illi humanarum leges a Colonia deducendæ curatoribus, quum primum conderentur, dabantur. Adhæc in colonijs consilium erat & Senatus & populi. Senatores in colonijs, vt & in municipijs, Decuriones vocabantur. In Decurione legendo, vt & in Senatore Romano, census, vt ex Plinio secundo constat, obseruabatur, atque ætas. Magistratus coloniarum præcipui erant aut Duumviri aut triuiri, aut quattuorviri Iuris dicundi; (totidem namque inuenio) qui Consulibus vel Prætoribus Romanorum comparari poterant. Præterea Coloniae Censores, AEdiles, Quæstores habebant; & suos in Vrbe patronos. sic Bononia in Antoniorum clientela; Puteoli in Iuniorum patrocínio erant: Atque huiusmodi patronorum frequens tum in antiquis marmorû inscriptionibus atque alijs monumentis, tum priscorum scriptis haud infrequens mentio est.

C Municipia oppida erant iure ciuium Ro. donata, nomen ijs factum a muneribus capiendis, munera enim, reipublicæ publica cum auctoritate curationes erant. Municipiorum duo genera fuerunt; Vnum quibus Ciuitas cum iure suffragiorum; alterum sine suffragio data erat. illis dare Quiritibus honores & capere potestas fuerat; istis non erat: sed in legionibus vt ciues, non in auxilijs vt socij, adscribebantur. Respublica eorum si ordines quæramus, Decuriones, Equites & plebem habebat: si consilium publicum, Senatum, & Populum: si magistratus & Sacerdotes; triuiri & quattuorviri Iuridicundo, Censores, AEdiles, Quæstores & Flamines Municipiorum obseruabimus & qui ex Decurionum ordine legébantur, Decemprimos, qui tributorum exactiōi præerant. Decurionum decreta, vt Senatus consulta Romanorum veteribus etiam litteris celebrantur. Populi verò summum ius fuisse video in legibus ferendis & magistratibus municipalibus creandis.

D Sequitur vt de præfecturis pauca quædam adferamus. Præfecturæ vocabantur oppida in quibus & ius dicebatur, & nundinæ agebantur: & erat earundem respublica quædam, ita tamen vt magistratus suos non haberent: sed præfecti quottannis in eas mittebantur; qui ius dicerent; Præfectorum duo genera erant, vt & præfecturarum: Vnum quattuorvirorum aut sevirorum, qui populi Ro. suffragio creabantur, & in præfecturis ius dicebāt. Alterum earum quæ a præfectis administrabantur: quos

MUNICI-
RIA.

PRÆFECTURÆ,

tur: quos Prætor urbanus in quælibet loca legibus mittebat. Ius in præfecturis priuatum ex edictis præfectorum Romanorum constituebatur: publicum autem vniuersum a Senatu Romano petebatur: nempe census, Tributorum, vectigalium, & militiæ: vsque adeo vt non meliori conditione essent præfecturæ quàm Prouinciæ. fuerunt tamen in Præfecturis Consilia publica, summusque ordo qui conuentus vocabatur, erat & equestris ordo & plebeius. Magistratus autem alij eò Roma mittebantur, qui ius dicturi essent; quos Præfectos appellabant. eosque a numero (vt iam diximus) Quattuor viros aut Se viros dicebant; sunt tamen qui eosdem Sex primos quoque vocatos opinantur. alijs placet Sex primos in præfecturis Decem primis Municipalibus respondisse. Verum magistratus ex præfecturæ corpore creatos A Edilem & Quæstorem obseruo. nam quod Liuius & Festus produnt Præfecturis fuisse magistratibus interdictum, eos non de quibuscumque loqui opinor, sed solum de ijs qui iuris dicendi potestatem haberent.

FAEDERATA
OPPIDA.

Ceterum opida quæ neque Coloniae, neque Municipia, neque præfecturæ erant, fæderata vocabantur; quæ aliud ius nullum, quàm fæderis & societatis cum Po. Ro. habebant. Fæderata verò quæ in Italia fuerunt opida, aut Latij fædere obstricta erant; vt Tibur & Præneste: aut Italico; vt Neapolis, Velia & Heraclia; aut Gallico; vt Rauenna. Habebant ea opida & suam rempublicam, leges & magistratus. Hinc ciuibus Ro. in ciuitates fæderatas exsulatum ire teste Polybio permissum erat: tãquam in eas quæ rempublicam suam propria in potestate haberent; neque Romanis obnoxiam. Obseruo in opidis fæderatis omnes ferè magistratus fuisse, qui Romæ erant, Dictatorem, Consulem, Prætorem, A Edilem, Quæstorem.

FORA.

Reliquum est de foris & conciliabulis. forum hic accipimus pro loco in quo ius dicitur; hinc notæ apud Ciceronem atque alios scriptores phrasæ, forum agere, & forum indicare, qua forma dicendi utebantur magistratus, quando locum iurisdicundi, qui conuentus appellabatur, designabant. Altera significatio fori locum nundinationis aut in quo nundinae agerentur denotabat: quem prætores quoque (Seruio teste) in prouincijs soliti erant indicare. Quod ius etiam ad priuata prædia aliquando translatum fuisse & Plinius Secundus & Suetonius in Claudio auctores sunt. Verum ea loca proprio vocabulo non fora; sed distinctionis gratia conciliabula fuisse dicta inuenio.

CONCILIABULA.

Ceterum hæc omnia ita sese in Italia habuisse ex antiquitate constat; quousque bello Italico siue sociali anno ab vrbe condita DCLXIII. ea lege quâ L. Iulius Cæsar Consul tulit, ciuitas populis Italicis data est. Atque vt nullis colonijs ante eam legem Iuliam ius suffragij patuit; sic post eam latam om-

A tam omnibus esse permissum constat: nisi si fortè paucae aliquot scelere aut calamitate id ius amisissent. Itidem & Praefecturis suffragij ius esse concessum ex Sullana Ciceronis & Padiani commentariis apertum est. Postquam autè Italia a Philippo & Perperna censoribus in tribus triginta quinq; censa erat, causa facilè pater, quur post legem Iulia multa opida & Municipiorum & coloniarum nomine simul donata sint: multa itidè praefectura & Municipia appellata, quia quatenus colonos haberent, coloniae, quatenus praefectos, praefectura nomen tulerunt. ut autem suffragij iure donata sunt, eatenus municipia sunt nominata. Et quia ius suffragij una cum tribu obtinuerunt, factum est ut veteres scriptores

B saepe Tribuum appellatione, populos Italiae ciuitate donatos indicasse videantur. uti Suetonius in Testamento Augusti & Martialis non semel qui quum populum a tribubus distinguunt, populi nomine plebem Romanam intellexisse videntur; Tribuum verò Italiam.

Illud addo, omnia quae hactenus de Coloniis ceterisque opidis dicta sunt, intelligenda esse de ijs Colonijs quae iussu Senatus deducta sunt: nam militares Coloniae a L. Sulla Dictatore primum per vim deductae sunt; qui ut veteranos praemijs emeritae militiae donaret, inimicorum suorum agros sparta ciuili victoria, militibus per quos vicerat diuisit.

COLONIAE
MILITAE
RES.

Quod postea Caesar Dictator, M. Antonius, M. Lepidus, & C. Caesar Octavianus viri Reipublicae constituendae, & ipsemet Augustus imitatus est: Legionesq; vniuersas una cum Tribunis & Cetrionibus, & suis cuiusque ordinis manipulis fuisse deductas, bonus imprimis auctor Corn. Tacitus scriptum reliquit.

NE • P • LITON.

NEAPOLIS Cumanorum Colonia.

D CAMPANIAM, ut regionem totius Italiae a fecunditate & prouentuum felicitate commendatissimam, ita latissimè secundum Tyrreni maris oram sese obliquantem aut insinuantem, aut interius cum fortissimis Italiae gentibus coniunctam, atque adeò plures sub se populos complectentem, veterum auctoritate celebratam fuisse obseruamus, idque tanto scribentium consensu, ut vel hinc nonnulli eam non modò Italiae, sed totius terrarum orbis pulcherrimam plagam appellare non dubitarint. Nihil enim mollius caelo Campano aut clementius, nam bis floribus vernal: nihil solo huberius; ita ut hinc certaminis siue contentionis inter Liberum & Cererem, imò & ipsam Palladem (propter olei

Campani

CAMPANIA.

Campani præcipuè autem Venafrani præstantiam) de regionis domina- **A**
 tu nata sit fabula: nihil mari hospitalius. hîc illi nobiles portus, Caieta,
 Misenus; & tepentes fontibus Baia, Lucrinus, & Auernus. hîc amicti vi-
 tium nobilissimarum gloria montes Gaurus, Falernus, Massicus, & pul-
 cherrimus omnium Vesuuius. Vrbes ad mare Sinuessæ, Cumæ, Pu-
 teoli, Neapolis: intus Capua, quondam tertia inter duas maximas, po-
 tentissimæque Romam & Carthaginem annumerata: prætera Atella,
 Sueffa Aurunca, Teanum Sidicinum, Cales siue Calenum, Nola, Nu-
 ceria, Picentia. Ceterum vt Campania in tres partes diuisa sit & quibus
 terminata fluminibus iam ab initio in præfatione nostra diximus. Illud
 addam, quantum equidem in Romanorum historia obseruare potui; a **B**
 Sidicinis armis Samnitium oppressis, & ad Capuanorum auxilia sese
 conferentibus, occasionem fuisse oblatam, qua Romani iusta pro Cam-
 panis vtpote socijs, arma induere coacti sunt, nam Capuani a Samniti-
 bus acie fusi, ab ijsdem, quia armis plus poterant, seruitutem metuentes,
 se, urbem atque agros anno ab urbe condita cdx. in fidem populi Ro.
 dediderunt. atque is belli motus reliquam per partes traxit, Campaniam;
 vt ius Italicum ex populi Ro. iussu accipere coacta fuerit.

Inuenio tres in Campania agros a veteribus celebratos. Campum
 Stellatem; Falernum & Leborinum sunt qui opinentur a Leborino a-
 gro vniuersam hanc regionem hoc seculo terram Leborinā siue vt nunc **C**
 Italia pronunciat Terram di Lauoro nominatam. Ceterum vt ijs qua-
 rum exhibemus in Campania numismata ciuitatibus ius Italicum pri-
 mo obuenerit; inde etiam lege Iulia aut ciuitate Romana donatæ, aut
 suæ libertati permissæ sunt, singulis adscribemus. & paucis quoque (si-
 quidem earum rerum memoria quæ sanè vel incuria hominum vel in-
 iuria temporum etiam a prisca seculi scriptoribus ante Romanorum
 res gestas desideratur exstat) quæ ipsarum ciuitatum origo; qui maiores,
 res publica, res gestæ, fortuna, incrementa aut interitus fuerint; singulis ad-
 iuti, numismatum symbolis adscripturi; aut coniecturis verisimilibus
 proposituri sumus.

Aggressurus itaque ciuitatum Campaniæ **D**
 tam maritimarum quàm interiorum aliquot, quorū ad manus nostras
 numismata peruenerunt historiam, exordium a Neapolitanis sumere
 placuit: non quidem quod id ordo Geographiæ ita postulet: sed sicuti tra-
 dente Liuiio Neapolitani antiquissimis temporibus Græcorum in Italia
 primi fædere cum Po. Ro. cōiuncti fuere; quod illi vno & perpetuo iuris
 & fidei tenore semper seruauerunt: ita nunc Neapolis totius facilè regionis
 caput est nobilissimorū præclarissimorumq; virorū vti & olim cum a-
 lumna tum sedes celeberrima, Neapolitani primū abque controuer-
 sia in ordine locum mereri videbantur. **NEAPOLIS** itaque a Cumanis
 in sinu

- A** in sinu qui ob similitudinem situs crater dictus erat, condita est. Cumani verò e Chalcide Euboia^æ originem trahunt; qui classe qua domo aduecti erant, plurimum in ora eius maris quod accolunt potuere; primò in insulas AEnariam & Pitheculam egressi, deinde in continentem sedes transferre ausi Cumas, (vt in Cumarum descriptione ostendemus) inde Palepolim, haud procul ab eo loco vbi postea ad litus Neapolim, con-
diderunt. Hanc a prima origine Parthenopen fuisse dictam, ob Parthenopes, (quæ trium Sirenarum vna celebratur) sepulchrum ibidem dum vrbs conderetur inuentum, ab antiquitate memoriæ proditum est. Ceterum postquam Cumani qui Cumis remanserant vereri cœperunt, ne
B exhausti colonis qui ob loci situm & agri fertilitatem magna frequentia Palæpolin sedes transtulerant, ipsi quoque tandem patriam deserere cogerentur; consilium vrbs nouæ demolendæ capiunt: eaque magno impetu euersa, quum pestis Cumanos adorta sæuaret, consultusq; Apollo respõdisset, salutis ipsis futurum, si Palæpolin quam euertissent instaurarent; oraculum sequuti nouam urbem cõdidisse traduntur, quã Neapolim hinc vocarunt. Obtinuit tamen vsus apud rerum Romanarum scriptores, vt Palæpolis nomē & Neapolis, quòd duabus urbibus haud procul distatibus idem populus esset, promiscuū fuerit: donec sãdere in populi Romani amicitiam recepta, obsoleto priore nomine, Neapolis tantum diceretur; nomenq; Parthenopes poëtis relinqueretur. A Græcis ex Chalcide & aliquot Atheniensibus ab initio frequētatam, legibusque & Græcis institutis coaluisse obseruo. Additur ab eisdem, quū antea Parthenope vocaretur, quasi nouam ab ipsis conditam urbem Neapolin fuisse dictam. Solinus tamen ni mendum sit, eandem ab Augusto instauratam; & ab eo primū tempore Neapolin vocari cœpisse scripsit: sed Solinum scriptorum & temporum auctoritas erroris coarguit; quū Lycophron Ptolomæo Philadelpho æqualis Neapolis mentionem faciat; itidem toties bello Punico secundo Liuius, nec rarò aliquot in locis ipse etiam Cicero: potissimū in Balbi & Archiæ defensionibus, vt cetera omittam. Gymnicum certamen & Musicum Quinquennale Neapoli magna Græcarum urbium frequentia, & conuentu celeberrimo, idque singulo quoque lustro ex oraculo fuisse celebratum, veterum auctoritate testatum est. Hinc forsitan in Neapolitanorum numismatibus Minotaurus laureo sermo a victoria donadus toties apparet; & Diana in altera numismatum parte, Spectantur inter cætera duo postrema, in quibus, vti & in præcedentibus, Minotaurus a victoria coronatur; quorum alteram partem facie Dei Hebonis a Neapolitanis pro Baccho culti signatam opinor. Macrobius enim auctor est, & eiusdem auctoritatem etiam Iunij Aquilæ, quod exstat de eodē Deo Epigramma con-
Dd firmat.

firmat. videturq; Hebon vocari vt Hebe: id est a prima lanugine & mol- A
 li teneraque ætate. Quanquam nec hæc quoque improbabilis conie-
 ctura videri possit, Neapolitanos huiusmodi numismatū suorum Sym-
 bolis originem suam ad Theseum maioresq; suos Athenienses quorū
 coloni Chalcidenses erant voluisse referre. induxit me in eam cogitatio-
 nem Macrobius apud quem ex Pherecyde refertur, Thesea quū in Cre-
 tam ad Minotaurum duceretur, votum pro salute atque reditu suo, A-
 pollini *Ὀυλίῳ*; καὶ Ἀρτεμίδι *οὐλία* concepis-
 se; vtrisque vt salutis suæ actonibus. Apollo namq; *Ὀυλίος* cognomento & apud Homerum & Menādrum
 poëtas celebratur: ad hæc & Milesij Apollini *Ὀυλίῳ* pro salute sua immo-
 labant. vt autem ad Gymnicum certamen quinquennale reuertamur, il- B
 lud à Neapolitanis in honorem Augusti constitutum Suetonius auctor
 est: ipsumq; Augustum extremis vitæ suæ diebus illud perspectasse: etsi
 auctores habeam qui (vt meminimus) illud ex oraculo diu ante Augusti
 tempora institutum fuisse referant. Illud certè constat, Neronem Nea-
 poli primū, vt Musicæ suæ profectum ostentaret, in theatrum prodij-
 se; tantoq; studio id prosequutum fuisse, vt ne concusso quidem terræ
 motu theatro, antè cantare destiterit, quàm nomon inchoatum absolue-
 ret. Sed ista euenisse quum res Romana vnus dominatione oppressa
 erat scimus; nunc quæ fortuna Neapolitanorum fuerit dum libera esset
 res publica; paucis, a Palæpolitanis exorsi, prosequemur. Palæpolita- C
 ni partim infida Samnitium aduersus Romanos societate freti, partim
 pestilentia, quæ in vrbe grassari nunciabatur, fidentes, multa hostilia ad-
 uersus Romanos qui agrum Campanum Falernumq; incolebāt, per-
 petrauerant. L. Cornelio Lentulo itaque & Q. Publilio Philone Coss. fe-
 ciales Palæpolin ad res repetendas missi, quum ferox responsum retulif-
 sent, bellam Palæpolitanis ex auctoritate patrum populi iussu indictum
 est. Nolani Palæpolitanis se iunxerant. Consuli igitur Philoni bello Græ-
 cos persequendi prouincia obuenit, qui loco opportunè inter Nolam &
 Palæpolin capto, mutuam auxilij societatem hostibus ademit. Quum
 diu teneret ea obsidio, imperium Philoni cum Proconsulari potestate D
 quoad cum Græcis debellatū esset, prorogatum est. Palæpolitani quum
 arctissimè obsiderentur; & velut a suismet ipsi capti præsidij indigna se
 cum liberis ac coniugibus, & quæ captarum vrbiū extrema sunt, pate-
 rentur; & grauiorem insuper seruitutem à nouis Samnitium & Tarenti-
 norum quæ venire nunciabantur auxilijs metuerent, principes ciuitatis
 Charilaus & Nymphius deditiois consilium inter se communicant,
 quod vbi placuisset, Charilaus ad Philonem profectus, tria militum mil-
 lia ad occupandam eam vrbis partem quàm Samnites infederant, acce-
 pit. Nymphius, vti conuenerat, eodem tempore Samnitium prætorem
 arte

PALÆPO-
LITANI.

- A arte aggressus, perpulit ut præsidium noctu ab urbe ad hostium agros populandos deduceret: atque interea Charilaus in urbem à socijs ex composito receptus est. Nolani ex urbe Palæpoli Nolam se fuga recipiunt. Samnites autem exclusi, non externis modo sed & popularibus suis ludibrio fuerunt: spoliatique; atque egentes domum rediit. Tandem eò summa rei Græcorum venit, ut Neapolitani fædere Italico in amicitiam populi Romani recepti, leges suas, rempublicam, & suos magistratus nequaquam Romanis obnoxios retinerent: Cuius rei documentum est, quod Polybius prodidit, Cives Romanos qui exilij causa solum vertebant, Neapolin, se ut in liberam civitatem contulisse. Adhuc quod cum Romæ Cereris sacerdotes, quæ Græcæ originis & liberæ erant, ad sacra facienda legi debebant; aut Neapolitanas aut Velientes ut ex fæderatis civitatibus fuisse delectas. Comiter inde a primo fædere Neapolitanos populi Romani societatem conservasse observo: usque adeo ut cum res Romana gravissimo Hannibalis prælio ad Trebiam & Trasimenum affecta laboraret, legatos miserint, qui quadraginta pateras aureas magni ponderis, in subsidium belli populo Romano offerrent. Quibus quidem legatis gratia a Senatu pro cura & munificentia actæ sunt; unica tantum patera, quæ minimi ponderis fuit, accepta. Rursus cum Romanus multiplici clade ad Cannas ferè ad internecionem fractus esset, Neapolitani fidem cum fortuna non mutarunt: Hannibalemque victoricia signa circumferentem & per agrum Campanum mare inferum petentem, ut occupata Neapoli urbem maritimam haberet: & licet turma equitum ipsorum cum Hegria præfecto ex insidijs circumventa ac deleta, pacis tamen conditiones & societatis fædus offerentem excluderunt. Flexerat inde Hannibaliter in Capuanos; a quibus receptus iterum Neapolitanorum animos partim spe, partim metu nequidquam tentavit. Neapolitani enim quum vim hostis metuerent; intelligerentque; Hannibalem ut maritimo oppido potiretur, magna cupiditate teneri, quod cursus navibus ex Africa tutus esset, M. Silanum cum præsidio acciuerant, ita ut non solum munitissima urbis moenia ab hoste conspecta, haudquaquam prompta oppugnationi, sed & præsidium Romanum receptum, ab urbe oppugnanda Pœnum absterruerint. Quid deinceps Neapolitanis cum Romanis publice negotij fuerit, aut gesserint, obscura memoria est. illud observo, Neapolin secessu Romanorum ad otium & voluptatem fuisse frequentatam: eamque suis legibus, republica, & libertate magna usus. cui rei argumento est; quod Neapolitani, quum socijs & latinis lege Julia civitas data esset, iuris sui libertatem civitati, ut Cicero in oratione pro Balbo ostendit, anteposuerint. Nec ne mouet quod Cicero Neapolin, quæ civitas fæderata erat, ut iam ostendimus, Municipium vocet. respexit enim ad id tempus, quo ipse scribebat; si-
- Dd 2 quidem

quidem tum Neapolis lege Iulia ciuitatem acceperat; qua ratione & Municipium cum iure suffragij erat. Ceterum Coloniam fuisse aliquando Neapolin, antiquis quidem marmorum inscriptionibus, sed nullius scriptoris, quantum equidem obseruare potui, auctoritate testatum est. Inscriptiones enim disertè Ordinis & Populi & Patroni Coloniae Neapolitanæ meminerunt; neque an ciuium Romanorum, an sociorum Latinorum, an denique militaris fuerit; ad hæc neque a quo, neque quando deducta sit, ostenditur. Verum Neapolin multis ab Augusto beneficijs affectam, & instauratam, & decreto ornatam fuisse, quo annua vicena millia Neapolitanis à fisco suo numerari iusserat, Plinius tradit. P. autem Virgilium Maronem Neapolin, vt commodissimum Musarum hospitium secessu suo frequentasse, nec longè ab ea circa Pausilypum duobus ab vrbe passuum millibus, vt Seruius metitur, sepultum fuisse, memoriæ proditum est: ad hæc L. Papinium Statium qui Thebaida scripsit, Neapoli oriundum esse. Non longè a Neapoli Pausilypus mons & promontorium erat, amœnitate situs, fertilitate, & salubritate commendatus. Itidem perfosso monte cauerna, quam Seneca Cryptam Neapolitanam vocat. hinc Villa Virgilij & Luculli, qui montem maiore impensa exciderat quàm villam exstruxerat: ita vt etiam curruum com meatui peruius esset. Fuit & Cæsaris piscina, a Plinio & Columella ob salubritatem piscium & eorum viuacitatem commendata. Neapolis verò situm ab extremo occidente horam cum besse disiunxit, Ptolemaeus: ab AEquatore verò partibus quadraginta semis.

P. VIRGILII
MARONIS

PAUSILYPUS.

ΠΥΤΕΟΛΙΤΩΝ.

PUTEOLI Cumanorum Colonia.

DICÆARCHIA.

PUTEOLOS antea quàm bello Italiam Hannibal laceraret, Dicæarchiam a iusto imperio, quo eius res publica florebat, dictam fuisse, & a Cumanis conditam, eorum quæ fuisse emporium, Strabo, Plinius, multi quæ alij auctorum prodiderunt. Cumani vrbs suæ vt antiquissimæ originem e Græcia atq; Euboia insula a Chalcidensibus; Chalcidenses ab Atheniensibus repetunt: quo & Puteolanorum numismata spectare credibile est. quæ Apollinis *Οὐλίου* (vt paullò antè memorauimus) faciem aduersa, Minotaurum auersa parte exprimunt. Ceterum quum Dicæarchia emporium, tempore belli eius quod Hannibal cum Romanis in Italia gerebat, frequentari cœptum esset, Q. Fabius ex Senatus auctoritate illud communijt; & præsidium ei imposuit: mutato quæ nomine, Puteoli deinceps vocari incœpit: id quæ siue a puteorum quibus ager eius

PUTEOLI.

PUTEOLI
PRAEFECTURA.

PUTEOLI
COLONIA
CIVIVM
RO.

PUTEOLI
COLONIA
MILITARIS.

- A ger eius abundabat, frequentia: siue, vt nonnullorum est opinio, a putore aquarum & aëris, sulphureo semper vapore grauis. Atqui quum Festus Puteolos inter ea praefecturarum genera recenseat, in quas praefecti irent a populo Romano creati, suspicari licet eam praefectura nomine & iure, tandiu administratam fuisse (annis videlicet vnde viginti) donec P. Cornelio Scipione Africano II. Ti. Sempronio Longo Cols. Colonia ciuium Romanorum trecentorum hominum lege Acilia Tribunicia eò deducta est. habuitque ea Colonia priuata quidem aliqua ciuitatis iura, vt & cetera Colonia; nulla tamen publica: ita vt nomine ciues Romani, re verò Coloni tantum essent Puteolani, argumento est, quòd Liuius prodat Colonos qui Puteolos, Salernum, & Buxentum adscripti nomina dederant, quum ob id se pro ciuibus ferrent, senatum iudicasse non esse ciues Romanos. Argumento etiam est, quòd P. Scipio Africanus & P. Aelius Pætus Censores, portoria rerum venalium Capuæ ac Puteolis fruenda locarunt. Festus enim Capuam sub eodem praefectura genere cum Puteolis recenset. Addit Liuius ab iisdem Censoribus colonos trecentos (is enim numerus a senatu definitus erat) qui Puteolos deducerentur, fuisse adscriptos: eosque P. Scipione Africano II. & Ti. Sempronio Longo Cols. fuisse deductos. & exstat antiquum epigramma siue inscriptio, quæ ab Colonia deducta annos nonaginta recēset, N. Eufidio & M. Pullio Duumuiris; quum Romæ Consulatum gererent P. Rutilius Rufus & Cn. Manlius Maximus, quæ numerorum ratio cum ipsis quoque Fastis congruit. A secundo namque Africani maioris Consulatu vsque ad P. Rutilij Rufi & Cn. Manlij consulatum, anni nonaginta in fastis interesse numerantur. Itidem in antiquis inscriptionibus etiam A Ediliū Colonia Puteolanorum mentio fit: & Cicero Antoniū accusat, Puteolanos iccirco infestantem, quòd C. Cassium & Brutos sibi patronos adoptassent. Ceterum quum illud factum constet postea quàm lege Iulia Puteolani ciuitatem adepti erant; verisimile est Puteolanos ab initio praefectura legibus fuisse administratam, donec Colonia ciuium Romanorum fieret. Atqui post deuictum Antonium, Augustus vrbe rebusque vrbis constitutis, quum Italiam xxix. coloniis frequentasset, Puteolos quoque militarem coloniam Augustam, vti Frontinus tradit, deduxit; in qua iter vno latere populo debebatur triginta pedum; agerque eius veteranis & Tribunis legionariis in iugeribus adscriptus erat. Addam & illud, exstare Puteolis templum quod frontispicij inscriptio & titulus Augusto a L. Calpurnio L. F. positum & dedicatum testatur. Admonet autem Puteolorum situs ratio, vt prodigiosam Caligulae Cæsaris ex Suetonio ostentationem referamus: qui vt nouum & inauditum antea spectaculi genus ederet, medium quod inter

moles Puteolanas & Baias trium millium & sexcentorum ferè passuum A
patebat interuallum, ponte coniunxerat, contractis vndique onerarijs
nauibus, & ordine duplici ad ancoras collocatis, superiectoque aggere
terreno, ac directo in Appiæ viæ formam: per quem pontem ipse vltro
citroque per biduum commeauit, eumque apparatus instituisse credi-
tur ad æmulationem Xerxis, Persarum regis, qui non sine admiratione
aliquanto angustiores Hellespontum contabulasse scribitur. Lau-
dant tamen alij alias huius rei rationes, ad eludendam scilicet Thrasylli
mathematici auctoritatem Caligulam hunc pontem excitasse. prædixe-
rat enim Thrasyllus, non magis Caligulam imperaturum, quàm per Ba-
ianum sinum equis discursurum. Tacitus autem scriptum reliquit, Ne- B
ronem veteri Puteolorum opido ius coloniæ & cognomentum a se de-
disse. Meminerunt Puteolorum etiam Plinius & Vitruuius: hic ob
puluerem Puteolanum, qui cemento Cumano admixtus in molibus
ædificandis etiam ad omnem maris impetum inexpugnabilis sit, ille ob
purpurisum, quod vel Tyrio tantum a veteribus commendato præ-
stantius & nobilius censendum sit. Ceterum quia mare mediterraneum
quà sese circum hæc litora insinuat, duos sinus faciat nobiles admodum,
Puteolanum scilicet & Baianum; obiter & Baiarum ipsarum & sinus si-
mul & vicinorum vsque ad Cumas locorum mentionem facere visum
est. A Puteolis itaque in Euro austrum flexuoso sese litore incuruat C
sinus Baianus, eo quo supra diximus interuallo, a Baijs nobilissima olim
vrbe sic dictus: locus tam a Romanis quàm a reliqua Italia vniuersa ob
medicatarum aquarum fontes, maximo hominum cōcursu & frequen-
tia celebratus. Vrbi ipsi nomen factum a Baio Vlyssis filio nonnulli
prodiderunt. Ab eo ad quinque millia Misenum promontorium, a
Miseno AEnæ quondam tubicine dictum, in mare prominet. atque eo
loco Augustum classem contra belli subita instructam semper habuisse
& Suetonius & Tacitus scribunt. Inter Puteolos & Baias, & quæ Baijs
ferè aduersæ sunt Cumas, æqualibus proximè interuallis distabat Auer-
nus & Lucrinus lacus, tanta omnium scriptorum commendatione cele- D
brati. Obseruo quoque in hoc tractu Phlegræos fuisse campos, ob per-
petuos ignes ita dictos: & aquas in eo agro tam feruidas ex Pausaniæ
testimonio fuisse, vt plumbeos per quos fluant tubulos dis-
soluant. Puteolorum longitudinem Ptolemæus par-
tium xxix. cum deinceps vnius partis; latitu-
dinem quadraginta vnius
mensurat.

KYMA

C V M A E . Chalcidensium Colonia.

C V M A S . Chalcidensium Coloniam, vetustissimam omnium quæ
 a Græcis in Italiam Siciliamque deductæ sint, fuisse inuenio. Pri-
 mò hunc locum gēs Opicorum incoluit: eiecta hæc ab Oscis est: Oscos
 deinde Chalcidenses; Chalcidenses vicissim Tusci expulêre. Postremò
 quum in Romanorum potestatem Cumæ deuenissent, ab illis Colonia
 militaris facta est. Hanc primitus deduxisse Chalcidenses, ducibus
B Megasthene Chalcidense & Hippocle Cumæo traduntur. Conuene-
 rat inter eos, vt de Colonia nomine sortirentur: quumque sors Hippo-
 cli Cumæo obuénisset, is nomen vrbi à patria sua imposuit. etsi sint qui
 nomen vrbi *ἀπὸ τῶν κυμάτων*, id est a fluctibus, factum contendant. Amœ-
 nissimus hic totius Italiæ tractus est, & quasi naturæ certatis miraculum
 quoddam, varijs passim lacubus fluminibusque distinctus. Vultur-
 nus ad ortum, in meridiem Glanis fluentes, totum hoc spatium in pe-
 ninsulæ formam amplectuntur: intus Lucrinus Lacus, sinusque eiusdem
 nominis: tum Acherusia palus poëtarum fabulis celebrata; qui ibi descē-
 sum ad inferos patere scripsere: & tepentes fontibus Baiæ, frequenti prin-
C cipum Romanorum secessu insignes. Inter hæc ipsa Cumarum vrbs
 ad mare, media inter Vulturnum amnem eiusdemque cum amne no-
 minis urbem & Misenum promontorium; ingens murorum ambitu
 complexa spacium. in medio eius editus cōsurgit collis; in eo templum
 Apollinis, a Dædalo (vt fama tenuit) conditum, quum iram Minois ex
 Creta fugiens, huc appulisset. Apparet vastus eodem in colle specus,
 vbi Sibyllam Cumanam vaticinari quondam solitam antiquitas pro-
 didit. Adpulisse & huc delecto a Græcis Ilio AENEAM ferunt; facto-
 que, vt mos erat, sacrificio, duce Sibylla ad inferos descendisse. Ha-
 bebat vrbs arcem insignem, & portum tutissimum; totumque hoc li-
D tus ostreis optimis abundabat. Ceterum quum Cumarum vrbs agri
 fecunditate & maritimis commercijs in magnam breui potentiam am-
 plitudinemque excreuisset: inuidia huius felicitatis ducti populi finiti-
 mi, in vrbs excidium conspirant. Ab Etruscis itaque; Daunijs, Um-
 brisque ad quingenta peditum & duodeviginti equitum millia arman-
 tur. Cum his copiis domo profecti, ad Glanem Vulturnumque; amnes
 castra locant. Cumani vicissim diuisa in tres partes iuuentute, vnā ad vr-
 bis præsidium, alteram ad tutandas naues reliquere: tertiam cum hosti-
 bus congressuri in aciem eduxere. sexcenti omnino equites erant, & qua-
 tuor millia peditum. cum tam exiguis copijs tantam hostium multitu-
 dinem

C V M A :

SIBYLLA
CUMANA.

BELLVM
CVMANO-
RVM CVM
ETRUSCIS.

dinem aggredi ausi, vicere. Hærebant enim multitudine sua Etrusci, se- A
que mutuo angusto loco constipati conculcabant, obterebantque: Cu-
manis ex aduerso, ne circumuenirentur, locorum angustia salutis fuere.
Peditatu itaque Etrusco nulla re egregie gesta in fugam conuerso, pug-
nam inde equitatus excepit; quum procella subito coorta, illataque cum
impetu in ora oculosque equitum Etruscorum, illos quoque re turba-
ros in fugam auertit. Insignis maxime fuit equitum Cumanorum ea
pugna fortitudo; & inter eos Aristodemi Malaci virtus præcipue eni-
tuit; ducem namque hostium præter alios non paucos primi nominis,
singulari certamine congressus occidit. victores Cumani, facto Dijs pro
victoria sacrificio, sepultisque honorifice suis qui pro patria pugna- B
nt ceciderant, in certamen deinde venerunt, cui potissimum ob rem fortis-
sime ante alios gestam corona deberetur. Potior ciuium pars, & maxi-
me plebs, Aristodemo eum honorem deberi contendebat. Contra O-
ptimates (penes quos tum summa rerum apud Cumanos erat) pro Hip-
pomedonte magistro equitum nitebantur. Ad seditionem postremo
res spectabat: vnde veriti qui e ciuibus ætate prouectiores erant, ne res ad
arma & cædes prolaberetur, auctores fuere ut utrisque corona decerne-
retur. Sopita ijs condicionibus discordia, Aristodemus deinceps plebis
partes in republica sequutus est. Vnde Optimates consilia eius suspecta
habentes, veriti que ne auctus potentia res nouare tentaret, quod hone- C
sto aliquo prætextu ipsum de medio tollerent, Aricinis auxilium contra
Etruscos, Aruntemque Porſenæ filium, a quibus obsidebantur peten-
tibus, populo persuadere ut duo millia auxiliariorum ex egentissimis se-
ditiosissimisque de plebe conscripta, ductu Aristodemi Ariciam veluti
ad certam internecionem mitterentur. Sed secus atque illi sperauerant
euenit. Aristodemus enim re fortiter atque feliciter gesta, Arunte ho-
stium duce sua manu in singulari certamine cæso, ac Etruscis in fugam
versis, atque ita Aricia graui obsidione liberata, quamplurimis magnifi-
centissimisque muneribus ab Aricinis donatus Cumas redijt, magna
cum ciuium gratulatione & promiscua multitudinis occurſu: atque D
uti multo cum verborum honore ac faustis acclamationibus, ita non
sine pari Optimatum inuidia exceptus atque in urbem deductus est.

Ceterum conciliatis sibi iam antea dum ab Aricia Cumas nauigat, cum
verbis tum muneribus, eorum qui secum in ea expeditione fuerant ani-
mis; adhæc adiuncto sibi priuatim comitate ac blandimentis, corruptis-
simo quoque militum ac manu promptissimo, si forte ad nouandum
Reipublicæ statum ipsorum opera uti cõstituiſſet: capta occasione, dum
coram frequenti Senatu de rebus a se ad Ariciam gestis verba facit, socij
facinoris & coniurati per confertam turbam irrumpentes, præcipuos quos-
que Opti-

A que Optimatum nihil tale expectantes interimunt. effractoque nocte insequenti carcere, tam eos qui rerum capitalium rei, quam qui ex Etruscis captiui in vinculis detinebantur, solutos ac libertate donatos, armis instruit: eorumque satellitio stipatus in publicum prodit, ac populo in concionem vocato, acri in optimates oratione inuectus, eosdem meritis ob tot in se iniurias atque insidias exsoluisse poenas dictitat: reliquis civibus se libertatem reddere, ac constituisse pari cum ceteris conditione in patria tranquillè vitam exigere. Inde cum agris diuisis, tum remisso ære alieno ac munificencia multitudinem vrbānam sibi conciliat. Ceterum quum tam ob agrorum diuisionem quam æris alieni remissionem tenuioribus a potentioribus se metuere diceret, arma vniuersa tam publica quam priuata in templis Deorum deponi hortatur, & persuadet, inde repetenda si quando opus esset. Quibus statim per suos satellites occupatis, perscrutatis insuper intimis domorū priuatarum penetralibus, si quid intus armorum occuleretur, quam plurimos e civibus præcipui nominis, maximè si quos sibi infensos atque aduersos credebat, interfici iussit: caussatus rebus nouis eos studere, armaque contra edictum apud ipsos fuisse deprehensa. Adhæc adiunctis priori satellitio nequissimis perditissimisque civibus, tum & seruis dominorum cæde pollutis, externum quoque militem ad duo millia mercede conducit. Rebus suis **C** ad hunc modum confirmatis, atque vniuersa ciuitate exarmata, liberè ac pro arbitrio Tyrānidem in quosuis exercere cœpit: bona interfectorum inter sceleris ministros diuidit: filios eorundem omnes vrbe excedere iubet; poena capitis constituta ni pareant: coniuges dominorum interemptorum seruis nubere compellit: reliquam iuuentutem vrbānam interdicto armorum vsu atq; exercitatione, molliter & ad omnem luxum ad vigesimum vsque annum institui curat. Verum enimvero quum iam diu summa felicitate Tyrannidem tenuisset; & res suas in tuto esse putaret, in senectute ultores scelerum Deos atque homines sensit, ab ijs, quorum ipse parentes necauerat, quosque in exilium eiecerat, in regia **D** oppressus, atque vnà cum liberis ac necessarijs interfectus. Ita liberatis a Tyrannide Cumanis summa rei ad Optimates rediit. Ceterum haud diu Cumanis otium fuit: Etrusci enim inito cum Pœnis fœdere, vix tum a Tyrannide respirantes aggrediuntur: terra Etruscus, mari Pœnus urbem circumfedit. Cumani cum se vndique premi viderent, opem Hieronis Senioris Syracusanorum Tyranni per Legatos supplices implorant. Haud vanæ fuere legatorum preces. classis enim statim ab Hierone in auxilium missa, animos Cumanis ad tentandam prælij fortunam fecit: magno animorum ardore vtrinque concurritur: & æquo diu Marte pugnatum erat, neutro inclinante victoria; cum tandem forti ac fideli Syracusanorum

ARISTO
DEMVS TY-
RANNI-
DEM APVD
CVMANOS
OCCVPAT.

CVMANI
ARISTO-
DEM TY-
RANNIDE
LIBERATI.

BELLVM
CVM Pœ-
NIS ET E-
TRVSCIS.

Ee

racusanorum

BELLVM
CVMANO
RVM CVM
CAMPA-
NIS.

CUMA A
CAMPA-
NIS CAP-
TABORVN-
DEM CO-
LONIA
FACTA.

COLONIA
A CUMA-
NIS DE-
DUCTAE.

CVMANO
RVM ER-
GA ROMA-
NOS FIDES.

CUMA A
PARNIS
OBSESSA

racusanorum opera, fufis fugatisq; nō sine magna clade hostibus Cuma- A
nus superior euasit. Florere inde rursus Cumanorū res auctis diuturna
pace opibus cœperat; quū nouū illis cum Campanis socia amicaq; prius
gente bellum oritur. Causa belli in incerto est: hoc constat, priores in-
tulisse Campanos; ac Cumanos prælio superatos fugatosq; atq; intra vr-
bem compulso, terra, mariq; circumfedit: ac tandem post longā obsi-
dionem ciuib; nequicquā resistētibus, vrbe per vim potitos: spoliata-
que & cædibus promiscuis exhausta, colonis ex suis in eam conscriptis
incolendam dedisse. Ceterū Cumanorum, antequam in Campano-
rum potestātē peruenirent, potentiā testantur Colonia ab illis deducta.
Primiū Parthenopæ ab illis condita, ab Sirenarū vna, quæ ibi sepulta e- B
rat, sic dicta. Eam quum postmodū Athenienses, vnā cum Chalciden-
sibus occupassent; nomen eius in Neapolim mutarunt. Tum Dicæar-
chia altera Cumanorū colonia; qua pro Emporio vsi sunt; quæ post Pu-
teoli appellata est. Ceterū Campani cū Cumas a se occupatas nouis
colonis habitandas dedissent, etiam reliquias Cumanorū quæ cladi su-
perfuerant, in societātē vrbis agriq; receperunt: & summa concordia re-
publicam administrantes, in vnū quasi corpus coaluere. hinc factum vt
multa vetusti ritus argumenta apud Cumanos perseverarent, Campanis
nihil mutantibus. Egregia Cumanorum erga Romanos fides bel-
lo Punico secundo enituit. Nam quum vniuersa penè Campania a Ro C
manis ad Pœnos atq; Hannibalem defecisset, initio ab Capua facto; Cu-
mani vt idē facerent, nec promissis nec minis Campanorum adduci po-
tuere. Campani itaque quod minis promissisq; non poterāt, dolo ten-
tarunt, sed frustra. Cumani enim fraudē suspicati, dissimulato tamen se
quidquā sibi a Campanis metuere; postquā Sempronii Gracchum Con-
sulem, qui id tēporis ad Linternum castra habebat, de Cāpanorum con-
silio certiore fecissent, eiusdē Consulis opera adiuti, non solū Cam-
panorum insidias euasere: sed dispositis in contrariū insidijs, ac noctu im-
pressione in castra Campanorū facta, incautos improvisosque aggressi,
Campanorū ad duo millia cecidere, captis vnā cū ipso duce Mario Alfio D
signis militaribus triginta quattuor. Hannibal Campanorū sociorum
clade intellecta, precibus eorundē fatigatus, vastato latè agro Cumano,
castrisq; mille ab vrbe passibus communitis, Cumas omni apparatu op-
pugnare instituit. Verū Cumani cum proprijs viribus subnixi, tum
& Romanorum præsidio adiuti, disturbatis incensisque Pœnorum ma-
chinis, facta subitò vnā cum Graccho Consule duabus portis eruptione,
fufis fugatisque in castra vsque Pœnorum stationibus, cæsisq; mille qua-
dringentis, Hannibalem obsidionem soluere cogunt. Cumanis fini-
to bello Punico petentibus a Romanis permissum, vt publicè Latinè lo-
querentur:

- A** querentur: utque; praekonibus eorum Latine vendendi ius esset. Cumanam quoque rem per praefectos a populo Romano missos administratam fuisse inuenio. Bello etiam Marsico, quod a multis Italicum appellatur, Cumani Romanos summa fide iuuere: nihilque ab illis omissum quod a bonis & fidelibus socijs praestari posset. Post Iulij tamen Caesaris caede, cum M. Antonius, C. Caesar Octavianus, qui post Augustus appellatus est, & M. Lepidus Triumviri Reipublicae constituendae maximam penes & fertilissimam Italiae partem veteranis suis, post bellum Philippense in victoriae praemium assignarent; ager quoque Cumanus viritim in iugeribus veteranis diuisus est. ipsaque; vrbs Cuma, ciuibus vrbe agrisque; pulsis, iussu Augusti colonia facta est. nulla praeteritorum in populum Romanum meritorum aut officiorum ratione habita. Celebratur naualis Caesaris Augusti cum Sex. Pompeio ad Cumas pugna; qua grauissimam Augustus cladem accepit; maxima nauium parte capta aut depressa. Ceterum ut de Cumanorum numismatibus ac symbolis in iisdem expressis aliquid subiungamus; Conchile illud quod in primo, tertio ac quarto spectatur, muricis operculum esse existimo; ideo a Cumanis signatum, quod Murices ad sinum Baianum laudatissimi, si quid Horatio credimus, capiebantur: aut certe quia purpurissimum e purpuris circa haec litora collectum a Plinio commendatur. In auersa parte Paguri siue alius cuiusquam e cancrorum marinorum genere caput cum prioribus pedibus sine chelis adparet: Pagurus autem veteribus prudentiae & sapientiae symbolum fuit: atque hac de causa e collo Ephesiae Dianae olim suspensus fuisse proditur: & Paguri exsuijs Dianae caput ob similem causam in Bruttiorum numismatibus esse ornatum suo loco referemus. Paguro sapientia tribuitur, quia verum, quum crustam exsuerit, & aculeis, armisque suis spoliatum se senserit, lateat; viribusque suis diffusus nullos aggrediatur; donec testam nouam eamque iam indurata recuperarit: Prudentia etiam vititur, in excutienda grauiore testa, si quid Oppiano credimus. quum enim tempus appetit, huc & illuc tanquam furis incitatus fertur, alimenta persequens; ut ex pleniori victu facta ad corporis molem accessione, testa disrumpatur. Traditur quoque Pagurum musicam amare, & ea delectari: ipsumque praecipue vim Lunae sentire, qua crescente succulentior fiat & melior: atque ob id lunae; ob Musicam vero Apollini sacrum haberi. Adparent in duobus postremis numismatibus capita Sybillae Cumanae, cuius ob vaticinia celebris admodum apud priscos memoria est. Cumarum longitudinem Ptolemaeus xxxix. partium cum triente, latitudinem xli. s. ponit, & Linternum Urbem Scipionis Africani secessu notam, sextante partis quam Cumas orientaliorem: quam tamen alij ultra Cumas in occidentem transponunt. Linternum

CUMANVS
AGER VET-
TERANIS
DIVISVS.

PAGURVS

inter praefecturas, quas Praefecti suffragijs a populo creati administrabāt, A
a Festo refertur. Coloniam civium Ro. eò deductam eodē anno, quo
& Puteolos, Liuius prodit. Frontinus eam inter colonias militares ab
Augusto deductas recenset. Vulturum colonia ad Vulturni fluminis
ostium erat: eam Ptolemæus septunce quā Cumas orientaliorem, quin-
cunce australiorem facit. Ultra Vulturum fluuium Gaurus mons ad
ripam vsque Liris orientalem pertinebat. Huius montis pars occiden-
talis Gaurus; orientalis & iuga eiusdem Massicus; septemtrionis Falernus
dicebatur. Falernus ager eius montis ad Septemtrionem decliuitate
porrigebatur. vinum, quod summis collibus nascebatur, Gauranum;
quod mediis, Faustianum: quod imis, Falernum vocabatur. ultra Faler- B
num agrum, vescinus ager erat, a Vescia Campanorum opido dictus,
quod nomen in Annalibus Liuij frequentissime deprauatum est. Ve-
stini enim Sabinis ad ortum proximi erant; vt Vescini Capuanis & Si-
dicinis.

ΣΙΝΥΕΣΣΑΝΩΝ.

SINUESSAM, quæ antea Græcæ originis vrbs Sinope vocata fuit, a
sinu Serano ad quem sita erat dictam fuisse, boni in primis aucto-
res Liuius & Strabo prodiderunt. Sinopes quidem nominis non- C
nulli originem repetunt a Sinope Pontici maris vrbe: verum qua oc-
casione (an nominis similitudine decepti incertum) non referunt.

Ceterum quod ad Sinuessam pertinet, eius coloniae deducendæ caus-
sam Samnites præbuerunt, qui Ap. Claudio Cæco II L. Volumnio II
Coss. per Vescinos in Campaniam agrumque Falernum transcendērant,
ingentemque prædam fecerant. Volumnius enim consul Samnites
præda impeditos oppresserat, & Campaniæ agros ab hostili impetu libe-
ratos populo R. asseruerat. Placuit itaque vt duæ Coloniae circa Faler-
num & Vescinum agrum; vna ad ostium Liris fluuij, quæ Minturnæ
dicta est, (de quibus paullo post acturi sumus) altera quam nunc descri- D
bimus in saltu Vescino Falernum contingente agrum deducerentur.

Tribunis pl. negotium datum erat, vt plebiscito P. Sempronius Prætor
Triumviros colonis in ea loca deducendis crearent. nec qui nomina da-
rent facile inueniebantur: quia in stationem se propè perpetuam infestæ
regionis, non in agros mitti rebantur. Velleius eam proximo demum
anno, Q. Fabio Maximo Rulliano v. P. Decio Mure qui se deuouit IIII.
Coss. quarto & vicesimo anno ante bellum cum Pyrrho rege gestum,
Sinuessam fuisse deductam & Samnitibus oppositam scribit. Ceterum
bello Punico secundo, quum Hannibal a Casilino ad aquas vsq; Sinues-
sanæ

SINUESSA
PRIVS RI
NOPE DI-
CTA.

SINUESSA
COLONIA

AQVAE
SINUES-
SANÆ.

- A** fanas populatum excurreret; agrosque ac villas Sinuessanorum vreret; ita vt omnia iam belli cladibus flagrarent, neutiquam is terror Sinuessanos a fide dimouere potuit. Calidas in agro Sinuessano aquas, easque heceticis & phthificis saluberrimas Strabo & Plinius testantur. addit Plinius easdem feminis sterilitatem; viris insaniam abolere. Huius quoque rei causa Tacitus Claudium Cæsarem, paullo antequam desisset morari in terris, aduersa valetudine correptum, vt vires reficeret, cali eius mollicia & salubritate aquarum, Sinuessam profectum scribit: forsan quoque in eam spem inductus, vt aquarum beneficio sese a stultitia, qua notatur, liberaretur. Quod si rerum abditarum symbolis quidquam
- B**tribuendum sit; opinari licet hac de causa Pagurum, quem iam sapientiae notam esse ostendimus, etiam in Sinuessanorum numismatibus expressum; vt in altera parte Testudinem lutariam salubritatis symbolū. Testudinem enim medicinae periti heceticis in potu dant, tum ad refrigerandum, tum ad alendum: carnes verò cum hordeo coctas phthificis vtilis scribunt. nisi vtrumque ad vrbis situm referre malimus: videlicet quod maritima sit Pagurum, quod ad saltum sita & aquis dulcibus abundet, testudinem, vt animal Amphibium signasse. Sinuessanos victoria aliqua nauali, cuius apud nos obscura memoria est, potitos argumento esse possit, Neptunus tridenti suo insignis curru triumphali qui in
- C**altero nummo spectatur: aut certe eundem ipsis pro Deo tutelari cultū fuisse, Sinuessanos etiam si maritimi essent, sacro sanctam tamē vacationem, quum hostes in Italia essent non habuisse, Senatus consulto declaratum fuisse Liuius prodit. Obseruo quoque in libello Coloniarum Sinuessam inter Colonias militares in hæc verba recenseri: Sinuessam muro ducta: iter populo non debetur: ager eius in iugeribus, limitibus intercis, militibus est adsignatus. Exstat & vetusta inscriptio, quo mulsum & crustum & cæna Colonis Sinuessanis. ex testamento L. Pappij Pollionis præbenda præscribuntur. Ptolemæus Liris fluuij ostio particulæ vnius sextante orientaliorem; vncia verò Septemtrionaliorem ponit.
- D**huic namque xxxiix. s. partium longitudinem; xli. partis cum triente latitudinem adscribit. Liris ostium longitudine xxxiix. partium cum triente; latitudinem xli. cum quadrante describit. Strabo qui Augusti æqualis fuit, tradidit maritimam Latij oram vsque ad Sinuessam fuisse suo sæculo protensam; nec diuersa ab eo Plinius tradit. Liris quidem e Vestinorum agro & Apenninis collibus originem ducit, atque in mare Tyrrhenum ad Minturnas adfertur.

SINVESSA
COLONIA
MILITARIS

MINTURNENSIVM,

A

MINTVR
NAE AV-
SONES.

MINTURNAS Aufonum fuisse urbem, Aufones autem Auruncos propriè dictos in Tzetis græca historia inuenio, inter Volscos & Campaniam sitos. Minturnas tamen etiam Samnitium fuisse prodit Stp hanus. has Liris interfuit: supra eas Fregellæ; supra fregellas Arpinum, supra Arpinum Sora, omnes ad Lirim teste Strabone. Lirim prius Glanicum fuisse vocatum nonnulli scribunt. Ad huius ripas lucus erat & templum deæ Maricæ non longè a Minturnis dictum. Marica vxor Fauni fuit: eamque pro Dea litoris Minturnensium fuisse cultam Honoratus testatur.

MARICA
DEA.MINTVR-
NAE CO-
LONIA.MINTVR-
NAE COLO-
NIA MI-
LITARIS.

Coloniam Minturnas eodem anno esse deductam; quo & Cassinum M. Valerio Maximo, P. Decio Mure Coss. Liuius libro nono prodidit: decimo tamen scribit, istud xvii. annis, aut (sicuti in Sinuessâ meminimus ex Velleij auctoritate) xviii. tardius factum fuisse. Minturnas Coloniam militarem a C. Cæsare deductam Frontinus scribit.

Ceterum bello ciuili Mariano, quum Sulla armatus Marium & eius factionem vrbe expulisset; equitesque Sullani ipsum persequerentur, ut vitæ suæ consuleret in Minturnensium paludibus se condidisse scribitur: atque inde equitum strepitu territus emergensque, deprehensus & Minturnas abreptus est. Minturnenses quod tanti viri dignitatem reueriti ipsum incolumem dimiserint & officijs quoque fugientem persecuti sint meritò laudantur. Quo autem modo Minturnæ cum alijs duobus Aufonum, oppidis Aufonia & Vescia per prodicionem principum aliquot iuuentutis in potestatem populi Ro. peruenerint, apud Liuium videre est libro ix. Portis enim per insidias occupatis eadem hora, eodemque consilio tria oppida capta sunt: & quia ducibus absentibus imperus factus fuerat, promiscuis in ciues cædibus sæuitum est, deleta vniuersa ferè ad internecionem Aufonum gente. In Aufonum itaque regionem cædibus exhaustam Latinorum gentem inmissam, atque inde Latium nouum fuisse appellatam verisimile est. quod acci-

LATIVM
NOVVM.

AVSONIA.

VFENS FL.

disse opinor inter bellum Tarentinum & Punicum primum. Ea fuit olim gentis Aufonum celebritas, ut ab iisdem, teste Dionysio & Strabone, tota Italia a Græcis Aufonia diceretur, & mare Aufonium, quod postea Thyrrenum. Porrigitur in mediterraneis campus Pontinus, quam regionem antiquissimis & multis ante conditam urbem temporibus, Mutianus testante Plinio xxiii. urbibus frequentatam prodidit. Aufonibus nomen fuisse factum ab Aufone Vlysis & Calypsus filio Festus memoriæ proditum reliquit. Paludum Pontinarum frequens etiam apud scriptores mentio est. has duo flumina efficiebant: quorum præci-

B

C

D

A præcipuum Vfens erat; quod & Vfentina tribui nomen dedit; ut Festus & Lucretius testantur, & Latium nouum a veteri distinguebat. Obseruo a M. Cornelio Cerhego Consule eas paludes fuisse siccatas, & ad agriculturam diuisas.

VFENTINAE TRIBUS.

AXVRITANORVM.

TARACINA quæ Volscorum lingua Axur dicebatur in Pontinis paludibus sita erat. Axuris nomen & numismata exprimunt, & Seruij ratio cum eisdem congruit: Volscos videlicet Iouem Axurium coluisse quasi dicas imberbem & *ἀξυρον* hoc est qui barbam non raderet, *ἔξυρον* namque nouaculam Seruius interpretatur. & certè numismata Axuritanorum Iouem imberbem ostendunt; sicuti Minturnensium, barbaturum & Latialem. Ceterum quod ad Volscos pertinet, ij serè mare versus ultra & citra Vfentem opida Axur siue Taracinam (quam a situs asperitate Trachiniam fuisse dictam Strabo testatur) Antium & Sueflam Pometiam (ut cetera opida hîc omittamus) tenuerunt. Volscos primus ut Dionysio placet, bello prosequutus est Ancus Rex. at Liuius secus; qui Volscis a Superbo rege primùm arma illata scribit. At commotus semel ab eodem Volscorum populus arma ad ducentos annos sumsit: nec quies fuit aut pax nisi per interualla & infida: æmulatione enim inuidiaque in populum Romanum ita acriter flagrabat, inimicitiaque & hostilitatem ea animorum pertinacia exercuerunt, ut præter Tarquinium Superbum regem tribus Dictatoribus & septem consulibus triumphis & duobus Consulibus Ouationis materiam præbuerint. Axuritanos autem in populi Ro. potestatem a C. Valerio Potito & C. Seruilio Ahala, qui Tribuni militum cum Consulari potestate erant, per expugnationem esse redactos obseruo: & opidum vetere fortuna opulentum militibus ad direptionem datum. Additur ob hanc potissimum victoriâ Senatū decreuisse, ut stipendium miles de publico acciperet; quum ante id tempus de suo quisque eo munere functus esset. Anno inde octogesimo L. Aemilio Mamercino, C. Plautio Proculo Coss. Axur siue Taracinam trecenti in coloniam missi sunt, & bina agri iugera acceperunt: neque postea, etiam si maritimi Coloni essent, sacrosanctam vacationem tenuerunt.

TARACINAE AXVR.

IUPITER AXVR.

Volsci.

AXVRITANI IN POSTERITATE TEMPORIS ROMANI REDACTI.

COLONIA AXVR DEDUCTA.

AMYCLÆ.

Inter Caietam & Taracinam oppidum Amyclæ erat, a Laconibus qui in comitatu Castoris & Pollucis erant conditum: qui quum tumultuosis & vanis de hostium aduentu nuncijs aliquoties perturbarentur; interdixerunt, ne quis nouarum rerum nuncijs esset. Ceterum quum seriò hostes superuenientes eos oppressissent, silentium imperatum ipsis fuisse

fuisse exitiosum scribitur. Taracinæ longitudinem Ptolemæus xxxvii. A partium cum dodrante; Latitudinem quadraginta vnius partis cum quadrante posuit. Ultra Taracinam Circeium promontorium & Circeij vrbs erat, inde Antium.

ANTIATVM.

ANTIVM Albanorum Colonia.

ANTIVM
AB ALBA
NIS CON-
DITVM.

FORTV-
NA AN-
TIATVM.

BELLVM
INTER
ANTIA-
TES ET
ROMANOS.

ANTIVM Volscorum Metropolis, originis suæ auctores Albanos & Ascanium AENEÆ filium habuit, sunt qui ad Tuscos primordia vrbs referant. Sita erat vrbs, in rupe ardua, amœno in mari prospectu, Ceterum portu carens: donec Nero Imperator Colonia Veteranorum eò deducta, portum ornatissimum ibi construendum curaret. Colebatur apud Antiates, summa cum religione, pro tutelari vrbs numine Fortuna. Huic Dææ templum intra urbem ædificatum erat vti ornatissimum & opulentissimum, ita & certa oraculorum fide celebre. Auxit admirationem prædicta C. Caligulæ Cæsaris cædes, nominato etiam percussore quæ mox insequuta est. Mos erat ijs qui Deam consulerent vt eius simulachrum promouerent, atque ita inter mouendum responsum reddebat. Primum Antiatibus cum Romanis bellum fuit anno ab vrbe condita ducentesimo sexagesimo Sp. Calsio Viscelliano, & Postumo Cominio Aurunco Coss. animum faciebat Antiatibus ad Romanos bello laceffendum discordia secessusque plebis in Sacrum montem; ad delendum itaque nomen Romanum cum cæteris Volscis conspirant, atque agrum Romanum, incursionibus populantur. Ceterum Romani conciliatis inter se plebe & patribus, ac missis cōtra Antiates cum Postumo consule legionibus, fusis fugatisque; Antiatibus Longulo opido, in quod se ex fuga Antiates receperant, per deditionem potiuntur. Inde capiunt Coriolos, quò se maior Antiatum ac Volscorum multitudo receperat. Hac clade fracti pacem petière Antiates, Volsci que reliqui. Ceterum non diu eam seruarunt. Consilio enim & instigatione Accij Tullij Volscorum principis, ductuque atque opera Cn. Martij (qui a captis nuper sua potissimum virtute Coriolis, Coriolani nomen assequutus fuerat) occupatis in Latio & finibus agri Romani compluribus, tum Romanorum colonijs, tum sociorum opidis ad ipsam usque urbem Romam copias duxere: remissisque atroci cum responso non solum legatis Romanorum, sed & sacerdotibus qui infulati & supplices ad castra Coriolani pacem petētes venerant: haud prius legiones agro Romano abductæ sunt; quàm matronæ Romanæ vnà cum coniuge

A coniuge ac matre Martij Coriolani missæ eundem patriæ reconciliarēt. Posthæc occiso Antij per seditionem Martio Coriolano a multitudine populari, quàm Accius Tullus motus invidia rerum ab ipso gestarum in Martium concitarat, ipsoque Accio haud multò post cum omni penè exercitu a Romanis cæso, Antiates & reliqui Volscorū non sine frequentibus ac magnis suorum cladibus, bellum cum Romanis traxere; factis subinde in agrum Romanum incursionibus; donec T. Quinctius Barbatus consul admoto ad Antium exercitu quò Volscorum multitudo metu Romanorum sese receperat, urbem per dies aliquot obsessam in deditionem acciperet. Antio capto Romani ad Coloniam eò deducendam Triumviros creant, T. Quinctium, A. Verginium, & P. Furium: iussi nomina dare, qui agrum accipere vellent, adeò pauci dedere, vt ad explendum Colonorum numerum etiam Volsci adderentur. Verùm enimuerò cum colonos (quia minor pars ciuium Romanorum erat) vel per se parum fidos, ciues insuper & indigenæ qui post Antium deditum ad AEquos & aliò confugerant, in patriam reuersi, sollicitarent, & a Romanis abalienarent, factum est vt Antiates sæpius rebellarent, & imperium detrectarent, hinc missis identidem a Romanis cum exercitu nunc consulibus, nunc alijs magistratibus, ad castigandam vindicandamque Antiatum perfidiam, capto sæpius tum ipso Antio, tum Satrico, quò se subinde Antiates recipiebant, pluribus triumphis, tam de se, quam de Volscis alijsque gentibus socijs & confederatis materiam præbuere. Noua posthæc Colonia ab Romanis Antium deducta est; Antiatibusque permissum, vt & ipsi si vellent, coloni adscriberentur: ijsque ius ciuitatis Romanæ datum est: naues tamen ademptæ, interdictumque mari Antiatibus. Hic finis rebellandi Antiati populi fuit; mansitque eorum deinceps inconcussa erga Romanos fides. Bello ciuili Mariano ingentem calamitatem vrbs accepit, Mario per vim capta; multaque crudelitate in ciues sæuitum. Natum Antij C. Caligulam Cæsarem testatur in eius vita Suetonius; dilexisseque eum hanc urbem præter reliquas: ita vt si diutius superuixisset, sedē imperij eò trāslaturus crederetur. Nero autem Cæsar captus amcenitate loci, Antiatibus immunitatē dedit, & Colonos eò ex milite Prætoriano adscripsit: portumque ibi operis sumtuosissimi fecit. Xenagoras apud Dionysium auctor est, Vlyssis & Circes tres fuisse filios: Romū qui Romam; Antium qui Antiū; Ardeam, qui Ardeam vrbes tres datis ijsdem de sese nominibus condidissent. Antij longitudinē apud Ptolemæū xxxvi. partibus cū dodrante; latitudinē xli. partis cum triente scriptā obseruo. Hinc ad Tiberim vrbs Ostia duobus & triginta millibus distabat; quam decimosexto ab vrbe miliari in ora Tiberis Ancus Martius condidit, deductis in eam colonis.

ANTIUM
COLONIA
ITERVM
A ROMANIS
DEDUCTA

OSTIA

ROMANORVM.

A

ABORIGINES.

PELASGI.

EVANDER.

FAVNVS
REX.

HACTENVS oram Italiae maritimam inter Neapolin & Ostiam
 vrbes obuiimus: nunc aduerso Tiberis tractu progressi sedem vr-
 bis, terrae marisque olim principis, populosque qui Latium verus ante-
 quam Roma conderetur incoluerunt, paucis enumeraturi sumus: vt cō-
 stet & Romanos origine Graecos esse. Memoriae proditum est, primos
 omnium qui Latium eaque loca in quibus vrbs cōdita est incoluerunt,
 Siculos fuisse barbaros & indigenam gentem: eosque Aboriginum ar-
 mis sedibus suis expulsos, in Sicaniā nauigasse, insulamque in potesta-
 tem redactam Siciliā a se nuncupasse. Aborigines verò Gracam fuisse
 se gentem ex OEnotriis Graecis oriundam XVII. enim ante Troiana bel-
 la aetatibus; (aetatem autem Dionysius XXVII. annis metitur; vt hic anni
 componantur, CDLX.) Arcades OEnotro & Peucetio ducibus ex Arca-
 dia in Italiā commigrasse. OEnotrij qui a Graecis Aborigines dice-
 bantur, primi omnium fuerunt, qui ex peregrina gente Latium tenuerunt,
 a montanis sedibus, vt eas colere Arcadibus mos fuit, Aborigines
 dicti, si quid Dionysio credendum est. & si sint, qui Aborigenes Italiae
 indigenas, quasi sine origine dicas nuncupatos prodant. Nonnul-
 li quasi Aberrigines, veluti erronei & incertis sedibus vagos nuncupatos
 malunt: nobis tamen Dionysij auctoritas praeceteris placuit. Annis
 ante bellum Iliacum ferè centum, Pelasgi ex Thessalia pulsi in Italiā ve-
 nientes, OEnotrijs adiuncti & iure cognationis excepti, omnes com-
 muni nomine Aborigines appellati sunt. Pelasgi e Peloponneso & Ar-
 gis oriundi, nomen a Pelasgo Iouis & Niobes filio eorum rege accepe-
 rant. Ceterum non admodum diuturna fuit Pelasgorum gentis pro-
 pago in Italia: quinquagesimo namque postquam appulerant anno, ob
 oracula neglecta multis magnisque calamitatibus oppressa defecit: eo-
 rumque vrbes habitatoribus desertae, a Tyrrhenis postea occupatae sunt:
 qua ratione factum est, vt saepius Pelasgorum & Tyrrhenorum nomina
 apud antiquissimos scriptores indistinctè accepta fuerint. Sexagesi-
 mus ante bellum Troianum annus agebatur, quum Fauno in Aborigi-
 nibus regnante, tertia Graecorum ex Peloponneso classis, ex Palantio vrbe
 Arcadiae duce Euandro Mercurij & Themidis nymphae (quae & Car-
 menta dicebatur) filio, in Italiā nouas quasitum sedes venit: qui a Fau-
 no hospitaliter excepti, locoque ijs & agris, vbi vrbs postea condita est,
 assignatis, condito propè Tiberim Carmentae hortatu oppidulo monte
 munierunt, quem Palantium ab vrbe ex qua oriundierant appellarunt.
 Postea corrupta voce Palatium nominatum. Quarta inde Arcadum
 classis Hercule duce in hanc Italiae partem venit: hic Hispania domita in
 patriam

- A** patriam reuertebatur, Arcadum pars maior, aut senio aut longo labore cōfecta, aut alias ob causas missione impetrata in Italia remāsit; quæ Capitolino colle (is tunc Saturnius dicebatur) munito, opiduloque condito ibidem cōsedit. ijs admixti erant plerique Troiani, qui sub Laomedonte bello Iliaco priore ab eodem Hercule captiui facti fuerant. Atque hi rempublicam suam separatim aliquandiu administrabant: ceterum haud multo post, victum, leges, ac sacra cum Aboriginibus communicantes sicuti Arcades, & prius Pelasgi fecerant, vno omnes nomine Aborigines appellati sunt. Præerat Aboriginibus quum Hercules in Italiam descenderet, Faunus e Marte, vti credebatur, genitus, Arcadibus verò Euander. Verum postquam Hercules Cacum qui Arcadum agros latrocinij infestabat, confecisset; diuinos ab Euandro honores ex Carmentæ oraculo consequutus est: hæsitque eius sacrificij ius, & Græcanico ritu curatio, apud duas nobilissimas eius sæculi gētes Potitiam & Pinariam; idque ex Herculis instituto ita tamen vt Potitij inter collegas Pinarijs potiores essent. Post Herculis ab Italia digressum annus agebatur quinctus & quinquagesimus; quinctus verò & tricesimus ex quo Latinus nō Fauni vt opinabatur, sed Herculis filius (a quo Aborigines omnes paulldante Troiæ euerfionem Latini sunt vocati) apud Aborigines regnum administrabat, quum Aeneas euerfa patria in Laurentem agrum non longè a Tiberi appulit; fædereque cum rege Latino percusso, filiam ipsius nomine Lauiniam, regni heredem in vxorem accepit. E cuius posteritate, idque stirpe decimasexta, Romulus & Remus gemini vrbs Romæ conditores prognati sunt. Hos vti scriptores prodiderunt, primum editos Amulius Rex, qui fratrem suum Numitorem (e cuius filia Ilia, a Marte vti credebatur in somno compressa, gemelli prognati fuerant) regno per vim deiecerat; in Tiberim mergendos proijci iusserat. Verum vi fluminis ad Palantij mōtis radices eieci, a Lupa (si quid antiquitati creditur) aliquandiu enutriti sunt; donec a Faustulo pastore regio colligerentur. Hoc quoque ab Dionysio traditur, Arcades victoriæ fanum in Palantini montis vertice exstruxisse; Victoriā autem vti est in fabulis Arcadum, Palantis ex Lycaone nati filiam fuisse: & honores quos tunc habebat apud homines, Minerua iubente consequutam; quod cum hac dea simul educata fuerit. Quin & Neptuno Hippiō siue Equestri Festum instituisse, quod Hippocratia Arcadibus, Latinis Consualia dicebatur. Atque hæc paulld altius de prima vrbs origine a nobis repetita sunt, vt aliqua veterum auctoritate, eorum numismatum rationem quæ Romanorum inscriptionem præferunt, & profitentur fulciremus. Ceterum diu admodum nos torfit quid de ijsdem constitueremus, vsque adeo vt eadem tanquam adulterina ex or-

SATVRNVS
MONS.FAVNVS
REX.LATINVS
REX.VICTOR
RIA.

HIPPOCRATIA.

dine numismatum mouenda nonnunquam statueremus; potissimum A
quod ea Græco artificio peritissimè etiam argento cælata videremus:
quum constet Romanos rudi ære vsque ad Seruij Tullij tempora vsos:
inde nota pecudum, vnde pecunia dicta sit, signatum fuisse. Argen-
tum verò annis demum quinque ante bellum Punicum primum signa-
tum Plinius testatur; notas autem argenti bigas atque quadrigas fuisse:
vnde bigati quadrigatique dicti: quemadmodum æris ex vna parte Ia-
nus Geminus, ex altera prora siue rostrum navis: ita vt ea quæ hic repræ-
sentamus numismata neutiquam Romana videri possint. Quare
quum diu quid hîc statuendum esset animo fluctuarem, hæc tandem
nobis haud improbabilis visa est coniectura, eadem olim ab aliquo an- B
tiquitatis peritiore, non minus ingeniosè quàm artificiosè excogitata &
procusa, vt originem quam Romani a Græcis ducere vel credebantur,
vel videri volebant ijsdem exprimeret. Non desunt qui prodant, vr-
bem ipsam ab initio Valentiam a Latinis dictam fuisse; Euandrum au-
tem postea Græcè Romam nominasse. Arcadum namq; dux Euan-
der, vt meminimus, ex Arcadia profugus, litteras Græcas Latinis dedit:
quanquam alij id Carmentæ matri Euandri attribuant: eamque ob hoc
beneficium inter deas & fatidicas esse relata. Ne hæc quoque aliena
ab historia aut prorsus absurda fuerit coniectura, auctorem horum nu-
mismatum vt Hippocratia Arcadiæ Festa, siue cōsualia Romanis dicta C
symbolo aliquo representaret, equi caput & equum expressisse: Itidem
& Mineruam Galeatam siue Palladem parte aduersa, victoriā verò
auerſa signasse; vt victoriæ Palantis filiæ, quæ vti supra memorauimus
Mineræ iussu colebatur, rationem haberet. Herculem quoque Græ-
cum cui ex ipsius instituto sacris operabatur, aduersa parte cum claua &
exuijs leonis expressit; vt auersa Romulum & Remum gemellos ab
hubere lupæ pendentes. Hactenus itaque rationem coniecturæ no-
stræ cum historia congruentem composuimus: quod si cui propiora his
aut certiora assequi contigerit; vt ea quoque eodem candore imparti-
ri dignetur rogamus. Ceterum quod ad vr̄bis ab AEquatore distan- D
tiam, siue latitudinem pertinet, eandem duabus vncijs quam
Ptolomæus collegit, aut etiam Gnomonica ratio ex Trian-
gulorum doctrina patiatur, minorem artificium ob-
seruatio hoc nostro seculo deprehendit. nos e
Latia in Campaniam Suesani quorum
numismata proximè sequun-
tur reuocant.

ROMA VA
LENTIA
PRIVS
DICTA.

SVESA

SVESANORVM.

A

SVESA ad Massicum Campaniæ montem sita erat; de cuius origine, ut nihil satis certi ab antiquitate (quantum enim perscrutari potui) memoriæ proditum est; ita frequens eiusdem in historijs & a prima

SVESA.

ferè urbis origine mentio est; eiusque cognomen varia. Suesam namque Pometiam Superbum regem Volscis per vim eripuisse; atque, ut urbis tunc opulentiam intelligas, ex diuendita præda XL. talenta auri argenti que confecisse, Liuius auctor est. Iterum Ap. Claudio Pulchro & P. Seruilio Isaurico Cofs. Volsci subitis Romanorū armis victoriæque

SVESA
POMETIA.

B

perculsi, primū obsides trecentos a Cora & Pometia tradiderunt; mox ad arma conuersi & prælio victi Pometiam opidum amiserunt; cuius præda milites ab inopia recreati sunt. Pometiani direpti dispoliati que ut quidam scripserunt, sese Suesam habitatum contulerunt; quorum accessione Suesam cognomento Pometiam vocatam credunt. Atqui istorum opinionem Liuius a tempore coarguit, qui Suesæ illud cognominis tribuit Superbo regnante. Ceterū C. Sulpicio Longo, P. Aelio Pato Cofs. quum inter Sidicinos & Auruncos bellum esset exortum, Aurunci que a T. Manlio Torquato Consule in deditionem accepti, nihil deinde mouissent, auxilium a Romanis petierunt. Sed priusquam

AURUNC.

C

Consules ab urbe (Senatus enim Auruncos defendi iusserat) exercitum educerent, Aurunci opidum suum metu deseruere; profugique cum coniugibus ac liberis Suesam bellis prioribus detritam munierunt: quæ deinceps Suesa Aurunca ab Auruncis appellata est. Auruncorum verò opidum quod deseruerant, a Sidicinis deletum. Coloniam Latinam L. Papirio Cursore. v, C. Iunio Bubulco Cofs. Suesam Auruncam esse deductam Liuius memoriæ prodidit: id tamen Velleius biennio ferè tardius factum testatur. Lege Sempronia fuisse deductam; iterque populo non deberi Frontinus tradidit. Obseruo Suesam inter duodecim Colonias quæ bello Punico secundo imperiū populi Romani ab-

SVESA
AURUNCA
COLONIA
LATINA.

D

nuerint, & tributū militemque; unde darent se habere negauerint recenseri: quibus tamen sexto post anno per. s. c. imperatum est; ut quantū quæque earum coloniarum militum plurimū dedisset populo Romano ex quo hostis in Italia esset, eius summæ numerum peditū duplicatū daret, & equites centenos vicenos; si quæ eum numerū equitū explere non posset, pro equite vno tres pedites liceret dare. Exstat etiam nū antiqua inscriptio quæ in colonia Suesa ordinē Decurionum & Augustaliū & plebem memorat: quod argumento esse nonnulli existimant, Suesam quoque Coloniam sub Augusto militarem fuisse: quod tamē apud nullum quos equidem videre potui, scriptorum satis certò confirmatur.

SVESA CO
LONIA
MILITA-
RIS.

E f 3

TIA.

TIANVM
SIDICI-
NYM.

SIDICINI.

TIANVM
MUNICI-
PIVM.

TIANVM
COLONIA
MILITARIS.

TEANVM
APVLVM.

SIDICINI Suesanos sequuntur, quos Strabo e gente Oskorum fuisse putat: horum præcipui nominis vrbs erat Tianum cognomento Sidicinum dignitate præstans, & quæ secundam post Capnam magnitudinem tenebat, in via Appia sita. Ceterum ut & istius vrbs fatum & origo nobis ignota sunt; ita quæ de Sidicinis a nobis obseruari potuerunt, paucis repetemus. Sidicini itaque A. Cornelio Coss. M. Valerio Coruino III. Coss. armis Samnitium oppressi, quum ad Capuanos se contulissent, bellum excitarunt quod a Po. Ro. cum Samnitibus pro Capuanis gestum est. Capuani namque ab ijs in agro Sidicino fusi, se agros urbemque in fidem populi Ro. dederant. Ceterum biennio post quum Samnites icto cum Romanis fædere Sidicinis arma intulissent, Sidicini quod a Senatu repulsi essent; ad Latinos qui tum bellum populo Ro. parabant se contulerunt. Verum enimvero a T. Manlio Torquato Consule victi fugatique vnâ cum Latinis Sidicini, eidem consuli triumphum materiam præbuere. Postea & alio prælio vnâ cum Ausonibus qui arma cum Sidicinis coniunxerant, a Romanis superati, cum T. Veturius Calvinus & Sp. Postumius Regillensis Consules depopulatis Sidicinorum finibus, exercitum ad ipsa opidi mœnia admouissent, misso anno insequenti nouo aduersum ipsos exercitu, tandem cum Latinis & tota Campania in potestatem populi Romani venerunt. Obseruo Campanis post hæc ferè tempora ciuitatē sine suffragij latione datam; quo tempore suspicari licet & Tianum Sidicinum municipij iure donatum: nam etiam si auctores, quantum equidem obseruare potui, de tempore non prodiderunt, constat tamen diu ante legem Iuliam Tianenses ciuitate donatos, ac iure municipali vsos. argumento est, quod C. Gracchus in ea oratione, quàm de legibus promulgatis habuit, Tianum Sidicinum inter municipia refert; conquerens Tianenses tanquam ciues Romanos, a magistratibus Romanis verberatos. Tianum verò Sidicinum inter militares Colonias ab Augusto deductum, Frontinus testatur; & iter passuum LXXXV. populo deberi; agrumque eius limitibus metris assignatum fuisse. Ceterum ne quem illud quoque fallat; duplex Tianum Italiam habuisse auctores prodiderunt; vnum, cuius nunc mentionem fecimus, cognomento Sidicinum; alterum Teanum Apulorum, quod in mediterraneis Dauniorum Apulorum a Ptolemæo recensetur & a Plinio: ijque Teanenses, ne longè ab ijs in ortum distantes Canusini populationibus fessi, obsidibus L. Plautio Vennonii Consuli datis, in deditiōem Po. Ro. venerunt, ut Liuius prodit. Diodorus regionem omnem Dauniorum Apulorum populationibus vexatam

A xatam & Canusinos in fidē acceptos scribit. Nec de Tianensium vtro-
rumq; rebus quidquam aliud scriptum inuenimus. Ceterū quod ad nu-
mismata pertinet, primò quidē Apollo capite radiāte, auersa parte Luna
falcata gibberaq; , & cornibus singulas cōplexa stellas globum sinu exci-
pit. Altero, Mars galeatus & Gallus Martis ales exprimitur; cui supra
cristā granum tritici, fertilitatis ex agricultura symbolum, est adpictum;
quod potissimū effecit, vt Tianēsis Sidicinis istud numisma adscri-
beremus, quia Sidicinus ager frumenti præstantia, sicuti Apulorū olea-
rum cultu cōmendatur. Quod ad stellas vtrobiq; & varijs inde numis-
matibus adpictas pertinet, nonnulli eò referendum putant, quòd magna

B Græcia prius Hesperia dicta sit: Hesperū itaq; siue Vesperuginem, (quā
Venerem non sine ratione quidā opinati sunt) his nummis exprimi. Ve-
rū Ptolemæus, cui curæ fuit orbis habitati situm ab occasu, in ortū, &
decussatione ab AEquatore in Septemtrionē includere, Suesam Aruncā
de qua iam diximus, longitudine xxxix. partium cū besse; latitudinem
xli. partium cum quincunce describit: Tianū autē Sidicinū triente par-
tis Orientalius, quincunce septemtrionalius collocat: at Teanū Apulorū
duabus partibus cum besse versus ortum a Sidicino disiungit; ceterū
in eodem parallelo cum Suesa, & quincunce, quam Sidicinū, Australius
disponit. qua ratione Tianum Sidicinū & Teanum Apulorum secundū
C globosam terræ superficiem in ea latitudine passuū cxx. m. a se distarent.

Ceterū quia viæ Appiæ meminimus, & eiusdem frequēs admodum
in progressu incidet mentio, officiosè me facturum in studiosi lectoris
gratiam opinatus sum, si paucis eandem hoc loci descripsero. Via ita-
que Appia omnium maxima ac celeberrima, quā Statius Papinius haud
immeritò reginam viarum appellat; ab vrbe ac porta Capena initium su-
mebat; ab Appio Claudio Censore, vt Frontinus inquit, ad Capuam
vsque munita. Tacitus tamen, & is qui de viris Illustribus scripsit, Brun-
disium vsque stratam prodiderunt. quare sunt, qui a Iulio Cæsare, cui
eius viæ cura fuerat commissa, Brūdisium vsque a Capua munitam tra-
D dant. Ea fuit latitudine, vt plaustra duo ex aduerso inuicem occurren-
tia liberè exciperet, longitudine vero passuum. cccxxx. m. sunt qui propter
flexus atq; ambages xx. m. adijciant. Certè Augusti temporibus, si Hora-
tio credimus; si Straboni, Tiberij, Brudisium vsque pertinuit. & Drusus
Scribonius Libo coniurationis aduersus Tiberium reus, vt Tacitus au-
ctor est, aliquando Mathematicos consuluit, an habiturus esset opes,
quibus viam Appiam Brundisium vsque operiret. Hanc nouissimè,
quod Dio testatur, Traianus restituit: desiccatisque paludibus, excisis col-
libus, aggeratis vallibus, ac pontibus exstructis permeabilem fecit. Fuit
in hac haud procul ab vrbe templum Martis, Centum columnis sufful-

HESPERVS
STELLÆ

VIA APPIA

TEMPLUM
MARTIS

tum, &

VIA LATINA.

tum, & a Sulla in AEdilitate consecratum. Fuit & bonæ Deæ sacrarium, apud quod Clodius & M. Papirius interfecti fuere. Itidem tres tabernæ, Lucus Egeriæ, quem Camœnis Numa sacrauerat. Sepulchra quoque magnorum virorum Calatinorum, Scipionum, Seruiliorum, Metellorum atque aliorum. Ceterum via Latina Appiæ ad Casinum coniungebatur, xix. a Capua stadijs, hanc poëtæ modò Latiam, modò Ausoniam vocant. ut illam ab auctoris nomine Appiam, a gente verò Claudiam, & ab Imperatore, qui restituit, Traianam.

KALENITON.

CALES Thracum Colonia.

CALES
THRACVM
COLONIA.CALES
COLONIA
DEDYCTA.

A VCTORES, qui huius urbis originem memoriæ prodidère, principia eius ab Thracibus, & Calai Boreæ & Orithyæ filio repetunt. Sita erat urbs inter Tianum Sidicinum & Casilinum. ager eius vino generosissimo, quod Calenum vocatum fuit, fecundus erat. Erat & fons in agro Caleno, qui vini modo temulentos, si qui ex eo potarent, reddebat. Ceterum Caleni, quum Romani Sidicinis bellum intulissent, veriti ne ijs deuictis in se Romanus arma verteret, adiunctis sibi Ausonibus, (quorum ipsi primariam urbem incolebant) Sidicinis se contra Romanos iunxere. Aduersus eos Romani L. Papirium Crassum & Kæsonem Duillium Consules misere: qui cum Calenis Sidicinisque congressi vno haud memorabili prælio utrosque vicerunt. Inde M. Valerius Maximus Consul IIII. exercitu victore ab consulibus accepto, ad Cales, vnde bellum ortum erat, profectus, cum hostes ab superioris pugnae memoria pauidos primo impetu & clamore fudisset, mœnia ipsa oppugnare aggressus, capto opido, impositoque præsidio, atque exercitu ingenti cum præda Romam reducto, triumphum cum Calenis egit. Senatus inde ad demulcendam plebem Coloniam Cales deducendam decreuit. duo millia & quingenti ciuium ad hoc conscripti, triumviri-que Coloniae deducendæ atque agro diuidundo creati, K. Duillius, T. Quinctius Capitolinus, M. Fabius Ambustus. Bello Punico secundo, quo Hannibalis ductu Pœnorum armis vastata per quindecim annos Italia est; Caleni sincera admodum fide. Rem Romanam sustentarunt; captaque Capua, quæ a Romanis ad Pœnos defecerat, Senatores Campani in vincula coniecti, ac Cales tanquã in tutissimam custodiam missi sunt. Verum haud multò post, cum mutata fide ipsi quoque Caleni detrectato imperio arma ac militem se dare posse negarent, Consules ob eam detrectationem increpatos, verecundia magis quàm beneuolentia

A lentia in officio continuerunt. Post Cæsaris inde Dictatoris eadem cum Triumviri Reipubl. constituendæ promiscuè in quoslibet sæuieret, P. Sittius Calenus opum amplitudine, & singulari in ciues suos munificentia clarus, in album proscriptorum relatus, ab iisdem ciuibus suis a feruorum & militum sæuitia seruatus, postea decrepantibus pro eo per legatos Calenis, in patria a Triumviris exsulare permissus est. Inuenio etiam Cæsarem Augustum Colonis agrum Calenum limitibus, Romanis assignasse, cum prius Græcanicis assignatus fuisset. Urbem quoque municipali iure donatam fuisse constat. sed quo id tempore acciderit, incertum est. Taciti Annalibus traditum est, Cæsarem tempore, **Q**uæstorem Calibus fuisse, qui populi Romani pecuniam ex Campania ceterisque Italiæ eius tractus regionibus curaret: & si sint qui Calibus apud Tacitum scribi malint, non satis exacto ut arbitror iudicio, prætexetes illam apud Suetonium de Callibus prouinciam C. Iulio Cæsari Consuli sortiendâ cum M. Bibulo decretam. Ceterum quod ad eius urbis longitudinem pertinet, Ptolemæus eam xxxix. partibus cum besse, latitudinem xlii. s. describit.

K A Π Y A N Ω N.

C

C A P V A Troianorum Colonia.

A M B I G I T U R de huius urbis origine apud vetustos scriptores: a Tuscis conditam Liuius & Velleius produnt: Virgilius autem, & Silius clarissimi poetarum, simul & Dionysius Halicarnasseus fidelissimus antiquitatum Italiæ auctor a Troianis primordia urbis repetunt.

Qui Tuscos eius urbis auctores scribunt, prius Vulturnum fuisse appellatam, ab amne qui mediam diuidit urbem, tradunt. Ceterum mutasse nomen Samnites, cæcis nocturno scelere Etruscis, qui eam incolabant; vocasseque Capuam, siue a Campestri planicie; siue a duce suo

D C a p y. Eorum tamen qui ad Troianos principia urbis referunt, opinionem confirmat, ænea tabula in monumento Capys (vbi credebatur) inuenta, ac litteris Græcis in hanc sententiam inscripta: Quando ossa Capys detecta essent, fore ut Iulo prognatus manu consanguineorum necaretur, eiusque cædes magnis mox Italiæ cladibus vindicaretur: miraculo ea res fuit, postquâ occiso Cæsare Dictatore, qui generis sui principia ab Iulo repetebat, scripto euentus respondit. Capua itaque olim inter maximas orbis totius vrbes Romam & Carthaginem tertia; a mari in Septemtrionem ad duodecimum lapidem distabat; eamque mediam interluebat Vulturnus amnis. Hæc plurimis cum publicis tum

CAPVA
TROIA-
NORVM
COLONIA.

Gg

privatis

AGRI CAM-
PANI FE-
LICITAS.

RES A
CAPVANIS
GESTAE.

RES IN-
TER CA-
PVANOS
ET SAM-
NITES
GESTAE.

priuatis operibus insignis, præcipuum inter omnia, templum Iouis Ca- A
pitolini ostentabat, situm alto in tumulo, atque arce munitissima cin-
ctum, ad similitudinem eius quod Romæ factum fuerat. Imminebant
vrbi Tifatæ colles, vnde urbem totamque Campaniæ planiciem subij-
cere oculis licebat. Nulla non modò in Italia, sed ne in toto quidem
terrarum orbe plaga est, quàm non excedat felicitate Campania. Nihil
cælo clementius; bis etenim floribus vernat. Nihil solo fecundius: ideo
Palladis cum Cerere & Libero certamen dicitur. Vino Falerno quod
fert Campania non aliud præstantius: nihil oleo Venafrano celebrius:
superante denique etiam spem agricolarum frugum prouentu.

Terminatur Campania ab occasu Liri flumine & Latio nouo: ab B
ortu Sarnum habet limitem: Samnites Septétrioni prætenduntur: clau-
ditur Etrusco seu infero mari a meridie. Rerum a Campanis siue Ca-
puanis gestarum altum apud vetustos scriptores, per sæcula aliquot silen-
tium est: donec anno ab vrbe condita trecentesimo & tricesimo Samni-
res Capuam bello adorti, cum plurimis Capuanos prælijs fudissent, tan-
dem ab iisdem per pactiorem in societatem vrbis agrique recepti sunt.
Inde per occasionem diei Festi ciues, nouitij capto tēpore vetustos som-
no atque epulis grauatos aggressi vniuersis ad internecionem caesis, urbē
cum coniugibus liberisque occisorum occupant. Post triennium ab
occupata Capua, Cumanis arma intulerunt: eosque fusos & fugatos, C
atque intra mœnia compulso obsedēre: & cum aliquantisper tenuisset
obsidio, vrbs tandem per vim expugnatur: interfectisque aut in seruitu-
tem abductis ciuibus, Campani Colonis ex suis ciuibus cōmissis, urbē
Cumas incolendam dedere. Elapso inde septuaginta trium annorum
spatio, nouum Campanis bellum aduersus consanguineos suos Sam-
nites exoritur. Samnites enim, quum Sidicinis, quia viribus plus po-
terant, arma iniusta intulissent; Sidicini necessitate coacti ad Campano-
rum opem confugerant. Ceterum Campani luxu delicijsque defluen-
tes ab induratis armorum vsu Samnitibus in Sidicino agro superati, to-
tani belli molem a Sidicinis in semet auerterunt. Samnites namque D
omissis Sidicinis, ipsam belli arcem Capuam petentes (vnde victoria æ-
quē facilis & prædæ gloriæque plus esset) imminentes vrbi Tifatæ colles
firmo cum præsidio occupant: inde quum quadrato agmine in planiciē
quæ inter colles & Capuam interiacet descendissent, rursus acie concur-
sum est: & victoria penes Samnitem fuit. Fracti hoc prælio Campani,
accisis rebus suis, Romam legatos ad implorandam opem mittunt.
Ceterum cum primò non impetrarent; negantibus Romanis arma se
aduersus Samnites socios contra fœdus esse laturos; legatos tamen ad
deprecandum vt Samnites a bello desistant vnà cum Campanis missu-
ros; prin-

A ros, princeps legationis, vti ante discessum e patria in mandatis habebat, urbem Capuam populumque Campanum, atque diuina humanaque omnia in potestatem Po. Ro. dedit. Quare moti patres, cum e maiestate nominis Romani videretur, non deseri deditos, legatos misere, qui a dediticijs populi Ro. abstinere Samnitum iuberent; recusantibus bellum minarentur. quibus cum ferociter, a Samnitibus responsum esset, negantibus se a bello destituros, bellum Samniti per faciales indictum est. Consul itaque Valerius ad tutandos ab hostium Samnitium incursione Campanorum agros missus est: qui commisso felici euentu praelio, Samnitibus non sine magna caede fufis, fugatisque, castris insuper hostilibus potitus est. **B** Quò postquam omnis se Campanorū multitudo cū vxoribus liberisq; effudisset; gratulati populo Romano felicem victoriam, eo se primū die renatos cōclamabant: ac milites seruatores ap pellātes officijs ac obsequio certatim eosdē sibi demereri studebāt. Inde Campanis petētibus præsidiū, a Senatu Romano ad arcendas Samnitiū incursiones, Capuam in hyberna missū. Verū minimē salubris disciplinæ militari Capua, corruptos luxu licētiaq; milites à patriæ memoria, a uertit: inibanturque consilia eodem scelere adimendæ Campanis Capuæ, quo illi prius antiquis cultoribus eandem ademissent. Ceterum **C** C. Marcius Rutilus Consul anni insequentis, cui Campania prouincia sorte obuenerat, militarem impetum consilio frustratus, spargit rumorem, sequenti anno præsidia ijsdem in opidis hybernatura. Hac arte elusos milites ex Campania in Samnium educit. Liberati ad hunc modum populi Romani beneficio, & armis, a graui Samnitiū bello Campani, ingratissimos se erga liberatores suos ostendēre; ac societatem cum Latinis aduersus Romanos iunxere. Exasperati tanta ingratitudine Romani, eductis vrbe legionibus, ante Capuam, quò omnis Campanorum Latinorumque exercitus conuenerat; castra locant. Copijs ab vtraque parte in aciem eductis, maxima longe Campanorū Latinorumque strages insequuta est. **D** Post quam pugnam Campani se suaque in populi Romani potestatem dedidēre; agroque in perfidiæ pœnam multati sunt. Is Falernus erat: in quem statim Coloni ex plebe Romana missi terna singuli iugera acceperunt. Equitibus verò Campanis, qui mille & sexcenti fuere, quòd cum populo Campano non rebellassent ciuitas data est. Vectigal quoque ijsdem populus Campanus, nummos denarios quadringenos quotannis in singulos pendere iussus est. Egre-
gia dehinc Campanorum in Romanos hospitalitas fuit, eos nempe qui Caudino fœdere a Samnitibus spoliati, & nudi sub iugū missi fuerant: nec secus ac si victor exercitus urbem ingressus esset, a magistratu populoque Capuano obuiam processum est: protinusque Consulibus insi-

CAMPANI
ROMANOR.
ARMIS A
SAMNITI
BUS LI-
BERATI.

CAMPANO-
RVM CVM
LATINIS
CONTRA
ROM. SO-
CITAS.

CAMPANI
A ROM.
AGRO
MULTATI.

CAMPANO-
RVM IN
ROM. HOSPI-
TALITAS.

CAMPA-
NORVM
IN RO. PER-
FIDIA.

CAMPANO-
RVM IN
FIDE ER-
GA ROMA-
NOS IN-
CONSTAN-
TIA.

CAPVA
A RO. CA-
PTA.

gnia honoris (nam & hi nudi cum reliquis subiugum missi fuerant) mi- A
litibus verò arma, equos, & vestem, benignè præbuerunt: ac proficiscen-
tes inde ad finem usque agri Campani nobilissimi Campanorum de-
duxere. Verum eam in Romanos benignitatem noua rursus post
quadriennium perfidia scedarunt. Ceterum oppressa est Romanorum
prouidentia conspiratio, qua principes Capuanorum a Romanis defi-
cere, & rem ad Samnites trahere decreuerant. Bello inde inter Roma-
nos & Tarentinos orto, cum Tarentinorum partes Lucani, Bruttij,
& Samnites sequerentur; & accessisset insuper auxilio Tarentinis Pyr-
rhus Epirotarum Rex; solipenè omnium Campani se toto hoc bello
fidissimos præstitere; stetitque tum eorum potissimum opibus subni- B
xa res Romana. Ceterum Campani eam tum in Romanos fidem, bel-
lo Punico secundo, alia denuo perfidia violarunt. Nam cum ad Tre-
biam, Thrasimenum & Cannas pro Romanis stetissent; post prælium
Cannense non solum ad Pænos defecere: sed & ciues Romanos, qui intra
Capuam tum erant, balneis inclusos suffocarunt; & Hannibalem intra
mœnia accepere. auctore eius defectionis Pacuuius Calauio homine no-
bili & populari, qui quo anno malè ad Thrasimenum pugnatum erat,
summum apud Capuanos magistratum gerebat. Post biennium inde
Ap. Claudio pulchro Q. Fuluius Flacco Coss. Romani ad vindicandam C
Campanorū defectionem, consules cum exercitu in Samnium ac Cam-
paniam misere; ac post varios hinc inde cum præliorum, tum alios vario
Marte atque successu bellorum euentus, ipsa vrbs Capua, diuturna ar-
ctissimaque obsidione pressa, ita vt duplici vallo ac fossa circumducta,
nulli nisi summa cum difficultate ac periculo exitus aut ingressus pare-
ret; intus Hannone cum alijs Pænorum ducibus ac præsidiarijs, foris
verò Hannibale rem Capuanam nequicquam defendentibus ac iuuan-
tibus, tandem ad extremum famis & inopiæ redacta, in summa auxilij
atque comitatu desperatione, per deditionem in populi Ro. pote-
statem venit. Mox dispositis tam per mœnia quàm tota passim vrbe
custodijs, ac portis clausis ne quis elabi posset, primum arma Capuanis D
adempta; Punicum inde præsidium comprehensum: Senatores in ca-
stra Romanorum adducti, ac vinculis iniectis pars Cales, pars Trianum
Sidicinum in custodiam missi, postea a Fulvio Consule virgis cæsi ac se-
curi percussi sunt. Ex reliqua nobilitate trecenti in carcerem conditi;
alii verò per vrbes Latini nominis in custodiam distributi: multitudo
verò promiscua venundata: ipsa vrbs Capua habitari tantum permissa
est, non etiam muniri: relictæ duntaxat libertinorum atque opificum tur-
ba: sine iure ciuitatis, aut vlllo neque plebis neque Senatus consilio aut
alio magistratu: ceterum vt ad iura ijs reddenda præfectus ex vrbe Ro-
ma quo-

- A** ma quotannis mitteretur. Ager verò Campanus ac tecta publica vniuersa populi Ro. facta sunt. Hic exitus fuit defectionis Campanæ. Capua itaque deinceps per præfectum Roma missum administrata fuit. Ingens populo Romano vectigal ex fructibus agri Campani accessit. Vnde bello Marfico cum tota penè Italia arma in Romanos sumpsisset, ex hoc potissimum prouentu exercitus suos aluerunt. Plurimi Romanorum ad demerendum plebis fauorem, agrum Campanum populo diuidere conati sunt: quibus semper Senatus summa vi obstitit. Primus qui hoc tentaret C. Sempronius Gracchus fuit: quo inter medios rerum conatus occiso, impedita res est. Iterum M. Brutus eadem, sed frustra, perferre conatus est. Tertius idem aggressus Tribunus plebis P. Seruilius Rullus: huic se M. Cicero, qui tum fortè Consul erat obiecit; & cum insigni oratione populum edocuisset, quantum inde detrimenti respublica caperet, si is ager qui in arctissimis republicæ tēporibus subsidio fuisset, in multos diuideretur; obtinuit ne lex ea perferretur. Quartus eam rem in primo consulatu suo Cæsar Dictator aggressus, suffragante Pompeio Magno, Bibulo verò collega, qui solus obsistebat, armis ex foro pulso, legem pertulit; vt ager Campanus ijs ciuibus qui trium liberorum parentes essent, diuideretur. Ad viginti millia huiusmodi ciuium erant. creati vigintiviri agrum viritim diuiserunt. Ius ciuitatis
- C** Capuæ restitutum anno centesimo & quinquagesimo secundo, postquā ab Romanis ob defectionem ad Pœnos in præfecturæ formam redacta erat. Post Iulij inde Cæsaris cædem cum intestinis bellis laniaretur Italia, & maxima eius pars, eiectionis prioribus colonis militi veterano a Triumviris in præmiū diuturnæ militiæ ac victoriarum decreta & assignata esset, hi quoque coloni qui paullò ante lege Iulia Capuam deducti fuerant, sedibus suis pulsi, & in eorum locum veterani inducti sunt: & Capua Colonia muro ducta est. Ceterum quod ad Capuæ longitudinem pertinet, eandem Geographus XL. partium, vt latitudinem XLI. cum sextante describit.
- D** Numismata Capuanorum, quæ quidem ad manus nostras peruenerunt agri fertilitatem per aristam tritici granis turgentem exprimunt; aduersa verò parte Mercurium Petafo & talaribus instructum. Altero Apollinis cortinam & minotauri caput cum ceruice signarunt. Minotaurum (quod hîc admonendum puto) Opicorum vrbes ferè omnes, quarum exstant numismata, pecuniam signasse obseruo; Neapolitanos videlicet, quos inter Opicos refert Stephanus; itidem Puteolanos, Suesanos, Calenos & Capuanos; quos & inter Opicos recenseri non video. ita ecquid causæ subsit, quur & illi Minotaurum signarint, nescio. certe Atelani & Nolani, de quibus ex serie numismatum iam scripturi sumus, in-

AGER CAM-
PANVS
CIVI BV
RO. DIVISVS

IVS CIVI-
TATIS CA-
PVANIS
RESTIT-
VTVM

CAPVA
COLONIA
MILITARIS

OZICI

ter Opicos censentur; iidemque vti & ceteri plerique, Minotaurum in A nummis suis signarunt. Ceterum quia ager Capuanus Atellanos contingebat, Atellam nunc ordine adscribemus.

ATELLANON.

ATELLA.

ATELLA-
NAE TA-
BYLAE.ATELLA
MUNICI-
PIUM.ATELLA
PRÆFE-
CTURA.ATELLA
COLONIA
MILITARIS.

ATELLAM Oſcorum fuiſſe urbem nonnulli opinantur; Stepha- nus tamē ex Polybio probat Opicorum; quod & numiſmata ob cauſſas iam a nobis expoſitas teſtari videntur. Opicos & Cumanos me diam intra Vulturum & Silarim Campaniam tenuiſſe ex veterum le- ctione patet. Atellas Po. Ro. ob fabulas, in ludis antiquitus fuiſſe no- **B** tas ex Liuij teſtimonio conſtat. Atellanas enim fabulas eſſe latinas, argumentis & dictis iocularibus ſimiles ſatyricis fabulis Græcis Diome- des & Donatus prodiderunt, nec aliter Liuius; Iuuetus inquiens hiſtrio- nibus fabularum actu relicto, ipſa inter ſe antiquo more ridicula intexta verſibus iactitare cœpit: quæ exodia poſtea appellata, conſertaque fabu- lis potiſſimum Atellanis ſunt: quod genus ab Oſcis acceptum tenuit iu- uentus, nec ab hiſtrionibus pollui paſſa eſt. eò inſtitutum manet, vt a- ctōres Atellanarum nec tribu moueantur, & ſtipendia tanquam exper- tes artis ludicræ faciant. Ceterum quum Velleius T. Verurio Caluino Sp. Poſtumo Regillenſi Coſs. Cāpanis ſine ſuffragij latione ciuitatem **C** datam fuiſſe prodiderit, ſuſpicio eodem tempore Atellam municipij iu- re fuiſſe donatam: quandoquidem Atella inter municipia a Feſto refer- tur. Accedit ad hæc Liuij auctoritas, qui inde colligit Cannenſem cladem omnium fuiſſe maximam, quòd qui ſociorum ad eam diem fir- mi ſteterant, tum labare cœperunt; nulla proſectò alia de re, quàm quòd de imperio Romano deſperabant: deſecere autem hi populi (inquit) A- tellani, Calatini atque alij. Idem auctor paullò poſt ſubiungit Atellam, Calatiamque poſt Capuam in poteſtatē redactam deditōne receptas; atque ibidem quoque vti in Capuanos factum fuerat, in eos qui capita rerum fuerant, animaduerſum fuiſſe. Ceterum poſtea Senatusconſul- **D** to Atellani & Calatini, præter eos, qui ex ijs aut ipſi aut parentes eorum apud hoſtes eſſent, libertate donati ſunt, ita tamen vt nemo eorum ciuis Ro. aut Latini nominis eſſet. ex quibus opinari poſſumus Atellam ab eo tempore Præfecturæ formula fuiſſe adminiſtratam: Præfectumque Atellanis populi ſuffragijs creatum. Verum & illud obſervatione di- gnum eſt, quum Nuceria a Pœnis delata eſſet, Nucerinōs Atellam tra- ductos, Atellanos autem Calatiam tranſlatos. Calatiam verò Vete- ranos a Cæſare Dictatore fuiſſe deductos ex Paterculi & Ciceronis au- ctoritate liquet. Atellam autem ab Auguſto militarem coloniam muro fuiſſe

A fuisse deductam Frontinus scribit. Atellam Ptolemæus orientaliorem quam Capuam sextante partis; vncia Australiorem depingit.

N Ω Λ A I Ω N.

N O L A Chalcidensium Colonia.

QUVM diuersæ auctorum, de huius vrbis conditoribus exstent opiniones, id quod a pluribus traderetur, sequuti Nolam Chalcidensium coloniam scripsimus. Eam sitam fuisse in campestri planicie traditur: septam quoque fuisse fossis & mœnibus firmissimis, intercurrentibus frequenter turribus: ut, quod situs & natura denegabāt, arte atque opere suppleretur. De huius vrbis incrementis legibus atque institutis altum apud scriptores silentium est. Romanorum autem arma Nolanos in se prouocasse inuenio, quum auxilia Palæpolitani contra Romanos misissent. Hæc ad duo millia armatorum erant: ea multitudo quum Palæpolitani quibus auxilio missa fuerat, quàm hosti grauior esset, Palæpolitani conspiratione & Romanorum armis vrbe pellitur, & Nolam trepida fuga petit. Romani ad vlciscendum illatum sibi bellum, C. Pœtelium Visolum Dictatorem contra Nolanos mittunt. receperant se intra mœnia Nolana Samnites, infestissimi id temporis Romano nomini hostes; simul & agrestis Nolanorum multitudo. Dictator vrbis situ circumspecto, quò facilior ad mœnia aditus esset, ædificia omnia muris circumiecta incendit: nec multò post per vim vrbe potitur. Mansit inde inconcussa vsque ad bellum Punicum secundum Nolanorum erga Romanos fides. Eo tempore quum Hannibal recepta in societatem Capua, exercitum in agrum Nolanum duxisset; militem a populationibus arcebat: quia voluntariam deditionem sperabat: nihil hostile prætermisurus si ea spes fefellisset. Senatus & primores ciuitatis in fide Romana præstabant: plebs nouarum rerum auida ad Hannibalem inclinabat: quod agrorum populationem atque obsidionem metuerent. Itaque Senatores metu, ne si apertè contra niterentur, resisti multitudini concitata non posset: (neque enim auctores rerum nouarum deerant) ut quò mali dilationem inuenirent, placere sibi societatem Punicam simulant: sumptoque spacio, quo de conditionibus, quibus in fœdus amicitiamque nouam transirent, deliberare possent, legatos propriè ad M. Claudium Marcellum Prætorem Romanum, qui tum Cannusij cum exercitu erat, mittunt, docentque quanto in periculo sit Nolana res, defecturam plebem ad Pœnos: nec vltèrius resisti absque præsidio Romano posse. Marcellus collaudata Nolanorum fide, confestim

NOLA
CHALCIDI-
DENSIVM
COLONIA.

NOLA A
ROMANIS
CAPTA.

RES INTER
NOLANOS
ROMANOS
ET PŒ-
NOS GE-
STAE.

confestim a Cannusio, Calatiam petit: atque inde Vulturno amne tra- A
 iecto per agrum Satriculanum Trebianumq; supra Sueffulam per mon-
 tes Nolam peruenit. Hannibal verò postquam Marcellum aduenif-
 se comperit, agro Nolano excessit. Nolam itaque Marcellus non tam
 sui fiducia præsidij, quàm voluntate principum tenebat: conciliato sibi
 interim comitate & muneribus L. Bantio, iuvene acri ac nobili, quem
 præcipuum defectionis auctorem metuebat: quòd Hannibal eundem
 aliquàdo post prælium seminecem inter stragem corporum repertum,
 curatumque ac benignè cultum cum donis domum dimisisset. memor
 eius beneficij Bantius rem Nolanam prodere Hānibali conatus fuerat.
 Postea quum iterum Hānibal infesto cum exercitu ad Nolam redisset; B
 & plebs Nolana rursus ad defectionem spectaret; Marcellus sub aduen-
 tum Pœnorum, ne qua Nolanis occasio nouandi res esset, e castris intra
 Nolam se recepit. instrui inde vtrinque exercitus ad pugnam cœpit, Ro-
 manorum pro portis, Pœnorum ante vallum suum: præliaque hinc par-
 ua inter urbem & castra committebantur; nunc his nunc illis fauente
 fortuna. Conuenerat interim per nocturna inter plebem & Pœnos
 colloquia, vt quum legiones Romanorum ad pugnam portis egressæ ef-
 sent, impedimenta eorum Nolani diriperent: clausis deinde portis mu-
 ros occuparent; Pœnosque pro Romanis in urbem admitterent. Hæc
 vt e Senatoribus intellexit Marcellus, priusquam aliquis intestinus ori- C
 retur motus prælio decernere statuit. exercitum itaque ad tres portas,
 quæ hosti obuersæ erant, tripartito instruit: Nolanisq; portas ac muros
 adire vetitis, præsidium apud impedimenta relictum. ita instructi intra
 portas stabant. Hannibali sub signis (quod per dies aliquot fecerat) in
 acie stanti, primò admirationē mouit, quod nec exercitus Romanus si-
 gna portis efferret: nec vllus armatus in muris appareret. ratus inde pro-
 dita colloquia, partem militum in castra remittit; iussos properè omnē
 apparatus ad oppugnandam urbem in primam aciem afferre: haud dif-
 fidens si cunctantibus instaret, plebem tumultum aliquem in vrbe mo-
 turam. Vix successerat ad muros acies, quum patefacta repentè porta, D
 quæ media erat Marcellus signa canere clamoremque tolli; ac pedites
 primùm, deinde equites quanto maximò possent impetu hostem inua-
 dere iubet. Iam multum consternationis in mediam aciem intulerāt
 Romani, cū duabus circa portis P. Valerius Flaccus, & C. Aurelius Cot-
 ta legati in cornua hostium erupere. Traditur eo prælio duo millia &
 trecentos hostium cæsos: Romanos vnum nec plures amisisse. Ingens
 eius pugna gloria fuit; quod eo primùm die Hannibalem vinci posse
 patuit. Hannibal adempta spe Nolæ potiundæ retrò exercitum abdu-
 xit. Marcellus autem clausis repentè portis, custodibusque dispositis,
 ne quis

A ne quis elaberetur, quaestione de ijs, qui in colloquio hostium fuissent, in foro habita, supra septuaginta prodicionis damnatos securi percussit: bonaque eorum in publicum redegit: legiones inde ab vrbe abduxit. Ceterum quum post Marcelli discessum plebs iterum defectionem ad Pœnos moliretur; consiliaque de cæde principum iniret; de ijs certior redditus Marcellus Nolam cum exercitu redijt. Eò & Hannibal, querelis Samnitium, quorum ager a Marcello per excursiones e Nola vastabatur, excitus venit. Accessit & Hanno alter Pœnorum dux e Bruttijs, cum supplemento quod recens Carthagine aduenerat. Marcellus vbi primùm Hannibalem aduentare intellexit, copias intra mœnia tenuit;

B Senatoribus Nolanorum per muros inambulare, & omnia quæ apud hostes fierent, circa explorare iussis. Dux interim hostium Hanno quum ad murum successisset; impetrato permisso Marcelli, cum M. Herennio Basso & Herio Petreio Nolanis colloquio, postquã per interpretem, Hannibalis fortunam virtutemque, simul humanitatem & eiusdem in captiuos Italicos clementiam prolixè verbis extulisset; Romanorum contra crudelitatem, & superbiam simul etiam aduersa præliorum ad Cannas & alibi exprobrasset: si Marcellum cum præsidio Romano, & urbem in fidem Hannibalis tradidissent, neminem alium, quàm ipsos, legem qua in amicitiam Punicam venirèt, Nolani, dicturum pollicetur.

C Ad quæ quum ab Herennio Basso responsum esset, multos iam annos amicitiam inter populum Romanum & Nolanos esse, cuius neutros ad eam diem pæniteat; communia itaque consociataque Nolanis omnia vsque ad vltimum fore cum ijs qui ipsis auxilio venissent; Hannibal hoc demum colloquio, omni spe Nolæ per prodicionem potiundæ ablata, urbem corona circumdedit; vt simul ab omni parte muros aggredere-tur. Quem vt successisse muris Marcellus vidit, instructa intra urbem acie cum magno tumultu erupit. Plurimis primo impetu cæsis, ingens exarsisset prælium, ni imber magna cum procella effusus, incerta fortuna pugnam diremisset: Romani itaque in urbem, Pœni in castra rediére. Im-

D ber per noctem & sequentem diem continuatus, quamuis auidos certaminis munimentis se tenere coëgit. Tertio die Hannibal copias prædatum in agrum Nolanum miserat. quod vt vidit Marcellus, exemplò suos in aciem eduxit: nec Hannibal detrectauit certamen. Eo itaque spacio, quod mille ferè passibus inter urbem & castra Punica patebat, concurritur. Clamor ab vtraque parte sublatus, plerosque ex cohortibus, quæ in agros prædatum exierant, ad pugnam reuocauit; & Nolani aciem Romanam auxerunt. Prælium diu anceps erat; dum summa vtrinque vi duces suos hortarentur, & milites pari ardore pugnam capefferent. Donec tandem apud Pœnos nihil ducis exhortatio pro-

Hh

fuit ad

fuit ad confirmandos militum animos, quin, Romanorum vim atque A impetum minimè sustinentes, trepida omnes fuga ad castra ferrentur: quæ oppugnare volentes milites Marcellus cohibuit, cæsi eo die e Pœnis ad mille, capti mille sexcenti, signa militaria vnde viginti, Romanorum minus mille interfecti. is finis Hannibali ab Nola tentanda fuit.

NOLA ROMANORVM COLONIA.

NOLA MUNICIPIVM.

Nola Coloniam fuisse deductam ante bellum Punicum, ex eo videri potest, quod Liuius inter octodecim Colonias quæ sua omnia in Romanorum potestate esse dixerunt, summaque fide auxilia Romanis præbuerunt, etiam Nolanos annumeret. incertum tamen nobis est, quo tempore Colonia facta sit. Municipium quoque Nola fuisse ex antiquis marmorum inscriptionibus patet. Inuenio iterum ab Vespasiano Cæsare coloniam eò deductam, & Nola coloniam Augustam appellatam fuisse. obseruo quoque a veteribus Nola inter Opicorum vrbes relata. Festus municipium sui iuris fuisse testatur. inde lege Sempronia & Liua Coloniam esse factam opinor. nam in Epitome Liuij, quum L. Cæsar bello Marfico malè aduersus Samnites pugnasset, Nola Coloniam in Samnitium potestatem cum L. Postumio præ-tore venisse, scriptum est. Ceterum Ptolemæus nisi scripturæ vitium sit, eam inter Picentinorum mediterranea numerat, sub lōgitudine partium quadraginta cum quadrante; latitudine quadraginta partium cum dextante. Nolanos Picentini, si aliorum auctoritatem sequamur, excipiunt, vltimam tertiāque partem inter Sarnum & Silarum incolentes. Ceterum quia ipsorum origo a Picentibus populis, qui aduersam his Adriatici maris oram, ab Aterno amne ad AEsim, vt diximus tenebant, dependeat; ordine me facturum existimaui, si de Picentibus, inde de Picentinis Campanis, Picentum vt Strabo refert colonis, summam quadam hīc adscripsero.

ΠΙΚΕΝΤΙΕΩΝ.

PICENTES.

PICENTES itaque quondam huberrimæ fuere multitudinis, ita vt D CCCLX. M. Picentium in populi Ro. potestatem venisse Plinius auctor sit; idemque eos a Sabinis voto verè sacro oriundos scribat. Sunt qui ipsis a Pico ductore, cui nomen a Pico Martio aue in augurijs præcipua & arborum cauatrice fuerit, appellationem esse factam referant: & Picentinos ad nominis e Pico rationem, & ad Martem originum suarū principia referre voluisse opinentur; quod Martem sedentem cum clypeo Argolico atque hasta, suis in numismatibus expresserint. Inuenio apud Strabonem Picentes agrum habitasse a montibus ad mare in longitudinem quā latitudinem ampliorem: latitudinem autem a montibus ad

- A** tibus ad mare interuallis fuisse disparibus; longitudinem verò centum millium passuum. Fœdus autem cum Picentibus anno ab vrbe cōdita CCCCLIII. T. Manlio Torquato; M. Fulvio Patino Cōs. quum fama Gallici tumultus terrorem præbuisset, esse percussum Liuius testatur: & paullo post ipsorum indicio populo Ro. significatum Samnitium res ad arma spectare; seseque ab eisdem sollicitatos: atque hinc Picentibus ob fidem dubijs in rebus seruata, gratias fuisse actas idem Liuius prodit. Mansisse illos in hoc fœdere triginta annos, suspicari inde licet, quod Q. Ogulnio Gallo, C. Fabio Pictore, Cōs. Picentes bellum, quia arma cum Tarentinis sociauerant, cōmouerint: & proximis inde Cōs.
- B** de eisdem triumphatum esse tabulæ Capitolinæ referant. siquidē quum P. Sempronius Sophus Consul signum pugnæ proposuisset, aciesque vtrinque in procinctu starent, terra horrendo fragore, vti Orosius prodit, contremuit; ita vt vtrinque armati pauore obstupescerent. Ceterum posteaquam Sempronius ædem Dæ Telluri vouisset; terræmotus sedatus, hostisq; etsi difficillimo prælio, superatus a Floro scribitur: & Asculum Picenū, gentis vniuersæ caput, loco natura munitissimo sitū, muroq; inclusum & montibus vix vlli exercitui penetrabilibus, expugnatum. Picentibus victis pacē datam constat: verum quibus conditionibus non liquet. agris autem multatos inde colligi haud difficulter potest, quod
- C** C. Flaminius Trib. pl. vt exstat in Catone Ciceronis, de agro Piceno viritim diuidendo retulerit: qui forsā ager ille fuit, vnde dimoti Picentes isti feruntur, qui a Romanis in Campaniam inter Sarnum & Silarū, vt iam satis exposuimus, traducti fuerant; ac Picentini vti Strabo auctor est, & iam ante meminimus appellati sunt. nam & ab eodem scribitur, aliquot ex ijs Picentibus qui Hadriam opidum tenebant, a Romanis in hæc loca traductos omnia vsque ad Silarum, antiquæ Campaniæ finem infedisse. vnde etiam Plinius tradidit, a Surrento ad Silarum amnem xxx. m. p. agrum Picentinum fuisse, intus opidum Salernum, & Picetiam, atque a Picentia opido gentilicium Πικεντίεως deductum, vnde Πικεντίεων;
- D** eadem analogia, qua a Πανδοτία Πανδοσίεως, vnde Πανδοσίεων numismata exprimunt, ratio inflexionis græcanicæ confirmat. Idem Plinius adscribit, Picentinorum agrum templo Iunonis Argiæ ab Iasone condito celebrem fuisse: cuius rei significandæ causa in Nucerinorum numismate (Nuceriam enim Picentinorum fuisse Ptolemæus testatur) Iunonis Argiæ caput; quemadmodum in Crotoniararum Iunonis reginæ Laciinæque, signatum obseruare possumus. Verum Picentinos bello Hannibalis a Romanis defecisse, fidemque cum fortuna mutasse, argumento est, quod Strabo non Bruttios solum, sed & Picentinos ac Lucanos a populo Ro. depressos tradit. Ceterum Picentinorum & Lu-

Fœdus
ROMANO-
RVM CVM
PICENTI-
BUS.

PAX PI-
CENTIBVS
CONCESSA.

PICEN-
TINI.

PICENTIA
OPID.

IUNONIS
ARGIÆ
TEMPLVM.

NUCERIA
PICENTIS
NOB.

PICENTIA
TYRRHE-
MORVM.

canorum in bello Sociali video Appianum in historia de bellis civili-
bus meminisse. Adijciam & illud, Picentiam Stephano auctore Tyr-
rhenorum urbem vocari: neque id temere aut inscianter; quum teste
Dionysio Italiae præcipua pars, quæ secundum inferi maris litora, oram-
que in meridiem porrigebatur, promiscuo nomine Tyrrhenia vocetur:
& Tyrrhenos idem Dionysius Crotoniatis vicinos scribat, dissimilitudi-
ne tamen linguæ differre. Idem Stephanus testatur, eandem Picentiam
a Phegone Picentum vocari.

N O Y K E P I N Ω N .

NVCERIA.

NV CERIA vltra Sarnum flumen quatuor passuum milibus sita
erat; eademque a mari nouem millibus distabat: atque ab hac
vrbe agrum inter Sarnum & Silarum olim Nucerinum appellatum; vt
populos qui hunc agrum incolerent Nucenarios, ex veterum monumen-
tis constat. Huius urbis origo vel initia nulla antiquitatis memoria
quæ quidem exstat, nobis prodita sunt. Bello Hannibalis tantis opi-
bus pollebat, vt eandem Pænorum dux aliquamdiu frustra circumse-
derit: ita vt neque vi, neque sollicitatis nunc plebis, nunc principum ani-
mis, ad imperium cogere potuerit; sed fame demum in deditionem ac-
ceperit, pactus, vt inermes cum singulis abirent vestimentis. Postea

NVCERIA
AB HAN-
NIBALE
CAPTA.

quum in omnes Italicos, præter Romanos, mitis videri vellet; præmia
honoresque ijs, qui remansissent ac militare secum vellent, proposuit:
nec tamen ea spes Nucerinorum quemquam tenuit: sed dilapsi omnes,
quocunque hospitia aut fortuitus animi impetus tulit, per Campaniæ
vrbes Nolam maximè & Neapolim. ex his quum triginta fermè Sena-
tores, ac forte primus quisque Capuam petiissent, exclusi inde, quod por-
tas Hannibali clausissent, Cumas se contulerunt. Nuceria militi ad
prædam data, vrbs direpta, atque incensa est. Postea quum apud Q. Ful-
uium Flaccum Proconsulem Nucerini quererentur, non esse vbi deleta
Nuceria habitarent, Nucerini Atellam, quia id maluerunt, traducti sunt;
Atellanis Calatiam, sicuti memorauimus, migrare iussis. Ceterum vt
nihil memoriæ apud scriptores reliquum sit, a quo Nuceria post eam cla-
dem instaurata fuerit; frequens tamen eiusdem apud Appianum de bel-
lis civilibus mentio est. & bello Spartacino eam grauissimè affectam
Florus prodit. Addit Appianus, Nuceriam, ex duodeuiginti colonijs
vnam fuisse, quæ Triumvirorum reipublicæ cōstituendæ legibus ac de-
creto militibus sunt attributæ. Frontinus quoque scribit, Nuceriam
coloniam muro ductam, iussuque imperatoris Augusti deductam fuis-
se. adhæc iter populo LX. pedum deberi, agrumque eius limitibus Iulia-
nis lege

NVCERIA
DELETA.

NVCERIA
COLONIA
MILITARIS.

NUCERIA
VMBRORVM
COLONIA
R.O.

LUCANIA

SILARVS
FL.

LUCANIA

A nis lege Augustana militibus assignatum. Nec ignorauimus duplicem in Italia recenferi Nuceriam; namque & in Vmbria apud scriptores nominari Nuceriam, eamque vel ante secundi belli Punici tempora coloniam fuisse argumento est, quod Liuius illos Nucerinos inter duodeciginti colonorum populos recenseat, qui difficillimis reipublicæ temporibus fidem populo Ro. magna constantia conseruarunt; eosque Nucerinos apud Plinium cognomine Fauonienses vocatos fuisse inuenio. Liuius eosdem cum Firmanis & Hadrianis qui in Piceno erant coniungit: ut hinc suspicari prouum sit (nisi quæ antiquorum obstet auctoritas) Campaniæ Nuceriam quæ Picentinorum ex veterum testimonio scribitur ab his Nucerinis quum in eum deducti essent locum, conditam fuisse.

B Vtriusque Nuceriæ ut Colonia Ptolemæus meminit: atque Vmbriorum occidentaliorem, quàm Picentinorum, quatuor partibus cum besse collocat; ceterum parte vna cum besse australiorem: quare Picentinorum Nuceriam sub latitudine XL. s. partium; Latitudine XL. partium cum besse. ex qua definitione secundum terreni globi superficiem, (si numeri apud Ptolemæum non fallunt) Nuceria vmbriorum a Picentinorum Nuceria in occasum æstiuum CCXXI. M. P. distabit. Hactenus itaque Campaniæ oram agrumque obuiimus, nunc ordo postulat ut in Lucaniam & e mediterraneis ad Tusci maris oram desectamus. Picentinorum vrbes Surrentum & Salernum celebrantur: inde ultra Silari fluminis ostium Lucania sese usque ad Laum fluuium aperit; cuius opida, Paestum Græcè Posidonia, & sinus Paestanus Straboni Posidoniates; item Velia quod Hyela olim; promontorium Palinurum & flumen Melphe; tum Buxentum opidum, & Laus amnis Bruttiorum initium: mediterranei populi quorum apud veteres nomina celebrantur, Grumentini, Potentini, Volcentani, Numistrani: præterea opidum Pandosia, OEnotriorum quondam regia, quam tamen Strabo in Bruttiorum finibus ponit; & de Silaro mirum refert quod virgulta in eundem proiecta non mutato colore neque forma lapidescant. Patet a Silari ostio ad Laum secundum maritimam oram LXV. M. pass. spacium. Tenuere Lucaniam Pelasgi, OEnotrij, Itali, Mergetes, Siculi, Græciæ maximæ populi; nouissimè Lucania Samnitibus oriundi, & a duce Lucio nominati; qui superatis bello Possidoniatis urbibus eorum potiti sunt. Hi quum aliquamdiu sub statu populari rempublicam suam administrassent, postea bellis ingruentibus regem, magistratusque sibi delegerunt. Ceterum anno ab vrbe condita ccccxxvii. L. Papirio Mugilano & C. Pœtelio Visolo III. Coss. quum ad eam usque diem nihil dum rei cum populo Ro. gessissent, varijs antea cladibus ab Alexandro Epitrotarum rege vexati, in fidem Romanorum venerunt: virosque, & arma

Hh 3 pollicentes,

LVCANI
A RO. IN
FIDEM ET
FOEDVS
RECEPTI.

FOEDVS
ALTERVM
RO. CVM
LVCANIS.

pollicentes, foedere in amicitiam accepti sunt. Quod quum eodem an- A
no violassent, factum est, vt post octauum inde annum Apulia perdo-
mita bello a Romanis impetiti sint; & repentino Q. Aimilij Consul
aduentu Nerulum opidum ipsorum vicaptum. Post autem quum
oratores Lucanorum ad L. Cornelium Scipionem & Cn. Fuluiū Cen-
tumalum Cofs. questum venissent, Samnites quia condicionibus ad so-
cietatem armorum ipsos perlicere nequiuissent, infesto cum exercitu fi-
nes ipsorum ingressos, eisdem peruastare, belloque ad bellum cogi; ad-
derentque nunc ita animatos esse Lucanos, vt omnia ferre ac pati tole-
rabilius ducant, quàm vt vnquam postea nomen Ro. violent; proinde
orare patres, vt Lucanos in fidem acciperent; & Samnitium vim atq; in- B
iuriam ab se arcerent; decreuit Senatus vt foedus cum populo Lucano
iungeretur. In quo mansisse videntur donec anno ab vrbe condita
CCCCLXIII. P. Cornelio Rufino, M. Curio Dentato Cofs. arma cum Sam-
nitibus, Bruttijs & Tarentinis populi Romani per id tempus hostibus
sociarent: ita vt amplissimam triumphorum materiam pluribus per
octo Consules praelijs victi præbuerint. Debellatum esse cū Lucanis a
L. Papirio Cursore & Sp. Caruilio Maximo Cofs. qui de iisdem ambo
triumpharunt, vt est in Fastis Capitolinis, & Lucanis eorumque socijs
pacem eodem tempore esse datam crediderim: foederis tamen condicio-
nes vnà cum rebus eorum gestis apud Liuium ceterosque scriptores in- C
terciderunt. Haftenus de Lucanis in genere: sequitur vt maritimam
Lucaniæ oram per partes obeamus. Strabo auctor est in Lucanis vltra
Silarum amnem Iunonis Argiux templum ab Iasone ædificatum fuisse;
quod Plinius cis eundem fluuium in Picentinis constituit.

ΠΟΣΕΙΔΩΝΕΑΤΑΝ.

POSIDO-
NIA.

PAESTVM.

A B Silari ostio quinquaginta stadijs distabat vrbs quæ Posidonia
Græcis, Pæstum latinis dicebatur; a Dorienſibus si Solino; a Si-
baritis si Straboni credimus condita. Hæc intimo in sinu sita, ipsi si- D
nui nomen Pæstano quem Græci Posidoniaten vocant; fecit. Strabo
tradit Romanos ex Hadria Picentes colonos in Posidianiten sinum de-
duxisse. sicuti enim Sibaritæ prius a Lucanis; ita Lucanos postea a Ro-
manis Posidonia expulsos fuisse. Idem Strabo insalubritatem aëris
culpat; ob amnem Silarum in paludes diffusum. Agrum Pæstanium
poëtæ & rei rusticæ scriptores ob rosarum præstantiam, quæ flagrantissi-
mum spirent odorem; rosariaque quotannis biferâ commendant. Vr-
bis verò originem aut nomē numismata ad Ποσειδῶνα, quem Latini Ne-
ptunum vocant referre videntur; qui omnibus in nummis tridente suo
emicat;

Aemicat; & auersis aliquot partibus Taurum, qui Neptuno immolabatur, sicuti & VIII. nummo Equum qui Neptuno sacer erat, signarunt.

Athenæus prodit Poseidoniastas festum quoddam Græcorum more celebrasse, in quo lacrymantes ab inuicem discederent. Ceterum

quum Alexander Epirota Magni Alexandri auunculus, a Tarentinis in Italiam accitus excursionem a Pæsto faceret, collatisque cum Samnitibus & Lucanis in agro Pæstano signis, prælio vicisset, pacem cum Romanis fecit. Verum C. Fabio Dursone, C. Claudio Canina Cos. Posidoniam siue Pæstum coloniam fuisse deductam Velleius & Epitome Liuij testatur. Fidem inde Pæstanos populo Ro. constanter seruasse

POSIDONIA ROMANORVM COLONIA.

B argumento est, quod legati a Pæsto pateras aureas in summa reipublicæ difficultate Senatui in subsidium obtulerint; quemadmodum & Neapolitani; adhæc quod Pæstani inter eos populos a Liuiio recensentur, qui laudem constantiæ & fidei ad omnem posteritatem mereantur.

Inuenio celebrari Parmenidem Poseidoniasten, ut qui stadio vicerit olympiadis septuagesimæ octauæ anno primo. Pæsti longitudinem Ptolemæus XL. partium cum Sextante, ut laticudinem quadraginta partium numerat. ultra Pæstum promontoria sunt; primum Poseidoniū, inde Athenæum siue Mineruæ, cui Sirenum insulæ opponuntur.

CAeneas verò cum sociis Trojanis e Sicilia per mare Tyrrhenum nauigans, primum in Italiam appulit ad portum Palinurum; qui ab vno gubernatorum Aeneæ ibidem defuncto nomen sortitus est. deinde insulam tenuere Troiani, cui Leucasiæ nomen indiderūt, a Leucasia Aeneæ nepte circa hæc loca mortua. E regione Palinuri OEnotriæ insulæ, quibus Velia de qua nunc dicturi sumus opposita erat.

Y E Λ H T Ω N.

VELIA Phocensium Colonia.

DISTABAT a Pæsto in ortum Hyela siue Velia, si Straboni credimus, vigintiquinque passuum millibus: hanc a Phocensibus fuisse conditam veterum auctoritate testatum est: quum namque Cyrus Cræsum Lydorum regem vicisset, maritimis Ioniæ & AEoliæ regionibus Harpagum ducem præfecerat: cuius tyrannidem quum Phocenses metuerent; atque is ad urbem obsedendam exercitum adduceret; noctu qui elabi poterant consensu cum familia nauibus nouas sibi sedes quæsituri, tandem in Corsicam appulerunt: inde uti Herodotus narrat, Rhegium confugerunt: urbemque in OEnotriæ agro condiderunt, quam Hyelam nuncuparunt. Nominis causam ab Elea eius loci fonte plerique deducunt: alij a flumio eiusdem nominis per agrum

HYELA A PHOCENSIBUS CONDITA.

agrum Eleatem labente. Sunt tamen qui Eliam Græco vocabulo a palustri loco vocatam malint; Dionysij Halicarnassei auctoritatem & Analogiam sequuti: Dionysius enim de agri parte circa sacrum lacum ab Aboriginibus concessa Pelasgis, qui eò ex oraculo sedes quæsituri aduenerant, in hanc sententiam scribit: pleraque erant palustria, dicta nunc iuxta præprietatem antiquæ linguæ Velia. solebant enim Prisci illi Græci nominibus a vocali incipientibus præponere *eu* scriptum vno characterē; is erat similis r duplici, ad rectam lineam duabus obliquis additis, sic, *Feλένη*, *Φαῦλα*, *Φοῖνος*, *Φανηρ* & multa similia. ita vt Velia pro Elia dictum ex eadem ratione opinari liceat.

Conditam fuisse Eliam circa Tarquinij Prisci tempora argumento est, quod pars reliqua Phocensium cum eodem societatem coiuisse scribatur; & Phrurio, Peranoque ducibus classe in Galliam Narbonensem profectos, Malsiliam, vt suo loco latius prosequuturi sumus, condidisse. Vnde rectè scripsit in Virgilium Honoratus, Veliam tempore AENEÆ non fuisse conditam: etiamsi poëta cecinerit. Portusque require Velinos; respexisse enim ad id nomen quod eidem loco postea a Phocensibus factum est. Portus enim hoc in sinu fuisse multos & nauium stationes tutissimas, ceterum exiguas & paruas, constat. Condendæ Velix auctorem fuisse Philistionem, aut certè strenuum aliquem & laudatum, Veliensium ducem fuisse, quidam hinc opinati sunt, quod ipsius nomen in Mineræ galea cum triumpho exstat: alijque in numismatibus eiusdem nominis ἀντιστοιχία adpareant. Palladem ab Eleatibus cultam fuisse omnibus quæ hic proposuimus numismatibus testatum est; in quibus ipsius Palladis caput galeatum signatur; ipsaque galea varijs ornata symbolis, pegaso, grypho Sphingæ, aut alio aliquo vti in ipsis numismatibus videre est.

Strabo auctor est hanc urbem optimo reipublicæ statu quondam administratam, opibus & potentia floruisse; multaque bella cum Pæstanis & Lucanis gessisse: quibus etsi numero inferiores, virtute tamen & armis pares erant. Ceterum vt rerum a Veliensibus cum vicinis gestarum memoria intercidit, ita neque qua occasione, aut quo fœdere cum populo Ro. societatem coiuerint constat.

ELEATES.

Eleates namque, quos nonnulli Veleates quoque scribunt, in Liguria populi, de quibus ter triumphatum fuisse in Capitolinis Fastis testatum est, nihil ad istos pertinent. Obseruo apud Liuium P. Quinctio a socijs Rheginisque, & a Velia & Pæsto debitas ex fœdere naues esse datas; quod argumēto esse potest, Veliam populo Ro. fœderatam fuisse: Coloniam namque, municipium aut præfecturam fuisse non constat. Brutum quum post Cæsaris cædem in Græciam traiecturus esset, e Velia soluisse Cicero in Philippicis testatur. Zenonem Pythagoricum & Stoicum Eleatem fuisse, & tum Parmenidem Philosophum

A phum Strabo testatur; Veliamque ipsorum nomine apud exteros posterisque fama celebratam. Veliae Longitudinem Ptolemæus XL. partium cum triente; Latitudinem xxxix. partium cum dodrante numerat. Ultra Veliam Buxentum opidum & Colonia erat: hinc Lai fluminis ostium Lucaniae terminus. Ceterum Lucaniam ea regio attingit, quam Græci insederunt: ea in tres partes diuisa est, in Bruttios, Messapios, & Sallentinos. Bruttij expulsis Græcis eam partem occuparunt, quæ quondam OEnotriæ nomen tulit, a Lao flumine usque ad Metapontum opidum: sicut Strabo ex Antiochi sententia tradit, nam ab antiquis OEnotros & Italos solos vocatos ait, qui Isthmum habitarent; Isthmum autem esse quidquid agrorum inter duos sinus includeretur; Hipponiatem videlicet siue Napitinum a mari Tyrrheno, & Scyllaticum a Siculo. Bruttios narrat Diodorus M. Popillio Lænate, Cn. Manlio Capitolino Coss. primum in his regionibus apparuisse, homines agrestes & Lucanorum fugitiuos; atque propterea domestica eorum lingua Bruttios appellatos: occupasse autem eos Terinam, Hipponem, Thurios aliaque opida complura; ac reipublicæ genus ab alijs separatim instituisse. Quod si veros Bruttiorum fines assignauimus, verè profecto etiam traditum est, maritima eorum fuisse, Tempfam Coloniam, Terinam, Rhegium, Alecem flumen Rheginorum agrum a Locrensi di-

Crimens, Locros, Caulonem, Scyllacium, Lacinium, Sybarim, Thurios, Acirim, & Sirim flumina; postremam verò Metapontum. Interiora autem Numistrum, Consentiam, Hipponem, Heracleam quæ & Siris vocata, & vti placet Straboni Pandosiam. Ceterum vt ad numismatum ordinem redeamus, Terinam quæ prima in ora maritima Bruttiorum sese offert, prosequamur.

BUXENTVM
COLONIA.

BRUTTIJ.

OENOTRI
ITALI.

TEPINAION.

TERINA Crotoniatarum Colonia.

D **T**ERINAM igitur Crotoniatarum fuisse Coloniam, sinumque ab eadem Terinum esse vocatum Plinius & Ouidius scribunt. hanc a Brutijs captam ostendimus. Postea etiam fœdere cum populo Romano coniunctam fuisse argumēto est, quod Strabo scribat Terinam ab Hannibale, quia eandem tueri non poterat, direptam; soloque æquatam quo tempore ille se penitus intra Bruttios receperat. nec plura de eadem vrbe apud scriptores exstare inuenimus. Quod ad numismata pertinet, ea ferè omnia victoriam sedentem exprimunt. Trinacriæ quoque siue Siciliae symbolum in iisdem vt & in Veliensium nummis exstat. nam

TERINA.

Ii cum

TEMESA.

cum constet Siculos circum hæc litora plurima armis gessisse; credibile est eosdem tam Eleates quam Terinenses ac alios eius tractus populos in potestatem redegissem; ipsique ad tempus saltem imperasse: atque hinc Trinacriæ symbolum in numismatibus harum gentium, atque urbium expressum. nec absurdum fuerit credere Siculos foedere aut amicitia cum his Italiæ populis iunctos fuisse: atque hinc fortè Trinacriæ symbolum in nummis ipsorum spectari. Tempia de qua iam diximus, Terinæ admodum vicina fuit: hanc Temesam quoque dictam fuisse Strabo & Plinius auctores sunt. Ausonum ædificium fuerat, quod postea Aetoli Thoantis socij occuparant: atque ij a Brutijs eiectioni sunt. Tempstanum tandem agrum Romani de Brutijs ceperunt; coloniamque ciuium Ro. P. Cornelio Scipione II. Ti. Sempronio Longo Coss. eò deduxerunt. Commendat vina Temesina Plinius, traditque fuisse & alteram Temesam in Cypro celebrem vtramque metallis & ærefodinis commendatam.

ΠΑΝΔΟΣΙΕΩΝ.

ΠΑΝΔΟΣΙΑ.

ALEXANDER EPIRI REX.

ΠΑΝΔΟΣΙΑ
FOEDERATA
CVM
ROMANIS.

SEQUITVR in numismatibus Pandosia, quàm mediterraneam urbem Strabo in Brutijs; alij in Lucanis collocant. hanc OEnotriorum fuisse regiam, & ad Acherontem fluuium sitam inuenio. Ab iisdem Apollinem pro tutelari Deo cultum fuisse, & radiatum Apollinis caput & Cortina siue Tripus in numismatibus probare videtur. Ad hanc Alexandrum Epiri regem ab exsule Lucano in transitu Acherontis fluuij interfectum, sortes Iouis Dodonæi euentu affirmasse auctores testantur. Accito ab Tarentinis in Italiam a consulto numine responsum fuerat, uti Acherusiam aquam Pandosiamque urbem caueret: ibi fati eius terminum dari; eoque ocyus transmisit in Italiam: ut quàm maximè procul abesset ab vrbe Pandosia in Epeiro, & Acheronte amne, quem ex Molosside fluentem in Stagna inferna sinus Thesprotius excipit. Addit Strabo Pandosiam situ loci & natura validam fuisse urbem; & Apollinis oraculo Triuerticem fuisse cognominatam: Alexandroque consulenti in hanc sententiam ab oraculo responsum fuisse. *Pandosia perdes populum quandoque Triuertex.* cuius responsi sententia ut in vtramque partem ambigua est, ita Alexander eandem sibi victoriam polliceri, hostibus perniciem minari interpretatus est. Pandosiam urbem in numero foederatarum fuisse; atque cum Brutijs in populi Ro. potestatem venisse, ex eo videri potest, quod Liuius prodar, quum a Consule P. Sempronio Tuditano Petilia in Brutijs deuicta esset, Consentiam & Pandosiam & ignobiles alias ciuitates, sponte in deditionem venisse. Cetera

A Cetera huius urbis gesta actaque ad nostram cognitionem non perueniunt.

AXEPONTAN.

EX Liuij de Alexandro Epirota historia colligi potest, Acherusium flumen siue Acherontem, ex monte edito in quo Pandosia sita erat, fontes suos habuisse, & valles trium collium alueo suo irrigasse, seseque in intimo sinus Hipponiatis exonerasse, ad initiū Isthmi eius quem OEnotri & Itali soli vocati olim incoluerunt. Populos verò qui circa Acherontem flumen habitabant, Acherontinos fuisse appellatos Plinius & Strabo meminerunt. nec quidquam aliud apud Scriptores de Acherontinis memoria dignum obseruare potui, quàm quod Procopius in hoc ferè tractu Acherontidis castelli meminerit; & Pontificum libri Acherontinum præfulem nominent. AEquè obscura nobis est duorum quæ hîc expressimus numismatum ratio; in quorum vno Iupiter aduersa parte exprimitur, vti auersa eques Nicias hasta prostratum pugilem aut hostem premens forsan in equestris alicuius victoriæ symbolum: altero dearum aliqua effigies expressa est Acherontinis forsan tutelaris; a cuius auersa parte Capra procubuit; quæ vt Iunoni Sospitæ, siue (quod nomen numismata produnt) Sisipitæ sacra apud Romanos erat; ita & Mineruæ, quia oliuam lambendo sterilem faceret, immolabatur: ea ratione qua caper Baccho, quod morsus vtriusque tam arbutis quàm vinctis exitialis esset. Exemplum solertiæ huic animali a Plinio attributum, a Mutiano obseruatum adscribam: Capris inquit, duabus sibi ex diuerso in prætenui & lōgo ponte obuijs, quum angustia non paterentur vt sese circumagerent; neque longitudo in tanta exilitate reciprocationem admitteret, torrente rapido minaciter subterfluente, alteram decubuisse; atque ita alteram proculcatæ supergressam. Capras etiam a Macedonia & Epiri regibus in honore habitas fuisse Iustinus prodit: eò quod Caranus primus Macedonia regum, a quo ceteri vsque ad Alexandrum Epiri regem genus ducebant gregem caprarum veluti ducem oraculo sibi destinatum sequutus, Edyssam regni sui sedem occupaauerat; quam mutato nomine AEgeam ob beneficii memoriam nominauerit, at Acherontini forsan ob Alexandrum Epiri regem suo in agro cæsum, quia is genus a Carano ducebat Capræ symbolo nummos suos notare voluerunt: verum in tam obscura de rebus Acherontinorum memoria, alijs liberam vnde coniecturas sumerent, diuinandi materiam præposuisse contenti, de Brutijs, quæ restant prosequamur.

ACHERON
FL. V. V. V. S.

ACHERON
TINI.

BRETTON
VRBS.

BRUTTIA.

AGATHOCLES.

BRUTTIORVM tractum a Lao flumine ad Metapontum perti-
nuisse; Bruttios Lucanorum fuisse fugitivos supra ex Strabone &
Diodoro ostendimus. Alij, aliam nominis & originis causam refe-
runt. Stephanus enim Bretton Tyrrenorum fuisse urbem, a Bretto
Herculis ex Baletia filio conditam scribit; regionemque ab ea Brettiam
vti & linguam fuisse appellatam: additque ex Antiocho Italiam olim
Bruttiam, inde OEnotriam fuisse vocatam. Iustinus autem nominis
& originis rationem altius ab historia in hanc ferè sententiã repetit. Lu-
canos olim iisdẽ legibus liberos suos, quibus & Spartani, instituisse. quip-
pè ab initio pubertatis in sylvis inter pastores sine ministerio seruii, sine
veste quam induerent vel incubarent habuisse; vt a primis annis duritiæ
parcimoniæque sine vlllo urbis vsu assuescerent. cibus ijs præda venatica;
potus, mellis & lactis & fontium liquor erat: sic ad labores bellicos in-
durabantur. horum ex numero quinquaginta primùm conuenisse, ex
agris finitimorum prædari solitos; confluenta deinde multitudine, quã
præda sollicitati & illecti plures facti essent, infestas regiones reddidisse:
itaque fatigatum querelis Lucanorum Dionysium Siciliæ tyrannum
sexcentos Afros ad compescendos eos misisse; quorum castellum pro-
ditum sibi per Bruttiã mulierẽ expugnasse, ibique ciuitatem cõcurren-
tibus ad famam nouæ urbis Pastoribus, statuisse: Bruttiosque se ex mu-
lieris nomine vocasse. Primùm illis cum Lucanis, originis suæ aucto-
ribus bellum fuit: tantaque feritas animorum erat, vt nec gentis suæ au-
ctoribus parcerent. Qua victoria erecti, quum pacem æquo iure fecis-
sent, ceteros finitimos armis subegerunt; tantasque breui opes sunt con-
sequuti, vt multas Græci nominis ciuitates Italia expellerent; & formi-
dolos etiam regibus essent. Denique quum Alexander Epirotarum
rex, sicuti meminimus, in auxilium Græcarum ciuitatum magno cum
exercitu in Italiam venisset, cum omnibus copijs ab his deletus est. Fe-
rocia itaque illorum tanto felicitatis successu accensa, diu finitimis ter-
rori fuit. Ad postremum Agathocles in auxilium vocatus, spe amplian-
di regni a Sicilia in Italiam traiecit. Principio aduentus eius opinione
consternati Bruttij, legatos ad eum, societatem amicitiamque petitem
miserunt: quos Agathocles ad cænam inuitatos, ne exercitum trajici vi-
derent dieijs in posterum constituta, conscensis nauibus frustratus est:
sed fraudis haud lætus euentus fuit; siquidem eundem in Siciliam reuer-
ti vis morbi coëgit; quo toto corpore comprehensus per omnes nervos
articulosque humore pestifero grāsante, extinctus est. Sunt & qui
aliam adhuc nominis causam referant; eamque a bruti ratione dedu-
cant

A cant atque hinc genti ob mentis ingenijque stuporem ac stolidam corporis ferociam Bruttijs nomen esse factum comminiscantur. Sed nobis vel Stephani vel Iustini hac in re auctoritas præferenda videtur; quæ & historia, & numismatum testimonio confirmatur, nam si ad rationē a Stephano allatam respiciamus, Hercules, vnde generis sui originem per Bretton eius filium repetant, vt in septimo Bruttiorum numismate apparebit, sicuti & quinto, is qui galeatus cum hasta & clypeo tanquam pugnam sciens spectatur, forsan ipse Brettos Herculis filius fuerit. Sin animi vigorem & fortitudinem in rebus gerendis expressam considerare lubebit, cæteris in numismatibus Martem ac Mineruam galeatos tum

Victoriam, Trophæa ac bigas videre licebit: Iouem præterea, Iunonem, Apollinem, Dianam, Aquilas variaque alia virtutis & fortitudinis symbola non sine artificio expressa. Aquilæ & Ioui non numquam iisdem in numismatibus copiæ cornu, fertilitatis symbolum est adiectum: commendatur enim ab antiquitate Bruttiorum ager ex vini, olei, frugisque prouentu. Expressa est & tertio numismate, Iuno regina cum cicada; forsan quòd in agro Rhegino, qui & ipse Bruttiorum erat, ab Iunonis quam multa religione & cum silentio Bruttij colebant, reuerentiam silere cicadæ crederentur & obmutescere, quæ ultra flumen in Locris canoræ essent. Ceterum vt ea quæ Bruttij cum ceteris Græciæ in

Italia populis gesserunt, a nemine ad posteritatis memoriam satis exactè prodita sunt: ita & ea quæ cum Romanis gesserunt, æquè nobis incerta sunt. illud ex fastorum tabulis constat triumphasse de Bruttijs C. Fabricium Luscinum Consulem anno CCCCLXXV. proximo inde anno C. Iunium Brutum Bubulcum; mox Q. Fabium Maximum Gurgitem: vt triennio post C. Claudium Caninam; sequenti inde anno Sp. Caruiliū Maximum & L. Papirium Cursorem, ita vt hac ratione intra sexennium sex Consules sex de Bruttijs triumphos egerint. Gestarum cum ijs rerum memoriam apud Liuium intercidiſſe ex XII. XIII. & XIII. librorum epitomis colligere licet. Bruttijs Hipponem, de quo mox plura dictu-

ri sumus, esse ademptum Strabo; vt Crotonem Liuius prodit. In numerum fœderatorum Bruttios esse referendos existimarim; quòd Sulpicius apud Liuium Minioni Antiochi regis legato ita respondeat; ex quo Bruttij in nostram potestatem venerunt, vno & perpetuo tenore iuris semper vsurpato nec vnquam intermisso, quæ ex fœdere debent exegimus: Bruttij tamen a Romanis ad Hannibalem defecerunt; fidemque Hannibali datam constanter seruauerunt; donec senescente bello Punico, & Scipione in Africa debellante victoria ad Romanos inclinasset.

Bruttij itaque tamquam socij Pœnorum arma contra Romanos sumserunt; & Crotonem Græcam urbem circumsederunt, opulentam quon-

DE BRUT-
TIIS TRI-
VMPHA-
TVM SE-
RARS.

BRUTTI-
FœDERA-
TI CVM
ROMANIS.

dam armis virisque, (vt in Crotoniatarum rebus prosequuturi sumus,) A
 verum id temporis multis magnisque cladibus ita affectam, vt omnis
 ætatis minus viginti millia ciuium superessent. itaque vrbe defensoribus
 orbata facile potiti sunt: arx tantum retenta; in quam inter tumultum
 captæ vrbis quidam e media cæde effugere. Diu tenuit arcis obsidio,
 donec persuasi a Locris qui ad Bruttios transferant Crotoniata, cum
 omni multitudine Locros abierunt. Inde Volones duce Sempronio,
 si hostis caput retulissent libertate promissa, cum XVII. Bruttiorum con-
 gressi; eos strenuè pugnando vicerunt. Cœperuntque exinde Consu-
 les, Bruttios, (quia Hannibal in eorum ferè agro sese continebat; aut sese
 cum agmine conuertebat) quotannis vt provinciam aliquam sortiri: ita B
 vt in Bruttijs multo cum sanguine frequentissimè cum Hannibale signa
 collata sint. Bruttiorum tamen fide Tarētum a Q. Fabio Maximo Ver-
 rucoso receptum est: & Vibius Pactusque fratres longè nobilissimi gentis
 Bruttiorum pacem a Romanis petentes veniæ spem obtinuerunt. Tandē
 ad Cn. Seruiliū Geminū Consulem Bruttiorum vrbes, multique ig-
 nobiles populi, quum bellum Punicum senescere cernerent, defecerunt;
 iamque vniuersus Bruttiorum populus ad fidem Romanorum rediisse
 set, nisi metus ex Hannibale eosdem in officio continuisset. Ceterum
 Hannibale ab Italia depulso, quia Bruttij aduersis Romanorum rebus
 ad Hannibalem defecissent, Bruttios ignominie causa non milites scri- C
 bebant, neque pro socijs habebant: sed magistratibus in provincias eun-
 tibus præire, apparere, & præministrare seruorum vice iusserunt. Quod
 verò lictores e Bruttijs legerentur, Bruttianos pro lictoribus a scriptori-
 bus usurpari obseruo: ita Cato dixit, quendam a Bruttianis hoc est a li-
 ctoribus verberatum. Hactenus de Bruttijs in genere; nunc reliqua-
 rum in iis urbium historiam & numismata aggrediamur: Acherontino-
 rum, quia ordo ita postulabat, iam ante scripsimus; sequuntur Hippo-
 nienſium.

ΙΠΠΩΝΙΕΩΝ.

D

HIPPON Locrorum Colonia.

HIPPON.

HIPPO-
NIATES
SINVS.

HIPPONEM Locrorum fuisse Coloniam Strabo prodit; atque ab
 eadem sinum maris Tyrrheni, qui ab Acherōtis fluuij ostio vsque
 ad Scyllæum promontorium sese insinuat, Hipponiaten fuisse dictum:
 is antea etiam Napitinus, & a Thucidide & Plinio, si Hermolao credi-
 mus, Terinus a Terina vrbe, de qua suo loco scripsimus, cognominatus
 fuerat. Ad Hipponienſium agrum Proserpinam e Sicilia ad legendos
 flores

- A** flores venisse, veterum auctoritate vt Strabo refert credebatur: quoniam Hippon in valle amœnissima situs magna florum copia exhuberabat. Hinc sunt qui in eo quod vnicum Hipponiensium ad manus nostras peruenit numismate, Proserpinæ effigiem signatam opinentur; cui ab aduersa parte copiae cornu fertilitatis signum, & Caduceū sint adsignata: tamquam Proserpinæ aduentus ipsis & pacis & fertilitatis causam attulerit. Obseruo quoque hanc urbem ab Agathocle aliquando captam fuisse; & emporium ab eodem, vt ea commerciis frequentaretur, ad litus fuisse institutum. Ex hac vrbe Bruttij prius Græcos, Bruttios postea Romani expulerunt. Ceterum C. Lutatio Catulo, A. Postumio Albino Coss. quo anno cum Pœnis in Sicilia primū debellatum est, Hipponem, vt Velleius auctor est, Colonia deducta fuit, quæ deinceps Vibo Valentia appellata sit. Nam quod Liuius prodit, colonos ex S.C. plebeiq; scito post quinquagesimum inde annum eò deductos, de coloniæ instauratione intelligendum erit: mille, inquit, & septingenti pedites ierunt, trecenti equites: trium viri deduxerunt Q. Næuius, M. Minucius, M. Furius Crassipes: quinadena iugera agri data in singulos pedites sunt, duplum equitibus. Sinus Vibonensis corallo laudatissimo abundat & Thunnorum piscatura: totoque ad Scyllæum litore pumicibus; quos perpetuo incendio Volcani insula eructat & in aduersam maris oram vnda expellunt. Valentia longitudinem Ptolemæus xl. partium cum quadrante, vt latitudinem xxxviii. partium cum deunce numerat. hinc ad fretum Siculum nauigatur, quo superato Rhegium Iulium; de quo vt numismatum ordinem sequamur, iam dicturi sumus.

PROSER-
PINA.VIRO VA-
LENTIA
COLONIA.

PHIΓINON.

RHEGIUM Chalcidensium Colonia.

- D** RHEGIUM vrbs potentia & opibus quondam florentissima, originis suæ auctores Chalcidenses habuit: eos nempè qui sterilitate laborante patrio solo, Apollini ex voto decimati erant. Hi quum nouas quærere sedes statuissent; consulto prius Apollinis oraculo Messeniorum exsules qui patria agrisque ab Lacedæmoniis ob violatas per temulentiam eorum virgines eiecti, incertis per Græciam sedibus oberrabāt, secum assumserunt: profectique in Italiam cum Messeniis circiter annū secundum olympiadis vicesimæ octauæ, quum ad Rhegium promontorium appulissent, adiuuantibus Zancleis urbē hoc loco condiderunt. Nomen vrbi promontorioque inditum vetusti testantur scriptores; ab Græ-

RHEGIUM
CONDI-
TUM.

ab Græco verbo *ρήγυσθαι* id est a dehiscendo. Fuisse namque eam Ita. A
 liæ partem quondam tenui Isthmo Siciliae annexam; diuulsamque in-
 de terræmotus violentia vndarumque impetu, discedentibus terris per-
 uium in medio iter mari præbuisse. Certè etiamnum ea est hoc in fre-
 to Italiae Siciliaeque vicinitas, & ita æqualis promontoriorum hinc inde al-
 titudo, vt continentis speciem procul intuentibus exhibeat: quo magis
 autem accesseris, discedere disiungi que promontoria, quæ ante coniun-
 cta videbantur, existimes. Ceterum Rhegini statim ab initio optimis
 legibus institutisque rempublicam suam firmarunt: eamque rebus do-
 mi ac foris clarissimè gestis ita auxerunt, vt plurimarum per Italiam co-
 loniarum auctores fuerint. Principes legitima electione vsque ad A. B
 anaxilæ filios; qui vltimi ex hac stirpe imperarunt, ex gente Messeniorum
 creabantur. Eorum qui ante Anaxilam fuere res gestæ iniuria tempo-
 rum interiøre. Anaxilas quartus ab Alcida mida qui Messenios in Italiã
 deduxerat, post Critenei patris mortem Tyrannide patriæ potitus, quũ
 assiduum ipsi cum Samijs, qui Zanciam ex aduerso Rhegij sitam occu-
 pauerant, bellum intercederet, Samijque infestum pyratice incurfioni-
 bus mare redderent; viresque eorum plurimis quotidie ex Græcia ad ip-
 sos confluentibus augerentur, diffusus viribus suis legatos in Græciam ad
 Messenios cognatam gentem, qui iterum a Spartanis patria pulsi nouas
 sedes quærebant, misit: edocuitque assiduum sibi cum Zancleis vicinis C
 suis esse bellum; eosque possidere urbem opulentam, & situs com-
 moditate præstantem: nec difficilem eius urbis occupationem fore; si ad ma-
 ritimas Rheginorum copias, Messenicus miles terra bellatore egregius ac-
 cederet. Persuasi his verbis Messenij, quum in Siciliam venissent, Zan-
 cleos sibi occurrentes prælio vicere. Interim Anaxilas eduçta Rhegio
 classe, Zancleos mari aggressus, maximam nauium partem, aut cœpit,
 aut disiecit; reliquos fugientes ad ipsam vsque urbem insectatus est.
 Zancleos itaque mari Anaxilas, terra Messenij premebant: qui quum
 hostium impetum aliquandiu fortissimè sustinuisent, victi tandem ho-
 stis pertinacia, quum haud dubiam sibi perniciem instare viderent; quòd D
 multis locis strata ruinis mœnia aditum hosti præberent; supplices ad
 aras Deorum confugere. Imperauerat Messenij Anaxilas vt suppli-
 ces nulla religionis habita ratione trucidarentur; reliqui cum vxoribus
 & liberis sub corona venderentur: ceterum Messeniorum duces Gorgus
 & Mantichus deprecari facinoris atrocitatem, supplicibus veniam impe-
 trauere. Capta Zancle Messenij, urbem mutato nomine Messanam
 appellauere: imperiumque ipsius Anaxilæ detulere: qui statim ad augen-
 dam nouæ urbis potentiam totum se contulit. Obseruo hunc Anaxi-
 lam in Olympijs quadriga mularum vicisse; atque hinc nummum si-
 gnasse,

ANAXILAS
 RHEGINO-
 RUM
 TYRAN-
 NUS.

RHEGINO-
 RUM CVM
 ZANCLAE-
 IS RES
 GESTAE.

A gnasse, qui Rheginis & Messanenſibus communis fuerit; cuius vna pars leporem, altera quadrigas mularum exprimebat; quemadmodum in Messanenſium numismatibus videre licet. Rheginenſium tamen numismata quæ ad manus noſtras peruenere, nullam cum Messanenſium numismatibus ſimilitudinem habent. In plerisque caput Apollinis, tum Tripus & Cythara ſpectantur: id eo pertinere exiſtimaui; quod hæc Colonia ex Apollinis oraculo deducta ſit; ciueſque eius Apollini ſacri eſſent. Poſt Anaxilæ mortem cladem non mediocrem Rheginenſium reſpublica ſenſit. Bello namque inter Iapyges Tarentinoſque orto, poſtquam Iapyges cum viginti millium exercitu, impreſſionem in Tarentinorum fines feciſſent, territi tantis hoſtium copiis Tarentini, auxilium ab Rheginis petiere. Micythus itaque, quem ſpectatæ fidei ſeruum Anaxilas decedens duobus immaturæ adhuc ætatis filiis, tutorem reliquerat, ac regnum tutorio nomine adminiſtrabat, habito ciuium delectu, tria millia militum auxilio miſit: ijs ſociorum copiis acceptis Tarentini, hoſti occurrunt: & quamquã numero præſtarent Iapyges, æquauit tamen Rheginorum Tarentinorumque in pugnâdo virtus aliquamdiu certamen: donec caſis magna ex parte Rheginis, fluctuare acies Tarentina cœpit: concitante inde ſe acrius in labantem aciem hoſte, fuga præcipiti pars Rhegium, pars Tarentum petunt. Iapyges dum partitis copiis fugientes inſequuntur, eorum qui Rheginos inſectabantur, tanta in perſequendo pertinacia fuit, vt caſis penè ad internecionem Rheginis parùm abſuerit, quin vrbe etiam potiti ſint. cum fugientibus in vrbe irrupiſſe hoſtes, tradit Diodorus. Poſt triennium ab hac pugna elapſum conditam a Micytho vrbe Teuxontam, coloniamque Rheginorum factam idem Diodorus auctor eſt. Ceterum poſtquam Micythus regni ſumma cum fide atque integritate a ſe adminiſtrati rationem omnibus approbantibus reddidiſſet, imperiumque Anaxilæ liberis reſtitiuiſſet, iuuenes regni paterni adminiſtrationem capescentes alter Meſſanæ, alter apud Rheginos ſummæ rerum præerant. Poſt Micythi diſceſſum ſolutis metu & verecundia iuuenum animis, dum quidquid laberet & liceret, corruptiſque per licentiam nihil ſancti, nihil iuſti ineſſet: poſtquam regium in omnes faſtum, crudelitatem promiſcuam, in matronas ac virgines libidinem reliquamque morum insolentiam, Rhegini ac Meſſanenſes aliquamdiu pertuliſſent, tãdem indignitate rei commoti, in Tyrannorum exitium conſpirant: eoſque ſuperatos in exſilium eiſciunt. Vt autem ferè accidit ijs vrbibus, quæ ab regia poſteſtate in popularem delabuntur: vt ſeſe mutuo in teſtibus ſeditionibus lacerent atterantque: ita tum Rheginis euenit. Liberati namque regio dominatu, atque hinc inſolita libertate fruenteſ in omnem præcipites licen-

RHEGINO-
RVM CON-
TRA IAPY-
GES RES
GESTAR.

TEUXON-
TA RHE-
GINORVM
COLONIA.

RHEGINI
TYRANNI
DELIBE-
RATI.

RHEGIUM
AB HIME-
RENSIBVS
OCCUPA-
TVM.

RHEGINO-
RVM CVM
ATHENIEN-
SIBVS CON-
TRA SYRA-
CUSANOS
RES GE-
STAE.

RHEGINO-
RVM AD-
VERSVS
DIONYSI-
VM RES
GESTAE.

tes licentiam, dum nemo alteri cedere vult, diuulsa per seditionem in A
duas partes ciuitate, in suummet sanguinem, suaque viscera, ferrum con-
uerterunt. Ceterum quum altera pars quæ viribus & potentia præua-
lebat, infirmiolem opibus & armis imparem premeret, hæc veteranos ex
Himera milites in auxilium acciuit: qui pulsus ciuitate contra quos im-
plorati fuerant & mox cæsis & ijs quibus auxilio venerant, urbem cum
coniugibus liberisque sociorum occupauere: inde prosperis aduersum fi-
nitimos expeditionibus vsi, assiduis incrementis Rhegium auxere; no-
uisque institutis & legibus ornauere. atque ita in tantam breui excreuit
res publica Rheginorum potentiâ, vt Locresibus Epizephyrijs qui Cro-
toniensium bello premebantur, quinque ciuium suorum millia auxilio B
mitterent: qui iuncti cum Locrensibus, Crotoniatas memorabili ad Sa-
gram amnem prælio superarunt. Exorto postmodum inter Syracusa-
nos Leontinosque bello, Rhegini utpote cognati Leontinorum, Locren-
ses Syracusanorum partes sequebantur: cumque & ab Atheniensibus au-
xilium impetrassent Leontini; missi ab Atheniensibus cum classe Laches
& Cherædas, in freto se cum Rheginis iungere; traicientisque in Sici-
liam, deuastato hostium agro Messana per pactiorem potiti sunt. Sy-
racusani vicissim accitis Locresibus socijs, Messanam profecti urbem pro-
dentibus ciuibz recipiunt; & traecto mox freto (quia aberat Rhegino-
rum classis in Siciliam cum Atheniensibus profecta) agrum Rheginum C
ferro incendiisque deuastant; Verum quum Atheniensium classis ad-
iunctis sibi Rheginis in freto occurrisset, tumultuario prælio congressi,
æquo Marte diremti sunt. pace inde inter Syracusanos Leontinosque fa-
cta, auxiliisque domum dimissis, quum rursus Athenienses a Catanen-
sibus ad ferendam opem implorati fuissent; tantis viribus Siciliam re-
petiere, vt ipsis etiam in quorum auxilium veniebant formidini essent:
præteruectique Italiam nec usquâ præterquam a Thurinis accepti, clas-
sem ante Rhegium in ancoris firmare; & Rheginos, qui incerti quid
Athenienses molirentur, portas clausent ad renouandam secum socie-
tatem inuitarunt: Rhegini intellectis Atheniensium postulatis, relatu-
ros se ad commune Italorum concilium responderunt: nihil enim abs-
que illorum voluntate decreturos: forum tamen rerum venalium Athe-
niensibus præbitum, utque ibi hibernarent permissum. eadem Rhegini
Syracusanis & eorum socijs præstitere: atque ita se medios intervtrisque,
neutris hostes, toto hoc bello gessere. Rheginis inde aliquamdiu otium
fuit: donec Dionysio seniore Syracusanorum Tyrannidem adepto ar-
mis eiusdem penè ad internecionem deleti sunt. Subegerat Dionysius
euerteratque Naxum & Catanam cognatas Rheginis vrbes: metuentes
itaque Rhegini, ne aucta potentia firmatisque regni opibus idem in se
moliretur,

Amoliretur, præuenire vltro, & priores arma inferentes Tyrannum laceſſere ſtatuunt. Florebat tum maximè res Rhegina auctis diuturna pace opibus: Syracuſanorum quoque exſules, quorum ingens numerus apud Rheginos verſabatur, non mediocrem partibus ipſorum acceſſionem fecerant. Spes etiam erat, haud quieturos Syracuſanos, vbi primùm implicatum bello Tyrannum vidiffent, quin defectione facta arma in eum conuerterent. Rhegini igitur traiecto freto Meſſanenſibus perſuadent, vt ſecum aduerſus Tyrannum arma iungant; coniunctisque copijs Rhegini & Meſſanenſes Syracuſas ad debellandum Dionyſium proſciſcuntur. Sed orta in itinere inter eos diſcordia, vanum belli apparatum reddidit. Priores Meſſanenſes auctore Laomedonte, qui negabat Dionyſium a quo nullam accepiſſent iniuriam, bello laceſſendum, quamquam reliquis ducibus fruſtra renitentibus Meſſanam redièrè: atque ita Rhegini a ſocijs deſtituti tollerando per ſe bello impares, ipſi quoque dimiſſis copijs domum reuertuntur. Legatis inde ad Dionyſium miſſis, pacem ab eo petièrè; quã Tyrannus diſſimulato in præſens odio facilè conceſſit: bello namque aduerſus Carthaginienſes impeditus, amicos ſibi Rheginos quàm hoſtes malebat: ne dum ipſe arma Carthaginienſibus inferret, domi ab illis infeſtaretur. Liberatus autem bello Carthaginienſium, paceque cum illis facta, in Rheginos arma vertit: eductaque Syracuſis centum triremium claſſe, Rhegium verſus enauigat. Quò cum multa adhuc nocte inopinantibus Rheginis appuliſſet, ignem portis ciuitatis ſtatim iniecit, ſimul & ſcalas muris admouit. Viſo incendio pauci primò Rheginorum ad reſtinguendū concurrèrè: mox & ipſe dux Eloris audito tumultu accurrit; conſpiciensque ciues in extinguen-
Cdo incendio occupatos, hortatur vt neglecto ignis periculo, in hoſtem qui multis iam locis mœnia ſcandebat, arma conuerterent. Auctis itaque ducis ſui præſentia animis, omnes ad arcendum mœnibus hoſtem auertuntur: ſaxisque in ſubeuntes deuolutis fractisque ſcalis ſcandentes deturbant. Dionyſius vbi contra ac ſperauerat Rheginos fortiter ſuis obſiſtere, multosque ſuorum militum cæſos & plures vulneratos vidit, receptui canit: depopulatoque infeſtiſſimè agro Rhegino; in Siciliam reuertitur. Edocti tanto periculo Rhegini; reliquos Italiae Græcos ad in-
Deſtendam ſecum contra Tyrannum ſocietatē legationibus fatigant: neque enim quieturum Dionyſium aiebant, quin quàm primùm Rheginos in ditionem redegerit, etiam proxima quæque in ſeruitutem redigere tentaret. communibus itaque viribus occurrendum, antequam proxima longinquaque inuadat. Mouit hæc legatorum oratio Græcos, vt ad tuendam communem libertatem, ſœdus his condicionibus iniretur: vt quàm primùm aliqua Græcorum per Italiam vrbs incurſione aut obſi-

RHEGINO
 RVM CVM
 GRAECIS
 ITALICIS
 FOEDVS.

dione hostium premeretur; reliquæ statim ciuitates pro viribus suis opem ferrent: si qua ciuitas secus fecisset; eius præfecti morte plecterentur. Primo itaque vere rursus in Rheginos fertur cum centum quinquaginta triremium classe Dionysius. Stimulabat eum super antiquum in hanc urbem odium recens contumelia ab Rheginis accepta: nam quum legatos ad eos misisset, qui patricij alicuius filiam, in matrimonium sibi dari peterent; Rhegini publici licitoris filiam illi misere. Milite igitur in terram exposito, agrum Rheginum ingressus, quidquid priore populatione intactum reliquerat, peruastat. Vrbes fœderatæ intellecto Rheginorum periculo uti conuenerat, sexaginta eis triremes auxilio misere: in has conspectas Dionysius cum quinquaginta delectis triremibus impetum fecit: & fugientes vsque ad litus insectatus, Rheginis sociis auxilium ferentibus, ad mille quingentos e suis desiderauit. Ceterum quum anno sequenti ad Cauloniam fœderatorum copias magno proelio fuisset; destitutos sociorum præsidio Rheginos inuasit. Illi quum in tanto discrimine ab socijs, utpote victis, nullam exspectaret opem, missis ad Tyrannum legatis pacem supplices precantur. Pax ijs conditionibus ab Dionysio data; ut naues traderent; trecenta talenta in sumtus hoc bello factos persoluerent; centum insuper obsides darent. Nihil ab Rheginis recusatum; pecunia, nauesque traditæ, & dati obsides: ijsque acceptis, Dionysius ex agro Rhegino copias abduxit. Verum enimvero Dionysius, qui non aliam ob causam pacem cum Rheginis fecerat, quam ut eos sub hoc prætextu septuaginta triremium classe spoliaret, (tot enim ipsi traditæ ab Rheginis fuerant) eosque ita maritimo nudatos præsidio facilius per obsidionem famemque; sibi subijcere nouam rursus belli occasionem in illos quærebat: sæpiusque in Italiam eundo ac redeundo ægritudine etiam interim simulans quo minus eius mora Rheginis suspecta esset, com meatum semper ab ijs petebat, redditurum se prima oportunitate pollicitus: idque eo consilio, ut si dare abnueret; iustam belli occasionem habere videretur: sin autem traderent, exhaustam com meatu urbem, facilius fame ad deditionem compelleret. Benigne primò omnia ab Rheginis præbita: donec sæpius idem postulans Rheginis suspectus esse cepit; negaruntque se quid ulterius duros. Occasio inde Dionysio iam dudum fœdus abrupte gestienti, accepta: isque restitutis statim obsidibus; ciuitatem terra marique circumfidet. Rhegini contra Phytone viro fortissimo duce creato, pro aris focisque, & pro libertate deuota morti corpora offerebant; nihil ab Dionysio ad occupandam pervim urbem, nihil contra ab opidanis ad eam tuendam omissum: multi Siculorum in oppugnatione cæsi; nec ipse Dionysius a periculo immunis fuit dum quodam die suos in oppugnatione urbis acerrimè hortantem quidam ex Rheginis hasta circa

PAX IN-
TER RHE-
GINOS ET
DIONYSIUM.

RHEGIUM
A DIONYSIO
OB-
SISSE.

A circa fœmur vulneravit: ita ut cunctis regis periculo, territis, oppugnatio omitteretur; & Dionysius desperata urbis per vim expugnatione; fame eam subigere cogitaret. Rhegini quum in undecimum usque mensem pertulissent, eò iam inopiæ deuenierant; ut absumentis omnibus alimentis, non equis, non canibus alijsque etiam dictu fœdis abstinerent. Postremò & lora, detractasque scutis pelles, postquam feruida molliissent aqua, mandebant: egressi que urbem, herbas radicesque sub muro nascentes pecudum modo depascebantur: quod ubi Dionysius intellexit quidquid circa urbem herbarum radicumque esset, euelli & abijci iussit: ut corruptæ putrefactæque herbæ vsui inutiles essent. Ipsa iam morte grauiora mala Rhegini patiebantur: extrema itaque necessitate coacti, urbem Tyranno, cum libera in omnes quod veller statuendi potestate dedunt. Dionysius urbem ingressus, strata passim per vias cadauera eorum quos fames absunserat conspexit; luridæque & pallentia, fame superstitum ora; umbrarum potius quàm hominum speciem præ se ferentia; nulla tamen commiseratione in tanta Rheginorum calamitate motus, collectis omnibus qui ferro & fami superfuerant, Syracusas eos transmisit: omnesque qui se talento redimere poterant, incolumes dimisit: reliquos sub corona vendidit. Phytonem Rheginorum imperatorem viuum in potestatem redactum, filio eius in itinere in pelagus coniecto, ipsum quoque omnibus ante ludibrijs, tormentisque quæ pati corpus poterat vexatum mari merfit. Euertit deinde Rhegium Dionysius; mansitque aliquamdiu urbs absque habitatore inculta desertaque; donec Dionysius Iunior euersam a patre urbem restaurans, Phæbiam appellauit; ciuibisque qui ex clade euersæ urbis superfuerant, incolendam dedit. Ceterum pulso ab Syracusanis auxilio Dionis Dionysio, ipsoque Dione postea insidijs Calippi Atheniensis occiso, Calippus dum ad Catanam occupandam proficiscitur, Syracusas interim amisit: diuque posthæc cū ijs quas habebat copijs per Siciliam vagatus, quum nusquam reciperetur, traiecto freto Rhegium pulso Dionysij præsidio occupat, ubi quum præ inopia stipendia militibus persolvere nequiret, ab Polyperchonte & Leptine, eodem quo ipse Dionem occiderat pugione interficitur. Post eius cadem Rhegini libertatem recuperarunt. Quinque Timoleonem a Corinthijs ad restituendam Syracusanis Siculis quæ vniuersis libertatem missum, non longè abesse intellexissent, missis ad eum legatis, ultro eius societatem amplexi sunt: venientemque cum decem triremibus intra portum recepere. Verum enim verò cum & Pœnorum legati cum viginti triremibus in fretum venissent, missi a Carthaginiesibus ut Timoleonti persuaderent, ut dimisso milite Corinthio; Icetis se partibus iungeret: sin autem id facere recusaret, a transitu freti eum arcerent, mandatis

RHEGIUM
DIONYSIO
DEDITUM.

RHEGIUM
EVERSUM.

RHEGIUM
INSTA-
V-
RATUM
PHÆBIA
APPELLA-
TA EST.

RHEGIUM
A CALIP-
PO OCCU-
PATUM.

TIMOLEON
A RHEGI-
NIS RE-
CEPTUS.

AGATHO-
CLES RHE-
GINOS OB-
SIDIONE
LIBERAT.

PRÆSTI-
DIUM RO-
A RHEGI-
NIS RE-
CEPTUM.

RHEGINO
RVM FOE-
DVS CVM
MAMER-
TINIS.

RHEGIUM
A GENV-
CIO CON-
SVLE CA-
PTVM.

RHEGINO
RVM ER-
GA FO. RO.
FIDES.

RHEGINI
BELLO CI-
VILI CAE-
SARIS PAR-
TES SE-
QVITI.

dati Carthaginensium Timoleonti expositis, benignè in speciem au- A
diti sunt: adiuuantibusque dolum Rheginis, Timoleon dum legati Pœ-
norum eum in concione expectât, clam ad portum profectus in altum
enaugat; incolumisque Tauromenium appulit. Mortuo autem Ti-
moleonte, discordia dissensioque inter Rheginos Syracusanosque orta,
in apertum demum bellum prorupit. Profligatos Rheginos & in vr-
bem compulso Syracusani circumfédere: quibus in hac necessitate con-
stitutis insperatum affulsit auxilium. Agathocles enim, qui postea Syra-
cusanorum Tyrannide potitus est; pulsus tum fortè in exilium a popu-
lo Syracusano Soltrati calumniis in eum irritato, ut priuatam calamita-
tem publica clade vlcisceretur; collectis exsulibus Syracusanis, quorum
ingens per Italiam multitudo versabatur, in Syracusanos, qui Rhegium
obsidebant mouit: ijsque superatis profligatisque urbem obsidione li-
berauit. Tranquillæ posthæc Rheginis res vsque ad Pyrrhi in Italiam
aduentum fuere: cuius arma simul & Carthaginensium mari dominan-
tium potentiam veriti; præsidium militare ab Romanis petiere. missa
itaque a Romanis legio cum Tribuno militum D. Iubellio, primùm in-
tegra fide cum ciuibus urbem tutabantur: postea urbis opulentia corru-
pti, ciuibus per summum scelus interfectis urbem cum coniugibus libe-
risque interfectorum occupauere: fœdus inde & societate cum Mamer-
tinis, qui pari scelere interfectis ciuibus Messanam inuaserant, iniuere; C
multasque in Sicilia vrbes, vectigal Mamertinis pendere coegerunt. Ro-
mani etsi tam fœdam miserorum ciuium cædem grauissimè ferrent, im-
pediti tamè graui Pyrrhi Tarentinorumque bello, vltionem in aliud tem-
pus differre cgebantur. Mortuo interim Iubellio duce milites qui
Rhegium occupauerant, M. Cæsium scribam in eius locum Imperato-
rem creauere. Interea superato fugatoque ex Italia Pyrrho, Populus Ro-
C. Genucio Clepsinæ Consuli vindictam in sceleratos milites manda-
uit. Profectus Rhegium Consul, vrbe post diuturnam obsidionem per
vim potitus, reductos in potestate milites Romam misit: quos statim Sen-
natus, reclamantibus frustra Tribunis plebis, securi in foro percuti impera-
uit: & interfectorum mortem lugeri, corporaque sepultura mandari vetuit.
Rheginis vrbs cum agro ex decreto Senatus restituta sunt, ciuesque immu-
nitate donati. Egredia dehinc bello Punico secundo, Rheginorum fi-
des in Romanis fuit; tentatque sapius Pœnorum armis, ad finem vsque
belli constantes in fide & amicitia Romanorum soli ferè eius regionis
perstiterè. Nouam deinde Rheginorum vrbs calamitatem, paullo an-
tè bellum Marficum sensit. maxima eius parte terræmotu prostrata.
Bello quod Cæsar Octavianus contra sex. Pompeium gessit, Rhegini
Cæsaris arma sequuti, ab eodem ex earum urbium numero exempti sunt,
quæ

RHEGIUM
COLONIA
ET MUNI-
CIPIVM.

IBYCVS
RHEGINVS.

A quæ post bellum Philippense veteranis in victoriæ præmium assignatæ erant. Debellato postea Pompeio, Cæsar, exhaustam desertamque magna ex parte urbem conspiciens, colonos in eam ex classiarijs suis trāsripuit: eisque incultas urbis partes incolendas tradidit. Municipium quoque fuisse Rhegium, antiquæ marmorum inscriptiones testantur. Floruisse apud Rheginos viros insignes non paucos traditur; quorum tamē absumptis temporum iniuria auctorum monumentis nomina quoque interciderunt: paucos tamē ex ijs quorum memoria superest, referemus. Ibycus Rheginis Sami apud Polycratem Tyrannum vixit; is primus Sambucam inuenit genus triangulæ citharæ. scripsit Dorica lingua historiam libris septem. Is in solitudine ab latronibus comprehensus & iam occidendus, superuolantes fortè grues conspiciens: suæ cædis quandoque vltices fore dixit: atque ita interfectus est. Spectantibus inde fortè ludos in Theatro latronibus, rursus grues superuolauere; quos vnus ex latronibus conspiciens, assistenti socio in aurem dixit; ecce Ibyci vindices; intellectum id fortè ab vno qui proximus adstabat; reque ad magistratus delata, comprehensi latrones, falsique cædem pœnas dederunt. Fuit & alter Ibycus Poëta comicus, vt Aelianus testatur. Pythagoras quoque Rheginis statuarum sculptor eximius, multis egregijs operibus claritatem adeptus est: præcipue inter eius opera celebrabatur teste Plinio, Pancratiastis statua Delphis posita.

Z E Φ Y P I E Ω N.

ZEPHYRIUM
PROMON-
TORIVM.

ZEPHYRVS.

ZEPHYRII
LOCRI.

QUAMVIS Geographi plura huius nominis promontoria, opida, & insulas diuersis in locis enumerarent; nos tamē affinitatem, quæ hoc numisma cum Locrensi numismatibus, habebat, sequuti, idem eorum nummis præposuimus. primū, quod Strabo Locrenses Zephyrium promontorium, antequam in eum locum, vbi postmodum vrbs fuit, sedes transferrent, incoluisse scribat. dein quod huius nummi, quem exhibemus, partis auersæ ora vetustate attrita inscriptionem ΛΟΚΡΩΝ habere verisimiliter potuerit. Eustathius certè Dionysij interpretes eadem figura, qua Thraces Boream vocant Ismarum, Zephyrum etiam ventum Locrum à Locrensis vocari, ipsosque Locrenses nunc Locros Epizephyrios, modo Zephyrios Locros nominari, tradit. Plinius, Strabo, Ptolemæus, alij Zephyrium opidum, cuius numisma cum hac inscriptione ΖΕΦΥΡΩΤΩΝ habemus ad promontorium Carambin in Ponto Euxino collocant, eiusdemque nominis urbem in Cilicia fuisse asseuerant. quin & Plinius libro secundo Zephyriam insulam, quæ ex aduerso Halicarnassi Caxum regiæ iacuerit, quæque postea

rius

rius cum continenti iuncta fuerit, ibidem memorat: Zephyren quoque A insulam inter Sammonium Cretæ promontorium, & Carpathum insulam, item Melon insulam prius Zephyram appellari cōsueuisse, prodit. Pomponius Mela Zephyrium opidum agnoscit in Creta.

Λ ο Κ Ρ Ω Ν.

LOCRI Locrensum Ozolarum Colonia.

LOCROREM
ORIGO.

LOCRI E-
PIZEPHY-
RION.

TEMPLVM
PROSER-
PINÆ LO-
CRIS.

ZALEVCI
LEGES.

VARIANT in tradenda huius vrbs origine auctores: quidam a Locris Opontijs deductam tradunt: alij ab Locris qui Crissæum B habitabant sinum; in Italiam Euanthæ ductore profectos, incoluisse primò Zephyrium promontorium; deinde post quadriennium opem ferentibus Syracusanis eò urbem transtulisse, quo loco postea permansit: Locrosque Epizephyrios appellatos produnt. Sita vrbs erat in tumulo cui Esopis nomen erat; vna sui parte mare, altera agros respiciens; duabus arcibus portuque insigni ornata. Extra mœnia templum Proserpinæ erat, multis donarijs opulentum, vtpote quod miraculis ac religione sanctum credebatur. Dæ effigies cum teda in numismatibus inter cetera repræsentatur. Ager vrbs ob soli asperitatem cultu difficilis. Locrensum fines ab Rheginis diuidebat Alex amnis per vallem profun- C dam labens; insignis miraculo cicadarum, quæ cum in Locrensum ripa admodum sint vocales & canoræ, in aduersa Rheginensium ripa obmutescunt: atque hinc Locrenses cicadæ symbolo in numismatibus frequentius vsos apud quosdam inuenio: quorum tamen nullum ad manus meas peruenit. Ostentabatur quoque apud Locrenses Eunomi citharædi statua, quæ cicadam citharæ insidentem habebat: quòd in certamine quod illi cum Aristone Rhegino de artis præstantia fuerat, rupta chordarum vna, cicada fortè superuolans adstiterat, quæ supplementum vocis faceret. Vnde victor hoc certamine Eunomus hanc statuam in patria posuit. Locrensum rempublicam Zaleucus optimis legibus in- D stitutisque firmavit. sanxit primò vt capitale illi esset, qui merum quamuis æger absque medici consilio bibisset. Iuniores senioribus via cedere, & venientibus assurgere voluit. Mulierem plusquam vna ancilla comite prodire in publicum; vel noctu domo egredi vetuit. viris annulorum omniq̃ue splendida vestis vsu interdixit. Decevit etiam vt deprehensus in adulterio utroque oculo multaretur. Euenit fortè vt Zaleuci filius in adulterio deprehenderetur; omnibusque filio in gratiam patris crimen condonantibus, Zaleucus ne primus ipse suamet instituta transgredi videretur, occasionemque inde alijs dissoluendæ in posterum legis

A legis præberet, vti beneficio civium noluit: necue adolescentem omni lumine vfu orbari, vnum sibi oculum, alterum filio erui iussit. ita nec oblitus paternæ in filium caritatis, simul legi a se latæ satisfecit. His tam sanctis institutis, diu floruit Locrensiū respublica, laudēque præ ceteris tum virtute bellica, tum insigni in hospites benignitate Locrenses tulere. Primum illis bellum (quod equidem ex illorum qui ad manus meas peruenire monumentis, deprehendere potui) cum Anaxila Rheginorū Tyranno fuit: a quo superati, penitus quoque deleti fuissent; nisi, nimis Hieronis Diomenis filij Syracusanorū Tyrāni (ad cuius opes supplices Locrenses confugerant) deterritus, a Locrensibus vltius lacessendis destitisset. Bellauere inde cum Atheniensibus, qui arma Syracusanis intulerant: quo bello Athenienses, leuib; sæpè prælijs fudere; & Messanam quæ se in Atheniensium potestatem pactione dediderat, per dolum receperunt: Leontinos aliosque Atheniensium socios eruptione facta prælio superarunt. Memorabile præ ceteris bellum fuit, quod contra Crotoniatarum gessere; qui opibus & potentia inter Italiæ Græcos præpollebant: quo bello metuentes Crotoniatarum in agrum suum irruptiones, thesauros Proserpinæ (cuius, vti iam diximus, extra mœnia templum erat) in urbem transferre constituerant; vix manus admouerant, quum audita ex delubro vox, vltius mouere vetuit; Deam suā templi defensuram. Religio inde Locrensibus incussa: quare circumducere muro templum, vt tutius ab hostium iniuria esset, capere. vix paululum in altitudinem murus excreuerat, quum subita ruina collapsus est. quod vbi videre Locrenses muniendi curam abiecere. Verum enim, uerò quum non ignorarent, se ad tollerandum per se bellum, Crotoniatarum viribus impares, missis ad Lacedæmonios legatis supplices opem precantur: illi tam longinquam ab domo militiam aspernati auxilium a Castore & Polluce petere iubent: nec illi sociæ urbis consilium spreuerē; profectique statim in proximum templum facto ritè sacrificio, quum perlitassent, haud secus quam si Deos itineris comites habituri essent, puluina ijs in naui componunt; confecta que prosperè nauigatione, solatia suis pro auxilijs reportant. Quumque & Crotoniatarum missis ad Apollinem Delphicum legatis responsum accepissent, votis prius quam armis vincendos hostes: decimas omnium rerum Apollini sacrarunt. Locrenses cognito Dei responso & voto hostium, nonas ipsi vouere: tacitamque rem ne votis vincerentur, habuere. Acceptis inde a Rheginis decem millium auxilijs, conscriptisque suorum civium decem millibus, in Crotonienses qui castra ad Sagram Lucaniæ amnem posuerant, mouerunt. Vbi in conspectum mutuum copiarū venere; processumque vtrique in aciem, Locrenses animaduersa hostium multitudine,

Ll

qui

LOCRO-
NYM AD-
VEREVS
CROTONIA
TAS REO
GISTAR

qui ad centum triginta millia in armis habebant, desperata victoria in A
destinatam mortem ruunt: id solum enitētes ut quā maximē cruen-
tam hosti victoriam relinquerent. Ceterū dum strenuē mori qua-
runt, felicius vicerunt. Traditum memoriæ est, quamdiu Locrenses pu-
gnauēre, aquilam eorum aciem circumuoluisse; nec ante recessisse, quā
vicissent. Apparuisse quoque ferunt, binos iuuenes insigni forma, ar-
matos pro Locrensis pugnantes; eosdemque repētē euasisse, post-
quam fusi hostes essent. Vnde Castorem & Pollucem fuisse creditum:
addidit huic opinioni fidē famæ velocitas; quia eodem quo pugnatum
est die, victoria Athenis, Lacedæmone & Corinthi vulgata est. Locren-
ses in memoriam victoriæ, geminas Castori & Polluci aras ad Sagra flu- B
uij ripas erexerunt & nummum quoque signarunt, in quo Castoris
& Pollucis capita exprimuntur. Strabo tradit ad Sagra fluminis ripam
eo loco quo Locrenses Crotoniatis vicere, templum ab ipsis Castori &
Polluci sumtuosissimum fuisse exædificatum, quod sua etiamnum ata-
te exstabat. Credi potest & Aquilam in plerisque Locrensis num-
mis spectari; ob conspectam uti diximus supra aciem cum pugnaretur
aquilam. Florentibus post hanc victoriam Locrensis rebus, Dio-
nysius senior operæ precium ducens, & proprijs rebus constabiliēdis op-
portunum, societatem quoquo modo cum tam potenti populo inire,
missis ad Locrenses legatis patricij alicuius filiam in matrimonium sibi C
dari petiit. renuebant multi filias Tyranno in matrimonium tradere:
sed vicit patriæ utilitas, & imminēs ex Tyranno periculum, si preces eius
abnuissent. Post diutinam igitur consultationem, Dorida Xenati in-
ter ciues opibus potentiaque principis filiam, vxorem illi dandam de-
cernunt: eam in Siciliam venientem obuius Dionysius humaniter ac-
cepit; & in vxorem duxit. Insignis illius posthac amor in Locrensis
rem publicam fuit; nec illos donis ac officijs quoad superfuit colere de-
stitit. vnde factum ut Locrensis vrbs ex Dionysij benignitate ac mu-
nificencia plurimum incrementi acciperet; agro Cauloniæ inter cete-
ra Locrensis ditioni ab illo attributo. Mortuo autem patri Diony- D
sius filius succedens, quū propter libidinem & crudelitatem Syracusa-
nis intollerabilis esset, conspiratione facta eiectus ad Locrenses venit. A
quibus, utpote nihil sibi a Dionysio tam priuata quā publica necessitu-
dine iuncto mali metuentibus, in urbē recipitur. Sed ille quasi iure po-
tius dominationis, quā ciuiū beneuolentia & in exsulem misericordia
intra urbem receptus esset, arcem Locrensis inopinatō occupat: mox
in omne flagitij & libidinis genus præceps, abductas a viris vxores con-
stuprat; virgines per vim ablatas postquam stuprasset sponsis restituit.
tum locupletissimis quibusque ciuium ciuitate pulsas vel interfectis, bo-
na eorum.

LOCREN-
SIVM CVM
DIONYSIO
FOEDVS
ET AFFE-
NITAS.

LOCREN-
SIVM CVM
DIONYSIO
FOEDVS
ET AFFE-
NITAS.

DIONYSIUS
IUNIOR A
LOCREN-
SIBVS RE-
CEPTVS.

A naeorundem sibi vendicat. Nec his contentus vniuersos ferè callido commento circumuenit. Vouerant Locrenses quum grauissimo Leophronis Rheginensium Tyranni bello premerentur, si victores forent, die Veneris festo se virgines suas prostituturos. hoc voto neglecto, quum aduersa aliquoties fortuna rem cum Lucanis gessissent, Dionysius vocatis in cõcionem ciuibus, id eis ob iram Deorum euenire docuit; quod votum persolvere neglexissent. persuasis itaque Locrensibus, vt vxores virginesque suas quàm ornatissimè sumtuosissimeq; cultas in templum Veneris mitterent; centumque ex ijs sorte ductæ voto publico functuræ, salua tamen pudicitia, ac religionis tantum gratia ad tempus

B vno in lupanari prostarent, immisso milite omnes suis ornamētis mundoque pretiosissimo spoliavit; maritis etiam quarundam, qui de iniuria conqueri ausi fuerant iugulatis: vti latius supra in ipsius Dionysij historia memorauimus. Sexennium iam Locrenses insolentiâ ac libidinem Dionysij pertulerant, cum profecto ad repetendū regnum Syraculanum Tyranno vna cum filio maiore Apollocrate, ad recuperandam libertatem conspirant: occupataque arce filia simul duæ, filiusque Dionysij impubes capiuntur: quumque nec prece nec precio semel atque iterum rogando, imò ne Tarentinis quidem intercessoribus vt liberi sibi restituerentur impetrare posset, ira atque indignitate percitus, atque ad vim con-

C uersus Locrensiū agros ferro ignique peruaſtat. Hinc Locrenses noua super antiquum odium iniuria propter agrorum vastationem accensī, iram vindictamque in Tyranni liberos effudere: filiasque eius omnibus super quàm humana fert patientia tormentis prius excruciatas, fædeque constupratas, strangulant: laceratisque inhumaniter corporibus, ossa etiam in mortarijs contusa, ne quid ad sepulturam superesset, in mari disperferunt. Variante inde fortuna cum Brutijs Lucanisque infestis nomini Græco gentibus bellauere; modo victores, mox victi: donec Romanorum crescente potentia eorum societatem amplecterentur. Ceterum iniqua illorum temporum conditio haud diuturnam

D Locrensibus quietem concessit: orto namque inter Romanos Tarentinosque bello, cum Pyrrhus Epirotarum rex a Tarentinis in auxilium excitus, in Italiam traiecisset, infensus Locrensibus quod fidem erga Romanos constanter colerent, assiduīs agrorum vastationibus alijsque belli cladibus vires eorum atterebat. Inde & Proserpinæ quod diximus templum spoliare ausus, pecuniaque in naues imposita terrestri ipse itinere proficiscebatur. Ceterum prouecta in altum classis, statim fædisima tempestate lacerata disiectaque est: & naues quæ sacram Dæ pecuniam vehebant in litus Locrensiū eiectæ. qua clade deterritus rex, pecuniam sacram vndique conquistam in thesauros Proserpinæ referri

LOCREN-
SES LIBER-
TATEM
RECUPER-
ANT.

LOCREN-
SES ROMA-
NORVM
FOEDE-
RATI.

iussit. Luisse tamen postea sacrilegij pœnam turpi & Italia fuga, & in- A
 felici intra Argos morte existimatur. Post Pyrrhi ex Italia discessum
 Locrensis aliquādiu otium fuit: donec bello inter Pœnos Romanos-
 que orto, Pœni duce Hannibale transcensis Alpibus in Italiam irrupere:
 Romanosque ad Ticinum, Trebiam ac Trasimenum amnes, deinde ma-
 ximo & ad Cannas prælio fudere. ita ut multæ Italiæ vrbes hætenus Ro-
 manis fidissimæ, rebus aduersis Romanorum percussæ, ad Pœnos defi-
 cerent. Igitur Hanno vnus ex Pœnorum præfectis, ducibus adiutori-
 busque Bruttis, qui primi a Romanis descuerant vsus, Græcas vrbes,
 quæ Romanam tuebantur societatem, adortus, postquam Rhegium per
 dies aliquot nequicquam tentasset; ducto in Locros exercitu, castra lo- B
 co editiore locat; vnde tam ipse a Locrensis conspicui, quàm urbem
 ipsorum atque agros oculis subijcere posset. Ibi Bruttiorum cohortem
 subire muros & principes Locrensis euocare ad colloquium iubet, qui
 Hannibalis amicitiam, si urbem traderent, pollicerentur. Bruttis pri-
 mò fides habita non est: sed postea quàm Pœnus in collibus apparuit, or-
 ta in vrbe dissensione, quidam ad Hannonem perfugientes, nunciant re-
 liquam quoque multitudinem haud difficulter in potestatem esse ven-
 turam: conuocata itaque concione, dum leuissimus quisque ad nouam
 societatem inclinat; alij autem quorum propinqui in hostium potesta-
 te erant, quasi obsidibus datis animos Pœnis obnoxios haberent, reliqui C
 quibus bonum publicum curæ erat, quod pauciores essent, nihil contra
 auderent, communi in speciem consensu vrbs deditio facta est: L. Atilio
 Regulo præsidij Romani præfecto nauibus clam datis prius dimisso, ac
 Rhegium cum suis peruecto, atque ita Amilcar & Pœni ea condicione
 intra urbem admissi sunt, ut fœdus æquis legibus fieret. Locrensis
 postea iussu Hannibalis pax data concessumque ut liberi suis legibus in-
 stitutisque fruerentur; utque vrbs cum portu in Locrensis potestate
 esset: additum & hoc in condicionibus fœderis, ut Pœnus Locressem, Lo-
 crensis Pœnum bello & pace iuuaret. Postea quum & Croton in Pœ-
 norum potestatem peruenisset; Locrenses permissu Hannibalis Croto- D
 niatas cum vxoribus & liberis in urbem accepere. Cognita Locren-
 sium defectione, quum Cincius classis Romanæ præfectus, urbem ope-
 ribus omniq̃ genere tormentorum acriter quidem sed frustra oppu-
 gnasset, soluta scilicet per aduentum Hannibalis obsidione; postea captæ
 a Q. Pleminio propratore vna ex duabus arcibus, quæ in vrbe erāt, ope-
 ra & prodicione fabrorum quorundam, qui in arce habitare, opusque in
 eadem facere soliti, in numero captiuorum Locresium Rhegium ad Ro-
 manos adducti fuerant; P. Cornelius Scipio Consul qui in Sicilia Mes-
 sanæ erat; postquam intellexit Hannibalem ipsum cum reliquo exercitu
 suis

LOCRI
 PœNIS SE
 DEDVNT.

PAX INTER
 LOCREN-
 SES ET
 PœNOS.

A suis qui in alteram arcem capta priore se receperāt, subsidioproperare; a Messana soluens in Locros venit: suisque e naui expositis urbem ingressus est. Hannibal autem ubi Scipionem adesse sensit accepta recenti suorum clade ducentis e suis a Scipione cæsis, monitis ijs qui in arce erāt ut sibi consulerent, castra mouit: Pœni itaque qui arcem hactenus tutati fuerant, igne rectis iniecto atque arce relicta, agmen suorum insequuti sunt: atque ita Scipio arce vacua simul etiam castris hostium desertis positus, statim Locrenses in concionem vocatos grauitè ob defectionem increpauit: sumtoque de auctoribus supplicio, bona eorum alterius factionis principibus ob egregiam illorum in Romanos fidem donauit: **B** publicè Locrensibus nihil concessit; nec ademit: cæterum uti legatos super ea re Romam mitterent imperauit; eam habituri condicionē, quam populus Ro. daturus esset: relictoque ad præsidium urbis Pleminio Messanam vnde venerat traiecit. Verum post Scipionis discessum, ea fuit tum ipsius Plemini præfecti tum militum præsidiariorum incontinentia & crudelitas, ut, dum nullum iniuriarum, nullum libidinis exēplum in opidanos, liberos coniugēsque ipsorum ab ipso duce aut militibus prætermittitur; Amilcarem & Pœnos auaritia & crudelitate longo intervallo superarent; violatis spoliatisque præter alia fana, etiam intactis hactenus præterquam a solo Pyrrho Proserpinæ thesauris: sed sicuti Pyrrhus magno piaculo scædōque naufragio, ut supra retulimus, id sacrilegium luit: ita nec Romani idem impunè tulerunt: actis veluti in furorem omnibus qui se ea templi violatione contaminarant; ita ut dux inducem, miles in militem hostili rabie in mutuam sese perniciem armarent; orta primum propter poculum argenteum, quod Plemini miles ex opidani cuiusdam domo rapuerat, inter Pleminianos, atque aliorum tribunorum milites contentione, postremò etiam acripugna & concertatione, ita ut animis infestissimis veluti hostes multo cum sanguine in se dimicarent. ne ipsis quidem ducibus, hinc Pleminio legato, illinc Sergio & Matieno tribunis militum ab ea seditione liberis & intactis; dum **D** suorum quisque causæ studet impotentius: & Pleminius tribunos tamquam seditionis auctores & fautores virgis cædi iuber: tribuni vero milites suos aduersus legatum in ultionem concitant. ita ut Pleminius naso auribusque mutilatus atque aliàs pessimè multatus tantum non pro exanimi relinqueretur. Hinc Scipio a Locrensiū optimatibus in legatum a Messana accitus quam primum aduenit: ac cognita causâ Pleminium absolutum Locris in præsidio relinquit; Tribunos fontes iudicatos & in vincula coniectos ad causam dicendam Romam mittit: deinde in Siciliam reuertitur. Sed Pleminius dolore vulnerum atque indignatione accensus, dum causam suam iniuriamque sibi illatam leuiter

LOCREN-
SIVM RE-
SPVBLI-
CA A RO-
MANIS
CONSTI-
TVTA.

a Scipione æstimatam sibi persuadet, Tribunos ex itinere retractos, om- A
nibus prius tormentis laceratos demum interfici insepultosque abijci
imperat: nec minore crudelitate in Locrensiū principes vsus est, quos
Scipioni de se conquestos esse intellexerat. Locrenses cum Plemini
scelera diutius perferre non possent; decem legatos Romam misere qui
Senatum de omnibus certiorē redderent. Hi habitu miserabili, sordi-
bus squalorēque obfiti prostratique ante Tribunal Consulum, cum ad-
eundi Senatus, ærumnasque suas apud eundem deplorandi potestatem
a Consulibus impetrassent; expositis proluxa ac flebili oratione Plemini
scelera, avaritia reliquisque sceleribus, omnigenisque tum ipsi legati,
tum Tribunorum, Centurionum ac militum in suam ciuitatem iniurijs B
ac contumelijs, & in ceteris sacræ pecuniæ & Proserpinæ templo direptione,
legati decem cum M. Pomponio Pratore Sicilia, ex decreto Sena-
tus Locros missi sunt, qui Locrensiū rempublicam ad Senatus arbi-
trium componerent; Pleminium aliosque fontes damnatos Romam
mitterent. Profecti cum legatis duo Tribuni plebis & A Edilis pecuniam
duplicatam e daminatorum bonis in Thesauris Proserpinæ reposuerunt:
& sacrum piaculare ex decreto Pontificum fecerunt. Tum Prator mi-
lites in concionem vocatos signa extra urbem efferre iubet graui edicto
comminatus, si quis miles in vrbe remansisset, aut secum quid extulisset
quod suum non esset. Locrensiū permissum, vt quod suum quisque C
cognosceret; prehenderet: si quid non compareret, repeteret. Conuo-
catis inde Locrensiū, Senatum, Populumque Romanum ipsis liber-
tatem legesque suas restituere dixit: atque ita Senatus Populi que Ro. be-
neficio Locrenses ea calamitate liberati sunt. Ceterum quis deinceps
status Locrensiū fuerit; aut quo modo vrbs ipsorum deleta sit, nobis
non constat. Viros aliquot claros hanc urbem protulisse inuenio: &
in primis Agesidamum Arcestrati filium, in quem hymnum Pindarus
fecit, qui pugilatu pueros vicit. Euthymum quoque Locrensem patre
Asticlo natum, qui ob insignem fortitudinem Cæcini amnis filius existi-
matus est. Victoria potitus Olympiade quarta & septuagesima: dua- D
bus deinceps insequentibus Olympiadibus, nempe quinta & sexta supra
septuagesimam palma donatus; quem quum Italiam rediisset, cum spe-
ctro quodam congressum tradit Pausanias. Ceterum Liuius Locros
modo in Bruttijs recenset; mox in Magna Græcia numerat. Ptole-
mæus Zephyrium promontorium initium Magnæ Græciæ ponit; &
Locros quibus cognomētum Zephyrijs ab eodem promōtorio, sextan-
te partis occidentaliore. Locrorum namque longitudinem x l. par-
tium cum deinceps latitudinem xxxviii. partium cum quincunce facit.
Locris Zephyrijs proximè subieciimus multorum auctoritatem sequuti
Mamer-

A Mamertinos, quorum opidum Mamertium in Bruttios fuisse nobile, nec procul a Locris Strabo & Eustathius testantur.

MAMEPTINON.

MAMERTINIS nomen a Mamerte, (ita enim Oscorum lingua Martem appellabant) factum fuisse inuenio, siue ob gentis illius in rebus gerendis fortitudinem, seu ob armorum peritiam, siue quod originem ab eodem Deo repeterent. quod præter veterum auctoritatem **B** numismata etiam ipsorum Mamertinorum testari videntur: in quibus Martis simulachrum vultu gestuque vario sæpius apparet, Mamertinos cerè summo studio Martem & armorum vsum excoluisse etiam priscorum monumenta testantur. In sexto numismate Martis caput, & lineamentis & nomine Græco expressum est. cui uti videtur, Piceæ arboris fructus a ceruice adsignatus est: siluam namque fuisse piciferam apud Mamertum, & picem Bruttiam ad vasa vinaria picanda præcipuè commendatam fuisse veteres memoriæ prodiderunt. Hanc opinionem Plinius confirmat, qui Piceam nucamētum squammatim compactum ferre, quale ferè hîc exprimitur, scribit; panniculis quàm abietis minoribus **C** gracilioribusque, nucleos minimos esse ac nigros; atque propterea eam a Græcis Phtiophoron vocari. Ceterum ut Mamertinorum res gestæ nulla memoria ad nostram ætatem vsque propagatæ sunt; ita eosdem sub Agathoclis in Africa auspicijs multa fortiter & strènuè gessisse, ex Polybio ceterisque auctoribus proditum memoriæ obseruauimus: eosque quum vnà cum Agathocle in Siciliam reuerfi essent, Messanam in hiberna & præsidio vrbs contra Pœnos receptos, eadem prauo nouoque exemplo oppressis ciuibus occupasse, sibi que ciuium fortunas & agros eiectis possessoribus vindicasse. Adhæc & contra Pyrrhum regem multa fortiter & cum gloria gesserunt; donec grauissima clade ab Hierone fracti, quidam ad Pœnorum alij ad Romanorum partes inclinarent. Carthaginenses auxilium miserunt; quod ut a Mamertinis receptum fuisse Romæ nunciatum fuit, Romani metuentes ne Pœni ea opportunitate vsi totam Siciliam occuparent; Mamertinis opem petentibus ferendam esse decreuerunt: atque ea ratione primi belli Punici occasio a Mamertinis (ut latius in rebus Messanenensium exposuimus) orta & oblata fuit. atque ista quidem paucis proposuimus, ut prudenti lectori examinandum relinqueremus, num hæc quæ exhibemus, numismata ad Mamertinos Siculos an Bruttios potius pertinere arbitrabitur. Ceterum ultra Sagræ fluminis ostia Caulon mons aliàs Aulon dictus sese attollebat;

MAMERTINIS.

MAMERTINIS
TINI MES-
SANAM OC-
CV PANTIS

attollebat; in cuius vertice Caulonia siue Aulonia vrbs sita erat: de qua Aiam scripturi sumus.

KAYΛONIATAN.

CAVLONIA Achiuorum Colonia.

CAVLONIA
CONDITA.

CAVLONIAM ab Achæis duce Typhone AEginensi conditam auctor est Pausanias libro sexto: eam non procul ab Sagra fluuio abfuisse inuenio; & prius Auloniam siue Valloniam ab frequentia conuallium fuisse denominatam; nomen inde mutatum & Cauloniam ab **B** Caulone monte in quo sita erat, appellatam. Eum montem vino fuisse fertilem testatur Horatius in odis. Ceterum quum Cauloniatae inito cum Crotoniatis & Sybaritis fœdere, Ioui Homorio templum publicè constituissent, vbi de summa rerum in commune consuli posset; leges quoque & instituta Achæorum, vt ex multis vnâ rempublicam efficerent, acceperunt. Verum enimuerò tam præclaro incepto fortuna defuit: frequentibus namque barbarorum incursionibus (qui summo studio Græcorum concordiam impediabant) & postremò Dionysij Senioris Syracusanorum Tyranni bello vexati, eam rem omittere coacti sunt. Dionysius enim summa imperij cupiditate ardens, quasi angustis Siciliæ terminis clauderetur, bellum Græcis Italiam incolentibus inferens, Cauloniam obsidione cinxerat: id vbi ab reliquis Græcis intellectum est, totis viribus ad commune incendium restinguendum ab his concurritur; delecta ad commune gentis concilium Crotone vrbes & conuenientibus eò fœderatorum copijs, exercitus in Dionysium qui Cauloniam per id tempus summa vi oppugnabat, educitur. Dionysius vbi hostium aduētum intellexit, relicta obsidione instructo agmine occurrit. Græci qui nihil minus quàm hostiū Dionysij aduentū expectabant, quum ipsi disperso & disiecto passim agmine venientes, in Dionysianos paratos & ad pugnam instructos repentè incidissent, primo **D** incursu funduntur: dux ipsorum Eloris cum paucis fortissimè pugnans occubuit. Dionysius cum fuis hostibus rursus Cauloniam circumsideret, Cauloniatae desperatis rebus se suaque in Tyranni potestatem dedunt. Is vrbe euersa ciuibsq̃ue Syracusas traductis, agrum Locrensisibus donauit. Ceterum Dionysius Iunior vrbem ab patre euersam restituit, nouisq̃ue ciuibz incolendam tradidit. Varia inde fortuna vrbs iactata in Bruttiorum tandem ius ditionemq̃ue peruenit. Ceterum quum Bruttij Tarentinorum partes aduersus Romanos fouerent, Campani (quorum potissimum auxilijs res Romana tum nitebatur) Caulo-

CAVLONIA
ADIONYSIO
OB-
SISA.

CAVLONIA
DIONYSIO
DEDITA ET
EVERSA.

CAVLONIA
RESTITITA.

A Cauloniam quæ Bruttiorum erat, circumfessam & in potestatem redactam euerterunt. Eam rursus ab Romanis restitutam fuisse vel ex hoc patet, quod bello Punico secundo ad Pœnos Hannibalemque, ut omnis penè Græcorum ora, defecerit. Eam perfidiam ulturus Q. Fabius Maximus simul & ut à Tarento quam oppugnare parabat, Pœnum distineret, præfectum præsidij quod ab Valerio Læuino Consule aduersus incursiones Bruttiorum Rhegij locatum erat, cum octo millibus hominum, quos sub se habebat & Bruttiorum perfugis agrum Bruttiorum depopulari, inde Cauloniam oppugnare iubet. Direptis itaque fugatisque cultoribus agri, quum vrbs summa vi oppugnaretur, Hannibal qui tum ad Cannusium erat, intellecto sociæ vrbs periculo Cauloniam ducit: sub cuius aduentum Cauloniæ oppugnatores, ne opprimerentur, in tumultum editiorem ceterum omnium rerum inopem, se recepere. quo loco cum Hannibal vallo fossaque cinctos obsedisset, siti tandem ac fame ad deditiorem coëgit. Cauloniæ Hannibalis auxilio eo periculo liberati, post eius tandem ex Italia discessum, ab Romanis in perfidiæ ultionem ad internecionem deleti sunt: adeo uti Strabo testis sit sua ætate Cauloniæ præter ruinas nihil fuisse reliqui. Plinius quoque refert, Cauloniæ ruinas haud procul ab Locris etiam sua ætate superfuisse. Cauloniatarum quæcumque in manus nostras incidere numismata aduersa parte Iouis imberbis effigiem exprimunt, auersæ partes ceruicem cum dictamo herba referunt. Cretenses ijs potissimum insignijs in numismatibus vsos proditum memoriæ inuenio; ob Iouis in Creta educationem, unde verisimile videri posset, Cretenses primò Cauloniam incoluisse, eosque demum ab Achæis fuisse expulsos.

CAVLONIA
SECUNDO
VERSA A
CAMFANI.

CAVLONIA
ATAE A
ROMANIS
DELETA.

KAPKINIΩN.

CARCINIOS Cauloniatis subieciimus non tam vlla veterum auctoritate instructi, quam symbolorum quæ in vtriusque gentis numismatibus exprimuntur affinitate moniti: quo enim Magnæ Græciæ loco Carcinij fuerint, nobis adhuc, incompertum est. Aliquando in ea opinione fuimus, Carcinios Carcino promontorio populos vicinos fuisse. Ceterum quamuis Ptolemæum eius nominis auctorem nonnulli laudent; in Græcis tamen exemplaribus (quæ quidem ad manus nostras peruenerunt) illud deprehendere non potuimus. suspicati itaque sumus, ab aliquo qui deprauato Plinij codice vsus fuerit, in quo pro Cocinthe Carcinum perperam irrepperit, (ut ex Polybij lectione Hermolaus conuincit) Carcini quoque nomen in Ptolemæo substitutum fuisse. Nam & itinerarium quod sub Antonij nomine circumfertur, a

CARCINTIA.

Mm

Cocin-

CARACENI.

Cocinthe, quod esse longissimū Italiæ promontoriū aliqui existimant, A viginti duo millia passuū numerat. Quia autē numismata aurea & argentea quæ hīc repræsentauimus, manifestè Carcinios edunt; eos aliquo locorū fuisse, etiam si nihil cōpti habeamus, certum est: nisi alteram lectionem Plinij tenendā esse putabimus, quæ Carcinium opidum Petiliæ vicinū facit: pro quo Hermolaus Cæcinū ex Philisto reponit: & ad eiusdem opinionē facere videtur, quod Cæcinus flumen (vnde opido vicino nomen factū fuisse verisimile sit) idē Plinius in Locris Italiæ fronte enumeret. fecimus itaq; quod potuimus; in re enim nobis incōperta aliorū opinionē proposuimus, vt qui ab antiquitatis copia instructiores essent, nobis quoq; hac in parte benignam conferre operā dignarentur. Neque B enim ad hunc locum facere puto Caracenos, quos Ptolemæus Pelignis vicinos constituit. Ceterū quia post Cocinthum promontorium sinus Scyllatius in occasum sese insinuare incipit, ita vt hīc Italiæ totius Isthmum Hipponiati aduersum & quā arctissimum, vt in Hipponio exposuimus, faciat; postulat ordo vt de Scyllatio opido in intimo sinus recessu sito, vnde sinus ille nomen accepit, scibamus.

ΣΚΥΛΛΑΤΙΩΝ.

SCYLLATIVM COLONIA ATHENIENSIVM.

SCYLLATIVM itaque Atheniensium Coloniam fuisse & ab Atheniensibus qui Mnestheo comites fuere conditum Strabo refert, & Plinius testatur. Sinui nomen Scyllatio ob similitudinem Scyllæ scopuli qui Charybdi aduersus est, factum fuisse Seruius opinatur: nobis videtur vrbi nomen a conditoribus ex ipsorum consensu fuisse impostum; a qua sinui nomen Scyllacio, vt ab Hipponio Hipponiati factum sit. Ceterū quia hīc inter duos sinus, ceruix Italiæ angustissima vix xx. passuum millibus in ortum brumalem extensa est, eam Dionysius maior eo loco intercisam, Italiæ auferre, & Siciliae adijcere voluisse Plinius scriptum reliquit. Alijs placet, Dionysium nisi eundem aliæ curæ ab eo impetu reuocassent, in animo habuisse Isthmum illum a reliqua Italia muro dirimere, prætexens ea ratione futurum, vt Lucanorum Bruttiorumque excursiones arcerentur: reuera autem, vt saniores coniecturabant, vt eo consilio Græcarum vrbiū commercia & necessitudines disiungeret; earumque vires dissociatas facilius perfringeret. Ceterū vt fatum fortunaque Scyllatiorum nobis vnā cum antiquitatis ipsius memoria perijt: ita & vnicum tantū quod hīc expressimus, Scyllatiorum numisma in manus nostras peruenit. Verū nec hoc satis constat, quando & qua ratione in populi Ro. potestatem venerit, apud Velleium scriptum esse obseruo; proximo post C. Cassij Longini & C. Sextij

SCYLLATIVM COLONIARUM MANA.

A Sextij Caluini consularum anno, Scyllacium, Tarentum, Carthaginiemque colonias deductas fuisse. eodē namque anno multas a C. Sempronio Graccho colonias deductas accepimus: siquidem ita in Liuij Epitomis scriptum exstat. C. Gracchus Tribunus pl. continuato in alterum annum tribunatu, legibus Agrarijs effecit, ut complures coloniae in Italia deducerentur; & una in solo diruta Carthaginis; quod idem Triumuir creatus, coloniam deduxit. Inuenio tamen in Plutarchi & Appiani historijs, Gracchum in secundo Tribunatu de duabus tantum colonijs deducendis, Capua & Tarento tulisse. M. Liuium Drusum Gracchi collegam, ex S. C. legem de duodecim coloniarum deductione & tribus

B millibus in singulas adscribendis, pertulisse. Cicero verò auctor est, Gracchos agrum Campanum attingere non fuisse ausos: quare ideo adscripsimus, ut prudenti hac in re lectori iudicium acueremus; ut expenderet, num Scyllacium, Tarentum & reliquae de quibus iam diximus coloniae, Gracchi an Drusi lege deductae sint; quum ipse etiam Velleius ea de re ambiguum se esse profiteatur. Scyllacij situm, longitudine Ptolemæus quadraginta partium cum dodrante; latitudinem triginta octo cum dodrante ponit. Scyllacij autem sinus extremum promontorium quod Lacinium vocatur, dodrante partis orientalius extendit. Erat in eo nobile Iunonis Lacinae templum, quod a Crotone sex passuum millibus (ut Liuius prodit) distabat: sanctum omnibus circa populis: lucus ibi olim frequenti silua & proceris arboribus abietibus potissimum septus laeta in medio pascua habuit, ubi pecus omne generis Deae sacrum sine ullo pastore aut custode pascebatur. separatimque egressi cuiusvis generis greges noctu ad stabula reuertebantur; numquam insidijs ferarum, non fraude hominum violati. magni ex eo pecore fructus capiebantur: adeo ut columna ex ijs, auro solida confecta, eodemque in templo sacra fuerit. Fama est aram in vestibulo templi sub dio fuisse, cuius cinerem nullus unquam mouerit ventus; quod Plinius & Liuius memoriae prodiderunt. Seruius ex veterum auctoritate refert,

D Lacinium quendam, quem latrocinij agrum infestantem Hercules ibidem occiderit, hoc nominis promontorio fecisse; expiatoque loco templum Iunoni sub Lacinae cognomento erexisse dedicasseque: quod in Crotoniatarum numismatibus expressum videri potest: in quibus Iunonis caput aduersa; auersa Hercules cum sympuio sedens spectatur. Addit Liuius, Hannibalem propter Iunonis Lacinae templum aram condidisse, dedicasseque cum ingenti rerum ab se gestarum titulo Punicis Graecisque literis insculpto; detexisse hanc aedem Q. Fulvium Flaccum Censorem, ut iisdem tegulis (nam marmoreae erant) Fortunae aequistris aedem quam bello Cantabrico vouerat, tegeret; ceterum S. C. prohibitum;

LACINIUM
PROMONTORIUM.IUNONIS
LACINIAE
TEMPLUM.

hibitum : tenuitque fama eūdem post Censuram minus sui compotem A
fuisse, ob spoliatum Iunonis templū laqueoque sibi gulam fregisse, sed
iam ad Crotonem transeamus.

K P O T O N I A T A N .

CROTON Achæorum Colonia.

CROTON
ACHÆO-
RVM CO-
LONIA.

CROTON
VRBS CON-
DITA.

CR O T O N vrbs est salubritate cæli commendata, & victoribus in
certaminis Olympicis clara, ab Achæis duce Myscello ex Apolli-
nis oraculo condita est. Myscellus enim locum vrbi condendæ ido-
neum quæsiturus in Italiam profectus, quum conspexisset Sybarim iam
paullo antè cōditam fertilitate agri locis vicinis antecellere, in Græciam
reuersus est: Apollinemque consuluit, num hanc urbem occupare, aut
Crotonem condere præstaret. Aderat eodem tempore Delphis & Ar-
chias Corinthius, Apollinem vti & Myscellus, de Colonia deducenda
consulturus. Quum igitur his Deus optionem proposuisset, vtrum
mallent eligerent, diuitias an sanitatem? sanitatem Myscellus, Archias
diuitias elegit: & vterque voto suo potitus est. nam vt diuitijs opulen-
tiæque Syracusæ quas Archias condidit: ita Croto salubritate aëris om-
nibus in ea regione urbibus præstitit. Reuersus igitur in Italiam cum
Archia Myscellus, Crotonem urbem ad AEsarum Neathumque am-
nes adiuuante opus Archia condidit: nomen vrbi auctores a Crotone
heroe Herculis hospite, cuius eo loci sepulchrum exstabat, factum
affirmant. Refertur a quibusdam Herculem ad hunc fortè locum cum
bobus quos superato Geryone abegerat venisse; exceptumque hospitio
a Crotone, quum eum per ignorantiam interemisset, diuulgasse urbem
quæ defuncti nomine vocaretur eo loci olim conditam iri. verisimilem
hanc opinionem facit numismatum auctoritas; quæ Herculem claua &
exuijs leonis armatum, nonnumquam & serpentes in cunis elidentis
effigiem exprimunt. In plerisque & Iunonis caput spectatur: fortè ob
Iunonis Lacinia templum, cuius celebris toto orbe fama erat, & sex tan-
tum millibus passuum ab Crotone distabat; de quo supra a nobis dictū
est. Condita autem vrbs est, Olympiadis decimæ septimæ anno ter-
tio: breuique salubritate aëris incolarumque frequentia in tantum au-
cta est, vt principem facilè locum inter vicinas vrbes obtineret: Olym-
picis quoque victorijs præ ceteris nobilitata: adeò vt prouerbio iactare-
tur, postremum Crotoniatarum primum reliquorum Græcorum esse.
Traditur namque vno eodemque tempore, septē Crotoniatas palmam
ex Olympijs retulisse. Portum habebat nauigantibus admodum op-
portunum;

Aportunum; validis insuper munita mœnibus, quæ duodecim passuum millia ambitu suo complectebantur: mediam urbem AEsarus amnis interluebat. Erat & arx arduas inter rupes sita, cuius pars vna mare, reliqua agros respiciebat. hæc prius naturali tantum situ uti videbatur inexpugnabilis, postea & muro cincta est, quæ per auersas rupes a Dionysio per dolum capta fuerat. Crotoniatæ principio originis suæ, fœdere cum Sybaritis, Metapontinisque inito, reliquos Græcos Italia pel- lere statuerant: quumque in ea expeditione Sirim urbem cepissent, ac iu- uenes quinquaginta Mineræ simulachrum amplexos, & sacerdotem Dæ- dex sacris velatum ornamentis inter ipsas aras trucidassent; atque hinc **B**ex ira uti credebatur, Deorum, peste intestinisque seditionibus labora- rent; Crotoniatæ Delphos ad Apollinis oraculum consulendum ante alios profecti, responsum retulerunt, finem mali fore, si offensum Mi- neræ numen, & interfectorum manes placassent. itaque quum statuas iuuenibus iustæ magnitudinis, & imprimis Mineræ fabricare cœpiss- sent, Metapontini quoque cognito oraculo modica iuuenibus simula- chra quamprimum posuerunt: Deam vero panificijs placarunt: ita sedata est utrobiq̃ue pestis, cum alteri magnificentia, velocitate alteri cer- tassent. Haud diuturna tamen Crotoniatis posthæc quies fuit; grauissi- mo inter eos & Sybaritas bello exorto: cuius causa & origo variè ab **C**auctoribus refertur: ab his ob cæsos a Sybaritis Crotoniatarum legatos, ab alijs ob receptos a Crotoniatis Sybaritarum exsules; idque in hunc ferè modum. Quum florerent opibus & potentia Sybaritæ, superbia insolentiaque ob nimiam felicitatem elati; ad hæc adulationibus Telys ciuis primarij, qui per id tempus summum apud eos magistratum gere- bat corrupti, optimum quemque ciuium morte aut exilio multarunt: qui expulsi fuerant, ad Crotoniatas confugientes supplices ad aras con- federant: eos cum missis legatis dedi sibi postulassent Sybaritæ, negarunt Crotoniatæ se supplices suos prodituros. Quod ubi ad Sybaritas rela- tum est, bellum Crotoniatis indixerunt; conscriptoque ad trecento- **D**rum millium exercitu, copias in agrum hostilem eduxerunt: illi nihil consternati hostilis exercitus multitudine, cum centum millibus arma- torum Milone pugile duce obuiam procedunt. commisso prælio Mi- lonis præ ceteris virtus enituit. Multa de hoc viro scriptores memo- riæ prodiderunt: fortitudinem illi corporis insignem, animi robur inui- ctum fuisse: sexies in certamine Olympico victorem, eo potissimum die tam hostes quàm ciues in sui admirationem conuertisse: quum ad imitationem Herculis claua & leonis pelle armatus omnibus qui secum manus contulissent cæsis, oppositam sibi aciem perrupisset ac fugam vertisset. Stratagemate quoque vsos eo prælio Crotoniatas ferunt; nam

Mm 3 quum

BELLUM
INTER CRO
TONIATAS
ET SYBAR
ITAS.

MILONE CRO
TONIATAS,

SYBARIS
A CROTO-
NIATIS
AVERSA.

PROELIUM
INTER LO-
CRENSES
ET CRO-
TONIA-
TAS.

quum non ignorarent Sybaritarum equos ad tibiæ modos saltationem A
edoctos; frequentes secum tibicines in aciem eduxisse; quibus modula-
tionem exorſis Sybaritarum equos excuſſis equitibus saltare cœpiſſe; con-
turbatamque ſuorum aciem hoſti facile proſtigadam præbuiſſe. Fuſis
hoſtibus quum Crotoniatæ neminem viuū capi vellent, tanta ſtrages eſt
edita, vt pauciſſimi ex tanto numero effugerēt. inſequuti inde fugientes
inſtructo exercitu Crotoniatæ, Sybarim poſt ſexageſimū a pugna diem
in poteſtatem redactam; deriuato in eam fluuio locoque obruto euerte-
runt: ſolēni execratione in eos addita qui vnquam eam reſtaurare tenta-
rent. Poſt eam victoriam quum in delicias laſciuiamque verſi, neglectis
patrijs inſtitutis, eos quos vicerant Sybaritas imitarentur: & certamen B
Olympicum cōſtituto eodē tempore apud ſe certamine, in quo victori
pecunia præmium eſſet, diſſoluere tentaffent: magna breui mutatio in
deterius eos conſequuta eſt. Indignati enim auxilium à Locreſibus con-
tra ſe Sybaritis hoſtibus latum; bellum & his indixerunt: eduſtisque in
aciem centum & triginta armatorum millibus, aduerſus quindecim tan-
tum millia, quæ Locrenſes etiam adiunctis Rheginorum auxilijs ſub ſi-
gnis habebant, cōmiſſo infelici ad Sagram Lucaniæ amnē prælio, a Lo-
crenſibus non ſine multa cæde ſuperati ſunt. Creditum eſt Caſtorem &
Pollucem pro Locrenſibus aduerſus Crotoniatas equis albis inſidentes
depugnaffe: eorum potiſſimū auxilio victoriam eſſe partam: pugnā C
tibus Locrenſibus aquilā ſemper ipſorum acie circumuolitaſſe; vti hæc
in Locrenſium hiſtoria latiùs proſequuti ſumus. Afflixit plurimū
huius cladis calamitas res Crotoniatarū; ita vt multæ vrbis partes abſque
cultore deſertæ manerent: ademptiſque ſibi a Bruttijs Terina ipſorum
colonia, alijsque inſuper ſuæ ditionis opidis, agrè admodum aduerſus
Bruttiorum inſultus urbem ſuam tutari poterant. depoſitaque poſthæc
omni armorum exercitationiſque cura, degeneraſſent prorſus a maio-
rum diſciplina, ni Pythagoras Philoſophus, qui tum fortè apud eos age-
bat, labantes animos ſecordiamque & luxuriam amplectentes, ad vir-
tutis ſtudium aſſidujs adhortationibus reduxiſſet: factumque inde eſt, D
vt multi poſtea præcipui nominis in Philoſophia viri apud Crotonien-
ſes floruerint. Sunt qui tradant ex Græcis Italicis ſolos Crotoniatas
auxilium Græcis cōtra Xerxem tuliſſe; miſſa triremi inſtructiſſima, cui
Phayllum qui ter Pythico certamine victor fuerat, præfecerant. Verū
Crotoniatas vix lōgo otio ex prioris belli clade reſpirare incipiētes, Dio-
nyſius ſenior Syracuſanorum Tyrannus, bello premere aggreſſus eſt.
Ceterū Crotoniatæ inito cum reliquis in Italia Græcis fœdere, & re-
ceptis in urbem ſuam exſulibus Syracuſanis, qui incertis paſſim per Ita-
liam ſedibus vagabantur, commune ſociorum conciliū indicunt: con-
ſcriptoque

CROTONI-
ATARVM
CVM DIO-
NYSEO RES
GESTAE.

A scriptoque viginti quinque peditum & duorum millium equitum exercitu Elorim exsulem Syracusanum mutuis odijs Dionysio inuisum insensumque his copijs præficiunt. Is statim vti imperium accepit, raptim in Dionysium qui tum Cauloniam circumsidebat, profectus, socios obsidione liberaturus, dum ipse cum delectis agmen præcedit reliquis ex interuallo subsequenter improvise in Dionysium, qui relicta obsidione cum instructo exercitu contra Crotoniatis veniebat, incidit: cuius inopinato aduentu oppressus, antequam reliqui auxilio ipsi accurrere possent, cum delectorum cohorte cæsus est. Dionysius facto mox in exercitum duce orbatum impetu, consternatos in fugam agit: quumque in tumulum aquarum indigum confugissent, siti coacti se dediderunt: quibus præter omnium expectationem absque ullo pretio dimissis, ad obsidionem Cauloniæ reuersus, eandem deditione in potestatem receptam evertit: ciuibisque Syracusas transmigrare iussis, agrum Locrensis donauit. Rhegio inde per obsidionem potitus rursus in Crotoniatis arma vertit: urbemque arctissimè circumfedit. Sed ciuibus pro aris & focis fortissimè dimicantibus, irritum aliquamdiu labore tempus triuit, donec per dolum arce potitus, ciues terrore ad pacis conditiones accipiendas compulit. Post Dionysij mortem cum rursus in libertatem se asseruissent Crotoniata, Brutijs assiduo bello ipsos prementibus, auxilium Syracusanorum, qui post Dionysij Iunioris exsilium, ac mortem Dionis iam in libertate agebant, supplices implorant. Nec difficiles ad ferendam opem Syracusanos nacti, auxiliares ab illis copias ducibus Atandro & Sosistrato accepere: quibus in urbem acceptis, prælio cum Brutijs qui urbem circumsidebant congressi, iidemque profligatis obsidione liberati sunt. Sosistratus ex ducibus Syracusanorum vnus, inuidia incensus in Agathoclem, qui postea Tyrannidem inuasit, tum verò Tribunatū apud Syracusanos gerebat, eundem tribunatu mouit: hinc indignatus Agathocles, ad hostes deficiens, Crotonem per insidias capere conatus est: perfecissetque rem, ni illi præmoniti irritum eius inceptum reddidissent. ita parum absuit quin ducum discordia Crotoniata in hostium potestatem peruenirent. Facta post hæc cum Brutijs pace, quum aliquamdiu quieuisset, rursus exsulum suorum insidijs, qui ex Thurijs vbi exsulabant per noctem egressi durante adhuc tenebris urbem inuaserant, pænè oppressi sunt. Ceterum orta luce conspectaque hostium paucitate, ciues resumptis animis exsules inuaserunt, omnesque ad vnum interemere. Bello postea inter Tarentinos & Romanos orto, quum accersitus a Tarentinis in auxilium Pyrrhus in Italiā venisset, Crotoniata qui partiū Tarentinarum erant, assiduis eo bello cladibus ita exhausti fuere, vt dimidia sui parte

vrbs

CROTON
A BRUT-
TIIS OB-
SASSA.

CROTON
A BRUT-
TIIS IPE-
RVM OB-
Sessa.

CROTO-
NIATAE
LOCROS
TRANS-
LATI.

vrbs habitatore nuda permanferit; ita coarctata vt fluius qui prius me- A
diam perlabebatur urbem, iam extra muros procul ab ijs quæ habita-
buntur locis flueret: ciuiumq; promiscuæ ætatis viginti millia capitum
nec amplius censerentur. Verum enimvero respirare aliquantulum
vrbs, sub Romanorum tutela cœperat: quum rursus nouam bello Pu-
nico secundo vastitatem sensit. Defecerat ad Pœnos Bruttius Lucanus-
que infidus semper socius, & cum fortuna fidem mutare assuetus. gra-
uiter Romanum laborabat imperium tot cladibus ad Trebiam Thrafi-
menumque, deinde ad Cannas affectum: vsurus ea occasione Bruttius,
memor veteris recentisque in Crotonienses simultatis, pactus prius cum
Hannibale vt Croto receptus Bruttiorum esset; quindecim millibus ar- B
matorum e sua iuuentute conscriptis, Crotonem circumfedit. haud sa-
tis inter se conueniebant Crotoniata; plebe rem ad Pœnos trahente;
optimatibus in fide Romanorum permanendum esse contendentibus.
Bruttij ea dissensione indicio perfugæ cuiusdam intellecta, præterea Ari-
stomachum inter plebeios principem vrbs tradendæ auctorem fore; de-
nique in vasta vrbe disiectisque latè mœnibus in plebeiorum atque op-
timatum stationes ac custodias diuisa, quacumque plebei custodiant
facilem aditum fore, auctore ac duce perfuga, urbem corona cingūt: re-
ceptique statim a plebe, omnia loca arce tantum excepta occupant.
Arcem in perfugium si quid tale accidisset, iam ante a se præparatam te- C
nebant optimates, obsessi in eadem non a Bruttij tantum sed & a plebe
propria. Verum Bruttij quum arcem suis viribus inexpugnabile cer-
nerent, Hannonis Pœnorum ducis opem implorant. Is condicionibus
rem componere, & Crotoniatis suadere conatus, vt ad frequentandam
nouis habitatoribus vrbs suæ vastitatem, Bruttiorum coloniam eò de-
duci paterentur; præter Aristomachum (qui & ipse cum Optimatibus
eò confugerat) neminem mouit; cunctis morituros se prius affirmanti-
bus, quàm Bruttij immistos in alienos ritus legesque, mox & linguam
transituros. Aristomachus quando nec solus ad deditiorem persuade-
re posset; nec vti prius vrbs, ita nunc arcis quoque prodendæ viam aut D
rationem sciret, ad Pœnos transfugit. Haud multò post quum Locren-
sium legati, permissu Hannonis arcem intrassent, obsessis persuadent,
vt Locros se traduci quàm extrema experiri mallent: iamque vt hoc li-
ceret ab Hannibale impetrauerant. Ita Crotoniata ad mare deducti,
relieta patria cum vxoribus liberisque Locros habitatum concessere.
Mansit itaque aliquanto tempore sine habitatore vasta ac deserta vrbs;
donec finito bello Punico ciues Crotoniata in patriam rediere. Ro-
mani quoque postea ad augendam vrbs frequentiam colonos eò per
Triumuiros C. Octauium, L. AEmilium Paullum, & C. Platorium
deduxerunt.

CROTON
CORTONA
APPELLATA.MILO CRO
TONIATA.DEMOCEDES
CROTONIATA
MEDICVS.ASTYLVS
CROTONIATA.

A deduxerunt. urbemque mutato nomine Cortonam appellarunt; quod nomen vrbi ad huc vsque tempora permanfit. Ceterum antequam a Crotoniatis discedamus, operæpretium me facturum putavi, si prius illustrium aliquot virorum quos hac vrbs protulit, mentionem facerem. Milo Diotimi filius Crotoniata fuit; qui sex in Olympia palmas ex lucta adeptus est; tantumque corporis robore excelluit, vt Taurum in humeros sublatum in theatrum intulerit. recto quoque in quo Pythagoras Philosophus fortè differebat, ruinam minante, ipse tam diu id humeris sustinuerit donec omnibus periculo ereptis, ad vltimum seipsum quoque eximeret. Peruncto disco insistentem nemo quantumvis viribus præualens, vestigio mouere poterat. Caput nervo quum cinxisset, compressis labijs contractoque anhelitu, quum sanguine intumissent arteriæ, neruum rumpebat. Verum fatalis huic virium suarum fiducia fuit: nam quum fortè per densam siluam iter faceret; & quercum adactis cuneis hiantem conspexisset, insertis in hiatum manibus, totis viribus dirumpere enisus est: sed elapsis primo conatu cuneis, coeuntibusque in priorem compagem arboris lateribus, comprehensis manibus, Milo lupis (quæ frequens in agro Crotoniatarum fera est) prædæ fuit. Democedes quoque medicus clarissimus huic tempori æqualis, Crotone Calliphonte patre natus, cum iracundum patris ingenium perferre non posset, clam aufugit. ac Samum profectus magno in honore a Polycratæ Samiorum Tyranno ob artis excellenciam habitus est. Ceterum Polycratæ perfidia Orætis Sardorum Satrapæ occiso, diu in vinculis Sardeis detentus, tandem ad Darium Persarum regem adductus, quum crus illius quod fortè intorserat sanasset, multis ab eo muneribus affectus ac in familiarium etiam numerum receptus est. Verum ardens patriæ desiderio, intentissimis precibus apud Darium obtinuit, vt vnâ cum Persis qui ad Graciæ statum explorandum mittebatur, proficisci posset, reuersurum se pollicitus. Sed naui qua vehebatur Tarentum appulsa, Persæ a Tarentinis pro explorationibus detenti sunt.

D Interim Democedes clam aufugiens Crotone venit: quò quum & Persæ liberi ab Tarentinis dimissi peruenissent, Democedemque per vim tamquam Darij seruum vt secum proficisceretur cogere voluissent; Crotoniatis eum vt ciuem sibi vendicantibus, repulsi ac discedentes Democedem Crotone relinquere coacti sunt: qui ducta in vxorem Milonis filia, reliquum ætatis in patria exegit. Astylus & ipse Crotoniata tres in Olympia palmas cursu adeptus, quum nouissima palma Hieronis Syracusanorum Tyranni muneribus corruptus Syracusanum se proclamari passus esset, indignati Crotoniata, perpetuum ei exsilium indixerunt, domumque eiusdem euersam in publici carceris vsum verterunt.

Ischomachus quoque Crotoniata victor in stadio Olympiadæ sexagesima octaua proclamatus est. Diognetas similiter & Glaucias vterque Crotoniata hic quadragesima octaua, ille octaua & quinquagesima Olympiade palmam e stadio retulere. Crotonem Geographus in longitudine XLI, s. latitudine XXXIX, s. partibus collocat.

ΣΥΒΑΡΙΤΩΝ.

SYBARIS Achiuorum Colonia.

SYBARIS
CONDITA.

SYBARIS
ET CRATHIS
FLVMINA.

SYBARITAS
TAKVM
DELICIAS.

SYBARIS vrbs soli vbertate & ciuium luxuria mollitiæque celebra-
ta, ab Achiuis duce Iseliceo condita est. Sira erat inter amnes Cra-
thim & Sybaridem; quinquaginta in ambitu stadia complectens, loco
admodum concauo: hinc sole in meridie existente ciues æstu intollerabi-
li affligebantur; mane tamen & vespere saluberrima aura refoueban-
tur. Equos qui ex Sybari fluuiio biberent, sternutamentis agitari, atque
hinc ab eius potu greges arceri; aquamque eiusdem fluuij ab homini-
bus potam, fuscis & crispo capillo efficere traditur: e contra Crathis bi-
bentibus ex eo armentis hominibusque albedinem inducit, plurimis-
que medetur morbis. Ager vrbs usque ad miraculū omnium rerum
fecunditate exuberans vinum quoque ferebat præstantissimum, quod
Thurinum postea ab Thurio vrbe vocatum fuit. Ceterum Sybaritæ
breui eò potentia felicitatisque perueniunt, ut quatuor populorum
imperio potirentur; vrbibusque viginti quinque iura darent: & trecen-
ta ciuium millia qui arma ferre possent intra urbem censa fuerint. Ve-
rùm enim uerò in tanta rerum abundantiā nimia quoque fortunæ indul-
gentia corrupti, totos se luxuriæ ignauiæque manciparunt: eò delicias
rum progressi ut mechanicos omnes qui cum strepitu artem exercerent,
ciuitate eijcerent: & ne quid esset quod somnum illis interromperet, in-
terdixerint, ne quis gallum gallinaceum in vrbe aleret. & e diuerso quis-
cumque nouū aliquod voluptatis genus inuenisset eos præmijs afficie-
bant. Equos etiam ad tibiarum modos in conuiuijs saltare edocue-
runt: quæ res ut postea referemus illis exitio fuit. Hoc quoque tradi-
tur, Sybaritas quo Græcorum in Olympia conuentū dissoluerent, cer-
tamen ludicrum eodem tempore quo in Olympijs Græci conueniebāt
etiam in sua vrbe instituisse; in quo victori in præmium ingens pecu-
niarum summa dabatur. Primum illis bellum inita cum Crotoniatis
& Metapontinis armorum societate contra reliquos Italiæ Græcos fuit.
in eo bello quū Sirim urbē de hostibus cepissent, quinquaginta iuuenes
Miueruæ simulacrum amplexos, & Deæ sacerdotem ante ipsas aras ob-
truncarant.

Atruncarant, inde quum urbem ipsorum ex Deorum, vti credebant, irā grauis pestilentia inuasisset; Apollo Delphicus de mali remedio consultus respondit, finem mali fore, cum violatum Deorum numen, & casorum Manes placassent. Obsecuti itaque oraculo Sybaritæ, iuuenibus statuas ex ære posuerunt: Deos verò sacrificijs placarunt: vti supra retulimus. Exarsit inde grauissimum inter ipsos & Crotoniatis bellum; de cuius origine ambigitur apud auctores; cum alij ob casos ab Sybaritis Crotoniatarum legatos: alij ob exsules Sybaritarum qui ad Crotoniatis confugerant, nec repetentibus reddebantur, ortum esse tradant. Telys erat opibus & potentia inter Sybaritas præcipuus; sed malis artibus, humiliter plebi adulando inseruiendoque, magnas opes nactus: is plebis fauore in multorum perniciem abusus, criminando optimates plebi suspectos ac inuisos fecerat; bonisque exsutos in exsilium perpu-
Blerat. Hi omnibus fortunis spoliati Crotonem confugerant, supplicesque ad aras in foro constitutas se aduoluerant. Telys intellecta eorum fuga, per legatos eos sibi dedi postulat: Verum Crotoniatis, se supplices suos prodituros negantibus, bellum Crotoniatis indicit: habitoque ciuium delectu cum trecentis armatorum millibus, ex quibus maxima pars equites erant, contra Crotoniatis mouet. Crotoniata intellecto hostium aduentu, duce Milone pugile cum centum armatorum
Cmillibus obuiam profecti, vbi primum manus conseri coeptæ, tibicines quos in id frequentes secum adduxerant, modulationem incipere iusserunt. equi Sybaritarum vt tibiarum sonum audierant; excussis dominis tripudiare, sicuti edocti erant, coeperunt: quidam etiam cum sessoribus ad Crotoniatarum aciem transfugerunt. Crotoniata itaque, quum in turbatam ab equitatu Sybaritarum aciem, feroci cum impetu sese intulissent, consternatos in fugam auertunt: atque insistentes fugientium vestigijs, Sybaritas cadunt, sternuntque passim; ita vt paucissimi ex tanto numero fugæ beneficio eadem euadentes, intra Sybarim sese reciperent. Crotoniata fortiter victoria vsi, ducto statim ad Sybarim
Dexercitu, urbem expugnant: deriuatoque in eam amne funditus euerunt. Elapsis post eam calamitatem annis octo & quinquaginta; Thesali assumtis ciuium qui cladi superfuerant reliquijs, urbem restauratam incoluere: sed prementibus eos assiduo bello Crotoniatis, cum ab agrorum cultu prohiberentur, urbem post quinquennium deserunt. Itaque iam secundum patria eieci Sybaritæ, legatos in Græciam auxilium oratum mittunt: offerentes ijs quorum ope in patriam restituerentur, se parte agri cessuros. A Spartanis ad quos primum legati peruenerant, nihil impetratum est: Verum Athenienses moti querelis Sybaritarum, Lampone & Xenocrito ducibus, decem triremes auxilio Sybaritis mi-

BELLUM
INTER SY-
BARITAS
ET CRO-
TONI-
TAS.

SYBARIS
CAPTA A
CROTONI-
ATIS ET
VERSA.

SYBARIS
RESTA-
URATA.

sere. Præcones quoque ab ijs per Peloponesum missi; qui omnibus A
vnâ in eam expeditionem profecturis, urbem agrumque Sybaritarum
communem fore edicerent. Hac spe cum multi conuenissent, ani-
mos etiam fecit Apollinis oraculum: consultus namque de colonia de-
ducenda, responderat; quærendum esse locum, vbi aquam cum men-
sura potarent homines, cibum absque mensura caperent. In Italiam
itaque nauigantes, & haud procul à Sybari fluuio ad terram appulsi,
quum omnia passim scrutarentur, ad fontem peruenere, qui latices ex
ærea fistula eiaculabatur, quàm accolæ Medimnâ vocabant: hinc eum
esse locum quem prædixerat Apollo iudicâtes; urbem ibidem condunt;
Thuriumque ab fonte appellant. Longitudinem vrbis in quaternas B
partes diuiserunt; primam Heracleam appellarunt; alteram Aphrodi-
siam; tertiam Olympiada; quartam Dionysiada vocari instituunt.
Latitudinem verò in ternas partes distinxerunt: nominaque his impo-
nunt, Heroe, Thuriæ, & Thurinæ. viarum interualla exstructis ædificijs
exornarunt. Ceterum haud diu concordēs inter se ciues permanſere.
Nam quum Sybaritæ vetusti regionis incolæ, summos quoque magi-
stratus atque honores velut iure hereditario sibi vendicarent, onera au-
tem contributionesque, abnuerent, eaq; ab nouis tantum ciuib; per-
solui vellent: præterea exclusis nouorum ciuium vxoribus, vetustæ &
suæ duntaxat originis mulieres ad sacra ceremoniasque Deorum elige- C
rent; omni que penitus administratione novos ciues excluderent, irrita-
ti his iniurijs noui ciues aduersus vetustos insurgunt: eosque ad vnum
omnes obtruncant. Sed cum sublatis è medio Sybaritis latiore iam
potirentur agro, quàm quem commodè colere possent; novos ex Græ-
cia colonos accersunt: agrumque cum ijs æqua sorte diuidunt. Inito
inde cū Crotoniatis fœdere; & forma reipublicæ optimè constituta, cum
opes ex agricultura plurimum auxissent; populū in decē tribus distin-
gere: quarum tres primas, quia ex Arcadia venerant, Arcades appellarunt:
totidem alias Bæotiam, Amphyctionida & Dorida: reliquas quatuor Ia-
dem, Athenaidem, Euboidem & Nesiotin. Communi inde suffragio D
Charondam legillatorem creant, virum integritate vitæ & rerū cogni-
tione insignem. Hic inspectis quam diligentissimè diuersarum gentium
legibus institutisque: optima quæque ex ijs selegit; multa que ab se in-
uenta illis adiecit. Inter cetera statuit, vt qui liberis suis nouercam su-
perduxisset, omni publico munere prohiberetur. Deinde vt is qui fa-
mam alicuius calumnijs læsisset; myrica coronatus per urbem circum-
duceretur; spectaculo cunctis simul & exemplo ad præcauendum futu-
rus. Infamibus quoque aut aliquo insigni flagitio contaminatis, reli-
quorum commercio & consuetudine interdixit; ne eorum contagione
etiam

THURIUM
CONDI-
TUM.

CHARON-
DAS THV-
RIORVM
LEGISLA-
TOR.

A etiam probi corrumperentur. Professoribus litterarum præmia ex publico constituit. Qui in acie ordines aut stationem deferuisset, per urbem in veste muliebri circumduci, & per triduum in foro omnium oculis & ludibrio exponi voluit. Qui alicui oculum eruisset, aut aliquo membro mutilasset, pari poena afficiendum sanxit. Interdixit in superne quis cum gladio in concionem populi veniret: utque capitale esset, qui secus fecisset. Ceterum euenit fortè, ut quum ipse ad subitam hostium incursionem, armatus urbe exisset; mox audiens in urbe plebem paucorum prauitate ad seditionem incitari, immemor se gladio cinctum in concionem properaret, ubi exprobrantibus æmulis suas ipsummet

B infirmare leges: immò sanciam inquit; meo exemplo, statimque inspectantibus omnibus gladio incubuit. Post Charondæ mortem discordia inter ciues de coloniæ nomine orta est: hinc Atheniensibus, inde Peloponesijs, eam sibi auctoritatem vindicantibus: ea controuersia cum humano consilio sopiri non posset, missi qui Apollinem Delphis super hoc consulerent; responsum retulerunt, Apollinem Coloniam auctorem scribendum: ita sedata contentione ciuitas ad concordiam redijt. Primas tamen in hac colonia partes Athenienses sibi vendicasse videntur; eò quod Thurinorum numismata omnia Palladis caput galeatum (quod Atheniensium insigne erat) semper aduersa parte exprimant. Multis

C eos quoque bellis Atheniensium partes fouisse inuenio: summani que eorum erga Athenienses fidem fuisse, eo bello, quod Athenienses cum Syracusanis gesserunt. Ceterum cum Lucani assidua agrorum vastatione, alijque belli cladibus Thurinos premerent, Thurini quia impares per se Lucano erant, foedus cum reliquis Italiae Græcis inierunt: conscripsitque communi impensa quadraginta millibus peditum, & mille equitibus in agrum Lucanum irrupere; lateque omnia ferro & flamma deuastarunt. Lucani verò ut hostem securiorē redderent, metu simulato, Thurinos impunè per agros vagari patiuntur. Thurini itaque, metum qui simulabatur, verum esse rati, dum absque ordine per agros passim palantur, Lucani in eos nihil tale timentes ex insidijs repente consurgunt: & priusquam militem ad signa reuocare possent, sternunt fugantque. Ita Thurini accisis rebus suis, pacem ab hoste petere coacti sunt. Inde quum quieuissent aliquamdiu: Bruttiorum iniurijs ad arma compelluntur; delectique ciuium facto exercitum in Bruttios educunt; Corinthijs interim qui in Siciliam ad Dionysij iunioris Tyrannidem euertendam proficiscebantur, urbem ipsorum custodientibus. Thurini postquam in agrum hostilem peruenissent, nemine sibi occurrente omnia late ferro flammaque populati, ingenti præda potiti domum regrediuntur: Corinthiosque multis affectos muneribus dimittunt. Eos deinde tran-

BELLVM
INTER THV
RINOS ET
LYCANOS.

THVRIVM
A LACE-
DAEMONIIS OCCU-
PATVM.

THVRIVM
A ROMA-
NIS RE-
CEPTVM.

THVRINI
A ROMA-
NIS AD
PŒNOS
DEFACIUNT.

de tranquilla pace perfruentes, noua ex inopinato calamitas afflixit. **A**
Cleonymus enim Lacedæmoniorum rex cum classe ad agrum Thuri-
num appulsus, ciuibus nihil tale metuētibus urbem inuadit & occupat.
Id postquam intellexere Romani, quorū opes & potentia id tēporis latē
per Italiam patebant, exercitū ad eiiciendos Thurio Lacedæmonios mit-
tunt; urbemque in potestate suam redactā, ciuibus qui a Lacedæmoniis
pulsi fuerant restituunt. Vix respirantem ab ea calamitate urbē, rursus
Lucani adoriuntur: multisque affectam cladibus in potestātē redigunt.
Ceterū cū Thurini eo bello quod cum Pyrro Tarentinisque gestum
est, ad Romanos defecissent; Lucani accita Bruttiorū iuuetute habito-
que acerrimo suorum delectu, cū ingenti armatorū agmine ad delēdam **B**
urbem cōcurrunt. Romani e contra Fabricio Consule cū legionibus eō
misso, summo studio socios tuentur. Verū cū Romani quōd ab hosti-
bus multitudine vincerentur, manū conferere nō auderent; iuuenis qui-
dam specie supra humanam, primū eos pugnam compessendam hor-
tari cōpit: deinde vt tardiores animaduertit, arreptis repentē scalis, per
mediam hostium aciem ad castra peruasit: iisdemque admotis vallum
conscendit. Inde ingenti voce viam ad victoriam factam esse clami-
tans, Romanos ad castra hostium capienda, & Lucanos Bruttiosque ad
sua defendenda, traxit: vbi quum dubio aliquamdiu euentu certatum
esset, hostes impulsu vmbonis prostratos, capiendos iugulandosque Ro- **C**
manis tradidit. Cæsa eo die viginti millia ex Lucanis Bruttijisque; ca-
pta autem quinque millia cum duce vtriusque gentis Statio Statilio.
Postero die, cū Consul inter eos quorum strennua opera vsus fuerat,
vallarem coronam ei se seruare dixisset a quo castra hostium primū
occupata fuerant, nemo inuentus est qui præmium peteret; creditum
inde Martem fuisse; & in argumentum eius, galea duabus distincta pin-
nis inuenta est. Thurini ab excidij periculo ab Romanis, vt iam dixi-
mus, liberati, accepti beneficii immemores, bello Punico secundo ad
Pœnos defecerunt. Occasio defectionis fuit, quod Romani, obsides
Thurinorum obtentatam occultē fugam, securi percusserant: quorum **D**
cognati atque necessarij missis ad Hannonem Magonemque Pœno-
rum duces litteris, nunciant: si exercitum ad muros admouisset, urbem
se in eius potestatem tradituros. Præerat Thurinis cum modico præ-
sidio M. Atinius, quem proditores faciliē ad certamē temerē ineundum
elici posse existimabant; nō tam militum quos paucos habebat fiducia,
quā iuuentutis Thurinæ, quos de industria centuriatos, ad tales ca-
sus armauerat. Diuisis itaque inter se copiis duces, Pœni agrum Thu-
rinum ingrediuntur: Hanno cum peditum agmine infestis signis ad ip-
sam urbem tendit: Mago cum equitatu propinquis collibus tectus, sub-
stitit.

Astitit. Atinius de peditum duntaxat agmine, per exploratores certior factus, in aciem copias suas educit, fraudis intestinæ, simul & hostiliû infidiarum ignarus. Pedestre prælium segne fuit; paucis Romanis in prima acie pugnantibus; Thurinis autem expectantibus magis euentum, quam certamen adiuuantibus. & Pœnorum acies de industria pedem referebat, ut ad terga collis ab equite suo infessi hostem incautum pertraherent. Quo ubi peruentum, coorti repente equites, inconditam Thurinorum turbam, nec satis fido animo unde pugnabat stantem, in fugam extemplò auerterunt. Romani, quamquam circumuentos hinc eques, inde pedes premeret, pugnam aliquamdiu extrahere: postremò **B**tamen & ipsi terga vertunt, atque urbem petunt. Ibi proditores globati, cum popularium suorum agmen patentibus portis recepissent, ubi & Romanos fusos ad urbem ferri viderunt, conclamant instare Pœnum; permistosque Romanis hostes urbem intraturos, ni properè portas claudant. Ita exclusos Romanos Pœnis ad cædem tradidère. Atinius tamen paucis receptus. Certatum inde sententijs, cum alij tuendam esse urbem; alij cedendû fortunæ & urbem victoribus tradendam censerent. Tandem Atinio cum suis ad mare & naues deducto, Pœnos intra mœnia recipiunt. Romani cum urbem post Hannibalis ex Italiam fugam recepissent, coloniam Latinam per triumuiros A. Manlium, P. A. Emilium & L. Apustium, eò deduxère. Ambigitur de hac colonia apud auctores: Strabo statim post bellum Tarentinû deductam tradit, Copiasque vocatam fuisse: Liuius autem post bellum Punicum; nullamque de nominis mutatione mentionem facit. Grauiissimam inde vrbs calamitatem bello Spartacino sensit. Spartacus, Crixus, & OEnomaus gladiatores, effracto Lentuli ludo, cum septuaginta aut amplius eiusdem fortunæ viris Capua eruperant; seruisque ad vexillum vocatis, quum statim decem eo amplius hominum millia coisissent; primò Vesuuium montem insederunt: inde cum maior indies afflueret multitudo, iam satis fidens viribus suis Spartacus, Thurium in-
Duadit; & vicinòs vrbi montes cum maxima copiarum parte castris occupat. Missus contra eos cum legionibus M. Crassus fugitiuos agro Thurino expulit; & fugientes assequutus Spartacum cum omnibus copijs deleuit. Sed quum fugitiuorum reliquæ quæ ibi permanserant, agrum Thurinum incursionibus vexarent, C. Octavius Augusti pater, cui ea prouincia extra sortem ab Senatu commissâ fuerat, fugitiuos aggressus deleuit: Thurinosque ab ea calamitate liberauit: & filio infantitum recens nato (qui postea Augustus appellatus est, imperiumque post Cæsarem Dictatorem accepit) Thurino nomen indidit: cuius effigiem tali cognomine inscriptum, sese habuisse testatur Suetonius Tranquillus in

POENI A
THVRINIS
IN VRBEM
RECEPTI.

THVRIVM
COLONIA
LATINA.

THVRIVM
COPIAR
VOCATA.

THVRIVM
SPARTACVS OC-
CVPAT.

lus in eius vita. Bello inde Siculo cum ab Sex. Pompeio circumfide-
rentur; ab M. Agrippa fugato Pompeio liberati sunt.

METAPONTION.

METAPONTVS Pyliorum Colonia.

METAPON-
TVS PY-
LIORVM
COLONIA.

QVAMQVAM diuersæ exstent apud antiquos scriptores de huius
urbis origine opiniones; præcipua tamen fama obtinuit, Pylios
& Nestorem conditores fuisse. Confirmant in super de Pe-
lijs opinionem annuæ inferiæ, quæ in Neleidarum memoriam apud
Metapontinos celebrabantur. Habebat hæc vrbs theatrum insigne;
& forum in quo ara Apollini cognomento Aristeo erecta erat. Eius
cognominis originem ab Aristeo Proconesio manasse ferunt: Aristeum
namque trecentis ac quadraginta annis postquam euauisset, apud Me-
tapontinos apparuisse; mandasseque vti Apollini cognomento Aristeo
ara & statua in foro erigeretur: ijs mandatis editis rursus è conspectu mor-
taliū sublatum, missi ab Metapontinis qui Apollinem Delphicum
super hoc consulerent, respōsum acceperunt; vt dicto audientes essent:
eo facto feliciorē vrbs statum fore. Inuenio quoque apud Meta-
pontinos templum Iunoni erectum, quod vitigineis columnis sustine-
retur: sicuti & in vrbe Populonia simulachrum Iouis e vite fuisse testatur
Plinius, idque multis ævis incorruptum mansisse. Celebre etiam fuit
intra mœnia Mineruæ templum: cuius Dææ numen cū eo bello quod
ipsi cum Sybaritis & Crotoniatis socijs aduersus Græcos Italicos gesse-
runt, cæde iuuenum & sacerdotis Metapontini violassent; & ob id ex ira
Deorum, vt credebatur, pestilentia & sterilitate laborarent; oraculum
Delphicum de mali remedio consuluerūt: id calamitatis finem futurum
prædixit, si offensum Dææ numen, & cæsorū manes placassent: pa-
ruerunt oraculo Metapontini; & iuuenum intersectorum statuas in
templo Mineruæ erexerunt; Deamque sacrificijs sibi propiciam reddi-
derunt: sedataque ad hunc modum pestilentia, cum agrum admodum
fecundum possiderent; Apollini Delphico messem auream dono mi-
serunt. atque eò forsan haud absurdè referri poterit numisma illud, quod
inter Metapontinorum quartum locum obtinet; in quo caput Apolli-
nis ab vna parte, Tripus cum spica ab altera expressa cernuntur. Fer-
tilitatem autem agri Metapontini eadem testatur numismata; quorum
ferè omnium partes auersæ spica triticea vel granis frumentaceis signan-
tur: in quibusdam & Cereris caput spectatur. Quod autem ad numis-
mata attinet, in quibus Palladis caput & Noctua signata sunt, ea ad tem-
plum

Aplum Mineruæ de quo iam egimus spectare videntur: nisi ea in Atheniensium gratiam quorum amicitiam Metapontini semper coluerunt, percussa credere malis. Trogus testatur hoc in templo instrumenta fabrilia, quibus Epeus equum illum Illo fatalem construxisset, etiam suo seculo exstitisse.

Ceterum cum Samnites Metapontum assiduis exhaustam attritamque cladibus euertissent; Sybaritæ veriti ne Tarentini eo loco occupato, graues sibi nimia vicinitate essent, colonos ex Achæis cognatis suis euocarunt; ijsque locum vacuum incolendum dederunt. Ob hæc cum bellum assiduum nouis ciuibus cum Tarentinis esset, & fortiter se Metapontini tuerentur; victi tandem auxilio Cleo-

Bnyimi regis Spartanorum ab Tarentinis, ex eiusdem Cleonymi imperio ducentas virgines nobilissimas pulcherrimasque obsidum loco dare coacti sunt. Partes quoque Alexandri Epirotarum regis (qui auunculus Alexandri Magni fuit) sequuti, ossa eiusdem ab hostibus cæsi redempta in Epirum ad sororem Olympiadem vxoremque Cleopatram transmisserunt.

Post hæc cum Metapontus eo bello quod cum Pyrrho & Tarentinis ab Romanis gestum est, in Romanorum potestate peruenisset, ab iisdem bello Punico secundo ad Pœnos Hannibalemque defecit.

Mouebat Metapontinos ad defectionem super insitam Græcorum ingenijs leuitatem, quod Romani obsides ipsorum qui Romæ adserua-

Cbantur, fugam meditantes saxo deiecerant: dissimularunt tamen quid in animo haberent Metapontini, donec Romanorum ad Cannas clades, & Tarentinorum ad Pœnos defeccio, animos ipsis ad idem audendum fecit. adiunxit quoque eorum consilia; quod Romani præsidium Metapontinum ad arcem Tarentinam tuendam euocarunt: itaque post præsidij discessum principes ciuitatis missis ad Hannibalem legatis, ad Pœnos defecerunt.

Ceterum quum Q. Fabius decepto per fraudem Hannibale. Tarentum recepisset; Hannibal qui tum Metaponti erat, ut fraudem fraude compensaret, duos Metapontinos cum litteris principum eius ciuitatis Tarentum ad Fabium mittit, fidem ab Consule accepturos;

Dimpunita ijs priora fore, si Metapontum ei cum Punico præsidio prodidissent. Fabius vera esse ratus, quæ per fraudem afferebantur, diem qua Metapontum accessurus esset constituit; litterasque ad principes dedit, quæ ad Hannibalem delatæ sunt. Ille successu fraudis lætus, si ne Fabius quidem dolo inuictus fuisset; haud procul a Metaponto insidias ponit. Sed Fabio prius quàm Tarento egrederetur auspicanti, aues semel atque iterum nõ addixerant: hostia quoque cæsa Deos consulenti aruspex cauendum ab insidijs & fraude hostili prædixerat.

Ita quum ad diem constitutã non venisset, Metapontini ut cunctantem hortarentur iterum ad Fabium missi, repente comprehensi metu gra-

Oo

uioris

METAPONTINI A
ROMANIS
AD PŒNOS
DEFECERUNT

uioris quæstionis fraudem & insidias detegunt. Ita Hannibalis Meta-
 pontinorumque fraus elusa est. Verum cum Hannibal Herdoneam ad
 quam Cn. Fulvius Procopul stativa cum exercitu habebat, nutare in fi-
 de comperisset; exercitu raptim educto, Fulvium cum toto exercitu pau-
 cis effugientibus oppressit. Herdoneam inde ingressus occisis princi-
 pibus ciuitatis, reliquam multitudinem ad habitandum Metapontum
 traduxit. Qua autem fortuna vrbs deinceps vsa sit; & quomodo in rui-
 nas abierit, incertum nobis est. Urbis huius quanta fuerit potentia, te-
 stantur clarissima amplissimaque donaria ab ijs Ioui Olympico missa.
 inter ea fuit simulacrum Iouis insigni specie, quod altera manu fulmen,
 altera auem tenebat, capite vernis floribus ornato. Erat & alterum En-
 dymionis signum totum ex ebore, veste aurata. Refertur & in laudi-
 bus Metapontinorum, quod Pythagoram aliquamdiu ciuem habuerint;
 quodque is apud eosdem mortuus sit; denique quod mortui ipsius man-
 nes non secus atque numen venerati, ædes eiusdem in Templum ipsi di-
 catum conuerterint. Celebratur & Hippasus Metapontinus, philoso-
 phus Pythagoricus. Obseruo hanc urbem bello Spartacino grauissimam
 cladem accepisse, direptamque a fugitiuis; cetera eius fata nobis in ob-
 scuro sunt. Eustathius auctor est, hanc prius Sirim fuisse vocatam, de-
 inde Metapontum a Metaponto Sisyphi filio. Ptolemæus Metapon-
 tum in sinu Tarentino recenset sub longitudine partim quadraginta v-
 nius cum deunce, & longitudine xxxix. partium cum deunce.

ΣΑΛΑΝΤΙΝΩΝ.

SALEN-
TINI.

IAPYX.

POST Metapontum Ptolemæus Tarentum ex ordine subiungit:
 ceterum quum Tarentum Salentinorum de quibus iam scripturi
 sumus, vrbs fuerit, congruum nobis videbatur Sallentinos Tarentinis
 præponere. A Tarento itaque ulterius progressis occurrit Isthmo inclu-
 sa regio ad Brundisium vsque; quam Iapygiam, Messapiam, Calabriam
 & Salentinam veteres variante eiusdem regionis nomine adpellarunt.
 Iapygiam ab Iapyge Dædali filio Cretensium qui hanc regionem aliquan-
 do incoluerunt duce; itidemque a Salentinis Cretæ populis Salentinam
 fuisse dictam obseruo, alij a salo hoc est mari id nominis deducunt.
 Quamquam alij hanc regionem in duas partes, vt Strabo auctor est, di-
 stribuerunt; vnâ in qua Tarentum, quam Calabriam & Messapiam;
 alteram in qua Brundisium, quam Salentinos siue ultimam Iapygiam
 adpellarunt. Latitudo peninsulæ istius a Tarento Brundisium itinere
 terrestri xxxii. m. passuum patebat; quod spatium Strabo passibus non
 definitis includit; sed tantum esse distantiam, quantum expeditus cursor
 diurno

A diurno itinere conficere posset, ceterum secundum oram maritimam à Tarento Brundisium vsque numerantur ducenta passuum millia; totaque peninsula fronte in ortum brumalem extenditur. hanc tredecim olim urbibus claram fuisse Strabo testatur; quæ tamen ipsius sæculo in angustos & tenues vicos abiissent. opida verò per continentem a Tarento Vria, Messapia, Aletium, in ora verò Senonum Gallipolis, quam Græcæ originis fuisse Mela scribit, LXXI. passuum millibus a Tarêto distabat, inde XXXII P. M. promontorium quod Acra Iapygiam vocant; ab eo Baſta opidum, & Hydruntum XIII millibus ad discrimen Ionij & Adriatici maris, quâ breuissimus in Græciam transitus est; eum pontibus

B iactis pedestri via sternere Pyrrhus Epirotarum rex primùm cogitavit, centum millium pass. interuallo: (nisi apud Plinium mendosi sint numeri,) post eum M. Varro quum Bello Piratico Classi Pompeianæ præesset sed utrumque aliæ curæ impediuerunt. Salentinorum nomen in hac regione antiquissimum fuisse argumento est, quod Dionysius testetur promontorium illud, quum AENEÆ classis eam Italiæ oram obiret, Salentinum tunc, postea Iapygium fuisse appellatum. quòdque idem etiam in numismatibus expressum sit. Idem Dionysius tradit, Troianos cum ad illud promontorium vnà cum AENEÆ appulissent, exscensionem ad Mineræ templum fecisse, quumque totam eam oram AENEAS præternavigasset, in templo Iunonis Lacinia æream phialam donasse, cui nomen ipsius antiquis admodum litteris inscriptum erat. testatur & Strabo apud Sallentinos Mineræ fanum fuisse locupletissimum; & certè Mineræ caput galeatum cono & cristis insigne primum Salentinorum numisma prodit; cuius auersa pars equestrem statuam exhibet: quæ cuius sit incertum est: nisi Messapij, aut Peucetij, qui Oenotrio frater hasce regiones olim tenuit, eam esse opinari lubeat: aut tutelaris alicuius numinis nobis incogniti. Scribit Seruius AENEAM iccirco ad hoc Mineræ templum venisse, quod fama ferebat Palladium a Diomede & Vlyssæ ex Illo raptum, hîc depositum fuisse. Sallentinis autem Romanorum arma, quantum ex veterum annalium monumentes colligo primùm illata sunt M. Atilio Regulo, L. Iulio Libone coss. Zonaras Calabriae bellum indictum scribit, quod crimini ipsis daretur, Pyrrhum regem receptum; & sociorum Po. Ro. agros iniuste depopulatos. re autem vera, quòd Brundisium sibi adiungere cuperent, propter portus opportunitatem. inde enim in Illuricum & Græciam sicuti breuissimus, ita & facillimus, traiectus erat, quòd eodem vento soluere & redire liceret. Eutropius his item Coss. bellum cum Sallentinis susceptum scribit; captosque vnà cum vrbe sua Brundisinos: nec ab eodem Florus dissentit. Messapios quoque proximo anno victos ex Triumphorum serie

manifestum est. Quatuor siquidem cons. de Sallentinis triumpharunt; A quod argumento est, hoc bellum biennio ferè gestum, nec Atilij Reguli & Iulij Libonis armis edomitos fuisse, sed anno demum insequete, quo Iunius Pera & N. Fabius de Sallentinis & Messapijs triumphum egerunt, in deditionem fuisse receptos. nec de his aliud quidquam comperti habere potuimus. Ceterum Ptolemæus Iapygiæ siue Sallantinorum promontorium, quò longissimè in maria excurrit Italia, sub longitudine partium XLII cum triente; latitudinem XXXIX partium cum dodrante reponit. numerat & inter mediterraneas Sallentinorum vrbes Rhodium Ennio poeta & ciue nobilitatam: hinc Cicero Ennium vocat Rhodium hominem, a maioribus suis in ciuitatem receptum. hinc tamen Euse- B bius C. Mamilio Turrino: Q. Valerio Falto Cons. Tarenti natum; sed mortui ossa ex Ianiculo Rudiam fuisse translata refert. Ennij Epitaphium apud Ciceronem in Tusculanis descriptum est. sequitur ut nunc ordine de Tarento, Hydrunte & Brundisio agamus.

T A P A N T I N O N.

T A R E N T V M Laconum Colonia.

T A R E N T V M magnæ Græciæ vrbs, uti quondam clarissima, ita & C potentissima, sita erat in peninsula: quæ maximè quidem ac pulcherrimum, ceterum qui maxima ex parte importuosum erat sinum efficiabat. Iacebat depresso admodum loco, stadia centum ambitu complectens: imminebat vrbi arx altiori loco exstructa, quæ undique aut mari aut altissimis rupibus claudabatur. Stadium habebat ornatissimum; & forum amplissimum, in quo erat colossus Iouis ex ære fabrefactus, cuius secunda post Rhodium magnitudo celebrabatur. erat & Herculis templum, & in eo eiusdem simulachrum artificio insigne Lysippi opus: quod postea Romani, Tarento per Fabium Maximum a Pœnis recepto, in Capitolium transfulerunt. Neptunum pro diuo tutelari D colebant: atque a Tarante Neptuni filio nomen vrbi & fluuiio factum auctores testantur; & numismatum auctoritas, in quibus Tarantis & nomen & imago adparent, confirmat. Iupiter quoque cognomento *Kαταπαρτης* (a fulminis Iaculo) statis ac solemnibus sacrificijs a Tarentinis ea de causa colebatur; quòd Iupiter milites qui capta Carbinarum vrbe, in ciues admodum crudeliter deseuerant, & pueros puellâsque in Deorum immortalium templis, foedè stuprauerant, fulmine percussisset, manebat itaque consuetudo apud interfectorum posteros, ut positis pro numero occisorum columnis, nullo eos luctu, nulla parentatione prosequerentur.

Aquerentur. Ager Tarentinus quamquam saxosus & asper in specie, ad mirandæ tamē fecunditatis erat; quique pecori gratissimum præbebat pabulum; arborum insuper multitudine & densitate amœnus, & vini præstantia nobilis.

Originem vr̄bis, auctores primò a Creten-
sibus repetunt; eis nempe qui occiso Cocali insidijs in Sicilia Minoë, si-
ne duce diu incertis sedibus vagi & palantes, huc tandem appulerint: lo-
ciq̄ue commoditate allecti, opidum indito a Tarante Neptuni filio no-
mine condiderint. Ceterum quum breui eorum opes coaluissent; a
Parthenijs duce Phalanto vr̄be & agro exsuti sunt. Partheniorum origo
talis fuit. Agebatur apud Eleos Olympias nona, quum Lacedæmonij,
B siue ob occisum a Messenijs Teleclum regem, seu ob stupratas virgines
suas, (vtrumque enim refertur) bellum illis mouerunt. quumque in-
certa diu fortuna nūc victi, nunc victores rem cum illis gessissent; victos
tandem magno prælio Messenios, & intra vr̄bem compulso obse-
dere; iuramento prius facto non ante soluturos obsidionem quàm expug-
nassent. Verum enimuerò quum ea opinione longius protraheretur,
veriti ne hac pertinacia, grauius sibi quàm Messenijs consulerent: (quip-
pe illis quantum iuuentutis bello interciderat domi assidua fecunditate
suppleri: sibi belli damna assidua, & fecunditatem domo absentibus nul-
lam esse) iuuenes legunt, ex eo genere militum, qui ipsis in supplementū
C venerant: ijsq̄ue Spartam remissis promiscuos omnium seminarum cō-
cubitus permiscere. Ex his nati ob notam materni pudoris, Parthenij
sunt vocati. Lacedæmonij post vndeugessimū obsidionis annum ex-
pugnata lthome vr̄be Messenidis. domum regressi, Parthenios tamquā
adulterino partu progenitos, nequaquam pari cum alijs honore habe-
bant. Parthenij ea iniuria accensi, in patriæ perniciem cum Helotibus
seruis coniurant: conuenerat, vt quum Phalantus pileum capiti impone-
ret, caderentur passim Spartani, & vr̄bem ipsi occuparent. Ceterum
proditio consilio, quum omnes ad rem patranda in foro conuenissēt,
præco in medium procedens, Phalantum pileum capiti imponere pro-
Dhibuit. Hinc illi proditos se videntes, partim fuga elabuntur; partim
ad aras supplices confugiunt. Iussos benè sperare Spartani, sub custo-
diā adseruant. Interim missus ad consulendum Apollinem Delphi-
cum de Colonia Phalantus responsum tale accepit:

Sastyraū & pinguem populum tibi trado Tarenti

Incolere, & latè cadem per Iapygas ædes.

Oraculo intellecto proficiscuntur domo Parthenij, quumq̄ue in Ita-
liam appulissent; Tarentinos sedibus suis eijsiunt atque vr̄bem occupāt.
Quidam eandem historiam aliter referunt: Phalantum nempe ab Apol-
line responsum accepisse; vti sub Aethra pluuiam animaduertisset, vr̄-
bis

bis & agri hostilis compotem futurum. Quare, postquam domo pro Afectus cum socijs Parthenijs Barbaros sæpe prælio fudisset; nec tamen urbem aliquam expugnasset; desperare de rebus suis cœpit: quid enim deum aliud præmonuisse, quàm irritos ipsi conatus futuros? numquam enim sereno cælo (id Græcis A Ethra significat) pluuiam sperandam. In hac anxietate cōstitutum dum vxor benignis verbis solatur; atque ille reclinato in sinum ipsius capite iacet, obortis præ dolore lacrymis viri caput perfudit. qui mox intellecto ex hoc casu oraculi ambiguitate atque animo recepto (nam vxori A Ethræ nomen erat) ea nocte quæ hūc diem sequebatur, Tarentum urbem capit. Vrbe potitus, quum assiduis incrementis potentiam eius auxisset; ab ingratis ciuib; in exiliū B pellitur; & Brundisium, quò veteres Tarentini sedibus suis paulo ante eiectione concesserant; confugit: mitioresque in se hostes quàm ciues expertus benignè excipitur: exactoque apud eos quod reliquum vitæ fuit, iā morti vicinus illis persuadet, vt ossa sua conterant, contusaque in foro Tarentinorum occultè spargant: eos ita patriam recuperare posse, Apollinis oraculo proditum esse. Illi arbitrati Phalantum in ultionem sui fata ciuium suorum prodidisse, consilio paruere: sed diuersa oraculi sententia fuerat: æternitatem enim vrbs, non amissionem hoc pacto promiserat. Ita manibus hostium atque exulis ducis consilio, stabilita in æternum Parthenijs Tarentina possessio est; qui damnata suā in benè C meritum ingratitudine, memoriam Phalanti diuinis honoribus prosequuti sunt. Primum Tarentinis bellum cum Messapijs fuit; qui suspecta vrbs incrementa habentes; priores iniuriam intulerunt; Heracleamque Tarentinorum Coloniam peruasato agro obsedere. Ex aduerso Tarentini, Iapygiæ & Peucetiae regum societate confirmati, in aciem processere: Acre inde prælium cum mutua vtriusque partis perniciem fuit: sed victores tandem Tarentini, Messapijs in fugam versis, magnoque hostium numero in fuga cæso, pacem victis suppliciter precantibus concedunt. ex manubijs hostium ænea equorum & mulierum signa in victoria monumentum Apollini Delphico misere. Seditione D inde ac discordia inter victores orta, Opis Peucetiorum rex assumtis in societatem Iapygibus, arma in Tarentinos vertit. illi intrepidè impetū hostium excipientes, occiso rege Peucetios ac Iapyges in fugam conijciunt; consecrataque prædæ decima, signa inde tria ex ære ad Apollinem Delphicum transmittenda fieri curant. primo signo Opis rex expressus erat, ea forma qua in pugna ceciderat: altero Taras Neptuni filius; tertio Phalantus Coloniae auctor: ponè cum effictus erat ex ære Delphinus: quòd fama esset eum naufragum apud Crissæum sinum in litus a Delphino euectum. atque eò quidam pertinere putarunt Delphinum illum qui

PHALANTVS
TARENTVM
CAPIT.

TARENTINORVM
CVM MESSAPIIS
BELLVM.

OPIS PEUCETIORVM
REX
ATA TARENTINIS
CAESVS.

A qui virum nudum dorso vehens in omnibus ferè Tarentinorum nummis conspicitur. Haud diuturna Tarentinis posthæc quies fuit: Iapyges namque irritati potius quàm fracti prioriclade, habito acerrimo delectu ad viginti armatorum millia conficiunt. Tarentini hostium multitudine territi, auxilium a Rheginis petiuere: acceptaque ab illis fortissimorum iuuenum manu, hostibus occurrunt. Ceterum aduersum Tarentinis prælium fuit, victoresque Iapyges diuiso in duas partes exercitu fugientes insequuntur; tantaque celeritate qui Rheginos insectabantur vñ sunt, vt vnà cum fugientibus in urbem irrumperent. Pace inde per aliquot annos vñ Tarentini, in tantum opibus & potentia creuere, vt triginta peditum & tria equitum millia subsignis haberent:

B classem præterea maximam atque instructissimam. atque ita egregie aliquamdiu rempublicam suam administrare; Archyta Pythagorico ciue suo, legillatore creato: qui sexies aduersus hostes imperator designatus, & toties victor, multum ad patriæ felicitatem contulit. Post cuius mortem Tarentini in luxuriam & iguauiam prolapsi, vicinis contemtui esse cœpere. Quumque a Lucanis bello petiti essent, Archidamum Lacedæmoniorum regem multis precibus ad auxilium ferendum exciue. sed is cum exercitu in Italiam profectus, a Lucanis cum omnibus copijs internecione deletus est: corpusque eius insepultum alicibus ferisque relictum. Excitauere tot clades torpentes luxuria Tarentinorum

C animos: imploratur itaque in auxilium Alexander Epeiri rex: nec difficilem ad preces regem Tarentini experti sunt: is namque oraculo præmonitus, cauere Acherusium amnem urbemque Pandosiam, eum locum ipsi fatalem fore; quò longius ab Epeiro abesset, maturius in Italiã copias traiecit. Sed (vti supra in Pandosia retulimus) in transitu Acherontis fluuij haud procùl ab vrbe Pandosia, ab exsule Lucano ex insidijs confossus, interfectusque fidem oraculo adstruxit. Corpus regis fædè laceratum est: præciso namque medio, partem Cosentiam misere exules Lucani: pars ipsis ad ludibrium retenta est: postea cadaueris cremati ossa a muliere quadam in Epirum ad propinquos regis remissa sunt. Post tam miserandam fortissimi regis cædem, pax a Tarentinis cum hoste facta. At quum Romanos Palæpolim cognatam urbem ad deditionem coegisse Tarentini viderent, tum & vicinos suos Lucanos societatem cū illis inijsse; libertati suæ timere cœperunt; enimvero nihil iam sibi restare; quam vt aut hostes, aut domini Romani habendi sint: postquam Lucanus & Apulus Romanam societate amplexus; & vicinus illis Samnis Romanorum armis panè oppressus sit. Itaque postquam Lucanos prius per fraudem a Romanorum societate auertissent, legatos ad L. Papirium consulem Luceriam Samnitium urbem per id tempus circum-

sedentem

T A R E N
T I N O R V M
C O N T R A
I A P Y G E S
B E L L V M.

A R C H Y T A
S T A
R E N T I N O
R V M L E
G I S L A
T O R.

sedentem misere; Romano Samnitique denuntiantes, bellum omite- A
rent; per vtrōs stetit, quò minus ab armis abscederetur, in eos sese pro
alteris pugnuros. Ea legatione Papirius audita, perinde ac dictis illo-
rum motus, deliberaturum se cum collega simulat: accitoque eo atque
omnibus ad praelium prae paratis, signa extra vallum efferri iussit, lega-
tis interim Tarentinorum occurrentibus ac responsum flagitantibus,
Auctoribus inquit, ut videtis dijs ad rem gerendam proficissimur: nec
alio responso eos dignatus est hæc altera Tarentinis in Romanos irarum
caussa. Ceterum quicquid aliquamdiu, donec anno ab vrbe condita
CDLXXII. in bellum manifestum prorupere, cuius origo hæc fuit. Im-
minet portui ad prospectum maris positum vrbis theatrum: ibi fortè lu B
dos spectabant Tarentini, quum classis Romana litus legens ab illis
conspicitur. Tarentini itaque relictis spectaculis, consensuque naui-
bus classem inuadunt ac capiunt. Extemplò legati Roma ad res repe-
tendas missi: quos cum Tarentini iniurijs affectos violare non dubita-
sent, bellum exortum quod per sexennium mutuis magnisque cladibus
gestum est. Tarentini Pyrrhum Epeiri regem, quem ipsi prius in bello
aduersus Corcyreos adiuerant in auxilium exciue. Is tanta vsus ce-
leritate in Italiam peruenit, ut famam etiam de se præueteret: manum-
que prius cum Romanis conferret quam venisse putaretur. Primum
Pyrrho cum Romanis praelium fuit, ad Heracleam Tarentinorum Co- C
loniam, inter Sirim Acirimque amnes: ubi victor iam pænè Romanus
insueta Elephantinorum specie territis equis virisque superatur. Post
hanc pugnam Pyrrhus auctus auxiliaribus Samnitum Lucanorumque
copijs, usque ad trecentimum a Roma stadium progressus, omnia in-
cendio ruinisque impleuit. Quumque misso Romam Cynea oratore
legato, pacis condiciones offerret: nec eas Senatus admitteret, desperas
condicionibus rem componi posse, ad belli cogitationem animum con-
uertit: congressusque ad Asculum in Apulia cum C. Fabricio Q. AE-
milioque Consulibus post ambiguum diu vtriusque partis fortunam,
tandem superatur. A qua pugna Pyrrhus accersentibus Syracusanis D
in Siciliam transgressus, varia fortuna per biennium ferè integrum cum
Carthaginensibus de Sicilia possessione dimicauit. Romani interim
occasione eius absentiae vsi, Lucanos, Tarentinos, & Bruttios maxima
pugna superarunt: multisque tum Lucanorum tum Bruttiorum vrbi-
bus quâ vi quâ deditone potiti sunt. Id ubi Pyrrhus intellexit, in Ita-
liam reuertitur: signaque cum Romanis in Lucania sub campis Auru-
finis contulit: productisque in primam aciem elephantis, vnus ex his pul-
lus graui ictu teli saucius vnâ cum matre auersus, ac incurrens, ordines
turbauit; & certam Romano victoriam dedit. Vltimum hoc Pyrrhi
cum

T A R E N-
T I N O R V M
A D V E R S V S
R O M A N O S
H E S C H I-
T A N.

A cum Romanis proelium fuit; statimque desperatis rebus, sexto postquam venerat anno Italia discessit. Relictus a Pyrrho cum praesidio Tarenti Milo, quum offensam ciuium contraxisset, illi duce Nicone creato eum in arce obsederunt. Ille quum fortiter resisteret, & fudisset aliquoties obsessores, Tarētini desperata per se victoria, pars Romanum, alij Carthaginensem in auxilium euocarunt. Milo quum mari a Pœnis, terra a Romanis grauius premeretur; desperatis rebus Romanis se dedit. hoc modo Tarentum in potestatem Romanorum deuenit. Tarentinis inde aliquamdiu otium fuit, sub tutela Romanorum acquiescentibus: donec bello Punico secundo, quo Italia a Pœnis duce Hannibale scedè lacerata & vastata est; relicta Romanorum societate ad Pœnos defecerunt. Dimissi enim ab Hannibale quinque nobiles Tarentini, partim ad Thrasimenum, partim ad Cannas capti, memores beneficiorum, maximam iuuentutis Tarentinae partem ab Romana societate ad Pœnos auerterant. Adhæc & alius casus reliquorum Tarentinorum animos in Romanos concitauit: ac rursus occasio res nouare volentibus præbita. Obsides enim Tarentini qui Romæ in atrio libertatis adseruabantur, instigante Philea Tarentino, qui Romæ per speciem obeundæ legationis versabatur, corruptisque per eundem duobus e custodibus duce ac comite itineris eodem Philea, profugerant. Hi Taracinae e fuga Romam retracti, prius spectante atque opprobante populo virgis cæsi, postea e saxo deiecti sunt. Huius atrocitas pænæ Tarentinos tum publicè tum priuatim, vt quisque interemtus affinitate aut amicitia contingebat in Romanos irritauit. Ex ijs tredecim Tarentini nobiles coniurarunt, quorum principes Nico & Philomenes erant. Hi priusquam maiora tentarent; colloqui cum Hannibale statuunt, noctu speciem venationis vrbe egressi. & quum haud longè a Pœnorum castris abessent, ceteri se in sylua iuxta viam occuluerunt; Nico & Philomenes ad stationes vsque progressi captique, ultro id petentes ad Hannibalem deducuntur. cui cum causam itineris sui aperuissent; collaudati oneratique promissis ac dimissi, iubentur vt in urbem reuersi, apud ciues suos simularent, prædandi se causa vrbe egressos: & quò fidem facerent, pecora Carthaginensium pastum dimissa, in urbem agerent, permissum. Conspecta a Tarentinis iuuenum præda, quum idem iterum & sæpius auderent, minus admirationi fuit. Rursus inde conuenito Hannibale Nico & Philomenes pacti sunt, Tarentinos liberos, leges, suaque omnia habituros; neque vllum vectigal Pœno pensuros; aut inuitos aliquod præsidium recepturos: Romanum præsidium in Carthaginensium potestate fore. Vbi hæc inter illos conuenerunt; tunc verò Philomenes per speciem venationis & prædationis consuetudinem no-

TARENTVM
ROMANIS
DEDITVM.

TARENTI-
NI A RO-
MANIS AD
PŒNOS
DEFICIUNT

TARENTUM
AD HAN-
NIBALE
CAPTUM.

TAREN-
TUM A Q.
FABIO MA-
XIMO RE-
CEPTUM.

ctu, (ob metum scilicet hostium uti videri volebant) egrediundi, redeun- A
diq̄ue frequentiore facere; canesque & alius apparatus sequebantur:
captumque ferè semper aliquid, aut ab hoste præparato oblatum, dona-
bat aut præfecto aut custodibus portarum. Vbi iam assidua consue-
tudine eò adducta res esset, ut quocunque noctis tempore sibilo dedisset
signum, porta aperiretur; Hannibal motis concubia nocte signis, duce
foris Philomene, intus verò Nicone suas partes agente, per eam fraudem
duabus portis intra Tarentum admissus est. Tumultu inde orto qua-
lis in capta vrbe solet; cæduntur passim Romani. Præfectus præsidij
Romani intellecto tumultu in arcem se recepit: eodem orta iam luce &
reliqui Romanorum qui cædem euaserant confugere: Hannibal autem B
conuocatos ad concionem Tarentinos benignè alloquitur, testatus se
quo animo in ciues Tarentinos quos ad Thrasimenum & Cannas libe-
ros dimiserat fuisset, eo deinceps & erga rempublicam ipsorum futurum.
Inde signo dato hospitia Romanorum direpta sunt. Postridiè ad arcem
quo se Romani receperant oppugnandam Hannibal se conuertit, quam
postquam tam mari quo in peninsulæ formâ pars maior circumluitur,
quàm præaltis a terra rupibus cinctam videret, ab ipsa quoq; vrbe vallo
& muro ingenti septam, eoque inexpugnabilem esse; vallo & operibus
ab vrbe intersepere instituit: quam dum & a terra & a mari arcta longa-
que obsidione frustra premit, accedente subinde Romanis nouo præsi- C
dio, Hannibale verò vrbe relicta in hyberna digresso, ac Carthalone præ-
fecto, cum Pœnorum Bruttiorumque præsidio ad vrbis tuitionem reli-
cto, Romani Tarentinorum pertinaciam indignè ferentes; Q. Fabium
Maximum Consulem ad Tarentum recipiendum mittunt. Is facto
impigrè itinere, castrisque in ipsis faucibus portus Tarentini locatis, at-
que omnibus ad oppugnationem idoneis magna cura præparatis, quum
Bruttiorum præsidij quod ab Hannibale Tarenti relictum fuerat præ-
fectus, mulierculam cuius frater apud Fabium militabat, deperiret; pro-
ditione eiusdem præfecti atque opera mulierculæ, & militis fratris ipsius,
simul etiam Bruttijs præsidiarijs adiuuantibus, Tarentum recepit. Vr- D
be capta, Tarentini ad primum telorum coniectum in fugam se dedere,
per nota itinera in suas aut amicorum domos dilapsi. Cæsi ex ducibus
Nico & Democrates classis Tarentinæ præfectus, tum & Carthalo Pu-
nici præsidij præfectus: inde promiscuè armati atque inermes Pœni pari-
ter ac Tarentini, inter eos & Bruttiorum nonnulli: Philomenes alter du-
cum, qui Tarenti Hannibali prodendi auctor fuerat, equo ipsius, cum
quo è pugna excesserat, vacuo per urbem errare conspecto, in puteum
se præcipitasse creditus est, corpore ipsius nusquam inuento. A cædæ ad
direptionem concursus: Triginta millia capitum seruilium capta tra-
duntur:

A duntur: argenti vis ingens facti, signatiq̃ue: auri vero (si credibile est) LXXXIII. millia pondo; signa tabulæq̃ue innumeræ, inter quæ Herculis simulachrum quod Romæ in Capitolio collatum est. Fabius de Pœnis Tarentinisq̃ue triumphauit. Veniam rebellionis Tarentini post diutina disceptationem, deprecante pro illis Fabio Maximo qui eos in Romanorum potestatem redegerat, a Senatu impetrarunt: reuocati quoque ex S. C. Tarentini qui patria ab Hannibale pulsi fuerant: ijsq̃ue omnia quæ bello amiserant restituta. Bis Coloniam Tarentum deductam fuisse obseruo: semel eodem anno quo Scyllacium & Mineruium: sed qui deduxerint, quot deducti fuerint non traditur. Iterum Coloniam militarem factam tradit Tacitus Nerone III. & Cossio Coraelio Lentulo Coss. deductosq̃ue infrequentes veteranos, vt promiscuè collecti erant; nulla rei familiaris cura: proinde dilapsos dispersosq̃ue rursus per Italiam nihil infrequentia vrbis subuenisse. Vrbi vetustum nomen vique ad hæc tempora permansit. Produxit hæc vrbs viros aliquot illustres, inter quos fuere Aristoxenes Musicus Aristotelis familiaris: Rhinton Poëta Tragicus: Iccus medicus cuius in Protagora mentionem facit Plato. Apolodorus medicus Tarentinus cuius libro vigesimo mentionem facit Plinius: Heraclides quoque Tarentinus Mechanicus præstantissimus qui primus Sambucam machinam: ad vrbium oppugnationem adinuenit: Itidem & Archytas nobilissimus mechanicus. Denique & Lyfius Tarentinus Philosophus Pythagoricus, cuius meminit, in Pythagoræ vita Diogenes Laërtius. Distat Tarentum ab insularum Fortunatarum meridiano duabus horis cum dextante, ab æquatore versus Septentrionem quadraginta partibus. Sequitur ex ordine Hydruntum.

TAREN-
TVM CO-
LONIA DE-
DUCTA.

ΥΔΡΟΝΤΙΝΩΝ.

HYDRVS Cretensium Colonia.

D **H**YDRVNTI nuncupationem apud veteres variare obseruo. Sunt enim qui Hydrus; sunt qui Hydruntum pro eodem opido in Messapijs scribant, nomine Græcis & Latinis vsitato. huius vrbis originem paucis vt a maioribus ipsius per manus traditum erat, Paulus Diaconus rerum Longobardicarum libro secundo in hanc ferè sententiam prodidit. Quum olim Creta ægrum prouentum ob siccitatem agrorum haberet, Cretenses sterilitate fessos alias sedes quæsiuissent; appulisseq̃ue ad Hydruntum necdum ædificatam; ceterum oraculo admonitos Cretenses eam sedem deferuisse; & in Suriam recurrisse. nec quidquam aliud

HYDRVNTVM.

HYDRVNTVM A
CRETENSIBVS
CONDITVM.

LEUCA.

de eius urbis origine aut vocabuli Hydruntis ratione apud probatos au-
ctores obseruare potui. Sunt qui tradant fluuij quoque & montis no-
men esse Hydruntem, cui vrbs ipsa imminebat. Iapygium promon-
torium extremum in agro Salentino erat; in quo Leuca vrbs; & ab ea
passuum ferè viginti millibus Hydruntem distare Strabo tradit: circa
Leucam fontem fuisse fetidissimi halitus. Fabulis proditum est, reli-
quos Gigantes e vicina Campaniæ Phlegra, quum Hercules pulsos exa-
gitaret, ad ea fugitasse loca; contractosque subijisse terram, & ex eorun-
dem cruore talem effluxionem retinere fontem. Vocatos autem fuis-
se Leuterinos: eamque ob rem & litus illud Leuterinum fuisse appel-
latum.

Hydruntinorum vnum tantum ad manus nostras ^B
(quod exhibemus) numisma peruenit, quod aduersa parte Neptuni fa-
ciem; auersa eiusdem tridentem, circumpositis Delphinis exhibet. Aliud
de Hydrunto nihil apud priscos scriptores exstare meminimus; quod
de iure eius aliquam mentionem faciat, vnde quia neque Coloniam ne-
que municipium aut forum aut præfecturam fuisse constat: verisimile
est inter fœderatas Populo Ro. ciuitates esse recensendum. Et quan-
tum ex ijs quæ supersunt monumentis colligi potest, quia in Messapijs
Hydruntum erat; iidemque vnà cum Sallentinis in populi Ro. potesta-
tem venerint, suspicor & Hydruntum in fœdus a populo Ro. acceptum.
Obseruo Plinium scribere ab Hydrunte in Græciam breuissimum esse ^C
transitum; & Orico Epiri opido passuum quinquaginta mill. traiectu
oppositam. quamquam alij Apolloniæ quæ Macedoniæ attribuitur ob-
iectam scribant. Hydruntis longitudinem Ptolemæus XLIII. partium
numerat: latitudinem XXXIX. Ab Hydrunte verò, secundum maris
Hadriatici oram quinquaginta pass. M. distabat, de quo iam scripturi su-
mus Brundisium; interque eam & Hydruntum Luspia ad mare, & paul-
lò interius Aletium erat.

BRUNDISIUM.

BRUNDI-
SIUM A
CRETEN-
SIBUS CON-
DITUM.

BRUNDISIUM urbem portus commoditate celebratam, condita ^D
fuisse ab Cretensibus traditur, ijs nempe qui capta ab Theseo Cnos-
so patria huc appulsi, sedes fixerint. Aetoli post bellum Troianum,
cum duce Diomede tempestate ad litus Brundisium adacti; urbem eie-
ctis vetustis cultoribus occuparunt: Aetolos inde rursus Apuli expu-
lerunt. Sed pulsi patria Aetoli, quum per legatos Apollinis oraculum
consultuissent, responsum acceperunt, locum quem reperissent, perpetuò
possessuros. Hoc oraculo confirmati, restitui sibi ab Apulis urbem sub
belli comminatione postularunt. Sed ubi Apulis oraculum innotuit,
legatos

A legatos interfectos in vrbe sepeliunt; eo modo sedem ibi perpetuò habituros: atque ita defuncti responso oraculi, æternam sibi vrbis possessionem vt credebant, stabilierunt. Sita erat vrbs in peninsula angusto isthmo continenti adnexa; quæ in sinum portuosum excurrebat. Portus Brundisinus cunctis Italiæ portibus præstabat. Multi in hac ora portus includuntur; qui sinibus internis excepti nulla fluctuum agitatione aut vndarum violentia turbantur. Locus hic similitudine caput ceruinum exprimit; vnde & nomen vrbi inditum tradunt: Brundisium namque Messapiorum lingua caput cerui significare. Ager Brundisinus multarum rerum vbertate præstat; lanæ præsertim & mellis præstantia laudatus. Brundisinorum respublica primò sub regum potestate fuit: ijs bellum Phalantus Lacedæmonius intulit. Causa belli fuit, quod Brundisini expulsos sedibus a Parthenijs & Phalanto Tarentinos intra urbem receperant: eo bello quum inferiores Brundisini discessissent, agri parte a Parthenijs mulctati sunt. Ceterum quum Phalantus inuidia ciuium patria pulsus, Brundisium confugisset, Brundisini immemores cladum ab eo acceptarum ac viri fortunâ miserati, Phalantum humaniter excipiunt. Verum nec hostium beneuolentia, nec ciuium ingratitudo, Phalanti animum a charitate patriæ auertere potuerunt. Morti itaque proximus (vti supra in Tarentinorum historia retulimus) Tarentinis qui Brundisium confugerant suasis, vti ossa sua post mortem contunderent, confusaque in foro Tarentinorum occultè spargenda curarent: ita namque eos patriam recuperaturos Apollinem Delphicum vaticinasse. Illi rati eum offensum ciuibz suis, oraculum fatale prodidisse; consilium Phalanti sequuntur. Ceterum contraria eius oraculi sententia erat: perpetuitatem enim vrbis non amissionem hoc pacto promiserat. Brundisinorum numismata affinitatem cum Tarentinorum habere videntur: quod & hæc vt Tarentinorum virum nudum Delphino vectum exprimunt: siue is Taras fuerit Nepotuni filius, Tarenti vt supra a nobis dictum conditor: siue ipse Phalantus, quem in naufragio aliquando a Delphino exceptum atque ita seruatum quidam tradidèrunt. An autem ciues Tarentini qui patria pulsi ab Brundisinis in urbem & rempublicam suam recepti fuerant, hoc numismate originem suam ostendere voluerint, an verò id ad Phalantum referendum sit, lectori iudicandum relinquimus. Ceterum quum Brundisini bello Tarentino Pyrrhum Tarentinosque contra Romanos iuuisset, Romani victo Pyrrho & extra Italiam pulso, Salentinis quorum caput Brundisium erat; duce M. Atilio Regulo Consule bellum intulerunt; qui victis hostibus de Salentinis triumphauit. Nec tamen hoc anno edomiti sunt: sed N. Fabius Pictor & D. Iunius Pera, Consules

BRUNDI-
SINORVM
ADVER-
SUS PAR-
THENIOS
BELLVM.

BRUNDI-
SIVM IN
POTESTA-
TEM ROM.
REDAC-
TVM.

BRUNDI-
SIVM CO-
LONIA CI-
VIVM RO-
MANORVM.

anni insequentis, Salentinos vniuersas, simul & Brundisium in deditiōe A
acceperunt; atque ambo de Salentinis triumpharunt. Anno inde tertio
& vigesimo postquam in Romanorum potestatem Brundisium vene-
rat, Colonia ciuium Romanorum eò deducta est, A. Manlio Torquato
& C. Sempronio Blaſo Coſs. Otium inde aliquamdiu Brundisinis
fuit; donec bellum ciuile inter Iulium Cæſarem & Pompeium Magnū
exoritur. Pompeius enim vt facilius in Græciam traiceret, Brundisium
cum viginti cohortibus profectus erat, eò & Cæſar cum legionibus ſex
peruenit: atque ibi aliquamdiu maxima contentione inter Cæſarem &
Pompeium certatum eſt: dum ille iactis qua fauces portus arctiſſimæ
erant ab vtraque parte molibus & aggeribus alijsque operibus exitum B
portus obſtruere, Pompeianisque traiectum in Græciam impedire co-
natur: Pompeius verò contra inſtructis adornatiſque magnis onerarijs,
quas in portu Brundisino inuenerat nauibus, opera Cæſaris diſturbare,
ſuosque quoquomodo in oppoſitam continentem traicere ſtudet. Do-
nec tandem Pompeius impetum & virtutem Cæſaris veritus, occultè in
Græciam cum ſuis traiecit: paucis quò Cæſarem falleret, dum reliquis
exercitus naues conſcenderet in muro quaſi ad deſenſionem relictis.
Brundisini, Pompeianorum militum iniurijs & ipſius Pompeij contu-
melijs permoti, Cæſaris partibus fauebant: itaque cognito Pompeij de
fuga concilio, rem Cæſari ſignificarant: qui ne quam rei gerendæ occa- C
ſionem omitteret, ſcalas parari, militesque ſe armare iubet. Ceterū
quum Pompeius ſub noctem ſoluiffet, ij qui in muro tamquam cuſto-
diæ cauſſa collocati fuerant, ſigno quo conuenerat reuocati, nauibusque
actuarijs quas Cæſar in id loco expedito reliquerat excepti, Pompeium
ſubſequuti ſunt. Cæſariani autem applicatis ad muros ſcalis, urbem
milite vacuam occupant: peruenienteſque ad portum duas fortè cum
militibus, quæ ad moles Cæſaris adhæſerant, capiunt. Cæſar omni-
bus vndique nauibus militibusque Brundisium conuenire iuſſis conſti-
tutis in Italia rebus, quindecim millia legionariorum & quingētoſ equi-
tes in Græciam tranſiexit: reliquos ibi cum M. Antonio vt & eos prima D
oportunitate tranſmitteret, reliquit. Sed quum Libo vnus ex Pom-
peij præfectis cum quingenta nauibus ad impediendum Cæſarianorum
tranſitum profectus, Inſulam portui Brundisino obiectam (Safonem
vocant) occupaffet; Brundisium quoque obſidere inſtituit. Ibi ali-
quamdiu inter Antonium & Libonem certatum eſt; donec Libonianis
ab Antonijequitibus qui vndique per litus diſpoſiti erant aquatione
prohibitis, Libo obſidionem omiſit: Antonius autem conſpecto mari
a nauibus hoſtilibus vacuo cum reliquis copijs ad Cæſarem traiecit.
Cum eam ciuilis belli tempeſtatem Brundisini euafiſſent; rursus in gra-
uioreſ

A uiiores calamitates post cædem Cæsaris inciderunt: exorto namque inter Cæsarem Octavianū (qui postea Augustus appellatus est) & Brutum Calsiumque bello, Domitius Ahenobarbus qui partes Bruti & Calsij sequebatur, assiduīs incursionibus agrum Brundisium vastauit: ita ut ne victis quidem pugna Philippica ab Cæsare Antonioque socijs desisteret, quin infestum incursionibus agrum Brundisium faceret. Accessit insuper, quod & Antonius postea cum Cæsare dissidens, accito in partes suas Ahenobarbo Brundisium venit. Quem ut Brundisini viderunt, memores cladum ab illo acceptarum portas clauferunt. Antonius se excludi indignatus, ceruicem qua vrbs continenti iungitur fossa muroque obsepsit. Sinum quoque ipsum & quas complectitur insulas crebris castellis insedit: urbemque oppugnare iam parabat: sed reconciliatis inter se amicorum opera Cæsare & Antonio Brundisini obsidione liberati sunt. Brundisium secundum longitudinem metitur Ptolemæus partibus quadraginta duabus & semis, latitudinem septemtrionalem partium triginta nouem cum besse. Inter Brundisium & Arpos vrbes celebrioris nominis ad mare adiacebant; Rhudia Ennio alumno clara, Egnatia, Barion olim Iapyx, Canusium ad Aufidum fluuium; Salapia, Sipus, Apeneste, & Hyrium. mons Garganus. amnes Cerbalus, & Frentus.

C

A P I A N O N.

A R P I A Etolorum Colonia.

DE L E T A post decimum obsidionis annum a Græcis Troia, quum duces victores ad sedes patrias remearent; Diomedes A Etolorum rex, A Egialeæ adulteræ vxoris conspiratione regno pulsus, cum ijs quos ad Troiam secum habuerat militibus Italiam petit. Ibi gentes Monadorum & Dardorum, arma sibi inferre ausas, prælio victas extinxit; vrbesque ipsorum duas Apinam & Tricam funditus deleuit. In agro inde ab hostibus capto cum sedes figere statuisset: plures in eo vrbes & vnum præcipui nominis Argos Hippium condidit: huius vrbs potentiam cum plurimum auxisset, ad A Etolorum regnum recipiendum reuocatus, moritur. Ceterum vrbes ab eo conditæ, per vicinorum barbarorum commercia, in barbaricos penè mores & ritus abierunt: ab ijs Argos Hippium, primum corrupto vocabulo Argyrippa: postmodum autem Arpos appellatum est. Enimuerò adeo huius vrbs potentia inualuit, ut finitimos populos ab se Arpanos cognominauerint: & urbem Salapiam condiderint. Orto inde inter Romanos & Apulos bello, quum

A R P I.

A R G O S
H I P P I U M.A R G Y R I P P A
P A Q V A E
E T A R -
P I S.A R P A N I.
S A L A P I A.

ARFANI
ROMANIS
DEDITI.

quum Apuli victi in Romanorum se potestatem dedidissent, eorum de- A
ditionem & Arpani qui partem Apuliæ tenebant sequuti sunt. Man-
sit itaque aliquamdiu inconcussa Arpanorum erga Romanos fides: do-
nec victis ingenti prælio ad Cannas ab Hannibale Romanis, proditio-
ne Classij Atinij qui gentis Arpanorum lōgè primus erat, in potestatem
Hannibalis traderentur. Ceterum Atinius postquam secus ac puta-
uerat rem Romanam reuirescere, e contra labescere Hannibalis Pœno-
rumque potentiam cerneret, clam nocte cum trium tantum seruorum
comitatu, in castra Romana venit; promittens si sibi ea res præmio fo-
ret, Arpos se Romanis proditurum. Quod postquam Fabius consul ad
consilium retulisset; multi transfugam vt perfidum aspernabantur; ne- B
candumque vt proditorem & infidum censebant. Contra ea Consul
pater Fabius, Atinium in libera custodia vsque ad finem belli seruadum
censuit: tum demum consultandum, vtrum prima defectio pœnam; an
reditus præmium mereretur. Reliquis itaque Fabio assentientibus,
Atinius Cales in custodiam missus est. Fabius admotis propius vr-
bem castris, Arpos oppugnare instituit. Situm inde vrbs ex propin-
quo contemplatis, qua parte tutissima erat, quia minus custodiebatur,
oppugnare instituit: comparatisque omnibus haud impigrè quæ ad vr-
bium oppugnationem vsui essent, fortuna etiam insperata virtutem di-
ligentiamque Consul adiuuit. Imber densissimus nocte media co- C
ortus præterquam quod custodes, vigilesque ab stationibus dilapsos fu-
gere in tecta coëgit; sonitu etiam largioris procellæ, strepitum portam
demolientium exaudiri prohibuit: ita vt Consul paullò antè lucem, non
sentientibus opidanis per effractam portam, in urbem irrumperet. Tum
demum excitati somno hostes sunt, imbre iam conquiescente. Præsi-
dium Punicum intra urbem quinque ferè millium armatorum erat: &
ipsi Arpani tria hominum millia in armis habebant. Concursum pri-
mò in tenebris, angustijque, postea cum illuxisset colloquia inter Arpa-
nos, Romanosque fieri cœpta: Arpanisque se purgantibus, ac Præto-
re Arpanorum a suis ad Consulem deducto, fideque inter signa aciesque D
data; Arpani repente arma pro Romanis in Pœnos conuertunt. His-
pani quoque qui paullò minus mille Arpis erant, nihil ultra pacti, quàm
vt sine fraude Punicum emitteretur præsidium, signa ad Romanos tran-
stulerunt. Ita Arpi sine clade vel calamitate vllius, præterquam vnus
veteris proditoris & noui perfugæ, Romanis restituti. Ceterum quum
bello Italico, quod ab multis sociale vel Marficum vocatur, Arpani ite-
rum cum reliqua Apulia a Romanis defecissent; ab C. Cæcilio Metello
ingenti pugna victi: in deditionem venerunt. Quæ deinceps fortuna
vrbs fuerit, & quomodo Strabonis ætate nihil præter ruinas ex ea super-
fuerit,

ARPI A
ROMANIS
RECEPTI.

A fuerit, traditum memoriae non exstat. Tertium Arpanorum numisma Aprum quod AEtolorū fuit insigne exprimit, cuius dorso imminet venabulum, quo verisimile est Arpanos originem suam ab AEtolis posteritati testatam voluisse. Littus inter Anconam & Arpos accolebant vrbes, Buca, Istonium, Ortona, Cupra maritima, Firmū & Hadria vnde mari Hadriatico nomen, Truentum cum eiusdem nominis fluuio, Potentia, & Nomana. Iam amnes se hic in mare exonerabant, Tifernus, Sarus, Aternus, Fitermus, Vomanus, Bathinus, Apernus, Matrinus, Potentia, & Muscius.

B

ΑΓΚΩΝΙΤΩΝ.

ANCONA Syracusanorum Colonia.

QVVM Dionysiorum patris & filij Tyrannide premeretur vrbs Syracusana, plurimi Syracusanorum vel quibus crudelitas eorum odio erat, vel qui offensos metuebant, spontaneo exilio patriam reliquerant. Ij in Italia ad Camerum promontorium appulsi, considerata loci oportunitate, urbem ibi inter duo promontoria condidere. ita vt vrbs in ipso litoris circūflexu cubiti formā referente sita esset: vnde etiam nomen ei impositum. Græci namque eiusmodi curuitates *αγκωνες* vocant: quam opinionem confirmat & numismatum auctoritas, in quorum aduersa parte cubitus exprimitur. Iuxta Anconam pars oræ prominēs ingentem ambitu portum complectebatur, qui obiectis vtrinque promontorijs præmuniebatur. Ceterum cum tempestatibus procellisque marinis obnoxius esset, obiectis a Cæsare Traiano molibus quæ maris impetum refringerent, tutior est redditus. Ager Anconitanus frugibus & vino, quod ab palma fortè simul enata *Palmeisium* vocabatur, fecundus erat. Inuenio quoque Anconitanos Venerem sanctissimè coluisse: atque huic Deæ ædem pulcherrimam intra urbem fuisse exstructam. Ancona quasi terminus erat intra Italicas Gallicasque gentes. Quo autem tempore in potestatem Romanorum perueniret non traditur: quantum verò coniectura assequi licet, bello id Picentino accidisse verisimile est: Ancona namque inter Picentinos censebatur. Picentini quum bello Italico siue sociali iterum contra Romanos rebellassent, rursus ad imperium armis redacti sunt. Anconam quoque ab Iulio Cæsare captam cum in Pompeium Magnum moueret, tradit in familiaribus ad Tironem epistolis Cicero: & ipse Cæsar in commentarijs suis de bello ciuili. Coloniam quoque Anconam deductam agrumque limitibus Græcanicis, militibus fuisse assignatum

Qq obseruo.

ANCONA
CONDITA:ANCONA
A CAESARE
CAPTA.ANCONA
COLONIA:

observo. Plinius scribit Anconam Cumero promontorio oppositam A fuisse, in ipso flectentis sese oræ cubito. Anconæ longitudinem Pto- lemæus prodidit triginta sex partium semis, latitudinem verò quadra- ginta trium partium cum besse. i nter Anconam & Pisaurum vrbs erat Senogallia; amnes AEsis & Metaurus.

ΠΙΣΑΥΡΙΩΝ.

PISAVRYM
OPIDYM.

PISAVRYM
COLONIA.

DE huius vrbs origine, incrementis rebusque gestis altum apud auctores silentium est. Græcos tamen conditores fuisse ex nu- mismatibus patet. Nomen vrbi a fluvio Isauo quo Ariminum versus B alluebatur, factum inuenio: eamque haud procul ab Hadria vrbe sitam fuisse. Quo autem tempore Pisaurum in potestatem populi Roma- ni peruenerit, non traditur. Coloniam eò deductam ciuium Roma- norum, ijsq; sena iugera in singulos assignata; Triumuiros item Q. Fa- bium Labeonem, M. Fuluium Flaccum & Q. Fuluium Nobiliorem de- duxisse, libro trigesimo nono tradit Liuius. Fuit in eo Colonorum numero Actius Tragœdiarum scriptor, & ab eo fundus qui ipsi circa vr- bem obuenerat Actianus denominatus est. Velleius Paterculus pro- dit quadriennium postquam Bononia deducta erat, Pisaurum ac Poten- tiam deductam. Pisaurum ab Antonio Consule post cædem Cæsaris C armis stipato iterum fuisse deductum, argumento est quod Plutarchus testis idoneus in Antonij vita prodat, paullò antè prælium Actiacum Pi- saurum opidum non longè ab Hadria, quò Antonius colonos adscripse- rat, terræ hiatu labefactatum fuisse. Pisaurum quoque publicis Populi Ro. beneficijs ornatū fuisse ex Liuiο cōstat: qui a Fulvio Flacco Consule viam ad Pisaurum vsque silice stratam; & templum Ioui in vrbe ab eodē fuisse exstructum prodit. Accusatur apud antiquos scriptores Pisaurum ob aëris corrupti, Augusto potissimū mense graues & pestiferos hali- tus & euaporationes: vsque adeo vt ciuium paucissimi quinquaginta an- norum ætatem ferant, adhæc quod æstuante Sirio quotannis infantes D magna cum frequentia ob aëris putredinem efferebantur. Hinc Ca- tullus ad Iuuentium scribens, Pisaurum vt moribundam sedem vitupe- rat: hospites enim ibi vt statuas inauratas aëris inclementia statim palle- scere. Pisaurum Ptolemæus assentientibus etiam antiquis scriptori- bus, Gallis Senonibus ascribit: certè vltra Italiæ terminos, quos Roma- ni suo imperio asseruerunt, situm fuisse inuenio. Ceterū quum hanc quoque regionem quæ inter AEsim & Rubiconem erat, Romani impe- rio suo adiunxissent, extincto Senonum, qui Romanos grauissima fre- quenter clade urbemque incendio vastauerant, nomine eandem propter affinita-

Affinitatem Vmbriæ attributam fuisse facile crediderim: siquidem video Strabonē Vmbriam A Esi & Rubicone fluminibus, tum Ancone & Arimino opidis terminasse: atque in ea Ariminum Senam, Fanum & Metaurum, quæ Senonum antea fuerant, numerasse. Valerius quoque tradit, Asdrubalem a Nerone & Salinatore in Vmbria cæsum; quos ad Senam & Metaurum pugnasse constat. Pulsos autem ex agris Senonis, & eò ciues Romanos esse translatos, multis mihi argumentis, ac coniecturis persuasum est: primùm quòd obseruo Catonem (vt scriptū est apud Plinium) memoriæ prodidisse, in hoc tractu Senones qui Romanam incenderant, funditus interiisse: deinde, quòd colonias duas in eorum agro a Romanis collocatas video; Senam videlicet pulsos statim Gallis, vt Polybius ait: & Ariminum, de quo iam dicturi sumus, anno CCCCLXXXV. P. Sempronio & Ap. Claudio Cofs. Huc accedit, quod rogante C. Flaminio Tribuno pl. anno DXXI. latum est ad plebem, de agro Gallico cis Ariminum diuidendo. Pisauri longitudinem Ptolemæus XXV. partibus cum triente; latitudinem XLIII. cum dodrante definit.

A P I M E I N E O N.

QUAE fuerit vrbis Arimini origo aut quo tempore & a quibus condita, non satis constat. sunt qui ab Arcadibus conditam credant, ijs qui in Latio olim cum Euandro colonias deduxerint; partemque aliquam Arcadum in oram Hadriaticam penetrasse, & Ariminum urbem, cui nomen ab Arimino fluuio fecerint, condidisse: argumento esse quod numismata Ariminensium Pana, peculiarem Arcadiæ Deum cum disparibus fistulis exprimūt. quorum opinionem, vt infirmare nolo: ita nec oppugnare decreui: quum alij illud Panos symbolum ad agros in toto Ariminensium tractu compascuos & fertilissimos, & maximam gregum armentorumque in ijsdem frequentiam referre malint. Ariminum namque in planicie amoenissima situm fuit: atque a meridie fructiferarum arborum siluis, magno cum fructuum & vini prouentu, ab oriente agris compascuis; ab occidente annonæ & frugum copia luxuriabat: a septentrione mari Hadriatico abuebatur. Quænam verò huius vrbis fortuna, quòdve fatum fuerit, antequam deletis in ea regione Gallis Senonibus in potestatem populi Ro. veniret, nobis in obscuro est. deductos eò colonos P. Sempronio Sopho, Ap. Claudio Cofs. Paterculus & Epitome Liuiana testantur. atque eam urbem siue coloniam Iuris Italici deinceps fuisse argumento est; quòd cis Rubiconem flumen, qui Italiæ terminus erat, primùm occurrebat. Termini namque Prouinciæ Galliæ vt meminimus, a mari super Rubico, ab in-

ARIMINUM.

ARIMINVS
FLVVIVS.ARIMINVM
COLONIA.

fero Arnus erant: quæ res effecit ut primis temporibus, quemadmo- A
dum Pisæ pro Liguria; sic Ariminum pro Gallia communi sermone
vsurparetur: cuius rei auctorem habemus Liuium; qui libro, xxviii.
ita scribit: Urbana Prouincia Seruilio obtigit; Ariminum (ita Galliam
appellabant) Sp. Lucretio. Rubiconem verò fluium, Italiæ ad Gal-
liam Togatam finem fuisse, testimonio est nobilissimum illud Cicero-
nis in Antonium. An, inquit, faciat ut exercitum citra flumen Rubi-
conem, qui finis est Galliæ educeret? Cæsarem autem intellexit, qui
cum cohortes suas, ut ait Suetonius, ad Rubiconem prouinciæ suæ ter-
minum consequutus esset, reputans secum quantum moliretur, conuer-
sus ad proximos; etiam nunc, inquit, regredi possumus; quod si ponti- B
culum transferimus, omnia armis agenda erunt: quod & Lucanus mul-
tis post annis carminibus suis est prosequutus: eandemque Ariminum
primum opidum e Gallia in Italiam venientibus occurrisse video satis
disertè ostēdisse: quum versibus suis per enumerationē colligat, quoties
fortuna Romanos laceggeret, hanc semper hostibus ad bellū iter fuisse: ita
Ariminēses Senonum motus expertos; inde Cimbrorum furores & im-
petum; antea etiā Punica duce Hannibale arma; uti post multos annos
Teutonum; postremò & Cæsaris bella ciuilia mouētis. vsque adeo ut ea-
dem vrbs varijs belli cladibus, & imperio Romano fatalibus semper la-
cessita fuerit; denique etiam in partem militariū Coloniarum venerit; C
quum Triumviri post victoriam Philippēsem rerū potirentur: cuius rei
nō solum Appianus testis est; verum etiam antiqua id inscriptio, confir-
mat, quæ Patronam Coloniae Arimini memorat. Arimini Senonum
vrbs longitudinem Ptolemæus trigintaquinque partium; latitudinem
quadraginta trium cum dextante circumscribit.

ARIMINVM
COLONIA
MILITA-
RIS.

V Erum ab Arimino extremo Galliæ Togatæ termino ad vltiores
in Septemtrionem & occasum Galliæ terminos, qui citra vltraque;
Alpes secundum ius imperij Romani extendebantur, progrediamur.
Galliæ autem nomine hoc loco, ad Romani porius iuris consuetudi- D
nem, de qua post dicam, quàm ad veritatis rationem aptè, appello quid-
quid montium, camporumque mari Ligustico; fluminibus Arno, Ru-
bicone, Formione, Hadriatico sinu & conuexa ipsa propè Alpium cre-
pidine continetur. mare enim a meridie est: Alpes a Massilia propè in
orbem per vada Sabatia, Taurinos, Salassos, Rhætos, Comum, Brixiam,
Veronam, Vicetiam, Opitergium, Aquileiam & Tergeste vsq; in sinum
Hadriaticum ductæ, occidentis & Septemtrionis partes tuentur, sinus
ipse cum duobus quæ dixi fluminibus partem orientis definit. Hanc
mediam ferè d. ~~cr~~criminat Apenninus mōs, & flumen maximum Padus,
Apen-

GALLIAR
CISALPI-
NAE TER-
MINI.

- A** Apenninus ab eodem ferè vnde Alpes initio exsurgens, ad mare vsque Hadriaticum & Senam opidum porrigitur. Padus ex Alpino quodam in Vagiennorum Ligurum finibus Vesuli mōtis fonte erumpēs, longo per medios cāpos tractu multis in sinum Hadriaticum ostijs sese exonerat. In eundem ex Apēnino nō minimi nominis flumina octo; ex Alpibus vero vndecim influunt. Quoniam autē in multas nationes hæc quā descripsimus regio distributa est; in Ligures, Gallos, Venetos & Carnos. de singulis quā breuissimè poterimus, ea quæ ab antiquitate desumimus paucis complectemur. In agro Gallorum Cisalpinorū describendo Boiorum tantū, Insubrum & Cænomanorū meminero: quòd
- B** reliqui, quantū ipse coniectura consequi possum, iam pridē ab his, vt Senones a Romanis, bello deleti fuissent. Hi verò ab ortu Solis Senonibus, teste Polybio, ab occasu Liguribus Cispadami ad Trebiam adhæserunt: meridie quidē Apennino; a Septemtrione Pado inclusi. Quod cum ita sit, adparet opida eorū fuisse vltra Rubiconē ad mare Rauēnam, intus læsanā, Forum Liuij, Fauentiam forū Cornelij, Claternam, Bononiam, Mutinam, Campos Macros, Nuceriam, Rhegiū lepidi, Parmam, Brixillum, Fidentia, & Placentiam: vltra eam est Trebia. Pulsis autē per varia tempora Gallis, Pleraque Romanos occupasse, declarant frequenter eorum coloniæ, Bononia, Mutina, Parma, Placentia, Cremona.
- C** Ostendit & nomen Togatæ Galliæ, (sic enim hæc regio postea est appellata) quod ab eo ductum videtur, quòd ei Prouinciæ Togæ Romanæ vsus concessus esset. Hoc autem nomen ea regio primū tulit, quam Senones tenuerant; inde autem & Boijs, qui finitimi erant Senonibus exturbatis, idem nomen communicatum puto. Sequitur vt paucis de Liguribus agamus. Inuenio itaque Ligures, qui cis Alpes habitabant in duas partes fuisse distractos; Transapenninos & Cisapenninos. Transapennini fines a meridie mare Ligusticum; a Septemtrione Apennini iugum: ab Oriente primū Macram amnem; post impetu in Etruriam facto Arnum; ab occasu eiusdem Apennini & Alpinini congressum ad
- D** Nicæam habuerunt. atque ex his alij Montani, alij Maritimi appellati. Montani vt in veteribus rerum Italicarum Commentarijs scriptum est, a Nicæa vnde Apenninus attollitur, vsque ad fontes Macræ pertinuerunt: a Macra autem vsque ad Arni fontem Ligures Apuani. Maritimi verò a Massilia, vt ait Polybius, vsque ad Pisas, quod primum opidū ex Liguribus in Tuscos eunti occurrit: quamquam illud etiam Trogus in Liguribus, vt ea ferebant tempora collocarit. Ceterū a Pisis opido Romam vsque Etruria pertinebat; hoc est, vti ego ex Polybio auctore nulla in re contemnendo interpretor, inter Arnum Tiberimque flumina concluditur.

GALLIA
TOGATA.

LIGURES.

PISAE.

ETRURIA
QVAE ET
TYRRHENIA.

COSA.

FALERII.
FALISCI.

ETRUSCORUM
CONCILIVM.

Etruriam, quæ olim Tyrrhenia dicebatur, ab antiquis in tres partes A distinctam inuenio, quarum vnam Maritimam appellarunt: alteram Cisciminiam, tertiam Transciminiam. Maritimæ opida a Tiberi ad Arnem progredientibus secundum oram maritimam obeuntibus, aut non longè ab eadem diuertentibus hæc occurrebant: Phregenæ, Alisium, Cære, Pyrgi, Sabate opidum cum lacu, Castrum nouum, Tarquinij, Grauisca, Cosa, de qua paullo post latius acturi sumus; itidem Volcæ, Telamon promontorium, Labro, Populonia, Volaterræ; & vnde initium sumimus Pisæ. Cisciminia omnem regionem cis Ciminium montem continet; quæ est inter Tiberim regionem maritimam, & iuga Ciminia quo in spatio erant, Veij, & de quibus ex ordine prosequemur, Falerij siue B Falisci, Caperra, Nepes & Sutrium, lacus Ciminus & Vadrinonis. Transciminia, ut est in Epitomis rerum Italicarum antiquis, a iugis Ciminij ad Pistorium pertinuit, atque opida habuit Ferentiam, Trossulum novem millia passuum citra Volsinos teste Plinio, Bleram, Cortonosam, Contenebram, Salpinates, Clusium, Rusellas, Senas, Fluentinos qui & Arnenses dicebantur, Fæsulæ, Pistorium, Stellates, Arretium, Crotonam, lacum Trasimenum, & Perusiam. Quemadmodum autem Latinorum, sic & Etruscorum commune quoddam concilium fuit ad Fanum Volturnæ: quo in loco duodecim Etruriæ per ea tempora principes populi de summa rerum consultare, ac de bello paceque statuere soliti sunt. fuerunt autem C uti accepimus hi, Veientes, Cærites, Falisci, Vulsinienses, Clusini, Perusini, Arretini, Rusellani, Volaterrani, Populonienses, Pisani & Fæsulani. ut autem quique ex his proximi urbi Romæ fuerunt, ita primi bello Romano tamquam continenti quodam incendio conflagrarunt. Proximi autem fuere Veientes, quorum agrum Tiberis a Crustumino & Fidenate (qui in Sabinis sunt ut ait Plinius) diuidit, duodecim passuum milibus procul a Roma. Cum his ergo primum acie decertavit Romulus, cum pro Fidenatibus consanguineis suis arma cepissent; eosque proelio fusos, ea agri parte quæ Tiberim attingebat & septem pagi dicebatur, ceterisque quæ sunt ad fluminis ostium locis teste Dionysio multauit. D Eisdem deinde sæpius rebellantes reliqui ferè omnes qui Romulum secuti sunt reges deuicerunt: e quibus Ancum Martium tradit Livius silua Mæsia Veientibus adempta, usque ad mare imperium prolata, atque Ostiam in ore Tiberis condidisse. Inde verò regnante Prisco, reliquam Etruriam belli Romani contagione arsisse in Dionysij historia scriptum inuenio, cum quinque Etruriæ populi arma cum Latinis iunxissent: eosque ad Eretum in agro Sabinorum proelio victos leges pacis accepisse. Postea C. Iulio. Q. Fabio Cos. Veientibus agrum Ro. populantibus, nec res reddentibus bellum est indictum: idque per octo annos continuos gestum,

Agestum. quo bello trecenti & sex Fabij, qui sibi hostem illum depoposcerant, ad Cremeram amnem deleti sunt. Deinde L. Quinctio, M. AEmilio, L. Iulio Tribunis militum consulari potestate, Fidenates legatis Romanorū interfectis ad Lartem Tolumnium Veientium regem deferre; Veientibusque arma capientibus, Falisci de quibus ex ordine scribemus, sese adiunxerunt.

F A Λ E I Ω N.

FALISCI Argiuorum Colonia.

B

A G A M E M N O N E Mycenarum & Argiuorum rege Clytemnestra uxoris adulteræ, & AEgypthi adulteri insidijs cæso, cum AEgypthus regnum quod per scelus inuaserat, Tyrannide & crudelitate premeret; Halesus Agamemnonis ex Briseide uti quidam, uti alij ex Clytemnestra, filius, (alij aurigam ipsius fuisse tradunt) AEgypthi scuitiam veritus assumpta voluntariorum & clientium ex Argis manu in Italiam profectus, cum ad Mafsicum montem cōsedisset, postea ibi urbem condidit: vrbiq̃ue & genti a se nomen fecit. Haliscam enim urbem, & Haliscos ab Haleso auctore & conditore prius dictos tradunt nonnulli; qui postea Falisci vocati sunt, aspirata in F. digamma AEolicum commutata; eadem ratione, qua Dionysius tradit priscos Græcos consueuisse nominibus a vocali incipientibus præponere digamma illud F. additis ad lineam rectam duabus obliquis: ita ut pro *ἐλεν, ὀμος, ἀναξ, ἀνρ* proferrent, *Feλεν, Foμος, Favaξ, Favnp*, & multa similia, cui suffragatur quod & in numismatibus antiquis F A Λ E I Ω N non per *φ* sed F digamma loco aspiratæ præposito scriptum videmus. Halesus autem uti noui ciues originis suæ admonerentur, téplum Iunoni Argiuo illi simile erexit, in quo ijdē sacrorū ritus annui obseruarentur, essent sacrificiorū similitesq; apparatus & cultrices templi sacrificulæ, & puella innupta, quam Canephoron appellabāt sacrificium auspicari solita; præterea chori virginum quæ in veste alba quàm poterant splendidissimè cultæ incedentes carmen patrium in laudem Deæ canebant: ac vias quacumque sacerdotes cum victimis reliquoque sacrificij apparatu incederent, vestibus floribusq̃ue sternebant. Capram autem in templum illud Iunonis inferre nefas erat. Halesus postquam urbem ab se conditam optimis legibus institutisq̃ue ornasset; auxilium Turno Rutulorum regi aduersus AENEAM & Troianos ferens, in prælio occubuit. Post eius mortem Falisci cum aliquamdiu libertate potiti fuissent; in ius tandem ditionemque Etruscorum; qui maximam Italiæ partem olim armis domuerunt, concess-

FALISCA
CONDITA.

concessere: Et inter duodecim Etruriæ populos deinceps annumerati A sunt. Vrbi tamen gentique Faliscorum, suæ leges suæque instituta permanserunt. Duas præcipui nominis vrbes Faliscis fuisse quidam tradunt, modico a se intervallo distantes, quarum prior Falisca siue Faliscum a conditore, vti iam diximus, appellata fuerit: altera Faleria siue Falerium a Falerio Argiuo Halesi comite nomen sortita. Alijs placuit Falerium opidi nomen esse; gentem verò Faliscos dici. De Falerio addit Dionysius, etiam suo sæculo quamuis a Romanis habitaretur, scintillas tamen Pelasgici generis seruasse; multaque moris Græcanici longissimo tempore apud Falerias perdurasse; vti armorum ornatus, hastas & Clypeos Argolicos: sacrorum quoque apparatus, ædes Deorum expiationes, sacrificia & multa similia. B Ager Faliscorum quamuis multa sui parte asper & montosus, latissimis tamen pascuis abundabat, & lino admodum fecundus erat. perlabebatur Faliscorum regionem Clitumnus amnis, eo miraculo celebris quod eius aquæ potæ albedinem armentis inducerent. Nihil quod memoria dignum sit, a Faliscis ante annum ab vrbe condita CCCXVI. gestum: hoc demum anno societatem Lartii Tolumnij Veientium regis, & Fidenatium sequuti, arma Romanis intulerunt. Aduersus quos Mam. Aemilius Dictator ab Romanis missus, ingenti eos prælio ad Nomentum caeso inter cæteros Veientium rege superauit. Sequenti inde anno, Consules Romani agrum Faliscum C ingressi, quum intra muros se contineret hostis, omnia latè depopulati, quod pestilentia Romæ sæuissimè grassaretur reuocati, pactis cum hoste inducijs legiones ex agro Falisco abduxere. Quicquid inde Falisci usque ad annum ab vrbe condita CCCL. quo anno inita cum Capenatibus societate, castra Romanorum, qui tum Veios circumferebant, inuasere; ipsis simul Veientibus eruptionem facientibus: ita vt hinc Veiente, inde Falisco prementibus conuersæ in aduersa Romanorum legiones, aliæ aduersus Faliscos & Capenates, aliæ aduersus Veientes erumpentes depugnarent. Sed dissentione M. Sergij & Verginij tribunorum, qui priuatim inter se odijs dissidebant, ac binis quæ Romani ad Veios habebant D castris, hic maioribus ille minoribus præerant, factum est, vt dum Sergius cuius castra hostes oppugnabant, opem ab inimico per arrogantiā petere dedignatur; Verginius verò pari pertinacia auxilium collegæ laboranti vltro submittere differt, Falisci interea, Capenates ac Veientes castris Romanorum paucis effugientibus potirentur. Quæ clades vbi Romæ accepta est, Sergio & Verginio propter mutuas discordias magistratu abire iussis, alij in locum illorum creati ac Veios missi, Faliscos Capenatesque magna cum cæde castris eiiciunt. Falisci nouis statim copijs conscriptis accitisque Capenatibus, cum rursus castra Romanorum aggredere

FALISCO-
RVM AD-
VERSVS
ROMANOS
RES GE-
STAE.

Aaggrederentur non sine stragi repulsi, pluribusque inde alijs super alias cladibus fracti, auxilium a communi Etruriæ concilio ad Veientes obsidione Romanorū liberandos per legatos petiere. Verū Etrusci cum prius Veientibus hoc negassent, se ne tunc quidem aduersus Romanos auxilia missuros responderunt: si qui tamen ex iuuentute sua voluntarij ad bellum ire velint non prohibentur. Eo cum responso regressis domum legatis, ingens voluntariorum numerus ex Etruria ad Faliscos accessit: quorum accessione aucti Falisci accitis Capenatibus in Romanos mouerunt. His L. Titinius & Cn. Genutius Tribuni militum cum exercitu obuiam facti, dum fortius quā cautius pugnant, in insidias **B**præcipitantur. Genutius fortiter pugnans occubuit. Titinius collectis ex multa trepidatione militibus in editum tumulum euasit. Ea clades Romam perlata, quum maiorem quā pro re terrorem fecisset, M. Furius Camillus Dictator dictus est. Is cum P. Cornelio Scipione magistro equitum profectus, ac Faliscos in agro Nepesino cum Capenatibus adeptus, eosdem magna strage fudit, simul etiam castris exiit: inde & Veios cepit. Post biennium inde Romani Camillum Tribunum militum creatum rursus contra Faliscos misere: qui statim cum exercitu agrum Faliscum ingressus, castra haud procul ab vrbe Faleria posuit. Tenebant se prius mœnibus Falisci donec populationibus agrorum & villarum incendijs irritati urbem egressi in aperto castra locarent: **C**ita tamen vt præ metu Romanorum haud longius quā mille passus ab vrbe progredierentur, loco quā castris ceperāt aspero vndiq; & prærupto fidentes. Ceterū Camillus motis noctu castris dum Falisci castris suis egressi in Romanos castra in superiore tumulo muniētes opus impedituri impetū faciunt, fusis fugatisque, ac præter castra propria in urbem cōpulsis Faliscis, castra etiam illorum cepit. Circumsideri inde vrbs & muniētis claudi cœpta est, cumque leuibus interdum per eruptionis occasionem prælijs tempustereretur, neutro inclinante spe, maximè cum frumentum aliaque necessaria largius obsessis quā obsidentibus suppeterent; videbatur hæc obsessio non minùs diuturna quā **D**ad Veios fuisset futura, ni casus inspiratus Imperatori Romano fidei integritatisque opinionem & maturam simul victoriam peperisset. Quum moris esset apud Faliscos eodem liberorum præceptore ac pædagogo vti, Falerij sub vno Ludimagistro pueri simul complures, & in his etiam principum liberi erudiebantur. Is cum in pace consueffet pueros suæ curæ commissos, ante urbem lusus exercitationisque causa producere, & ne in bello quidem eum morem intermitteret; accidit, vt dum variatis sermonibus & lusbis pueros solito longius a porta trahit, simul & intra hostium Romanorum stationes, deinde in castra, denique & in

Rr

prætorium

pratorium perduceret:puerosq; coram Camillo adducens addidit; Fa- A
lerios se in potestatem Romanorum tradidisse;quando eos pueros quo-
rum parentes summam rerum in vrbe teneant, ipsi dederit. Sed Ca-
millus tantam hominis perfidiam execratus, spretum increpatumque,
manibus a tergo reuinctis, ac detractis vestibus denudatum, pueris tra-
didit: virgas quoque quibus illi proditorem verberantes in urbem age-
rent, dari iussit. Falerij tantam in hoste fidem ac iustitiam admirati,
deposito statim omni in Romanos odio, legatos ad Camillum, deinde
permisso Camilli Romam ad Senatum mittunt; qui Falerios ac urbem
ipforum in fidem potestatemque Romanorum dederent. atque ita Fa-
liscis in fidem receptis. quo plebs Romana eo anno a tributi onere leua- B
retur, pecunia quanta in stipedium annum militibus sufficeret, Faliscis
imperata est: ac pace concessa, legiones ex agro Falisco abductæ sunt.
Haud diu in fide perstitere Falisci; namque C. Martio & Cn. Manlio
Cofs. postquam occultè prius arma cum Tarquinien-sibus sociassent, Ro-
manis per fœciales res repetentibus non reddiderunt: nihil tamen me-
morabile ab ijs Consulibus contra Faliscos gestum: sed anno insequen-
ti, quo M. Fabius Ambustus & M. Popillius Lenas vterque secundum
Cofs. fuere, Fabio bellum contra Faliscos obuenit: qui cum Legionibus
in Faliscos profectus, a Faliscis Tarquinien-sibusque cum instructo exer-
citu occurrentibus proelio superatus est. iniecerat terrorem, turbauerat- C
que insolita specie primo congressu Romanam aciem, quod sacerdotes
Faliscorum agmen suum cum facibus ardentibus, anguibusque prælatis
incessu furiali præcedebant. Sed postquam Consul, Legati, Tribuni-
que, milites puerorum more vana pauentes irrisissent, increpassentque, pu-
dor animos a priore trepidatione in ferociam conuertit; discussioque va-
no hostium apparatu ac facto in armatos impetu, funduntur, sternun-
turque Falisci cum Tarquinien-sibus: tota denique acie in fugam com-
pulsâ etiam castris exuti sunt. Hac clade irritati potius quam fracti ani-
mis Falisci; totam in Romanos concitant Etruriam; ingentibusque E-
truscorum copijs aucti ad Salinas castrametantur. At C. Martius Ru- D
tilius Dictator in hos profectus ancipiti primùm proelio certauit; sed
acriore impressione facta, auersis in fugam hostibus, castris etiâ ipso-
rum potitus est. Ita Falisci accisis rebus suis, trepidi intra fines suos se rece-
perunt: assidua inde agrorum vastatione coacti pacem supplices ab Ro-
manis petierunt, impetraruntque. Eam pacem quum integra aliquam-
diu fide coluissent, rursus L. Papyrio Cursore Sp. Caruilio Cofs. arma
cum Etruscis aduersus Romanos sociarunt: contra eos missus Consul
Sp. Caruilius, Faliscos multis cladibus fractos pacem denuò petere coë-
git. Rebelle inde iterum Faliscos post bellum Punicum secundum,
& cum

A & cum ijs duce A. Manlio Torquato Consule debellatum esse inuenio. Is namque ducto in agrum Faliscum exercitu, occurrentes sibi Faliscos proelio fudit: deuastatoque agro Falisco exercitum ad Faleriam urbem admouit, eamque per vim captam euertit: totum inde nomen Faliscum sexto postquam venerat die in deditionem accepit. Manlium de Faliscis triumphasse Fasti Capitolini testantur. Deductam ab Romanis in Faliscis Coloniam Iunoniam Faliscam inuenio; colonisque agros ab Triumviris assignatos: sed quo id tempore factum sit nobis ob scriptorum incuriam incertum est. Quia autem Falisci sub eodem parallelo cum Cosis maritima Etruriæ vrbe a Ptolemæo recensentur, fecit eadem
B parallelorum æqualitas, vt a Faliscis ad Cosanos maritimos Etruriæ populos transiremus.

FALERIUM
CAPTVM
ET EVERT-
SV M.

FALISCA
COLONIA
IYNONIA.

COSAE.

K o Σ Ω N.

C O S A M auctor est Plinius Vulsinienfes qui inter duodecim principes Etruriæ populos recensentur, ædificasse. De Vulsinienfibus itaque vt Cosanorum maioribus, pauca & explorata, vt accepimus, in medium adducturi sumus. Captis Veijs L. Valerio potito, M. Manlio Capitolino Cos. nouum bellum cum Vulsinienfibus exortum est:
C quo quum propter famem & pestilenitiam exercitus Ro. duci nequireret; Vulsinienfes ob id animis elati; Salpiniatibus adiunctis, agros Romanos vltro incurfauere. itaque duobus inde populis bello indicto, cum Vulsinienfibus pugnatum. Fusa primo concursu in fugam acie, octo armatorum millia ab equitibus Ro. interclusa, positis armis in deditionem venerunt. Vulsinienfibus bello fessis, ea condicione, vt res populo Ro. redderent, induciæ in viginti annos datae sunt. Obseruo quoque a L. Postumio Megello Consule, traductum in Etruriam exercitum principio Vulsinienfium agrum vastasse: deinde cum Vulsinienfibus ad tuendos fines egressis haud procul mœnibus ipsorum depugnasse: duo mil-
D lia & ducentos Etruscorum cæsos; ceteros vrbis propinquitate tutos fuisse. inde tres validissimas Etruriæ vrbes, Vulsinios, Perusiam, Aretium pacem petijisse; & vestimenta frumentumque pro militibus cum Consule pactos, missis Romam oratoribus, inducias in quadraginta annos impetrasse. In fragmentis Tabularum Capitolinarum scriptum est, Ti. Coruncanium de Vulsinienfibus & Vulcentibus triumphasse: quod ideo hîc adscripsi, quod Plinium prodidisse videam, Cosam Volciētium urbem (quo loco alijs Vulsinienfium nomen substituere placuit) a populo Ro. deductam. Paterculus etiam auctor est, Cosam & Pæstum Fabio Dursone & Claudio Camina Cos. vtramque ad mare Etruscum;

COSAE.

COSA CO-
LONIA.

Rr 2

illam

illam in Etruria, istam in Campania ut suo loco memorauimus dedu-
 ctam. Plutarchus quoque tradit Narniam & Cosam a T. Quinctio
 Flaminio ante consulatum deductas. Ceterum octogesimo fere quam
 deducta fuerat anno L. Furio Purpureone, M. Claudio Cos. Cosanis po-
 stulantibus, ut sibi colonorum numerus augeretur, mille adscribi iussi
 sunt; dum ne quis in eo numero esset, qui post L. Cornelium, & Ti. Sem-
 pronium Cos. hostis fuisset. Est & illud observatione dignum, quod
 Liuius memorie prodidit, difficillimis reipublice & belli Punici tempo-
 ribus, recenseri Cosanos inter eos colonos, qui in fide manserunt. nam
 quod idem Liuius prodit Cosanos ab Hannibale per fraudem interce-
 ptos. procul dubio de ijs hoc intelligendum, quos inter OEnotrios Ste-
 phanus recenset. argumento est, quod idem scribat, Hannibalem post
 Cannensem cladem, a Statio pollicente se Cosam traditurum, in Hir-
 pinos ea occasione euocatum fuisse. mox rem gestam paucis in hanc fe-
 re sententiam prosequitur. Cosanum fuisse nomine Trebium nobis-
 lem inter suos, sed factione familie quae per gratiam Romanorum po-
 tentior erat oppressum, rem ad Hannibalem inclinasse, quem Cannensi
 pugna ferocem cum exercitu aduenire nunciabat, & vulgi sermonibus
 spargebat: Cosanos itaque ob metum Hannibalis vrbe excessisse: vacuam
 urbem sine certamine occupatam & praesidium Punicum acceptum:
 Cosam cum alijs aliquot Samnitium urbibus, paullo post a Q. Fabio
 Consule vi receptam fuisse. Idem Liuius quum sub Q. Fabio Maxi-
 mi filio, & Ti. Sempronio iterum Cos. prodigia quae nunciata erant enar-
 rat, inter caetera refert arma in Iouis Vicilini templo, quod in agro Cosa-
 no erat, concrepuisse. quod ut de Cosanis Etruscis intelligi possit, facit
 Cosanorum numisma quod hic exhibemus: in eo namque ab auersa
 parte Aquila Iouis ales dextro pede contextam e lauro corollam, sinistro
 sceptrum premit; non ambiguo symbolo Iouis numen in ea colonia in
 veneratione fuisse. Numisma autem istud ad Coloniam referendum
 iccirco nonnulli opinantur, quod ab aduersa parte aut coloniae alicuius ma-
 gistratum, aut certe Cosam nouis colonis, ut ex Liuiio memorauimus,
 auctam fuisse Triumvirorum symbolo exprimi credant. Sunt qui de
 colonia quidem cum praecedentibus eadem opinentur; sed quod in nu-
 mismate tres viri ad iter accincti adpareant, ad Cosanorum calamitatem
 referant; qua ob Soricum copiam sedes suas deferere coacti sint: ut a Vola-
 terrano quoque memorie proditum est. eam tamen fabulam a Rutilio Nu-
 mantio poeta, qui multis ante saeculis sub Honorio Augusto urbis praefecturam
 gessit, irrisam fuisse obseruo; nec verisimiliorem haberi quam grauium
 cum Pygmaeis pugnam multorum figmentis celebratam. Verum
 quod ad urbis situm pertinet, ex Strabone (uti & ex Ptolemaei quoque ta-
 bulis)

A bulis) obseruo, Cosas haud procul a mari Tyrrheno exstitisse; in sinu autem illo tumultum fuisse sublimem, in quo opidum a Vulfiniensibus siue Volciētibus exstructum fuerit: sub tumulo portum Herculis fuisse, & lacū ex mari falsum: ad sinus ipsius oram Thunnos venantiū speculam exstitisse: Thunnum namque piscem, non modò glandes, verū etiam purpuras, quarum magna circa has oras frequētia erat, prosequi. Cosam plerique auctores numero singulari; quidam numero plurali Cosas proferunt. & sic numisma antiquum exprimit Κ Ο Σ Ω Ν Virgilius quoque scribit. Quique urbem liquere Cosas. Præterea apud plerosque Cossa & Cosani cum. s. geminato: legimus: alij per s. simplex Cosa & Cosani scripsere, sicuti & numisma antiquum, cuius auctoritatē sequuti & nos ita scripsimus. Ultra Cosam Populonia erat, vna ex duodecim Etruriæ urbibus, quæ ad commune concilium ad Volturnæ fanum, vt memorauimus, conuenire solebant. Vterius ad Arni & AEsaris confluentem Pisæ opidum, a Pisanis, qui e Peloponeso cum Nestore aduersus Ilium militarunt, conditum. Vltimum illud Etruriæ opidum erat, & Liguribus proximum: atque hinc euenisse opinor quod Liuius Pisas pro Liguria prouincia vsurpauerit; quum ita scribat P. Porcius Læca Prætor sortitus est Pisas, vt ab tergo Liguribus esset.

PISA 2.

C Ligurum natio, vt auctor est Dionysius, antiquissima, & regio latissima fuit: quippe quæ ante Gallos Italiam infederit; nec solum Italiæ, sed etiam Galliæ vterioris partem non modicam obtinuerit, in qua Saluues Deceates, Oxybij & Vocontij Ligures habitarunt. vnde autem in Italiam aut in Galliam venerint, idem pro incomperito reliquit. Maritimos Ligures Polybius a Mafsilia ad Pisas vsque extendit. quamquam Pisas quoque Trogius in Liguribus collocarit. quæ ora opida habuit Fanum Herculis, Lucum Feroniæ, Lunam, & post Macræ fluminis ostium, Erycis ac Veneris portum, Tigulliam, Genuam, Vada Sabatia. Albingaunum, Albium Intemelium, Herculis Monæci portum, Nicæam, & finem Italiæ Varum flumen. Ultra flumen a mari Gallico vsque ad Druentiam Salluui gens Ligustica (vt memorauimus) habitarunt per stadia quingenta, siue millia passuum LXII. vt Strabo auctor est. vltra Varum itaque inter Salluos Tauroentium, Olbia, & Antipolis erant, Mafsiliensium vt Strabo & Stephanus prodiderunt, coloniæ. Addit Strabo Antipolin quæ in Narbonensi prouincia sita erat, inter Italicas sua adhuc ætate vrbes annumeratam; Nicæam Liguriæ Mafsiliensibus attributam; & quum super eo iure Mafsilienses Antipolitanis litem in Senatu Romano mouissent, Antipolitanos iudicio a Mafsiliensium imperio fuisse liberatos. Antipolitanos vnâ cum Salluuis in po-

LIGURIA

SALLVVI.

ANTIPOLIS.

testatem populi Romani venisse opinor: quum namque Salluui & Vo-
contij, Mafsilienses bello & incursionibus vexarent, Mafsilienses qui ab
origine (vt paullopost latius explicabimus) Romanorum socij fuerant
& inter Salluos ad mare habitabant, opem & auxilium a Romanis pe-
tierunt & impetrarunt: missique ad bellum Allobrogicum (quod non
solum contra Gallos Allobroges, sed & aduersus alios complures vici-
nos populos, & in his Salluos & Vocontios gestum est) C. Sextius Cal-
uinus Cn. Domitius Ahenobarbus Consules Salluos & Vocotios edo-
muerunt, deque ijs triumpharunt, vti apparet ex antiquo fragmento
marmoreo Fastis Magistratum & triumphorum Romanorum a no-
bis editis, adiuncto. Atque hæc qua potuimus breuitate perstrinxi-
mus; vt quæ deinceps de Mafsilia dicturi sumus, & de Antipoli & Athe-
nopoly ceterisque Mafsiliensium coloniis commodius intelligi possint.

ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΩΝ.

ANTIPOLIS Mafsiliensium Colonia.

ANTIPO-
LIS A MAS-
SILIENSI
BUS CON-
DITA.

SALLVVI
LIGVRES.

ANTIPO-
LIS MV-
NICIPIVM.

ANTIPOLIN a Mafsiliensibus vltra Varum flumen sicuti Tau-
roentium & Olbiam; cis Varum autem Nicæam contra Barba-
rorum insultus conditas fuisse Strabo testatur: quò nauigantium com-
mercia, & mare a piratis libera essent, si ipsi loca montana vti & portus
præcipuos in potestate haberent. Idem tradit Græcos Ligures omnes
a principio Salluos appellasse; regionemque eam Ligusticam quam
Mafsilienses tenebant: Romanosque contra istos primùm arma mo-
uisse, eò quod ipsis transitum in Hispaniam intercluderet: latrocinij
namque ipsorum omnia terra marique quàm latissimè infestabantur:
opibusque vsque adeo accreuerunt: vt octogesimo demùm anno iter
publicum per ipsorum regionem exercitui Romano ad sesquimiliare
pateret. Meminit Antipolis Tacitus in bello Vitelliano, vocatque
Municipium Galliæ Narbonensis: atque illud esse puto, quod iam ex
Strabone meminimus; Antipolin contra Mafsiliensium disce-
ptationem Italiæ fuisse attributam. Ptolemæus Antipolin
inter Deceates sub longitudine xxvii. latitudine
quadraginta trium reponit. nunc de
Mafsilia dicendum.

ΜΑΣ.

MASSILIA Phocæorum Colonia.

MASSILIA.
LIA.MASSILIA
PHOCÆOR.
COLONIA.

MASSILIAM omnium scriptorum etiam antiquissimorum monumentis celebratam, diximus situ suo perstringere eius trianguli verticem, quo Polybius Italiam tribus lateribus circumscribit: adhuc eodem auctore, maritimos Ligures a Mafsilia vsque ad Pisas extendi; atque Alpes a Mafsilia propè in orbem ad Tergeste vsque in sinum Adriaticum ductas, occidentis & Septemtrionis Galliæ partes tueri. atque

Bhæc quantum ad Mafsiliæ situm, quo Italiam Liguresque Gallos contingebant: superest ut de urbis ipsius origine & maioribus disseramus. Obseruo itaque Mafsiliam coloniam fuisse Phocæorum, videlicet eorū qui in Ionia fuerant. Phocæam enim Athenienses vnà cum Philogene in Ionia haud procul a Smyrna condiderant: nomenque vrbi a Phoca vitulo marino, qui dum fundamenta urbis iacerent ipsis apparuisset, fecerant. Mafsilia verò tali occasione & causa condita est. Cyrus Persarum rex quum Cræsum Lydorum regem opibus superbientem armis edomuisset, & in potestatem redactum regno spoliasset, maritimis Ioniæ & AEoliæ regionibus Harpagum ducem præfecerat. Is quum superbè admodum & ex libidine dominaretur, metum Phocæsis incussit: quos ut tumultuari acceperit, tamquam urbem obsessurus propius ad Phocæam mouit. Phocenses verò ut vim ab Harpago parari vident, noctu qui elabi poterant, consensu cum familia nauibus in Ephesum vela faciunt: idque ex omine quod fortè nauigationis eiusdem gubernatori exciderat, consulendam videlicet esse Dianam, quò cursum oraculo suo dirigendum Dea responderet: Dianam namque tota Ionia magna veneratione colebat. Nocte verò eadem quā Phocenses Ephesum appulsi fuerant, Aristarcha inter Ephesias matronas honestissima, vidit Dianam in somno monentem, ut vnà cum Phocensibus accepto

Dsecum quodam simulacro nauigaret. Italiam itaque ex Deæ oraculo petunt: pars in Lucania Veliam (ut suo loco prosequuti sumus) siue Hyelam condidisse; ceteri regnante Tarquinio Prisco cum Romanis societatem coiuisse scribuntur, inde cum tota classe Phrurio & Perano ducibus in Galliam Braccatam profecti, Mafsiliam Aristarchæ monitu ad Rhodani ostia iuxta Ligures condiderunt: loco rupibus & cautibus aspero, cui portus in formam Theatri subiacebat: vrbeque mœnibus amplissimis cincta arcem exstruxere; templumque in arce Apollini Delphico (quod Delphi in Phocide siti essent) vti & alterū Dianæ Ephesiæ splendidissimum, ob oraculi memoriam condiderunt. Aristarcham, quam

quam summo in honore Phocenses habebant, eiusdem Dianæ sacerdos. A
tem creatam fuisse memoriæ proditum est. consentiunt cum historijs
numismata; Apollinem namque & Dianam a Massiliensibus cultos
fuisse tam Apollinis quàm Dianæ capita & Tripodes Massiliensium nu-
mismatibus expressa abundè testantur. Accedit adhæc, quod a Pau-
sanias in Phocaicis memoriæ proditum est, Massilienses Delphis in æde
Minervæ Phronææ (Prouidæ Latinè diceret) æneum Apollinis signum
dono posuisse; eosdemque Phocensium, quæ Ionæ gens fuerat, colo-
nos fuisse; partem eorum qui ex Phocæa Harpagū Medum effugissent:
donum ideò Apollini æneum posuisse, quod occupata quam tunc tene-
bant in Gallia regione, nauali pugna Carthaginenses vicissent, illudque
ex decima de Pœnis superatis dedicasse. Addam & istud quod numis-
matibus aliquid adferre poterit; Massiliensium Apollini proximum
fuisse Leonem æneum, a Phocensibus qui agrum Eleaten incolebant,
obsidione qua a Cassandro vrgebantur liberatis missum. quum itaque
Phocenses Ionæ genus & originem ad Phocenses Græciæ referant, in
suspicionem adducor hinc toties in Massiliensium numismatibus leonē
apparere. Sunt qui nono quod inter Massiliensium spectatur numismate,
Aristarchæ sacerdotis Dianæ faciē exprimi credant: Taurum verò cor-
nupetam quem postremū numisma exhibet, coloniæ symbolū esse: pis-
ciculum aut qui tauro imminet ideo additū quod eo loci vti Mela te-
statur, eiusmodi piscium genus effodiatur: aut quod maritima sit colo-
nia. Refert inter prodigia Livius quod alij naturæ loci attribuunt, in eo
Galliæ agro quæ aratrū inducebatur, sub existentibus glebis pisces emer-
sisse. atque ista quidē sunt quæ ad numismatū rationem ex historijs ob-
servare potuimus. Haftenus quæ ad originem urbis pertinent pau-
cis enarrauimus; nunc ea quæ reipublicæ eiusdē statum auxerunt & con-
seruarunt. Trogus qui sese historiæ veritatem, atque ab initijs & prima
rerū publicarum aut regum dominatione scripturum profitetur, in hanc
ferè sententiā narrat. Frurium & Peranum classis Phocensium præfectos
ad Segoregiorum regem nomine Senanum, in cuius finibus urbem con-
diderant, amicitiam petentes conuenisse. Fortè eo die rex totus erat in
apparatu nuptiarum Gypsis filia: quam more gentis inter epulas gene-
ro qui præ ceteris placuisset collocare parabat: itaque quum ad nuptias
inuitati omnes processissent, inuitati sunt ad conuiuium & Græci, quos
nominauimus hospites. Introducta deinde virgo cum iuberetur a pa-
tre aquam porrigere ei quem virum eligeret, omnibus omisis ad Græ-
cos conuersa, aquam Perano porrigit; qui factus ex hospite gener, locum
condendæ urbis a socero accepit. Athenæus diuersosne auctores a Iu-
stini Trogo sequutus; an suæ ætatis memoriam incertum, a Trogi nar-
ratione

A ratione variat, decimo tertio namq; libro hanc historiã euentu quidẽ eandẽ, nominibus tamen & tempore diuersam prodidit. Nanum videlicet regem qui nuptias filiã, quã Pettam vocat, parabat, Euxenum Phocensem qui eò fortẽ accesserat, ad conuiuiũ euocasse. nuptias more gentis ea conditione & pacto celebrari solitas, vt sponsa post cenam ad conuiuas accedens phiala mista cuicumque ex præsentibus procis præbisset & phialam porrexisset, eum sibi maritum videri delegisse. Pettam itaque ingressam, siue casu siue consilio, phialam Euxeno obtulisse; atq; ita patrem Euxeno filiam in vxorẽ collocasse; maritum mutato vxoris nomine eandem Aristoxenã appellasse; atque in eius rei memoriã gentem Protiadarum a Proto Euxeni & Aristoxenæ filio apud Malsiliẽses multis postea sæculis ceebrem fuisse. Vt autem inter conuiuales Athenæi & sobrios Iustini sermones nihil iudicij aut sententiæ interponamus, quum Peranus per Glyptin Senani Segoregiorum regis filiam vicinis etiam amicus factus esset, Malsilienses cum Gallis & Liguribus res magnas gerere cœperunt, siue dum armis se aduersus vim externam tuentur, siue dum vltro eos a quibus petiti fuerant laceſsunt: sicuti mortuo rege Senano contra filium eius Commanum accidit, qui quum Malsiliam ex insidijs intercipere conaretur, septẽ Ligurum milia a Malsiliensibus vnã cum rege cæsa sunt: institutumq; (quia Florilibus dum ciuitas somno ac vino sepulta esset, Commanus eam inuadere tentauerat) vt festis postea diebus portas clauderent, vigilias agerẽ stationes in muris haberent & peregrinos recognoscerent. Vicere etiã nauali prælio, vt supra ex Pausania memorauimus Carthagenenses. Ceterũ Malsilia postquam a prima statim origine diu cum finitimis luctata esset, pace tandem cum ijsdem parta, rerum gestarum fama, opum abundantia, colonorum frequẽtia, & armorum gloria, præcipuẽ autem populi Ro. societate & amicitia propugnata florebat. Ciuitatem inde optimis legibus & Græca disciplina institutam & morum grauitate cõpositam, sexcenti ex optimatibus (qui ab honoribus quos quoad viuerent capiebant *τιμῆχοι* vocati sunt) suo consilio gubernabant. Fuitq; eadem respublica vel a prima origine & antequã Malsilia conderetur, (cum Tarquinio namq; Prisco vbi primũ in Italiam appulisset, Phocenses, antequam sedes fixissent, fœdus percusserant) amicitia & fœdere Romanis iuncta, vt iam ante cõmemorauimus; fidẽq; & fœdus semel percussum constanter seruarũt, & magna cum comitate ac benignitate coluerunt: ita vt nõ desint auctores qui tradant Malsilienses quũ Romani arduissima obsidione a Senonibus Gallis in Capitolio obsessi libertatem auro appenso redimere cogerentur, aurum & argentum tam publicum quã priuatũ ad conficiendum pondus contulisse: mœ-

S f

sticiãque

MASSILIENSIS
SIV M RES
GESTAE

MASSILI-
ENSIVM
CVM RO-
MANIS FO-
EDUS ET A-
MIGITIA

MASSILI-
ENSES A
CAESARE
LIBER-
TATE DO-
NATI.

stitiámque ob captam urbem publico etiam luctu testatos. Pro quibus A
meritis, quum vicinorum sibi inuidiam propter opum & commercio-
rum abundantiam commouissent, Salluumque armis vexarentur, po-
puli Romani auspicijs & armis protecti sunt. Exstiteré & noua populi
Ro. in Mafsilienses beneficia, quum deuicto Aristonico Eumenis Asiae
regis ex Pellice filio, Phocenses Aristonici partes sequuti, deprecatoribus
Mafsiliensibus a senatu veniam obtinuerunt nec fuit exiguum istud be-
neficium quia Phocenses & tunc & antea Antiochi bello arma contra
Romanos infesta tulerant. Adhuc bello ciuili inter Cæsarem & Pó-
peium, quum Domitium Pompeianum recepissent, Cæsarem exclusis-
sent, postea a C. Trebonio Cæsaris legato & D. Bruto nauali proelio vi- B
cti iterum a Cæsare libertate donati sunt. Ceterum reipublicæ opti-
mè institutæ ratio nobilissimum quemque Romanorum eo tandè pel-
lexit, vt qui antea disciplinarum cupidi & ingenij excolendi causa A-
thenas se conferre solebant, postea Mafsiliam sese reciperent, ita hic in-
ter alios L. Antonium Iulij Antonij filium litteris operam dedisse si-
cuti & Iulium Agricola Taciti socerum, obseruo. apud eosdem quo-
que T. Annium Milonem exsiliij sedem elegisse Padianus testatur, ali-
osque aliquot viros virtute & doctrina nobiles ibidem habitasse constat.
Suetonius quoque prodit Lucium M. Agrippæ filium ab Augusto ad-
optatum, dum ad Hispanicos exercitus proficisceretur, Mafsiliæ mor- C
tuum esse. Mafsilienses inter alia præclara instituta, sumptuarijs etiam
legibus luxuriæ modum imposuerant: Athenæus namque auctore est,
Mafsilienses vt mulierum pudicitia consultum esset, vetuisse ne qua mu-
lier vinum gustaret: atque vt pudicitiam dotem esse pulcherrimam cõ-
firmarent, legibus cautum fuisse, ne dos maxima centum aureos, ve-
stitus quinque, & totidem mundus muliebris excederet. Auctores ha-
beo qui Mafsiliam conditam scribant auno urbis conditæ CLXX. quo
anno etiam Eclipsis Solis maxima circa initium Arietis, quàm Thales
Milesius multis ante annis futuram prædixerat Olympiadis quadrage-
simæ octauæ anno quarto obseruata fuit. Nomen vrbi factum, Malsa- D
lia, si Stephano credimus inde putatur, quod quum Phocenses ad terrâ
appulissent, gubernator naui piscatorem quem Græci ἀλίς vocant for-
tè iuxta litus oberrantem inclamaret, iubens illum rudentē e naui pro-
iectum μάσαι id est alligare, μάσαι enim lingua Æolica est pro δῆσαι quod
est ligare dicitur, quasi velit dicere Stephanus gubernatorem piscatori
dixisse μάσαι ἀλίς, hoc est alliga piscator, videlicet rudentem, atque hinc
μασσαλίαν postea vocatā. sic enim Græci proferunt. Quū Mafsilienses agrū
incolerent frumenti non admodum feracem, vitem & oleum potissi-
mum coluerunt & Gallos earum culturam & vsum docuerunt. atque
hinc

A hinc forsā in octauo Massiliensium numismate capiti Mineruæ vna ab occipitio adsignata est. eodem etiam quidam referunt, quod in quarto numismate, oleæ ramusculum expressum videmus. Addam è Plinio Massiliæ Pateram Iouis ex vite fuisse ad multa sæcula incorruptā quod argumento est Iouem etiam a Massiliensibus cultum fuisse; cuius caput septimo numismate ob eam causam expressum credere licet. Massilienses quum ciuium frequentia abundarent, non solum in Liguria Colonias deduxerunt, vti memorauimus, Tauroentiū, Antipolin, Agatham, Athenopolin, Olbiam, & Nicæam; verum & in Celtiberia siue Hispania citeriore Emporias condiderunt. Emporitani, vt Strabo auctor est, Dianam Ephesiam eximia veneratione colebant, nempe originis suæ a Massiliensibus vti in præcedentibus diximus, memores. Habitauerūt ab initio Emporitani in quadam insula, quam suo tēpore Palæopolin fuisse vocatam idem auctor testatur: sicuti Diopolin eā insulæ partem quam murus a Palæopoli intercludebat: quæ & antea ex indigenis inquilinos habuerat qui etsi suam haberent rem publicam, communia tamen cum Græcis ad propugnationem mœnia incolebāt: eaque duplicata erant, medio dirimente muro: sed temporis progressu eodem iure ciuitatis cum Hispanis vsi sunt: quod & in alijs multis euenisse scribit Strabo, Barbaris Græcanicisque legibus mixtim temperatis. Testatur & Liuius Emporias urbem a Phocensibus oriundam: Obseruo in Epitomis Liuij scriptum esse a Q. Opimio Cōsule Transalpinos Ligures qui Massiliensium opida Antipolin & Nicæam vastabant edomitos. Ptolemæus Massiliam ab extremo Occidente horam vnā cum besse sitam esse prodidit; latitudinem verò habere quadraginta trium partium cum quinque scrupulis. Stephanus tradit gentilia nomina esse, *Μασσαλιώτης*, *Μασσαλίτης*, *Μασσαλιεύς*, Latini Massilienses scribunt, quum tamen nominis ratio exigit, Massalienses per primā non tertiā secundo loco vocalem. atque idem nomen ipsa numismata exprimant

MASSILI-
ENSIVM
COLONIAE.

EMPORTI-
AS MASSI-
LIENSIVM
COLONIA.

D

Sf 2

H VBER-

DE COLONIIS GRAECORVM.

VIA Coloniarum frequentissima nostris in Com-
 mentarijs mentio occurrat eaque partim iure, par-
 tim origine a Romanorum colonijs diuersae sint o-
 perae precium me in gratiam studiosi lectoris factu-
 rum confidebam, si coloniarum a Romanis dedu-
 cendarum sex potissimum causas fuisse, a Graecis
 & alijs gentibus quatuor tantum fuisse paucis qua-
 tum ex vniuersa antiquitatis memoria repe-
 tere potui ostenderem. Cur itaque Romani eum morem semel a Ro-
 mulo ceptum & usurpatum numquam postea intermiserint, aut quo-
 tidie nouas colonias deducerent, aut veteres etiam renouarent, sex po-
 tissimum causas reddi posse obseruavi. Vnam ad priores populos
 coercendos, alteram ad hostium incursiones reprimendas, tertiam stir-
 pis augendae causa; quartam plebis urbanae exhauriendae; quintam se-
 ditionis sedandae; sextam ut praemijs veteranos afficerent. quae omnia ut
 nobilissimis antiquorum monumentis perspicua sunt, ita mihi de ijs
 ulterius non esse laborandum opinor. Romuli namque vestigia cete-
 ri reges, exactis regibus Senatus Populusque, ac postremo Senatus po-
 puli; auctoritate & potestate iam infirmata; Imperatores sunt sequu-
 ti. Ius autem coloniarum & rempublicam ipsarum singulis colonijs
 ut opportunum fuit adscripsimus, & quo quaeque occasione, quo etiam
 tempore in Italia alijsque prouincijs deducta fuerat, quantum ex anti-
 quorum auctoritate nobis in promptu erat enarrauimus. Ceterum
 ut comparatione nunc de Graecorum colonijs & aliarum gentium ista
 melius adpareant paucis quoque nunc deducendarum ab ipsis colonia-
 rum causas proponemus: eas quatuor fuisse a nobis summa diligen-
 tia obseruatum est. Prima quum incolae viribus hostium expulsi, sedes
 alias quærere coacti sunt: ut Troiani post urbis euersionem in Latium
 se receperunt: Phocenses tyrannide a praefecto regis Persarum afflicti in
 Celticam: vbi & Massiliam condiderunt. atque eius migrationis infi-
 nita sunt apud Pausaniam & Strabonem exempla. Alterum coloni-
 arum genus abundante multitudine deductum est, vel propter inopiã
 agrorum, aut caeli intemperiem. sic Miletus, si Senecae auctoritatem se-
 quemur, CCCC. & LXX. populos in diuersa effudit: Atheniensium in A-
 sia turba fuit: Totum Italiae latus quod mari infero & Ionico alluitur
 maior Graecia dicta est. Tuscos Asia sibi vindicat; Tyrij Africam inco-
 luerent

NOTARVM ET LITT. SINGVL. EXPLICAT.

- Θ Θρίων. Tab. xxix. Num. vii. i.
 Θ ΘΕ. Tab. xv. Num. iii. Tab. xxii. Nu. x.
 Tab. xvi. Num. i. Forfan. Θα-
 λῆς, Θέλχιον aut Θεοκλῆς. &c.
 ΙΕ Tab. xxii. Num. ii. Forfan, Ιέ-
 ρων.
 ΙΖ Tab. xvii. Num. v. Forfan. Λουά-
 βας ἐπτακαίδεκα ἔτος. id est an-
 nus. XVII.
 ΙΣ ΙΩ. Tab. xv. Num. ii. Tab. xvi. Num.
 v. Tab. xxxii. Num. i. Forfan,
 Ἰσμινος, Ἰσοκράτης, Ἰάφρων.
 Κ Tab. x. Num. v. & vi. Forfan,
 κῶναλος. Rex Sicaniæ.
 ΚΑΥ. siue
 ΛΥΑΧ. καυλωνιάται. Tab. xxvii. Nu. x.
 Tab. xxviii. Num. ii.
 Κ. ΚΛΑ. & Tab. xvi. Num. ii. Tab. xix.
 ΚΛΑΝ. Num. v. Tab. xx. Num. iii. i.
 Tab. xxxi. Nu. vii. Tab. xxxii.
 Num. iii. Forfan. Καλλίμα-
 χος. Κλεάδης, Κλεώφίλος. Κλυ-
 σώνυμος, Κλανος. &c.
 ΚΒ Forfan nomen & cognomen,
 Καλλιπράτης Βίτωνος. Tab.
 xxiii. Num. x.
 ΚΟΡΑΣ. Virginis scilicet Proserpinæ &
 Minervæ.
 ΚΡΟ Κροτωνιάται. Tab. xxix. Num. i.
 & ii.
 Κ Forfan nomen & Cognomen.
 Κλάρον Πορφυρίωνος. Tab. xxii.
 Num. iii. i.
 Λ Λεοντίων. Tab. v. Num. x.
 Λ. ΛΕ Tab. xiii. Nu. v. Tab. xv. Nu. i. Ta.
 xxvii. Nu. iii. Tab. xx. Num.
 vii. Forfan, Λαώδαμος, Λεωνί-
 δης, Λεωτυχίδης, Λίχας. &c.
 ΛΟΚΡΩΝ ΝΕΩΚ. Λόκρον νεωκόρον. Id est
 Locrensiū nouis Colonis indu-
 ctis frequentatorū, quasi dicas
 teropulatorū. Tab. xxvii. nu. ii
 ΛΥΣ. & ΛΩΡ. Tab. xv. Num. viii. Tab.
 xxxi. Num. viii. Forfan, Λύ-
 σιππος, Λωρίχιος. &c.
 Μ. ΜΑΝ. Tab. xxii. Num. i. Tab. xxx.
 Nu. v. Forfan. Μάντιπλος. &c.
 ΜΡ Forfan Hercules, Μαρθώνιος.
 Tab. ix. Num. iii. i.
 Μ. ΒΙΤ. Forfan. nomen & Prænomen la-
 tinum, uti sic Marcus Biton.
 Tab. xxxiii. Num. x.
 ΜΕΤΑ & ΜΕΤΑΠ. Μεταποντίων, Tab.
 xxx. & xxxi. Pluribus Num.
 ΜΙΔ. Μ Tab. iii. i. Num. ii. Tab. xvi.
 Num. vi. Forfan Μίδας, Μυρ-
 μίδων. aut Ὑμβίλικος. &c.
 Ν Forfan Νισαῖος, Syracusanorum
 Tyrannus. Tab. iii. Num. v.
 ΝΑΠ Tab. xiii. Num. vii. ignoratur.
 ΝΕ. & ΝΕ Tab. xxxii. Num. ii. & iii. i.
 Forfan Νέλεος, aut Νηφός. &c.
 ΝΕ. siue ΝΕΩΚ. Νεωκόρων. vide supra,
 Λόκρων.
 ΝΚ Tab. v. Num. iii. i. Forfan. Νι-
 κοκλῆς. &c.
 Ξ. ΞΕ Tab. xv. Num. vi. Tab. xxix.
 Num. ix. Tab. xvi. Num. viii.
 Forfan, Ξάντιππος. vel Ξύθος,
 aut Ξενόδωρος. &c.
 ΟΠΕ Tab. xxxvii. Nu. iii. Forfan Ὀπείος.
 Π Tab. xv. Num. v. Tab. xix. Num.
 vii. Tab. xxiii. Num. i. Tab.
 xxvii. Num. iii. i. v. vii. &
 viii. Forfan Πάμφιλος, Πάν-
 δωρος, Πελάγων, Πένθιλος, Πεί-
 σανδρος, πυθοκλῆς, Πλίσαρχος,
 Πολυάντης, aut in Tab. xxxvii.
 Num. iii. Nomen & cognomen
 forfan Περισθένης Ὀπαιώνος.
 ΙΑΕ. Κ
 ΙΚ. Κ Tab. vi. Num. ix. Tab. xxviii.
 Nu. i. Tab. xiii. Nu. x. & ix.
 Forfan nomina & cognomina,
 Περίανδρος, Ἀρριφῶνος. Πολιμέ-
 σαρ, Δάμωνος. Πανδίων Κλεωνύ-
 μος. Πλασέντης Κλεάνδρος. &c.
 ΠΟΛ Tab. xxxii. Nu. viii. Forfan, πο-
 λυμήδων.
 ΠΟΣ. siue ΜΟΠ, Πο ΣΕΙ. vel ΠοΜΕΙ.
 Ποσειδωνιάται. Tab. xxi.
 passim.
 ΡΗ. siue ΡΗΓ. Ρήγινων. Tab. xxvi. passim.
 Σ Συρακοσίης. Tab. xiii. Num. x.
 Tab. xiii. Num. i. & ii.
 Σ. ΣΑ Tab. xix. Num. iii. Tab. xx.
 Num. ix. Tab. xxxii. Num. ii.
 Τ 3 For-

NOTARVM ET LITT. SINGVL. EXPLICAT.

	Forſan Σελεύαδος, Σιμωνίδης, Φ. & ΦΙ. Φιλων. Tab. ix. Num. vii. & viii. Σκίρων, aut Σαμαγόρας. Tab. x. Num. i.
Σ.	Tab. ix. Num. vi. Forſan, Σπιν- Φ. & ΦΙ. Φιλισίωνος Tab. xxii. paſſim. θάρκ, φίλωνος cognomen. Φ Tab. xv. Num. ix. Tab. xyiii.
ΣΤ. ΣΥ.	Tab. xxx. Num. iiii. Tab. xxxii. Num. x. Tab. xix. Num. viii. Num. v. Forſan Σταφίλος, Tab. xxvii. N. x. Tab. xxviii. Σύναδος. Num. v. Forſan, Φάλαντος, Φέ- ρης, Φιλήτας. Φορμίων. Φύλατ- δρος. &c.
ΣΥΒΑ.	Συβαρίτων. Tab. xxxv. Num. i.
ΣΥΡΑ.	Συρακοσίων. Tab. ii. & iiii. paſſim. Κ Χάλκας. Tab. ix. Num. iix. Tab. x. Num. i.
ΣΩ	Forſan, Σωτείρα Tab. v. Num. i. ΧΑΛΚΑΣ Minerua Chalciæca.
ΣΩ. ΣΩΞΕ.	Tab. xv. Num. vii. ΧΛΑ ΧΛΗΔ. Tab. xxxii. N. iiii. Tab. xxxiiii.
	Tab. xxx. Num. ii. Forſan. Σωκλίας, Σωξένης. &c. Num. i. Tab. vii. Num. v. For- ſan, Χλάμυρος, Χληδός, Χω- λότης. &c.
ΣΩΤΕΙΡΑ,	Scilicet Diana Seruatrix. Tab. xiiii. Num. iiii.
Τ	Tab. xxxii. Num. iiii. Forſan, Τύφωνος, ſic Απολλοφάνης τύ- φωνος. ΦΟΦΟΔ. Tab. xi. Num. ix. Forſan, Φοφο- δέως, Φοφόδης aut Φοφό- διος. &c.
ΤΕΛ.	Tab. xxxi. Num. v. Forſan, Τε- ΩΔΙΠ. Tab. v. Num. vii. Forſan, Ωδύ- λαμών. πος, &c.
ΥΠΑΛ.	Tab. xxi. Num. i. Forſan. Υπάλ- ∞ pro M. Mille. ληλος. Θ. decem millia.

Notarum characteres in Tab. vi. Num. iiii. & iiii. Tab. vii. Num. vii. & viii. ignorantur.

INDEX

INDEX RERVM MEMORABI- lium & priorum nominum, quæ in ipsis nu- mismatibus cùm spectantur, tum leguntur, non parum ad intellectum numismatum conferens.

Ἀκράγαντος, Tabula x. pluribus num-
mis.
Acroteria navis, Tabula xxxij. Nummus 6.
 Tab. xxxv. Nummus 4.
Ἀδρανίων, Tab. vj. Num. 5. & 6.
Ægis Palladis cum capite Medusæ, Tab.
 iij. Num. 6.
Æquitas cum balance & cornucopiæ, Tab.
 vj. Num. 3. & 4.
Æsculapij ara cum gallo gallinaceo, In *Seli-
 noninorum* nummis, Tab. viij. Num. 7. 8.
 9. & 10.
Ἀγαθοκλῆος Βασιλέως, Tabul. xiiij.
passim.
Agathoclis regis caput, Tabul. xiiij.
 Num. 3.
Ἀγκωνίων, Tab. xxxiiij. Num. 3.
Ἀγυρνάϊων, Tab. vij. Num. 5.
Ala, Tab. xv. Num. 8. In *Massiliensium* nummis.
 Tab. xxxvij. Num. 7.
Alphæi fluminis & *Arethusæ* fontis capita
 coniuncta, ut est coniectura, Tabul. iij.
 Num. 5. 6.
Anaxila Messanensium tyranni caput, qui
 genus ad *Herculem* referebat, ut est opi-
 nio, Tab. vj. Num. 10.
Anclabris siue mensa ministerijs diuinis di-
 cata cum simpulo, Tab. xv. Num. 3.
Ancora, Tab. xxiiij. Num. 10. Tab. xxx.
 Num. 1.
Anguis siue serpens, In *Adraniorum*, Tab. vj.
 Num. 6. In *Selinontinorum* ad aram *Æsculapij*
 Tab. viij. Num. 10. *Agrigentinarum*, Tab. x.
 Num. 10. *Bruttiorum*, Tab. xxiiij. Num. 9.
Crotoniatum, Tab. xxix. Num. 3. *Tarentino-
 rum*, Tab. xxxj. Num. 8. *Faliscorum*, Tab.
 xxxv. Num. 8.
Antiatum, Tab. xvij. Num. 9. & 10.
Ἀπολλωνίων, Tab. xxxvj. Num. 9.
Apollinis caput, In *Syracusanorum* num-
 mis, Tabul. iij. Num. 9. & 10. *Leoni-*

norum, Tabul. v. Num. 6. *Tauromenita-
 norum* Tabul. vj. Num. 7. & 8. *Lily-
 betanorum*, Tabul. viij. Num. 6. *Gelen-
 sium*, Tabul. xi. Num. 5. *Puteolanorum*,
 Tabul. xvi. Num. 7. 8. *Romanorum* &
Suesanorum, Tab. xvij. Num. 6. 8. 9.
 10. *Calenorum*, Tab. xix. Num. 3. 4.
 5. 6. 7. 8. *Nucerinorum*, Tabul. xxi.
 Num. 4. *Bruttiorum*, Tab. xxv. Num.
 1. *Reginorum*, Tab. xxvi. Num.
 1. 2. 4. *Mamertinorum*, Tab. xxvii.
 Num. 5. 7. 8. *Crotonatarum*, Tab. xxix.
 Num. 1. 3. 4. *Metapontinorum*, Tabul.
 xxx. Num. 6. *Anconitanorum*, Tab.
 xxxiiij. Num. 3. *Faliscorum*, Tab. xxxvi.
 Num. 6. *Massiliensium*, Tab. xxxvii.
 Num. 9.
Apollinis & *Dianæ* capita, Tab. xxv.
 Num. 10.
Apollinis & *Dianæ* capita, (quæ rudius in an-
 tiquo numismate ex polita erant) opinamur esse
 coniuncta quia vtriusque numen etiam in sa-
 bularum, quibus *Atellani* floruerunt actionibus
 propitium invocabatur. in *Atellanorum* nu-
 mis, Tab. xx. Num. 5. *Reginorum*, Tab. xxv.
 Num. 9.
Apollo & *Diana* in bigis, In *Selinontinorum*
 nummis, Tab. viij. Num. 7. 8. 9.
Aprorum capita sub claua *Herculeæ*, In *An-
 tiatum* nummis, Tab. xvii. Num. 10.
Aquila fulmen pedibus premens atque ali-
 ter expressa, In *Syracusanorum*, Tab. iij.
 Num. 1. 2. 3. In *Agrigentinarum*, Tab.
 x. Num. 3. 4. 7. In *Gelonis*, Tabul. xiii.
 Num. 3. In *Bruttiorum*, Tabul. xxiii.
 Num. 1. 2. 3. 6. Tabul. xxv. Num. 2. In
Locrensi, Tabul. xxvi. Num. 10. In
Mamertinorum, Tabul. xxvii. Num. 6. In
Faliscorum, *Cosanorum* & *Massiliensium*,
 Tab. xxxv. Num. 7. 8. Tab. xxxvi. Num.
 1. 2. 5. 7. & 10.

Aquila

INDEX IN NUMISMATA.

Aquila lauream pede dextro tenens, Tab. xxxvi. Num. 7.

Aquila siue vultur aut aliud aus rapacis & carniuora genus, atdeam, leporem, piscem discerpens, In Syracusanorum, Tab. ii. Num. 5. In Adraniorum, Tab. vi. Num. 5. 6. In Agrigentinorum, Tab. x. Num. 5. 9. 10. In Zephyriorum & Locrensiū, Tab. xxvi. Num. 5. 7. 8. 9. In Faliscorum, Tab. xxxv. Num. 9.

Ara coronata, In Selinontinorum nummis, Tab. viii. Num. 8. 9.

Aratri forma, In Metapontinorum, Tab. xxx. Num. 5.

Ἀρχαγέτα, scilicet Apollo Archagetes, Tab. vi. Num. 7.

Ἀρεός, Tab. xxvii. Num. 6.

Ἀρέτας, Tab. xxxij. Num. 9.

Arethusæ nymphæ, postea in fontem sui nominis conuersæ caput, vrbis Syracusanæ symbolum, Tab. i. Num. 2. 3. 4. 6. & alibi passim in pluribus Syracusanorum numismatibus.

Ἀριμειών, Tab. xxiiij. Num. 7. 8.

Ἀρίσκρατης, Tab. xxxij. Num. 7.

Ἀρπάνων, Tab. xxxiii. Num. 9. 10. Tab. xxxiiij. Num. i. 2.

Ἀρτεμῖς, Tab. xv. & xvj. pluribus nummis Artemidis siue Dianæ caput, In omnibus Neapolitanorum nummis, Tab. xv. & xvj.

Ἀτελλάνων, Tab. xx. Num. 5.

Ἀχερώνταν, Tab. xxv. Num. 5. 6.

Achyritanorum, Tab. xvij. Num. 7. 8.

B.

Bacchi caput cum corona hederacea, Tab. v. Num. 5.

Bigæ mulorum, quos primū ad certamina iunxisse Hieronem tradit Pausanias, Tab. ij. Num. i. 2. In Messanensium, Tab. vij. Num. i. 2. 3. In Gelsenium, Tab. xj. Num. 9.

Bigæ olympicæ, vel aliorum sacrorum certaminū, In Syracusanorum nummis, Tab. i. Num. 5. Tab. ij. Num. i. 2. 9. 10. In Messanensium, Tab. vij. Num. i. 2. In Selinontinorum,

Tab. viij. Num. 7. 8. 9. In Himerensium, & Gelsenium, Tabul. xj. Num. i. 2. 9. In Gelonis & Hieronis, Tab. xiiij. Num. i. 2. 6. 8. in Calenorum, Tab. xx. Num. 2. In Bruttiorum, Tabul. xxv. Nummus i. 2. argumento victoriarum bigis obtentarum in istiusmodi certaminibus.

Bos siue taurus cornupeta, in Syracusanorū, Tab. v. Num. 3. 4. In Posidonium, Tab. xxj. Num. 5. 6. 9. 10. in Thuriorum nummis omnibus, Tab. xxix. & xxx. Arpanorum, Tab. xxxiiij. Num. 2. Sybaritarum, Tab. xxxv. Num. i. Massiliensium, Tab. xxxvij. Num. 9.

Bouis caput, Tab. xxv. Num. 3.

Βρενδονίων, Tab. xxxiiij. Num. 7.

Βρεττιών, Tab. xxiiij. & xxv. pluribus nummis.

Buccina marina siue concha turbinata in manu Tarantis, Tab. xxxij. Num. 8. 10. Tab. xxxiiij. Num. i.

Buccina siue tuba, Tab. xxiiij. Num. 6. Tab. xxxv. Num. 3.

Bufo siue rana, in Cumanorum nummis, Tab. xvi. Num. 10.

C.

Caduceus Mercurij, Tab. xxiiij. Num. 6. 7. Tab. xxv. Num. 7. Tab. xxvi. Num. 9. Tab. xxxj. Num. 2.

Καλενίων, Tab. xix. passim. Tab. xx. Num. 2.

Caleno, Ibidem.

Cammarus siue locusta marina, Tab. i. Num. 6. Tab. xxxii. Num. 2.

Cancer marinus, In Syracusanorum nummis, Tab. ij. Num. 5. In Adraniorum, Tab. vj. Num. 5. 6. In Agrigentinorum nummis ferè omnibus, Tab. x. In Cumanorum, Tab. xvi. Num. 9. In Sinuessanorum, Tab. xvij. Num. 3. in Bruttiorum, Tab. xxv. Num. 3. in Tarentinorum, Tab. xxxii. Num. 4.

Canis siue lupo, in nummis Phintiae, Tab. ix. Num. i.

Capra, Tab. xxv. Num. 6.

Capri-

INDEX IN NUMISMATA.

- Capricornus in manu Tarantis, Tab. xxxij. Num. 6.
 Καριωνίων, Tab. xx. Num. 3. 4.
 Καρινίων, Tab. xxvij. Num. 3. 4.
 Καταναίων, Tab. vj. Num. 1. 2.
 Καυλωνιάταν, Tab. xxvij. Num. 9. 10.
 & Tab. xxvij. num. 1. 2.
 Caput humanū bifrons. sicut & Iani, sed imberbe. Attellanorum, Tab. xx. Num. 5.
 Castoris & Pollucis capita. Tab. xxvij. Num. 1.
 Cerberus canis infernalis triceps, quem Hercules ab infero traxit & confecit, Tab. xxxiiij. Num. 5.
 Cereris caput cum corona spicea. In Syracusanorum nummis, Tab. i. Num. 1. 5. Tab. ij. Num. 3. 10. Tab. v. Num. 3. 4. In num. Messanensium & Thermitanorum, tab. vij. num. 4. 9. 10. In nummis Panormitanorum, tab. viij. num. 1. Emporitanorum, tab. xij. num. 1. 5. 6. Hieronis, tab. xij. num. 8. Agathoclis, tab. xij. num. 5. 6. Metapontinorum, tab. xxx. num. 3. 4. 5. Arpanorum, tab. xxxij. num. 9. 10. argumento fertilitatis frugum: vel civitates illas Cererem coluisse: aut in tutela Cereris fuisse.
 Cereris velata caput. In Menaninorum nummis, Tab. xij. Num. 3.
 Cereris vel Proserpinæ caput cum teda vel face. Tab. xxvj. Num. 10.
 Ceruus, in Agyrinensium nummis. Tab. vij. Num. 8. Hyelitarum, Tab. xxij. Num. 1. 2. Cauloniatum, Tab. xxvij. num. 9. 10. & Tab. xxvij. Num. 1. 2.
 Chersydros serpens, qui potissimum circa fontes versabatur, expressus est. ut est quorundam opinio, Tab. ij. Num. 2.
 Κίμων, Tab. i. Num. 2.
 Clava Herculeæ, vitta siue tænia reuincta, Tab. xxxv. Num. 4.
 Cochlea in manu Tarantis, Tab. xxxij. Num. 7.
 Columba vel turtur, Metapontinorum, Tab. xxx. Num. 8.
 Concha striata vel imbricata siue pecten marinus. In Adraniorum, Tab. vj. Num. 6. Messaniorum. Tab. vij. Num. 3. Gelensum, Tab. xj. Num. 8. Tarentinorum, Tab. xxxij. Num. 1. 2. Pisauriensium, Tab. xxxiiij. N. 6.
 Κοριτιάταν, Tab. xxxv. Num. 2.
 κόρας, Tab. xij. Num. 7. Tab. xiiij. Num. 5. 6.
 Cornucopiæ, Tab. xxiiij. Num. 1. 4.
 In Hipponiatum, Tab. xxv. Num. 7. Tab. xxvij. Num. 1. Sybaritarum, & Valentia, Tab. xxxv. Num. 2. 5.
 Cornucopiæ geminum vitta siue tænia reuinctum, Tab. xxxv. Num. 5.
 Corona hederacea cum corymbis. Tab. v. Num. 8.
 Corona laurea, Tab. vij. Num. 3. Tab. vij. Num. 5. Tab. xxij. Num. 3. Tab. xxiiij. Num. 2. 3. 8. tab. xxvj. Num. 5. Tab. xxxv. Num. 9. Tab. xxxvj. Num. 1. 2. 3. 5. 6. 7.
 Corona myrtea Veneri dicata, Tab. vj. Num. 4. Tab. vij. Num. 5. Tab. xxxvij. Num. 5.
 Corona oleagina in caeside Palladis, Tab. iij. Num. 9. Tab. xx. Num. 7. 8. Tab. xxij. Num. 1. 6. tab. xxij. Num. 1. tab. xxix. Num. 8. 1.
 Corona populea Herculi dicata, Tab. xxiiij. Num. 5.
 Corona spicea Cereri dicata, Tab. ij. Num. 3. & alijs passim locis quibus Cereris caput expressum cernitur. vide Cereris caput.
 Κρόσων, Tab. xxxvi. Num. 7.
 Crater siue aliud vasis patuli & capacioris genus. Tab. xxvij. Num. 10.
 Κροτωνιάταν, Tab. xxvij. Num. 7. 9. Tab. xxix. Num. 3.
 Κροτώνης, Tab. xxix. Num. 4.
 Κρότονος, Tab. xxvij. Num. 8.
 Crotonis urbis figura & effigies, Tab. xxix. Num. 4.
 Cubitus siue Ancon Græcè, in Anconitanorum nummis, Tab. xxxiiij. Num. 1.
 Κυμαίων, Tab. xvj. Num. 9. 10. Tab. xvij. Num. 1. 2.
 Cupido cum Venere arcum tenens, In Tyndariensium nummis, Tab. vij. Num. 5.
 Cybeles siue Matris Deum caput, in Anziarum Num. Tab. xvij. Num. 9. Pandosiensium, Tab. xxij. Num. 10.
 D.
 Damaratæ Theronis filia caput, In Agrigentinarum nummis, Tab. x. Num. 8. ut est coniectu-

INDEX IN NUMISMATA.

coniectura, unde Damarateus nummus dictus est, vide historiam Gelonis.

Δαξς, Tab. xxxiiij. Num. 9. 10. Tab. xxxiiij. Num. 1. 2.

Delphini Diana atque Arethusa, ac aliorum numinum capita cingentes atque aliter expressi, In Syracusanorum nummis, Tab. 1. Num. 1. 2. 3. 4. 5. 6. Tab. ij. Num. 1. 2. 4. 5. 6. 8. 9. Tab. iij. Num. 5. 6. Tab. iiij. Num. 3. 4. 8. 10. Tab. v. Num. 2. 3. In Catanensium, Tab. vj. Num. 1. In Messanenorum & Thermitanorum, Tab. vij. Num. 2. 4. 9. 10. In Agrigentinarum, Tab. x. Num. 5. 6. In Emporitanorum, Tab. xij. Num. 1. 2. 6. In Hieronis, Tab. xiiij. Num. 7. In Neapolitanorum, Tab. xv. Num. 1. In Axuritanorum, Tab. xvij. Num. 7. 8. In Picentinorum, circa Palladis caput, Tab. xxj. Num. 1. In Hyetitarum, Tab. xxij. Num. 8. In Thuriorum, Tab. xxx. Num. 2. In Salentinorum, circa Palladis caput, & in Tarentinorum, Tab. xxxj. Num. 5. 7. 8. 9. 10. & in omnibus Tarentinorum nummis. In Hydruntinorum & Brundisiorum, Tab. xxxiiij. Num. 5. 7. 8. In Pisauriensium, Tab. xxxiiij. Num. 6.

Argumento forsan ciuitates illas maritimas esse, & frequentes circa ipsa rum litora delphinos, vel Neptunum coluisse cui Delphinus sacer est.

Diademate reuincta Gelonis, Hieronis, Dionysij, Agathoclis & Hieronymi regis capita, Tab. xj. Num. 6. Tab. xiiij. Num. 1. 2. 3. 5. 6. 9. Tab. xiiij. Num. 3. 7.

Diana caput cum pharetra, Tab. xiiij. Num. 4.

Diana siue Artemidis caput, In omnibus Neapolitanorum nummis, Tab. xv. & xvj.

Diana Σεραῖσα, siue Seruatricis. Tab. xiiij. Num. 4. Tab. v. Num. 1.

Diana arcum tendens cum cane venatico, Tab. v. N. 2.

Diana cornu manu tenens cum cane venatico & ceruo, à victoria coronata, Tab. vij. Num. 7. 8.

Diana pectore tenus cum pharetra & arcu ad humeros, in Cumanorum nummis, Tab. xvi. Num. 10. In Massiliensium, Tab.

xxxvij. Num. 1. 2. 3. 4. 6.

Diana pharetra & arcus, In Syracusanorum, Tab. v. Num. 2. Agathoclis, Tab. xiiij. Num. 4. Neapolitanorum. Tab. xv. Num. 6.

Didami herbae ramusculus vti videtur ante ceruum, quae herba & Artemidium dicitur ab Artemide hoc est Diana, frequens in Ida Cretae monte & per totam Cretam, ferunt ceruos, capras & similes feras sagittis etiam venenatis confixas hanc herbam quærere, inuenta quae & commansa herba sagittas sine noxa excidere, Tab. xxviiij. Num. 1. 2.

Dionysij tyranni caput, Tab. xiiij. Num. 9.

Διονυσίᾱ βασιλέως, Tab. xiiij. Num. 9. 10.

Διὸς ἑλλανίης, Tab. iij. Num. 1. 2.

Δρεωανῶν, Tab. viij. Num. 3.

E.

Elephas, Tab. xv. Num. 4.

Εμφορίτων, Tab. xij. Num. 1. 2.

Εωνηετα, Tab. ij. Num. 10.

Εωὶ Σωαῖξε, Tab. vij. Num. 8.

Eques defultor palmam dextra ferens binos trahens equos, qui defultorij (& celetes Graecè) dicebantur, quorum alteri infidebat, quo cursu defatigato mira agilitate in alterum desiliebat, & postea rursus illo defesso in priorem transulabat atque ita alternatim de vno in alterum, Argumento victoriae Celeste in Olympicis aut alijs sacris certaminibus obtenta. In Suesanorum nummis, Tab. xviiij. Num. 8.

Eques equo singulari decurrens, In Gelenfium nummis, Tab. xj. Num. 3. 4. Hieronis, Tab. xiiij. Num. 5. Tarentinorum, Tab. xxxj. Num. 7. 8. 9. 10. & Tab. xxxij. Num. 2. 4. & alijs ferè omnibus. Argumento forsan victoriae in Olympicis vel alijs sacris certaminibus equo singulari obtenta.

Equus, In Syracusanorum nummis, Tab. iij. Num. 4. 5. 6. Tab. xij. Num. 5. 6. 7. In Dionysij, Tab. xiiij. Num. 1. 2. Romanorum, Tab. xviiij. Num. 1. 2. 6. Nucerinorum & Posidoniatum, T. xxj. N. 3. 4. 8. Acherontinorum, Tab.

INDEX IN NUMISMATA.

Tab. xxv. Num. 5. Mamertinorum, Tab. xxvij. Num. 8. In Tarentinorum omnibus ferè nummis, Tab. xxxj. & sequenti Arpanorum, Tab. xxxij. Num. 9. 10. Tab. xxxiiij. N. 2.

Ergoteles in bigis, Tab. xj. Num. 1. 2.

Εὐκλίδης, Tab. xxxij. Num. 6.

Εὐμερος, Tab. i. Num. 4.

F.

Φαλίων, Tab. xxxvj. Num. i.

Figura eques, hasta armata peditè sub equo prostratū confodiens, Tab. xxv. Num. 5.

Fistula Panos septem cannis disparibus cōpacta, Tab. xxxiiij. Num. 7. 8.

Frumenti grana, fertilitatis argumento, In Leoninorum nummis, Tab. v. Num. 5. 6. 7. 8.

Gelsenū, Tab. xi. Num. 8. Tab. xiiij. Num. i.

Cumanorū, Tab. xvj. Num. 9. & Tab. xvij. N.

1. 2. Tiansensium, Tab. xix. Num. 2. Posidoni-

atum, Tab. xxj. Num. 10. Metapontinorum,

Tab. xxxj. Num. 3. 4.

Fulmen, In Syracusanorum, Tab. ij. Num. 10.

Tab. iij. Num. 3. Messanensium & Agyrinen-

sium, Tab. vij. Num. 3. 7. In Agathoclis

& Hieronymi, Tab. xiiij. Num. 4. 7. In Min-

turnensū et Axuritanorum, Tab. xvij. Num.

5. 7. 8. In Bruttiorum, Tab. xxiiij. Num. 5.

In Locrensiū, Tab. xxvj. Num. 9. In Crotoni-

atarum, Tab. xxix. Num. 4. In Valentie &

Faliscorum, Tab. xxxv. Num. 3. 9. 10. Tab.

xxxvj. Num. 3. 4.

G.

Galearū diuersæ formæ & ornamēta, Tab.

i. Num. 1. 2. Tab. iij. pluribus in nummis præ-

cipue. Num. 5. 7. 9. Tab. v. Num. 1. 2. Tab. ix.

omnibus Heracleensium nummis præcipue, N.

3. 7. 8. & Tab. x. Num. 1. 2. Tab. xij. Num. 7.

Tab. xiiij. Num. 10. Tab. xiiij. Num. 2. Tab.

xviiij. Num. 1. 2. 3. 4. Tab. xix. Num. 2. 10.

Tab. xx. Num. 1. 2. 7. 8. 9. 10. Tab. xxj. Num.

i. Tab. xxij. omnibus Hyelitarum nummis

præcipue, Num. 1. 2. 4. 7. 9. 10. Tab. xxiiij.

Num. 1. 10. Tab. xxiiij. Num. 6. 8. 10. Tab.

xxix. Num. 5. 6. 7. 8. 9. 10. Tab. xxx. Num. 1.

2. 7. 8. 9. 10. Tab. xxxj. Num. 1. 4. 5. 7. 9. Tab.

xxxiiij. Num. 9. Tab. xxxv. Num. 1. 2. 6. Tab.

xxxvj. Num. 10. Tab. xxxvij. Num. 8.

Gallus gallinaceus qui AEsculapio sacer

erat, & eidem sacrificabatur, In nummis

Selinontinorum ad aram AEsculapij, Tab.

viiij. Num. 7. 8. 9. 10. Tiansensium & Caleno-

rum, Tab. xix. Num. 2. 9. 10.

Γέλας, Tab. xj. Num. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

Gelonis regis caput, Tab. xiiij. Num. 1. 2. 3.

Γέλωνος Συρακοσίων, Tab. xiiij. Num. 1. 2. 3.

Gryphus, In Lilybetanorum nummis, Tab. viij.

Num. 5. In Hyelitarū nummis in casside Pal-

ladis, Tab. xxij. Num. 3. 5. 10. Bruttiorum in

galea Martis, Tab. xxiiij. Num. 8. 10.

Gryphus marinus posteriore parte in cau-

dam tortuosam definens, In Hyelitarum

nummis in casside Palladis, Tab. ix. Num. 4.

Romanorum, Tab. xviiij. Num. 4. item, Tab.

xix. Num. 2. in galea Martis, Tab. xx. N. 9.

in casside Palladis.

H.

Hederacea corona Bacchus coronatus.

Tab. v. Num. 5.

Hederacea corona cum corymbis, Tab. v.

Num. 8.

Ηρακλειδών, Tab. xxx. Num. 8.

Ηρακλήτων, Tab. ix. pluribus. num. Tab. x.

Num. 1. 2.

Hercules infans sedens angues duos mani-

bis stringens & elidens, In Crotoniatarū

nummis, Tab. xxix. Num. 3.

Hercules imberbis, In Syracusanorum, Tab.

iiij. Num. 1. Messanensium, Tab. vj. Num. 9.

10. Romanorum, Tab. xviiij. Num. 5.

Hercules cum exuijs leonis in capite cla-

uæ innitēs dextra capiti imposita: quod

quidem Herculis Philoginij simulachrū

existimant, Tab. ix. Num. 6.

Hercules exuijs leonis substratis insidēs,

sympultum oris angustū vasculū ē quo li-

quor stillat dextra tenens, In Crotoniata-

rum nummis, Tab. xxviiij. Num. 7. 8. 9. 10.

Hercules leonem cauda apprehensum cla-

ua conficiens, In Heracleensium nummis,

Tab. ix. Num. 10.

Hercules leonem elidens & suffocans, In

Syracusanorum nummis, Tab. iiij. Num. 3.

Heracleensium, Tab. ix. Num. 7. 8. 9. Tab. x.

Vv ij Num.

INDEX IN NUMISMATA.

Num. 1. 2. *Suesanorum*, Tab. xvij. Num. 7.
Hercules genu nixus leonem elidens, *In Syracusanorum*, tab. iij. Num. 3. *Heracleensium*, Tab. ix. Num. 7. 8.
Hercules Toxites siue sagittarius, exuuijs leonis armatus, *In Segestanorum* Tab. xij. Num. 9.
Hercules cum claua in dextra, arcu & exuuijs leonis in sinistra, *In Heracleensium nummis*, Tab. ix. Num. 3. 4. 5.
Hercules taurum cornu apprehensum claua conficiens, *In Selinontinorum nummis*, Tab. viij. Num. 10.
Hercules in fonte siue Thermis Himerensibus sese abluens, Tab. xi. Num. 1. 2.
Hercules AEsculapio sacrificans ramusculum oleaginum aut myrteum sinistra tenens, dextra patellam libatoriam, *In Selinontinorum nummis*, Tab. viij. Num. 7. 8. 9. 10.
Herculis caput, *In Antiatum nummis*, Tab. xvij. Num. 10. *Romanorum*, Tab. xvij. Num. 5. *Pisauriensium*, tab. xxxiiij. Num. 5.
Herculis caput cum exuuijs leonis in capite, Tab. iij. Num. 1. 2. *Messaniorum*, Tab. vj. Num. 9. *Bruttiorum*, Tab. xxiiij. Num. 7. *Brundisiorum*, Tab. xxxiiij. Num. 7. *Valentiae*, Tab. xxxv. Num. 4.
Herculis caput populnea corona redimitum, Tab. xxxiiij. Num. 5.
Herculis claua & arcus, Tab. iij. Num. 3. 5. *In Messanensium*, Tab. vj. Num. 9. 10. *In Heracleensium*, Tab. ix. Num. 9. tab. x. Num. 1. 2. & alijs plerisque *Heracleensium nummis*. *In Segestanorum*, Tab. xij. Num. 9. *In Antiatum*, Tab. xvij. Num. 10. *In Suesanorum*, Tab. xvij. Num. 5. 7. *In Crotoniatarum*, Tab. xxviiij. Num. 7. 8. 10. *In Tarentinorum*, Tab. xxxiiij. Num. 4. *Brundisiorum*, Tab. xxxiiij. Num. 8. *In Valentiae*, Tab. xxxv. Num. 4.
Herculis arma, claua, arcus & pharetra, Tab. xxviiij. Num. 7. 8. 9. 10.
Herma quadratus cum capite humano, tab. xxxij. Num. 7.
Hesperus inter sinuosa Lunae crescentis cornua Tab. xxxiiij. Num. 10.
Hexagonum siue figura sexangula ex duobus

obus trigonis aequilateribus in se implicitis, Tab. xvij. Num. 10.
Hieronis regis caput, Tab. xj. Num. 6. Tab. xiiij. Num. 5. 6.
Hieronimi regis caput, Tab. xiiij. Num. 7.
Hellas Fluius Siciliae, Tab. viij. Num. 10.

I.

Ιερωνος, Tab. xiiij. Num. 5. 6.
Ιερωνος βασιλεως, Tab. xiiij. Num. 7.
Iouis caput, *In Agyrinensium nummis*, Tab. vij. Num. 7. 8. *Minturnensium*, Tab. xvij. N. 5. *Calenorum*, Tab. xix. Num. 7. *Bruttiorum*, Tab. xxij. Num. 1. 2. 5. *Acherontinorum*, Tab. xxv. Num. 5. *Locrensiū*, & *Mamertinorum*, Tab. xxvi. Num. 7. 8. & Tab. xxvii. Num. 2. 3. 4. *Arpanorum*, Tab. xxxiiij. Num. 1. *Hippoiatum*, & *Faliscorum*, Tab. xxxv. Num. 3. 7. 8. *Antipolitaniarum*, Tab. xxxvi. Num. 9. *Masilienſium*, Tab. xxxvij. Num. 7.
Ιμπερατορος, Tab. xj. Num. 1. 2.
Iouis Eletheri siue Liberatoris caput, Tab. iij. Num. 3. 4.
Iouis Hammonis caput, Tab. vj. Num. 3. 4.
Iouis Hellanij siue Graecanici imberbis caput, Tab. iij. Num. 1. 2.
Ιωαννης, Tab. xxv. Num. 7.
Iunonis Laciniae caput, *in Crotoniatarum nummis*, Tab. xxviii. Num. 7. 8. 10.
Iunonis Gameliae quae & Argiua cognominabatur caput, *in Faliscorum nummis*, Tab. xxxvi. Num. 1. 2. 3. 4. 5.
Iunonis Velatae caput siue Reginae cum scetro, Tab. xxxiiij. Num. 3.
Iupiter Axur siue Axuritanus imberbis, Tab. xvij. Num. 7. 8.
Iupiter fulmen vibrans, *in Bruttiorum nummis*, tab. xxiiij. Num. 4. *in Cauloniatarum* & *Carciniorum nummis* sed aliquando imberbis, alias barbatus, Tab. xxvii. Num. 9. 10. & Tab. xxviiij. Num. 1. 2. 3. 4.
Iupiter in quadrigis & in bigis, Tab. xvii. N. 7. Tab. xxv. Num. 2.
Iupiter sedens aquilam dextra, hastam sinistra tenens, *In Agrigentinarum nummis*, Tab. x. Num. 8. *Reginorum*, Tab. xxv. Num. 9. *Locrensiū*, Tab. xxvij. Num. 1.
Iupiter

INDEX IN NUMISMATA.

Iupiter stans sinistra hastam tenens, dextro pede capitellumna premens, *Tab. xxiiij. Num. 3.*

L.

Lacerta, in Leontinorum nummis, *Tab. v. Num. 10. Tarentinorum, tab. xxxij. num. 10.*

Laurea corona, *Tab. vj. Num. 3. Tab. vij. Num. 5. Tab. xxij. Num. 3. Tab. xxiiij. Num. 2. 3. 8. Tab. xxvj. Num. 5. Tab. xxxv. Num. 9. Tab. xxxvj. N. 1. 2. 3. 5. 6. 7.*

Laurea coronati Gelo & Hiero reges Syracusanorum, *Tab. xvij. Num. 2. 6.*

Laurea coronati Iupiter, Neptunus, Mars, Apollo siue Sol atque alij Dij, *Tab. iij. N. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 8. 9. 10. Tab. v. Num. 6. Tab. vj. Num. 1. 2. 3. 4. Tab. vij. Num. 7. 8. Tab. viij. Num. 6. Tab. xvj. Num. 5. 6. 7. 8. Tab. xvij. Num. 5. 7. 8. Tab. xvij. N. 6. 8. 9. 10. Tab. xix. Num. 3. 4. 5. 6. 7. 8. Tab. xxiiij. N. 1. 2. 5. Tab. xxvij. Num. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. atque alijs pluribus locis.*

Lauri ramusculus, *Tab. xxvj. Num. 10. Tab. xxvij. Num. 1. 2. quamquam quidam opinentur illos esse Dictami herbae ramusculos. Vide in Dictamus, Tab. xix. Num. 1.*

Leo, in Leontinorum nummis *Tab. v. Num. 9. 10. Messanenſium, Tab. vj. N. 9. 10. in Heracleensium Nummis quæ Hercules elidit & cõſecit Tab. ix. Num. 7. 8. 9. 10. & Tab. x. N. 1. 2. Romanorũ & Sueſanorum, Tab. xvij. Num. 4. 7. In Hyelitarũ nummis ferè omnibus, tab. xxij. xxiiij. Reginorũ, tab. xvj. Num. 2. Massiliensium, Tab. xxxvij. Num. 1. 2. 3. 4. 5. 6.*

Leo ceruum conficiens, in Hyelitarum nummis, *Tab. xxij. Num. 1. 2.*

Leonis rictus siue fauces, in Leontinorum nummis, *Tab. v. Num. 5. 6. 7. 8. Reginorum, Tab. xxvj. Num. 3. 4.*

Λεοντίων, *Tab. v. Num. 5. 6. 7. 8. 9. 10.*

Lepus, in Adraniorum nummis ab aquila disceptus, *Tab. vj. Num. 5. 6. In Messaniorum, Tab. vij. Num. 1. 2. 3. In Agrigentinarum ab aquila disceptus, Tab. x. Num. 5. 6. 10. Similiter & in Zephyriorum & Locrenſium, Tab. xxvj. Num. 5. 7. 8. 9. & in Faliscorum, Tab. xxxv. Num. 9. 10.*

Λιλυβαίων, *Tab. viij. Num. 5. 6.*

Locusta siue cammara marina, *Tab. i. N. 6.*

Tab. xxxij. Num. 2.

Locusta cicata, Musca aut familia insecta, in Messanenſium nummis, *Tab. vij. Num. 2. Neapolitanorum, Tab. xvj. Num. 3. Bruttiorum, tab. xxiiij. N. 3. Metapontinorum, Tab. xxx. Num. 4. 9. 10.*

Λόκων, *Tab. xxvj. Num. 7. 8. 9. 10. tab. xxvij. Num. 1. 2.*

Luna in Arpanorum nummis, *Tab. xxxiiij. Num. 10. Massiliensium. Tab. xxxvij. Num. 6. 8.*

Luna cum stella, *Tab. xxxiiij. Num. 10. & tab. xxxvij. Num. 6.*

Luna gibbosa singulis cornibus stellas singulas hesperum & luciferum concavo sinu terræ globum excipit. in Tianensium nummis, *Tab. xix. Num. 1. vide historiam.*

Luna siue Dianæ caput, *Tab. xxiiij. Num. 4. Λύκωνος, Tab. xxxij. Num. 5.*

Lupa cum Geminis Romulo & Remo, in Romanorum nummis, *Tab. xvij. Num. 5. Bruttiorum, Tab. xxiiij. Num. 7.*

Lupus siue canis cum Gelonis capite, ob coniecturas in historia expositas, *tab. ix. N. 1.*

Lycastæ, aut Veneris Erycinæ caput cum ara Veneris Aneiadis, *Tab. viij. Num. 3. 4.*

Lyra siue Testudo Apollinis, in Syracusanorum, *Tab. iij. Num. 10. Tauromenitanorum, Tab. vi. Num. 7. 8. Lilybetanorum, tab. viii. Num. 6. Calenorum, Tab. xix. Num. 3. 6. Bruttiorum, tab. xxiii. Num. 2. 8. Reginorum, Tab. xxvi. N. 1. Mamertinorũ, Tab. xxvij. Num. 5. Brundisiorum, tab. xxxiii. Num. 7.*

M.

Malum Punicum, *Tab. xiii. Num. 10. Tab. xxi Num. 10.*

Μαμερτίων, *Tab. xxvij. Num. 3. 4. 5. 6.*

Martis caput galeatum, *Tab. xiii. Num. 2. In Tianensium nummis, Tab. xix. Num. 2.*

Pandosianorum, *Tab. xxiii. Num. 10. Bruttiorum, Tab. xxiii. Num. 8. 10. Metapontinorum, Tab. xxx. Num. 9. 10.*

Martis galea comis ex pilis caudæ equinæ insignis, ornata gryphis, laureis, Nereidibus siue Tritonibus & equis marinis, *Tab. xiii. Num. 2. Tab. xix. Num. 2. Tab. xxiii. Num. 10. T. xxiii. Num. 8. 10. Tab. xxx. Num. 9. 10.*

V viij

Martis

INDEX IN NUMISMATA.

Martis imberbis caput, *In Mamertinorum nummis*, Tab. xxvij. Num. 6.
 Mars imberbis & nudus, spolijs insidens capite in sinistram reclinato, *In Mamertinorum nummis*, Tab. xxvij. Num. 5.
 Mars imberbis & nudus stans hastam purā sinistra, parazonium dextra tenens, *In Mamertinorum nummis*, Tab. xxvii. Num. 7.
 Mars imberbis & nudus stans hastam purā sinistra, equum dextra tenens, *In Mamertinorum nummis*, Tab. xxvii. Num. 8.
 Mars imberbis cum hasta & clypeo sedens, *In Picentinorum nummis*, Tab. xxi. Num. 9. 10. Tab. xxi. Num. 1. *Mamertinorum*, Tab. xxvii. Num. 5.
 Mars propugnator clypeum, in alijs hastā protēdens, *In Messanenſium nummis*, Tab. vii. Num. 4. *Bruttiorum*, Tab. xxiii. Num. 5. *Mamertinorum*, Tab. xxvii. Num. 1. 4. 7.
 Μασσαλήτων, Tab. xxxvi. Num. 10. Tab. xxxvii. pluribus nummis.
 Medusæ caput, Tab. iiii. Num. 6. *Panormitanorum*, Tab. viii. Num. 1. 2.
 Mercurij caput petasatum & alatum, *In Suesanorum nummis*, Tab. xviii. Num. 7. *Capuanorum*, Tab. xx. Num. 3. *Scyllatienſium*, Tab. xxviii. Num. 5. *Metapontinorum*, Tab. xxxi. Num. 3.
 Μεσσηνίων, Tab. vj. Num. 9. 10. Tab. vij. Num. 1. 2. 3. 4.
 Μεταποντινών, Tab. xxx. pluribus nummis, Tab. xxx. Num. 1. 2. 3. 4.
 Μινυαίων, Tab. xii. Num. 3.
 Minerva Herculi balneati sacris operatur, Tab. xi. Num. 1. 2.
 Minotaurus facie humana virili barbata, cætera taurus, *In Gelenſium nummis omnibus* Tab. xi. *Neapolitanorum & Puteolanorū*, nummis omnibus, Tab. xv. & xvi. *Suesanorū*, Tab. xviii. Num. 9. 10. *Calenorum*, Tab. xix. Num. 5. 6. 7. 8. *Capuanorum*, *Atellanorum & Nolanorum*, Tab. xx. Num. 4. 5. 7. 8.
 Minturnensium, Tab. xvii. Num. 5.
 Mulorum biga, quos primum ad certamina iunxisse Hieronem tradit Pausanias, Tab. ij. Num. 1. *In Messanenſium*, Tab. vij. Num. 1. 2. 3. *In Gelenſium*, Tab. xj. Num. 9.

Musca, locusta, siue cicada, *In Messanenſium nummis*, Tab. vii. Num. 2. *Neapolitanorum*, Tab. xvi. Num. 3. *Bruttiorum*, Tab. xxiii. N. 3. *Metapontinorum*, Tab. xxx. Num. 4. 9. 10.
 Myrtea corona, Tab. vi. Num. 4. Tab. vii. Num. 5.
 Myrtea corona Veneri dicata, Tab. xxxvij. Num. 5.
 Mytilus siue concha aut chama, *In Syracusanorum nummis*, Tab. ij. Num. 6. Tab. v. N. 3. *In Cumanorū*, Tab. xvi. Num. 9. Tab. xvij. Num. 1. 2.

N.

Νεοπολίτων, Tab. xv. Num. 2. 3. 5. 6. & xvj. Num. 1. 5.
 Νεοπολίτης, Tab. xv. & xvj. pluribus nummis.
 Neptuni caput, *In Syracusanorū nummis*, Tab. iij. Num. 8. *Dionysij*, Tab. xiiij. Num. 7. *Sinu-efsanorum*, Tab. xvij. Num. 4. *Salentinorum*, Tab. xxxj. Num. 6. *Hydruntinorum & Brundisiorum*, Tab. xxxiiij. Num. 5. 8. *Antipolitanorum*, Tab. xxxvj. Num. 10. argumento maritimas esse civitates, aut Neptunum coluisse.
 Neptunus in Trigis, Tab. xvij. Num. 4.
 Neptunus tridentem vibrans, *In Syracusanorum nummis*, Tab. iij. Num. 7. *In Posidoni-atum*, Tab. xxj. Num. 5. 6. 7. 9. 10. *In Salentinorum*, Tab. xxxj. Num. 6.
 Nereides siue Tritones monstra marina superiore parte homines, inferiore siue posteriore pisces & in tortuosas caudas spiras desinentia, *In Syracusanorum nummis*, Tab. iij. Num. 7. *In caſſide Palladis*, itidem in *Heracleenſium*, Tab. ix. Num. 3. 5. 10. & Tab. x. Num. 1. 2. similiter in *Thuriorum*, Tab. xxix. Num. 5. 6. & *Metapontinorū*, T. xxx. Num. 9.
 Νίξας, Tab. xxv. Num. 5.
 Νίξων, Tab. xxiiij. Num. 4.
 Νεμερίων, Tab. xxj. Num. 3. 4.
 Nymphae Maricæ caput, ut est coniectura, vide hiſtoriam de Minturnis, cuius paludes circa Terinam desinebant, in *Terinenſium nummis*, Tab. xxiiij. Num. 5. 6.
 Νωδαίων, Tab. xx. Num. 7. 8.

INDEX IN NUMISMATA.

O.

Olea ramus cui noctua insistit, Tab. xxij. Num. 2.
Oleagina corona in caeside Palladis, Tab. iij. Num. 9. Tab. xx. Num. 7. 8. Tab. xxij. Num. 1. 6. Tab. xxiii. Num. 1. Tab. xxix. Num. 8. 10.

Omphale Lydorum reginae & Herculis cubinae caput, In Crotonitarum nummis, Tab. xxviii. Num. 9. ut est coniectura, quia idem in Chaonitarum numismate adparet apud quos opidum Omphalum erat.

P.

Pagurus sapientiae symbolum, Tab. xxv. N. 3.
Palladis caput, In Syracusanorum nummis, Tab. iij. Num. 5. 6. 7. 8. 9. 10. Tab. v. Num. 1. 2. Panormitanorum, Tab. viij. Num. 2. Heracleensium omnibus nummis, Tab. ix. & x. Tab. xij. Num. 7. Dionysij, tab. xij. Num. 10. Romanorum, Tab. xviii. Num. 1. 2. 3. 4. Tab. xix. Num. 10. Calenorum, Nolanorum, & Picentinarum, Tab. xx. Num. 1. 2. 7. 8. 9. 10 & Tab. xxj. Num. 1. Hyelitarum omnibus fere nummis, tab. xxij. & xxij. Bruttiorum, T. xxiii. Num. 6. Thuriorum, Tab. xxix. Num. 5. 6. 7. 8. 9. 10. Tab. xxx. Num. 1. 2. Metapontinorum & Salentinorum Tab. xxxj. Num. 1. 5. Sybaritanorum & Valentiae, Tab. xxxv. N. 1. 2. 6. Massiliensium, Tab. xxxvj. Num. 10. Tab. xxxvij. Num. 8.

Palladis caput exuius cancri marini armatum, Tab. xxv. Num. 3.

Palladis agis cum capite Medusae, Tab. iij. Num. 6.

Palladis galea comis ex pilis equinis insignita, ornata Nereidibus siue Tritonibus equis marinis, Griphis, Sphingibus, Pegasus, Noctuis, Delphinis, Oleaginis coronis, Bigis varia ac diuersa forma, In Syracusanorum nummis, Tab. iij. Num. 5. 6. 7. 8. 9. 10. Tab. v. Num. 1. 2. Panormitanorum, Tab. viij. Num. 2. Heracleensium omnibus nummis eleganter admodum, Tab. xij. Num. 7. Dionysij, Tab. xij. Num. 10. Romanorum, Tab. xviii. Num. 1. 2. 3. 4. Calenorum, Tab. xix. Num. 10. Nolanorum & Picentinarum, Tab. xx. Num. 2. 3. 7. 8. 9. 10. & Tab. xxj. Num. 1. Hyelitarum nummis omnibus eleganter

risime, Tab. xxij. & xxij. Bruttiorum, Tab. xxiii. Num. 6. Thuriorum omnibus nummis, Tab. xxix. & xxx. Metapontinorum ac Salentinorum, Tab. xxxi. Num. 1. 5. Sybaritarum ac Hipponiatum, Tab. xxxv. Num. 1. 2. 6. Massiliensium, Tab. xxxvj. Num. 10. & Tab. xxxvij. Num. 8.

Pallas clypeum praetendens & hastam vibrans, Tab. iij. Num. 1. eadem Pallas alio gestu cum hasta & clypeo, Bruttiorum, Tab. xxiii. Num. 7. 8.

Palma arbor cum litteris Punicis, Tab. xij. Num. 6. In Dionysij nummis, Tab. xiiij. Num. 1.

Pandorae turritae caput, Tab. xxij. Num. 10.

Πανδωρέων, Tab. xxij. Num. 9. 10.

Πανορμίται, Tab. viij. Num. 1. 2.

Papaueris fructus, Tab. xij. Num. 8.

Pegasus equus alatus, In Syracusanorum nummis, Tab. iij. Num. 4. 7. 8. In Emporitanorum Tab. xij. Num. 1. 2. In Calenorum, Tab. xx. Num. 1. Hyelitarum in caeside Palladis, Tab. xxij. Num. 2. Bruttiorum in caeside Palladis, Tab. xxiii. Num. 6. Thuriorum in caeside Palladis, Tab. xxx. Num. 1. In Salentinorum super caeside Palladis, Tab. xxxj. Num. 5.

Pentagonum siue salutis signum quinquangulum, Tab. xvj. Num. 6. Tab. xxj. Num. 4. Tab. xxij. Num. 5. tab. xxvij. Num. 4. T. xxxvij. Num. 1.

Phalanthi Laconis (vti videtur) statuae equestris vario gestu atque habitu: qui Parthenijs e Sparta in Italiam adductis Tarentum occupauit, expulsis incolis, idemque auxit & prisco nomine Tarentum appellauit: numeraturque Phalanthus octauus ab Hercule, hinc forsan claua plerisque; in nummis ipsi tribuitur, Tab. xxxj. & xxxij. omnibus in nummis.

Phalanthi statua equestris cum laurea in dextra Tab. xxxij. Num. 5. 6. 8. 9. 10.

Phalanthi statua equestris cum lauri ramulo in dextra, cui victoria superuolitas lauream capiti imponit, Tab. xxxij. N. 7.

Phalanthus eques cum spiculo decurrens cui victoria superuolitans lauream capiti imponit, Tab. xxxij. Num. 4.

Phalanthus cum claua in sinistra, & alius cum spiculo equites decurrentes, Tab. xxxij. Num. 1.

Phalan.

INDEX IN NUMISMATA.

Phaláthus eques cum spiculis vel claua & clypeo decurrens Tab. xxxj. Num. 7. 8. 9. Tab. xxxij. 1. 2. 4.

Phalanthus eques cum clypeo & spiculo virum nudum & prostratum equo proculcans, Tab. xxxj. Num. 10.

Phalanthus stans sinistra hastam & clypeū dextra equum tenēs, Tab. xxxij. Num. 3.

Phaetra & arcus Dianæ, In Syracusanorum, Tab. v. Num. 2. Agathoclis, Tab. xiiij. Num. 4.

Neapolitanorum, Tab. xv. Num. 6. Cumanorum, Tab. xvj. Num. 10. Massiliensium, Tab. xxxvij. Num. 1. 2. 3. 4. 6.

Φιλίστωνος, Tab. xxij. Num. 9.

Φίλων, Tab. ix. Num. 6.

Φιντίας Βασιλέως, Tab. ix. Num. 1.

Πικεντίωνος, Tab. xx. Num. 9. 10.

Pinea siue picea nux, Tab. ij. Num. 6.

In Mamertinorum, Tab. xxvij. Num. 6.

Pisces, In Syracusanorum nummis, Tab. ij. Num. 5. In Catanensium, Tab. vj. Num. 2. In Agrigentinarum, Tab. x. Num. 5. 6. 9. In Syracusanorum, Tab. xvij. Num. 3. In Thuriorum, Tab. xxix. Num. 5. 6. 10. In Massiliensium, Tab. xxxvij. Num. 9.

Polypus piscis, In Syracusanorum nummis, Tab. ij. Num. 7. 8. In Tarentinorum, Tab. xxxij. Num. 1. 2.

Ποσειδονέων, Tab. xxj. Num. passim.

Prora aut rostrum navis, In Syracusanorum nummis, Tab. ij. Num. 7. In Axuritanorū & Antiatum, Tab. xvij. Num. 8. 9. In Scyllatiensium, Tab. xxvij. Num. 5. In Antipolitanorum, Tab. xxxvj. Num. 7. Massiliensium, Tab. xxxvij. Num. 9.

Punicum malum, Tab. xiiij. Num. 10. Tab. xxj. Num. 10.

Πυτεολίτης, Tab. xvi. Num. 8.

Πυτεολίτων, Tab. xvj. Num. 7.

Q.

Quadrigæ Olympicæ vel aliorum sacrorū certaminū, In Syracusanorū nummis, Tab. i. Num. 1. 2. 3. 4. 6. In Catanensium, Tab. vj. Num. 1. 2. In Thermitanorum, Tab. vij. Num. 9. 10. Axuritanorum, Tab. xvij. Num. 7. argumento victoriarū quadrigis obtenturum in istiusmodi certaminibus per aliquem e ciuibz illarum ciuitatum.

R.

Rana siue Bufo, In Cumanorum nummis, Tab. xvj. Num. 10.

Rhombi siue clypei Rhomboides, In Drepanensium nummis, Tab. viij. Num. 3. 4.

Roma sedens cui altera figura stolata lauream capiti imponit, In Locrensiū nummis, Tab. xxvij. Num. 2.

Ρώμα, Tab. xxvij. Num. 2.

Romanorum, Tab. xvij. Num. 1. 2. 3. 4. 5. 6.

Rosæ ramusculus, In Posidoniatum nummis, Tab. xxj. Num. 9.

Rostrum navis, vide Prora navis.

S.

Σαλαντίων, Tab. xxxj. Num. 5. 6.

Sceptrum, Tab. xxij. Num. 4. Tab. xxiiij. Num. 3. & 4. in manu Iouis.

Σκυλλατίων, Tab. xxvij. Num. 5.

Σεγεαίων, Tab. xij. Num. 9.

Selini herbæ folium in Selinontinorū nummis, à quo Selinus vrbs dicta, Tab. viij. Num. 7. 8. 9. 10.

Σελινωντίων, Tab. viij. Num. 7. 8. 9. 10.

Sibyllæ Cumanæ caput, Tab. xvij. Num. 1. 2.

Simpulum oris angustū & arctioris vasculū siue vasculum sacrificijs aptum, quo vinum aut alius liquor minutim & guttatim fūdebatur, Tab. xv. Num. 3. 9. T. xxii. Num. 3. Tab. xxviii. Num. 7. 8. 9. 10. Tab. xxx. Num. 3. Tab. xxxiii. Num. 9.

Σινυετοανών, Tab. xvij. Num. 3. 4.

Solis caput aduersum coma sparsa & laurea coronatum, In Catanensium nummis, Tab. vj. Num. 1. 2. Pandosianorum, Tab. xxij. Num. 9. In Nucerinorum, Tab. xxj. Num. 3.

Solis caput radiatum, In Tianensium nummis, Tab. xix. Num. 1.

Σοπαδός, Tab. vij. Num. 7. 8.

Σοσδενής, Tab. xxxij. Num. 10.

Sphinx monstrum alatum superiore parte virgo, inferiore leo, In castide Palladis, Tab. ix. Num. 7. In Neapolitanorū, Tab. xvi. Num. 4. Hyelitarum, Tab. xxii. Num. 4. 7.

Spica vnica, siue plures, In Syracusanorū nummis, Tab. i. Num. 3. Tab. ij. Num. 10. Tab. iij. Num. 5. 6. Panormitanorum, Tab. viij. Num.

INDEX IN NUMISMATA.

- Num. 2. In Dionysij, Tab. xiiij. Num. 2. Calenorum, Tab. xix. Num. 8. Capuanorum, Tab. xx. Num. 3. In Hyelitarum, Tab. xxiiij. Num. 1. in Bruttiorum, Tab. xxiiii. Num. 1. in Metapontinorum nummis ferè omnibus, Tab. xxx. & xxxj. Arpanorum, Tab. xxxiiij. Num. 10. fertilitatis argumento.
- Spicea corona Cereri dicata, Tab. ij. Num. 3. & alijs passim locis quibus Cereris caput expressum cernitur. vide Cereris caput.
- Statua equestris, In Leontinorum nummis, Tab. v. Num. 7. Salentinorum, Tab. xxxj. Num. 5. Tarentinorum, Tab. xxxij. Num. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- Stella marina, In Syracusanorum nummis, Tab. v. Num. 2. Tarentinorum, Tab. xxxij. Num. 8.
- Stella sex vel pluribus radijs micans, Tab. xiiij. Num. 8. Tab. xvij. Num. 6. Tab. xix. Num. 1. 2. 10. Tab. xx. Num. 5. Tab. xxvij. Num. 1. Tab. xxx. Num. 9. Tab. xxxiiij. Num. 9. 10. Tab. xxxv. Num. 5. Tab. xxxvij. Num. 4. 6.
- Suesanorum, Tab. xvij. Num. 7. 8. 9. 10. Συβαρίτων, Tab. xxxv. Num. 1. Συρακοσίων, Tab. i. ij. iiij. omnibus nummis, Tab. v. Num. 1. 2. 3. 4.
- T.
- Tarantis Neptuni filij Tarenti auctoris & conditoris caput, Tab. xxxiiij. Num. 4. Τάραντες, Tab. xxxj. Num. 7. 8. 9. 10. Tab. xxxij. omnibus nummis, Tab. xxxiiij. Num. 1. 2. 3. 4.
- Taras Neptuni filius Tarenti auctor & conditor Delphino vectus galeam manibus tenens, In Tarentinorū nummis, Tab. xxx. Num. 7. 9.
- Taras clauā & vuam manibus tenens, Tab. xxx. Num. 8. Tab. xxxiiij. Num. 3.
- Taras victoriam dextra, spiculum nunc vnum, nunc plura vel cornucopiæ sinistra tenens, Tab. xxxij. Num. 1. & in Brundisiorum, Tab. xxxiiij. Num. 8.
- Taras delphinum dextra, Lynam siue testudinem sinistra tenens, In Brundisiorum, Tab. xxxiiij. Num. 7.
- Taras cum clypeo & tridente, Tab. xxx. Num. 10. Tab. xxxj. Num. 2. 3. 5.
- Taras cum tridente & delphino vel capricorno, vel cochlea, vel polypo, Tab. xxxij. Num. 4. 6. 7. Tab. xxxiiij. Num. 1. 2. & in Pisauriensium Tab. xxxiiij. Num. 6.
- Taras cum buccina marina siue concha turbinata & cornucopiæ vel cum tripode, Tab. xxxij. Num. 8. 9. 10.
- Taras in sella sedens pede dextro proræ naui imposito humero sinistro hastili innixus, buccinam marinam siue conchā turbinatam dextra tenens, Tab. xxxiii. Num. 1.
- Taras cum claua leonem elidens. Tab. xxxiiij. Num. 4.
- Taras vel Neptunus ipse imberbis tridentem vibrans, In Posidoniatū nummis, Tab. xxj. Num. 5. 6. 7. 9. 10.
- Ταυρομενίταις, Tab. vj. Num. 7. 8.
- Taurus siue bos cornupeta, vide bos.
- Tedæ siue faces Cereris, In Menaninorum nummis, Tab. xij. Num. 3. Tabul. xxvj. Num. 10.
- Τερψαίων, Tab. xxiiij. Num. 3. 4. 5. 6. 7.
- Testudo animal amphibium, Tab. xvij. Num. 3.
- Testudo siue lyra Apollinis, vide lyra. Θερψίταις, Tab. vii. Num. 9. 10.
- Thorax militaris, galea & clypei, In Syracusanorum nummis, Tab. 1. Num. 1. 2.
- Θερσίων, Tab. xxix. Num. 5. 6. 7. 8. 9. 10. Tab. xxx. Num. 1. 2.
- Τριανός, Tab. xix. Num. 1. 2.
- Tria femora siue crura Sicilia typus, quæ tria significant promontoria, Lilybæū, Pachynum & Pelorum, vnde Sicilia Trinacria dicta est, In Syracusanorum nummis, Tab. iii. Num. 8. Tab. iiiij. Num. 7. 10. Panormitanorum, Tab. viii. Num. 1. 2. Emporitano-
rū, Tab. xii. Num. 2. 5. 7. 9. Gelonis, Dionysij & Agathoclis, Tab. xiii. Num. 2. 9. 10. Tab. xiiii. Num. 1. 2. 3. 5. In Suesanorum, Tab. xviii. Num. 8. In Hyelitarum, Tab. xxii. Num. 6. Thermensium, Tab. xxiii. Num. 5.
- Trigæ Olympicæ vel aliorum sacrorū certaminum, argumento victoriæ in istiusmodi

INDEX IN NUMISMATA.

usmodi certaminibus obtentæ, In Gelen-
sium nummis, Tab. xi. Num. 7. 8. 10. Caleno-
rum, Tab. xx. Num. 1.
Tridens Neptuni, Tab. iii. Num. 8. In Hiero-
nis, Tab. xiii. Num. 7. In Posidoniati omnibus
ferè nummis, Tab. xxi. In Hyelitarum, Tab.
xxii. Num. 8. in Salentinorum, Tab. xxxi.
Num. 6. in Tarentinorum, Tab. xxxii. Num.
2. 3. 4. 5. 6. 7. Tab. xxxiii. Num. 1. 2. Hydrun-
tinorum, & Brundisiorum, Tab. xxxiii.
Num. 5. 8.
Tripos Apollinis siue Cortina, In Syracu-
sanorum nummis, Tab. iii. Num. 9. Messa-
nensium, Tab. vi. Num. 10. Lilybatanorum,
Tab. viii. Num. 5. Neapolitanorum, Tab.
xv. Num. 2. Calenorum, Tab. xix. Num. 8. Ca-
puanorum, Tab. xx. Num. 4. Pandosiensium,
Tab. xxiii. Num. 9. Rheginorum, Tab. xxv.
Num. 9. 10. Zephyriorum, Tab. xxvi. Num.
5. Mamertinorum, Tab. xxvii. Num. 7. Car-
cinorum & Crotoniatarum, Tab. xxviii.
Num. 3. 8. & Tab. xxix. Num. 1. 2. Metapon-
tinorum, Tab. xxx. Num. 6. Faliscorum, Tab.
xxxvi. N. 6. Massiliensium, Tab. xxxvii. N. 8.
Triton Deus marinus siue Neptunus cum
tridente, posteriore parte in piscem de-
finiens, Tab. i. Num. 4. 6.
Tritones siue Nereides monstra marina su-
periore parte homines inferiore siue
posteriore pisces & in tortuosas cauda-
rum spiras definentia. vide Nereides.
Trium-viri colonia Cosanæ, ut est opinio, ce-
tera ex historia petantur, Tab. xxxvi. Num. 7.
Tuba siue buccina, Tab. xxiii. Num. 6. Tab.
xxxv. Num. 3.
Τὸν ἀπίων, Tab. vii. Num. 5.

V.

Valentia, Tab. xxxv. Num. 1. 2. 3. 4.
Υδρωντίων, Tab. xxii. Num. 5.
Υελήτων, Tab. xx. nummis omnibus, Tab.
xxii. Num. 1. 2.
Venabulum, Tab. xix. Num. 5. Tab. xxiii.
Num. 1.
Venator cum arcu & venabulo, Tab. xv.
Num. 5. 7.
Veneris caput, Tab. vij. Num. 5. Tab. xx.
Num. 6. Tab. xxvii. Num. 3. 4. T. xxxii.

Num. 3. Tab. xxxv. Num. 5.
Veneris caput corona myrtea redimitum,
Tab. xxxvij. Num. 5.
Venus Hegemones cum Cupidine, In Tyn-
dariensium nummis, Tab. vij. Num. 5.
Victoria caput, In Terinensium nummis, Tab.
xxii. Num. 3. 4. 7. In Bruttiorum, Tab.
xxiii. Num. 9. & Tab. xxv. Num. 2. 7. Hip-
poniatum, Tab. xxv. Num. 7.
Victoria cum laurea & palma, In Dionysij
nummis, Tab. xii. Num. 9. 10. Romanorum,
Tab. xvij. Num. 3.
Victoria in quadrigis, trigis siue bigis, Tab.
1. Num. 4. 6. Tab. ij. Num. 10. Tab. iij. N.
2. Gelonis, Tab. xii. Num. 1. Calenorum, Tab.
xx. Num. 1. 2. Bruttiorum, Tab. xxv. Num. 1.
Victoria sedens, In Terinensium nummis, Tab.
xxii. Num. 3. 4. 5. 6. 7.
Victoria trophæum constituens, Tab. xii.
Num. 3. 5. 6. Tab. xxiii. Num. 10.
Victoria volitans, siue in aëre suspensa lau-
ream & palmam gestans, In Syracusanorum
nummis, Tab. 1. Num. 1. 2. 3. 4. 5. 6. Tab. ij.
Num. 1. 2. 9. In Catanensium, Tab. vj. Num.
1. 2. in Messanensium, Agyrinensium & Ther-
mitanorum, Tab. vij. Num. 1. 7. 8. 9. 10. In
Himerensium & Gelenensium, Tab. xj. Num.
1. 2. 8. 9. in Dionysij, Tab. xii. Num. 1. in
Neapolitanorum & Puteolanorum nummis
omnibus, Tab. xv. & xvj. In Suesanorum. T.
xvii. Num. 9. Calenorum, Tab. xix. Num. 4.
5. 7. In Hyelitarum, Tab. xxij. Num. 9. In
Thuriorum, Tab. xxix. Num. 7. Tarentino-
rum, Tab. xxxij. Num. 7.
Vitis ramus, In Posidoniatum nummis, Tab.
xxj. Num. 8. Hyelitarum, Tab. xxij.
Num. 3.
Vndæ marinæ sub delphino, Tab. xxxj. N.
10. Tab. xxxij. Num. 1. 3. 7.

X.

Χελύκες, Tab. x. Num. 1. 2.

Z.

Ζεφυρίων, Tab. xxvj. Num. 5.
Ζεύς ἐλευθέριος, Tab. iij. Num. 3. 4.

FINIS.

IN.

INDEX EORVM QVAE IN HISTORIA urbium & populorum Siciliae & Magnae Graeciae obseruatione digna continentur.

A

Abella Campaniae opidum.	200. C.	AEdes Diana. 19. A. altera, quae & Minervae sacra erat.	ibid.
Aborigines Italiae populi. 197. D. Graeca gens.		AEgate insula.	107. B.
226. B. ex Oenotris oriundi. & unde nominati sint.	ibid.	AEgea Macedoniae opidum.	251. D.
Acarnania Siciliae opidulum.	21. A.	AEgesta urbs Siciliae. 140. A. condita à Philoeteta comitibus.	ibid.
Accius Tullius Volscorum Princeps.	224. D.	Dicaeopolis ab Agathocle appellata.	185. D.
225. A.		AEgestani Dionysianorum castra incendunt.	153. B.
Acerrae Campaniae opidum.	200. C.	AEgestanorum calamitates.	185. C.
Acefines Siciliae Fluvius	9. D. 71. D.	AEgestus Troianus Crinifij filius, qui & Egestes.	139. D. 140. A.
Acheron Italiae Fl.	250. C. 251. A.	AEgialea Diomedis uxor adultera.	303. C.
Acheron Epiri Fl.	250. C.	AEgusa siue Aegate insula.	107. B.
Acherontidis castellum.	251. B.	AEgusa insulae salubritas.	ibid. C.
Acherontini Italiae populi.	251. A.	AEgisthus adulter Clytemnestrae & insidiarum in Agamemnonem consors.	311. B.
Acherontinorum numismata.	ibidem.	AEgytharus promontorium.	104. B.
Acherontis fontes apud Pandosiam.	ibid. A.	P. A. E. lius Patus Censor,	213. C. Cos.
Acherusia palus.	215. B.	229. B.	
Archytas Tarentinus.	163. C.	AEmilius Censorinus Segestanorum tyrannus.	103. D.
Aciris Italiae Fluvius	201. C. 296. C.	M. AEmilius Paullus Cos.	117. C.
Acis puer à Galathea adamatus. 72. C. à Polyphemo interfectus.	ibid.	AEmilius Prator.	111. C. 190. D.
Acis Siciliae Fluvius. 72. C. eius aqua frigidissima.	ibid. D.	AEnaria insula.	209. A.
Akra promontorium.	291. A.	AEneae in Italiam aduentus. 227. C. ad inferos descensus.	215. C.
Acradina Syracusarum pars.	19. C.	AEneae templum apud Segestanos.	101. D.
regio Hecatompedum.	20. A.	AEneas apud Cumanos fuit. 215. C. apud Salentinus fuit. 291. B. quare Salentinos adierit. ibid. C. in templo Iunonis Lucinae aerea phialam dedicauit. ibid. Lauiniam Latini filiam ducit.	227. C.
mari alluebatur. 19. D. Capta.	54. D.	Enesidamus Hippocratis praefectus.	135. A.
Acradina curia, forum, Prytaneum, & templum Iouis Olympij.	19. C.	AEolia insula. 138. B. ab Atheniensibus vastantur.	26. A.
Acrotati cum Tarentinis societas. 174. B. ignavia & senectia, ibid. ex Agrigento fuga.	ibi. C.	AEolus Siciliae Rex.	2. C.
Acrotatus Cleomenis filius Spartanus.	174. B.	AEquicolae Latinorum populi.	199. D.
Aetion Melissi filius.	21. C.	AEquiculi siue Aequi populi.	204. A.
Actianus fundus apud Pisaurum.	306. B.	Aefarus fluvius. 276. C. Crotonem perluit.	277. A.
Actius Tragediarum scriptor.	ibid.	AEschion Archagathi praefectus. ab Hanno ne victus.	182. D.
Adherba Pœnorum dux.	170. D.	AEsculapij Signum apud Agrigentinos.	123. B.
Adrani descriptio. 68. B. Dei prodigium. 69. A. numismata.	ibidem. D.	AEsis Italiae Fl.	242. C. 306. A. 307. A.
Adranij seruitute liberati.	69. A.	AEthra Graecis serenitatem significat.	294. A.
Adranitae stipendiarij po. Ro.	69. C.	AEthra Phalanti uxor.	ibid.
Adranum à Dionysio seniore conditum. 68. B. Syracusanorum colonia. ibid. C. ab Timotheonte liberatum.	37. B. 68. D.	Ætna mons.	63. B.
Adranus Deus Siciliae tutelaris, & eius oraculum.	68. B.	Ætna urbs. ibid. D. à Dionysio recepta.	152. A.
Adranus Siciliae fluvius.	ibid.	Ætnae incendium.	66. D.
Adrumetum & Thapsus ab Agathocle capta.	178. A.	Ætoli primum Ortygiam incoluerunt.	18. B.
AEacus Samiorum tyrannus.	76. B.		

INDEX IN HISTORIAM.

- ab Apulis Brundisio pulsi. 300.D
 Afri ab Agathocle ad Pœnos transfugiunt 184.B.
 Agamemnon Mycenarum Rex. 311.B
 Agamemnonis cades. ibid.
 Agatha Mafsilienſium colonia. 323.A
 Agathocles Syracuſanorum Rex, patre figulo natus. 43.A. Prætor murgantinorum. ibid. Prætor à Syracuſanis factus, tyrannidem inuadit. ibid.B. & 173.C. Syracuſas cædibus implet. ibid. Meſſanæ tyrannidem occupat. 79.B. Gelonis ſepulchrum diruit. 145.C. ab patre expoſitus. 171.B. quomodo à patre recognitus ſit. ibid.C. corpus ſuum proſtituit. ibid.D. Tribunus militum creatus. ibid. Damatis viduam ducit. ibid. Tribunatu motus. 172.A. ad Brut-tios deficit. ibid. & 279.C. ad Tarentinos confugit. 172.A. Rheginos obſidione liberat. ibid. & 262.B. in patriam reuocatur. 172.B. in exſilium actus. ibid. Syracuſas obſidet. ibid.C. Prætor à Syracuſanis creatus. ibid. quibus artibus tyrannidem occu-pauerit. ibid.D. non diſſimulat obſcurita-tem generis. 173.C. Meſſanenſium ar-cem capit. ibid. D. Mylas capit. ibid. ab Meſſanenſibus repulſus. ibidem. iterum ab Meſſanenſibus repulſus. 174.A. arcem Meſſanenſibus reſtituit. ibid. bellum Carthagi-nienſibus infert. ibid.C. intra Meſſanam receptus. ibid. à Pœnis proſtigatus 175.D. intra Gelam ſe recepit. ibid. bellum in Afri-cam transfert 176.B. quomodo Pœnoſ elu-ſerit. ibid. in Africam traiecit. ibid. D. claſ-ſem ſuam exurit. ibid. Magnam Africæ opi-dum expugnat. 177.A. Tunetem capit. ibi-D. Hannonem Carthaginienſem prælio ſu-perat. 44.B. Seditione militum periclitat-ur. 180.C. Heracleam, Thermas, Appollo-niam & Caphaledium capit. 182.B. in Syra-cuſanos ſeuit. 183.D. ab militibus ſuis capi-tur. 185.A. Brutiis arma infert. 252.D. in morbum incidit. 187.A. moritur. 187.B. 45.B.
 Agathoclis ortus & parentes. 171.A. in Syra-cuſanos crudelitas. 173.A. Callida ſimula-tio. ibid.B. in Meſſanenſes & Tauromenita-nos crudelitas 174.D. & 73.B. in Gelæſes crudelitas. 175.B. in Africam expeditio 44.B. in Africa contra Pœnos res geſtæ. 177.C. de Pœnis victoria. ibid. contra Elymum A-frorum regē victoria. 179.A. in Numidiam proſectio 180.C. de Pœnis victoria. ibid. D. cum Ophella Cyrenarum rege ſocietas. 181.B. in Ophellam perfidia. ibid.C. in Uticen-ſes crudelitas. ibid.D. in Siciliā reditus. ibid. & 182.A. naualis de Pœnis victoria. 183.B. altera in Africā expeditio. ibid.D. Clades. 184.A. ex Africa in Siciliam fuga. 44.D. 185.B. Filij ab militibus interfecti. ibid. in Aegeſtanos perfidia & ſeuitia. ibid. pacem cum Carthaginienſibus facit. 186.B. de ex-ſulibus Syracuſanis victoria. ibid. in exſules Syracuſanos perfidia. ibid.C. in Brut-tios ex-peditio. ibid.D. & 45.A. Vulcani fanum ſpo-liat. 45.A.
 Agathyrsus vrbs. 86.D.
 Agathyrsus AEoli filius. ibid.
 Ager Anconitanus. 305.C.
 Ariminenſis fertilis & ſiluofus. 307.C. Brun-diſinus ſecundus. 301.A. Campanus bis in anno vernat. 234.A. Campanus publicus pop. Romani. 237.A. Ciuibus Rom. diui-ſus. ibid. B. Falſcorum aſper & montofus. 312.B. compaſcuus. ibid. Tarentinus ſecū-dus. 293.A.
 Ageſidamus Locrenſis pugil. 270.C
 Agragas fluuius. 122.A. in puerili forma ex-preſſus. 123.A.
 Agragianæ portæ. 20.C
 Agrariæ leges à C. Graccho latæ. 275.A
 Agri Campani vectigal. 237.A
 Leontini fertilitas. 59.B
 Agrigenti deſcriptio 122.A. Theatrum. 123.A. templum AEſculapij. ibid.B. templum Iouis Olympij. ibid.C. templum Herculis. ibid.D. templum Concordiæ. 124.A. tem-plum Iunonis Lucinæ. ibid. templum Ca-ſtoris & Polucis. ibid.C. Pudicitia fanum. ibid.B. Proſerpinaæ ades. ibid. Aquaductus Phæacius. ibid.C. Portus Gelonis ſive piſ-cina. ibid.D. lacus bituminoſus. 125.A.
 Agrigentini à tyrannide liberati. 127.B
 à Ducetio victi. ibid.D. pacem cum Syracuſanis faciunt 128.A. pacem cum Agathocle faciunt. 129.C. ſocij Athenienſium. 128.A. Pyrrhi regis ſocij. 129.C. ad Pœnos defi-ciunt. ibid. Verris auaritia vexati. 132.A. Acrotatum ex Sparta accerſunt. 174.B. du-ce Xenodico Siculas urbes liberant. 179.D.
 Agrigentinarum incrementa. 122.B. luxuria & ebrietas ibid.D. ſal foſſile. 125.B. prin-cipes ſecuri percuſi. 131.C. reſpublica cō-ſtituta. ibid.D.
 Agrigentinus ager generoſos equos eduxit. 125.B.
 Agrigentum à Gelenſibus conditum. 122.A. in tyrannidem prolapſum. 125.D. à Pœnis captum. 52.B. à Pœnis euerſum. 128.B. à Ti-moleonte reſtitutum. ibid.C. à Romanis ob-ſeſſum. 129.D. à Romanis captum. 130.C. à Pœnis receptum. ibid.D. iterum à Romanis captum

INDEX IN HISTORIAM.

- captum. 131. B. nouis colonis auctum. ibi-
dem D.
- M. Agrippa Thurinos obsidione Pompei libe-
rat. 288. A.
- Agyrina opidum quod & Agyrium & Agyra.
87. A. 89. B. ubi sita 87. B. Corinthiorum
colonia facta. 88. C.
- Agyrinæ descriptio. 87. A. Dianæ lucus. ibid.
B. Iolai templum. ibid. theatrum pulcher-
rimum. 88. D.
- Agyrinenses Iolaum diuinis honoribus colue-
runt. 87. C. à Timoleonte liberati. 88. C. à
Pœnis oppressi. ibid. ad Romanos deficiūt.
ibid. suis legibus vivere permisi. ibid. D.
- Agyrinensium pueri comas Iolao aiebant.
87. D. Ager decumanus 88. D
- Agyris Agyrinensium tyrannus. ibid. A
- Albani Latinorum populi. 199. D
- Albinganum Liguriæ opidum. 203. B
& 317. C.
- Albium Intemelium opid. 203. B. 317. C.
- Alcibiades Atheniensium in Sicilia dux. 27. C.
arma Syracusanis inferenda suadet. ibid. B.
proditorum consilia Messanensibus aperit.
79. A. Agrigentum capit. 128. A
- Alcidamidas Rheginorum princeps. 76. A.
- Aletium Salentinorum opidum. 201. C.
291. A. 300. C.
- Alex Italiæ fluuius. 264. C. 201. A.
terminus Locrensiū & Rheginorū. 201. B.
- Alexander Epirotarum Rex. 245. D.
252. C. cum Romanis pacem fecit. 247. A. in
auxilium Tarentinorum venit. 295. C. in fi-
dijs Lucanorum cæsus. ibid. & 250. C.
- Alexandri Epirotarum regis corpus à Lucanis
Iudibrio adfectum. 295. C. in Epirum remis-
sum. ibid.
- Alexandro regi quale oraculum datum. 250.
D. 295. C.
- Alexon Achæus proditorum consilia detegit.
109. B.
- Alpes Tauromenitanæ. 70. C.
- Alphæus Arcadiæ fluuius. 18. C.
- Alphæus Siciliæ fluuius. ibid.
- Alpium longitudo. 198. C
- Alpium crepidines. 308. D
- Alsum Etruriæ opidum. 203. C. 310. A
- Alumen in Messanensi agro. 83. D
- Alycenses deficiunt ad Dionysium. 153. B
- Amenas Siciliæ fluuius. 64. B
- Amenophus Aegypti Rex. 75. C
- Amilcar Pœnorum dux. 77. D. 143. A
Siciliam inuadit. 78. A. Himeram obsidet.
ibid. & 143. D.
- Amilcaris interitus. 78. A. & 143. D
- Amilcar alter Pœnorum dux. 43. A. 61. D. 172
B. Pacem cum Agathocle facit. ibid. C. à Car-
thaginensibus damnatus. 61. D. & 174. C.
Syracusas frustra tentat. 179. A.
- Amilcaris in dissimulanda suorum clade calli-
ditas. 178. B. eius mors. 43. D
- Amilcar Gisconis filius Pœnorum dux. 133. B
175. A. Agathoclem prælio vincit. 43. D
Ecnomum occupat. 136. B. Agathoclis di-
tione vexat. 176. A. ab Syracusanis captus
179. C. eius interitus. ibid.
- Amilcar Gisconis filius Melitæ præfectus.
112. A.
- Amilcar Barca Pœnorum dux. 106. C. & 111. A.
- Amilcar Pœnus præsidij Locrensis Præfectus.
268. C.
- Amphipolus annuus Syracusanorum magi-
stratus. ab Timoleonte institutus. 38. D
- Ἀμφίπολις ἡ τοῦ Ὀλυμπίου, 39. A
- Amphyctionida tribus Thuriorum. 284. D
- Amphisbetes Siciliæ fluuius. 115. C
- Amulius Albanorum Rex. 227. C
- Amyclæ Laconum colonia 223. D
quando deleta. ibid. ob silentium perierunt.
ibid.
- Anapiæ & Amphinomi fratrum in parentes
pietas. 65. B
- Anapus Siciliæ fluuius. 20. D. 52. C. 164. D
- Anaxanum Italiæ opidum. 202. A
- Anaxila victoriæ Olympicæ. 77. C. filij eiſciun-
tur. 78. B. & C. filiorum insolentia. ibid. C.
contra Samios bellum. 256. B. filij ab Rhe-
ginis & Messanensibus pulsi. 257. D
- Anaxilas Critinei filius, Rheginorum tyrannus.
76. A. 143. A. 256. B. Locris Epizephyrijs
bellum infert. 78. A. Messenios in Italiam ac-
cerſit. 256. C. Messanæ tyrannidem oblatam
accipit. ibid. D. mulabus in Olympijs vicit.
ibid.
- Anchisis sepulchrum. 105. C.
- Ancon Syracusanorum colonia. 31. D. ab Sy-
racusanis quando condita. 162. B.
- Ancona condita. 305. B. Colonia ibid. D. à Ce-
sare capta. ibid. Cumeo promontorio op-
posita. 306. A.
- Anconasitus. 305. C. Veneris templum. ibid. D
- longitudo & latitudo. 306. A.
- Anconitani Venerem coluerunt. 305. D.
- Anconitanorum numismata cubitum expri-
munt. 305. C.
- Anconitanum vinum. ibidem.
- Andromachus Naxiorum princeps, Taurome-
nij conditor. 70. B. 72. B. Timæi historici pa-
ter. 37. A.
- Andronodorus Hieronymi tutor. 48. D. 192. A
- Prætor creatus. 50. A. 195. A. arcem Siracu-
sanis dedit. 50. A. tyrannidem inuadere co-
natur.

INDEX IN HISTORIAM.

- natur, ibid. B. 195. A
Andronodori uxor. 195. B. Cædes, 50. B. 195. B
Anguillæ apud Adranum laudatissimæ, 69. D
Anio Italiæ Fluius, 199. D. 203. D
Annibal vide Hannibal.
Annicerius Philosophus Platonem redemit, 157. B.
T. Annius Milo, 322. B
Anthenopolis Mafsilienfium colonia, 318. B
Anthinefius Chalcidenfis, 75. D
Antiates à Romanis victi, 224. C. immunitate à Nerone donati, 225. D
Antiatum cum Romanis bellum, 224. C
rebelliones. clades bello Mariano, 225. B & C.
Antij descriptio, 224. A. fitus, ibid. B. Fortuna colebatur. Fortunæ oraculum, ibid. C
Caligula Cæsar natus, 225. C. portus à Nerone constructus, ibid. Longitudo & latitudo, ibid. D
Antium Volschorum metropolis, 224. A. ab Albanis & Ascanio conditum, ibid. à Romanis captum. Colonia deducta, 225. A
colonia iterum à Romanis deducta, ibid. C
Antius Vlyffis & Circes filius, ibid. D
Antipolis Galliæ Narbonenfis opidum, 317. D
à Mafsilienfibus conditum, 318. C. Mafsilienfium colonia, 323. A
Municipium, ibid. D. Mafsilienfium imperio liberatum, 317. D. Saluum opidum, ibid.
Deceatibus à Ptolemæo attributum, 318. D
longitudo & latitudo, ibid.
L. Antonius Iulij Antonij filius, 322. B
Apeneste Italiæ opidum, 303. B
Apennini montis longitudo, 198. D. & 309. A
Apenninus mons, 308. D. Galliam Togatam diuidit, 203. A
Aper ætolorum symbolum, 305. A
in Arpanorum numismatibus, ibidem
Apernus Italiæ fluius, 305. A
Aphrodisius vicus Thuriorum, 284. B.
Apina Italiæ opidum, 303. D.
Apio coronabantur victores in Isthmijs, 39. D
sepulchra coronabantur apud Corinthios ibid.
Apollinis de Agathœcle Vaticinium, 171. B.
oraculum de Camarinæis. 137. B. oraculum de Pandofia, 205. C. oraculum de Thurio colonia deducenda. 284. A
Apollinis Aristei ara apud Metapontinos, 288. B.
Apollinis Cumani templum ab Dædalo extructum, 215. C.
Apollinis Delphici templum apud Mafsilienfes, 319. D
Apollo Archageta, 59. A. 70. D. 73. A
Apollo Libyftinus, 138. B
Apollo ~~Σαλαμίνος~~ ab Milefij cultus, 210. A
Apollo Pandosiorum Deus tutelaris, 250. C
Apollo Temenites, 20. D
Apollo quam optionem Myfcello & Archiæ proposuerit, 276. B
Apollo auctor Thurinæ colonix, 285. B
Apollocrates Dionysij iunioris filius, 267. B
arci Syracusanæ à patre præfectus, 34. A
Apollodorus Gelenfis Poëta comicus. 136. C
Apollodorus Tarentinus Medicus, 299. C
Apolloniades Agyrinensium tyrannus, 88. B.
à Timoleonte tyrannide exsutus, 42. A
Apulia duplex, 21. C
Apuli Italiæ populi, 198. D. à Romanis victi, 304. A. ætolos Brundisio eiiciunt, 300. D
ætolorum legatos interficiunt. 301. A
Apuli Daunij, 230. D
Aquæ Segeftanæ, 102. A. Sinueftanæ, 221. D
medicatæ in agro Sinueftano, ibid. A
Aquileia opidum, 202. D. 308. D
M. Aquillius Cos. bellum fernilefecundū comfecit, 4. C. Athenionem vincit, 108. B
Ara Iunonis Lacinix, in quo cinis vento immobilis erat 275. C
Arcades ex Palantio in Italiam commigrant, 226. B. & D. Palantium ad Tiberim condunt, ibid. Herculis comites in Italiæ remanent, 227. A
Arcadum tres tribus apud Thurinos, 284. D
Arcefilaus Catanæ præfectus, 66. G
Archagathi Agathoclis filij in Africa res geftæ, 182. B.
Archagathus Lycifcum interficit, 180. B. copias suas partitur, 182. D. à socijs deseritur, 183. A. occiditur, 44. D
archageta Apollinis templum, 70. D
Archias Corinthius, Acteonem ad stuprum raperere conatur, 21. C. sponte in exilium proficiscitur, Apollinis oraculum consulit, diuitias ab Apolline optat, 22. A. Syracusas coloniam deducit, Siculos prælio vicit, ibidem B. à Telepho, cui stuprum intulerat cæsus, ibid. C. diuitias profanitate elegit. 276. B. Myfcellum in condenda Crotone adiunxit, ibid. C.
Archidamus Lacedæmoniorum Rex à Lucanis cæsus, sepultura caruit, 295. B
Archimedes Mathematicus, 52. A
Archimedis cædes, 55. A. sepulchrum, 20. C
Archytas Tarentinus mechanicus, 299. C
Pythagoricus Philosophus. Tarentinorum legiflator, Tarentinorum Imperator quoties fuerit, sexies hostem vicit, 295. B.
Arcus marmoreus in honorem Timoleontis erectus, 19. B
Ardea

INDEX IN HISTORIAM.

- Ardea Vlysis & Circes filius, 225.D.
 Arethusa fons, 18.C.
 Arethusa pisces Dianæ sacri, ibid.D.
 Argentifodina apud Erycem, 107.B.
 Aricia ab Cumanis liberata, 216.C.
 Argos Hippium ab Diomede cõditum, 303.D.
 Argyrippa quæ & Arpis, ibid.
 Ariminenses Senonum motus experti. 308.B.
 Cimbrorum armis vexati, ibid.
 Ariminensium numismata Panos effigiem habent, 307.C. vetusta inscriptio, 308.C.
 Arimini longitudo & latitudo, 308.C.
 Ariminum Vmbriæ opidum, ab Arcadibus cõditum putatur. ab Flauio nominatum, 307.C. Romanorum colonia urbs iuris Italici, ibid.D. Romani pro Gallia accipiebant, 308.A. primum Italiæ versus Galliam Togatam opidum, ibid.B. Colonia militaris, veteranis post bellum Philippense donatum, ibid.C.
 Ariminus Fluius, 307.C.
 Arista fertilitatis insigne in numismate Campanorum, 237.D.
 Aristarchia Ephesia matrona cum Phocenibus abnauigat. 319.C.
 Aristarchia Dianæ apud Mafsilienfes sacerdos, 320.A.
 Aristarchiæ effigies in Mafsilienfium numismatibus, ibid.B.
 Aristæus Proconensius, post trecentesium & quadragesimum annum reuixit, apud Metapontinos apparuit. iussit Metapontinis ut aram Apollini erigerent. 288.B.
 Aristo Gelenfis, 122.B.
 Aristodemi Malaci virtus. de Etruscis victoria, 216.A. callida simulatio. 216.B.
 Aristodemus Optimatum insidiis petitus, ibidem. in subsidium Aricinorum missus. Aruntem Porfenæ filium, singulari certamine interficit, ibid.C. quibus artibus tyrannidem Cumanorum occupauerit, ibid.D. Carcerem Cumanorũ effringit. quomodo sibi plebem conciliauerit, 217.A. arma Cumanis adimit. Tyrannidem apud Cumanos occupat, ibid.B. interfectorum à se liberos in exilium expellit. ab exulibus Cumanorum oppressus, ibid.C.
 Aristomache Dionysij uxor. 151.C.
 Aristomachus Crotonis proditor, 280.B. ad Pœnos transfugit, ibid.C.
 Ariston tragicædiarum scriptor, 50.B.
 Ariston Citharædus Rheginus, 264.C.
 Aristonicus Eumenis filius, 322.A.
 Aristoxena prius Petta. 321.A.
 Aristoxenes Tarentinus Musicus, 299.B.
 Arnus Italiæ Fluius, 198.B. 202.D. 308.A.D. 310.A. & eius fontes, 309.D.
 Arpani populi Italiæ, 303.D. Romanis dediti, 304.A. à Romanis bello Marfico deficiunt, à Metello ad deditionem coacti, ibidem.D.
 Arpanorum numismata, 305.A.
 Arpi Italiæ opidum. 202. A. 303.C. à Romanis receptum. 304.C. in ruinas abierunt, ibid.D.
 Arpos à Q. Fabio captum, 304.B.
 Arretini Etruriæ populi, 310.C.
 Arretini pacem à Romanis petunt, 315.D.
 Arretium Italiæ opidum, 310.B.
 Artalis Syracusanus, 53.B.
 Arx Cumanorum, 215.C. Tarentina, 292.C. Mafsilienfium, 319.D.
 Arx Syracusana ab Dionysio seniore condita, 19.B. Dionii dedita, 167.C. à Timoleonte capta. 170.C.
 Arx Crotoniatarum à Dionysio capta, 277.A.
 Asculum cognomine Picenum, 202.B. à Sempronio captum. 243.B.
 Asdrubal Pœnorum dux. 98.D.
 Asphodelarum populus, 182.C.
 Asinarus Siciliæ Fluius, 21.B.
 Atlyi domum in carceris usum Crotoniatarum verterunt, 281.D.
 Atylus Crotoniata athleta. ter in Olympia cursu victor. exilio à Crotoniatis multatus & quare, 281.D.
 Atander Agathoclis frater, 178.D. iussu Agathoclis in Syracusanos sauit, 185.D. Pœnos Syracusas obsidentes proffigat, 44.C.
 Atella Osciurum urbs. vel Opicorum, Municipium, 238.A. à Romanis recepta, ibidem.C. præfectura, ibid.D. Colonia militaris, 238.D.
 Atellæ longitudo & latitudo, 239.A.
 Atellanæ fabulæ apud Romanos, 238.B.
 Atellani ad Pœnos deficiunt, 238.C. Calatiam migrare insi, ibid.D.
 Atellanorum actores tribu non mouebantur, 238.B.
 Athenæum promontorium, 247.B.
 Athenais tribus Thurinorum, 284.D.
 Athenienses nauali prælio à Syracusanis superantur, 28.A. Leontinis auxilium ferunt, 60.A. Mnesthei comites Scyllatium condiderunt, 274.C. auxilia Sybaritis ad recuperandam patriam mittunt. 283.D. primas partes apud Thurinos vendicant, 285.B.
 Atheniensem in Siciliam aduentus, 25.D. legati ad Gelonem. 142.B.
 Athenio fugitiuorum bello seruili dux, 4.C.
 108.A. regium nomen sumit. Prætores Romanorum superat. ibid.B.
 Athenionis mors, ibid.
 Atheno-

INDEX IN HISTORIAM.

- Athenopolis Mafsilienſium colonia, 323.A
M. Atilius Regulus, 98.D. 301.D. Pœnos
ſuperat. 121.B. bellum cum Salentinis geſ-
ſit, 292.A.
C. Atilius Regulus Cos. 109.C
M. Atinius Romanus præſidij Thurinēſis præ-
fectus, 286.D. à Pœnis fuſus, 287.A
Arys Sicilia Fluius, 112.C. idem cum Soſio
Fl. 118.A
Auernus lacus, 208.A. 214.C
Aufidus Italia fluius, 303.B
Auguſti in Neapolitanos munificentia, 212.A
clades apud Cumas. 219.B
Auguſtus Catanenſes libertate donat, 67.B.
Gymnica apud Neapolitanos ſpectauit. 210
B. infans Thurinus cognominatus. 287.D
Aulon mons qui & Caulon, 271.D
Aurunci Italia populi. Sueſam reſtaurant,
229.B
Auruncorum opidum à Sidicinis deletum, ibi-
dem, C.
Aurufini Lucania campi, 296.D
Aufonia olim Italia nominata, 197.D
Aufonia regio, 222.D
Aufonia opidum Aufonum, 200.B. 222.C
Aufones unde nomen habuerint, 222.D. La-
tinorum populi. 200.A. Aurunci dicti, ibi-
dem, Campaniæ populi, ibid.B.
Aufonum celebritas, 222.C. gens deleta, ibi.
Aufonum mare, ibid.D
Aufon Vlyſſis & Circes filius, 222.D
Axur à ſitus aſperitate Trachinia, 223.B. co-
lonia quando deducta, ibid.D
Axuris deſcriptio, 223.A. opulencia, ibid.C.
longitudo & latitudo, 224.A.
xuriani in poteſtatem Pop. Rom. redacti,
A 223.C.

B.
Bacchylides Poëta. 23.C
Baia opidum Italia, 200.B. 214.C. ob medi-
catas aquas nobiles, ibid.
Baianus ſinus, ibid.B
Barion Italia opidum, olim Iapyx, 303.B
Baſta Salentinorum opidum, 291.A
Bathinus Italia Fluius, 305.A
Belli inter Brundifinos & Parthenios cauſa.
301.B.
Bellū Agathoclis cū Carthaginiēſibus, 43.D.
Agrigentinorū cū Syracuſanis, 128.A. Allo-
brogi cū, 318.A. cū Atheniēſibus, 27.C. cū
Carthaginiēſibus, 29.C. inter Crotonia-
tas & Sybaritas. 277.B. Cumanorū cū Pœ-
nis & Etruſcis, 216.A. 217.P. cum Campa-
nis. 218.A. inter Dionyſium & Carthagi-
niēſes. 153.A. 159.D. Himerenſium cum
Pœnis. 94.D. cum Iceta & Mamerco. 40.C.
Leontinorum contra Dionyſium, 61.A.
Leontinum, 25.C. ciuile Marianum, 222.B
Marſicum, 237.A. 304.D. Punicum primū,
47.D. 81.B. Punicum ſecundum, 4.A. B. Rhe-
ginorum cum Syracuſanis, 262.A. inter Se-
geſtanos & Selinontinos. 102.C. Selinonti-
norum cum Segeſtanis. 115.C. Seruilia, 4.
C. Sidicinorum cum Auruncis, 229.B.
Leontinorum cum Syracuſanis, 60.A. Sy-
racuſanorum cum Carthaginiēſibus alte-
rum. 39.B. inter Thurinos & Lucanos, 285.
C. Trinacrinum, 25.B.
Belus Libys filius, 77.B
Beneuentum opidum, 204.B
M. Bibulus Cos. 233.B
Blera opidum Italia. 310.B
Bœotia nomen tribus Thurinorum, 284.D
Boiorum populus, 309.A
Bolco Syracuſanorum contra Ducetium dux,
24.C. capitis ob proditiōē damnatur, ibid.
Boiorum populus Gallia Cifalpina, 309.A
Bonilcar Carthaginiēſium claſſis præfectus,
54.A. Tyrannidem affectat, 177.B. ſui exer-
citus proditor, ibid.C. Tyrannidē apud Car-
thaginiēſes inuadit, 181.D. in crucem actus,
ibid.
Bonæ Deæ ſacrarium, 232.A
Bononia in Antoniorum clientela. 205.B. co-
lonia. 306.B. 309.B
Brettia regio à Brettio Herculis filio, 252.A
Brettos urbs, ibid.
Brettus Herculis & Baletia filius, ibid. in nu-
miſmatibus Bruttiorum, 253.A.
Bricinias arx. 60.C
Eriſeis Haleſi mater. 311.B
Brixia opidum, 202.D. 308.D
Brixillum opidum, 309.B
Brundiſij ſitus. 301.A. longitudo & latitudo,
ibid.B.
Brundiſini agri parte à Partheniis multati. 301.
B. Pyrrhum contra Romanos inuerunt.
ibid.D. Caſari portas aperunt, 302.B.
Antonij obſidione liberati. 303.B. Phalan-
tum benignē excipiunt, 294.B.
Brundiſinorum aduerſus Parthenios bellum,
301.B. numiſmatum affinitas cum Taren-
tinis. ibid.C
Brundiſinos quomodo Phalantus deceperit,
ibid.B.
Brundiſinus portus ceruini capitis figuram ex-
primit, 301.A. ager à Domitio Ahenobar-
bo vaſtatus, 303.A
Brundiſio curſus in Illuricum & Graciam bre-
uiſſimus. 291.D
Brundiſium à Cretenſibus conditum. 300.D
Meſſapiorum lingua caput cerui. 301.A.
primo ſub Regibus fuit, ibid.B. in poteſta-
tem

INDEX IN HISTORIAM.

- tem Rom. redactū, 302. A. colonia ciuium Romanorum. à Iulio Cæsare obseffum, ibid. à Romanis captum, 291. D.
- Bruttia mulier, 252. C
- Bruttiani lictores, 254. C
- Bruttij populi, 249. A. Gracos eiecerunt, ibi. unde se appellauerint, 252. C. quasi Bruti ob stoliditatem appellati, ibidem, D.
- Lucanorum fugitiui, ibidem, A. Lucanis arma infererunt, ibid. C. & 249. B. quoties à Romanis victi, 253. C. foederati cum Romanis. ab Romanis ad Hannibalē defece- runt. Crotonem obsident, ibid. D. Croto- nem occupant. 254. A. à Romanis perdo- miti, ibid. B. ignominia ob defectionem no- rati. seruorum vice magistratibus præbāt, ibid. C.
- Bruttijs iuuantibus Tarentum captum, ibid. B.
- Bruttiorum opida, 249. B. limites, 252. A. opes. ibid. C. eorum præfectus Tarentum Fabio prodit, 298. C
- Bruttium promontorium, 201. B
- M. Brutus agrum Campanum viritim diuide- re voluit, 237. B
- Buca Italiæ opidum, 202. A. 305. A.
- Buthes Phrygiæ regis filius, regno pulsus. 104. B. Buxentum colonia, 249. A
- Buxentum Italiæ opidum, 200. D. 245. C
- C.
- Cacus latro ab Hercule occisus, 227. B
- Cacyparis Siciliæ Fluius, 21. A
- Cacyrum Siciliæ opidum, 135. A
- Cadmus Cous in Græciam à Gelone missus, 142. C. ad Gelonem reuersus, ibid. D
- C. Cæcilius Metellus Arpanos perdomuit. 304. D.
- Cæcinius Italiæ fluius, 274. A
- Canis Calabriae promontorium. 1. B
- Cænomanni populi, 309. A
- Cære Etruriæ opidum. 310. A
- Carites Etruriæ populi, ibid. C
- Cæsar Dictator agrum Campanum ciuibz Romanis diuisit, 237. B
- M. Cæsius præsidij Rheginensis imperator, 262. C.
- Calabriae regio, 200. D. quando bellum à Ro- manis indictum. 291. D
- Calais Boreæ & Orithiæ filius, 232. B
- Calatia opidum Italiæ, 200. B. colonia milita- ris. 238. D
- Calatini à Romanis deficiunt, ab iisdem reci- piuntur. 238. C
- Caleni à Romanis victi, 232. C. militem Ro- manis dare abnuerunt, ibid. D. agri sæcun- dunditas, ibid. B. longitudo & latitudo, ibid.
- Calenorum in Romanos bello Punico fides, 232. D. in P. Sittium fides, 233. A
- Calenum vinum. 232. B. municipium, 233. A
- Cales Thracum colonia, 232. B. ubi sita ibid.
- Aufonum caput, ibid. C. à M. Valerio Maxi- mo expugnata ibid. colonia deducta, ibid.
- Calles prouincia, 233. B
- Calicula opidum Italiæ. 200. B
- C. Caligula Cæsar Antij natus. 225. C
- Callimenes primus Amphipolus, 39. A
- Calliphon Crotoniata Democedis medici pa- ter. 281. B
- Callipolis Naxiorum colonia, 71. B
- Callippus Atheniensis, 168. B. tyrannidem Syracusis inuadit, 35. C. 168. C. Catanam & Rhegium occupat. 35. D. 168. D. 261. C
- Dionis uxorem in vincula conjicit, 168. D.
- ab Messanensibus profligatur, ibid. eius cæ- des, 25. D. 169. A. 261. D
- Calo conspiratores Hieronymo prodit, 193. C
- C. Calpurnius Prætor, 56. A
- Camarina urbs Sicilia, 136. D. 141. C. ab Hippo- crate restituta, 135. B. Syracusanorum co- lonia, 136. D. à Syracusanis euerfa, 137. A. restituta, euerfa & secundo restituta, ibid.
- Camarina palus, ibid.
- Camarinenses Leontinorum socij. 25. C
- Camarinenses & Agrigentini deficiunt ad Athe- nenses. 26. D
- Camicius urbs à Minoe obseffa, 134. A
- Campania Italiæ regio, 207. D. in tres regio- nes diuisa, 200. A. quibus limitibus inclu- datur. 234. B. Campaniæ fines, 200. popu- li, ibid. salubritas & fertilitas. 207. D
- Campani Ætnam commigrant. 154. A. se Ro- manis dederunt, 208. B. ciuitate donati, ibid. C. Cumas expugnant, 218. A. Roma- norum armis à Samnitibus liberati. 235. B. à Romanis agro multati, ibid. D. Caulo- niam euertunt. 273. A.
- Campanis equitibus ciuitas data. 235. D
- Campanorum cum Latinis contra Rom. socie- tas, 235. C. in Romanos hospitalitas, ibid. D. in Rom. perfidia. 236. A. eorum conspira- tio à Romanis oppressa. constans in bello Tarentino fides. ibid. in fide ergo Romanos inconstantia, ibid. B.
- Campanus ager publicatus, 237. A.
- Campus stellates, 200. B.
- Canephoros puella innupta, 311. D
- Canes Adriano Deo sacri, 68. B
- Canusini Romanis se dedunt, 231. A
- Canusum opidum, 202. A. 303. B
- Capenates Italiæ populi. 203. C
- Caperra Etruriæ opidum, 310. B
- Capitolinus mons prius Saturnius, 227. A
- Capra lambendo oliuam sterilem facit, 251. B
- Y y Baccho

INDEX IN HISTORIAM.

- Baccho immolabatur, *ibid.* C. in Iunonis templum non inferebatur, 311. D
- Caprae symbolo Macedonum & Epirotarum reges usi, *ibid.* morsus vinetis exitialis, *ibi.*
- Capua Troianorum colonia, prius Vulturis appellata, à Campestri planicie, 233. C. à Samnitibus occisis ciuibus occupata, 234. B. à Romanis capta, 136. C. sine Senatu aut consilio, *ibid.* D. Præfectura, *ibid.* Ius ciuitatis recuperavit, 237. C. colonia militaris, *ibid.*
- Capuae templum Iouis Capitolini, arx, 234. A. præsidium à Romanis missum, 235. B. longitudo & latitudo, 237. C
- Capuani Cumanis bellum inferunt. Cumas occupant. Cumas coloniam deducunt. pro Sidicinis in Samnitibus victi 234. C. à Romanis auxilium petunt, *ibid.* D. se suaque Romanis dedunt, 235. A. à Romanis ad Latinos deficiunt, *ibid.* C. Hannibalem in urbem recipiunt. post cladem Cannensem ad Pœnos deficiunt. ciues Romanos in balneis suffocant, 236. B. sub corona venierunt *ibid.* D.
- Capuanis arma ademta, 236. D
- Capuanorum numismata, 237. D.
- Capuanus Senatus securi percussus, 236. D
- Capys Samnitum dux, eius monumentum Capuae, 233. D
- Caraceni Samnites, 204. B. 274. B.
- Carambis promontorium, 263. D
- Caranus Macedonum Rex, 251. D
- Carbinarum urbs à Tarentinis capta, 292. D
- Carcinij Italiae populi, 273. D
- Carciniorum numismata affinitatem cum cauloniatarum habent. *ibid.*
- Carcinium opidum Petiliae vicinum, 274. A pro Cæcino scriptum, *ibid.*
- Carcinus promontorium pro Cocintho perperam scriptum, 273. D
- Carcinus figulus Agathoclis pater, 43. A. 133. B. 171. A. Syracusea commigrat. 171. C. moritur, *ibid.*
- Carmenta Euandri mater, 226. D
- Carni Italiae populi, 198. D. 203. A
- Carnus mensis Maio Latinorum respondens 21. B
- Carthaginienſes Agrigentum obsident, 29. D
- Agrigentum evertunt, 30. B
- Sicilia pulsi, 155. A. Tunetum obsident. 178. A. ab Amilcare auxilium petunt, *ibi.* B
- Carthaginienſium castra conflagrunt. 184. B
- Carthalo Pœnus Hannibalis legatus, 110. D. præsidij Tarentini præfectus, 298. C
- Carthalonis cædes. *ibid.* D
- Sp. Carvilius Faliscos perdomuit. 314. D
- Casilinum Italiae opidum. 200. B
- Cassinum opidum Italiae, *ibid.*
- Casmenæ Siciliae opidum, 135. C. 141. D
- Castor & Pollux in acie ad Sagram fluvium apparuerunt, 266. A. in Locrenſium numismatibus, *ibid.* B.
- Castoris & Pollucis aræ & templum ad Sagram fluvium, *ibid.*
- Castrum novum Etruriæ opidum, 202. B. 310. A
- Catana à Catano nomen sumſit, 63. C. unde nomen habuerit, 68. A. Ætna appellata, 63. D. 146. D. ab Hierone primo expugnata, novis colonis ab Hierone aucta. 63. C. Atheniensibus bellifedes, 65. C. ab Arceſilao prodita, 66. C. Fœderata cum Romanis, *ibid.* D. à Sex. Pompeio direpta, 67. A
- Catanæ descriptio 63. B. origo *ibi.* C. situs, 67. D. moritur Hiero senior, & sepelitur, 64. A. tria theatra, 65. A. thermæ. *ibid.* Gymnasiû, *ibid.* sacriariû Cereris *ibid.* colonia militaris ab Augusto deducta. 67. B. numismata, *ibi.* D
- Catanenſes patriam recuperant, 64. A. Hieronis tumulum evertunt, *ibid.* B. equeſtri militia celebres, 65. B. à Dionysio sub hasta venditi, 66. B. ab Agathocle vexati, *ibid.* C. exsules Leontinis adscripti, 64. A. cum Syracusanis pacem faciunt. 65. D. vestigales po. Rom. 66. D. dedunt se Romanis, 82. A
- Catanenſis ager vino & frumeto fertilis, 64. C
- Catanenſium defectio, 65. C. bella cum Syracusanis, 66. B. bello Siculo status & conditio, 67. A. ad Amilcarem defectio. 176. A
- Caucona portus, 138. A.
- Caulonia opidum Italiae, apud Sagram fluvium, 272. A. prius Aulonia, à Dionysio obsessa, *ibid.* C. Dionysio dedita & eversa. 156. A. 272. D. 279. B. restituta, 272. D. secundo eversa à Campanis, 273. A. à Romanis oppugnata, ab Hannibale obsidione liberata, *ibi.*
- Cauloniae ager Locrenſibus à Dionysio donatus. 266. C. 272. D. eius ruina, 273. B. oppugnatores ab Hannibale ad deditionem coacti. *ibid.*
- Cauloniatae rempublicam ad Achæorum similitudinem instituere conantur, 272. B. Barbarorum armis vexati, *ibi.* à Romanis deleti, 273. B.
- Cauloniatarum fœdus cum Crotoniatis & Sybaritis, 272. B. numismata, 273. B
- Caulon mons qui & Aulon, 271. D. vino fertilis, 272. B
- Centuripæ urbs Siciliae, 80. C
- Cerbalus Italiae fluvius. 303. B.
- Cereris templum apud Ennan Gelo extruxit. 90. B.
- Cereris Ennenſis templum in aperto erat, 90. C. sacerdotes ex Neapolitanis lecti, 211. A
- Ceres apud Leontinos. 59. C
- Ceres

INDEX IN HISTORIAM

Ceres tedifera apud Menaninos,	91.B	Colonia Axur deducta.	223.D
Cetus Troianis agris immissus,	140.A	Coloniae quid fuerint, 204.C. ob quas causas	
Chalcidenses coloni Atheniensium, 210.A. a Tus-		deduci solebant, ibi. quo ritu deducebantur. ibi. D	
cis pulsi, 215.A. Apollini ex voto decimati,		Coloniae patronos suos in vrbe habebant, 205.	
255.D.		B. Curatores,	204.D
Charilaus Palaeopolitanus,	210.D.	Coloniae Latinae, 205.A. Romanae, ibid. Mili-	
Charceadas Atheniensis a Syracusanis occisus		tares,	207.B
26.A.		Coloniae xii. lege Gracchana deductae,	275.A
Charonda mirandus interitus,	285.A	Coloniae ab Hierone deductae,	146.D
Charondas Catanensis,	67.C	Coloniae a cumanis deductae,	218.B
Charondas Thuriorum legislator.	284.D	coloniarum Senatores. Decuriones. Magistra-	
Charybdis naufragi; s infamis,	84.A	tus. Respublicae, 205.A. Aediles. Censores.	
Chilon Atheniensis,	120.A	Quaestores. Duum-viri. Sex-viri. Trium-viri,	
Chromius Gelonis gener, 137.D. Catanæorū		ibid.B.	
praefectus,	64.A	Coloniarum ius duplex,	205.A
Chrysa Siciliae fluuius,	87.B	Colonia a Romanis in agrum Falernum missi.	
Cicadae vocales in Locrensi agro, mutae in Rhe-		235.D	
gino,	264.C	colūna aurea in templo Iunonis Laciniae, 275.C.	
Ciminus mons,	310.A.	Commanus Senani regis filius,	321.B
Cincius classis Romanae praefectus Locros ob-		Comū Galliae cisalpinæ opidū, 202.D. 308.D	
sidet,	268.D	conciliabula idem quod fora,	206.D
Circeum promontorium,	224.A	concordia opidum,	203.A
Cisiminia Etruriae regio.	310.A	Coniuratio in Hieronymum detecta,	193.C
Classis Atheniensium in Sicilia nauigat, 27.C		Consualia ludi in honorem Neptuni,	227.D
Classius Atinius Arpanos Hannibali prodiit, a		contenebra Etruriae opidum.	310.B
Poenis ad Romanos deficit, 304.A. a Roma-		Copria locus apud Tauromenium,	71.B
nis in vincula coniectus,	ibid.B	Corallus in freto Messanenium,	84.C
Claterna opidum,	309.B	Corfinium Italiae opidum.	204.A
M. Claudius Marcellus in Sicilia missus, 50.D.		Corinthij pestilentia laborant,	21.D
Nolanos in fide confirmat, 239.D. in Nola-		corinthij & Lacedaemonij Syracusanis auxilia	
nos defectionis auctores animaduertit, 241		mittunt,	27.D
A. Hannibalem a Nola reijcit,	ibid.C	Corinthij Timoleonem auxilio Syracusanis	
Ap. Claudij in Siciliam aduentus,	189.B	mittunt, 36. C. classem Timoleonti mittunt,	
Ap. Claudius caudex, 47.C. 81.B. Praetor Si-		37.C.	
ciliae, 49.A. Hieronem proelio superat. 81.D		Cn. Cornelius Blasio cos.	109.C
Syracusas obsidet,	189.C	P. Cornelius Scipio Magister equitum,	313.B
Ap. Claudius Pulcher, Cos.	229.A	Cornificius legatus,	74.B
P. Claudius Pulcher,	107.D. 110.D	cortonossa Etruriae opidum,	310.B
Claudius Caesar cur Sinuessam venerit, 221.A		Ti. Coruncanius de Vulturnensibus & Vulcenti-	
Cleander Gela tyrannus, 135.A. Hippocra-		bus triumphauit,	315.D
tis filius, ibid.B. & 141.D		Cosa ad mare Etruscum. Etruriae & Vulcentiū	
Cleon & Eunus seruorum duces,	4.C. 73.C	opidum, 315.D. Vulturnensium colonia, ibid.	
Cleonymus Spartanorum Rex Thurium occu-		A.D. quomodo ab quibusdā scribatur, 317.A	
pat, 286.A. Metapontinos superat, 289.B		Cosae situs, ibid.	
Clitumni aquae albedinem inducebant, 312.B		Cosam mille coloni adscripti,	316.A.
Clitumnus Faliscorum fluuius,	ibid.	Cosani a Soricibus patria pulsi,	316.D
P. Clodius in Via Appia occisus,	232.A	Cosanorum in populū Romanū fides. 316.A	
Clusini Etruriae populi,	310.C	Cossa Oenotriae opidum, 316.B. ab Hanniba-	
Clusium Etruriae opidum,	ibid.B	le capta, a Q. Fabio recepta, ibid.	
Clytemnestra adultera Agamemnonis uxor. ma-		Cossani metu Hannibalis vrbe deseruerūt, ibi.	
ritum interficit,	311.B	Cossura insula,	117.C
Cnossus Cretae opidū a Theseo captū, 300.D		Cræsus Lydorum Rex a Cyro victus,	319.B
Cocalus Sicaniae Rex.	119.B	Cratemenes Chalcidensis,	75.C
Cocinthus promontorium, 273.D. 274.A		Crathis Sybaritarum fluuius, 282.B. eius aquae	
Coelus Saturni pater,	107.A	albedinem bibentibus inducunt,	ibid.C
Collatina colonia,	25.A	Cremera Italiae fluuius,	311.A.
Collis in medio Cumarum,	215.C	Cremona colonia,	309.B
			Creta

INDEX IN HISTORIAM.

- Creta agrorum sterilitate laborat, 299.D
 Cretenſes Tarentum condiderunt, 293.A. Tarento à Partheniis pulſi, ibid. Hydruntū cōdunt. Hydruntū oraculo moniti deſerūt. 299.D. ab Ætolis Brundifio pulſi, 300.D
 Crimiſus Siciliæ fluuius, 39.C
 Criniſus Siciliæ fluuius, 102.B
 Criniſus Segeſtæ amore captus, 140.B
 Criſon Himeræus, 95.B
 Criteneus Anaxilæ pater, 256.B
 Croton Achæorum colonia, 276.A. quando condita, ibid. c. & d. à Crotone Heroë denominata, ibid. c. Olympicis victoriis celebris, ibid. d. Validis muris munita. 277.A. ob cladē bello Locrenſi acceptam maxima ex parte habitatore vacua, 278.C. multos Philoſophos protulit, ibid. d. à Dionyſio capta, 279.B. à Bruttiiſ obſeſſa, ab Agathocle fraude tentata, ibid. c. quando Romanorum facta, 280.A. à Bruttiiſ iterum obſeſſa, & occupata, ibid. b. quamdiu deſerta permanſerit, ibid. d. Croton Cortona appellata, 281.A
 Croton heros Herculis hoſpes. per ignorantiam ab Hercule occiſus, 276.C
 Crotone aer ſalubris, 276.A
 Crotonem colonia Romanorum ciuium deducta, 280.D
 Crotoniata Locros tranſmigrant, 268.C. ſeptem Crotoniata eodem anno in Olympiis victores. 276.D. reliquos Græcos Italia pellere conantur, 277.A. Sirin opidum capiūt. in ſupplices ſcuiunt, ibid. peſte ob violatū Mineræ numen laborant, ibid. B. Mineruam quibus donis placarint, ibid. ob quam cauſam bellū cū Sybaritiſ cōtraxerint, ibi. c. Sybaritiſ exſules ſuos tradere abnuunt, ibidem. d. Sybarim deriuato in eam amnem euertunt, 278.A. in luxuriam prolapſi, ibidem. Olympicum certamen diſſoluere conantur, ibid. b. Bruttiorum armis adliſti, ibid. c. Græciſ auxilium contra Xerxem tulerunt, ibid. d. à Dionyſio prælio victi, 279.A. in libertatem ſe aſſerunt. ibid. B. Syracuſanorum auxilia implorant, ibid. c. auxilio Syracuſanorum obſidione Bruttiorum liberati. ibid. c. exſulum ſuorum inſidijs ſerre oppreſſi, ibid. d. exſules ſuos necant, ibid. bello Tarentino multis cladibus exhauſti, ibid. arcem ſuam Pœniſ dedunt, 280.C
 Locros tranſlati, ibid. d.
 Crotoniatarum cum Metapōtiniſ & Sybaritiſ fœdus. 277.A. bellum cum Sybaritiſ, ibid. b. ſtratagemata, ibid. d. cum Locrenſibus prælium & clades, 278.B. cum Græciſ contra Dionyſium fœdus, ibid. d. cum Dionyſio reſgeſtæ, 279.A. cum Tarentiniſ cōtra Romanos ſocietas, ibi. d. optimates capta urbe in arcem confugiunt. 280.B
 Crotoniſ deſcriptio, 276.A. aer quare ſalubris, ibid. B. poſtremus primus Græcorum prouerbiū, ibid. D. portus, ibid. longitudo & latitudo, 282.A
 Cuma unde nomen habuerit, 215.B. à Campaniſ capta eorundem colonia facta, 218.A. à Pœniſ obſeſſa, 218.D. ab Graccho Coſ. obſidione liberata, ibid. per Præfectos Romanorum adminiſtrata, 219.A
 Cumæ deſcriptio. vetuſtiſſima Græcorum in Italia colonia, 215.A
 Cumani origine Chalcidēſes, 209.A. ab Etruſciſ, Daunijs & Vmbriſ bello peiti, 213.D. Ariſtodemi tyrannide liberati, 217.D
 Cumanis Latine loqui permiſſum, 218.D
 Cumanorum incrementa, 215.D. de Etruſciſ, Vmbriſ & Daunijs victoria, 216.A. diſcordia. ibid. b. cum Etruſciſ & Pœniſ bellum, 217.D. de Pœniſ & Etruſciſ victoria, 218.A. erga Romanos fides, ibid. B. in Campanos dolus, ibid. c. numiſmata. 219.B
 Cumanos peſtus ex deorū ira inuadit, 209.B
 Cumanus ager veteraniſ diuiſus. 219.B
 Cumarum ager amœniſſimus, 215.B. urbiſ ſitus, ibid. c. longitudo & latitudo, ibid. d.
 Cumis Apolliniſ templum, 215.C
 Cumerum promontorium, 305.B
 Cupidiniſ marmoreum ſignum. 82.D
 Cupra montana opidum, 202.B.
 Cupra maritima opidum, ibid. & 305.A.
 Cyamoſorus Siciliæ Fluuius, 80.C
 Cyane ſons Proſerpinæ ſacer. 21.A
 Cydippa Terilli filia, 77.D. 143.A.
 Cyclopes Siciliæ indigenæ. 2.B
 Cydippus Himerenſium tyrannus. 93.C
 Cylliriſ plebei Syracuſanorum, 23.B. 141.D
 Cyneas Pyrrhi ad populum Romanum legatus, 296.C
 Cyrus Perſarum Rex Cræſum vicit. 319.B.
 Iones & Æoleſ edomuit, ibid.
 D.
 Dædalus architectus. 119.C
 Damarata Hieroniſ iuniſ filia, 48.B. Andronodori uxor. 195.A
 Damaratæ cædes, 50.C. 195.B
 Damarata Theroniſ filia, 78.A. 143.A
 Damaratæus nummiſ. 144.D
 Damas Syracuſanus, 171.C
 Damasippus Spartanus, 53.B.
 Damocles Dionyſij adulator. 158.C
 Damiſ Calabriæ fluuius, 41.A. 61.C
 Daphnæus contra Carthaginienſes à Syracuſaniſ miſſus, 29.D
 Dares Troianus, 112.C
 Darius Perſarum Rex, 76.D
 Daſco

INDEX IN HISTORIA M

- Dascon duum-vir, 136.D
 Daunij in Cumanos mouent, 215.D.
 Deceates Liguriæ populi, 317.C
 Decemprimi Municipiorum, 205.C
 Decuriones coloniarum, 205.A
 Decuriones Municipiorum, ibid.
 Decuriones ex censu legebantur, ibid.B
 Decuriones Suesanorum, 229.D
 Delphinus in Tarentinorum numismatibus & quare, 295.A.
 Democedes Crotoniata medicus, 281.B. apud Polycratem Samiorum tyrannum vixit, ibi. c. Darij crus curat. Miloni filia duxit, ibid.
 Democrates classis Tarentinæ præfectus & eius interitus, 298.D.
 Demophilus Agathoclis legatus, 129.B. Xenodicum vincit, 182.A
 Demosthenes Atheniensium dux, 28.A. à Syracusanis interfectus, ibid.C
 Demoteles Messanenſis Leontinos populatur, 26.C.
 Dexippus Lacedæmonius Dionysio suspectus, 150.A. (trix, 87.B
 Diana Fascelis, 86.B. *Ανθίσκος* ibid.C. Vena-
 dianæ ædes, 19.A
 Dianæ ædes altera, quæ & Mineræ sacra erat, ibid.
 Dianæ festum apud Syracusanos, 53.C. simu-
 lachrum apud Segestanos, 104.A
 Diana Ephelia ab Emporitanis culta, 323.A
 Dianæ Epheliæ templū apud Malsilienses, 319.D
 Dicæarchia quæ & Puteolis, 212.C. quando Puteolis nominata sit, ibid.
 Dicæarchia Cumanorū colonia & emporium, ibid. & 218.B
 Dicæarchia a iusto imperio, 212.C
 Dicæpolis quæ & Segesta, 103.D
 Didyme insula, 10.B
 Dinomenes Hieronis senioris filius, 148.B. Catana præfectus, 67.D. percussor Hieronymi, 50.A
 Diocles Syracusanorum legissator, 28.D. 30.D.
 Syracusanorum dux, 95.A
 Diodorus Siculus Agrinensis, 89.B
 Diognetas Crotoniata in Olympijs victor, 282.A.
 Diopolis Emporitanorum, 323.B
 Dinocrates Syracusanus in exilium pulsus, 173.A. Galeriam capit, 174.D. Agathocli reconciliatur, 186.D
 Dinocrates exsulum Syracusanorum dux, 45.A. 182.B.
 Diomedes Etolorum dux, 300.D. Etolorum Rex, 303.C. regno ab vxore pulsus. Dardorum & Monadorū gentes deleuit, ibid.
 Diomedis in Italiam aduentus, ibid.
 Diomedis mors, ibid.D
 Dio Syracusanus Hipparini filius, 31.D. Dionysii iunioris sororius. 162.C. à Dionysio in exilium cum fratre Megacle missus. 32.B. 163.B. Syracusas occupat, 32.C. 164.D. quos Dionysius in carcerem coniecerat liberat. 32.D. in delatores capitali supplicio animaduertit, ibid. arcem Syracusanam obfidet. Dionysianos profligat. 33.A. 166.D. Insulam Syracusarum partem circumfidet, 165.A. Syracusas reuocatur. 167.B. Calippi fraude circumuentus, 168.B. ciuium inuidiæ concedens, Leontium proficiscitur. 34.B. à Leontinis benignè exceptus. ibid. Nysium profligat & in arcem compellit, ibid.D. seruator patriæ salutatur, 35.A. cum Heraclide aliisque inimicis in gratiam redit. 34.D. a factiosa multitudine iterum eijcitur. 35.A.
 Dionis in patriâ amor. 33.B. de accersendo Platone consiliū, 162.C. in Dionysium conspiratio, 163.D. in Siciliam aduentus. 164.B. aduersus Dionysium res gestæ, ibi.C. e Syracusis profectio. 166.C. eius filius e tecto semet præcipitat. 168.A. eius cædes, 35.C. 168.C.
 Dionysij senioris tyranni natales, 148.D. tyrannidem quæ præfagia antecesserint. 149.A. artes ad tyrannidem inuadendam, ibid.D. sacrilegia, 31.A. uxor a Syracusanis stuprata, 150.D. coniugia & liberi. 151.C. contra Græcos in Italia res gestæ. 155.D. crudelitas. 157.C. in catamitum suum seuitia, ibid.D. miseria. 158.C. in Damoclem commentū, ibid.D. in Deos impietas, 159.A. Clades apud Rhegium. 260.A. ad Cauloniâ victoria, ibid.B. periculum. ibid.D.
 Dionysij iunioris crudelitas, 31.E.C. ebrieta-
 tes, 161.A. facinora apud Locrenses, ibid.B. in Locrenses dolus, ibid.C. filia stuprata, 162.A. nauales & terrestres copiæ, ibid.B. quomodo Platonem exceperit, 163.A. in Syracusanorum legatos perfidia. 165.B. in Dionem calumnia, ibid.C. scelera apud Locrenses, 266.D
 Dionysius senior Hermocratis filius, Syracusanorū tyrannus, 30.C. 148.D. præfectos proditiōis infimulat. Prætor a Syracusanis creatus, 149.C. Imperator & dux belli creatus ibid.D. tyrannidē occupat. 150.B. Hermocratis filia ducit, ibid.C. Camarinæ Syracusas migrare cōpellit ibid.D. in defectionis auctores animaduertit, 151.A. Locrensiū afinitatē ambit, 266.C. Dorin uxore ducit, ibid.B. Herbestum obsidet, ibid.C. à Syracusanis obsessus, ibid.D. Syracusanos prælio vincit. 152.A. à Rheginis bello petitus. ibi.C. cōtra Rheginos proficiscitur. 155.B. Magonē Pœnum superat, ibid. Tauromeniū

INDEX IN HISTORIAM.

capit. 155. c. Cauloniatis bellū infert, 272. c	K. Duillius Cos.	232. C
Fœderatorum copias apud Cauloniam su-	Duum-viri coloniarum,	205. B
perat, ibid. cauloniam obsidet, 155. d. pa-		
cem cum Rheginis facit, 156. A. Rheginis	E	
bellum infert, 259. C. iterum Rheginos	Echetla à Xenodico expugnata,	129. A
inuadit, 156. B. 260. A. fœdus cum Rhe-	Eclipsis solis,	322. C
ginis initum frangit, 260. D. Iouem Olym-	Ecnomus castellum Gelæ vicinū, 43. D. 134. D	
pium Spoliat, 159. B. Agylense templū de-	Edyssa Macedonia opidum,	251. D
peculatur ibi. c. Pœnos ad Cabala vincit, ibi.	Egesta urbs quæ & Segesta. 100. C. 101. D. un-	
d. Carthaginienſiū fines inuadit, 160. A. Ist-	de nomen habuerit, 102. A. ab Carthagi-	
hmum Italiæ muro claudere voluit, 274. c.	nienſibus euerſa,	101. D
arcem Crotonis fraude cepit, 277. A. Croto-	Egesta quæ & Segesta Hippotis filia à Crinifio	
niatis bellum infert. 278. D. Poëtices stu-	compressa, 102. A. & 140. B.	
diosus, 157. A. moritur,	Egestes Troianus Egestam condit, 100. A. 101.	
Dionysius iunior Syracusanorum Rex, 160.	A. 139. D. 140. A. B.	
C. nexos dimittit, 160. D. pacē cum Syracu-	Egnatia Italiæ opidum,	303. B
ſanis facit, ibid. urbes in Apulia condit.	Elea fluuius per agrum Eleatē labitur, 248. A	
161. A. oculorum valetudine laborat, ibid.	Elea fons,	247. D
à Syracusanis obſeſſus, ibid. B. Syracuſis pul-	Elates Liguriæ populi,	248. D
ſus Locros confugit, 31. c. 161. B. à Locren-	Elia Græcis locū palustrem designat, ibid. A	
ſibus receptus, 266. D. qua arte Locrenſes	Eleutherus fluuius,	99. A
circumuenit, 267. A. sexenniū apud Lo-	Eloris exsul Syracusanus fœderatorum dux,	
crenſes tyrannidem exercuit, ibid. B. à Lo-	279. A. Crotoniatarū dux, 155. D. Rhegi-	
crenſibus eiectus, ibid. tyrannidem Syracu-	norum dux, 259. C. eius interitus, 155. D.	
ſis recuperat, 31. c. 161. D. Locrenſium	272. D. 279. A.	
agros populatur, 162. A. tyrannidem depo-	Elorus Siciliæ opidum, 137. C. ab Marcello	
nere cogitabat, 163. A. ſeditione militum	captum.	52. B
periclitatur, ibid. c. Dionis coniugem al-	Elorus fluuius,	137. C. 141. C
teri collocat, 164. A. Dionem affectatæ ty-	Elorus Fluuius stagnans,	137. D
rannidis inſimulat, 33. B. à Dione proſliga-	Elyma urbs Siciliæ,	100. A. 101. A
tus, 165. B. quibus conditionibus arcē de-	Elymi Siciliæ populi,	3. A. 101. C
dere voluerit, 166. B. è Sicilia fugit, 34. A.	Elymus Troianus.	3. A. 101. A
Syracusa & tyrannidem iterum recuperat,	Elymus Afrorum Rex,	179. A
169. A. ſe Timoleonti dedit, 170. D. Corin-	Empedion Selinontinus,	116. D
thum relegatus, 37. c. 170. D. tertium ty-	Empedocles Agrigentinus, 114. C. à Selinon	
rannidem recuperat, 36. A. Cauloniam re-	tinis pro deo habitus,	ibid. D
ſtituit,	Emporia quattuor in Sicilia,	138. D
Dionysius fluuius qui & Chyſorrhœas, 83. C	Emporias Maſſaliensium colonia,	323. B
Domitius Ahenobarbus Brutiſinorum agros	Emporiensium numisma,	139. A
vaſtat,	Emporitæ à Phocenſibus oriundi,	323. B
Domitius Ahenobarbus Saluos & Vocontios	Emporitani in hispania, ibid. in ſulā incoluerūt.	
edomuit,	Emporeum Segestanum, ibid.	(323. A
Dorida tribus Thurinorum.	Emporium Selinontinorum, ibid. B. ab Han-	
Dorieus Heraclida Lacedæmonius, 105. C.	nibale, direptum,	ibid.
120. A. à Pœnis caſus,	Emporium Agrigentinum, ibid. &	122. C
Doris Xaneti filia Dionysij ſenioris uxor, 70. A	Emporium Leontinorum,	139. B
266. C.	Endimionis ſignum,	290. B
Drepani deſcriptio & origo, 106. D. portus,	Engium à Marcello expugnatum,	56. A
107.	Enna Syracusanorum colonia, 89. D. Cereri ſa	
Drepanitanum mare piſcoſum,	cra,	90. A. B
Drepanitanum ſal,	Ennæ templum Cereris celeberrimum.	89. B
Ducetius princeps Siculorum, 24. C. Siculo-	Ennenſium numisma,	90. C
rum Rex, 127. D. Ennam & Motyam expu-	Ennenſium cædes.	53. A
gnat, 24. C. 127. D. Syracuſas ſupplex ve-	Ennius Poëta ciuitate Romana donatus, 292.	
nit, 24. D. Menaninen condidit, 91. A. Co-	A. eius ſepulchrum in Ianiculo,	ibid.
rinthum relegatur, 24. D. ex Corintho in Si-	Ennus Ennæ conditor,	89. D
ciliam reuertitur, 25. A. Collatinā coloniā	Entella Siciliæ opidum, 112. B. ab Timoleon-	
deducit, ibid.	te captū, ibid. C. à Dionysio captum, 160. A	
	Entellæ	

INDEX IN HISTORIAM

Entellæ situs.	112.B	interitus,	183.A
Entellus Troianus Entellæ conditor,	ibid.C.	Eumenides Cyprius,	164.A
Epei ferramenta in templo Mineræ apud Me- tapontinos.	280.A	Eunomus Citharædus cicadæ opera victoriam adeptus.	264.C.
Ephestia insula Vulcano sacra.	45.A	Eunus Syrus fugitiuorum dux,	73.C
Ephintia lacus pestilens.	91.C.D.	Eupolemus Ictetis filius.	41 A. 61.C
Epicharmus Megarensis,	114.B	Eurielus tumulus,	20.B.
Epicides Carthaginiensis,	49.A	Euryclus collis,	179.B
Epicides Pœnus, 193.D. Prætor creatus.	50.D	Euryleon Selinontinorum tyrannus, à Selinon tinis cæsus.	115.B
Epipolæ collis,	20.B	Eurymedon dux ab Atheniensibus in Siciliam missus, 27.D. occumbit,	28.B
Epipolæ à Dione captæ,	165.A.	Euthimus Locrensis ob fortitudinem Cæcini amnis filius existimatus, 270.C. cum spe- cteo congressus, ibidem.D. eius Olympi- cæ Victoriæ, ibid.C.	
Equi ex Sybari bibentes sternutamentis vex- antur,	282.C	Euxenus Phocensis.	321.A
Equites Syracusani in Dionisiū insurgūt, 151.A.		Exanetus Agrigentinus & eius magnificentia, 125.C.	
Equus Neptuno sacer in numismatibus Posi- doniatarum,	247.A.	Exercitus Agathoclis panico terrore corre- ptus,	184.C
Era Messenidis urbs,	76.D	Exsulum Syracusanorum cædes,	186.D
Erbessus ab Hannone capta.	130.A.	F.	
Eretum locus in agro Sabinorum,	310.D	Q. Fabius Maximus quomodo dolos Hanniba- lis & Metapontinorum euaserit, 289.D. Ta- rentum obsidet. Tarentum proditione Bru- tiorum adiutus capit, 298.C. de Tarentinis triumphus.	299.A
Ergoteles victor in Olympiis,	93.A.	N. Fabius Pictor Cos. 301.D. de Salentinis & Messapiis triumphauit.	292.A.
Ericodes insula.	10.C	C. Fabius Pictor Cos.	243.A.
Erimnon Ætolus.	178.D	Fabiorum ad Cremeram cædes.	311.A
Erineus siue Orinius, Fl.	21.B	C. Fabricius Pyrrhum vincit,	296.C
Erycina Venus,	104.C.	Fasulæ opidum Etruriæ,	310.B
Eryx Veneris & Butæ filius, 3.A, 104.B. Erycis conditor, 104.C. ab Hercule occisus, 105.B.		Fasulani Etruriæ populi,	310.C
Eryx Siciliæ opidū ab Pyrrho captū, 187.C. à Ro- manis captū, 106.A. à Pœnis receptū. ibi.B.		Ialeria Faliscorum opidum,	312.A
Eryx mons,	104.B.C.	Falerium Romanorum colonia, ibi scintillas Pelagici generis retinuit, ibid. captum & euersum,	315.A
Eryx Liguriæ portus,	317.C	Falerius Argiuus Faleriæ conditor.	ibid.
Eiopsis tumulus,	624.B	Falernum vinum.	220.A. 234.A
Etruria quæ & Tyrrhenia, 310.A. in partes tres distincta. ibid. Cisciminia. Transciminia. Maritima, ibid.		Falernus mons,	200.B. 208.A
Etrusci Italiæ populi, 198.D. 203.C. olim ma- ximā Italiæ partē perdomuerūt, 311.D. ab Se- nonibus Gallis pulsi, 202.B. bellū Romanis quādo intulerint. 310.D. Cumanos inuadūt, 215.D. Faliscis auxilia denegant.	313.A.	Falernus ager cāpanis adēptus, 208.B. 235.D	
Etruscorum limites, 203.C. concilium, 310.B		Falisca condita, 311.B. Faliscorum opidum, 312.A. Colonia Iunonia,	315.A
Euagrius Naxius,	63.C.	Falisci Argiuorū colonia, 311.B. in Etrusco- rum nomē concesserunt, ibid.D. inter duo- decim Etruriæ populos, 312.A. quando pri- mum cum Romanis bellauerint, ibid.B. cum Capenatibus Romanorum castra apud Ve- ios expugnant, ibid.C. à Romanis proflig- antur, 313.A. à Camillo in agro Nepesino victi, ibid.B. iterum à Camillo victi, ibid. à Camillo obsessi, ibid.C. permoti Camilli iu- stitia se dedūt, 314.A. cū Tarquiniēsis so- cietatē ineunt, ibid.B. à M. Fabio Ambusto Consule superantur. ibid. bellū reparāt, ibi.C à Martio	
Euander Mercurij & Themidis filius, Arcadū dux, 226.D. Arcadium Rex, 227.B. Hercu- li diuinos honores decernit, ibid. Græcas lit- teras latinis dedit, 228.B. Arcas in Latio colonias deduxit,	307.C		
Euanthes Locrorum dux,	264.B		
Eubœa Leontinorum colonia.	59.B		
Euboïs tribus Thurinorum,	284.D		
Euclides Chalcidensis,	92.B		
Euclides Corinthus,	170.C		
Euclides Hippocratis filius,	135.B. 141.D		
Eudemus & Timocnides Dionis socij,	32.B		
Eugenia vitis.	71.A		
Eumachus Archagathi præfectus, 182.B. To- cas opidum expugnat, ibid.C. Pithecusa- rum gentem subigit, ibid. eius clades &			

INDEX IN HISTORIAM.

à Martio Rutilo Dictatore profligati, ibid.		citu casus.	290.A.
D. pacem impetrant, ibid. iterum à Romanis deficiunt. ibid. iterum à Romanis perdomiti. ibid. tertium à Romanis deficiunt, 315.A. à Manlio Torquato victi, ibid.		Funus Hieronis iunioris,	192.B.
Faliscis stipendium imperatum.	314.A.	M. Furius Camillus Dictator contra Faliscos dictus. 313.B. proditiōe ludimagistri auersatur.	314.A.
Faliscorum duæ præcipuæ urbes. 312.A. cum Capenatibus societas, ibid. c. aduersus Romanos res gestæ, ibid. de Romanis victoria, 313.A. mos in erudiendis liberis. pueri à præceptore Camillo traduntur, ibid. D. rebellio. 314.B. longitudo & latitudo, 315.A.		G.	
Faliscus ager ab Romanis vastatur.	312.C.	Gæfylus Lacedæmonius.	35.A.
Fanū Fortunæ Vmbriæ opidum, 202.C. 307.A.		Galeagra turris,	19.D. 53.B.
Fanum Herculis Liguriæ opidum,	317.C.	Galeotæ sacerdotes Apollinis.	113.C. D.
Fanum Volturnæ Etruriæ opidum,	310.B.	Galeotes Apollinis filius,	ibid. C.
Fauntio opidum,	309.B.	Galeria ab Dinocrate capta. 174.D. ab Pasiphilo recepta,	175.A.
Faunus Rex Aboriginum, Arcades benignè excipit,	226.D.	Galesus Italiæ fluuius,	201.C.
Ferentia Etruriæ opidum.	310.B.	Gallia Togata.	309.B.
Fertilitas Siciliæ,	2.A.	Galliæ Togatæ, siue Citerioris limites.	202.D.
Fidenates Sabinorum populi,	310.C.	Galliæ Cisalpinæ termini,	308.D.
ad Veientes deficiunt,	311.A.	Galli Italiæ populi,	198.D. 309.A.
Fidentia opidum,	309.B.	Gallipolis Senonum opidum.	201.C.
Firmani Italiæ populi,	245.A.	Gallorum Senonum limites.	202.B.
Firmum opidum.	202.B. 305.A.	Gamori patricij Syracusanorum, 23.B. 141.D. à Cylliriis pulsi.	23.B.
Fiternus Italiæ Fluuius,	202.A. 305.A.	Gaurus mons,	200.B. 208.A. 220.A.
C. Flaminius primus Siciliæ Prætor.	4.B.	Gela à Rhodiis condita, à Gela fluuiio denominata, 133.D. nouis colonis frequētata, & restituta. 134.C. à Timoleonte restituta 136.A.	
Floralia Mafsilienfium,	321.B.	Gela fluuius, 55.C. 96.C. unde dictus, 134.A.	
Fluentium opidum,	310.B.	Gela fluuius qui & Hiemera,	136.C.
Fœderata opida.	206.B.	Gela fluuij fontes.	136.C.
Fœderatæ urbes eosdem quos Romani magistratus habebant.	ibid. C.	Gelenses è Creta oriundi.	134.A.
Fœdus S.P.Q.R. cum rege Hierone,	82.A.	Gelensium ager fœcundus,	134.C.
Fœdus Hieronymi cū Carthaginensibus. 49.B.		Gelensium stagnum, ibid. bellum cum Camarinæis	136.A.
Fœdus Leontitium cum Syracusanis.	26.D.	Gelensium cades ab Agathocle perpetrata. ibid. &	175.B.
Fons Cyane.	20.D.	Gellias Agrigentinus, 125.C. eius liberalitas, ibid. eius mors,	124.B.
Fons Arethusa.	18.C.	Gelo Dinomenis filius, Hippocratis Satelles, 135.A. Gelensium tyrannus 23.B. 135.B. 141.A.D. à Syracusanis receptus, 141.D. Rex à Syracusanis salutatus, 23.B. 135.C. Gamoros restituit, 23.B. Damaratam Theronis filiam ducit, ibid. C. & 78.A. 143.A. Hieroni fratri Gelam urbem tradit, 23.C. Gelenses Syracusas transfert, 142.A. Camarinam, Megaram, & Euboeam euertit, ibid. in Segestanos arma mouet. 142.B.	
Fons in agro Agrigentino & eius vires, 125.A.		Græcis auxilia denegat, ibid. C. Carthaginensibus pacem concedit. 144. D. liberator patriæ & Rex salutatus, 145.A. templa Cereris & Proserpinæ exstruit, ibid. B. dona Apollini Delphico mittit, ibid. regium nomen aspernatur. ibid. Hieronem fratrem successorem designat, ibid. B. litterarum expres. 142.B. à Lupo conseruatus. 118.C.	
Fons in agro Caleno & eius vis mira, 232.B.		Gelonis ad Himeram res gestæ. 143.C. de Carthaginensibus victoria. 144.A. in vi-	
Fons apud Leucam opidum fetidissimi halitus 300.A.			603
Fora quid fuerint.	206.C.		
Formio fluuius,	202.D. 308.D.		
Fortunæ fanum,	20.A.		
Forum Cornelij opidum.	309.B.		
Forum Liuij opidum,	ibid.		
Frentani Italiæ populi,	198.D. 202.A.		
Frentanorum limites,	ibid.		
Frentus Italiæ fluuius,	303.B.		
Fucinus lacus,	204.A.		
N. Fufidius Duum-vir Puteolanorum. 213.B.			
Fuluius Flaccus viam Pisaurum silice strauit. 306.C.			
Ser. Fuluius Nobilior, Cos.	117.C.		
M. Fuluius Pætinus,	Cos. 243.A.		
Cn. Fuluius Pro Cos. ab Hannibale cum exer-			

INDEX IN HISTORIAM.

Etos clementia. *ibid.* C. sepulchrum. *ibid.*
 Gelo Hieronis iunioris filius Pyrrhi regis ge-
 ner. 48. B. 90. C. eius interitus, 192. A.
 Gelon Ætnæ & Hymari filius, 134. A.
 Genua liguriæ urbs, 203. B.
 Cn. Genutij cædes, 313. A.
 L. Genutius Rhegium expugnat, 80. D.
 Gigantes ab Hercule fugati terram subierunt
 300. A.
 Giseco Pœnus Hannonis filius Carthaginien-
 sium dux, 40. D.
 Gisconis cædes, 66. A.
 Glanis Italiæ fluuius, 215. B.
 Glaucias crotoniata in Olympijs victor, 282. A.
 Glyptis Senani regis filia, 321. B.
 Gorgias Leontinus orator, 25. D. 6. A.
 Gorgus Messeniorum dux, 77. A.
 Gorgus Chius, 134. C.
 Gracchus agrum Campanum attingere non
 ausus, 275. B.
 Græci Italiæ populi, 198. D. Lucaniæ incolæ
 245. D.
 Græcorum vetustus scribendi ritus, 311. C.
 Graulicæ Etruriæ opidum, 203. C. 310. A.
 Grumentini populi, 245. C.
 Gyartæ ager, 35. A.
 Gylippus Lacedæmonius, 65. C. Atheni-
 enses vincit, 27. D.
 Gyptis Senani regis filia, Perani uxor, 310. D.
 H.
 Hadria opidum, 305. A. colonia. 202. B.
 Hadriani populi, 245. A.
 Hadriaticus sinus, 202. D. 308. D.
 Hælesus Agamemnonis filius, Faliscorum con-
 ditor, 311. B. templū Iunoni Argiæ exstrux-
 it, *ibid.* C. ab Ænea occisus. *ibid.* D.
 Halisca urbs postmodum Falisca. 311. B.
 Halisci populi, *ibid.* C. in Etruscorum nomen
 Halicarnassus Carum regia, 263. D.
 concesserunt, *ibid.* D.
 Hannibal Gisconis filius pœnorum dux, 94. D.
 100. A. 115. C. Himeram obsidet, 28. D. Hi-
 mæam occupat, 29. A. Selinontem euertit,
 103. C. eius in Selinontinos crudelitas, 116. C.
 Hannibal Rhodius Pœnorum dux, 110. A.
 a Romanis captus, *ibid.* C.
 Hannibal & Bomilcar Pœnorum duces, 39. A.
 Hannibal Pœnus Agrigenti præfectus, 129. D.
 Hannibal Amilcaris filius Pœnorum dux, 109.
 D. Italiam inuadit 111. B. Cumas oppugnat
 218. D. ad Nolam exercitum adducit, 239.
 C. agro Nolano excedit, 240. A. iterum
 ad Nolam reuertitur. *ibid.* B. ad Nolam a
 Marcello profligatus, *ibid.* D. tertium ad No-
 lam accedit, 241. A. Locrenses obsidione li-
 berat, 268. Cauloniâ obsidione liberat, 273.
 A. aram apud Iunonis Laciniæ templū ex-
 struxit, 275. D. Q. Fabium dolo per Metap-

tinos tentat, 289. C. Herdoneam capit & ci-
 ues Metapontum transfert, 290. A. Taren-
 tum proditione quorundam adiutus ca-
 pit, 298. A. Romanos intra Tarentū cædit,
ibid. arcem Tarentinâ frustra tētat, *ibid.* B.
 Hannibalis cum Marcello alterum apud Nolā
 prælium, 241. D.
 Hanno Pœnorum dux, 55. C. 107. C. Siciliam
 inuadit, 31. B. 36. B. a Romanis prælio vi-
 ctus, 130. C. Locros obsidet. 268. A. Æsche-
 rionem cum exercitu delet, 182. D. in cru-
 cem agitur. 31. B.
 Hanno & Bomilcar sibi mutuo infensi, 177. A.
 Harmonia Gelonis filia Themistij uxor, 50. B.
 Harmonia cædes, 50. C. 195. B. (195. A.
 Harpagus Cypri præfectus, 247. D.
 Harpagus Medus Ioniæ præfectus, 319. C.
 Hebon deus in numismatibus Neapolitano-
 rum 209. D. unde sic dictus. 210. A.
 Hegrias Neapolitanus præfectus & eius interi-
 tus, 211. C.
 Heius Messanenensis, 82. C.
 Helenus & Alexander Pyrrhi ex Agathoclis
 filia liberi, 45. C.
 Helia insula, 107. B.
 Helicon Siciliæ fluuius, 86. C.
 Helotes serui, 293. C.
 Heraclea a Dorico cōdita, 119. A. 120. A. ener-
 sa, 120. B. ab Eurylonte restituta, *ibid.* C.
 Pœnorum facta, *ibid.* D. a Xenodico Agri-
 gentino liberata, 121. A. ab Agathocle cap-
 ta, *ibid.* Romanorum quando facta, 121. C.
 Romanorum colonia, *ibid.*
 Heraclea porta Agyrinæ, 87. D.
 Heraclea quæ & Siris vocata Bruttiorum opi-
 dum, 294. C.
 Heraclea Thuriorum vicus, 284. B.
 Heraclea Tarentinorum colonia a Mesapijs
 obsessa, 294. C.
 Heraclia Italiæ opidum fœderatum, 206. B.
 Heraclia Hieronis filia Sosippi uxor, 48. B.
 195. B.
 Heraclia & eius filiarum cædes, 50. C. 195. B.
 Heraclides Syracusanus in exiliū actus, 163. C.
 cum Dione iterum in gratiâ redit, 35. B. Di-
 onis socius, 164. A. præfectus classis, 33. B.
 165. C. iussu Dionis occisus. 35. B. 168. A.
 Heraclides Agathoclis filius, 44. B. 184. D.
 a militibus captus, 185. A.
 Heraclides Carcini frater, 171. B. (uenit, 299. B.
 Heraclides Tarentinus Sambucâ machinâ in-
 Herbesus Siciliæ opidū a Marcello capta, 52. B.
 Herbesus fons, 102. A.
 Herbita ab Xenodico Agrigentino capta, 179. D.
 Herculanæum, 204. B.
 Hercules Alexicacus, 114. D.
 Hercules Manticlus, 77. B.
 Hercules Sagittarius, 140. C.
 Her

INDEX IN HISTORIAM.

- Hercules Græcus, 228.C
Hercules Cacumlatronem occidit, 227.B. pi-
ratas punit, 140.C. Iunonis Lacinie templū
erexit, 275.D. a Leontinis hospitaliter ac-
ceptus, 58.D. Agirina fuit, 88.A. ab Agy-
rinensibus cultus, ibid. Crotonis hospi-
tio exceptus, 276.C.
Herculeum promontorium, 201.B
Herculi diuini honores ab Euandro decreti.
Herculis in Italiam aduentus, ibid. A (227.B.
Herculis templum Tarenti, 202.C. simula-
chrū apud Tarētinus. ibid. simulachrum
ex Tarento Romam trāstatū, ibi. & 299.A
Herculis signū, 82.D. a Verre ablatū, 123.D
effigies quare in nummis Crotoniatarum
adpareat, 276.C.
Herculis fanum opidum, 203.B
Herculis portus, ibid.
Herculis portus apud Cosas, 317.A
Herculis Monæci portus, ibid.
Herdonea ab Hannibale capta ciues Meta-
pontum translati, 290.A.
M. Herennius Nolanus, 241.A
Herius Petreius Nolanus, ibid. B
Hermon Dionysij auus, 148.D
Hermocrates Dionysij pater, ibid.
Hermocrates Syracusanus Petalismo in exi-
lium eiectus, 29.A. Selinontem instaurat,
ibid. Pœnorum socios incursionibus vexat
ibid. cæsorū Syracusanorum ossa Syracu-
sas mittit, ibid. B. eius cædes, ibid.
Hernici Latinorum populi, 200.A
Herous vicus Thuriorum, 284.B
Hesperia olim Italia nominata, 197.D
Hesperus stella in numismatibus Tianensium,
Hiera insula, 10. B. 107.C (231.B.
Hieroclitus Hieronis iunioris pater, 188.B.
Hiero Dinomenis filius, 141.B. Geloni fratri
in tyrannide succedit, 78.B. 135.C. 145.D.
Geleniū princeps, 141.D. unde originem
duxerit, 63.D. Ætneus ciuis appellari volu-
it, ibid. Himereses Theroni prodit, 146.C
Cumanis opem fert, 147.A. auxilium
Cumanis mittit, 217.D. Thrasidæum prælio
vincit, 147.C. Theronis sororē ducit, 146.A
Hieronis cum Thrasydæo Agrigentino bellū,
147.B. potētia, ibid. C. in Olympicis victo-
ria, 148.A. Palmæ Olympicæ, 135.D. eius
mors, 148.A. eius sepulchrū euersum, ibid.
Hiero iunior Hieroclitifilius Prætor Syracusa-
nus, 46.B. 80.C. 111.C. 188.A. ab patre ex-
positus, ibid. Leptinis gener, ibid. C. quo-
modo seditiosos oppræsserit, ibid. a Mamer-
tinis victus, ibid. Mamertinos ad Longanū
fluum superat, 47.B. 188.D. rex saluta-
tus, 23.B. 47.B. 189.A. ab Romanis supera-
tus, ibid. C. pacem cū Romanis facit, ibi. D
Carthaginiensibus auxilia mittit, 190.A.
tripodem aureū Appollini dono misit, 190.
B. Romanis auxilia mittit, 191.B
Hieroni iuniori regnum quibus prodigijs præ-
significatum, 46.C. 188.A.
Hieronis clementia, 190.A. regia, 19.C. leges
67.C. nauis, 190.B. cum Pyrrho rege hos-
pitium, ibid. C. in populum Rom. num be-
nificencia, 191.A. in octacilium benigni-
tas, ibid. D. eius obitus, 48.C. 192.A.
Hieronymus Gelonis filius Syracusanorū rex.
48.C. 62.A. 192.A. C. 193.A. Pittho ancillā du-
xit & reginā appellauit, 193.B. ab Romanis
ad Pœnos difcitur, ibid. D. ludibrio Roma-
norum legatos habet, 194.A. Leontinum
profectus, ibid. C. eius superbia & crudeli-
tas, 193.A. eius cædes, 49.C. 194.D.
Hieropolis Leontini collis, 59.C
Himera a Zancleis condita, 76.A. 92.C. ubi
sitā, 132.B. ab Himera flumine nominata,
92.D. ab Hannibale deleta, ibid. B. a pœ-
nis obsessa, 93.D. a pœnis expugnata, 95.B
a pœnis euersa, ibid. C. a Theronē occupa-
ta, 93.C.
Himera femina a Dionysio interfecta, 149.B
eius somnium, ibid. A.
Himera fluuius qui & Gela, 49.B. 92.C. 93.A
96.B. 132.B.
Himera signum muliebri forma effictū, 95.C
Himera noui coloni ab Theronē deducti, 94.C
Himerenses ad Hieronem deficiunt, 94.A.
146.B. Athenienses vincunt, 94.C. Rhe-
gium occupant, 238.A.
Himeren sium in Syracusanos beneficia, 94.C
clades, 143.B. cædes, 94.B. 95.B. numis-
mata, 93.A.
Himilco Pœnorum dux, 29.C. 153.B. Syracu-
sas obsidet, 154.B. conmeatum Agrigen-
tinorum intercipit, 30.B. Eumachum cum
exercitu concidit, 182.B.
Hipparinus Dionis filius, 33.B. patris imperi-
um accipit, 35.D. a Nisæo Dionysij fratre
imperio spoliatus, 36.A.
Hippocles Cumæus, 215.B
Hippocrates Gelenium tyrannus, 76.C. 135.
A. 141.C. Zancleus prodit, 76.C.
Hippocrates Carthaginiensis. Prætor creatus,
49.A. 50.D. 193.D. profligatur, 52.C.
Syracusanorum dux, 62.C
Hippocratia Latinis consualia, 227.D
Hippomedo equitū cumanorū magister, 216.B
Hippon Pœnis Messanæ tyrannidem occupat,
79.B. a militibus occisus, 41.B.
Hippon Italia opidū, 254.D. ab Agathocle
captū, 255.A. a Brutijs occupatū, 249.B
Brutijs ademptum, 253.C. colonia Roma-
norum, Vibo Valētia appellatum, 255.B
Hipponiatis sinus 201.B. 249.B. 254.D. ager
floribus exuberabat, 255.A.
Hip-

INDEX IN HISTORIAM.

Hipponis descriptio,	254.D	pressa,	227.Ü
Hippotes Troianus,	140.A	Imilco Pœnorum dux, 52.B. 109. C. 130.D.	
Hirminius fluuius,	138.B	Romanorum opera incendit,	110.A
Hirpini Samnites,	204.B. 316.B	Indigemenes Hieronymi satelles, 49.C. Hiero-	
Honores Timoleôri à Syracusanis decreti, 42.B		nymi percussor,	194.D
Hyblæ tres in Sicilia,	113.B	Insulæ Syracusarum capta,	309.A
Hybla maior quæ & Tellia,	ibid.C	Inuessa opidulum Ætna aliter appellatum.	54.C
Hybla minor quæ & Nera, ibi. & 135.A. 141.C		64.B. 76.C.	
Hybla media,	113.C	Inyctos Cocaliregia,	138.A
Hybla Megara postea appellata,	ibid.B	Inyctos urbs ubi fuerit,	ibid.
Hybla ad Pœnos deficit,	56.C	Iolæus Iphicli filius, Herculis laborum socius,	
Hyblo Siculorum Rex,	113.B	87.B. in Sardinia colonias deduxit,	87.C
Hyccarus Siciliæ opidum,	100.B	Iolenses Sardinia: populi,	ibid.
Hydrunti breuissimus in Græciam traiectus.	291.A. 300.C.	Iotalinum vinum,	83.B
Hydrunti longitudo & latitudo, ibid.		Iouis Forensis templum,	115.A
Hydruntinorum numisma,	ibid.B	Iouis Capitolini templum Capuæ,	234.A
Hydruntum Salentinorum opidum, 291.A.		Iouis Homorij templum apud Cauloniam.	272.B.
a Cretensibus conditum, 299.D. Orico Epi-		Iouis Vicilini templum in agro Cosano. 316.B	
ri opido aduersum, 300.C. Pyrrhus Rex		Iouis Olympij templum, 21.A. a Pœnis spo-	
ponte Epiro iungere voluit,	291.B	liatum,	154.B
Hydrus Fluuij & montis nomen,	300.A	Iouis Olympij fanum,	19.B
Hyela à Phocensibus condita,	247.D	Iouis Olympij sacerdotium.	23.A
Hyelita: Palladem coluerunt, 248.C. bellum		Iouis Olympij famulatus,	39.A
cum Pæstani & Lucanis gesserunt,	ibid.	Iouis Imperatoris simulachrum,	19.C
Hyelitarum siue Veliensium numismata, 248.C		Iouis simulachrum a Metapontinis Olympiam	
Hypsa Siciliæ Flutius,	112.C	missum,	190.A
Hyrium Italiæ opidum,	303.B	Iouis colossus apud Tarentinos,	292.C
I		Isaurus Fluuius,	306.B
Iades tribus Thurinorum,	284.D	Ischomachus Crotoniata in Olympiis victor	282.A
Iapyges a Tarentinis victi bellum instaurant,		Iseliceus Achæus Sybarim condidit,	282.B
295.A. Tarëtiños & Rheginos superât, ibid.		Ismenias Patricius Tyndaritanus,	85.D
Iapigia Regio, 200.D. 290.C. prius Salentina,		Istonium Italiæ opidum,	202.A. 305.A
291.B.		Italia quibus olim finibus inclusa, 197.C. 198.	
Iapygium siue Salentinum promontoriû. 201.		A.B. usque ad Rubiconem flumen produ-	
C. 292.A. 300.A.		cta, 202.C. quibus olim nominibus appel-	
Iapyx Dædali filius Cretensium dux,	290.D	lata fuerit, 197.C. olim Brutia vocata, 252.	
Ibyci grues,	263.A	A. à Romanis in tres partes distincta, 199.	
Ibycus Rheginus historicus & lyricus poëta,		A. in tribus triginta quinque censa, 207.A	
ibid. eius interitus. ibid.		Italiæ descriptio, 198.A. populi, 197.D. ciuita-	
Iccus Tarentinus Medicus,	299.B	tes quo iure distinctæ, 204.C. ceruix angu-	
Iccia insula,	10.B	stissima inter Scyllacium & Hipponium,	
Icetas Syracusanus Leontinorum tyrannus, 36.		274.C.	
A. 60.D. 169.B. cû Carthaginensibus con-		Itali olim OEnotrij vocati, 197.C. Lucania in-	
tra Timoleontem conspirat, 36.C. Diony-		colæ,	245.D
sium iuniorem obsidet, ibidem .D.		Italici suos magistratus habebant,	199.C
& 169.B. Neapolim, Acradinam, & Tycham		Italicis quando ciuitas data,	206.D
urbis Syracusanæ partes occupat, 37.A. 169.		Italicumius,	199.B
C. arcem Syracusanam oppugnat, 37.D.		Ithome Messenidis urbs,	293.C
Leontinum fugit, 38.B. Carthaginenses		Itinerarium maritimum Siciliæ,	16.B
contra Timoleontem cõcit, 40.D. à Ti-		D. Iubellius præsidij Rheginensis præfectus,	
moleonte prælio superatus, 41.A. capitali		262.B.	
supplicio a Syracusanis adfectus, ibid.B.		Iubellius legionis Campaniæ præfectus, 79.D	
Icetis cum Hannone Pœno fœdus, 169.C.		Italia lege Latinis ciuitas data,	199.B
eius filiæ & uxor in mari demersæ, 61.C. eius		Italia Lex,	206.D
res gestæ contra Dionysium & Timoleon-		L. Julius Cæsar Cos.	ibid.
tem, ibid. A.B.			
Ilia Numitoris filia a Marte in somnis com-			

INDEX IN HISTORIAM.

C. Julius Caesar Cos. 233.B. portum Brundisium obstruere conatur,	302.A	186.D.	
L. Julius Libo bello cum Salentinis gessit.	292.A.	Zaomedon Troianorum Rex, 100.C. 140.A	
Iulius Agricola,	322.B	Laomedon Messanienſis,	259.B
D. Iunius Pera Cos. 301.D. de Salentinis triūphauit,	292.A	Larium opidum,	202.A
L. Iunius Pullus Cos. 105.D. classem naufragio amittit,	110.D.	Lartes Tolimnius Veientium Rex, 311.A.	
Iuno regina in Bruttiorum numismatibus,	253.B.	312.B. eius cades,	ibid.
Iuno Sospita,	251.B.	Latij ius, 199.A. veteris fines, ibid.D. noui fines,	200.A
Iunoni Lacinia pecus sacrum,	275.C	Latini Italiae populi,	198.D
Iunonis Lacinia templum, ibid.B. à Q. Fulvio Flacco Censore detectum, ibid.D. ex S. C. reſectum, ibid.		Latinorum populi,	199.D
Iunonis Argiua templum in agro Picentino,	243.D. apud Faliscos, 311.C. sacra pompa apud Faliscos, ibid.	Latinus Aborigines Latinos de se vocat, 227.B	
Iunonis tabula pulcherrima Agrigenti, 124.A		Latinus Hercules filius Rex Aboriginum, ibid.	
effigies in nummis Crotoniatarum, 276.D		Latium vetus,	199.D
ſimulachrum ex vite apud Populonia, 288.C.		Latium nouum,	200.A
Iupiter Ammon.	77.B	Latumia carceres ſubterranei,	20.A
Iupiter Axur unde dictus,	223.B	Latumia locus in Africa,	176.D
Iupiter Belus,	77.B	Lauinia Latini filia Aenea uxor,	227.C
Iupiter Eleutherius,	24.A	aureus ager,	ibid.
Iupiter Καταβύτης à Tarentinis cultus, 292.D		leborinus ager.	208.B
Iupiter à Maſſilienſibus cultus,	323.A	Leophron Rheginorum tyrannus.	161.C
Iupiter Olympius à Salentinis cultus,	115.A	Leo Aneus à Phoceniſibus Delphos miſſus, 320.	
Iupiter in Creta educatus,	273.C	B. in Maſſilienſi numismatibus. ibid.	
Iupiter & aquila in Coſanorum numismatibus,	316.C.	Leon locus in via Leontina,	20.B.
Ius ciuitatis Campanis reſtitutum,	237.C	Leontina via,	ibid.
L		Leontini deſcriptio, 58.C. ſitus, 59.B. origo, 58.D. ciuitate Syracuſana donati, 26.C.	
Labro Etruriae opidum,	310.A	Syracufas tranſmigrant, 60.C. à tyrannide liberati, 61.D. ad Pœnos deſciūt, ibid. ad Pyrrhū regē deſciūt, 62.A. Hieroni iuniori paruere, ibid. à Syracuſanis ſubſidium petunt, ibid.B. à Syracuſanis deſciunt, ibid. C.	
Labyrinthus Cretenſis,	134.B	Romanorum veſtigales facti,	63.A
Lacedæmonij annos undeuiginti Ithomē obſederunt, 293.C. Syracuſanis auxilia mittunt,	27.D.	Leontinorum deſectio, 51.A pax cum Syracuſanis,	60.B.
Lacedæmoniorum cum Meſſeniis bellū, 293.		Leontinum Marcellus expugnat, 51.B. à Marcello captum, 62.D. inſtauratum, 59.A. unde nomen habuerit,	63.A
A. iuramentum,	ibid.B	Lepas mons, 20.B.	65.C
Laches & Charæudes Athenienſiū duces, 25.D		Lepores quando primum in Sicilia,	77.C
Lacinium promontorium,	201.C. 275.B.	Leptines tyrannus Dionyſij frater, 38.C. 153.	
Lacinius prædo ab Hercule occiſus,	275.D	C. Agathoclis legatus, 129.A. Agathoclis præfectus. 182.A. Agrigentinarum agros populatur, 183.C. Xenodicum proſſigat, 129.B. 183.C. à Pœnis victus, 154.B. eius interitus,	158.B
Lacus Ciminus,	310.B.	Leſtrygones Siciliae indigenæ,	2.B
Lacus Vadimonis,	ibid.	Leuca Italiae opidum,	201.C. 300.A
Lacus Traſimenus,	ibid.	Leucaſia inſula Sirenarum una,	247.C
Lacus ſaliſus apud Coſas.	317.A.	Leucaſia Aeneæ neptis,	ibid.
Læſana opidum,	309.B	Leucopetra promontorium,	201.B
Lagaria opidum,	201.C	Leuterini gigantes,	300.A
Lai fluminis oſtium, 201.B. 245.C. 249.A		Leuterinum litus,	ibid.
Lamachus Athenienſium in Sicilia dux, 27.C		Lex talionis apud Thurinos,	285.A
Lamis Megarenſis Protilij conditor, 113.A.		Libo Saſonem inſulam occupat,	302.D
Thapſum in peninſula condidit,	113.B	Liburni à Siculis pulſi,	202.B
Iampichus Gelenſium tyrannus,	136.A	Calicius Caluus Cos.	70.C.
Iampon Athenienſis,	283.D	Liguria regio, 317.C. quibus terminis incluſa,	309.C
Lanæſſa Agathoclis filia Pyrrhi regis uxor,			

Ligures

INDEX IN HISTORIAM

- Ligures populi. 197.D. 198.D. 203.A. 309.A
populi Transpennini. 309.C. populi Cisa-
pennini, ibid.
- Ligures Maritimi, 203.B. 309.D
Ligures Montani, ibid.
Ligures Apuani, ibid.
Ligures omnes à Græcis Saluii appellati, 318.
C. à Romanis perdomiti, ibid.
- Ligurum natio antiquissima, 203.A
Ligurum Martimorum limites ibid.B. 309.D
Ligurum Montanorum limites, 203.B.
Ligurum potentia, 318.C
Ligusticum mare, 202.D
- Lilybæi descriptio & situs, 108.D. puteus,
109.A
Lilybatani ab Alexone seruati, ibid.D
Lilybatanorum numismata, ibid.B
Lilybæum à Pœnis conditum, 109.A. à Ro-
manis obsessum, ibid.C. pop. Rom. deditū.
111.B.
- Lilybæum Siciliæ promontorium, 1.D.
Limnestus Ætnæ tyrannus, 152.A. à Dionysio
necatus, ibid.B.
- Linternum Italiæ opidum, 200.B. Scipionis
Africani secessu nobilitatum, 219.D. inter
præfecturas fuit, 220.A. Colonia Romano-
rum, ibid. colonia militaris. ibid.
- Lipara insula & urbs, 10.A. Vulcano sacra, 45.
A. capta, 153.D
- Liris Italiæ fluius, 200.B. qui & Clanicus,
222.A. unde oriatur, 221.D.
- M. Liuius Drusus Tribunus, pl. 275.A
- Locrenses Epizephyrij Syracusanorum socij,
25.D. cum Lucanis bellum gerunt, 161.C.
Dionysij iunioris liberos necant, 162.A.
267.B. cicada symbolo usi, 264.C. ab
Anaxila victi. Hieronis auxilio liberantur,
265.A. Messanam capiunt, ibid.B. auxilium
ab Lacedæmoniis petunt, ibid.C. qua arte
hostes voto superarint, ibid.D. auxilia ab
Rheginis accipiunt, ibid. libertatem recu-
perant, 267.B. à Pœnis obfessi, 268.A.
defectionis auctores supplicio adfecti,
269.A. libertate à Romanis donati,
270.C.
- Locrensis urbis situs, 164.B. ager cultu diffi-
cilis, ibid. ager à Dionysio vastatur, 267.B
ager ab Pyrrho vastatur, ibid.D.
- Locrensiū Epizephyriorum descriptio, 264.A
leges, ibid.D. cum Atheniensibus bellum.
265.B. bellum cum Crotoniatis, ibid. cum
crotoniatis ad Sagram prælium & victoria,
266.A. cum Dionysio fœdus & affinitas,
ibid.C. eorum res à Dionysio auctæ, ibid.
Votum, 267.A. in Dionysij liberos fœuitia,
ibid.C. bella cum Lucanis & Brutijs, ibid.
arx Romanis prodita, 268.D. ad populū
- Romanum legatio, 270.A. querela de Ple-
minijs fœuitia & auaritia, ibid. respublica à
Romanis constituta, ibid.B.
- Locri Epizephyrij, 76.B. 147.C. 201.B. 264.B
Locri Locrensiū Ozolarum colonia, 264.
A. Zephyrium promontorium incoluerunt,
ibid.B. Pœnis se dedunt, 268.C. à Roma-
nis recepti, 269.A. à Liuiio Brutijs adnume-
rati, 270.D
- Locri Opontij, 264.B.
Locroŭ origo, ibid.A. aduersus Crotoniatis
res gestæ, 265.B. lōgītudo & latitudo, 270.D
- Locrus ventus qui & Zephyrus, 263.D
- Longanus Siciliæ fluius. 80.D
- Luca Etruriæ opidum. 203.C
- Lucania regio. 200.C. 245.C
- Lucaniæ fines. 200.D
- Lucani Italiæ populi, 198.D. 245.D. a Sam-
nitibus oriundi, a Lucio denominati, 245.
D. popularem statum tenuerūt. reges crea-
runt. ibid. ab Alexandro Epirotarum rege
vexati, ibid. quādo in populi Romani pote-
statē venerint, ibid. à Romanis in fidē & fœ-
dus recepti, 246.A. a Romanis deficiūt. Sā-
nitiū societate abnuunt, ibid. iterū in fidē
à Romanis recepti, ibid.B. iterū à Romanis
deficiunt, ibid. octo Consulibus materiam
triumphi præbuerunt, ibid. quando a Ro-
manis debellati, ibid. Sybaritas Posidoniae ie-
cerunt, ibid.D. ab Alexandro in agro Pasta-
no victi, 247.A. quomodo liberos educa-
runt, 252.A. vicinos latrocinijs infestabant,
ibid.B.
- Luceria Samnitum opidum, 295.D. Romano-
rum colonia. 202.A.
- Lucius Lucanorum dux, 245.D
- Lucrinus lacus. 214.D
- Lucrinus sinus. 200.B. 208.A. 215.B
- Lucus Feroniæ Liguriæ opidum. 203.B. 317.C
- Ludi in Timoleontis honorē à Syracusanis in-
stituti. 42.D
- Luna Liguriæ opidum. 203.B. 317.C
- Luna Brundisina. 301.A
- Luna gibbera in Tianensium numismatibus.
231.A.
- Luspa Italiæ opidum. 300.C
- C. Lutatius Cos. 82.B. 111.A.
- C. Lutatius Catulus Drepanū oppugnat, 108.A
- Lycasta ob insignem formam Venus nomina-
ta, 104.C. Erycis mater, 107.A. Drepa-
no imperauit, ibid.
- Licyscus ab Archagatho occisus, 180.B
- Lycophron historicus, 209.C
- Lycus Fluius terminus Syracusanorum & Pœ-
norum, 41.D. 118.D.
- Lycus fons, 59.D
- Lyndij Gelam conduunt, 141.B

INDEX IN HISTORIAM

- Lyndus Rhodiorum opidum, 133.D. 141.A
 Lypsis Tarentinus Phylolophus Pythagoricus, (299.C)
 Lysimelia palus, 20.D.
 M
 Macrae fluminis fontes, 203.B. 309.D. ostiū
 317.C.
 Macri campi, 309.B
 Mactorium opidum, 141.B. 135.A
 Magella ad Pœnos deficit. 56.C
 Magistratus coloniarum, 205.A
 Magna Africae opidum, 177.A
 Magna Græcia, 201.A
 Magnæ Græciæ limites, 197.B. 201.A. 270.D
 Mago Pœnorū dux, 88.B. 154.A. 286.D
 Mamercus Catanæ tyrānus, 37.C. 65.D. 170.
 B. ad Icetā deficit, 65.D. prælio à Timoleō-
 te victus, 66.A. Capitali pœna à Syracusa-
 nis afficitur, 41.C.
 Mamers Oſcorum lingua Mars, 271.A
 Mamertini ex Campania oriundi, 47.A. 79.C
 271.A. unde nomē acceperint, ibi. Messanē
 ses trucidant, 79.C. ab Hierone victi, 80.D
 271.A. a Romanis auxilium petunt, 81.A.
 Pœnorū præfectū eijciunt, ibid.B. ad Car-
 thaginiensium auxilia confugiunt, 189.A.
 ad Romanos se vertunt, ibid, 271.A. mul-
 ta fortiter Agathoclis auspiciis gesserunt.
 271.C. Messanam occupant, ibid.
 Mamertinorū aduersus Pyrrhū res gesta, 80.B
 Mamertinum castrū, 201.B. vinum, 83.B
 Q. Mamilius Vitulus, Cos, 129.C
 T. Manlius Torquatus Prætor, 131.D. Sidicinos
 & Latinos superat, 230.B
 M. Manlius Torquatus Faliscos perdomuit.
 315.A
 Manticius Messeniorum dux. 77.A
 Marcellea dies festus, 308.D
 Marcelli cum Carthaginiensibus prælium & vi-
 ctoria, 55.D.
 Marcellus Syracusas obsidet, 51.D. ouans de
 Syracusis, 56.B
 Cn. Marcus Coriolanus bellum patriæ infert,
 224.D. Romam obsidet, ibi. Patriæ recon-
 ciliatus, 225.A
 C. Marcus Rutilus Dictator. 314.D. qua arte
 Campanos à seditiosis militibus liberauit,
 Marica Dea, 222.A. uxor Fauni, ibid. (235.B
 Marius Alfius dux Campanorum, 218.C.
 C. Marius Antium capit, 225.C. in paludibus
 Minturnensium latuit, 222.B
 Marfi populi Italiæ, 204.A
 Marficum bellum, 304.D
 Marforum limites, 204.A
 Marſyas à Dionysio interfectus. 157.C
 Mars in Picentum numismatibus, 242.D. in
 Mamertinorum numismatibus, 271.B
 Martus tēplum centū columnis suffultū, 231.D
 Marrucini Italiæ populi, 198.D. 204.A
 Marrucinorum, limites, ibid.
 Malsicus mons 200.B. 229.A
 Malsilia Phocæorū colonia, 319.A. iuxta Rho-
 dani ostia cōdita, ibid.D. quando condita-
 322.C. unde nomen habuerit, ibid.D. a Cæ-
 sare, Dictatore capta, 322.A
 Malsiliæ situs, 319.A. templū Apollinis Del-
 phici, ibid.D. templū Dianæ Ephesiæ, ibi. op-
 timatiū administratione floruit, 321.C. pa-
 tera è vite. 323.A
 Malsilienses Pœnos nauali prælio vicerūt, 320.
 A. vicinorū armis petiti, 322.A. a Roma-
 nis liberati, ibid. veniā Phocæsis impetrāt,
 ibid. Gallos agriculturam docuerunt, ibi.D
 Malsiliensium numismata, 320.A. 323.A
 apud Delphos donaria, 320.A. colonia, 323.A
 Matienus Tribunus militum a Pleminio virgis
 Matrinus Fluius, 305.A. (casus, 269.C
 Mazara Siciliae opidum, 112.B. ab Hannibale
 Mazara Fluius, 102.B. 139.B. (captū, ibi.
 Medimna fons in agro Thurienſi, 284.A
 Mediterraneum mare, 1.B
 Megara Siciliae opidum Megarensium colonia
 113.B. à Gelone diruta, 114.A. instaurata.
 114.B. ab M. Marcello euerſa, ibid. & 52.B
 Megasthenes Chalcidensis, 215.B.
 Megellus duum-vir, 128.C
 Melita insula Rhomanis dedita, 112.A.
 Mellis Brundisini præstantia, 301.A
 Melos insula prius Zephyra, 262.A
 Melphe fluius, 245.C
 Menantine condita, 91.A
 Menanini descriptio, 91.A. numismata ibi.B.
 Menecolus duum-vir. 136.D
 Menetides portæ, 20.D
 Mercurij promontorium, 2.B
 Mercurij simulacrū tyndaritanis restitutum 85.C
 Mercurius in numismatib, Capuanorū, 237.D
 Mergetes Lucaniæ incolæ, 245.D
 Mericus Hispanus Syracusarū insulam prodit,
 54.B.
 Messana à Messenijs condita, 77.B. prius Zan-
 cla, 256.D. tyrānide liberata, 78.C. à Leon-
 tinis obſeſſa, ibid.D. a Timoleōte liberata,
 79.B. 81.D. a Carthaginiensibus obſeſſa, 81.
 C. 189.B. capta & deleta, 153.D. instaurata.
 155.A. ad Amilcarē deficit, 176.A. a Cartha-
 ginienſibus iterum capta, 40.D. a Timoleō-
 te expugnata, 66.A. a Mamertinis occupa-
 ta, 79.C. Lepido dedita, 83.A. ab Cæsare Au-
 gusto obſeſſa, ibid.
 Messanæ conuentus indici solitus, 82.D
 Messanēſes Athenienſes proſtigant, 78.D. Dio-
 nisis seruiert, 79.A. Mamertini appella-
 ti, ibid.D. fœderati pop. Rom. 82.B. Maria-
 narum partium, ibid.C. latinitate & ciuitate
 donati, 83.B.
 Messaniensis ager metallis diues, ibid.C
 Mes-

INDEX IN HISTORIAM

- Messaniorū aduersus Pyrrhū res gestæ, 80.A
 aduersus Hieronē Syracusanū res gestæ. ibi.C
 Messenij Peloponneso pulsi, 76.D
 Zancleus superant, 77.A
 Messeniorum exules, 255.D
 Messapia regio, 200.D
 Messapia salentinorū opidū, 201.C. 291.A.
 Messapij a Romanis victi & de iis triumphatū,
 Massapygæ, Apulij sine Daunij, 201.D. (291.D
 Metaponti Iunonis templum columnas ex vi-
 te habebat, 288.C
 Metapontini annuas inferias Neleidis mitte-
 bant, ibid. B. peste laborāt & quare, ibid. C.
 messēm aureā Apollini dono miserant, ibi.D
 a Cleonymo Spartanorū rege victi, 289.A.
 ducentas virgines obsides Cleonymo dede-
 rūt, ibid. B. Alexandri Epirotarū regis ossa
 in patriā remiserūt, ibid. a Romanis ad Pœ-
 nos deficiūt, ibid. eorū transfugæ, Metapon-
 tum se Fabio prodituros promittūt, ibid. C.
 Metapontinorū theatrū, 288.B. cū Crotonia-
 tis & Sybaritis fœdus, ibi.C. obsides a Roma-
 nis saxo deiecti, 289.B. donaria in Olympijs,
 Metapontū a Sānitibus euerfū, 289.A. (290.A
 Metapontus Pyliorū colonia, 288.A. Achæorū
 colonia facta, 289.A. a Romanis capta, ibi.B
 Metaurus Fluius, 201.B. 306.A.
 Metellus Sicilia Prætor, 5.A
 Menania Propertij patria, 203.D
 Micyrthus Rheginorum præfectus, 77.C
 Anaxilæ filiorum tutor, 148.A. 257.B. tu-
 tela se abdicat, ibid. C. & 78.B
 Milo Diotimi filius Crotoniates ciuiū suorum
 Imperator, 277.D. sexies in Olympijs vi-
 ctor ibid. primus Sybaritas in fugā vertit,
 ibid. athleta, 281.A. tecti ruinam humeris
 fulcit, ibid. C. Lupis laniatus, ibid. B.
 Miloni viriū fiducia exitio fuit, 281.B
 Milonis fortitudo, ibid. A
 Milo Tarenti præfectus, 297.A. Romanis se
 dedit, ibid. a Pœnis & Romanis obiectus,
 ibid.
 Militū Romanorū de occupanda Capua cōsi-
 Minerua Coryphæa, 99.C. (liū, 235.B
 Minerua in Salentinorum numismatibus, 291.
 C. galeata in numismatib. Romanorū, 218.C
 Mineruæ scutum, 19. templū apud Metapon-
 tinos, 289.A. templum in Salentinis, 291.
 C. promontorium, 200.C
 Mineruæ Phronæ ades apud Delphos, 320.A
 Minoa quando a Cretenfibus condita, 119.B.D
 a Dione occupata, 164.C
 Minos Cretenfium Rex, 119.B. 134.A. per
 dolum necatus, 119.C
 Minotaurus monstrum, 134.B. in numismati-
 bus Capuanorum, 237.D
 Minturnæ Ausonum urbs, 222.B. Samnitium,
 ibid. A. colonia militaris, ibid. Romano-
 rum colonia, 220.C quando Romano-
 rum facta, 222.C
 Minturnesium in Mariū beneuolentia, 222.C.
 Misenum promontorium, 200.B. 214.C
 Misenus portus, 208.A
 Misenus æpeæ tubicen, 214.C
 Mnestheus Atheniensis, 274.C
 Monadorum & Dardorum populi a Diomede
 deleti, 303.C
 Moneci portus, 203.B
 Monetæ officina, 19.B
 Motya urbs, 138.B. a Pœnis cōdita, 100.A. a
 Ducetio expugnata ibi. B. ab Agigentinis re-
 cepta, 127.D. ab Himilcone recepta, 153.D
 Motyæ tres in Sicilia, 100.A
 Motychanus Fluius, 138.B
 Mulli laudatissimi apud Tauromenium, 71.A
 Municipia quid fuerint, 205.B
 Municipia eorūdem fere magistratus quos colo-
 niæ habebant, ibid. C.
 Municipiorum duo genera, 205.C
 Municipiorum respublica, ibid.
 Murgantia a Pœnis capta, 52.D
 Murgantinorum ad Pœnos defectio, 56.C
 Murices laudatissimi apud Cumas, 219.B
 Muicius Fluius, 305.A
 Mutina colonia, 309.B
 Mutines numida, 55.C. 130.D. ad Romanos
 deficit, 131.A
 Mylæ a Zancleis condita, 76.A. Zancleorū
 colonia, 84.D
 Mylæ Sicilia Fluius, ibid.
 Mylarum fontium miraculum, 85.A
 Mylas opidū Laches Atheniensis occupat, 26.A
 Mysceillus Crotonis conditor, 22.B. 276.A.
 Apollinis Delphici oraculum consulit, ibid.
 sanitatem quam diuitias maluit, ibid. B.
 N.
 Nanus Segoregiorum rex, 321.A
 Napatinus siue Hipponiates sinus, 249.B
 Nar Etruriæ fluius, 203.D
 Narnia colonia. a Nare Fluius dicta, 203.D.
 316.A.
 Nasos Syracusarum pars, 19.B. quæ ahtea Or-
 tygia vocata, ibid.
 Naxi ruina, 71.B. templum veneris, ibid.
 Naxij Leontinos agro pellunt, 72.A. in Leō-
 tinos transcripti, ibid. & 146.D.
 Naxiorum aer infalubris, 72.A
 Naxus urbs quando condita, 58.D. 71.C.D.
 euerfa a Dionysio, 72.B
 Naxus Chalcidica capitur a Messanēfibus, 26.B
 Nea vitis genus, 58.B
 Nea Sicilia vrbs, 137.C
 Neathus Italia fluius, 276.C
 Neapolis descriptio, 207.D. Campaniæ hodie
 no die

INDEX IN HISTOR.

- no die caput, 208. D. Cumanorum colonia
209. A. 218. B. prius Parthenope, ibid. ciui-
tas foederata, 206. B. 211. A. ab Hannibale
frustra tentata, 211. C. ab Romanis ob vo-
luptatē frequentata, ibid. D. lege Julia ciui-
tatem acceperat, 212. A. colonia fuit, ibid.
longitudo & latitudo, ibid. C.
- Neapolim cur Cicero municipiū vocarit, 211. D
Neapolitani primi ex Gracis Romanis foedere
iuncti, 208. D. Gēmicum certamen in
Augusti honorem instituerunt, 210. A. Ius
Romani ciuitatis recufarunt, 211. D. benefi-
cij ab Augusto adfecti, 212. A
- Neapoli Gymnicum certamen celebrabatur,
209. D. Certamē musicū quinquennale, ibi.
- Neapolitanorum numismata, 209. D. fides in
populum Romanum, 211. B
- Neapolis Syracufana, 20. C
- Neapoli theatrum, ibid. amphitheatrum, ibi.
D. duo Cereris templa, ibid.
- Neapolis Panormitanorum 98. C
- Nebros mons, 96. B. 135. C
- Neetus urbs a Siculis condita, 137. B
- Neleidarū memoriā metapōtini colebāt, 288. B
- Neo Corinthiis arcis Syracufanæ præfectus,
Nepet Etruriæ opidum, 310. B. (38. A.
- Neptunius mons, 83. C
- Neptunus in Sinueffanorū numismatibus, 221.
B. in Posidoniatarum numismatibus, 246. D
- Neptunus Hippius, 227. D
- Nequinum opidum, 203. D
- Nereis Pyrrhi regis filia Gelonis uxor 190. C
- Nero Cæsar Neapoli in theatrum prodijt, 210.
B. Antiatibus immunitatē tribuit, 225. D
colonos Tarentum deduxit, 299. B
- Nestoris tribus Thurinorum, 284. D
- Nestor Metaponti conditor, 288. A
- Nicæa Liguriæ opidum, 317. D. Mafsilienfibus
a Romanis attributa, ibid. Mafsilienfium co-
lonia, 318. C. 323. A.
- Nicias Nicerati filius Athenienfium in Sicilia
dux, 27. A. C. Nicias & Lamachus Syracufa-
nos duob' prælijs victos obfidet, ibi. Nicias
& Demosthenes duces Athenienfium a Syra-
cufanis interfecti, 28. C
- Nicias Engiætes, 55. D
- Nicodemus Centupiriorū tyrannus ab Ti-
moleonte pulfus, 42. A
- Nicon Tarentinorum contra Milonem dux.
297. A. C. eius cades, 298. D
- Nisæus tyrānidem Syracufanorū inuadit, 36. A
- Noctua in numismatib. Metapontinorū, 288. D
- Nola Chalcidensium colonia, 239. A. a Roma-
nis capta ibi. C. Romanorū colonia, 242. A.
municipium, ibid. urbs Opicorum, ibid. B.
- Nola descriptio, 239. A. lōgitudo & latitudo.
No^{242. B}
- lam colonia a Vespasiano Cæsare deducta,
ibid. quādo primū colonia a Ro. deducta, ibi.
Nolana plebs Hannibalē aduocat, 240. B. plebs
prodere pœnis urbem conatur, ibid. plebs
iterū defectionem molitur, 241. A
- Nolani quando arma cōtra Romanos tulerint,
239. B. Palapolitanis cōtra Romanos auxilian-
tur, ibi. Palēpoli eiiciuntur, ibid. Senatus ars in
eludēda plebe, ibi. D. septuaginta securi per-
cussi, 241. A
- Nola norū incerta bello Punico fides. 239. C
- Nomana opidum, 202. B. 305. A
- Nuceria Picentinorū, 243. D. opidū ad Sarnum
Fl. 244. B. ab Hannibale capta, & deleta, ibid.
C. a Spartaco grauiter adfecta, ibi. D. colonia
militaris, ibid. Nucerinorum colonia, 245. A
- Nuceria duplex, ibid. Nuceria Vmbrorū colo-
nia Ro. cognomine Fauonienfis, ibid. & 203.
D. 309. B
- Nuceria Picētinorū lōgitudo & latitudo, 245. B
- Nucerini a capuanis exclusi. 244. C. Atellam
traducti, ibid. D. & 238. D.
- Nucerinorum in Romanos fides. 244. C
- Nucerinus ager, ibi. B. Numidia Zuphones, 180. D
- Numida Agathoclis castra diripiunt, 181. A
- Numistrani populi, 245. C.
- Numistrum opidum, 201. C
- Numitor Albanorum Rex. 227. C
- Nymphius Palapolitanus qua arte Samnites elu-
serit, 210. D
- Nypsius classis Dionysianæ præfectus, 34. C. 166
D. a Syracufanis virtus, 167. A. ab Dione vi-
ctus ibi. D. eius de Syracufanis victoria, ibi. B
- Nysæus Syracufanorū tyrānus, 169. A. ab Dion-
ysio pulsus, ibi. O.
- C. Octavius Augusti pater Thurinum agrum
a gladiatoribus liberat, 287. D
- Odyſſeia promonterium 138. B.
- Oecetor Rhodius Dinomenis pater. 135. B.
- Oenotria regio, 249. A.
- Oenotri qui fuerint, ibid. olim Itali vocaban-
tur, 197. C
- Oenotrij Italiæ populi, ibid. D. a Gracis Abori-
gines vocati, 226. B. Lucaniæ incolæ, 246. D
- Oenotrius Peucetij frater, 291. C
- Oenotrus Arcus, 226. B.
- Oenycinus Scythes Zancleorū princeps, 76. A
- Q. Ogulnius Gallus Cos. 243. A
- Olbia Saluū opidū, 317. D. Mafsilienfium colonia
- Olbia Sardinia opidū, 87. C. (318. C. 323. A
- Olympicis victorijs Croton inclaruit, 276. D
- Olympicum opidum, 21. A
- Olympius vicus Thuriorum, 284. B
- Onobala Sicilia fluius, 72. C
- Ophellas Cyrenarū rex in prælio cadit. 181. C
- Opici populi, 237. D. quē tractum Italiæ inco-
Opicorum populi, 215. A. (luerint, 238. A
- Opicorum urbes Minotaurum in nummis fig-
narunt, 237. D
- Opis

INDEX IN HISTORIAM

- Opis Peucetiorum rex a Tarentinis casus, 294.D.
 Opitergium opidum, 202.D. 308.D
 Optimatum Cumanorum cædes, 316.D
 Oraculum Archiæ redditum, 22.A
 Oraculum Locrensis datum, 265.C
 Oraculum Appollinis de Tarenti perpetuitate 294. B.
 Oraculum Phalanto ab Appolline datum, 293. D.
 Oraculum ab Appolline Aetolis Brundisij in colis datum, 300.D.
 Oraculum a Diana Ephesia Phocensibus datum, 319. C.
 Orates Persa Sardorum Satrapa, 281.C
 Orestes matricida, 86.A. Tyndari fuit, ibid.B
 Orinius Siciliae fluvius, 21.B
 Orion Eunopionis filius, 75.B
 Orobias Eubææ insulae opidum, 117.B
 Ortona opidum, 202.A 305.A
 Ortygia Cycladum una, 18.B
 Ortygia Syracusarum pars, ibid.
 Ortygia Archiæ filia, 22.C
 Osci Latinorum populi, 100.A
 Oseorum populus, 215.A
 Osis Hieronymi adulator, 193.B
 Osteodes insula, 10.C
 Ostia opidum ab Anco Martio conditum, 225.D
 M. Otacilius Crassus. Cos. 81.D
 T. Otacilius Prætor, 191.D
 Orybij Liguria populi, 317.C
- P.
 Pachyni Portus, 138.C
 Pachynus Siciliae promontorium, 3.C. 138.C
 Pacilius Sthenij accusator, 97.C
 Pacis inter Hieronymum & Pænos conditiones, 194.B.
 Pæcius Bruttiorum princeps, 254.B
 Padi fluminis ostia, 203.A
 Padi Fl. ex Vesulo monte oritur, 203.A. 309.A
 in mare Adriaticum se exonerat, undeviginti flumina recipit, 309.A. 203.A.
 Pæstanae rosæ, 246.D
 Pæstani pateras aureas dono Romam miserunt 247.B.
 Pæstani sinus, siue Posidoniates, 246.D. ager ob florum fragrantiam celebris. ibid.
 Pæstum opidum Grecis Posidonia. 245.C
 246.C. colonia, 315.D.
 Paguro quare sapientia tribuatur, 219.C
 Pagurus in numismatibus Sinuessanorum, 221.B, in Cumanorum numismatib. 219.B. in Bruttiorum numismatib. ibid.C. prudentiæ symbolum, ibid. Dianæ Ephesiæ sacer, ibid. musica delectatur, ibid.D. cum luna crescit & decrescit, ibid.
 Palæpolis Emporitanorum, 323.B
 Palæpolis Cumanorum colonia, 209.A. a Cumanis deleta. ibid. ob quod Neapolis dicta, ibid. B. Palæpolis & Neapolis nomen Romanis promiscuum. 209.B. a Romanis obsessa, 210.C. quomodo in Romanorum potestatem devenit, 211.A.
 Palæpolis urbs cognata Tarentinis, 295.D
 Palæpolitani Samnitum socij, 210.C
 a præsidio suo vexati, ibid.D.
 Palæpolitans a Romanis bellum indictum ibid.C.
 Palæpolitano in Romanos iniuriæ, ibid. ferocia, ibid.
 Palantium urbs Arcadiæ, 226.D
 Palantium Italiae opidum, postea Palatium. ibid.
 Palantius mons, 227.D
 Palica condita a ducetio, 92.A
 Palici Dij. 64.C
 Palicorum fons, ibid.D
 Palinurum promontorium, 200.D. 245.C
 Palladis caput Atheniense infigne, 285.C
 Pallas in Hyetitarum numismatibus. 248.C
 Palmesum vinum ab palma nominatum, 305.C
 Pammilius Selinontis conditor, 112.D
 Pan Arcadum Symbolum in Ariminensium numismatibus, 307.C.
 Pandosia Italiae opidum, Oenotriorum regia. 245.C. ad Acherontem fluvium, 250.C.
 Triuertex cognominata, ibid.D. quo tempore Romanorum facta, ibid. cum Romanis federata. ibid.
 Pandosia Epiri opidum ad Acherontem fluvium, ibid.C.
 Panormi descriptio, 98. A. ager fontium frequentia celebris. ibid. B.
 Panormitani Pænis semper fidi, ibid.C.
 Romanis auxilia mittunt, 99. B. immunitate & libertate donati. ibid.C.
 Panormus condita, 98. B. ab Romanis capta ibid.D. Romanorum colonia militaris. 99.C
 Pantagia Siciliae fluvius. 113.A
 L. Papinius poeta Neapoli oriundus, 212.B
 Cn. Papirius Carbo. 82.C
 M. Papirius in Via Appia occisus, 232.A
 L. Papirius crassus Cos. ibid.C. Luceriam obsidet, 295.D. quomodo Tarentinorum legatos eluserit, 296.A.
 Paralius Carthaginiensis, 32.C
 Parma colonia, 309.B
 Parmenides Posidoniates, 247.B
 Parthenij unde sic nominati fuerint, 293.C.
 in patriæ perniciem coniurant, ibid. in vincula coniecti, ibid. Tarentinos sedibus suis eijciunt, ibid.D.
 Partheniorum origo, ibid.A. coniuratio Pro dita, ibid.C.
 Parthenope Sirenarum una a qua Neapolis Parthenope, 209.A. ab Atheniensibus & Aaa Chal-

INDEX IN HISTOR.

- Chalcidensibus condita, *ibid.* c.
Parthenopes sepulchrum, *ibid.* A
Pasiphilus Dinocratem profligat, 175. A.
Agathoclis præfectus ab eo deficit, 186. A.
eius cædes. *ibid.* D.
Pausilypus promontorium. 212. B
Pax cum Pœnis, 41. D. 151. B
Pax cum Pœnis altera, 44. D
Pax Hieronis cum pop. R. 48. A. 189. D
Pax inter Dionysium & Magonem, 155. B.
inter Rheginos & Dionysium. 260. B. in-
ter Locrenses & Pœnos, 268. C. inter Sy-
racusanos & Leontinos, 26. C. inter Falif-
cos & Romanos, 314. D.
Pax Picentibus concessa, 243. B
Pecus Iunoni Lacinia sacrum insidijs ferarum
non petebatur. 275. C.
Sex. Peduceus Sicilia prætor, 5. A
Pegasus Africa symbolum, 139. A
Pelasgi Italiae populi, 197. D. Lucania inco-
la, 245. D. Græca gens. 226. C. Thessa-
lia pulsi in Italiam commigrant, *ibid.* ab
OEnotrijs in partem agri admisi, *ibid.*
ex Argis oriundi, *ibid.*
Pelasgorum gens in Italia quando defecerit, 226.
C. eorum sedes a Tyrrhenis occupata, *ibid.*
Pelagus Iouis & Niobes filius, *ibid.*
Peligni Italiae populi, 198. D. 204. A
Pelorus navis Hannibalis gubernator, 1. B
Pelorus Siciliae promontorium. 1. B. 75. A
Pentri Samnites, 204. B
Peranus classis Phocensium præfectus. 320. C
321. B. Phocensium dux. 248. B. 319. D
Pergamion Archipirata, 58. A
Perieres Chalcidensis. 75. C
Perpenna Censor. 207. A
Persæ ad explorandum Græciae statum a Da-
rio missi, 281. C
Perusia truriae opidum, 310. B
Perusini Etruriae populi, *ibid.* C. pacem a
Romanis petunt. 315. D.
Petilia Lucaniae caput, 200. D
Petta Nani regis filia, Euxeni uxor. 321. A
Peucetij Italiae populi, 197. D
Peucetius Arcadium dux, 226. B
Peucetius OEnotrij frater, 291. C
Phæcius aquæductus, 223. A
Phæax Atheniensis, 60. C
Phæax Agrigentinus, 124. C
Phænicodes insula, 10. C
Phalanti morientis in patriam pietas, 294. B.
pietas in ciues ingratos. 301. C.
Phalanto quale responsum ab Appolline da-
tum sit. 293. D.
Phalantus Partheniorum dux. 293. C. quale
oraculum ab Appollinae acceperit, *ibid.* D.
barbaros profligat, 294. A. Tarentum ca-
pit. *ibid.* a suis in exilium eiectus. *ibid.* B.
Brundisium confugit. *ibid.* apud Brundi-
sinos exulat, 301. B. post mortem a Ta-
rentinis pro Deo cultus. *ibid.* C. a Delphi-
no in littus Crissæum euectus. *ibid.* D.
Phalarica Phalaridis inuentum. 126. D
Phalaris Agrigentinorum tyrannus. 60. A. 95.
D. 125. D. 126. A. Cretensis origine fuit.
126. A. eius vitia & virtutes *ibid.* crude-
litas, *ibid.* C. stratagema, *ibid.* D. cædes. 127. B
Phalarium propugnaculum, 134. D
Pharacides Lacedæmonius. 154. C
Phayllus Crotoniata ter in pythijs victor,
278. D.
Phellina Numidia opidum. 182. C
Pheristus duumvir, 128. C
Phileas Tarentinus, 297. B
Philippus Butacides Crotoniata. 140. B
Philistion condendæ Velia auctor. 248. C
Veliensium dux. *ibid.*
Philistus Historicus arcis Syracusanae præfe-
ctus 32. A. 150. B. Dionysiana classis præ-
fectus 33. C. a Syracusanis profligatus,
166. A. ab exilio reuocatus, 162. D. Leon-
tinum opugnat. 165. D. eius genus, exsi-
lium, in tyrannos fides, 33. D. interitus, 166. A
Philistus manus sibi intulit, 33. C
Philodemos Eurieli præfectus, 53. D
Philogenes Phocæ conditor, 319. B
P. ilomenes & Nico Tarentini Tarentum Pœ-
nis produnt, 297. C
Philomenis & Niconis pacta cum Hannibale,
ibid. D. eius interitus, 298. D.
Philonides Dinocratis præfectus, 175. A
Philoxenus poeta a Dionysio in Latumias con-
iectus, 157. A.
Phintia maritima, 118. A
phintia mediterranea, *ibid.*
Phintia descriptio. 117. D
Phintiani stipendiarii po. Ro. 118. B
Phintianorum numismata, *ibid.* D
Phlegra Campaniae campus, 300. A
Phlegræi campi, 214. D
Phocæ Atheniensium colonia, 319. B. a Pho-
co dicta, *ibid.* Ioniae opidum. *ibid.*
Phocæ locus in urbe Leontina. 60. C
Phocenses Ioniae a Phocensibus Græciae oriun-
di. 320. B. ob Harpagi metum aufugiunt.
247. D. 319. C. Hyelam in agro OEnotrio
condunt. 247. D. cum Romanis societa-
tem ineunt. *ibid.* in Galliam Braccatam
proficiscuntur. *ibid.* D. Mafiliâ condunt. 248. B
Phocylides Mylaus. 85. A
Phœnices primi in Siciliam colonias deduxere,
3. A.
Phorbantia insula a Drepano auulsa, 107. B
Phregena Etruriae opidum. 310. A
Phrurius Phocensium dux. 248. B. 319. D.
classis Phocensium præfectus. 320. C.
Phy-

INDEX IN HISTORIA M.

- Phyton Rheginensium dux, 156. B. 260. D.
eius interitus, 158. A. 262. B.
- Phytonis filius in mare proiectus. ibid.
- Piceæ fructus in Mamertinorum numismati-
bus, 271. B.
- Picētes Italiæ populi, 198. D. 242. D. ultimi Ita-
licorum, 202. A. a Sabinis oriondi a Pico de
nominati, 242. D. in sinum Posidoniæ de-
ducti, 246. D. quamdiu fœdus inuiolatum
seruauerint, 243. A. a Romanis victi, ibid.
B. a Romanis in Agrum Campanum tra-
ducti & Picentini appellati, ibid. C.
- Picentia opidum, 243. C. Picentia Tyrreno-
rum, quæ & Picentum, 244. A.
- Picentini populi Picentū coloni, 242. C. 243.
c. ad Hannibalem deficiunt, 243. D. a Ro-
manis ob defectionem multati, ibid.
- Picentiaorum defectio, 305. D
- Picentum limites, 242. D. cum Romanis fœ-
dus, 243. A. cum Tarentinis societas, ibid. (D.
- Picus Martius auis in auguri præcipua, 242.
- Pinaria gens Herculis sacris præerat, 227. B
- Pinarius Romanus, 53. A.
- Pindarus poeta, 23. C
- Pisæ ultimum Etruriæ opidum, 203. C. 309. D
310. A. 317. B. Pisanorum colonia, 317. B.
pro Liguria provincia scribebatur, ibid. Ro-
mani pro Liguria accipiebant. 308. A.
- Pisani Etruriæ populi, 310. C
- Pesauri descriptio 306. A. longitudo & latitu-
do, 307. B.
- Pisaurum Senonum opidum, ultra Italiæ limi-
tes situm, 306. D. ab Isauro fluuio denomi-
natum, 306. B. ubi situm fuerit, ibid. colo-
nia Romanorum, ibid. colonia ab Antonio
deducta, ibid. C. terramotu corruit, ibid.
ab Romanis ornatum, ibid. ob aeris
corruptelam culpatur, ibid. a Romanis vni-
briæ attributum, 307. A.
- Pisaurus moribunda sedes appellata, 306. D
- Piscina Cæsaris, 212. C
- Pistillus Gelensis, 122. B
- Pistorium Etruriæ opidum, 310. B
- Pitheculæ insula, 209. A
- Pithecularum in Africa populus, 182. C Simi-
as colit. ibid. D.
- Pitho ancilla Hieronymi coniunx, 293. B
- Pix Bruttia, 271. B
- Placentia colonia, 309. B
- Plato Philosophus, 157. in Siciliam reuersus.
163. C. Athenas reuertitur. ibid. B. in Græ-
ciam reuersus, ibid. D.
- Platonis in Siciliam aduentus, 32. A. 162. D.
periculum, 163. D.
- Plemminianorum militum licentia & intestinū
prœlium, 269. C.
- Q. Pleminius proprætor, 268. D. præsidij Lo-
crensis præfectus, eius crudelitas & auaritia
269. B. Proserpinæ templum depeculatur
ibid. a militibus suis male multatur, ibid. C
Tribunos militum securi percutit, ibid. D.
in Locrensiū principes sæuit. 270. A. in
vinctis Romam missus, ibid. B.
- Plemminius Messanæ præfectus, 83. A
- Plemmyria insula, 18. C
- Plemmyrium promontorium, ibid.
- Plotæ pisces in freto Messanensi, 84. C
- Pœni Syraculas obsident, 44. A. a Syracusa-
nis victi, 154. C. Syraculas obsidentes pesti-
lencia laborant. ibid. D. ex arce Messanen-
si eiiciuntur, 47. D. præfectum arcis Messa-
nensis in crucem agunt, ibid. totam fere
Siciliam subigunt, 45. B. Sicilia pulsi, 44.
D. 57. C. a Thurinis in urbem recepti. 287. B
- C. Poetelius Visolus Nolam occupat, 239. B
- Polis Argiū Syracusanorum rex, 58. B
- Polis Lacædæmonius Platonem vendit 157. B
- Polixenus Hermocratis frater, 150. C. classis
præfectus, 154. C.
- Polychnia tumulus, 21. A
- Polyphemus Neptuni filius, 72. C
- Polyzelus Dinomenis filius, Hieronis frater.
94. A. 141. B. a fratre in Italiā missus, 146.
A. Damaratam in uxorem ducit. ibid.
- Pometia Italiæ opidum, 229. A
- Pompei Italiæ opidum, 200. C
- Pompei ex Brundisio in Græciam fuga, 302. B
- Cn. Pompeius Messanensibus ignouit, 82. C
- Pons Puteolanus a Cæsare Caligula exstru-
ctus, 214. A.
- Pontinæ paludes, 222. D. quando exsiccata
223. A.
- Pontinus campus, 222. C
- Populonia Etruriæ opidum, 288. C. 310. A.
ex duodecim Etruriæ urbibus, 317. B.
- Populoniensis Etruriæ populi, 310. C
- Porphyreticum marmor. in Messanensi agro
83. D.
- Portus Brundisinus, 301. A
- Portus Anconitanus procellus obnoxius, 305.
C. a Traiano Cæsare munitus, ibid.
- Portus Malsiliensis, 319. D
- Ποσειδών Latinis Neptunus, 246. D
- Posidonia opidum Latinis Pastum, 245. C in
sinu Paetano sita, 246. D. Romanorum colo-
nia, 247. A.
- Posidoniæ aer insalubris, 246. D. nomen a
Neptuno datum, ibid. longitudo & lati-
tudo, 247. B.
- Posidoniata a Lucanis victi, 245. D. Alexan-
dri Epirotæ socij, 247. A. societatem Rom.
constanter seruauerunt. ibid. B.
- Posidoniatarum festum, ibid. A. (D.
- Posidoniates siue Paestanus sinus, 246. C. 246.
L. Postumius Megellus, Cos. 129. C. Etruriam
vastat. 315. C.

INDEX IN HISTORIAM.

- Sp. Postumius Regillenses Cos. 238. C
 Potentia opidum & colonia, 305. A. 306. B
 Potentia fluuius, 305. A
 Potentini Italiae populi, 245. C
 Potitia gens Herculis sacris præerat, 227. B
 Præfectorum duo genera 205. D
 Præfecturæ quid fuerint, ibid. proprios magistratus non habebant ibid. suffragij ius habebant, 207. A. quos magistratus habuerint, 206. A.
 Præfecturarum duo genera erant. 205. D. ius ab Senatu Ro. petebatur, 206. A.
 Prænestæ opidum fœderatum, 206. B
 Præsidium Ro. à Rheginis receptum, 262. B
 Prætor Urbanus, 206. A
 Præutianus ager, 202. B
 Priamus rex, 100. D
 Proagoras Tyndaritanus, 85. D
 Proagorus magistratus, 65. B
 Prodigia quæ Siraculis euenerunt, 164. A
 quæ Hieroni iuniori euenerunt, 186. A
 Præliū inter Locreses & Crotoniatis, 278. B
 Prælium ad Sagram, 258. B
 Professoribus litterarum præmia apud Thurinenses statuta, 285. A.
 Proserpina in Hipponiati agrum venit, 255. A
 Proserpinæ templum a Pyrrho rege spoliatum 267. D. thesauria Romanis restituti, 270. B
 Protiadarum familia, 321. A
 Protium Siciliae opidum, 113. A
 Protus Euxeni filius, 321. B
 Prouinciæ a Prætor Romano regebantur, 199. C
 Prouinciarum ius, ibid. B
 Q. Publius Philo Cos. 210. C
 M. Pullius Duumuir Puteolanorum, 213. C
 Puteolani quamuis coloni essent non tamen Romani erant, 213. A. Brutum & Cassium Patronos delegerunt, 213. C.
 Puteolanis Nero ius coloniae dedit, 214. B
 Puteolanorum AEdiles, 213. C
 Puteolanus puluis, 214. B. purpurisus ibid. sinus, ibid.
 Puteoli præfectura. 213. A. colonia ciuium Ro. ibid. colonia militaris, ibid. D. portoria rerum venalium, ibid. B. aquæ feruidæ tubos plumbeos pertundentes, 214. D
 Puteolis in Iuniorum clientela, 205. B. quando frequentari cœpta, 210. D. unde vocata ibid. longitudo & latitudo, ibid. D.
 Pyrgos Etruriae opidum, 203. C. 310. A
 Pyrrhi Epirotarum regis in Italiam aduentus 296. B cum Romanis prælium & victoria, ibid. tertiam cum Romanis prælium & clades, ibid. D. in Siciliam aduentus, 187. C
 e Sicilia profectio, ibid. D. clasis ob deperculatum Proserpinæ templum naufragio adacta, 267. D.
 Pyrrhus in Italiam a tarentinis reuocatur, 46. A. Pœnos Prælio vincit. ibid. B. victor Romanis pacem ultro offert, 296. C. ad Asculum a Romanis victus, ibid. in Siciliam traiecit. ibid. D. 45. C. Erycem urbem expugnat ibid. Messanam obsidet, ibid. D. rex Siciliae salutatus. ibid. & 187. C
 Agathoclis gener. 45. C. 186. D. ex Sicilia in Italiam reuertitur. 296. C. Italia discedit. 297. A.
 Pyrrhus Genolis canis, 118. C
 Pythagoras Heracleæ tyrannus, 120. C
 Pythagoras Philosophus Crotoniatis ad virtutis studium hortatur. 278. C. Metapontum vixit & obiit. 290. B
 Pythagoras Rheginus sculptor, 263. B
 Pythodorus Atheniensis ab Locrensisibus vi-
 Pythogenes Zancleus, 76. C. (Ætus. 26. A.)
 Pythion Carinthus. 27. D
 Q.
 Quæstor Colenus, 233. B
 Quatuoruius magistratus, 205. D
 T. Quinctius Barbatus Cos. 225. A
 T. Quinctius Flaminius Cos. 66. D
 Quinque primi Agyrinensium, 89. A
 R.
 Rauenna fœderatum opidum. 206. B. 309. B
 Reipublicæ Syracusanæ quarta conuersio, 3. D.
 conuersio altera, 24. A
 Reipublicæ Leontinorum status, 59. D
 Rheti populi, 202. D. 308. D
 Rhegij descriptio, 225. D
 Rhegini Syracusanorum socij. 25. D. a Iapygibus victi, 257. B. Tarentinis auxilium ferunt. ibid. tyrannide liberati. ibid. D. intestino odio dissident, 258. A. ab Himerensibus cæsi. ibid. Locrensisibus auxilia mittunt. ibid. Messanam occupant. ibid. B. Atheniensium societatem aspernantur. ibid. C. Dionysium bello petunt, 259. A. cum Messanenensibus societatem ineunt. ibid. a socijs deseruntur ibid. B. Dionysium fortiter reijciunt. ibid. C. cum Dionysio pacem faciunt. 152. D. 260. B. quomodo a Dionysio delusi sint. ibid. C. a Dionysio sub corona venditi, 261. B. ab Agathocle obsidione liberati, 262. A. a Romani præsidio cæsi. ibid. B. bello ciuili Cæsaris partes sequuti. ibid. D.
 Rheginorum princeps ex Messeniorum stirpe 75. D. 256. B. cum Zancleis res gestæ. ibid. C. contra Iapyges res gestæ. 257. A. cum Atheniensibus contra Syracusanos res gestæ. 258. B. aduersus Dionysium res gestæ. ibid. D. cum Dionysio societas, 259. B. cum Græcis Italicis fœdus. ibid. D. in Dionysii cõtumelia, 260. A. urbe a Dionysio obsessa angustia, 261. A. cū Timoleonte societas ibid.

INDEX IN HISTORIAM.

- ibid. d. cum Syracusanis bellū, 262. A. Fœ-
 dus cum Mamertinis, ibid. B. erga Po. Ro.
 fides, ibid. D.
- Rhegium conditum, 255. D. unde nomen ha-
 buerit, 256. A. quondam Sicilia annexum,
 ibidem. a Sicilia terramotu abruptum, ibid.
 ab Himerensibus occupatum, 258. A. a
 Messenij captum, 75. D. a Dionysio ob-
 sessum, 260. D. Dionysio deditum, 256.
 C. 261. B. a Dionysio euersum, ibid. C. &
 156. D. 279. B. a Dionysio iuniore restitutum,
 261. C. instauratum & Phœbia appellata est,
 ibid. a Calippo occupatum, ibid. D. a Genu-
 cio Cōsule captum, 262. C. a Legione Cāpana
 occupatum, 80. A. terramotu prostratum, ibi-
 d. colonia & municipium, 263. A
- Rhegium Lepidi opidum, 309. C
- Rhinton Tarentinus poëta tragicus, 299. B
- Rhodia Salentinorum opidum Ennij poëta pa-
 tria, 292. A. 303. B
- Roma Valentia prius dicta, 228. B
- Romanæ urbis longitudo & latitudo, ibid. D
- Romani Origine Græci fuerunt, 226. A. rudi-
 are pro nummis usi, 228. A. quādo primū
 nummos argenteos signarint, ibid. quid in
 nummis signarint, ibid. Mamertinis opē fe-
 runt, 47. C. Pœnos profligant, 111. C. eo-
 rum exsules se Neapolim recipiebāt. 211. A
 quomodo Cāpaniam occupauerint. 208. B
- Capuanis auxilia denegant, 234. D. pro Cā-
 panis cōtra Samnites arma sumunt, 235. A.
 Lucanos Posidonia expulerunt, 246. D. Thu-
 rinis urbē suā restitunt, 286. A. in eos qui
 Rhegiū occupant animaduēterūt, 262. C
- Romanorū cū Pœnis ad Panormū pugna, 99. A
- ad Agrigentū cū Pœnis res gestæ, 129. D. 130.
 D. ad Drepanum clades, 107. D. de Lucanis
 apud Thurium victoria, 280. B
- Romanum agrū qui primū incoluerint, 226. A
- Romulus ex AENEÆ posteritate. 227. C
- Romulus & Remus Iliæ & Martis filij, ibid. Ab
 Amulio in Tiberim abiecti. ib. a lupa lactati,
 Romulus bellū Veiētibus intulit, 310. D. (ibi.
- Romus Vlyssis & Circes filius, 225. D
- Rosæ pestanæ 246. D
- Rubicon Fluuius Romanis Italia terminus,
 198. B. 307. A. D. 308. D.
- P. Rupilius Cos. bellū primū seruile cōfecit, 4. C
- Rufellæ Etruriæ opidum, 310. B
- Rufellani Etruriæ populi, ibid. C
- Rutili Latinorum Populi, 199. D
- Rutilius Numantius poëta, 316. D
- S
- Sabate Etruriæ opidum, 310. A
- Sabatia Vada, 202. D
- Sabini Italia populi, 198. D. 203. D
- Sabinorum limites, 203. D
- Sabyllus Gelenfis, 135. A
- C. Sacerdos Sicilia Prætor. 5. A
- Sagra Lucaniæ Fl. 265. D. 278. B
- Salapia opidū, 303. B. Arpanorū colonia, ibi. D
- Salassi populi, 202. D. 308. D
- Salentina regio, 200. D. quæ & Mesapia, 290. C
- isthmo inclusa, ibi. in duas partes distincta, ib. D
- Salentini Cretesium colonia, a salo hoc est mari
 denominati, ibid. in ortum brumalem pro-
 tenduntur, 291. A. quater a Romanis victi,
 & toties de ijs triumphatum, 292. A
- Salentini Cretæ populi, 290. D
- Salentinis quando primum bellum ab Roma-
 nis indictum, 291. D
- Salentinorum isthmi latitudo, 290. D. Salenti-
 norum nomen vetustissimum, 291. B
- Salentinum promontorium, 201. C. 292. A.
- eius longitudo & latitudo, ibid.
- Salernum Picentinorum opidū, 200. C. 243. C
245. C
- Salpiniates Italia populi, 310. B. Vulsinien-
 sium socij. 315. C
- Sallui gens Ligustica, 317. C. D. 318. C. quan-
 do a Romanis perdomiti, ibid. A
- Sambuca bellica machina. 299. C
- Sammonium promontorium. 264. A
- Samnij limites, 204. B. Samnij mare infestum
 habent, 256. B
- Samnites Italia populi, 198. D. 204. B. in Pale-
 polis præsidio, 211. A. Capuam per pactio-
 nē occupāt, 234. B. Romanorū focij. ibid. D
- Samnitum in Capuanos perfidia, ibid. B
- Sanno Chalcidenfis. 75. C
- Sardinia insula, 76. D
- Sarnus Fluuius, 200. B
- Sarus Fluuius, 305. A
- Sason insula portui Brundisino obiecta, 302. D
- Satricum opidum, 225. B
- Saturnia olim Italia appellabatur, 197. D
- Saturnium opidum ab Arcadibus conditum.
 227. A.
- Saturnius mōs qui postea Capitolinus, ibid
- Saturnus Coeli patris virilia præsecuit, 107. A
- Scamander Sicilia Fluuius, 102. B
- Scipio Africanus Censor, 213. C. Locros rece-
 pit. 269. A. tumultum qui Locris ortus erat
 compescit, 269. D
- Scylla naufragiis infamis, 83. D
- Scyllæ scopulus Charybdi aduersus. 274. C
- Scyllæum promontorium, 201. B
- Scyllaticus sinus, 249. B. 274. B. C
- Scyllatij longitudo & latitudo. 275. B
- Scyllatium colonia Atheniensium. 274. C. co-
 lonia Romana, ibid. D
- Scythes Zancleorū princeps in Asiā profectus,
 76. C
- Seditio militum contra Agathoclem, 180. B
- Segeſta Hippotis filia, 140. A. mater ægeſti,
 ibid. B. a Crinifio compressa, ibid.

INDEX IN HISTORIAM.

Segeſta deſcriptio,	139.D	P. Seruilius Rullus,	237.7
Segeſta urbs, quæ & Egeſta, 101.c. unde di-		Setanus ſinus,	220.B
cta, 140.C. Latinorum colonia ibid. Se-		Seueri magiſtratus,	205.D
geſta Dicaſapolis appellata, 103.D. ab M. Mar-		Sex-viri coloniæ,	ibid.B
cello capta,	105.B	Sibylla Cumana, 109.A. 215.C. in numiſma-	
Segeſtana ora,	99.D	tibus Cumanorum,	219.D
Segeſtani & Selinontini bellum inter Atheni-		Sicania,	2.D
enſes & Syracuſanos excitant, 27.A. Sege-		sicani hiſpaniæ populi ab Ligyſibus pulſi, ibi.	
ſtani a Selinontijs victi, ibid. 102.D. a Timo-		Sicilia olim Sicania appellata, ibid. olim Trin-	
leonte liberati, 103.D. liberi amici & cogna-		cria & Triquetra appellata, 1.B. ab Italia	
ti Pop. Rom. 104.A. Pœnorum opẽ implo-		auulſa, 1.A. ab tyrannis oppreſſa, 2.C. li-	
rant, 27.A. per Catanenſes legatos Athe-		bertati aſſerta, 42.A. in poteſtatẽ pop. Ro.	
nienſium auxilium implorant, ibid. & 103.		accepta, 54.B. prima Romanorũ prouincia,	
A. Æneam coluerunt, 140.B. Philippũ Bu-		4.A. Romanorũ cella penuaria, 5.A. Pyr-	
tacidem coluerunt, ibid.		rhi regis arnis aſſicta,	3.B
Segeſtaniſ auxilia a Pœnis miſſa,	303.B	Siciliæ aer temperatus, 2.A. fœcunditas, ibid.	
Segeſtanorum numiſmata, 101.B. 140.C. cæ-		conuentus quattuor, 4.D. itinerarium, 5.	
des ab Agathocle facta,	103.D	D. itinerarium maritimum, 16.B. ager de-	
Segeſtanum emporium,	100.C	cumanus, 57.D. urbes ad Dionyſium defi-	
Segoregiorũ ritus in elocãdis filiabus,	320.D	ciunt,	153.A
Selinontij Apollinis templum,	117.B	Sicori Fluius Siciliæ,	2.D
Selinontinæ aquæ,	118.D	Siculi in Sicaniam nauigant, 226.A. Latij in-	
Selinontini Iouem Olympium colebant, 115.		colæ, ibid. Lucaniæ incolæ, 245.D. Italiæ po-	
A. Pœnorum focij, 115.D. M. Marcello au-		puli, 197.D. Ligurũ genus, Aboriginum ar-	
xilia miſere, 117.A. ab Empedocle peſte li-		mis Italia eiecti, 2.D. Ætolos ex Ortygia eie-	
berati,	114.C	cerunt, 18.B. ab Vmbris pulſi, 202.B. iniu-	
Selinontinis urbs ſua a Pœnis reſtituta, 116.D		cem reconciliati, 26.C. Syracuſas commi-	
Selinontis nomen multis fluminibus commu-		grant. 30.B. ad Dionem deficiunt, 32.C	
ne,	117.C	Amilcarem ut proditorem apud Carthagi-	
Selinontinorum in alti theſaurus, 115.A. res		nienſes acculant. 43.C. ad Agathocle a Pœ-	
geſtæ, ibid. virtus, 116.B. clades, ibid. C.		nis deficiunt, 44.C. C. Verris auaritia & cru-	
bellum cum Segeſtaniſ,	115.C	delitate vexati. 4.D. a Cæſare Dictatore La-	
Selinos palmoſa, 114.C. ab Hannibale obſeſſa,		tinitate donati, 5.B. ab M. Antonio ciuita-	
115.D. a Pœnis capta, 116.C. ab hermoſa		te Romana donati, ibid.	
re inſtaurata, 117.A. colonia P. R. ibid. a		Siculos Aborigines ſedibus eiecerũt. 226.A	
Dionyſio capta,	160.A	Sidicini Italiæ populi, 200.B. ab Ofcis oriun-	
Selurus Siculus fugitiuorum dux, 67.B. fe-		di. 230.A. armis Samnitium oppreſſi, ibid.	
ris obiectus, ibid.		ad Capuanos confugiunt, ibid. B. & 234.C	
Ti. Sempronius in auxilium hieronis venit,		cum Latinis ſocietate iungunt. ibid. cum	
111.D.		Auſonibus cõtra Romanos ſocietas. ibid. C	
C. Sempronius Gracchus, 237.A. Tribunus		in pop. Ro. poteſtatem redacti, ibid.	
pleb.	275.A	Sidicinus ager frumento fœcundus,	231.A
P. Sempronius Sophus, Cos. 234.B. ædem		M. Silanus,	211.C
Telluri vouit, ibid.		Silaris Italiæ Fl.	200.B.D
Senæ Etruriæ opidum,	310.B	Silaris Fluminis oſtium,	245.C
Senæ Vmbriæ opidum, Romanorum colonia,		Silaris Fluminis miraculum,	ibid.
307.A		Silua Gallinaria.	200.B
Senæ Senonum opidum,	202.C	Silua picifera apud Mamertum.	271.B
Senani regis nuptiæ,	320.D	Silua Maſia Veientibus adempta	310.D
Senanus Segoregiorum rex,	321.B	Simonides poëta,	23.C. 94.B
Senatores coloniæ,	205.A	Sinope ponti opidum.	220.C
Senogallia regio,	201.C	Sinope quæ & Sinueſſa.	ibid.
Senones Galli Etruſcos expulerũt. ibi.		Sinueſſa deſcriptio, 220.B. longitudo & latitudo.	221.C
manis victi, ibid. B. a Romanis deleti,	306.D	do.	
Senonum Gallipolis,	291.A	Sinueſſa prius Sinope dicta.	220.C. co-
Septem pagi ager Veientum,	310.C	lonia Romanorum ibid. colonia militaris,	
M. Sergius Tribunus militum,	212.C	221.C. Samnitibus oppoſita, 220.D. in ultri-	
P. Seruilius Iſauricus. Cos.	229.A	ma Latij ora.	221.D
		Sinueſſam	

POSTERIOREM.

Sinuessa quare colonia deducta. 220.C.
 quo tempore colonia deducta, ibid.D
 Sinuessani sacrosancta in vacationem habuerunt,
 221.B
 Sinuessanorum in Romanos fides, 221.A
 Sipus Italiae opidum, 303.B
 Sirenum insulae, 247.B
 Syris Italiae fluuius. 201.C. 249.C. 296.C
 Siris Italiae opidum postea Heraclea, 201.C. 249.C
 P. Sittius Calenus a Trium. viris proscriptus,
 233.A. a ciuibus suis protectus, ibid. in
 patria exsulauit, ibid.
 Solini de Neapoli error, 209.C
 Solis bouum pascua apud Mylas, 84.D
 Soloentum urbs antiquissima, 78.A. 97.D
 Sosipater percussor Hieronymi regis, 50.A
 Sosii Syracusanus, 49.C
 Sosistratus exsul Syracusanus, 174.A. eius cae
 des ibid. B
 Sostratus Syracusanus, 45.D
 Sossius Siciliae fluuius, 118.A
 Spartacus gladiator Thurium occupat, 287.C
 Specus Sibyllae apud Cumanos, 215.C
 Spica fertilitatis symbolum in numismatibus
 Metapontinorum, 288.D
 Spolia Carthaginensium 40.B
 Stabiae opidum Italiae, 200.C
 Statius Statilius Lucanorum & Bruttiorum
 dux, 286.C
 Statua Geloni posita, 145.A
 Stellates Italiae populi, 310.B
 Stellates ager, 208.B
 Stesichorus poeta Lyricus, 93.B. 95.D. eius
 palinodia. 96.A. eius poemata, ibi. eius sepul
 Stesichorus prius Tifias, 95.D. (chrui, ibid.B
 Sthenius Thermitanus, 97.A. a Verre multa
 tus, ibid.B. eius virtute Thermitani ab ex
 cidio liberati, ibid.A
 Strongyle insula, 10.B
 Suefa Capaniae urbs, 229.A. Suefa Pometia, ibi.
 a Tarquinio Superbo capta, ibi. iterum a Roma
 nis capta, ibi. ab Auruncis restituta, ibid.B.
 Suefa Aurunca colonia Latina, ibi.C. colonia
 lege Sempronia deducta, ibi. colonia milita
 Suefa Pometiae opulentia, 229.A. (ris, ibi.D
 longitudo & latitudo, 231.B
 Suesani bello Punico Romanis militem dare
 noluerunt, 229.C
 Suesanorum Decuriones, ibid.D
 Suesula Campaniae opidum, 200.C
 L. Sulla Dictator, 207.B
 Sulmo Ouidij patria, 204.A
 C. Sulpicius Peticus Cos. 70.C
 C. Sulpicius Longus Cos. 229.B
 Surrentum Picentinorum opidum, 200.C. 245.C
 Sutrium Etruriae opidum, 310.B
 Sybari caelum aestuosum, 282.B

Sybaris descriptio, ibid. condita ab Achaeis &
 quando, ibid. eius ager fertilis, ibid. ampli
 tudo, ibid.B. Crotone vetustior, 276.B.
 a Crotoniatis euerfa, 278.A. 283.C. restau
 rata, ibid.D. iterum deserta, ibid.
 Sybaris Sybaritarum fluuius. 282.B. homines
 fusco capillo efficit, ibid.
 Sybaritae viginti urbibus imperarunt, 282.C
 mechanicos artifices eiecerunt, ne strepitu
 sonnum rumperent, ibid. gallum gallina
 ceum in urbe ali prohibuerunt. ibid. pra
 mio adficebant deliciarum inuentores, ibid.
 Sirin opidum capiunt, ibid.D. peste ob vio
 latum Mineruae numen adflicti, 283.A. Mi
 neruam sacrificiis placunt, ibid. exfules
 suos a Crotoniatis repetunt, ibid.B. in Gra
 ciam legatos mittunt, ibid.D. optimos quos
 que suorum eijciunt, 277.C
 Sybaritanum vinum. 282.C
 Sybaritarum exfules Crotonem confugiunt,
 277.C. equi ad modos tibiae saltare edo
 cti, 278.A. 282.D. strages, ibid. ager fec
 undus, 282.B. deliciae, ibid.C. cum Croto
 niatis & Metapontinis foedus, ibid. bellum
 cum Crotoniatis, 283.A. cum Crotoniatis
 proelium & elades, ibid.B. equi aciem suo
 rum turbant, ibid.C
 Syca opidulum Siciliae, 20.C
 Symachus Siciliae fluuius, 41.B. 64.C. eius
 fontes in agro Menanino, 91.B
 Synalus Heracleae praefectus, 120.D. 164.B
 Syracae lacus, 58.B
 Syracusa Archiae filia, 22.C
 Syracusa Corinthiorum colonia, 17.A. con
 dita, 22.B. a Dione tyrannide liberata, 38.
 B. 167.C. a Romanis obfesa. 189.C. a
 Marcello capta, 4.B. 51.C. in forma pro
 uinciae a Romanis redacta, 57.C
 Syracusani primum Ortygia incoluerunt, 22.C
 Acras condiderunt. ibid.D. Casmenas, Cama
 rinam & Ennam condiderunt, ibid. opti
 mates suos eiecerunt, 23.A. pulsos ab Hie
 rone restitunt, 24.B. Per sexaginta annos
 libertate fusi, 24.A. ab Agrigentinis aliisq;
 auxiliu petunt, ibid. Ducetiu proelio superat,
 ibid.D. Agrigentinos vincunt. 25.A. deci
 mam praedae Apollini mittunt. ibid.C. Mes
 sana recipiunt, 26.B. nauali proelio ab Rhe
 ginis & Atheniensibus vicuntur. ibid. popu
 larē statu instituunt. 28.C. in Hermocratis
 coplices animaduertunt. 29.C. nauali proe
 lio Carthaginenses vincunt, ibid.D. Cartha
 ginensiu castra frustra oppugnant 30.A. a
 Nypsio victi Dionē reuocant. 34.D. per lega
 tos opē a Corinthijs petunt, 36.B. in Dio
 nysium insurgunt. 151.D. classē Dio
 nysij profligant. 165.A. Callippi
 tyranni-

INDEX IN HISTORIAM.

- tyrannidem excutiunt, 35. D. a Pyrrhore
ge auxilium petunt, 45. B. Prætores suos
necant, 51. C. Marcellum apud Senatum
Ro. accusant. 57. A.
- Syracusanorum respublica, 17. B. reipublicæ
conuersiones. ibid. C. contra Athenien-
ses victoria, 21. B. incrementa, 22. C.
respublica in optimatum potestate fuit, in-
de in populi, postremo plebis. ibid. D. Pe-
talismus, 23. A. bellum contra inquilinos
24. B. cum Agrigentinis bellum. 25. A. po-
tētia. ibid. B. cū Carthaginensibus præliū
& victoria, 30. A. dissensiones. 166. C. in
Dionem ingratitude, ibid. D. in Dionē o-
dium. 168. A. de Amilcare victoria. 179. B.
necessitates. 180. A. exsules Anconā con-
dunt. 305. B. Syracusanorum decima pro
uerbium, 58. B.
- Syracusanorum descriptio. 17. A. origo &
 situs, 18. A. portus, ibid. C. urbs Dia-
næ sacra, 19. A. Syracusanū pars capta, 53. C
T. (D.
- Tabula ænea in monumēto Capys inuēta, 233
- Taracina quæ & Axur, 223. A
- Taracina longitudo & latitudo, 224. A
- Tarantis effigies in Tarentinorum numisma-
tibus, 292. D.
- Taras Neptuni filius, 292. D
- Taras Tarentinorum fluius, ibid.
- Taras in Brūdisinorum numismatibus, 301. C
- Tarenti descriptio, 292. C.
- Tarentina arx. ibid.
- Tarentini in Carbinatas captos crudeliter sa-
uierunt, ibid. D. milites suos fulmine per-
cussos nullo luctu prosequantur. ibid.
Phalantum diuinis honoribus coluerant,
294. B. a Parthenijs pulsi Brundisum con-
fugerunt, ibid. & 301. C. a lapygibus
victi, 295. A. in luxuriam prolapsi. ibid.
B. a Lucanis bello petiti. ibid. Archi-
damum Lacedæmoniorum regem in Itali-
am accersunt. ibid. Alexandrum Epiri
regem in Italiam accersunt. ibid. C.
pacem cum Lucanis faciunt, ibid. D. Lu-
canos a societate Romana auertunt, ibid.
Romanam classem deprædantur, 296. A.
legatos Romanos violant, ibid. B. Pyr-
rhum Epiri regem contra Romanos accer-
sunt. ibid. a Romanis profligantur
ibid. D. Milonem præfectum suum ob-
sident, 297. A. a Romanis ad Pœnos
deficiunt, ibid. B. veniam rebellionis a
Romanis obtinent. 299. A. ab Hanni-
bale pulsi restituuntur. ibid.
- Tarentinorum stadium & forum, 292. C. cum
Messapijs bellum, præliū & victoria. 294. C
apud Delphos donaria, ibid. D. de Peu-
cetij victoria, ibid. contra lapyges bellū.
295. A. potentia & quantum exercitum
habuerint, ibid. Superba legatio ad Ro-
manos Luceriam obsidentes. 296. A. ad-
uersus Romanos res gestæ. ibid. C. obsides
a Romanis necati, 297. B. tredecim nobi-
les ad urbem Pœnis tradendam coniurant,
ibid. C. viri illustres. 299. B.
- Tarentinum vinum, 293. A
- Tarentinus ager saxosus & asper, ibid.
- Tarentinus ager fecundus. ibid.
- Tarentum Magnæ Græciæ urbs, in peninsula
sitā, 292. C. a Tarante Neptuni filio. ibid.
D. conditum. 293. A. Romanis deditum,
297. A. ab Hannibale captum. 298. A. a
Q. Fabio Maximo receptum. ibid. D. a Ro-
manis direptum, ibid. quando primum &
iterum colonia deducta. 299. B.
- Tarquinijs Etruriæ opidum. 203. C. 310. A.
- Taurini Galliæ Cisalpinæ populi. 202. D. 308. D
- Tauromentium Salluum opidum, 317. D.
- Malsiliensium colonia. 318. C. 323. A.
- Tauromenij descriptio. 70. B
- Tauromenitanæ reipub. status. 73. B
- Tauromenitani dedunt se Romanis, 82. A.
- fœderati pop. Ro. 73. C.
- Tauromenitanorū ad amilcarē defectio. 176. A
- Tauromenitanus Euripus, 71. A
- Tauromenium conditum, 70. B. a fugitiuis
captum. 73. D. a Romanis receptum, ibid.
ab Sex. Pompeio captum, 74. A. ab Cæsa-
re Octauiano captum. ibid. colonia ciuiū
Ro. ibid. C. a Dionysio captum. 155. C.
- Taurus collis, 154. A
- Taurus coloniz symbolum. 320. C
- Teanēses in pop. Ro. potestātē redacti. 230. D
- Teani Apuli longitudo & latitudo, 231. B
- Teanū cognomēto Apulum, 201. D. 230. D
- Tegea Arcadiæ urbs. 148. A
- Telamon opidū & promontoriū. 203. C. 310. A
- Teleclus Lacedæmoniorum rex a Messenijs,
occisus, 293. B.
- Telemachus Agrigentinus, 127. B
- Telemachus Corinthius, 170. C
- Telines Deorum inferum sacerdos, 141. B
- Telys Sybarita & eius potentia, 283. A. op-
timos quoque ciuium in exiliū eiecit, ibid.
B. ciues suos corrumpit, 277. G.
- Temesa Cypri opidum, 250. B
- Temesium vinum, ibid.
- Templum Martis, 231. D
- Templum Proserpinæ Locris, 264. B
- Tempfa quæ & Temesa Bruttiorum opidum.
201. B. 249. B. 250. A. Aetolorum colo-
nia. 250. A. a Bruttij occupata. ibid.
- Romanorum colonia, ibid. B.
- Tergeste opidum, 202. D. 308. D
- Terias Siciliæ fluius, 64. C. 69. D
- Terillus Crimopi filius Himerensium tyran-
nus

INDEX IN HISTORIAM.

- exsitus, 77.D. 143.A
Terina Bruttiorum opidum, 201.B. 249.D.
a Brutijs occupata, 249.B. foederatum, opidum, ibid. D. ab Hannibale euerfa ibid.
Terinae descriptio, ibid. D
Terinam Crotoniatis Bruttij ademerunt 278.C
Terinensium numismata, 249.D
Terinus sinus, ibid.
Terræmotus horrendus, 243.B
Tertia reipublicæ Syracusanæ conuersio, 28.C
Teschæ Dionysij soror Polixeno nupta, 150.C
Teschæ ingenuum responsum, 158.A
Testudo lutaria salubritatis symbolum 221.B
hesticis in potu datur, ibid.
Teuxonta Rheginorum colonia, 257.C
Thales Milesius, 322.C
Thebæ Lucanæ, 200.D
Themistius Gelonis gener, 195.A. eius cædes
ibid. B. & 50.B.
Theocles Atheniensis Naxi conditor, 71.C
Catanam coloniam deduxit. 63.C
Theodorus Syracusanus. 154.D. in Hieronimi
necem conspirat, 49.A. eius in tormentis
constantia. 193.C.
Theogena Agathoclis uxor. 187.A
Theogenes poeta Megarensis, 114.B
Theo Syracusanus, 45.D. eius cædes. 187.D
Thermæ Catanensium, 65.B
Thermæ himerenfes conditæ, 92.C. colonia
Augusta. 97.D. Colonia militaris. 133.A.
Thermæ altera ad mare Libycum. 97.D. Aga-
thoclis patria. ibid. & 133.B.
Thermiarum fontis miraculum. 133.A.
Thermenfis ager sulphureus, 132.D.
Thermitani Himerenfes libertate a Romanis
donati. 96.D. Marij partes sequuti. 97.A.
Verris auaritia vexati. ibid. B.
Theron Ænesidemi filius. Agrigentinarum ty-
rannus. 77.D. 127.B. eius in Himerenfes
crudelitas, 94.B.
Theseus Atheniensis, 210.A.
Thrasibulus Dinomenis filius, 141.B
Thrasibulus & Polyzenus fratres Hieronis
ab eo eiekti, 23.C. Thrasibulus Tyrannus
ab Syracusanis expellitur. 23.D. apud Lo-
crense exsul moritur, 24.A.
Thrasius seditionem contra Timoleonem
mouet, 39.C.
Thraso Hieronymi parasitus, 193.D. eius cæ-
des, ibid. D.
Thrasylus Theronis filius Himerenfis præ-
fectus, 94.A. Agrigentinarum tyrannus.
127.C. Hieroni bellum infert. 147.A
eius interitus. 127.C.
Thrasyllus Mathematicus. 214.A
Thunnus piscis. 73.A. 108.C. & Thunni pis-
cis captura. 317.A.
Thurij a Brutijs occupati, 249.B
Thurinae urbis situs & vici, 284.B
Thurini Sybaritas vetustos cultores obtruncant
ibid. novos ex Græcia colonos accerfunt.
ibid. C. societatem cum Crotoniatis ineunt.
ibid. Atheniensium partes fouerunt, 285.
C. agrum Zucanum populantur. ibid. ex
insidijs a Lucanis cæduntur. ibid. agrum
Bruttium populantur. ibid. D. Corinthijs
ciuitatem custodiendam committunt. ibid.
a Lucanis ad Romanos deficiunt. 286.B.
a Romanis ad Pœnos deficiunt. ibid. C.
Romanos urbe exclusos Pœnis ad cædem
produnt. 287.A. ab gladiatorum incurfio-
nibus liberati. ibid. D.
Thurinorum intestinæ seditiones. 284.B.
tribus decem, & leges. ibid. D. discordiæ, Ap-
pollinis oraculo fopiuntur. 285.A. numif-
mata Palladem exprimunt. ibid. B. cum
Brutijs bellum. ibid. D. obsides a Romanis
necati. 286.D. ager a gladiatoribus vastatur
287.D.
Thurinum vinum. 282.C
Thurinus vicus Thuriorum, 284.B
Thurium ab Atheniensibus conditum, ibid. A
a Lacedæmonijs occupatum. 286.A. a Ro-
manis receptum. ibid. a Lucanis captum;
ibid. ab Romanis a Lucanorum obsidione
liberatum. ibid. B. colonia Latina. 287.C
Copia vocata. ibid. Spartacus occupat. ibid.
a Pompeio obsessum. M. Agrippa libera-
tum. 288.A.
Thurius vicus Thuriorum. 284.B
Tianenses lege Iulia ciuitate donati. 230.C
Tianensium numismata. 231.A
Tiani Sidicini longitudo & latitudo. ibid. B
Tianum Sidicinarum caput, 230.A. municipi-
um. ibid. C. colonia militaris, ibid. D.
Tiberis fluuius, 203.C. 310.A
Tiberius Imp. Erycinæ Veneris templum
restituit, 104.D.
Tibur opidum foederatum. 206.B
Tifata colles apud Capuam. 234.A
Tigullia Liguriæ opidum, 317.C
Timeus Andromachi filius historicus. 74.C
ab Agathocle pulsus. ibid. D.
Timethus fluuius Siciliæ. 86.C
Timocrates Aretæ maritus, 164.A
Timoleon Corinthius. 17.D. 19.C. 36.C.
Timaneti filius. 169.D. a Rheginis receptus.
261.D. quomodo Carthaginienses elu-
serit. 169.D. eius in Siciliam aduentus, 374
A. 170.A. Tycham & Neapolim urbis Sy-
racusanæ partes expugnat, 37.C. 38.B. in-
tra dies quinquaginta Dionysij tyrannidem
euertit. 37.D. tyrannorum sepulchra
præterquâ Gelonis demolitur, 38.B. nouis
Bbb colo-

INDEX IN HISTORIAM.

colonis Syracusanorum numerum auget, 200.D.
 ibid.C. Engium & Apolloniam pulso Lep-
 tine tyranno liberat. ibid. rempublicam
 Syracusanorum componit, ibid. D. leges
 sumtuarias instituit. 39.A. societatem cum
 Iceta init. ibid. C. milites suos apio coro-
 natos in aciem educit, ibid. ad Crimifum
 flumen Carthaginienses superat, ibid. D. vi-
 ctor in seditiosos animaduertit, 40.C. Ennā
 ab Campanorum tyrannide liberat, 41. D
 Agrigentum & Gelam nouis colonis auxit,
 42.A. oculis captus, ibid. B. pater patriæ
 a Syracusanis appellatus. ibid. C. moritur.
 ibid. magnifico funere a Syracusanis elatus,
 ibid. D.
 Timoleon tunc locus ubi senatus habebatur,
 43. B.
 Timoleonti percussores ab Iceta immisi. 69.B
 Timoleonis de Icete victoria. 170. A. eius
 modestia. 42. B.
 Τιμόλεων Mafsilienfium, 321.D
 Timonides Leucadius, 33.A. 164.C
 L. Titinius a Faliscis victus, 313.A
 Tocas Numidiæ opidum, 182.C
 Trachinia quæ & Axur, 223.B
 Trebia Italiæ Fluius, 309.B
 Trebius Cossanus patriam Hannibali pro-
 dit 316.B.
 C. Trebonius Cæsaris Dictatoris legatus. 322.B
 Trebula Italiæ opidum, 200.B
 Trecenti & sex ex Fabiorum Veientibus cæsi,
 311.A.
 Tres tabernæ in via Appia, 232.A
 Trica Apuliæ opidum, 303.A
 Trinacina opidum Siculorum, 25.B. a Syra-
 cusanis euertitur, ibid. C.
 Trinacria postea Sicilia, 1.B
 Trinacriæ symbolum quare in nummis Teri-
 nensium spectetur, 249.D. 250.A
 Trinacrinii a Syracusanis vincuntur, 25. B
 Trinius Italiæ Fluius, 202.A
 Tripus Apollinis quare in numismatibus Rhe-
 ginorum, 257.A
 Triumphorum de Bruttijis series, 253.C
 Triumphus de Picentibus actus, 243.B
 Triumviri coloniæ deducendæ, 204.D. 205.B
 232.D.
 Troiani Herculis captiui, 227.A
 Troianorum in Siciliam aduentus, 101.A
 Trogilorum portus & porta, 19.D. 53. B
 Trosculum Etruriæ opidum, 310.B
 Truentum Picenorum opidum, 202.B
 M. Tullius Cicero Quæstor Siciliæ, 5.A
 Tullus Hostilius Romanorum rex, 77. C
 Tunes Africæ opidum ab Agathocle captum
 177.D.
 Turnus Rutulorum rex, 311.D

Tuscum mare. 200.D
 Tyche & Neapolis vrbis Syracusanorum par-
 tes a Marcello captæ, 53.D.
 Tyche gymnasium, 20. A Tyche Aeradinæ
 coniuncta, ibid. Tyche arx Labdalus, quæ &
 Hexapylon, ibid. B. Tyche aquarum indiga-
 ibid. C. Tyches aquæductuum tubos Athe-
 nienses inciderunt, ibid.
 Tyndarides Syracusanus, 22.D
 Tyndaris condita, 85. A. vrbs vetustissima,
 ibid. B. ab M. Agrippa capta, 86.A.
 Tyndari Mercurij Fanum, 85. B
 Tyndaritanii liberi & immunes, 86.A. Verris
 auaritia vexati, 85.C.
 Tyndaritanos Timoleon liberat, 37. B
 Typhon Aeginensis Cauloniæ conditor,
 272.A.
 Tyrrhenia regio, 244.A
 Tyrrheni Italiæ populi, 197.D
 Tyrrheni & Pelasgi indistincte apud historicos
 recensentur, 226.D.
 Tyrrheni maris insulæ, 10.A

V.

Vada Sabatia Liguriæ opidum, 203. B. 308.D
 317.C.
 Vagienni Ligures, 309.A
 Valentia ab Euandro Roma appellata, 228.B.
 Valentia longitudo & latitudo, 255.C
 M. Valerius Lauius, Cos. 56. D. 73. C. 131.A
 M. Valerius Maximus, Cos. 81.D
 Q. Valerius Perperna, 82.C
 Valerius Cos. a Messana capta, Messalla nomi-
 natus, 82.A.
 M. Varro Pompei præfectus, 291.B
 Varus Fluius Italiæ finis, 203.B
 Vēstīgalia Catanensibus remissa, 67.A
 Veientes Etruriæ populi, 203. C. primi Etruf-
 corum a Romanis subacti, 310. C. quando
 primum cum Romanis bellauerint, 310. D
 bellum cum Anco Martio gesserunt, 310.D
 octēnium cum Romanis bellauerunt. 311.A
 Veientium agrum Tiberis a Romano distin-
 guebat, 310.C.
 Veientes qui & Eleates Liguriæ populi, 248.D
 ter triumphum materiam præbuerunt, ibid.
 Velia quæ & Hyela opidum. 245. C. quando
 condita, 247. D. 248. A. loca palustris,
 248.A. urbs Romanis foederata, ibidem, D
 & 206.B.
 Velia siue Hyela longitudo & latitudo, 249.A
 Velienfium memoria intercidit, 248.D
 Venafranum oleum, 208.A. 234.A
 Venafrum Campaniæ opidum, 200.B
 Veneri columbæ sacræ, 105.A
 Veneris Erycinæ templum, 104.C. 105.A
 a Gallis

INDEX IN HISTORIAM.

- a Gallis spoliatum, 106. A.
 Veneris festum apud Erycinos, 105. A
 Veneris Aeneadis ara, 101. D. 107. A
 Veneris portus, 317. C
 Venetia regio, 203. A
 Veneti Italiae populi, 198. D. 309. A
 Venetorum limites, 203. A
 Venus Erycina, 97. C
 Venus Hegemones, 86. B
 Verona opidum, 202. D. 308. D
 Verres Siciliae Praetor, 58. A
 Verris rapinis Siculi adfici, 73. D
 Vescia Ausonum opidum, 200. B. 220. B. 222. C
 Vescinis ager, 220. B
 Vespasianus Caesar Nolam Coloniam deduxit 242. B.
 Vestini Italiae populi, 198. D. 204. A. 220. B
 Vestinorum limites, 204. A
 Vesuvius mons, 200. C. 208. A
 T. Veturius Calvinus. Cos., 230. B
 Vfers Italiae fluvius, 199. D. 222. D
 Vfsentia tribus, 223. A
 Via Appiae descriptio, 231. C
 Via Appia a Traiano restituta, ibid. D
 Via Elorina, 138. A
 Via Latina, 232. A
 Via Leontina, 20. B
 Via Pompeia, 83. D
 Via Valeria, ibid.
 Vibius Bruttiorum princeps, 254. B
 Vibo Valentia colonia, 255. B
 Vibonensis sinus corallo abundat, ibid.
 Vicetia opidum, 202. D. 308. D
 Victoria Palantis filia, 227. D
 Victoria in numismatibus Terinensiu, 249. D
 Victoriae sanum ab Arcadibus erectum, 227. D
 Vigintumviri coloniae deducendae, 204. D
 Villa Luculli apud Neapolim, 212. B
 Villa Virgilij apud Neapolim, ibid.
 Vinum Falernum, 234. A
 Vinum Polium, 58. B
 Vinum Tarentinum, 293. A
 Vinum Tauromenitanum, 70. D
 P. Virgilij Maronis sepulchrum apud Neapolim, 212. B
 Vlysses Polyphemum oculo orbavit, 72. C
 Vmbriae limites, 205. D. 307. A
 Vmbri Italiae populi, 197. D. 198. D
 ab Etruscis pulsi, 202. B
 Vmbrorum contra Cumanos bellum, 215. D
 Vocontij Liguria populi, 317. C
 quando a Romanis perdomiti, 318. A
 Volaterrae Etruriae opidum, 203. C. 310. A
 Volaterrani Italiae populi, 310. C
 Volca Etruriae opidum, 203. C. 310. A
 Volcentani Italiae populi, 245. C
 Volsci Latinorum populi, 199. D. 223. B. quot
 opida habuerint, 200. A. quoties triumphum
 materiam praebuerunt, ibid. C
 Volscis quando Romani arma intulerint, 223. B.
 Volscorum pertinacia, ibid. C. Fines, 200. A
 Vomanus Italiae fluvius, 305. A
 Vria Salentinorum opidum, 201. C. 291. A
 Vtica ab Agathocle capta, 181. D
 Vulcientes Etruriae populi, 315. D
 Vulsinienfes Etruriae populi, 203. C. 310. C
 agrum Romanum deuant, 315. C
 Vulsinienfibus induciae concessae, ibid. C
 Vulsinienfium cum Romanis bellum, ibid. B
 Vulturum Campaniae opidum, a Samnitibus
 Capua dicta, 233. C. a Samnitibus capta.
 ibid. D. colonia Romanorum, 220. A
 Vulturum fluvius, 200. B. 215. E. 233. C. Capuam interluebat, 233. D

X.

- Xenocritus Atheniensis, 283. D
 Xenodocus Agrigentinum dux, 61. D. Hera-
 cleam liberat, 121. A. Gelam capit, 121. C
 179. D. Ennienfes liberat, 128. D. Erbesum
 liberat, ibid. Herbitam expugnat, 179. D
 Leontinos societate sibi iungit, ibid. ab A-
 gathoclis praefectis victus, 44. C. 129. A.
 182. A. sponte exsulatum profectus, 129. B
 expatria profugit, 183. C
 Xerxis in Graeciam irruptio, 142. B
 Xiphij pisces in freto Messanensi, 72. D. 84. C
 Xiphonium promontorium, 9. C. 72. D.
 Xuthus Aetoli filius, 65. A
 Xythia regio, 64. D

Z.

- Zaleucus Locrenfium legislator, 264. D. sibi-
 met oculum eruit & quare, 265. A
 Zancle vrbs, 75. B. quando condita, ibid. c
 a Cumanis occupata, ibid. a Samijs occu-
 pata, 76. B. 256. B. ab Anaxilla capta, 77. A
 euerfa, ibid. B. a Messenij Messana nomi-
 nata, ibid. D.
 Zancle Rhagij exstructione adiuvant, 255. D
 Zancle gigas, 75. B.
 Zeno Eleates Philophus, 127. A. 248. D
 a Phalaride tortus, 127. A
 Zephyria insula, 263. D
 Zephyre insula, 264. A
 Zephyrij Locri, 863. D
 Zephyrium promontorium, 201. B. 263. C
 Zephyrium Ponti opidum, 263. D
 Zephyrium Cretae opidum, 264. A
 Zephyrus ventus, 263. D
 Zeus pictor, 123. D
 Zoilus Hieronymi tutor, 48. D. 192. A
 Zosippus patricius Tyndaritanus, 85. D

FINIS.

ERRATA IN ALIQUIBVS EXEMPLARIBVS IMPRESSA,
SIC CORRECTO.

Pag. 3.	versu 17.	lege	pro IDEM	lege	EIVSDEM.	Pag. 141.	versu 24.	lege	Elorum
Pag. 4.	versu 17.	lege		lege	nummi.	ibid.	versu 34.	lege	Cyllitij
Pag. 5.	versu 24.	lege		lege	aggregdiamus.	Pag. 145.	versu 12.	lege	Apollini
Pag. 6.	versu 27.	lege		lege	Caronia.	Pag. 147.	versu 1.	lege	Aetneum
Pag. 7.	versu 26.	lege		lege	stagnum,	Pag. 148.	versu 1.	lege	Micytho
Pag. 10.	versu 12.	lege		lege	Isidorus	ibid.	versu 2.	lege	ipfi
ibid.	versu 15.	lege		lege	Didyme,	ibid.	in margine.	lege	VICTORIAN
ibid.	versu 34.	dele		lege	fi	Pag. 151.	versu 36.	lege	obfediscent;
Pag. 16.	versu 12.	lege		lege	inoficiole	Pag. 153.	versu 39.	lege	Lipara
ibid.	versu 14.	dele		lege	ut	ibid.	in margine.	lege	LIPARA
Pag. 17.	versu 26.	lege		lege	eijceret,	Pag. 165.	versu 27.	lege	Syraculani
ibid.	versu 34.	lege		lege	opprimuntur.	Pag. 166.	versu 36.	lege	fuga tum
Pag. 18.	versu ult.	lege		lege	marmoreum	Pag. 168.	versu 14.	lege	Callippus & sic ubiq.
Pag. 24.	versu 30.	lege		lege	summissusque	Pag. 175.	versu 22.	lege	Phalaris
Pag. 25.	versu 14.	lege		lege	Trinacia	Pag. 177.	versu 14.	lege	Tyrannidem
ibid.	versu 20.	lege		lege	Trinaciam	Pag. 180.	versu 17.	lege	Archagathus
ibid.	in margine.	lege		lege	TRINACIA,	Pag. 182.	versu 4.	lege	Demophilus
Pag. 29.	versu 23.	lege		lege	subtrahi,	ibid.	versu 38.	lege	Hanno
Pag. 31.	versu 25.	lege		lege	superbam	Pag. 189.	versu 25.	lege	caesa
ibid.	in margine.	lege		lege	SYRACVSANORVM	ibid.	versu ult.	lege	foedus
Pag. 33.	versu 37.	lege		lege	nactum	Pag. 193.	versu 27.	lege	paientia
ibid.	versu 38.	lege		lege	Asyria, ibidem Libya	Pag. 200.	versu 8.	lege	Samniibus
Pag. 34.	versu 29.	lege		lege	urbem	ibid.	versu 12.	lege	Capuani
Pag. 35.	versu 33.	lege		lege	liberant	ibid.	versu 38.	lege	Antiochi
Pag. 56.	in margine.	lege		lege	CORINTHIVS.	Pag. 201.	versu 27.	lege	Meflapia
Pag. 37.	versu 33.	lege		lege	imposito	Pag. 202.	versu 35.	lege	Mafilia
Pag. 38.	versu 30.	lege		lege	quamplurima	Pag. 204.	versu 5.	lege	Septemtrione
Pag. 39.	versu 3.	lege		lege	eum	Pag. 206.	versu 17.	lege	foederata foederis & sic ubiq. foed. pro foed.
Pag. 40.	versu 36.	lege		lege	Hannonis	Pag. 209.	versu 6.	lege	Palaeopolim,
Pag. 43.	versu 19.	lege		lege	Timoleontion	Pag. 210.	versu 27.	lege	bellum
Pag. 44.	versu 20.	lege		lege	proelio & sic ubique.	Pag. 218.	in margine	lege	COLONIAE
ibid.	versu 27.	lege		lege	Pœnis	ibid.	in margine	lege	POENIS
Pag. 45.	versu 1.	lege		lege	Dinocrate	Pag. 219.	versu 35.	lege	Sibyllae
Pag. 46.	versu 34.	lege		lege	similibus, itaque	Pag. 222.	versu 4.	lege	Stephanus
Pag. 49.	versu 24.	lege		lege	Indigemene	Pag. 226.	versu 17.	lege	Aborigines
ibid.	versu ult.	lege		lege	Milſis	Pag. 230.	versu 3.	lege	Capuam
Pag. 50.	versu 14.	lege		lege	Damaratae neptis	Pag. 233.	versu 5.	lege	deprecantibus
ibid.	versu 31.	dele		lege	ſotoies	Pag. 246.	versu 31.	lege	Polidoniatae
Pag. 51.	versu 7.	lege		lege	foederis	ibid.	versu 32.	lege	Sybaritae
ibid.	versu 8.	lege		lege	turbatores è Sicilia	Pag. 254.	versu 8.	lege	XVII. M.
Pag. 53.	versu 14.	lege		lege	Trogilorum	Pag. 256.	versu 27.	lege	cepit,
Pag. 54.	versu 5.	lege		lege	peſtilentia, quum	Pag. 263.	versu 34.	lege	& alij
Pag. 57.	versu 13.	dele		lege	ut	ibid.	versu ult.	lege	Carum
Pag. 58.	versu 4.	lege		lege	afflicta,	Pag. 264.	versu 36.	lege	ſplendidæ
ibid.	versu 21.	lege		lege	deciman	Pag. 265.	versu 22.	lege	corpere
Pag. 59.	versu 3.	lege		lege	Apollinem	Pag. 274.	versu 17.	lege	ſcribamus.
ibid.	versu 13.	lege		lege	Euboeæ	Pag. 275.	versu 39.	lege	Equeſtris
ibid.		lege		lege	Euboeam	Pag. 277.	versu 39.	lege	ac in fugam

IN HVBERTI GOLTZII HERBIPO-
LITAE VENLONIANI CIVIS

ROMANI LIBROS

NYMISMATVM.

IOAN. VIVIANI VALENTIANI.

SI ciuis vnquam, ciue seruato, tulit
Dignam coronam: GOLTZIVS
Altè inter omnes, sed reuinctus efferat
Quercu perenni tempora.
Non ille vitam, quam breuis mox conficit
Vsura, conciui suo,
Cæso hoste donans: nocte sed quos obruerat
Vrgens maligna obliuio;
Rursus sub auras, per virum ora, nec alteram
Fati subituros vicem,
Viuos reducit, ut suis sic ciuibus
Nihil sit orbi notius.
Hinc ROMA tanto assurgit alma nomine
Sui superba GOLTZII;
Mirata fastis redditis imaginibus.
Spirare prisca nomina;
Magnosque longo agnoscit ordine duces,
Suaque decora, tot prius
Abstrusa terris. nempè quò cautæ veterum
Tantum laborassent manus,
Auro, vel ære, cùm prius nemo satis
Curaret, omnis & labor
Iam diffuaret, insigni amore GOLTZIUS,
Manum tetendit patriæ.
Quid porro Achæi Ausonia quondam ad litora,
Cælo efficaci, quò simul
Gaudent renasci; quos honores apparant
Vrbes Sicanæ reddere?
Vt ciuis arte claret orbis, clareat
Dicendus orbi GOLTZIUS.

AD HVBERTI GOLTZII ROMANI
CIVIS GRAECIAM,
DANIELIS ROGERII ANGLI,
PHALEVCI.

ANtiquas quòd opes, duces, triumphos,
Leges, templa, deos, decusque priscum,
Romæ restituas nouæ, suæ vrbis
GOLTZI, te facit illa grata ciuem,
Ac quernâ decorat tuas coronâ
Comas ciuibus ob suam salutem
Post tot sæcla tuâ arte restitutam.
Hoc contentus honore, quem labori
Grata reddidit vrbs tuo acquiescis.
Sed victoria maior est coronis,
Par corona nec vlla tot trophæis
Nam, quid maius opiner esse? ciuem
Creasse, an statuisse ciuitatem?

AD OLPHI MEKERCHI I. C.

EPIGRAMMA,

*quo Auctoris nomen, cognomen, patria, ortus, domicilium,
ciuitas, & opera tam edita, quàm edenda notantur.*

Edidit HVBERTVM Venlo sub luminis atras;
Illius & proauos & genus Herbipolis.
Bruga magis felix, quæ recta larésque benignos
Artifici dextræ præbet & ingenio.
Inuidit Latium, & Latij caput inclita Roma,
Roma peregrinis gentibus æqua parum.
Ac, sibi ne tantum decoris laudisue deesset,
Ciuibus adscripsit GOLTZION Ausonijs.
Et meritò: quia nemo alius, qui mœnibus vrbis
Semirutis humeros supposuisset, erat.
Sed ne Roma tumesce nimis: nam Gracia ciuem
Hunc à te repetet, surripietque breui.
Tunc iterum viuent Theba, Sparta, Argos, Athenæ,
Totâque surget ouans Hellados Hellas humo.
GOLTZIVS & viuet, donec Venlo, Herbipolisq;
Bruga erit, & Latium, Gracia donec erit.

NICOLAI COLVII BRVGENSIS
IN NOMEN AVCTORIS.

Huber & HVBERTVS, suntq; hubera semina mentis,
Huberis & pellet dotibus ingenij.

MELIORIS BARLAEI ANTVERPIANI,
IN SYMBOLVM HVBERTI GOLTZII
SIVE AVREI.

Cuius adest nobis HVBERTAS AVREA duci
Conuenit in nomen, nomen vtrumque deæ.

EIVSDEM.

AVREA GOLTZIACA redierunt tempora cura,
Nomina ne rebus sint aliena suis.

EIVSDEM.

Aspicias egregium quod venit ab arte toreuma,
AVREA, si viuat, SECLA redisse putes.

IACOBI CRVCQVII MESSINII.

En pleno cornu quæ largiter AVREA SÆCLI
HVBERTAS plena fundit amice manu.

AVREA

HVBERTAS

SÆCLI.

BRVGIS FLANDRORVM,
APVD HVBERTVM GOLTZIVM
AN. A CHR. NATO M. D. LXXVI.
MENSE APRILI.

CVM PRIVILEGIIS PONTIFICIS MAXIMI. IMPER-
RATORIS CAESARIS, REGIS CATHOLICI
ET REGIS CHRISTIANISSIMI.

1261949

FRANCISCI MODII BRV-
GENSIS IN SYMBOLVM HY-
BERTI GOLTZII SIVE AVREL

HVBERTAS exosa hominum consortia, magnæ
Matris seq. & opes abdiderat gremio.
Certa, caput numquam fugitium, in luminis oras
Tollere, at imposita rupe perenne tegi.
Et iam, sub dominis rerum quæ excuderat vsus,
Et quæ sub Siculis; merfa numismata erant
Hæc quidem AcarnanI cornu ima in sede sed illa
Ipsius in primo qua pote quæq. loco
HVBERTVS tandem Diuam cognominem in astra
Desueta inuisis protrahit elatebris
Exoratq. reiecto vt spargat diuite cornu
Vrbis opes primum mox etiam en Siculas.

HVBERTAS AVREA
LOQVITVR.

VIxi olim, facta effigies nunc sum sine sensu,
Tunc obij. nullo nunc obitura die.
Responde. ex his quæ censes potiora duobus,
Corpus an aeternum, vita sit an brevis?
Iuppiter hoc, illud formauit GOLTZIVS. acri
Tradimus artificem, iudicioque Deum.

LIBER AD AVCTOREM.

QVod dederit tibi iure HVBERTAS AVREA nomen,
Testes sunt alij; sum tibi testis ego.
Verum pro HVBERTATE tua tibi pauca reponi,
Testes sunt alij; testis es ipse tibi.